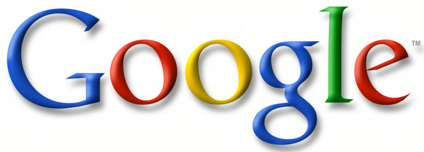
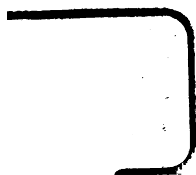
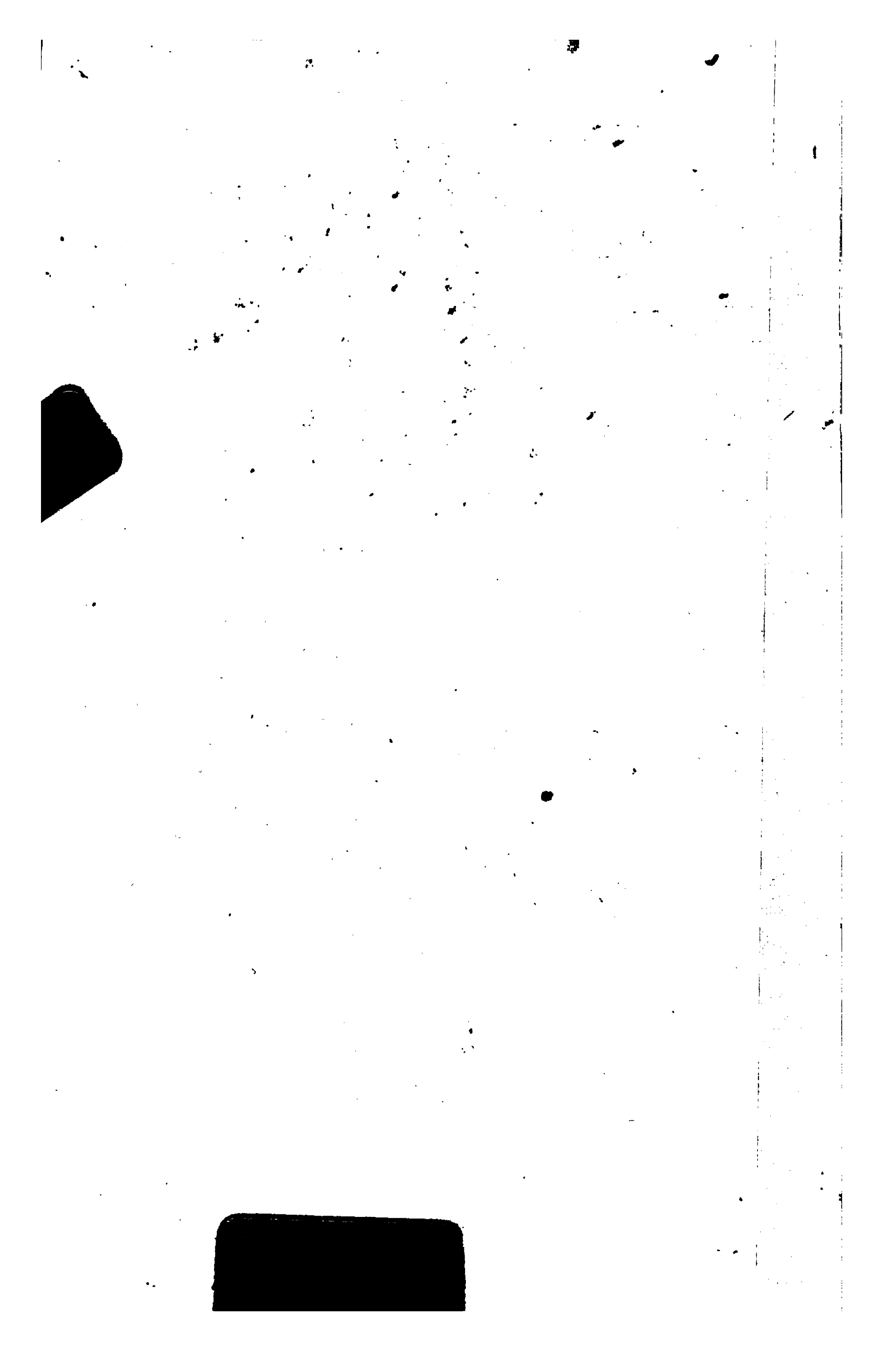
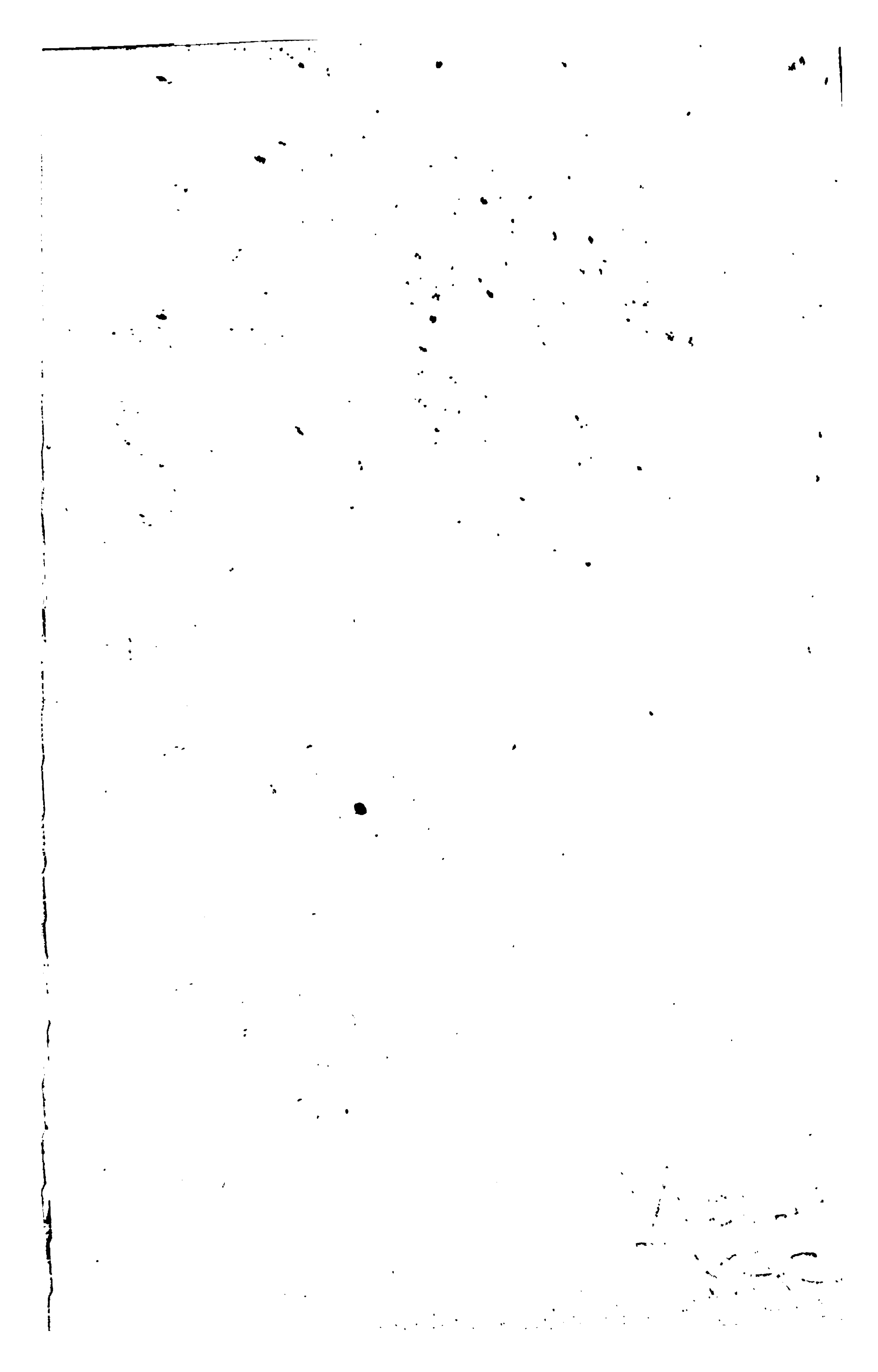

Google

VIBIUS SEQUESTER

DE

FLUMINIBUS FONTIBUS LACUBUS
NEMORIBUS PALUDIBUS MONTIBUS
GENTIBUS

QUORUM APUD POETAS MENTIO FIT.

LECTIONIS VARIETATEM
ET INTEGRAS DOCTORUM COMMENTATIONES
ADJECIT ET SUAS

JER. JAC. OBERLINUS

IN UNIV. ARGENT. ELOQ. LAT. ADJ.
ACAD. REG. INSCRIPT. AD EPIST. COMM. ADSCRIPT.
ROTOMAG. CORTON. PANORMIT. ACADEMICUS
LONDIN. ET CASSELL. SOCIET. ANTIQ. SODALIS.

ARGENTORATI
Apud AMANDUM KÖNIG Bibliopolam.
MDCCLXXVIII.

PERMISSU SUPERIORUM.

VIRO

GENEROSISSIMO

EXCELLENTISSIMO

BARON

D'AUTIGNY

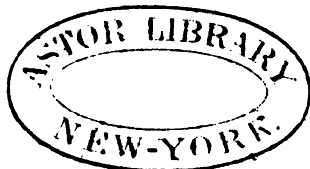
PERILLUSTRI

PATRIAE CIVITATIS

PRAETORI REGIO

MUSAGETAE

ARGENTORATENSI

LECTORI BENEVOLO

S. P.

NON absque jure tuo a me exspectare videris, lector amice, ut tum de Vibio ipso, tum de scriptis codicibus, quibus ejus libellus ad nos est transmissus, tum tandem de variis eruditorum in eo edendo illustrandoque curis in limine statim disputem. Id ergo fiet, simulque nonnulla, quae ad hanc meam qualemcunque operam propius respiciunt, subjungentur.

I.

De Vibio ipso ejusque aetate & auctoritate.

QUIBUS in terris & sub quo coelo natus sit Vibius, quem interpretibus suis stipatum de novo in almae lucis auras profero, nemo facile dixerit.

 o

Nomen ejus Romanum hominem ſignat. Nota olim ſatiſque celebrata fuit gens Vibia. Aſt *Vibius Sequeſter*, quantum conſtat, aliunde, quam ex hoc libello, notus non eſt. Quod enim Glandorpium in onomaſtico Romano aſſerere nonnulli referunt, ejus mentionem in antiquo lapide fieri, id vanum eſſe falſumque, inſpectus ipſe optimi viri locus me docuit.

Sequeſtrem dictum eſſe Vibium, librorum ſcriptorum auctoritate ſatis eſt evictum; neque quenquam puto fore, qui cum Vincentio Mirabella in Antiquitatibus Syracuſanis p. 104. *Equeſtrem* ſalutandum ſibi perſuadeat. *Sequeſtrum* vocandum putarat olim Joſ. Scaliger. Ita enim in Lectionib. Auſonianis cap. 5. „ Aliis vocatur Atyr, ut Vibio Sequeſtro. „ Verum recte hac occaſione ex Gerh. Joh. Voſſio animadvertit Laur. Theod. Gronovius, quem inter Vibianos interpretes recepimus, „ *Sequeſtrum* uſurpare Plautum atque Virgilium, at „ tertiae quoque declinationis eſſe, patere ex Tul„ lio, qui in II Verrina: *Aut ſequeſtres aut inter„ pretes corrumpendi judicii.* „ Addit Gronovius in initio libelli MS. Mediolanenſis itemque in fine legi: *Vibii Sequeſtris de Fluminibus* . . .

Conſtat ergo ſic ſatis de nomine; non aeque de patria, quam prorſus ignoramus. Neque porro, quam artem vel ipſe vel Virgilianus filius ſit profeſſus, in promtu eſt dicere; litteris navaſſe operam, res ipſa docet.

Reliqua iſta lubens ignorarem, modo aetatem figere liceret adcuratius. Verum & hic coecutimus. Audi Heſſelium in praefatione: „ Qua vero
„ tempeſtate in vita fuerit Vibius Sequeſter, haud
„ ſciri poteſt. Lucanus quidem apud eum recen-
„ tiſſimus ex ſeptem auctoribus laudatis eſt; &
„ ab eo prae ceteris poëtis, qui exſtant, (nam de
„ amiſſis, qui ſine controverſia multifariam ei
„ magno uſui fuerunt, mihi licet fateri neſcire
„ quod neſciam) adhibitus in fluminum, fontium,
„ lacuum, nemorum, paludum, montium, gen-
„ tium collectione diſperſa fuit: at is, niſi quid
„ me fefellerit, aliquot ſaeculis poſt civilis belli
„ ſcriptorem hoc, quodcumque habemus, gnati
„ cauſſa retulit in libellum. Loquor, ut opinor:
„ ſpeciem enim aliquam videor ibi vidiſſe parum
„ recentis a Caeſarum aetate geographiae; caligi-
„ nemque temporum illorum, quibus litterarum
„ lumen propemodum defecerat, & quaſi quodam
„ modo piaculum fuiſſet Latine luculenter ſcire.
„ Quod ſiquis vult contra me contendere, Vi-
„ bium fuiſſe natum melioribus annis; & ad
„ βιβλία ὀνομαςικὰ κατὰ ςοιχεῖον, aut aliquid id ge-
„ nus collectaneum, multarum rerum acceſſiones
„ fuiſſe factas plurifariam per homines ſemidoctos:
„ nae ille minus acrem nactus adverſarium erit. „

Haec omnia ut lubens amplector, ita tamen nequeo, quin in priorem ſententiam ſim multo proPenſior, credamque, poſt everſum Imperium Occidentis Romanum vixiſſe Sequeſtrem, quinto vel

ſexto forſan aut ſeptimo demum ſaeculo. Id quae mihi perſuadeant, accipe.

Statim illud eſt extra omnem dubitationis aleam poſitum, non ex ipſis Poetis profeciſſe magis Vibium, quam ex eorum ſcholiaſtis ac interpretibus, in quibus maxime Servium permultis locis excitavimus; reſpice potiſſimum ad pag. noſtram 309. ubi *Catillus*, *Coras*, montes. De Lactantio, cujus extant argumenta metamorphoſeon Ovidii, idem hariolati ſumus ad *Tritonidem paludem*. cf. infra pag. 286.

Dein complura ſunt nomina apud noſtrum, quae Romanis ſcriptoribus priſcis ignota, ſequior aetas ſibi vindicat. Specimina rei dabunt flumina *Camicus*, *Caſilinum*, *Eſia*, *Ilerda*. Ex montibus *Bebius*. Ex gentibus *Pannonii Illyrici*. Haec & ſimilia igitur, in quibus ſtatim aqua haeſerat, ex Stephano Byz. Ravennate anonymo, Conſtantino Porphyrog. aliiſque explanavimus. Neque dubitare fas eſt, quin ex iis, quae prorſus ignota permanſere & dubia, nonnulla feliciter extricaturus ſit ille, cui ſat otii ſuppetierit, ut hac mente curatius medii aevi ſcripta evolvere queat. Exſpectant, ut puto, hanc medicam manum apud noſtrum inter alia *Cirta*, *Faneus*, *Endrius* fluvii; *Spandeus* fons: *Coras*, *Oeniphile*, *Pylartes*, *Steſiarus*, *Tenitrus* montes.

Pertinent hactenus dicta ſimul eo, ut quae Vibio tribuenda ſit auctoritas, quodque ipſius operi ſtatui

debeat pretium, intelligamus. Recte, mea quidem sententia, de eo judicavit Hesselius in praefatione editionis suae ad Hadr. Relandum „ Scriptor est, „ nisi multis in locis interpolatus sit incredibilem „ in modum, non magni judicii magnaeque facul- „ tatis, nec tamen scit nihil. Sed est non inutilis. „ Paulo post ita pergit idem „ Animadvertes, mi Re- „ lande, nonnunquam Sequestrem, dum, plurimis „ unum in locum coactis poëtis, quod quisque „ commodissime praecipere videbatur de geogra- „ phia excerpsit, & ex variis ingeniis obscuriora „ quaeque ac notiora libavit, & sic quidquid hoc „ libelli est ac qualecumque confecit: animadver- „ tes, inquam, Sequestrem poëtico more exem- „ ploque terminos aliquanto latius pegisse, quam „ ipsius regionis nomen postulabat. Nec mirum, „ quum per ambages Deorumque ministeria & fa- „ bulosum sententiarum tormentum praecipitatus „ fuerit liber spiritus eorum; ut potius furentis „ animi vaticinatio appareret, quam religiosae ora- „ tionis sub testibus fides, sicut elegantiae dixit „ arbiter; si nonnihil diversus hic noster abierit „ a juratis terrae mensoribus. Tamen Lucano „ plerumque adhaesit: quem qui negaverint omni- „ no prorsus Apollinari laurea fuisse donandum, „ utpote quum rerum in bello plusquam civili „ gestarum pronuntiator sincerus & grandis etiam „ fuisset magis, quam poeta plenus atque perfe- „ ctus; quo jure, quaque injuria, non est quod „ edisseram tibi. At enim idem iste quoque cete-

„ roqui quantuſcumque aliquando reus incuriae, „ quod ad regionum deſcriptionem attinet, a non- „ nemine fuit citatus. Praeterea hominem meum „ aperte licet intelligere complures poëtas vetu- „ ſtiores, qui poſterius evanuerunt, ſuo tempore „ lectitaviſſe neſcio quam ſtudioſe: quorum ulla „ ſi exſtarent ſcripta, quae mens eſt hodie ſuper „ multis rebus, ſine controverſia eadem non cri- „ tico foret. „

Porro in litteris, quibus opuſculum Johanni de Witt dedicat, haec habet Heſſelius: „ Ut ne lon- „ gius abeam, nunc honori & meritis dedico Vi- „ bium Sequeſtrem tuis: auctorem quendam, non „ illum quidem praeclarum & luculentum; ido- „ neum cauſſa antiquitatis atque utilem tamen, & „ qui in poëtica geographia poſſit praecipue con- „ ſiſtere. „ Atque ita rem eſſe, prouti cenſet ille, cujus heic veſtigia premo, ex iis quae tum ipſe tum reliqui interpretes notata dederunt ad Vi- bium, tum tandem ex his, quae ipſi adlevimus, patebit tibi frequentiſſime, lector amice. Verum, in rem praeſentem quo minus te deducam, quid impedit?

Itaque I. properante nimium calamo & oculis fugientibus ſua ex poëtis decerpſiſſe, loca com- plura te docebunt, ex Ovidio, Statio, aliis, ſed potiſſimum ex Lucano & Virgilio, perperam ab ipſo intellectis, petita. Iſta, ſi noſſe deſideres, au- ctorum claſſicorum indiculus ſuppeditabit. Ita ſal-

tem apud noſtrum orti fluvii *Arar Germaniae*, *Apſus* item *Genuſus Palaeſtinae*, *Eraſinus Lyciae*, *Inachus Theſſaliae*, *Melas in Epidanum influens*, *Pachynus*, *Rutuba in Tiberim fluens*, *Taygeta*, *Virbius*, *Veſtinus*. Sic porro cepere originem *Molorchos* nemus, *Maenalus* mons *Arcadiae in Tegea*, ut jam alia taceam. Illud tamen omnino notandum, quod & paſſim monuimus, non omnes hos errores ipſius eſſe Vibii, ſed librariis haud raro adſcribi debere. Exempla habes in *Niphate* & *Pelio* montibus, item in *Philyridis*.

2. Vitiis quoque manifeſtis ſcatet noſter quam plurimis, ex librariorum inſcitia exortis, qualia in Pomp. Mela & aliis Geographis deprehendere quoque viri docti. Eorum multa ſuſtulimus, ita ut nunc emendatior procedat Vibius, quam ante. Rejecta ſunt iſta nomina, oppido falſa. In fluviis: *Anecus*, *Alachis*, *Aus*, *Aumaſipa*, *Aras*, *Aeras*, *Emicaſus*, *Emiſacus*, *Epidamnus*, *Amimone*, *Alis*, *Lychniſtis*, *Licorum*, *Eſper*, *Gelagienſis*, *Genuſus Palaeſtinae*, *Hypanis*, *Haeſuſa*, *Garamas*, *Pitornius*, *Phaethelinus*, *Phocias*, *Pachiſos*, *Syrapus*, *Saron*, *Aſſorus*, *Triopala*, *Veſtinus*. In fontibus *Liriope*. In lacubus *Aeeitus*, pro quo reponendum *Achridus*. In nemoribus *Anginiae* vel *Anguiae*. In paludibus *Heſperie*, *Statura*. In montibus *Coras*, *Emimodimnus*, *Libethrus Aetoliae*, *Monoecus Illyriae*, *Maeſulus*, *Maevius*, *Maeulus*, *Nemeus Ciconenſium*, *Eleonenſium* &c. *Oemphyle*. In gentibus *Itharaei*.

3. Habet praeterea permulta nomina, aliis penitus ignota Geographis, quorum partem quandam conjecturis vel alienis vel noſtris ſanare ſategimus, meliora a doctioribus lubenti animo recepturi. Huc pertinent inter fluvios: *Brictates*, *Cirta*, *Cinybs* & opp. *Tybreſtum*, *Faneus*, *Herbeſos*, *Endrius* & opp. *Alluria*, *Lycas* & opp. *Lycaſtus*, *Oaxes Cretae*, *Orontes ex Caſio*, *Syrapus*, *Saron*, *Thapſus*, *Ululeus*. Inter fontes. *Eſus*, *Ineſſa*, *Spandeus*, *Virvinus*. Inter montes: *Coras*, *Cinyrus*, *Caſtalius*, *Maxteria* & opp. *Aurona*, *Oeniphile*, *Pylartes*, *Rhamnuſius*, *Steſiarus*, *Tenitrus*. Inter gentes *Magempuri*.

4. Contra, praeclare ſeſe habent alia auctoris noſtri loca, in quibus ſed bonis avibus ſibi ſolus videtur relictus; nominibus quippe uſus, quorum altum quidem eſt apud veteres ſcriptores ſilentium, ſed quae adhibita tamen fuiſſe olim, vel cognata nomina ſive antiqua ſive recentiora teſtantur, vel alia argumenta fidem faciunt. Ejus generis ſunt fere iſta: In ſerie fluminum: *Alyntos*, *Alto*, *Camicos*, *Calos*, *Caſilinum*, *Eſia*, *Icanus*, *Ilerda*, *Minio*, *Mathis*, *Orethus*, *Bebryces ad Peneum*, *Pachynos*, *Tauromenius*, *Triocala*, *Turnus*. In ſerie fontium: *Clanius*, *Liriope*, *Archemorus*. nemorum: *Molorchos*, *Sila*, *Thymbra*. paludum: *Ambracia*, *Tyraca*. montium: *Aſcraeus*, *Agragas*, *Aventinus in quo Praeneſte*, *Aganippe*, *Bebius*, *Boreas*, *Clanius*, *Eridanus*, *Monoecus*, *Nemea*, *Sarnus*.

5. Sequestrem auctorum scripta in usum suum convertisse, quae nunc sint in deperditis, tum ex dictis patet, tum maxime ex eo, quod regionum quarundam descriptioni inhaereat studiosissime, compluraque ex istis nomina afferat, iis quos superstites habemus scriptoribus ignota. Huc referenda sunt ea, quae de Dyrrachina topographia auctoris monuimus passim. Illustre exemplum quoque extat in *Langia* fonte, quem *Archemorum* salutatum perhibet noster; ast id inauditum penitus, nisi quod testetur Statii scholiastes ad Theb. L. IV. v. 824. ex quo forsan hausit Vibius. Quicquid sit, ad hunc locum eundem Caspar Barthius „ non „ spernendum auctorem dicit Vibium, qui nonnisi „ multa lectione suos indiculos compegerit. „

6. Usus est Vibii libello Joh. Boccacius de Certaldo, qui saeculo XIV similem isti laborem suscepit, serie fluminum, fontium, lacuum, nemorum & sic porro concinnata. In eo candorem viri desiderant certatim eruditi, quod nomen Sequestris presserit. Utrumque Vibium atque Boccacium frequenter contuli, alterumque alteri lucem praebere jussi.

II.

Vibii Sequestris manuscripti codices.

PROXIMUM est, ut de Vibiani libelli scriptis codicibus mentio fiat, utque quoties & quorum cura sit editus, quorumque ingenio illustratus sit, edisseram.

Servantur scripti codices passim.

1-5. In bibliotheca Vaticana quinque notantur apud Montfaucon in Bibl. Bibl. MS. Tres istorum ex penu libraria Reginae Sueciae accesserant, scilicet N. 1732. 1872. & 1922. Duo ad Alexandrum Petavium spectaverant olim N. 470 & 1248.

6-8. Bibliotheca Riccardiana Florentiae, descripta a Joh. Lamio fol. Liburni a. 1756. tres chartaceos recondit N°. 25. 29 & 35.

9-10. In bibliotheca Patavina reperiuntur duo, v. Thomasinus de MS. Bibliothecae Patavinae, item Montefalconius.

11. Ambrosiana Mediolanensis unum servat, eodem teste. Hujus examen instituit Laur. Theod. Gronovius, venia a viro Cel. Antonio Magliabecquio impetrata, ut ipse in limine animadversionum enarrat.

12. Vindobonam olim in amplissimum Caesaris apparatum Neapoli translatus est Vibii codex, in-

ter ea fcripta volumina, quae Monachi Neapolitani, ftudioforum hominum fedulae nimis & onerofae fibi curae pertaefi, ultro ad Gaetanum Argentium detulerant. Eorum feriem Italica lingua concinnatam a Nic. Forlofia, Bibliothecae Vindobonenfis cuftode, exhibet Kollarius in fupplementis commentariorum P. Lambecii de Bibl. Caefarea. Additur ibidem, Vibii codicem iftum multum laudatum effe olim doctiffimo Mabillonio. In ferie memorata locum occupat 69.

13-14. Regia Parifienfis Bibliotheca duo recondit Vibii libros, ambo in meam gratiam collatos, quorum alter in pergameno, alter in charta fcriptus extat. Ille in ferie eft N. 4808. ex faeculo XIV; hic numero 8413. centum annis fere recentior effe videtur. Ifti jungitur Aethici Cofmographia cum aliis; huic accedit indiculus urbium Galliae & provinciarum imperii Romani. Hos Catalogus MS. impreffus recenfet; Montefalconius in Bibl. Bibl. MS. notat praeterea codicem N. 5997. qui junctus fit Pindaro de Trojae excidio; verum is a cod. N. 8413. non differt.

15. Apud Anglos occurrit codex If. Voffii, Canonici Windforienfis, in bibliotheca collegii Etonenfis. Junctus eft Pomponio Melae. Apud Colomefium in Latinis eft N. 227. v. ejus opera ab Joh. Alb. Fabricio Hamburgi emiffa a. 1709. In catalogo MS. Oxonienfium P. II. N. 2552. Hunc codicem fefe luftraturum fpoponderat Heffelius. Ita ille in praefatione: „Libenter arrepta facul-

„ tate conferendi, poſtea, quam mihi renuncia-
„ tum eſt, complura in Vibianis fuiſſe alia manu
„ adſcripta, collationem & reliqua in aliud tem-
„ pus reſervare, inde lectori ad editionem quaſi co-
„ rollarium addere multo malui. Habeo alia mul-
„ ta, quae proferentur conjunctim, ſi vita ſup-
„ petet. „

Multum augeri poſſe hanc ſeriem, eo minus dubitandum puto, quod in recenſitis codicibus ſcriptis deſiderari mihi videntur illi, quorum ope Simlerus & Heſſelius ad Vibium edendum ſunt uſi. Sunt autem quinque

16. 17. Codices duo, collati a Simlero, ut ipſe monet; unde acceperit, incertum.

18. Codex, cujus diſcrepantia loca Hadr. Relandus cum Heſſelio communicavit.

19. Codex Jacobi Revii, in membrana ſcriptus & a Nic. Heinſio Danielis filio cum editione Toloſana collatus. Hoc labore animadverſa ad ſeſe transmiſiſſe P. Burmannum, teſtatur Heſſelius.

20. Heinſianae collationis, credo cum alio quodam codice inſtitutae, ἀντίγραφον, e Bibliotheca Gudiana acceptum, Heſſelio tradidit Joh. Alb. Fabricius.

III.

III.

Vibii Sequestris editiones.

TYPIS excusus est antehac septies Vibius Sequester.

I. Romae edidit Mazochius. Quo anno, non liquet. Rarissimum esse oportet libellum; quippe quo nec Hesselius videtur usus, nec mihi frui licuit.

II. Venetiis Aldus a. 1514. emisit. Nec hanc editionem citat uspiam Hesselius, nec mihi reperire eam contigit. Apud Gronovium in thes. Antiq. Graec. Vol. II. in v. *Crysas* citatur Aldina a. 1518. forsan per errorem.

III. Florentiae haeredes Phil. Juntae a. 1519. typis excudere, curante Ant. Francino. Accedit Pomp. Mela, Julius Solinus, Itinerarium Antonini, P. Victor de Regionibus V. R. Dionysius Afer de situ orbis, Prisciano interprete.

IV. Lugduni ex praelo haeredum Simonis Vincenti prodiit a. 1539. forma 8. cura nescio cujus viri docti, qui cum MS. contulit, variisque locis supplevit & emendavit. Adjectus est Marcianus Capella, Itiner. Antonini, P. Victor, Dionysius Afer.

V. Basileae Vibium evulgavit Jos. Simlerus a. 1575. forma 12. cum Aethico, Antonini & Rutilii

)( )(

itinerario, libello provinciar. Galliae atque civitat. metropolit. De hac editione v. Catalogus Bibliothecae Thuanae p. 94. Quaeri illud poſſet, an Simlerus & Vibium ex Bibl. Pithoei ediderit, ut in fronte libelli praedicat. Scholia Simleri & Hier. Suritae heic acceſſiſſe, J. A. Fabricius in Bibl. Latina docet, ſed ea Aethicum, non Sequeſtrem reſpiciunt. Notandum hoc eo magis duxi, quod & ab aliis repetitam eandem cantilenam reperio, ut a Teiſſierio in Eloges des hommes ſavans, tirées de l'hiſtoire de M[r]. de Thou.

VI. Toloſae Jac. Phil. Mauſſacus edidit a. 1615. cum Plutarchi lib. de fluviorum & montium nominibus itemque Pſello de lapidum virtutibus.

VII. Roterodami tandem Franciſc. Heſſelius imprimendum curavit a. 1711. forma 8.

Dedit autem Vibium eleganti typo expreſſum & ſollicita cura emendatum; illuſtratum praeterea varietate lectionum ex utroque codice MS. Revii atque Relandi, tum ex Heinſianae collectionis apographo Gudii, itemque ex Florentina & Toloſana editione deſumta.

Adjecit porro appendiculam de VII. miris e MS. codice Revii.

Tum ſubjunxit locos enarratorum veterum poëtarum, qui faciunt ad Vibium Sequeſtrem.

Sequuntur excerpta ex Joh. Boccacii de Certaldo libro de montibus, ſylvis, fontibus, lacubus,

fluminibus, ſtagnis ſ. paludibus, impreſſo Rhegii a. 1481. folii forma.

Dein Joh. Jac. Claudii, cui theologica ab Gallis in Britannia & quidem Londini provincia data fuit, notae ad Vibium Sequeſtrem.

Porro Heſſelii ipſius, Joh. Herm. Schminckii, Iſelii & Duckeri commentationes epiſtolicae Oaxis.

Libellum claudunt indices.

Serius ſubmiſſas ab Hadr. Relando atque Joh. Cornelio de Pauw animadverſiones in Vibium Sequeſtrem, ut erant epiſtolari ſtilo conceptae, praefationi ſuae ſubjunctas in fronte locavit.

Demum, quas, teſte Phil. Tomaſino in Bibl. Patavina, paraverat in auctorem noſtrum adnotatiunculas Pignorius, adjicere optaſſet jure ſuo Heſſelius; verum perditae videntur.

IV.

De hac praesenti editione.

QUAENAM in hac mea demum opella ipse praestiterim, paucis eloquar.

Lectionis varietatem ab interpretum adnotationibus atque conjecturis sejungendam duxi.

Itaque Vibii opusculo ipsi, quantum fieri potuit emendate excuso, quae discrepantia verba ex *codicibus Revii* & *Relandi* & *Heinsianae collationis apographo*, itemque ex *editione Florentina* & *Tolosana* notarat Hesselius, adlevi in margine, adjectis & iis, quae in duobus *Parisinis* codicibus atque *Mediolanensi* differre sunt visa.

Sic ergo sex codicum adspersa sunt discrimina.

Parisinos, quorum I. est n. 4808. II. n. 8413. in usum meum ante hoc triennium promtissima voluntate contulit cum Hesseliana editione vir Clarissimus atque Nobilissimus MAMMÈS CLAUDE PAHIN DE LA BLANCHERIE, cui hoc nomine magnopere me obstrictum profiteor.

Mediolanensem codicem LAUR. THEODOR. GRONOVIUS olim excusserat; cujus animadversa in variis Geographicis Lugd. Bat. a. 1739. forma 8. publici juris fecit Abr. Gronovius. Quem libellum pro consueta sua humanitate utendum

mihi concessit Vir Max. Reverendus ELIAS STOEBERUS, in alma hac nostra Divinarum Litterarum Professor publicus.

Subjeci hinc inde & ea, quibus Boccacius a Vibio discedere visus est.

Animadversiones historicas atque criticas ab ipsa Vibiana serie sejunctas dedi.

Quae Hesselius, ut dictum, per omnem librum suum sparserat, suo quaeque loco reposui, neque quicquam ex iis rescindere duxi consultum, siquidem labor ejus, dudum e manibus litteratorum hominum elapsus, integer desiderari videbatur.

Quodsi olim forsan iteratis curis ad Sequestrem vulgandum accedere contigerit, tum iis, qui magis succinctum desiderant, licebit satisfacere.

Spero quoque fore, ut interea temporis codicum nondum inspectorum, amicis obstetricantibus, copia mihi fiat.

Adsunt itaque adnotata ipsius HESSELII, tum CLAUDII, RELANDI, JOH. CORNELII DE PAUW, & in Oaxe SCHMINCKII, ISELII, DUCKERI.

Id porro dedit precibus meis Vir in republica litteraria celebratissimus L. B. DE S. CROIX, ut commentariis suis doctissimis auctorem nostrum

illustraret ornaretque, quo nomine & mihi & lectoribus profecto fecit longe gratissimum.

Paucula quaedam, utinam dedisset plura! adspersit amicissimus mihi SCHNEIDERUS, qui nunc in Academia Francofurtana ad Viadrum Eloquentiam & Graecas litteras summa cum laude profitetur.

Accessere & alia, ex variis desumta loculis.

Pugnantem adversus Joh. Corn. de Pauw, & acrius quidem quam conveniebat, D'ORVILLIUM ex critica ejus vannu in J. C. Pavonis paleas. 8. Amst. 1737. passim adduximus.

Semel in partes tractus est GASPAR BACHETUS DE MEZIRIAC.

Denique, quantum fieri potuit, id egi, ut & ex antiquis scriptoribus, maxime Geographis atque Poëtis, praetermissa ab aliis adnotarem, & medii quod dicunt aevi auctores facem praeferre nostro juberem.

Demum, si quid usquam viderem, quod ex priscis monumentis ad intelligendum illustrandumque nostrum aliquid conferre posset, non neglexi.

In his, quod recentissimas Serenissimi GABRIELIS LANCILLOTTI CASTELLI PRINCIPIS TURRIS MUTIAE de nummis Siciliae lucubrationes in usum Vibii convertere licuit, id celeberrimo viro ipsi

acceptum refero, cujus munificentia Inſcriptionum quoque Siciliae itemque Panormi eximia opera, meo penui haud ita pridem illata glorior. Addiderat tum opuſculorum quoque Siculorum academiae, quae a bono ſapore nomen habet, volumina Reverendus vir, quem itidem amicitiae cauſſa nomino, SALVATOR DI S. BLASI Decanus Benedictinus Caſſinenſis, cui inter Academicos Panormitanos *Corindi Attici* nomen eſt.

Adminicula aliunde ſubminiſtrata ſuis quaeque locis gratus depraedicavi.

Si quae de caetero ſint, in quibus humani quid paſſus tibi viſus fuero, in iis rectiora ſi docueris, facile me tibi adſentientem habebis, candide Lector.

Duo ſunt tandem, quae, priuſquam hinc diſcedam, monitum te velim.

Primum reſpicit aſteriſcum, quem iis adpictum articulis invenies, qui dubii aut ſuſpecti ſunt viſi; appingendi autem erant praeterea iſtis:

p. 3. *Anien*, *Allia*
5. *Arimaſpa*
6. *Aternus*. *Apſus*
8. *Cryſas*
9. *Drinius*
19. *Taras*

contra expungendus eſt
p. 22. in *Libethros*

Alterum iis dictum ſit, quibus ad ſcriptos Vibii codices recenſitos aut alios, ſi qui deliteant, mihi nondum notos, accedere licuerit. Hos quidem majorem in modum oro hortorque, ut in dubiis locis eos inſpicere & comparare cum noſtro Vibio velint, commodamque occaſionem nacti ad me, quae deprehenderint, transmittere ne graventur. Valebit hoc potiſſimum de iis nominibus, quae ſolus ſibi vindicaſſe videtur Vibius, ut paullo ante oſtenſum eſt. Satis autem confido fore, ut hinc inde conjecturis meis robur quoddam manu exarati codices addant, aut, quod aeque gratum fuerit, novam & inſperatam laborantibus locis medicinam ſubminiſtrent. Vale, lector, conatibuſque meis fave.

VIBIUS

VIBIUS SEQUESTER

DE

FLUMINIBUS, FONTIBUS, LACUBUS, NEMORIBUS, PALUDIBUS, MONTIBUS, GENTIBUS, QUORUM APUD POETAS MENTIO FIT.

VIBIUS SEQUESTER

VIRGILIANO FILIO SALUTEM.

Quanto ingenio ac ſtudio, fili cariſſime, apud pleroſque Poëtas fluminum mentio habita eſt, tanto labore ſum ſecutus eorum & regiones & vocabula & qualitates in litteras dirigens, quod ipſi tibi non inutile factu ſcio fore. Fontium etiam & lacuum paludumque & montium, nemorumque & gentium, quantum proſequi potui, ſicut amnium huic libello in litteras digeſta nomina ſubjeci: quo lecto non minimum conſequeris notitiae, praeſertim quum pro-

PALUDIBUS, MONTIBUS) *haec inſerit codex Mediolanenſis.* QUORUM &c.) *horum loco cod. Med. habet* PER LITTERAS. habita eſt) *cod. Revii, Med. & Pariſini* habita ſit in litteras) *Rev. Med. Par. I.* in litteram ipſi tibi) *ſic cod. Relandi, Rev. Med. Par. I. & II.* factu) *ita cod. Rel. Rev. Med. & ed. Florentina; contra* factum *cod. Par. II. & ed. Toloſana. & Baſil.* etiam) *ita cod. Med. Par. I. & ed. Heſſelii.* quantum) *cod. Med.* qua tamen *Par. I.* quae tum *Par. II.* quae tamen *ed. Flor.* quas tamen proſequi) *cod. Rev. & Med.* perſequi in litteras) *cod. Rev. & Pariſini* in litteram

fessioni tuae sit necessarium: & ne pluribus epistola oneretur, incipiemus ab eo fluvio, qui & litteram & nomen obtinet primum.

praesertim) *sic cod. Rev. Med. & Parisini; alii & editi* & praesertim, *male.* professioni) *cod. Par. II.* perfectioni fluvio, qui) *sic cod. Rev. Med. Par. I. & II.* & litteram) *sic cod. Med. & Parisini; alii & editi* etiam litteram

FLUMINA

*Achelous Aetoliae. Primus erupisse terram dicitur; Ex Pindo monte Perrhaebiorum in Maliacum mare decurrit. Aetoliam ab Acarnania dividit. (*a*)

*Arar Germaniae. E Vogeso monte, miscetur Rhodano. Ita lene decurrit, ut vix intelligi possit ejus decursus. (*b*)

Amphrysus Thessaliae, ubi Apollo Admeti pecus fertur pavisse. (*c*)

FLUMINA) *cod. Rev. non habet. Par. II.* Amnes. *edit. Flor.* Fluminum.

(*a*) Achelous) *cod. Rev. Rel. Med. Par. I.* Achelous Aetholiae primus erupisse terram dicitur. *& infra inter* Aras *&* Anaurus *iterum:* Ach. ex Indo monte per Rhebiorum fines in Maliacum mare decurrit, qui Aetoliam ab Arcadia dividit. *Sic & Par. II. nisi quod* Ebrorum *&* Baliacum *habet. Ed. Simleri ita:* Achelous Aetoliae primus erupisse terram dicitur, in Maliacum sinum effluit, Aetoliam ab Acarnania dividit, oritur in Pindo monte. *Hesselius sic:* Ach. Aet. p. er. t. d. ex Pindo m. per Perrhaebiorum fines in M. mare decurrit, q. Aet. ab Ac. div.

(*b*) Germaniae) *perperam adjicitur* fluvius. *invitis cod. Rev. Med. Par. I. & II.* ita lene) *vulgo* qui ita lene *Sed id* qui *exulat ex cod. citatis.* lene) *Paris. II.* leniter

(*c*) Admeti) *sic cod. Rev. Rel. Med. in vulgato* Admeti Regis

Alpheus Elidis, qui per mare decurrens in Siciliam insulam Arethusae fonti miscetur.

Ascanius Mysiae. (*d*)

Achates Siciliae, ubi pari nomine lapillos edit, unde gemmae fiunt. (*e*)

Acheron inferorum. (*f*)

Anien lacui Velinorum infunditur, per Tiburtinorum fines decurrit, ab Aniene filio Apollinis; in Tiberim fluit. (*g*)

Allia, Salaria via ad mil. XIIII a Roma, ubi Galli victoria sunt potiti de Romanis. (*h*)

Araxes Armeniae. Armeniam a Medis dividit. (*i*)

Athesis Veronensium, in Padum decurrit.

Amasenus Privernatium.

Aufidus Apuliae, proximus Canusio.

* Alyntos Lucaniam a Veliensibus dividit.

(*d*) Ascanius Mysiae.) *addunt* fluvius est, *sed haec absunt a cod. cunctis.*

(*e*) ubi) *in cod. omnibus legitur.* edit) *sic cod. citati, vulgo* generat, *pro quo Cluverius mavult* lapillus generatur.

(*f*) Acheron) *Sic Parisini codices postponunt* Achati.

(*g*) lacui) *cod. Rel.* ex lacu *cod. Rev. Paris. uterque item ed. Flor.* lacus Velinorum) *Cluverius legit* Velino. decurrit) *deest in cod. Rev. & Rel.* fluit) *ita cod. omnes; vulgo* defluit.

(*h*) de) *MS. Rev.* a

(*i*) Armeniam) *cod. Rev. Rel. Paris. I & II. it. edit. Florent.* Arabiam.

* Asinius Catinae, in litore Tauromenitanorum defluit. (*k*)

* Ancus Siciliae, qui per duo millia passuum sub terra mergens Syracusis miscetur mari appellaturque Ano, post Anapos caenos, superior Anotisphoros. (*l*)

Alabis Megarensium, cujus fontem Daedalus dilatavit agrumque reddidit & regionem, quam idem fluvius devastabat. (*m*)

Acis, ex Aetna monte in mare decurrit. Ex hujus ripis Polyphemus saxa in Ulyssem egisse dicitur. (*n*)

Atax e Pyrenaeo, circa Narbonem decurrit in Tyrrhenum mare. (*o*)

Atyr Tarbellae civitatis Aquitaniae, in Oceanum fluit. (*p*)

(*k*) Tauromenit.) *sic cod. Rev. Med. & Par. I. alii* Taurominit.

(*l*) Ancus) *sic cod. Rev. Rel. Med. Parisini & Dorvillii; Boccacius habet* Aneus; *editi* Anecus. passuum) *cod. omnes* passus terra) *alii* terram, terras Ano) *cod. Parisini* Anos Anapos caenos) *cod. Rev. Med. & Paris. uterque* Anopofcenos *Dorvillii* Anopos caenos; Anotisphoros) *cod. Rev. & Med.* Anotos feos *Dorvillii* anatos phaeos *Rel.* Anatos falos *Paris. uterque* Anatosteos.

(*m*) Alabis) *cod. Rev. & Paris. I.* Alebin *Rel. Paris. II. & edit. Florent.* Alachin *Boccac.* Alachim *ed. Hess.* Alachis regionem) *cod. Rev. Rel. & Parisini addunt* dilatavit *Boccacius adjicit* fertilem devastabat *in cod. & edit.* devastat.

(*n*) Aetna monte) *sic codices* hujus) *ita codices, vulgo* cujus egisse) *sic codices.*

(*o*) e Pyrenaeo) *cod. Rev. Rel. & Paris. I.* Phitenorum. *Paris. II.* Phirenorum *edit. Flor.* Pyrenaeorum mare) *sic cod. Rev. Rel. Med. Parisini & Heins. coll. ἀπόγρ. Gud.*

(*p*) Tarbellae) *codices inepte* Tarbeda, Tarbadae, Trabede *edit. Tolos.* Tabellae *Boccac.* Tambardiae

Almon Romae, ubi mater Deum VI. Kal. Aprilis lavatur.

Albis Germaniae. Suevos a Cheruſcis dividit; mergitur in oceanum. (*q*)

Aous Apolloniae, in Jonium decurrens. (*r*)

* Alto Dyrrachii, decurrit in Illyricum.

Arimaſpa gentis Scytharum, unde aurum Scythae legunt. (*s*)

Aeas Macedoniae, decurrit in Jonium mare. (*t*)

Anaurus Theſſaliae, ita denominatus, quia ex ſe neque auram neque nebulam emittat. (*u*)

* Apidanos Theſſaliae, in quo Enipeus, Melas & Phoenix miſcentur; ipſe in Peneon decurrit. (*x*).

(*q*) Suevos) *codices male* Suedos Cheruſcis) *cod. Rev.* Cervetiis *cod. Pariſ. I.* Cervet. is *II.* Servitiis *ed. Heſſel.* Cerveciis mergitur &c.) *haec deſunt in cod. Rev. & Pariſinis.*

(*r*) *vulgo* Aus, *ſed Simlerus* Aous, *ut Boccacius.* Jonium) *cod. Rel. item Pariſ. I & II. & ed. Flor.* Meoniam *cod. Rev.* Maeoniam *ed. Tol.* Joniam decurrens) *cod. Rev.* decurrit.

(*s*) Arimaſpa) *ſic cod. Rev. Rel. Med. & Pariſ. I. contra Par. II.* Aumaſina *ed. Toloſ.* Aumaſippa *ed. Heſſel.* Aumaſipa Scythae) *ſic Pariſ. II. reliqui* Scythiae

(*t*) Aeas) *in editis* Aras *ſed cod. Rev. Rel. Med.* Aeras

(*u*) nebulam) *Munckerus ad Hyginum fab.* 12. nebulas emittat) *cod. Par. II.* emittit.

(*x*) Apidanos) *cod. Rev. & Pariſ. I.* Apidamnus Theſſaliae) *vulgo adjicitur:* in Enipeum influit, *verum haec non agnoſcunt codices; edit. Flor.* in Epidamnon fluit. *Toloſ.* in Empeum influit, *ubi Simlerus forte* Enipheum Enipeus) *vulgo* Emicaſus. *cod. Rel. & Rev.* Emiſacus *Par. I & II.* Emiſatus

Asopos Thessaliae, in Epidanum fluit. (*y*)

Aniger, qui ex cruore centaurorum, quos Hercules interfecit, odore suo advenientes fugat, quum fuerit dulcissimus. (*z*)

Apud Cicones fluvius est, cujus liquor epotus praecordia vertit in silicem, & rebus tactis marmora inducit. (*a*)

Aternus Hadriae, decurrens per Marsos, ubi & Ostia civitas. (*b*)

* Amymone Lyciae, non longe a Thebis. (*c*)

Absyrtus fluvius Colchorum. (*d*)

Alis Asiae fluvius. (*e*)

Apsus Palaestinae. (*f*)

Benacus Galliae, ex quo nascitur Mantuanorum Mincius.

* Bristates ex Timato monte, Arno miscetur. (*g*)

forsan Boactes . . Macrae miscetur.

(*y*) Epidanum) *cod. omnes & edit. Florent.* Epidamnon *ed. Tolos.* Epidam *Hessel.* Apidanum fluit) *ed. Hessel.* influit.

(*z*) Aniger) *codices & ed. Flor.* Antiger advenientes) *ita cod. Med. & Paris. I. vulgo* venientes *Paris. II.* intervenientes

(*a*) tactis) *cod. Rel. Rev. Med. & Paris. I.* raptis *Paris. II. & ed. Flor.* actis

(*b*) civitas) *deest in cod. Dorvilliano. in Parisinis est* vitas.

(*c*) *deest in cod. Rev. Med. Parisinis.* Amymone) *in editis* Aminone Lyciae) *forte* Ciliciae *Simlerus.*

(*d*) *deest in cod. Rev. & Mediol.*

(*e*) *deest in cod. Rev. Med. & Parisinis.*

(*f*) *deest in cod. citatis, nec habet Boccacius; in editis male* Absus

(*g*) Bristates) *sic & Paris. I. contra II.* Bristaces *Bocc.* Bricrates

Baetis Hispaniae, unde Baetica.

Bagrada Africae juxta oppidum Musti; ubi Regulus serpentem longum pedibus CXX, exercitu adhibito, interfecit. (*h*)

Barbana Illyrico permiscetur. (*i*)

Borysthenes, fluvius Scythiae. (*k*)

* Bactros Scythiae, fines Hyrcanos alluit. (*l*)

Caystros per Hypaepam decurrit, proximus Asiae paludi. (*m*)

Camicos Siciliae, ex quo urbs Camicos, dividit Agrigentinos. (*n*)

forsan & Heracleenses.

Caïcus Mysiae. (*o*)

Calos Moesiae. (*p*)

Cocytos inferorum, ex quo Styx palus.

Timato) *cod. Rel. Rev. & Boccac.* Timaro *Paris. I.* Timaro *II.* Timano *Med.* Tymavo monte) *Paris. II.* fonte Arno) *cod. Rel. Rev. Par. I. & Boccac.* Arino *II.* Arinno.

(*h*) pedibus) *ita cod. Rev.*

(*i*) Barbana) *in codicibus* Babenna *ed. Hessel.* Barbenna *Boccac.* Barbena Illyrico) *sic codices & ed. Flor. sed in editis additur* mari permiscetur) *cod. Rev. Med. & Par. I.* praemiscetur *Par. II.* permiscet *in ed.* miscetur.

(*k*) Borysthenes &c.) *in cod. Paris. II. inseritur.*

(*l*) alluit) *ed. Flor. & Tolos.* abluit.

(*m*) Caystros) *sic cod. Rev. & Med. reliqui vitiose. ed. Flor.* Caysinos. Hypaepam) *ed. Hessel.* Ephesum *sed cod. Rev. Med. & Paris. I.* Hiperam *II.* Ipedam *ed. Flor.* Iperam *cod. Rel.* Pepipam

(*n*) urbs Camicos) *sic codices, vulgo* Camiceos

(*o*) Caïcus) *deest in cod. Rel. Rev. Paris. I. & II. item in edit. Flor. sed extat apud Boccacium & in ed. Hesselii.*

(*p*) Calos) *hoc laudati codices habent; habet & Boccacius.*

Crinisos Siciliae civitatis Atalae. (*q*)

Calor Beneventi oppido junctus.

Crysas Syracusis, ex monte Heraeo. (*r*)

Cydnus per mediam urbem Tarson Ciliciae decurrit.

* Cyrta Massiliensium, secundum Agatham urbem. (*s*)

Crustumium, a quo oppidum, in Hadriaticum mare fluit. (*t*)

Casilinum Campaniae, ex quo oppidum. (*u*)

* Cephisos in Lilaea urbe Phocidos descendit & circa Euboeam flectitur. (*x*)

forsan & in lacum Copaidem fluit.

* Cinybs Arabiae, in quo plurima genera gemmarum inveniuntur & camelis deportantur in oppidum Tybrestum. (*y*)

(*q*) Crinisos) *sic codices omnes.* Atalae) *cod. Rel. Med. & Paris. II.* Atilae *Paris. I. & ed. Hessel.* Atilac *Rev.* Asiae.

(*r*) Crysas) *Ita Heins. coll. ἀπόγρ. Gud.* Heraeo) *Heins. c. ἀ. G.* Eryceo.

(*s*) Cyrta) *cod. Med. & Boccac.* Cirta *Paris. I.* Circa

(*t*) fluit) *cod. Rev. & Paris. II.* decurrit *Paris. I.* discurrit.

(*u*) Casilinum &c.) *bis in Parisinis ante & post* Crustumium *prius male scriptum* Cassilinii ex) *cod. Rev. & Paris.* a

(*x*) Cephisos) *Heins. collat. ἀπόγρ. Gud.* Cephysos Lilaea) *cod. Rev. Rel. Med. Parisini* aliena, *in editis deest.* Euboeam) *cod. Rel.* Eriboeam *Simlerus* Boeotiam

(*y*) Cinybs) *ita cod. Med. & Paris. I. sed cod. Rev. & Boccacius* Cinibs *Paris. II.* Cirubs *in impressis* Cyrubs deportantur) *sic cod. Rev. & Parisini, vulgo* portantur Tybrestum) *sic cod. Paris. II. sed Paris. I. & impress.* Tybrestrum *Rev.* Thibrestrum *Heins. coll. ἀπόγρ. Gud.* Thibrestum.

Crathis confinis Sybari, capillos facit aurei coloris. (z)

Clitumnus Umbriae, ubi Jupiter eodem nomine est.

Danubius, qui & Ister, Germaniae. decurrit in Pontum per VII. ostia.

Drinius, e palude Lychniti, alluens Scodram oppidum Illyricorum. (*a*)

Enipeus, e monte Othry Thessaliae.

Evenus, qui & Lycormas, qua Nessus centaurus Dejaniram Herculis trajecit. (*b*)

Euphrates Parthiae. (*c*)

Eurotas Laconices. (*d*)

Eridanus Galliae Cisalpinae, qui & Padus, ubi Heliades mutantur in populos arbores. (*e*)

(z) aurei) *sic codices, in editis* auri

(*a*) Drinius) *vulgo* Drinus *cod. Med.* Drimus Lychniti) *vulgo* Lignisti alluens) *ita cod. Rev. vulgo* abluens.

(*b*) Evenus) *cod. Rev. it. Heinsii coll. ἀν. G. & cod. Med. & Parisini* Evenos, qui & Licorum (Lucorum, Lycorum) Esper, qua &c. *cod. Rel.* Evenus, qui & Licor &c. *ed. Flor. & Tol.* Esper, qua &c. *ed. Hessel.* Evenus, qua Nessus &c. *& post* Esia *iterum* Evenus Calydoniae, ubi Hercules sagittis Nessum centaurum interfecit. *Sed hic posterior locus e codicibus nostris omnibus exulat. Fusius utrumque articulum dat Boccacius.*

(*c*) *additur paulo post in editis:* Euphrates Mesopotamiae, in Paradiso oriens. Porro Sallustius auctor certissimus asserit, tam Tigris quam Euphratis in Armenia fontes monstrari. *Verum haec in codicibus nostris omnibus desunt.*

(*d*) Laconices) *sic codices omnes, contra Heins. coll. ἀν. Gud.* Laconias, *in editis* Laconiae.

(*e*) arbores) *cod. Rev. Paris. I. & edit. Florent. non agnoscunt.*

*Erasinus Lyciae. (*f*)

Esia Galliae in Sequanam fluit. (*g*)

Epidanus Thessaliae. supra Apidanos. (*h*)

*Faneus & qui Siris Beneventi. (*i*)

Fabaris Sabinorum. is Faber corrupte dicitur.

Ganges in Oriente Indiam cingens latissimus, quem Alexander post Oceanum navigare timuit, qui solus adversus orientem fluit.

Galesus Tarentinorum. (*k*)

Gallus in Phrygia, unde qui bibit, insanit more fanatico.

Gela Siciliae, a quo oppidum.

Genusus Dyrrachium ab Apollonia dividens, decurrit ex Epiro. (*l*)

Genusus Palaestinae. (*m*)

(*f*) Lyciae) *cod. Rel.* Sithiae. *Par. I.* Lithriesia *sic conjungit statim cum sequenti voce . . Par. II.* Lithie. *Boccacius* Nemeae . . alii autem Litiae fluvium dicunt.

(*g*) Esia) *sic & Boccacius.* fluit) *Paris. I.* defluit.

(*h*) *in editis conjunctim scripta sunt. desunt in cod. nostris omnibus, nec habet Boccacius.*

(*i*) Faneus &c.) *cod. Paris. I.* Favens. *Boccac.* Fanes Sannitum est fluvius, qui & Syris dicitur.

(*k*) Galesus) *sic cod. Rel. sed Med.* Galaleus *Paris. I.* Gafesus *II.* Galeus Tarentinorum) *additur in editis* quinque millibus a civitate distans: Livius auctor. *sed haec desunt in codic. Rev. Med. & Parisinis.*

(*l*) *vulgo* Gelagiensis Dyrrachium &c. *codices omnes* Gelagensus Apollonia) *cod. Rev. Rel. Paris. I.* Aquilonia. dividens) *cod. Rev. Med. & Par. I & II.* dividit. ex Epiro) *cod. Rev. Rel. & edit. Flor. & Tolos.* in Epiro.

(*m*) *deest in cod. Rev. Rel. Mediol. Paris. utroque; in editis* Genesus *Boccacius ita:* Genusus Palaestinae provinciae fluvius est.

Hebrus Thraciae, proximus Aeno oppido.

Hermus Lydiae, Pactolo confunditur. (*n*)

Hiberus Hiſpaniae, a quo Hiberia. (*o*)

* Hydaſpes Indiae urbis Mediae, defluit Indo ex Caucaſo. (*p*)

Hypanis Scythiae, qui, ut ait Gallus,

Uno tellures dividit amne duas.

Aſiam enim ab Europa ſeparat. (*q*)

Halys Lydiae. Croeſus tranſiit.

Helorus Syracuſarum, a quo civitas. (*r*)

Himella Sabinorum, prope Caſperiam urbem. (*s*)

* Herbeſos, qui & Endrius, oppido Alluria decurrit per fines Helori. (*t*)

Himera oppido Thermitanorum dedit no-

(*n*) *Infra poſt Himellam iterum legitur in editis idem articulus; ſed ibi exulat a codic. Rev. & Rel. habent tamen Pariſini:* Hermus Lydiae. *Tertium in editis hoc extat poſt* Hypanis *vel potius* Hipparis.

(*o*) *quod addunt editi*, dicitur, *deeſt in codicibus cunctis.*

(*p*) *ed. Toloſana & Heſſelii ſic:* Hydaſpes Indiae per Parthos & Medos defluit, Indo miſcetur & Caucaſum alluit. contra *cod. Rev. Med. & Pariſini & ed. Flor.* Hydaſpes Indiae urbis Mediae defluit Indo & Caucaſo. *Boccacius ita:* Hydaſpes . . . per Parthiam ſeſe ferens evadit in Indiam . . . Poſtremo quatuor ſuſceptis fluminibus miſcetur Indo in regione inio (*ſic*) apud arcem Soborum.

(*q*) ſeparat) *cod. Rev.* dividit.

(*r*) *codices & edit. ante Heſſel.* Helurus, Helyrus, Helrus &c.

(*s*) Himella) *cod. Rev. Rel. Par. I & II.* Himala *Boccac.* Imala

(*t*) Alluria) *cod. Rev. & Pariſini* Alurina. Helori) *quod additur* Siciliae *a cod. Rel. Rev. Pariſinis, & edit. Flor. abeſt.*

men Himerae. Hoc flumen in duas findi partes ait Stesichorus; unam in Tyrrhenum mare, alteram in Libycum decurrere. (*u*)

Hypsa, secundum Inycon urbem Siciliae decurrit, gratam Herculi. (*x*)

Hiparis, [*forsan* Hyparis] quem & Hipparim vocant, ex quo Camarinis aqua inducta est. (*y*)

* Haeus, inde a finibus Apolloniae decurrens in sinum Jonium. (*z*)

Indus Indiam definit ab occasu, a quo India dicta; hic descendentem Hydaspem recipit. (*a*)

Isara Galliae, decurrit in Rhodanum. (*b*)

(*u*) Thermitanorum) *sic cod. Rev. Rel. Med. Parisini; male contra ed. Flor.* Taurotaminitanorum *ed. Tolos.* Taurominitanorum findi) *cod. Paris. II.* fundi *Bochartus Chan.* scindi unam . . . alteram . . . decurrere) *ed. Flor. & Bochartus* una . . . altera . . decurrit alteram) *cod. Rev.* aliam

(*x*) Inycon) *vulgo* Irecon *cod. Par. II.* Hirecon *Boccac.* Uecon Siciliae) *vulgo in cod. & editis* Hispaniae

(*y*) Hiparis) *vulgo* Hipanis *sed cod. Med. & Par. I.* Hiparis *Paris. II.* Hisparis *Rev.* Hipparis *Heins. collat* ἀπόγρ. *Gud.* Hypparis Hipparim) *cod. Paris. I.* Hictarin *II.* Hicterin *edit. Flor. & Tolos.* Hictarim *Boccacius* Jectarim

(*z*) *vulgo sic:* Haesusa finibus &c. Haesusa *edit. Florent. addit ibidem MS. alt.* Ytide *cod. Rev. & Heins. coll* ἀπ. *Gud.* Undeae (*Heins. & Gud. in marg. forsan* Judaeae) *cod. Mediol. addit* ustide. *Paris. I.* uti de *II.* etide Jonium) *cod. Rev. Heins. coll.* ἀπόγρ. *Gud.* & *Paris. II.* Jonicum *Boccacius ita:* Adusa Epyrrhi (Epiri) flumen est; a quibusdam Eas appellatum, Apolloniae propinquum.

(*a*) definit) *cod. Paris. I.* defluit

(*b*) decurrit) *cod. Rev. Med. Paris. I & II.* currit

* Icanus Dyrrachii ab Icano castello dictus. (*c*)

forsan Isanus . . . Isano.

Ilerda Hispaniae, a quo Ilerda oppidum.

* Inachus Thessaliae.

Jader juxta Salonas, mare influit Hadriaticum. (*d*)

Kaïcus Mysiae.

Lyncestius Thraciae, cujus aquam bibentes ebrii fiunt. (*e*)

Lethe inferorum, quod sit oblivii caussa. (*f*)

Liris non longe a Marsis Vestinisque, cujus in ripa nymphae Maricae Minturnensis templum est. (*g*)

* Lycus Asiae, unde Lycas oppidum. (*h*)

Liger Galliae, dividens Aquitanos & Celtas; in oceanum Britannicum evolvitur.

* Lycastus Coae, a quo Lica civitas. (*i*)

forsan Lycastus Cretae, a quo Lycastus civitas.

Lethaeus insulae Cretae, ita dictus, quod

(*c*) Icanus) *cod. Rev. & Par. II.* Isamnus *Par. I.* Isaumus *Rel.* Icaninus *Boccac.* Isanus Icano) *cod. omnes* Idano

(*d*) *abest a codic. omnibus. Boccacius habet.*

(*e*) Lyncestius) *vulgo* Licesius *in codic. & editis.*

(*f*) oblivii caussa) *cod. Paris. II.* oblitioni (*lege* oblivioni) sit ansa.

(*g*) Maricae) *codices* Marinae *Boccac.* Maricae est) *Paris. I.* appositum.

(*h*) Lycas) *codices* Lycis, Licis oppidum) *deest in cod. Rev. Parisinis & ed. Flor.*

(*i*) Lycastus) *sic cod. Rev. Med. Parisini; cod. Rel.* Licastus *in editis* Lycastris

Harmonia Veneris filia Cadmon ibi oblita dicitur. (*k*)

Mincius Galliae Cisalpinae proximus Mantuanis, agitur ex Benaco.

Mosella Belgicae, defluit in Rhenum.

* Minio Etruriae, a Minione. (*l*)

Metaurus Umbriae, in sinum Hadriaticum decurrens.

Maeandros Cariae gentis Asiae; hic tam flexuosus est, ut in sese recurrat. (*m*)

Macra Liguriae, secundum Lunam urbem. (*n*)

Mathis Dyrrachii, non longe a Lisso. (*o*)

Marsyas Phrygiae urbis Celaenae. (*p*)

Melas Thessaliae, in Epidanum fluens. (*q*)

(*k*) Harmonia) *cod. Rev. & Boccac.* Hermiona *Paris. II.* Ermione *Cellarius* Hermione *Meursius* Harmonia. Cadmon) *sic cod. omnes; in editis* Cadmi viri. ibi) *deest in cod. Rev. Med. & Parisinis.*

(*l*) Minio) *cod. Rev. Med. & ed. Flor.* Minion *reliqui* Mimon, Minon a Minione) *sic cod. Med. & Par. I. reliqui* a Mimone, aminone, *in editis deest. Boccacius habet:* Minio fluvius est Italiae haud longe a Roma.

(*m*) *in cod. Rev. & Rel. desideratur, in cod. Paris. II. legitur* Matranos

(*n*) Macra) *codices & ed. Flor.* Meiera, Megera, Megeria *Boccacius* Macra

(*o*) Mathis) *Boccac.* Matis

(*p*) Marsyas) *ed. Flor.* Maras. Celaenae) *sic cod. licet absque diphthongo, cod. Rel. tamen* Celeriae, *ed. Tolos.* celer.

(*q*) Melas) *cod. Rev.* Mechas *Paris. I.* Metas *Paris. II.* Malas *Boccac.* Melas seu Methas Epidanum) *cod. Rev.* Epidamnum *Paris. II.* Apidamnum

Nilus Aegypti, ex Aethiopia decurrens. (*r*)

Nar Sabinorum, ex Apennino in Tiberim per Narniam fluit. (*s*)

Numicus in agro Laurenti. (*t*)

Niphates Armeniae, ex monte Niphate.

Orethus Panormi Siciliae. (*u*)

* Oaxes Cretae, a quo civitas Oaxia. Varro hoc docet:

Quos magno Anchiale partus adducta dolore,
Et geminis capiens tellurem Oaxida palmis . . (*x*)

Orontes Syriae ex monte Casio, apud Antiochiam labitur. (*y*)

Padus Galliae Cisalpinae, qui & Eridanus. (*z*)

Permessos Boeotiae.

* Peneus Thessaliae, ubi silvae, quas Tempe vocant: hunc Bebryces possederunt. (*a*)

(*r*) ex Aeth. dec.) *haec in Paris. II. desunt.*

(*s*) fluit) *cod. Rev. & Med.* decurrit.

(*t*) *haec desunt in Paris. II.*

(*u*) Orethus) *Boccac.* Oretus

(*x*) a quo) *cod. Rev. & Med.* a quo & *sic quoque Politianus & Cellarius.* Quos &c.) *prior hic versus cum seq. vocula* Et *deest in cod. Med. Par. I. & II.* Oaxida) *cod. Rev. & Parisini* Oaxia

(*y*) apud Antioch. lab.) *haec desunt in codicibus cunctis.*

(*z*) Eridanus) *editi addunt* dicitur, *sed ea vox a cod. exulat.*

(*a*) Peneus) *cod. Rev. & Med.* Peneos

Phaſis in Colchide, qui de monte Amaranto fluit. (*b*)

Pantagias Siciliae, ita dictus, quod ſonitus ejus decurrentis per totam inſulam auditus eſt uſque eo, donec Ceres quaerens filiam comprimeret eum. (*c*)

* Pitornius, qui per medium lacum Fucinum Marſorum ita decurrit, ut aquae ejus non miſceantur ſtagno. (*d*)

forſan Pitonius *vel* Piconius

Pactolus Lydiae, qui decurrens aurum trahit.

Phacelinus Siciliae juxta Peloridem, confinis templo Dianae. (*e*)

* Piſaurus, qui & Iſaurus, ut Lucanus, a quo civitas Piſaurum, de quo Catullus:

moribunda ſede Piſauri.

decurrit in Hadriaticum mare. (*f*)

Phoenix Theſſaliae, in Epidanum fluit. (*g*)

Pachynos

(*b*) Amaranto) *vulgo in editis & ſcriptis* Garamante *in cod. Rev.* Garamenite

(*c*) Pantagias) *cod. Rev. & Pariſini* Pantagras filiam) *cod. Pariſ. II.* Rheſtum comprimeret) *cod Rev.* opprimeret.

(*d*) aquae — miſceantur) *cod. Rev. & ed. Flor.* aqua -- miſceatur

(*e*) Phacelinus) *in ſcriptis & editis* Phaethelinus *ed. Florent.* Phaethleinus

(*f*) Piſaurum) *cod. Rev. & Pariſini* Piſauria *verba* de qua Catullus: „moribunda ſede Piſauri.„ *deſiderantur in cod. Rev. & Pariſinis, qui in fine articuli adjiciunt* mare.

(*g*) Phoenix) *cod. Rev. item Pariſini & edit. Florent.* Phocias Epidanum) *ſic cod. Rev.*

* Pachynos Siciliae, ubi Sex. Pompejus juvenis interfectus est. (*h*)

Rhenus Germaniae, Belgas a Germanis segregans.

Rubicon Galliae juxta Ariminum, olim dividens Galliam ab Italia.

* Rutuba, ex Apennino in Tyrrhenum fluit. (*i*)

Rhodanus Galliae, Lugdunum & Avenionem decurrens atque Arelaten. Mari Tyrrheno miscetur. (*k*)

Strymon Thraciae, plurimo gelu strictus. (*l*)

Sequana Galliae, Luteciam Parisiorum circumfluit, vel insulam facit. (*m*)

Spercheos Thessaliae, in Maliacum mare decurrens usque ad oram Locridis. (*n*)

* Syrapus Lucaniae. *forsan* Sybaris.

* Selinus Messaniorum, a quo civitas Selinus dicta, quod apium ibi plurimum nascitur. (*o*)

forsan Selinus Sicaniorum . . .

(*h*) Pachynos) *editi* Pachisos *codices* Pacisos, Pauphisos, Pachysos

(*i*) Tyrrhenum) *sic Simlerus*, *editi & codices* Tiberim

(*k*) Rhodanus &c.) *deest in cod. Rev.*

(*l*) Strymon) *sic cod. Med. & Par. I*, *alii* Strimo *editi* Strymo

(*m*) Luteciam &c.) *haec omnia non agnoscit cod. Rev.* circumfluit) *ed. Tol.* interfluit vel) *Jan. Parrhasius de reb. per epist. quaest.* &

(*n*) Spercheos) *ed. Flor. & Tolos.* Sperchios

(*o*) Messaniorum) *cod. Rev. & Parisini & ed. Flor.* Messaliorum Selinus) *codices* Selinis, Selina, Selecus

Sagaris Phrygiae, ad caſtellum Berecynthium.

Sebethos Neapolis in Campania.

* Sarnus Nuceriae, ex Saro monte oriens, per Campaniam decurrens. (p)
forſan ex Sarno

Symaethos Siciliae, vicinus Palicis.

* Siler in Lucania, oppido Alburno. (q)
forſan monte Alburno.

* Saron Hadriae. (r) *forſan* Savon *vel* Saſon.

Sicoris Hiſpaniae, juxta Ilerdam.

Tigris Parthiae, qui ſub terra means Rubro mari miſcetur.

Tauromenius inter Syracuſas & Meſſenam, a quo oppidum Tauromenium, quod oppidum Euſebon chora dicitur. (s)

Tagus Hiſpaniae. (t)

Turia Hiſpaniae, quod Valentiam parvo intervallo interfluit. (u) *forſan* praeterfluit.

(p) ex Saro monte) *cod. Rev. & Pariſ. I. & ed. Flor.* ex Sarone (*Par. II.* Arone) fluvio Hadriae

(q) Siler) *cod.* Silex, Syler   oppido Alburno) *Boccac.* Salerno civitati proximus.

(r) *Boccac.* Saron fluvius eſt ultra Taurum montem.

(s) Meſſenam) *ſic cod. Med. & Pariſ. I. contra ed. Flor.* Meſſenen   Tauromenium) *ſic cod. Rev. & Med.*   oppidum) *hic inſerunt vulgo* aliter, *ſed exulat e cod. Rev. Med. & Pariſinis.* Euſebon chora) *ſic cod. Rev. Med. & Pariſ. vulgo* Euſeboneora

(t) Tagus &c.) *deeſt in cod. Rev. & Pariſinis.*

(u) Turia) *cod. Rev.* Thuria *Pariſ. II.* Tyris *in ed. Flor. deficit.*

Taras Epeiri. (*x*)

Tanager Lucaniae.

Tibris vel Tiberis, idem Albula, qui ex radicibus montis Apennini ex Ètruria Romam decurrit, quondam Tuſcos dividens. (*y*)

Tanais Scythiae, Aſiam ab Europa dividit.

Thermodoon Colchos & Amazonas dividit. (*z*)

*Traſymenos Lydiae.

*Thapſus Africae, juxta Ruſicadem. (*a*)

*Triopala, qui & Aſſorus, juxta Alabon Megarenſium. (*b*)

forſan Triocala, qui & Isburus,

*Turnus Umbriae. (*c*)

*Taygeta Laconices, ubi filios ſuos moris habent durare frigore aquae. (*d*)

*Titareſſos Theſſaliae, qui & Orcus, in Peneum decidit, nec ei miſcetur, quia ſuper

(*x*) *deeſt in cod. Rev. Med. & Pariſinis; Boccacius habet.*

(*y*) Tibris v. Tiberis) *cod. Rev. & Med.* Tibris idem Tiberis Tuſcos) *deeſt in Pariſ. II.*

(*z*) *hunc artic. cod. Rev. & Pariſini ambo habent, nec ex Med. exulare videtur.*

(*a*) Thapſus) *ſic cod. Med. & Pariſ. I. ſed cod. Rev. & Par. II. & Boccac.* Tapſus, *editi* Tapſas

(*b*) Triopala) *cod. Pariſ. II.* Tripola Aſſorus) *Boccac.* Aſſolus Alabon) *codices & editi* Albo Megarenſium) *cod. Rev.* Magarenſium *Pariſ. II.* Magarenſium phrigii.

(*c*) Turnus) *cod. Rev. & Pariſini* Termus *Med.* Thermus

(*d*) aquae) *deeſt in cod. Par. II.*

eum funditur; quem Stygia palude crescere quidam affirmant. (*e*)

Vulturnus Campaniae, a quo oppidum juxta Puteolos Vulturnum. (*f*)

* Virbius Laconices, ubi Hippolytum Aesculapius arte medicinae reddidit vitae, unde & Virbius dictus.

Ufens Tarracinae proximus. (*g*)

Varus, hic nunc Galliam ab Italia dividit, ante Rubicon.

* Ululeus Dyrrachii est, unde aqua hujus ducta. (*h*)

* Vestinus Campaniae, qui & aquis suis Sarnum impellit. (*i*)

Xanthus Trojae, Ilio proximus, ex Ida monte defluens, Simoenti junctus, in Propontidem funditur: hunc Scamandrum incolae vocaverunt. Xantus & Xanthus scribitur, flavus latine dicitur. Xanthus item nomen est equi Hectoris & Achillis. (*k*)

Xanthus Lyciae, unde & civitas.

(*e*) Titaressos) *Boccac.* Titaresus quia) *cod. Rev. & Parisini* quia & *Mediol.* & quidam) *desideratur in Paris. II.*

(*f*) a quo oppidum) *cod. Paris. II.* ab oppido

(*g*) Tarracinae) *sic cod. Rev. & Parisini.*

(*h*) Ululeus) *cod. Rev. & ed. Flor. it. Boccac.* Ululens unde &c.) *sic cod. Par. I. in cod. Rev. & Med. est* unde aqua his ducta *Boccac. & editi* ex quo Dyrrachio ministrantur aquae.

(*i*) *haec desunt in cod. Med. & Parisinis.*

(*k*) ex Ida &c.) *desunt usque ad finem in cod. Med. & Parisinis.*

FONTES (*a*)

Aganippe Boeotiae. (*b*)

Acidalia in Orchomeno.

Arethuſa Siciliae, apud Syracuſas. (*c*)

Clitumnus Mevaniae. (*d*)

Clanius Acerrae in Campania, qui, quum creverit, meditatur peſtem terrae. (*e*)

Caſtalius Delphis.

Clitor Arcadiae, qui potus vinum in odium adducit. (*f*)

*Camenarum Romae.

Dircaeus Boeotiae.

*Eſus Rhodi. (*g*)

*Garga Euboeae, ubi Actaeon laceratus eſt a canibus. (*h*)

forſan Gargaphia Boeotiae.

*Hippocrene Boeotiae in Achaia. (*i*)

(*a*) *cod. Rev.* Explicit de amnibus per litteras in ordinem digeſti feliciter. Incipit de fontibus.

(*b*) Boeotiae) *vulgo* fons B. *ſed codices noſtri non habent.*

(*c*) *deſunt in cod. Med. & Pariſinis.*

(*d*) Mevaniae) *cod. Rev.* Meveniae

(*e*) Acerrae) *ſic cod. Rev. Med. & Pariſ. I. ſed in vulgatis eſt* apud Acerras *in Pariſ. II. hoc &* in Campania *deeſt.*

(*f*) Clitor) *ſic cod. omnes.* qui potus vinum) *cod. Pariſ. II.* qui potum vini adducit) *ſic cod. Rev. Med. & Pariſ. II. vulgo* ducit.

(*g*) Eſus) *cod. Rev. & Pariſ. I.* Eſſus. Rhodi) *cod. Rev.* Rhodo *Med. & Pariſ.* Phodo, fodo *Boccac.* fodi

(*h*) eſt a canibus) *deeſt in cod. Rev. Med. & Pariſinis.*

(*i*) Achaia) *cod. Rev. & Pariſini & ed. Flor.* Arcadia

*Inessa Rhodi, a quo Siciliae civitas Inessa. (*k*)

*Libethros Boeotiae. (*l*)

Liriope, ubi Narcissus se conspexit. (*m*)

Langia fons est in Nemeaea silva, quem penes agon annuus celebratur Archemoro Lycurgi filio, a quo post Archemorus denominatus est. (*n*)

Menais Leontinorum, per quem cives ejus loci timent jurare.

* Spandeus in insula Coa Asiae. (*o*)

Salmacis Cariae, ex quo qui bibit, mollescit, id est obscenus fit. (*p*)

Timavus Aquileiae Galliae.

*Virvinus Laconices. (*q*)

(*k*) Rhodi) *cod. Rev. Med. & Paris. I.* Rhodo civitas) *Boccac.* & Siciliae fons Inessa) *cod. iidem* Inossa

(*l*) Libethros) *cod. Rev. Med. & Parisini* Libetris Boeotiae) *Simlerus vult* Magnesiae

(*m*) Liriope) *sic cod. Rev. Med. & Par. II. in Par. I.* est Iriope *in editis* Lynupe, Lynope *sic & Boccacius.*

(*n*) Langia &c.) *deest hic articulus in cod. Rev. Med. & Parisinis.*

(*o*) Spandeus) *habet & Boccacius.* Coa Asiae) *cod. Paris. II.* Coasiae

(*p*) id est) *sic cod. Rev. Med. & Paris. I. vulgo* idem &

(*q*) Virvinus) *Simlerus vult* Virbius. Laconices) *sic cod. Rev. & Par. I. sed Heins. coll. αν. Gud.* Laconicus *Med.* apud Laconas *cui additur in editis* fons est.

LACUS

Avernus Campaniae immensae altitudinis, cujus ima pars deprehendi non potest. (*r*)

Acheron, qua ad inferos creditur iri.

*Aecitus Apolloniae. (*s*)

Amsanctus Lucaniae, cujus halitus volucres necat.

Benacus Galliae, unde Mincius fluit. (*t*)

Cyane Syracusis, per quam Anapus transit.

Cocytos inferorum per Stygiam paludem. (*u*)

Ciminius Etruriae. (*x*)

Feronia Tarracinae. (*y*)

Fucinus Marsis.

Gygaea lacus Lydiae. (*z*)

(*r*) Campaniae) *deficit in cod. Rev. & edit. Flor.*

(*s*) Aecitus) *cod. Par. II.* Aicitus *Rev.* Aecicus *Paris. I.* Aeticus *sic & Boccac.*

(*t*) Benacus &c.) *in cod. Rev. Heins. coll. ἀπόγρ. Gud. & Parisinis hic articulus deest, sed infra legitur* Venacus G. &c. *contra in Hessel. & hic ponitur & infra iteratur sic:* Venatius Galliae, unde Mincius fluit. *verum haec posteriora ex cod. Med. & ex ed. Tol. & Bas. exulant*, in *cod. Dorvillii* Benacus & Venacus

(*u*) *vulgo sic:* Cyane Syr. p. quem Anapus transit per Stygiam paludem. Cocytos inferorum) *sic & codices separant hos articulos.* quam) *ita Heins. coll. ἀπόγρ. Gud.* Anapus) *cod. & editi* Anopes, Aenopes, Anopos, Anopus Stygiam) *cod. Rev. & Med.* Styga

(*x*) Ciminius) *cod. Rev. Par. II. & ed. Flor.* Cimini

(*y*) Tarracinae) *sic cod. Rev. & Parisini, vulgo* Terracinae

(*z*) *deest in cod. Rev. & Parisinis; nec Boccacius habet.*

Hammonis Africae, qui ortu ſolis & occaſu incandeſcit, reliquo tempore gelidus eſt.

* In Athamana lacus Lunae tenuia ligna accendit; ex quo qui bibit aut in inſaniam vertitur aut in ſoporem. (*a*)

Larius Galliae Ciſalpinae.

Lucrinus Campaniae.

Lemanus Galliae.

Mareotis Aegypti, unde vites Mareoticae. (*b*)

Triviae lacus Ariciae.

* Velinus inter Nar & Aventem. (*c*)

Venacus Galliae, unde Mincius fluit.

(*a*) In Athamana) *libri ſcripti & editi* Inatamana, Inathamana tenuia) *ſic cod. Rev. & Med. in Pariſ. I. eſt* tenua, *in II.* tenuit *in editis* tenera

(*b*) unde &c.) *haec deſunt in Pariſ. II.*

(*c*) *vulgo* inter Nar labentem *ſed cod. Rev. & Med.* inter Nar & abentem. *Heinſ. collat. ἀπόγρ. Gud.* inter Nar & aventem.

NEMORA (*d*)

* Angitiae vel Anguitiae, Lucaniae. (*e*)

Clarium Colophoniae. (*f*)

Dodona Epiri. (*g*)

Idalium in inſula Cypro. (*h*)

* Molorchos in Nemea, a Molorcho hoſpite Herculis.

Marica in Campania, ubi Marica nympha ſepulta eſt. (*i*)

Sila Bruttiorum.

* Thymbra Phrygiae, ab herbae nomine, quae Latine cyane dicitur.

Tempe Theſſaliae.

(*d*) NEMORA) *cod. Rev.* de Nemoribus.

(*e*) *cod. Rev.* Angitiae *cod. Par. I.* Angitiae v. Agentiae *II.* Anginiae inguitiae *in editis* Anguiae vel Anguitiae

(*f*) Clarium) *ita cod. Rev. & Med. vulgo* Clarius

(*g*) Dodona) *ſic cod. Rev. Med. & Pariſini.* Epiri) *ita cod. Rev. & Pariſini.*

(*h*) Idalium) *ed. Flor.* Lualinm

(*i*) Marica &c.) *deeſt in cod. Rev. Med. & Pariſinis.*

PALUDES

Ambracia Acarnaniae. (*k*)

Aſia Aſiae, cui Cayſtros prope eſt. (*l*)

*Camarina nunc, ante Hyperia dicta, Syracuſis. (*m*)

Lerna Arcadiae, ubi hydra centum capitum, quam Hercules occidit.

Maeotis Scythiae.

Pomptinae Tarracinae Foro Appii. (*n*)

Paduſe Galliae a Pado dicta. (*o*)

Styx inferorum, a Styge Oceani filia.

*Satura inter Antium & Circeios, eadem Stura. (*p*)

*Salpina in Hadriatico. (*q*)
forſan Salapina in Apulia.

(*k*) Acarnaniae) *vulgo* Achaie *ſed Vlitius reperit in cod.* Acharniae *ſic & Heinſ. coll. ἀκδγρ. Gud.*

(*l*) Aſiae) *ed. Toloſ.* Myſiae

(*m*) Camarina) *codices* Camerina . . Hyperia) *cod. Rev. & Med.* Hiperie *ed. Flor. & Heſſelii* Heſperie *ed. Toloſ.* Heſperiae Syracuſis) *quod additur* propinqua, *non habent cod. Rev. Med. & Pariſini.*

(*n*) Pomptinae) *vulgo* Pontina *ſed cod. Rev. Med. & Pariſini* Pomptine   Tarracinae) *ſic cod. Rev.*

(*o*) Paduſe) *cod. Rev. Med. & Pariſini* Padue, Padnae

(*p*) Satura) *cod. Pariſ. I.* Statura   Stura) *ſic cod.* Rev. *Med. & Pariſ. I. in Pariſ. II. & editis eſt* Statura

(*q*) Hadriatico) *Simlerus* Apuleia

Triton Thraciae, in quo qui ſe novies immerſerit, in avem convertitur. (*r*)

Tyraca Syracuſis. (*s*)

MONTES

Aracynthus in Attica, quidam in Arcadia dicunt. (*t*)

Aruis in inſula Chio, unde vinum Aruiſium. (*u*)

Atlas in ultima Africa, cingens Mauretaniam.

Aſcraeus, unde vicus Aſcra, in Boeotia, unde Heſiodus. (*x*)

Aventinus Romae, unus ex VII. montibus. (*y*)

Alburnus Lucaniae.

Alpes Galliam Togatam a Comata dividunt.

Aetna Siciliae, flammam emittens. (*z*)

Agragas Siciliae, juxta Gelam.

Athos Thraciae.

(*r*) Triton) *ed. Flor.* Tryton *cod. Med.* Strymon Thraciae) *Simlerus* Africae in quo qui &c.) *haec deſunt in cod. Med.* immerſerit) *cod. Rev.* merſerit avem) *cod. Pariſini* navem

(*s*) Tyraca *cod. Rev.* Turaca

(*t*) in Arcadia) *de la Cerda* Acarnaniae *Boccac.* Arcadum

(*u*) Aruis) *cod. Rev. & Med.* Arius *Bochartus* Arviſius Aruiſium) *cod. Med.* Ariuſium

(*x*) Aſcra) *deficit in cod. Par. II. & Rev. & ed. Flor.*

(*y*) unus) *deficit in ed. Flor.*

(*z*) flammam) *cod. Par. II. addit* & ſaxa

Apenninus Italiae, usque ad Anconem porrectus. (*a*)

Albanus in Latio.

Aventinus, in quo civitas Praeneste.

Amanus Cappadociae.

* Aganippe Boeotiae, ante Enippe dictus.

Berecynthus Phrygiae, unde mater Deum Berecynthia. (*b*)

* Bebius Campaniae, flumen emittens. (*c*)

* Boreas Dyrrachii. (*d*)
forsan Boras *vel* Bora

Cithaeron Thebis.

Cynthus Deli.

Caucasus Indiae, Parthis & Hyrcanis junctus. (*e*)

Cytorus in Ponto Paphlagoniae, buxo potens.

Cybelus Phrygiae.

Coelius Romae, ex VII. montibus unus. (*f*)

Clarius Colophoniae, a quo Apollo Clarius.

Cyllene Arcadiae, unde Mercurius Cyllenius. (*g*)

(*a*) Anconem) *sic cod. Rev. Med. & Parif. I.*

(*b*) unde &c.) *haec desunt in cod. Rev. Med. & Parisinis.*

(*c*) flumen emittens) *desunt in cod. Parif. II.*

(*d*) Boreas) *cod. Rev.* Beroas

(*e*) Cithaeron . . Cynthus . . Caucasus) *ita cod. Rev. Med. & Parisini; in editis ista desunt.*

(*f*) montibus unus) *deficit in ed. Flor.*

(*g*) Cyllene) *cod. Rev. & Parisini* Cyllenus. Cyllenius) *deest in Parisinis & in ed. Flor.*

Catillus Tiburti.

Coras ibidem. (*h*)

* Cinyrus Piceno.

Chimaera Lyciae.

Calpe Hiſpaniae. (*i*)

Ciminus Etruriae.

Corycos Ciliciae, ubi optimum crocum naſcitur. (*k*)

* Caſtaliae in Delphis. (*l*)

Dictaeus Cretae.

* Dodona Chaoniae Epeiri. (*m*)

Dindyma Phrygiae. (*n*)

Eryx Siciliae.

Erymanthus Arcadiae.

Esquilinus Romae, unus e ſeptem montibus. (*o*)

* Eridanus Dyrrachii.

Gargarus in Phrygia, Idae montis cacumen.

(*h*) ibidem) *cod. Rev. & Pariſ.* item Tyburti

(*i*) Calpe H.) *cod. Revii & Pariſini & ed. Flor.* Calpe Siciliae, *& poſt* Ciminus Etruriae *ponunt* Calpe Hiſpaniae.

(*k*) Ciliciae) *codices Pariſ.* Siciliae

(*l*) Caſtaliae) *ſic cod. Rev. Med. & Par. I. in editis* Caſtalius in Delphis) *additur in editis* in Phocide *ſed hoc deeſt in codic. citatis & ed. Flor.*

(*m*) Dodona *ſic cod. Rev. & Med. in Pariſinis eſt* Dedona Epeiri) *cod. Med.* Epyri *Pariſ. I.* Epiri *in Pariſ. II. deeſt.*

(*n*) *deeſt in cod. Pariſ. II.*

(*o*) *ſic cod. Rev. & Med.*

Gaurus Campaniae.

Helicon Aoniae Boeotiaeque, Muſis ſacer.

Hyperborei Thraciae, ultra plagam Aquiloniam. (*p*)

*Haemus Thraciae, qui & Haemimons dicitur.

*Imaus Iberiae Ponticae. (*q*)

Iſmarus Thraciae, inſignis oleo & vino. (*r*)

Ida in Troade, alius in Creta.

Lycaeus Arcadiae, ubi Pan praecipue colitur.

*Libethris Aetoliae. (*s*)

Maenalus Arcadiae. (*t*)

Maſſicus Campaniae, in Falerno.

Marpeſſos in inſula Paro. (*u*)

*Monoecus Illyriae. (*x*)
forſan Liguriae.

*Maxteria, juxta oppidum Auronae Hiſpaniae. (*y*)

(*p*) Thraciae *Simlerus* Scythiae, *ſic & Boccacius.*

(*q*) *vulgo ſic :* Haemus Thraciae. Heminiae Dymnus Iberiae Ponticae. Haeminiae) *cod. Rev.* Hemine. *Heinſ. collat.* *ἀπόγρ. Gud.* Hemineae Dymnus) *cod. Par. II.* Demnus Iberiae) *cod. Rev.* Hiberiae

(*r*) *Pariſ. II. habet modo* Iſmarus Thraciae

(*s*) Libethris &c.) *deficit edit. Flor.*

(*t*) Maenalus) *ſic recte in cod. Rev. & Pariſinis ; vulgo* Maenalius

(*u*) Marpeſſos) *ſic codices.*

(*x*) Monoecus) *vulgo* Monocchus *cod. Rev. & Par. II.* Monecus, *Med.* Monoecus Illyriae) *ſic codices; vulgo* Illyridos.

(*y*) Maxteria &c.) *ſic cod. Rev. ſic & Pariſini, in quibus eſt* Maxceria, Maſteria *Heinſ. coll. ἀπ. Gud.* Maxtera

*Mesulus, qui & Vesulus, *vel*, (*ut Simlerus legit*) Maevius, qui & Vesevus, Campaniae. (*z*)

*Niphates Armeniae in Perside. (*a*)

Neritos Ithacae, a quo & portus.

Nysa Indiae. (*b*)

Nemeus Cleonensium. (*c*)

Olympus Macedoniae altissimus, qui altitudine sua super pluvias & nubes excedit. (*d*)

Ossa Thessaliae. (*e*)

Oeta Thessaliae, ubi Hercules combustus est. (*f*)

* Othrys Thraciae. (*g*) *legendum* Thessaliae.

*Oeniphile Dyrrachii. (*h*)

(*z*) *Hesselius utramque lectionem exbibet; Simleri articulus a Parisinis abest.* qui & Vesulus) *cod. Par.* qui in Vesulo *ed. Flor.* qui & Vesevus Maevius) *ed. Flor.* Maeulus

(*a*) Niphates) *Barthius ad Claud.* Nifates *sic & cod. Paris. I.* in Perside) *Boccacius* mons est.

(*b*) Nysa Indiae) *cod. Paris. II. addit* ubi colitur Bacchus.

(*c*) Cleonensium) *sic Boccac. sed cod. Rev. & ed. Flor.* Deonensium, *ed. Basil.* Ciconensium, *ed. Hessel.* Ciconensium, *cod. Med.* Eleonensium, *Parisini* Cleomensium.

(*d*) super) *sic cod. Rev. & Med.*

(*e*) Ossa) *cod. Revii pro* Ossa *habet* Otheus, *& dein pro* Oeta *dat.* Ossa

(*f*) Oeta) *cod. Paris. I.* Otheus *II.* Oetus Thessaliae) *Ouzelius ad Minuc. Fel. p.* 203. Thraciae

(g) Othrys) *Heins. coll. ἀπόγρ. Gud.* Othrus, *in Parisinis bic articulus deest.*

(*b*) Oeniphile) *sic cod. Rev. & Boccacius; Heins. coll. ἀπ. Gud. & cod. Med.* Oeniphyle; *in editis* Oemphyle

Parnaſſus Phocidis, duobus verticibus ſurgens. (*i*)

Pindus Theſſaliae.

Parthenius Arcadiae.

Phanaeus Chii, vino inſignis.

Palatinus Romae, ex VII. unus.

Pelios Thraciae, in quo Lapithae populi morati. (*k*) *lege* Theſſaliae

Pangaeus Thraciae & Macedoniae. (*l*)

* Pholoë Thraciae, ubi Centauri nati.

Pyrenaeus, Galliam ab Hiſpania dividens.

*Pylartes Dyrrachii. (*m*)

Petrae Dyrrachii, caſtra Pompeji magni. (*n*)

Quirinus Romae, ex VII. unus.

Rhodope Thraciae.

Riphaei Scythiae.

* Rhamnuſius Scodrae. (*o*)

Satur-

(*i*) Parnaſſus) *cod. Rev. & Med.* Parnaſos, Parnaſus

(*k*) Thraciae) *ſic libri ſcripti*, *Simlerus* Theſſaliae morati) *adjicitur*, ubi centauri nati, *ſed haec deſunt a cod. Rev. & Med. item Par. I. in cod. Rev. eſt* morati ſunt. *Par. I. ita :* Pelios Thraciae in Theſſalia. *II.* Pelios Thraciae, ubi Centauri nati.

(*l*) Pangaeus &c.) *deſunt in Pariſinis.* Thraciae &c.) *cod. Rev.* Thraciae in Italia *ed. Flor.* Thraciae in Theſſalia

(*m*) Pylartes) *cod. Par. I.* Pylarces *II.* Pelartos

(*n*) Petrae) *ſic cod. Rev. Med. & Pariſini*, *vulgo* Petra

(*o*) Rhamnuſius) *cod. Rev. Med. & Pariſ. I. item ed. Flor. & Boccac.* Rhamnuſium *in Pariſ. II. deeſt* Scodrae) *cod. Rev. & Med.* Scordae *Par. I.* Scordie *Boccac.* Scordenſium

Saturnius Romae, qui & Capitolinus, idem & Tarpejus.

Soractes Faliſcorum.

* Sarnus Nuceriae. (*p*)

Sipylus Lydiae.

* Steſiarus Moloſſiae. (*q*)

Tarpejus Romae, ex VII. unus.

Taenarus Laconices.

Tmolus Lydiae, vino inſignis. (*r*)

Taburnus Samnitum, olivifer. (*s*)

Taygeta Laconices. (*t*)

Tetricus Sabinorum. (*u*)

* Tenitrus Macedoniae, proximus Apolloniae, in conſpectu Dyrrachii. (*x*)

* Velinus Romae, ex VII. unus.

Veſulus Apuliae. *forſan* Liguriae.

(*p*) Sarnus) *deeſt in codicibus Pariſinis.*

(*q*) Steſiarus) *ed. Flor.* Steſians *Boccac.* Steſſiarus

(*r*) Tmolus) *deeſt in cod. Par. II.*

(*s*) Taburnus &c.) *deſunt haec in cod. Pariſinis.* Samnitum) *cod. Rev.* Samnitium

(*t*) Taygeta *deeſt in cod. Par. II. Barthius* Taygetus Laconiae.

(*u*) Tetricus) *cod. Rev. & Par. I.* Tetrica

(*x*) *habet & Boccacius.*

GENTES

Agathyrſi Scythae partis Europae. (y)
Acarnanii Epeirotae Europae. (z)
Apuli Italici partis Europae. (a)
Aethiopes Indi Aſiae.
Aegyptii partis Aſiae. (b)
Barcaei Mauri Libyae. (c)
* Chalybes in Ponto Europae. *leg.* Aſiae. (d)
Cicones Thraciae.
Daci Scythae Europae. (e)
* Dryopes Phocenſes Europae. (f)
Gaetuli Afri Libyae.
Germani Europae.
Getae Thraces Europae. (g)

(y) Scythae) *ſic cod. Med. reliqui & editi* Scythiae
(z) Acarnanii) *ita cod. Rev. & Pariſ. I. vulgo* Acarnani Europae) *cod. Rev.* Aſiae *male.*
(a) partis Europae) *cod. Rev. & Par. I.* partis Aſiae. *in cod. Par. II. haec duo verba deſunt.*
(b) Aegyptii) *ſic cod. Rev. & Med. in editis* Aegypti
(c) Libyae) *ſic cod. Rev. & Pariſini, vulgo* Libyes.
(d) Europae) *cod. Pariſ. II.* Europaei.
(e) *ſic cod. Med. ſed in cod. Rev. & Pariſ. II. deſunt. editi omittunt* Europae.
(f) *deſunt in ed. Florentina.*
(g) Europae) *ed. Flor.* Aſiae

*Geloni Thraciae, picti corporis parte.

*Garamantes Mauri Libyae. (h)

Gangaridae Indiae. (i)

Hispani Europae. (k)

Indi pars Asiae. (l)

*Ityraei vel Itharaei, Syri, usu sagittae periti. (m)

forsan vel Ituraei

Kares Asiae.

Lydi Asiae. (n)

Lapithae Thessali Europae.

*Leleges Carii Europae. (o)

Lucani Italici Europae. (p)

(h) Libyae) *ed. Flor.* parte Libyae.

(i) Gangaridae &c.) *cod. Revii haud agnoscit.*

(k) Hispani) *deest in cod. Revii.*

(l) pars Asiae) *cod. Rev. & Parisini* Arabes Asiae.

(m) Ityraei) *sic cod. Med. in cod. Rev. & Paris. I. est* Itirei *in editis* Ithyrei vel Itharei) *cod. Rev. haud agnoscit.* Syri) *sic cod. Rev. & Med. vulgo* Syrii

(n) Lydi Asiae) *cod. Rev. & Parisini item ed. Flor.* Lydi partis Asiae in Aegypto.

(o) *sic cod. Med. in edit. Flor.* est Leleges Cariae Europae. *in cod. Rev.* Lelecarii Europae. *in Heins. coll. ἀνέκδ. Gud.* Leloecarii Europae. *in cod. Paris. I.* Leleges Taurii Europae. *in edit. Hesselii* Leleges Cariae Asiae.

(p) Italici) *cod. Revii & Paris. I.* Itali *in cod. Paris. II. hic articulus deest.*

Lycii Asiae.

Massyli Afri. (*q*)

Mauri Libyae proximi.

* Magempuri Libyae.

Marsi Italici Europae.

Medi Parthiae proximi. (*r*)

Morini oceano juncti Europae.

* Numidae Mauri Libyae.

Osci Samnites Italici Europae.

Parrhasii Arcades Europae. (*s*)

* Pannonii Illyrici Europae.

* Philyridae Europae in Venetia. (*t*)

* Rutuli, iidem Dauni, Italici Europae. (*u*)

Seres Asiae sub Oriente.

Sabaei Arabes.

Sauromatae Europae.

(*q*) Massyli) *cod. Rev. & Parisini* Massylii

(*r*) Parthiae) *cod. Rev. & Parisini & ed. Flor.* Thraciae

(*s*) Parrhasii) *ita cod. Rev. & Med. in Parisinis est* Parhasii *in editis* Parasii Arcades) *sic cod. Rev. Med. & Paris. vulgo* Arcadiae *ed. Tolos.* Arcadies

(*t*) Philyridae) *cod. Med.* Phyliridae, *editi* Phylliridae in Venetia) *Simlerus forte*, in Thessalia.

(*u*) *sic cod. Rev. Med. & Parisini; in editis desunt duo postrema verba.*

Teutones Germani Europae. (*x*)

Tuſci Italici Europae. (*y*)

Thraces Europae. (*z*)

Theſſali Macedones Europae.

Umbri Italici Europae. (*a*)

Volſci Italici Europae. (*b*)

(*x*) Germani) *ſic in editis; contra cod. Rev. Med. & Pariſini habent* Galli

(*y*) Italici) *ſic cod. Rev. & Med. in editis* Itali

(*z*) *cod. Rev. & Pariſ. I. it. edit. Florent.* Thraces Theſſali Europae *Pariſ. II.* Thraces Theſſali.

(*a*) Umbri &c) *non habent cod. Rev. Med. & Pariſ.*

(*b*) Italici) *ſic cod. Rev. & Pariſini, vulgo* Italiae

APPENDICULA

e codice Revii

Incipiunt VII mira.

Aedes Dianae Epheſo, quam conſtituit Amazon.

Mauſoleum in Caria, altum pedum CLXXX & in circuitu pedum CCCC. ibi eſt ſepulcrum regis lapide lychnite.

Coloſſus Rhodi altus pedum CV.

Jovis Olympii factus a Phidia ex ebore & auro pedum C.

Domus regia in Ecbatanis, quam Memnon aedificavit lapidibus candidis & variis auro vinctis.

Murus Babylonis latere cocto, sulphure & ferro vinctus, latus cubitorum L, altus cubit. CC, in circuitu stadiis DCCC. hunc regina Semiramis aedificavit. Pensiles etiam horti super arcem ipsius urbis, aequantes altitudinem muri, pro miraculo habentur.

Pyramides in Aegypto latae & altae pedum DC.

IN

VIBIUM SEQUESTREM

ANIMADVERSIONES

VARIORUM.

AD EPISTOLAM

VIRGILIANO) Laudandum apprime illud veterum inftitutum, quorum multi in filiorum gratiam libros confcribebant; cujus enim magis quam patris officium & cura liberis doctrinam fuppeditandi effe debet? Inde pulcherrimos nobis reliquit de officiis libros Cicero, Marci filii ergo confcriptos; eademque de caufa Saturnalia Macrobius; commentarium de proprietate fermonis Nonius Marcellus; SatyriconMartianus Capella; & eorum veftigia fecutus Iulius Caefar Scaliger doctiffimos linguae latinae libros adornarunt. CLAUDIUS. Quemadmodum Vibii Sequeftris intelligentia fuit adjutrix induftriae filii, eodem modo patris eruditio P. Papinii Statii Poetae ad fcribendum auxerat induftriam: ut eft L. V. Silv. v. 676 fq.

Urgebant prifcorum exordia vatum.
Tu cantus ftimulare meos, tu pandere facta
Heroum, bellique modos, pofitufque locorum
monftrabas: labat incerto mihi limite curfus
te fine, & orbatae caligant vela carinae.

HESSELIUS.

Poëtas) Plurimum debet Poëtis Geographia: gestiunt enim situs locorum depingere ac positiones. Quapropter Horatius L. II. Epist. I. v. 250 seq.

Nec sermones ego mallem
repentes per humum, quam res componere gestas,
terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
montibus impositas. . . . .

& Plinius L. VIII. Ep. 4. *Optime facis, quod bellum Dacicum scribere paras. Nam quae tam recens, tam copiosa, tam lata, quae denique tam poëtica & (quanquam in verissimis rebus) tam fabulosa materia? Dices immissa terris nova flumina, novos pontes fluminibus injectos, insessa castris montium abrupta . . .* HESSEL.

Quantum) Vibius non tantum gentes, sed flumina, fontes, lacus, nemora, paludes & montes exponit. Itaque male *quas*, pro quo revocanda lectio MSti, *qua tamen persequi potui.* Cicero Philipp. VI. c. 3. *Praedico, M. Antonium, delectus, qua possit, habiturum.* Mela Lib. I. cap. 2. *& ideo, qua recidit, angustior.* Paulo post, eodem cap. *nisi qua aestus inhabitabilem efficiunt*, pro vulg. *quoad* Frater defendit. Elegans verbum *persequi*, id est, exequi, perficere, peragere. Plaut. Amphitruon. II, I, 39. *Qui, quoniam herus, quod imperavit, neglexisti persequi.* Prol. Mercat. 85. *Sed mea promissa non neglexit persequi.* GRONOVIUS.

praesertim) sic Terentius Phorm. I. II. 5. *praesertim ut nunc sunt mores.* GRONOV.

AD FLUMINA

Achelous

De Acheloo quoniam multa passim docti, nihil observabo, quam quod ad Vibii nostri illustrationem conferre queat. Tres ejusdem nominis amnes extitisse jamdudum animadversum est. Unum itaque tantum testimonium adscribam, sane perquam elegans; ex Pausania libr. VIII. cap. 38. pag. 680. Ἀχιλῴῳ δὲ τῷ Ἀρκάδι εἰσὶν ἄλλοι δύο ὁμώνυμοί τε αὐτῷ

ποταμοὶ, καὶ τὰ ἐς δόξαν φανερώτεροι· τὸν μέντοι ἐπὶ τὰς Ἐχινάδας καλιόντα Ἀχελῷον διὰ τῆς Ἀκαρνάνων καὶ δι' Αἰτωλίας, ἐν Ἰλιάδι δὲ Ὅμηρος ποταμὸν τῶν πάντων ἄρχοντα εἶναι, ἕτερον δὲ Ἀχελῷον ῥέοντα ἐκ Σιπύλου τοῦ ὄρους ἐποιήσατο . . . . τρίτῳ δ' οὖν καὶ τὸ περὶ τὸ ὄρος τὸ Λύκαιον, ἔστιν ὄνομα Ἀχελῷος. Videmus in quanto fuerit honore ille, de quo nunc agimus, Achelous, quem nomine *regis fluminum* insignit Homerus, & τῶν τῆς ἑλλάδος ποταμῶν τῶν ἄλλων διαπρεπέστατον perhibent eruditissima ad Apollonium Rhod. libr. IV. verſ. 293. ſcholia: adi Kuhnium ad ipſa Pauſaniae verba. Porro hunc fluvium, *Axenum* prius, *Theſtium* dein, item *Thoantem*, poſtremo *Acheloum* nuncupatum fuiſſe docent Plutarchus de fluminib. & Strabo libr. X. Varia autem ad fabulam de Acheloo, & ad certamen ipſius cum Hercule reperies apud Servium ad Georg. L. I. verſ. 9. Strabonem libr. cit. p. 458. & Mythologos ſcriptores. CLAUDIUS. Is fluvius Graeciae rapidiſſimus fabulis veterum inclaruit. Sic de eo Ovidius Met. IX. 96 & 97.

Vultus Achelous agreſtes
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.

Cornua diverſos alveos ſignant. Incertum ejus curſum, qui accolis frequentem bellandi cauſſam dedit, aggeribus Hercules direxiſſe fertur. Inde cornu ejus alterum ab hoc evulſum apud Ovidium l. c. v. 86. quam pugnam marmor Hetruſcum apud Gorium ſiſtit egregie. Paullo ante ſerpentis quoque formam indutum Hercules ſuperarat. v. 77. cf. Strabo L. X. p. 458. Anonymus de incredibilibus cap. 5. Euſtathius ad Dionyſ. perieg. v. 431. & Barthius ad Statii Theb. p. 650. In nummis quoque Ambraciotarum, Acarnaniorum & Oeniadum Tauri forma humanam habentis faciem, uno aut duobus additis cornibus, Acheloo tribuitur. v. Spanhemius de uſu & praeſt. NN. Diſſ. VII. Burmannus in Dorvillii Siculis T. II. & III. Caſtellus Princeps Turris Mutiae in proleg. ad Inſcr. Sicul. p. XXVIII. O.

erupiſſe) Vera haec eſt ratio, cur eum fluminum regem dixerit Homerus, & διαπρεπέστατον Graeci duxerint. Statuunt

e Pindo fluens atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens. & Strabo l. c. p. 449. it. Servius ad Georg. L. IV. CLAUD. In contraria ruentem Solinum castigat & emendat Harduinus ad Plinii l. c. O.

ab Acarnania) ita legendum, non *ab Arcadia*, ut est in scripto. v. Strabo L. VIII. p. 335. ubi expressis verbis: Ὁ δὲ Κορινθιακὸς κόλπος ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐήνου (τινὲς δέ φασιν Ἀχελώου τοῦ ὁρίζοντος Ἀκαρνᾶνας καὶ Αἰτωλούς). . v. & Solinus cap. 13. & Stephanus in Ἀκαρνανία. GRONOV. Achelous hodie *Aspri*, itemque *Catochi* & *Geromlea* salutatur, ut refert Brietius in parall. Geogr. vet. & nov. T. II. p. 417. ab accolis *Pachicolamo* dici Ortelius refert. Praeter vetera ejus nomina, superius a Claudio relata, occurrit & *Calydonii* amnis, quo mactatur ab Ovidio Metam. L. VIII. v. 727 & L. IX. v. 2. Alterum Acheloum, ad Lamiam qui fluxit olim, in tabulis Cellarii aliisque frustra quaesieris; exhibet d'Anvillius. O.

Arar

Germaniae) *Galliae* Simlerus: recte quidem, sed Vibium respexisse valde suspicor Virgilium Ecl. I. v. 63. *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.* de quo consulendus est Nannius, de la Cerda, Ruaeus, Emmenessius. Eorum autem postremus enarratorum cur *Vosegus* malit quam *Vogesus*, nulla causa est: siquidem *Vogesus* constanter fere exaratus fuit apud Caesarem comm. de bell. Gall. libr. IV. cap. 10. & Lucanum libr. I. vers. 397. Quin vide Cellarium geogr. antiq. libr. II. cap. 2. & Hortensium ad Lucani locum. Papirius denique Massonus descript. flum. Gall. qua Franc. est pag. 296. qua pote cum auctoritate Ammiani Marcellini libr. XV. cap. 28. qui nec ipse per Hadr. Valesium judicatur non adfinis suspicionis ejusdem, adest Vibio. Ceterum conferri praeterea possunt Silius Ital. L. III. v. 451. Claudianus in Rufin. L. II. v. 111. & de Mall. Theod. consul. v. 53. Seneca Claud. Caes. ἀποκολοκ. HESSEL. Quae Hesselius de Ammiano Marcellino paullo obscurius tradit, eo redeunt,

iſtum auctorem Ararim quoque Germaniae primae aſſignare, cujus erroris cauſam Hadr. Valeſius ex male intellecto Virgilii loco deducat. *Vogeſum* transformatum in *Voſagum* medio aevo refert Cellarius in N. O. A. T. I. In lapide apud Gruterum T. I. p. 94. *Voſegus* legitur. En illum:

VOSEGO
MAXSIIMINUS
V. S. L. L.

in tabula Theodoſiana *Silva Voſagus.* O. Ecce iterum ἁμάρτημα, non amplius Sequeſtris, ſed librariorum. Perſuadere enim mihi non poſſum, Ararim in Germania ſtatui a Vibio, tam apte fontem & curſum hujus amnis enarrante. Decepti ſunt autem librarii ex non bene percepto Virgilii verſu 63. in Ecl. I.

Ante, pererratis amborum finibus, exul
Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.

Nón enim ibi illud intelligendum, ac ſi fieret oppoſitio inter Ararim & Tigrim, nequaquam: mens haec eſt Virgilii, prius omnem mutatum iri naturam, Parthum tanta confuſione perturbatum iri, ut ad Ararim fines ſuos quaerat, & contra, Germanus ad Tigrim, quam Caeſaris ipſum oblivio capiat. Poteſt & aliter recte exponi, hemiſtichia ſecundi verſus dividendo: quaſi Ararim, & ſub ejus nomine Galliam, Partho opponat; Germaniam vero Tigridi h. e. Armeniae: quae duplices ſententiae ad idem redeunt. Atque haec videtur etiam Servii ſententia fuiſſe, quem miſere laceraverunt interpolatores. *Itaque*, dicit, *per Tigrim & Ararim vult diverſa loca inter ſe ſignificare. Dicit enim prius Parthum ex Arare bibiturum, & Germanum ex Tigri &c.* Haec quidem verba ſana ſunt, ſed praecedentia ſunt valde corrupta. Quid enim haec ſibi volunt; ad vocem *exul: id eſt Parthus & Germanus. Caeſar ſcilicet, quo duce Germanis & Parthis victis, milites Ararim Germaniae flumen biberunt.* Quiſnam ſenſus in his verbis? ſi enim biberunt ex Arari Parthi &c. cur illud adeo impoſſibile praedicat Virgilius? adde, quod & in eo gloſſemate Arar in Germania ponatur, quem ta-

men statim in sequentibus distincte Servius *fluvium Galliae, fluentem in flumen Rhodanum* dicat. Falsus etiam ad hunc locum Sabinus, qui *more pastorum haec a Virgilio cani autumat, quasi sponte Ararim in Germania statuerit, Tigrim in Parthia.* Apage fidem adhibeas; vide contra, quam nobilis sensus evadat ex illa, quam adscripsi, expositione. Majorem adhuc Sabino errorem commisit Isidorus Origin. libr. XIII. cap. 21. *Araris fluvius Germaniae, de quo Virgilius: aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim. Currit enim Tigris per Parthiam & Assyriam.* De Arari vero qui plura voluerit, adeat Lloid in Dict. geograph. CLAUD. Ex Alpibus derivat Ararim Strabo L. IV. p. 186. & in describendo ejus cursu peccat, notatus eapropter Palmerio. Demum Arar fluvius, Plutarcho, ut vulgo putatur, teste, olim dictus fuit *Brigulus*: in quo quum vitam amisisset quidam Arar, hujus nomen assumsit, mutatum deinceps cum nomine *Sauconna*, quod jam saeculo quarto apud Ammianum Marcellinum legitur L. XV. c. 11. Apud Gregorium Turon. dicitur *Saugonna* & in actis SS. d. 25. Maji *Segonna*. v. Ducange. Nuperus auctor, Chevalier, in histoire de Poligny (T. I. éclairciss. prélimin.) Celticum hoc nomen esse perhibet. Nunc *Saone* vocatur. Lenem fluvii decursum egregie pingit Silius l. c. dum *stanti similem* praedicat. O.

Amphrysus

ubi Apollo) v. Callimachus h. in Apoll. v. 48. Virgilius Georg. L. III. v. 2. Lucanus L. VI. v. 367. Statius L. I. Silv. IV. v. 105. HESSEL. add. Scholiastes Callimachi ad l. c. Schol. Apollonii Rhod. ad L. I. v. 54. Servius & Probus ad Virg. l. c. Quoniam de hoc amne omnia nota, illud unicum observare lubet, quod praeter Mythographorum receptam sententiam ὑμνῳδεῖ Callimachus Hymn. in Apoll. nempe Apollinem ad Amphrysum Admeti equas (non boves) pavisse, neque id ob exilium, sed propter illius Regis, quem deperibat, amorem.

Ἐξόν' ἐπ' ἀμφρύσῳ ζευγήτιδας ἔτρεφεν ἵππους
ποθέων ὑπ' ἔρωτι κεκαυμένος Ἀδμήτοιο.

ad quos versus legendus illustris Spanhemius, ex quo hanc fabulam ab Homero originem trahere disces. Commemorat ejusdem cognominis urbem in Phocide Pausanias libr. X. cap. 36. quam ab Ambrysso Heroë dictam vult. Scribunt autem saepe Amphrysum cum β. Graeci; quod docent eruditi enarratores Apollonii Rhod. dicto loco. Strabo libr. IX. pag. 435. δι' οὗ ὁ Ἀμβρυσος ῥεῖ ποταμός. CLAUD. Homeri locus, a Spanhemio excitatus, extat Iliad. II. v.763 & 768.

Ἵπποι μὲν μέγ' ἄρισται ἔσαν Φηρητιάδαο,
τὰς ἐν Πιερίῃ θρέψ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων.

Ad Strabonem autem minus tuto provocat Claudius; siquidem, Almeloveenio teste, codices praeferunt Ἄμφρυσος & Ἄμφυρσος. Idem Strabo L. IX. p. 433. duplicata littera Ἄμφρυσσον appellat. De hodierno nomine non constat. Satis audacter Virgilius Aeneid. L.VI. v. 398. Amphrysiam vatem Sibyllam dicit, quod instinctu pastoris ab Amphryso sit afflata. O.

Alpheus

Graece Ἀλφειός. perperam ergo ed. Tolos. & Flor. *Alphaeus*. HESSEL. De celebratissimo hoc amne perquam foret inutile quidquam observare, cum plenae sint doctorum paginae. Tu vide Pausaniam Eliacor. L. I. cap. 7. Anthologiam libr. I. cap. 73. ep. 3 & L. IV. cap. 29. ep. 2. Luciani Dial. Deor. Marin. pag. 243. Rutilii Itinerar. L. I. vers. 565. ubi Castal. Barthium ad Claud. L. II. de R. Proserp. vers. 61. Senecam in Med. vers. 81. Bentlejum in Fragm. Callimachi p. 330. Statium L. I. Silvar. II. vers. 204. & seq. Servium & Probum ad L. III. Georg. vers. 18. Ovidium denique in Metamorphos. libris, & Pindarum saepe, ut Olymp. α. vers. 32. & ibi scholiast. atque rursus vers. 148. ex quo videbis, Pelopem ad hoc flumen sepultum esse. CLAUD.

qui per mare) Fabula extat in Ovidii metam. L. V. cf. & Virgilius Aen. III. 694. Statius Theb. I. 270. Apollinaris Sidon.

carm. IX. v. 98. Simonides ep. Graec. L. IV. cap. 29. ep. 2. HESSEL. Veritatem rei fecutus eft Vibius & hoc loco & in capite de fontibus. Ferunt enim alii Arethufam Alpheum fugientem ex Elide ad Siciliam fluere, quod tractum ex fabula. Apud Ovidium Metam. V. verf. 493. loquitur de fe ipfa Arethufa.

Nec fum pro patria fupplex: huc hofpita veni.
Pifa mihi patria eft: & ab Elide ducimus ortum:
Sicaniam peregrina colo &c.

Virgilius ad eandem Ecl. X.

Sic tibi, cum fluctus fubterlabere Sicanos,
Doris amara fuam non intermifceat undam.

& ibi Servius. *Varia enim opinio eft: nam alii dicunt, ad Arethufam Nympham Siciliae Alpheum de Elide venire per maria, fecundum quos alibi dixit, Alpheum fama eft huc Elidis amnem occultas exiffe vias fubter mare. Alii dicunt, ipfam Arethufam, jam in fontem mutatam, Alpheum fugere, & de Elide ad Siciliam venire; quod nunc eft fecutus.* CLAUD. *Alpheus* Sophiano *Rophe*, indigenis *Orphea*, nautis Italis *Carbon* hodie dicitur. v. Brietius T. II. p. 431 & 479. *Alabo* quoque falutatur & in tabulis recentioribus legitur *Darbon*. v. Ortelius. Antiquo aevo itidem plura nomina habuit, fi Plutarcho fides. Is enim, fi quidem auctor eft libelli de fluminibus, olim *Stymphelum* itemque *Nyctimum* fuiffe appellatum teftatur Alpheum. O.

Afcanius

Celebris hic amnis propter raptum ad ipfum a Nymphis Hylam: de quo raptu multa canunt poëtae. Vide Propertium libr. I. Eleg. XX. & ad eam paffim Pafferatium & Broukhus. Valer. Flaccum libr. III. verf. 555. & feq. atque libr. IV. in principio. Munkerum ad Hygini fab. 14. Illud vero verbo addere placet, quod apud Servium legitur ad Aeneid. I. verf. 271. *Sciendum eft autem, hunc* Aeneae filium *primo Afcanium dictum a Phrygiae flumine Afcanio: ut eft „ Tranfque fonantem Afcanium „ deinde Ilum dictum a rege Ilo,*

poftea

postea Julum occiso Mezentio. Referunt ejusdem nominis urbem & lacum geographi. CLAUD. Ad versum Virgilii Georg. L. III. v. 270.

transque sonantem

Ascanium . . .

adnotat Philargyrius *Ascanius amnis est Mysiae.* Quocum consentit Strabo, qui L. XII. p. 566. habet ex Euphorione

. . . Μυσοῖο παρ' ὕδασιν Ἀσκανίοιο.

Dein ibidem & L. XIV. p. 681. *Mysiae pagum* (κώμην) *Ascaniam dictam* docet *apud ejusdem nominis lacum, unde etiam Ascanius fluat amnis.* Ascaniae ejus mentionem & Homerus facit Iliad. L. II. v. 863. Quodsi oggeras, Bithyniae, non Mysiae, vindicandum esse Ascanium lacum, ad quem sita fuerit Nicaea Bithyniae metropolis, teste Strabone L. XII. p. 565. & Plinio L. V. cap. ult. Ptolemaeum quoque Ascanii lacus ἐκβολὰς inter Cium sive Prusiadem & Nicomediam locare, respondebit pro nobis Strabo ipse libro cit. p. 566. Mysos olim Bithyniam inhabitasse, quod variorum auctorum testimonio comprobat. Demum Ascanias insulas Troadis orae objectas memorat Plinius L. V. c. 31. Contra idem, ubi Ascanium sinum tangit, l. c. Astacenum cogitasse videtur Cellario, imo jam Ortelio, qui hodie forsan in tabulis dici *Ascu* animadvertit. O.

Achates

ubi) Non agnoscit hoc adverbium Salmasius Plin. exercit. in Solini polyh. cap. 52. p. 780. ed. Traj. ad Rhen. 1689, neque necessarium autumat Bochartus Chan. L. I. c. 29. p. 549. ed. L. B. & Traj. ad Rh. 1692.

edit) Sic & Salmasius.

unde) Idem iste Salmasius modo laudatus *ex quo*, satis praecipitanter; is ceteroqui sententiam ita recte interpretatur, ἐκ ὧν σφραγῖδες γλύφονται. Caeterum cf. Priscianus perieg. v. 502. Silius L. XIV. v. 229. HESSEL.

Voculam *ubi* delendam hic censet Bochartus in Pha-

lege, inutilem esse ratus: quod non negaverim, minime tamen delendam existimo. Quam saepe enim supervacaneae apud probos auctores occurrunt voces? Suetonius Caes. cap. 2. *inter paucos dies rursus repetita Bithynia.* Sufficeret equidem verbum *repetere*, non tamen est expungendum *τὸ rursus*, ut recte ibidem sentit ὁ πάνυ Casaubonus, qui haec ex Poenulo Plauti adducit verba *Revertor rursus denuo Carthaginem.* Extat & talis locus apud Hyginum Astron. Poet. libr. II. cap. 14. pag. 381. *Pro quo facto ab regina Omphale, quae tum ibi regnabat* &c. Primum illud *regina* glossema praedicat Munkerus, cum *regnabat* sequatur, atque abesse in uno manuscripto dicit; quod me tamen non movet, ut vulgatam lectionem abdicari velim. Quod autem ad Achatem fluvium, & in eo primum inventum cognominem lapidem, adi Plinium L. XXXVII. cap. 10. & Solinum cap. 5. atque Isidorum Orig. L. XIV. cap. 6. CLAUD. Invitis membranis nolui corruptam vocem emendare; quin tamen Vibius scripserit olim, *qui*, nullus dubito, ex quo mera librariorum oscitantia istud *ubi* exclusit. De lapide Achate cf. & Theophrastus de lapidibus p. 396. & Marbodus de lap. pretios. cap. 2. Ceterum in Plinio L. III. c. 8. legebatur *Atis*, Cluverio suspectus, sed, quum codices scripti praeferant *Agathe*, Salmasius in Plin. p. 79. & Harduinus ad l. c. scite reposuerunt *Achates.* Ptolemaei Ἀχίθιος, idem forsan cum *Achaeto* Silii L. XIV. v. 269. nomen si respicias, quadraret satis; situs haud convenit. Hic tamen prorsus videtur dubius, quod quidem efficit, ut nec, quo nomine hac tempestate veniat, satis constet. Ex mente Leandri, Ortelio citati, *Cantara* appellatur. Fazella Dec. I. L. I. dicit *flumen Salsum*, sed jure suo reprehenditur a Cluverio Sic. ant. L. I. p. 201. Harduino est *Belice.* Hic ergo Achatem confundit cum Hypsa, ideo notatus a Dorvillio in Siculis pag. 78. qui *de situ Achatis*, addit pag. 80. *vel Cluverio adstipularer* (Siciliae suae pag. 201.) *versus Camarinam reponenti, vel ingenue faterer, nihil certi me scire.* In D'Anvillianis Siciliae tabulis, ubi Cellarius aliique locant

Achatem, haud ita procul a Camarina, invenio notatum flumen *Mazzaruni*, quod, num vere respondeat isti, ignoro. Cluverius ex eo, quod Silius *perlucentem splendenti gurgite Achatem* dicit, quodque sit in ista Siciliae ora *Drillo*, si quis alius, limpidissimis & adspectu maxime jucundis aquis, laudatum fluvium pro Achate habet, quod probat calculo suo Brietius in parall. Geogr. P. II. p. 665. Deest id nomen *Drillo* in D'Anvillii mappis; adscribendum, ut puto, flumini, quod prope *S. Maria di Camarana* in mare properat. O.

Acheron

v. Virgil. Aen. XI, 23. HESSEL. Meminit & ejusdem Vibius in capite de Lacubus, quod inutile quis credat? Nolim: imo contra eo peritum se geographiae prodit noster. Duos etenim Acherontes perhibent scriptores & mythologi antiqui; quorum alter, de quo nunc agit, fluvius est, alter lacus prope Cumas. Acheron amnis apud Mariandynos situs est, fluitque ex Acherusia palude, vel specu, ut alii volunt, quod in praesenti indicare sufficiet, latius de Acheronte acturus, cum ad lacuum illustrationem pervenerimus. Strabo libr. VII. p. 324. εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης. Amm. Marcellin. libr. XXII. cap. 14. *Ultra haec loca Acherusium specus est, quod accolae* μυχοπόντιον *appellant, & portus Acone: fluvii diversi Acheron itidemque Arcadius.* Pomp. Mela I. I. c. 19. *In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argivo, ut ferunt, Hercule datam. Heraclea vocitatur: id famae fidem adjecit. Juxta specus est Acherusia, ad manes, ut ajunt, pervius, atque inde extractum Cerberum existimant.* Quod autem per Acherusiam specum extractum Cerberum scribit Pomp. Mela, illud alii de ipso Acheronte ferunt. Vid. Spanhemius ad Callimachi Hymn. in Del. vers. 291. Sed neque solum ad inferos petitum Acherontem, quod obiter indicabo, fingunt poëtae; eadem quippe de Averno & Styge canunt. De Averno Pedo Albinovanus Eleg. 1. vers. 445.

Ipse tibi emissus nebulosi littore Averni,
Si liceat, forti verba tot ore sonet.

ad quos versus Virgilii locum ex VI. Aeneid. occupavit nuperus editor. Ovidius quoque de Aenea ita canit Met. L. XIV. vers. 104.

vivacisque antra Sibyllae
Intrat: &, ut manes adeat per Averna paternos,
Orat.

De Styge autem Ovidius Met. L. IV. vers. 433.

Est via declivis, funesta nubila taxo,
Ducit ad infernas per muta silentia sedes.
Styx nebulas exhalat iners . . . .

Vocatur porro alio nomine Acheron *Sonautes*, Σωναύτης, uti tradunt Apollonii Rhod. scholia ad libr. II. vers. 745. CLAUD. In Acherusia Chersoneso Herculem descendisse ad inferos, referunt Xenophon de exped. Cyri L. VI. p. 374. & Eustathius ad Dionys. v. 791. Herculeum istum laborem, quem nummus Heracleae Ponticae sub Gordiano percussus sistit aptissime, certatim nobilitarunt veterum gemmae artificum. Tu, si velis, Lippertina ectypa adi. De fluvio ipso gemella Straboni habet & Thucydides L. I. c. 47. Acherontem pro ipso inferno & inferis Diis usurpari, notissimum. Quod Claudius pollicitus est, se fusius infra de Acheronte lacu acturum, vanum id fuit, promissis non stetit. O.

Anien

Hodie *Teverone*. Hunc fluvium a criminationibus eorum, qui aquas eum minus puras minusque salubres praebere contenderant, vindicat Anton. del Re in Tiburtinis antiquit. in Thes. Ital. T. VIII. P. IV. O. *Anien* antiquus est nominativus, quo usus alicubi Silius Italicus, ut jam observavit Lloyd. in Dictionario. Dixit quoque Ἀνιῆνα Plutarchus in Caesare pag. 735. usitatius est *Anio*, Graece Ἀνίων. De amoenissimi hujusce amnis cursu, & saluberrimis ad eundem Albulis aquis, vide quae habent Pausanias Messenic. cap. 35.

Dionyſius Halic. libr. V. pag. 305. & Lloid laudato loco. Ut Propertium & alios poëtas ſilentio praeteream. CLAUD.

lacui Velinorum) Neſcio, quid faciat huc lacus Velinus, qui ab Aniene diſtat aliquantum. Equidem nihil extrico. Scriptori noſtro in primis adverſatur Plinius nat. hiſt. L. III. cap. 12. *Sabini (ut quidam exiſtimavere, a religione & Deorum cultu Sevini appellati) Velinos accolunt lacus, roſcidis collibus. Nar amnis exhaurit illos ſulphureis aquis. Tiberim ex his petens replet, e monte Fiſcello labens juxta Vacunae nemora & Reate in eoſdem conditus. At ex alia parte Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tres amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim.* ubi vide ſis Ferd. Pintianum & Jac. Dalechampium Plinianos interpretes. Illi lacus tres Plinio memorati Simbruini lacus ſunt, ſive Simbruina ſtagna; de quibus Tacitus Ann. libr. XIV. cap. 22. *Nam quia diſcumbentis Neronis apud Simbruina ſtagna, cui Sublaqueum nomen eſt, ictae dapes menſaque disjecta erat, idque finibus Tiburtum acciderat, unde paterna Plauto origo, hunc illum numine Deum deſtinari credebant.* Idcirco adducor fere, ut credam, Vibium de lacubus Simbruinis locutum fuiſſe. Quin immo impellit me, ut omnino id credam, idem Tacitus Ann. libr. XI. cap. 13. *Fonteſque aquarum Simbruinis collibus deductos urbi intulit (Claudius)*, ac Frontinus de aquaed. Rom. libr. II. *Nec ſatis fuit principi noſtro ceterarum reſtituiſſe copiam, ſed etiam gratiam. Anionis quoque novi vitia exſcindi poſſe vidit. Omiſſo enim flumine repeti ex lacu, qui eſt ſuper villam Neronianam Sublacenſem, ubi limpidiſſima eſt, juſſit. Nam, quum oriatur Anio ſupra Trebam Auguſtam, ſeu quia per ſaxoſos montes decurrit, paucis circa ipſum oppidis objacentibus cultis, ſeu quia lacus altitudine, in quo excipitur, velut depuratur, imminentium quoque nemorum opacitate inumbratus, frigidiſſimus ſimul ac ſplendidiſſimus eo pervenit.* HESSEL. Equidem vix dubito, quin noſter Vibius *Simbruinos* lacus cogitarit, iiſque per memoriae lapſum *Velinos* ſubſtituerit. Niſi credere malis, librariorum culpa errorem eſſe ortum. Sed conſtanter *Velinorum* exhibent codi-

ces. Ceterum Strabo etiam L. V. p. 235, ubi de origine hujus fluminis loquitur, emendandus videri posset. Habet is Ἀνίων, ἐκ Ἄλβας ῥέων, ubi forsan legendum ἐκ Τρήβας. Verum Cluverius Ital. ant. p. 723. ea Strabonis verba excusat, simulque Vibium nostrum ex male intellecto Plinii loco in devia abreptum suspicatur. O.

per Tiburtinorum) Horat. L. IV. od. III. v. 10. L. I. od. VII. v. 13. L. III. od. XXIX. v. 6. Silius L. XII. v. 538. HESSEL. add. Propert. L. IV. eleg. VII. v. 86. Dionysius Halic. L. V. c. 37. Statius L. I. Silv. v. 404. O.

filio Apollinis) Mire ad hujus loci illustrationem conducunt Plutarchi verba libro de Fortun. Romanor. pag. 315. Ἄννιος inquit, Τούσκων βασιλεὺς, ἔχων θυγατέρα εὔμορφον, τοὔνομα Σαλίαν παρθένον ἐτήρει. Κάθητός δὲ ἐκ τῶν ἐπισήμων ἰδὼν τὴν παρθένον παίζουσαν, ἠράσθη, καὶ μὴ στέγων τὸν ἔρωτα, ἥρπαξε, καὶ ἦγεν εἰς Ῥώμην. Ὁ δὲ πατὴρ ἐπιδιώξας, καὶ μὴ συλλαβὼν, ἥλατο εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν, ὃς Ἀννίων μετωνομάσθη. Illud autem, quod addit Vibius, hunc Anienem esse Apollinis filium, qua auctoritate fretus proferat, ignoro: confudit forsan cum Aniene rege Deli, sacerdote & filio Apollinis: de quo Ovidius & Diodorus Siculus. CLAUD. Itaque ab Anio Tuscorum Rege nomen quaesitum Anieni. Rex Deli, quocum Tusciae regem confundit Vibius, itidem Anius non Anio dictus. v. Diodorus Sic. L. V. p. 229. & Dionysius Hal. L. I. Virgilius Aen. III. v. 80. O.

Allia

Paulo fusius haec tradit Boccacius, qui *non amplius XI. mill. passuum ab urbe distare* scribit. O. Non convenit haec Vibii supputatio cum distantia, quam ad Alliam ab Urbe tribuunt Livius & Plutarchus, probatissimi auctores: hic enim libr. V. cap. 37. Alliam ad XI. lapidem a Roma, ille vero in Camillo pag. 137. ad XC. stadium ponit; quod idem est. (quapropter optime σταδίους ἐνενήκοντα, *undecimum lapidem* reddidit Xylander.) Cum hoc ergo intervallum ve-

rum ſit, non abſque ratione Sequeſtris numeros a librariis vitiatos fuiſſe, licet ſuſpicari: Vibium enim in re tam nota lapſum, haud inducar, ut credam. CLAUD.

ubi Galli) de Gallorum victoria v. Virgilius Aen. L. VII. v. 717. Ovidius de art. am. L. I. v. 413. Rem. am. v. 220 Lucanus L. VII. v. 408. Silius L. VIII. v. 649. HESSEL. Imo talis poſt hanc cladem orta Romae conſternatio, ut fuſis deinde Gallis Allienſem diem pro inauſpicatiſſimo in faſtos retulerint. Varro de L. L. libr. V. pag. 50. *Allienſis dies ab Allia, fluvio dictus: nam ibi exercitu noſtro fugato Galli obſederunt Romam.* Quin & ejus nomen infauſtum. Minucius Fel. pag. 7. *Sic Allia nomen infauſtum.* & apud Ovidium in Ibin, *gravis Allia.* Feſtus. *Allienſis dies dicebatur apud Romanos obſceniſſimi ominis.* Sed haec nota. Id nomen deinde ad quoſvis infelices dies deduxerunt Romani; ut ex Inſcriptione 13. Claſſ. VII. apud Reineſium clarum fit. CLAUD. Quiſnam hodie fluvius reputandus ſit pro vetere Allia, diſceptatur. Blondus ſcribit, nonnullis videri *Curteſio.* Leander vocat *Caminate* & alio in loco *Rio di Moſſo.* v. Ortelius itemque Brietius. Hic rivulus *di Moſſo* arridet etiam Cluverio & Holſtenio, quippe qui, ut Livius ſcribit, *praealto alveo in Tiberim defluit.* Ceterum in mendo cubare ſupputationem Sequeſtris oſtendit Cluverius Ital. ant. L. II. p. 709. O.

Araxes

v. Sidonius carm. VII. v. 74. Lucanus L. VII. v. 188. Statius L. I. Silv. IV. v. 77. — Ceterum in aliis legitur *Arabiam*, quodſi retineatur, videndum eſt, quam in hoc apte quadret Xenophontius *Araxes* Cyr. exped. L. I. pag. 151. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμοὺς ἐννέα, παρασάγγας πεντήκοντα, καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην ποταμόν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ μεσταὶ σίτου καὶ οἴνου, ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων, σταθμοὺς ἐρήμους πέντε, παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. Hunc *Araxem* putat Sam. Bochartus Phal. L. II. cap. 11. *Chaboram* eſſe, Cellarius autem geogr. antiq.

L. III. cap. 15. *Saocoram:* de quibus fluviis Ptolemaeus L. V. cap. 18. agit. In hac caussa mihi aqua haeret. Ceterum bene habet editio vulgata. HESSEL. Isidorus orig. L. XIII. c. 21. *Araxis amnis Armeniae, qui ab uno monte cum Euphrate diversa specie oritur. Dictus, quod rapacitate cuncta consternat. Unde & cum Alexander eum transgredi vellet ponte fabricato, tanta vi inundavit, ut pontem dirueret.* Convenit haec Araxis descriptio cum eis, quae Strabo scribit L. XI. quod eo magis observandum est, quod maxime varient in ejus cursu enarrando geographi. Thermodontem enim, Phasim atque Tanaim ex eo fluere canit Orpheus Argonaut. vers. 747. Collocat in Scythia scholiastes Apollonii Rhod. L. IV. vers. 133. Thermodontemque ipsum Araxem nominari scribit: sic enim loquitur. Ὁ δὲ Ἀράξης ποταμὸς Σκυθίας. Μητρόδωρος μὲν ἐν πρώτῳ τῶν περὶ Τιγράνην τὸν Θερμώδοντα Ἀράξην φησὶ λέγεσθαι. Peneum vero Araxem appellari, observat Spanhemius ad Callim. Hymn. in Del. vers. 105. Quapropter variis amnibus idem nomen Araxis inditum, solidissimis rationibus adstruit If. Vossius ad P. Melam L. III. cap. 5. quem omnino respiciendum moneo. CLAUD.

a Medis dividit) Savaro ad Sidonii carm. II. v. 441. *ab Indis dividens.* Haec item lectio, nescio unde ex abdito eruta, pugnat cum reliquis verbis; quin imo, separata quamlibet extra illa, ne in Araxem quidem aut Margianum aut Persicum potest accommodari. Veruntamen receptam lectionem sequitur ad Sidon. carm. VII. v. 75. Savaro. HESSEL. Pars illa Mediae, quam ab Armenia sejungebat Araxes, tempore Herodoti dicebatur Mantiene. v. Herod. L. V. c. 49. Everso per Alexandrum imperio Persarum dicta est Atropatene v. Strabo L. XI. p. 523. denique sub Parthis superior Media salutata est. v. Isidorus Charac. p. 2. inter Geogr. min. S. CROIX.

Invitis membranis legendum hic *Armeniam.* Vix enim credendum, ex Xenophonte sua hausisse Vibium, qui Poëtarum (Latinos maxime intelligendos censeo) lectionem sectatum se testatur. Nomen Araxis, rapidi tor-

rentis naturam vel sono exprimit, Persis tritum & amnibus multis commune fuit. Herodoto L. I. c. 201. aut Oxus est. aut Rha, hodie *Wolga*, aut Rhymnus, hodie *Jaïck*, cf. S. Croix in eximio opere, quo eorum, qui vitam Alexandri M. scripsere, censum egit. pag. 297. Xenophonti Chaboras vel Saocoras Mesopotamiae; Straboni L. XV. p. 729. & Curtio L. V. c. 4 & 5. alius prope Persepolin; Thermodon quoque Ponti & Peneus Thessaliae Araxes appellati olim, Is, cui magis id nomen adhaesit prae ceteris, quemque cum Vibio Mediam ab Armenia sejungere scribunt Plutarchus in M. Antonio & Plinius L. VI. c. 13. graphice describitur a Pomp. Mela L. III. c. 5. Armeniam hodieque ab Aderbigiana separat, *Aras* salutatur, geographo Nubiensi quoque dictus *Ross*, & in Caspium mare delabitur. Diversimode tamen nominari ab aliis testatur Ortelius, qui & antiqua ejus nomina adfert. O.

Athesis

v. Silius L. VIII. v. 597. Virgilius Aen. L. IX. v. 680. HESSEL. Servius ad Aen. l. c. *Athesis Venetiae fluvius est, Veronam civitatem ambiens & in Padum cadens.* Egregia multa habet ad hunc Virgilii locum la Cerda, ex quo ad verbum omnia mutuatus est Lloid in Dictionario. CLAUD. Athesis hodie *Adige*, *Adese* item *Etsch*. In Veronensi historia Torellus eundem cum *Atriano* Ptolemaei esse perhibet; verum hic, ab Hadria, quam adluit, dictus, rectius convenit cum *Tartaro* Taciti Hist. L. III. c. 9. & vel nunc idem hoc nomen servat; Eustathio & aliis contra est *Adrias*. Plutarcho *Athesis* dicitur Ἀτισών; in Peutingeriana tabula vocari *Afesia* per manifestum errorem, notat Cluverius Ital. Ant. L. I. p. 139. At salva res est. Editorum id mendum fuit. Franc. Christ. de Scheyb ex segmentis Vindobonensibus expressit *Atesia*, ubi etiamnum dispiciendum restat, annon adsit *Atesis*. Quod ni fuerit, a librario homine, qui tabulas descripsit, facile potuit in hac voce aberrari. Contra, aliud peccatum est Tabulae Theodosianae, nullo modo excusandum, quodque

apud Servium & Vibium nostrum occurrit idem. In Padum cadentem sistit illa Athesim, praedicant hi; at is profecto suo sibi alveo in Hadriaticum deproperat. cf. Cluverius l. c. qui & laboranti Strabonis loco medicam manum adferre nititur. O.

Amasenus

Secedit heic recte Sequester a Servio, qui ad Virgilii Aen. L. VII. v. 685. *Amasenus*, dicit, *est fluvius*, *qui Anagnienses agros inrigat.* Ab Anagniensi agro aberat Amasenus. Fraudi fuit Servio, quod Virgilius praecedenti versu de Anagnia erat locutus. Ubinam autem Cluverius Ital. ant. L. III. p. 1008. recitatis Servii verbis addita invenerit ista: *fluvius vicinus civitatis Preivernatium*, equidem haud intelligo; in commentariis Grammatici non leguntur. Quo nomine hodie veniat Amasenus, patet inde ex sententia Holstenii, quod *Piperno*, Priverni locum occupans, fluvio *Baudino* vel *Badino* rigatur. Brietio tamen est *Toppia*, Georg. Fabricio in libro itinerum aliisque *il fiume di Abbatia.* Irrepserat & in Siciliam *Amasenus*, idque eorum vitio, qui Ovidio Metam. L. XV. v. 279. ipsum obtruserant; verum, detecta fraude ex Strabone & nummis, sede pulsus est a Fulvio Ursino atque loco cedere jussus *Amenano*, vere Siculo, quem hodie *Giudicello* dici & in Catanensium nummis caput juvenile cornutum prae se ferre testatur Ill. Castellus P. T. M. in Proleg. Inscr. Sicil. p. XXVIII. O.

Aufidus

v. Horat. L. IV. od. 14. v. 25. HESSEL. Aufidus nunc *Ofanto*, item coalescente articulo *Lofanto* salutatur. Canusium, cui hodie nomen *Canosa*, attingere scribit Mela L. II. c. 4. Caeterum, ut solet, e Servio sapuit noster, qui ad Virgilii Aen. L. XI. v. 405. eadem tradiderat. Praeconium *tauriformis*, quo aufidum mactat Horatius, P. Burmanni sententiam egregie firmat, qui tauros in nummis veterum frequenter flu-

vios signare existimat. Ei adstipulatur Vir summus Castellus P. T. M. in opere Inscr. Siciliae proleg. pag. XXVII. O.

Alyntos

Non memini hujus fluminis alibi mentionem fieri: verum, quod hic dicitur, id convenit ad flumen, sive Heletis placet, sive Haletis; de quo Cicero ad Attic. libr. XVI. epist. 7. *Nam XVI kal. Sept. quum venissem Veliam, Brutus audivit: erat enim cum suis navibus apud Heletem fluvium citra Veliam millia passuum* III. & ad famil. libr. VII. epist. 20. *Tu, si me audies, quem soles, has paternas possessiones tenebis, (nescio quid enim Velienses verebantur) neque Haletem nobilem amnem relinques, nec Papirianam domum deseres.* HESSEL. Elea, olim Ὑέλη, quae & Velia, urbs & ipsa Lucaniae, Parmenidis & Zenonis patria, forsan a fluvio, quo rigabatur, *Eleete*, nomen accepit, teste Strabone L. VI. p. 252. Is idem est cum *Halete* vel *Helete* Ciceronis. Quod autem Vibius eum Lucaniam a Veliensibus dividere refert, id ex Strabone intelliges, qui loco memorato Eleatas & Lucanis & Paestanis pares fuisse, imo ex contentione cum eis superiores discessisse scribit. Nomen *Alynti* vel *Alinti*, aut forsan *Alenti* non ex suo cerebello effinxisse Sequestrem illud probat, quod hodieque *Halente* id flumen dicitur. Cluverius etiam a recto casu Ἅλης gemino modo Ἅλητος & Ἅλεντος obliquum factum autumat Ital. ant. L. IV. p. 1260. — Ex Ἅλεντος itaque *Halentus*, *Halintus* vel *Alintos* successu temporis ortum. O.

Asinius

Hunc credibile est eundem esse atque *Asinem* apud Plinium H. N. libr. III. cap. 8. *Promontorium Drepanum, colonia Taurominium, (quae antea Naxos) flumen Asines, mons Aetna nocturnis mirus incendiis.* & *Asinarum* apud Plutarchum in Nicia pag. 541. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα διεκαρτέρησε, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν προῄει βαλλόμενος πρὸς τὸν Ἀσίναρον ποταμόν. de Tauromenitanis v. Pintianum ad Plinii l. c. HESSEL.

Eſt *Aſines*, uti obſervavit Lloydius; non *Acis*, uti male Dalechampius ad Plinium l. c. GRONOV. Suo more heic rurſus duo fluvios confundit noſter. In Catanenſi agro eſt *Acis*, in littore Tauromenitano *Aſines* vel *Aſinius* vel Ravennatis anonymi *Aſignus*. Jam autem Tauromenium a Catana millia paſſuum triginta amplius & Acis ab Aſine octodecim circiter diſtat. Aſinium Thucydides L. IV, c. 25. *Aceſinem* vocat, ubi veretur Cluverius Sic. Ant. L. I. c. 6. ne corruptum ſit nomen a librariis, Aceſinem ex Scythia & Indis, apud quos memoratur Plinio L. IV. c. 12. & L. VI. c. 20. aliiſque eo transferentibus. *Cantara* hodie vocatur *Aſinius*, Fazellam & Harduinam ſi audias; negat Cluverius, *frigidum*que potius *flumen* ſive *il fiume freddo* nuncupari contendit, & *Cantaram* Vibii Taurominium eſſe ſtatuit, conſentiente Dorvillio in Siculis T. I. p, 254. O.

Ancus

Duplicem difficultatem hic movet & loci depravatio & nominum obſcuritas, quae Cl. Lloydium & alios ab emendatione horum verborum abſterruerunt. Conjecturas qualeſcunque meas indicabo — primum corruptam eſſe primam vocem nullus dubito, cum *Aneci* nemo Geographorum in deſcriptione Siciliae faciat mentionem; unde mutatis duabus litteris mediis, veroſimile mihi fit, reſtituendum eſſe *Anapus* vel *Anapos*, aut ſi mavis, *Anopus*, quod cum ſequentibus apte convenit & alio ejuſdem Vibii in lacubus loco, *Cyane*, inquit, *Syracuſis*, *per quam Anopus tranſit per Stygiam paludem*, hic enim amnis Syracuſas praeterlabitur, uti ad Idyll. I. Theocriti v. 68. docent enarratores antiqui & Aelianus V. H. L. II. c. 32. atque alii multi. Quod hoc flumen porro tria habet nomina pro varietate locorum ubi fluit, id praeter Vibium nullus, quod ſciam, monuit. Vocabulum *Ano* corruptum crediderim & emendandum *Anopos*, ut ſupra; librariorum errore commiſſum eſt hoc mendum, qui ultimam ſyllabam, propter ſimilitudinem cum vocula *poſt*, omiſerunt. Primo igitur abſolute *Anopos* appellatur, poſt *Anopos caenos*:

ignotum est illud nomen, cui aperiendo solus Ravennas Anonymus lucem fert; hic enim in enumeratione fluviorum Siciliae quendam *Anoposalios* appellat, qui idem mea sententia cum *Anopo caeno.* Nam *caenos* vel καινὸς vox Graeca est, significatque *novum*, sicut *Anapos alios*, Latine *recentem* h. e. *alium* denotat. Firmant autem interpretationem praecedentia verba Vibii, hoc nempe flumen *per duo millia passuum sub terra mergi, & ad Syracusas rursus emergere.* Jam, si quis miretur, nostrum Graeco vocabulo uti, afferam & alium ipsius locum, in quo & de Siciliae urbe agit: is est de Taurominio; a quo dictum ait *oppidum Taurominium, quod oppidum aliter Eusebon chora dicitur;* sic enim emendandum ibi ostendemus. Ita illustrari posse obscurissima alias verba videtur; si meliora alii indicaverint, mea lubens damnabo Quid autem sit *Anotisphoros*, ignorare me plane fateor. CLAUD. Divellendum est illud male conjunctum *Anotisphoros*, aut *Anaposolios*, uti Boccacius legisse videtur, vel uti in codice MS. legitur, *Anatosfalos*, unde effingo *Anapos palaios*, sic ut sensus sit appellari Anapum modo καινὸν, modo παλαιὸν, partemque inferiorem καινὸν, superiorem παλαιὸν dici, uti alias fluvii παλαιοὶ nuncupantur, quod vel ex Rheno hanc urbem alluente, vulgo *den ouden Rhijn* dicto, discere possumus. *Palaescamander* commemoratur & Plinio lib. V. c. 30. Lego itaque totum articulum Vibianum de Aneco ita, *Anecus Siciliae . . . appellaturque Anopos, & post Anapos καινὸς, superior Anapos παλαιός.* Nisi forte in voce *superior* hoc lateat, supra factam esse hujus fluvii mentionem, nam ita in Boccacio legitur, *Anapis Siciliae fluvius est leniter fluens. Hunc quidam Anapasolios vocant.* Et dein, novo titulo, *Anecus Siciliae fluvius est . . .* RELAND. Quae elegantissimus Claudius notat de *Anopos caenos*, non reprobo; diu tamen apud Ravennatem Anonymum pro *Anoposalios* mihi placuit *Anopos avios* vel *avius. Alius* ibi, ut verum fatear, flaccescit, *avius* vel *avios* elegans est & epithetum continet, quod pulchre exprimit τὴν Anapi ἰδιότητα; abditos nempe fluvii sese occultantis recessus, in quibus revera aliquid peculiare & memoratu dignum. Haec autem

si vera sit suspicio, fors *Anoposcenos*, quod in MS. Revii repperit Heinsius, vulgatum *Anopos caenos* sarcinulas colligere jubet. Eleganter enim Anopus, ubi terrae viscera petit & per duo millia passuum se oculis visentium subtrahit, dictus *Anopos* κενὸς, quia ita occulte fluens est quidem unus idemque Anapus, sed κενὸς & evanidus, dum nulla fluminis exhibet vestigia. Nihil accommodatius. Jam pro *Ano, post Anopos* recte Claudius *Anopos, post Anopos*, ut nemo inficiabitur, cui ullus est rei Criticae gustus: in ipso initio an similiter legendum sit, dubito; fluvius antea dictus sit *Anecus*, post *Anapus* vel *Anopus*, quid obstat? An altissimum illud de Aneco silentium? Sed ita sentias, nolim, ubi tot antiqua apud Plutarchum reperiuntur fluviorum nomina, quae ille itidem nunc commemorat solus, & de quibus tamen ambigit nemo. Igitur *Anecus* fortasse genuinum est & probum. Tandem propudiosum illud *Anotisphoros* muto in *Anoposphoros*: scilicet ut *Bosphorus* maris dicitur angustia, quae bovis natantis recipit trajectum eique viam aperit, ita pars fluvii & alveus Anapi *superior*, qui Oceano proximus, ratione loquendi non admodum dissimili dictus, *Anaposphorus*, quia Anapum, ubi e terra iterum emergit, deducit quasi eique in mare procurat transitum: uno verbo Bosphorus bovis, Anaposphorus Anapi trajectus. Quid, quaeso, probabilius? Hinc autem sententia nostra de *Anapo* κενῷ pulchre, ut mihi videtur, stabilitur. Nam, si pars fluvii *inferior*, ut nunc ita loquar ad mentem Vibii, antequam latebras quaerat, dictus sit *Anopus*, pars autem *superior*, ubi e terra iterum erumpens miscetur mari, *Anaposphorus*, intermedia sane, quae sic sola restat, eleganter, si quid in his video, dici potuit *Anapos* κενὸς, vix autem ac ne vix quidem *Anapos* καινός. I. CORN. DE PAW. *Anecus* MS. *Ancus*, forte legendum *Anapus*: hic est ex fluviis Siciliae & proximus Syracusis. Ovidius Metam. L. V, 417.

Et me dilexit Anapis.

Ita quidem Nob. Heinsius, sed *Anapus* praestat, quod est nomen viri. Aelianus V. H. L. II, c. 33. Καὶ ἐν Σικελίᾳ δὲ

Συρακούσιοι τὸν Ἄναπον ἀνδρὶ εἴκασαν· τὴν δὲ κυανῆν πηγὴν γυναικὸς εἰκόνι ἐτίμησαν. Apud Ovidium loquitur Cyane dilecta Anapo, non Anapi. *Anopos caenos* & *Anotiſphoros* Graeca eſſe videntur & malo legere: *appellaturque* Ἄναπος κενὸς, *ſuperior* Ἄναπος φανός. Nam MS. habet *anatos ſaeos.* Syracuſani Graece loquebantur & videtur Vibius ſermonem Syracuſanorum ſecutus: Ἄναπος κενὸς, *Anapus vanus vel inutilis*, hoc eſt, per duo millia paſſuum ſub terra labens. Nam fluvius terra ſe condens *inutilis*, imo magis nocet, quam prodeſt. Superior Ἄναπος φανὸς, *Anapus limpidus vel liquidus*: nempe fons Cyane, qui erat Anapus ſuperior: & ſolent fontes limpidas aquas producere juxta vulgatum

Dulcius ex ipſo fonte bibuntur aquae.

Heſychius : Φανὸν, τὸ φαινόμενον, φωτεινὸν καὶ λαμπρόν. Haec explicatio Heſychii aptiſſima eſt fonti Cyanae ſive ſuperiori Anapo. Quae dico, poſſunt juvari ex ſcholiaſte Theocrlti ad Idyll. I, 68.

Ου γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγαν ῥόον εἶχετ' Ανάπω

Ubi ſcholiaſtes: Ἄναπος δὲ εἴρηται, ὡς ἄνευ πόσεως ὢν καὶ βληχρὸν ἔχων ὕδωρ ἢ παρὰ τὸ τοῖς ποσὶ μὴ διαβατὸς εἶναι. quae Doctiſſ. Lloydius falſa putat & ἀσύςατα, quod parum liquet. Ἄναπος ἄνευ πόσεως ὢν, *Anapus ſine potu eſt*, ubi terram intrat: βληχρὸν ἔχων ὕδωρ *exiguam habens aquam* eſt Cyane ejus fons. Ovid. Metam. L. V, 435. de Cyane.

Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos.

GRONOV.

Sed nares meas ferit ſpiritus quidam aſper & teter ex Sicilia; propudioſum illud *anotiſphoros* ſecum vectans; in quo ceu ſcopulo, vix e portu ſolvens, Pavonini ingenioli cymba naufragium fecit; forte, quia in talibus allidere non adeo periculoſum arbitretur: peſſimum tamen omen futurarum calamitatum fuiſſe adparet! intelligo omnium primam notulam Pavonis in haec Vibii verba: *Anecus Siciliae* &c. Ubi poſt alias inanias, de quibus nunc nihil dicam (e. g. quod defendat *Anecus*, cum in duobus codicibus *Ancus*, quo modo & meus liber; quod ſomniet *Anopos caenos* eſſe mu-

tandum in *Anopos* κινὸς, cum codices constanter habeant *caenos*, καινὸς & *Anopos* boni commatis putet, haec effutit: „ Tandem &c. (v. Corn. de Paw verba modo relata); Haec nota tam singulari doctrina sane referta est, ut Pavum credam per quindecim brumales noctes ipsi doctrinarum Deae Παλλάδι Ἀθήνῃ incubuisse. Primo enim discimus, insulam Siciliam in oceano sitam esse; & in eum se exonerare Anapum, non in majorem portum Syracusanum. Nam Geographice, & ut jam tum meditans novam Stephani περὶ πόλεων editionem, hic loquitur Pavo, non poëtice; qua lingua sane Oceanus aliquando mare mediterraneum notat, sed qua semel modo in aevo utitur Pavo, ... Secundo discimus φόρος hic notare *trajectum*. Ego putaram πόρος, unde πορέυω, id notare: at giganteum illum sanctum Χριστοφόρον dictum, quia sacrum onus humeris per flumen Jordanis transportasset, & sane *alveus superior* Anapi apte dici videretur *Anaposphoros*, quia ita humeris quasi Anapum fluvium veheret, nec inconcinne alvei dicantur *vectare*, *vehere aquas*. Tertio hinc discimus, Graecos solere integra, non in fine fracta, vocabula componere; quare codices omnes corruptos puto in voce Χριστοφόρος & similibus. Scribendum enim Χριστοςφόρος ut Ἀναποσφόρος, sic enim quoque ipsum illud βοσφόρος, sic σιλασφόρος & σακεσφόρος & alia. D'ORVILLE *in critica vannu* p. 71 sq. In loco vitiato & tot doctorum virorum conjecturis vexato id modo nobis licere duximus, quod codices scripti tuentur. Itaque *Ancus* reposuimus pro *Anecus*, reliqua, ut leguntur in editione Hesselii, servavimus eadem. Neque Cluverius heic ullam medelam afferre malo est ausus, imo parum abest, quin locum, qualis extat, suo calculo probet. Ita ille Sic. ant. L. I. c. 13. p. 176. „ Anapus hodieque „ tempore aestivo VII. circiter millibus passuum ab ostio sese „ cuniculo condens post V. tandem millia renascitur; limpi„ dissimisque hinc aquis atque profundis in mare devolvi„ tur. Vocabula illa ejus apud Vibium plurima sui parte „ esse vitiata, jam dudum suspicati sunt viri docti. Superior

„ perior tamen ejus pars a fonte adpellata fuiſſe videtur „ *Antiſphorus* (legendum hic *Anotiſphoros*): media, qua „ ſubter terram fluebat, *Anos*: extima, ad mare uſque *Anapos*, „ Non profecto ſatisfaciunt haec Cluverii, nec tamen meliora ſunt in promptu, quae afferam. Subinde ejus fluminis mutata eſſe nomina, ex anonymo Ravennate quoque patet, cui eſt *Anapoſalios*. Perperam inſcia plebecula Alphei nomen hodie *Anápo* tribuit: *Il fiume d' Alfeo* dici, teſtatur Aretius; erroris cauſſam ex fabulis priſcis aperit Dorvillius in Siculis T. I. p. 182. Syracuſanum rigare agrum hunc noſtrum Anapum ex Cyane intelligitur fonte, qui in eodem potabatur, Plinio teſte L. III. c. 8, & quocum aquas ſuas miſcebat iſte, ut refert Ovidius L. II. ex Ponto ep. X. v. 26. Syracuſas inter & ſuburbium Olympicum in portum magnum infunditur. Illyrica quoque regio itemque Acarnania ſuum ſibi Anapum habuit. Ab iis omnibus probe diſtinguendus Anapis vel Anapias, Catinenſis homo, cujus & Amphinomi fratris pietatem in parentes, memoratam Straboni, nummi quoque Siculi celebrant apud Parutam & Carreram. Conferendus omnino Burmannus in comm. ad. NN. Dorvillii p. 314 & 318. Nummus tamen Parutae 78 tabulae XXXII, qui adverſa parte Amphinomum, averſa Onapiam exprimit, ſuſpectus eſt Ill. Caſtello P. T. M. in prima aggiunta alla Sicilia numiſmatica di Fil. Paruta, quae extant tomo XL de'i opuſcoli di autori Siciliani. O.

Alabis

Cellarius, magiſtro forſan & duce Bocharto Chan. L. I. c. 28. p. 538. *Alabon* probat, G. A. L. II. c. 12. §. 20. quippe ſic Diodorus Sic. L. IV. c. 80. & Stephanus Byz. in Ἀλαβῶν. *Alabis* vocatur Silio Ital. L. XIV. v. 228. *Alabus* Ptolemaeo L. III. c. 4. ac Plutarcho Timol. p. 252. ubi Ἄβολος pro Ἄλαβος trajectione litterarum.

devaſtat) Cellarius *devaſtabat*; bene, uti credo. HESSEL.

Alabis) Quandoquidem Vibius sua e Latinis maxime fontibus hausit, credo cum Silio legisse *Alabis*, sitque id eo verisimilius, quo propius ad *Alebin* scriptorum codicum accedit, ex quo facillima ulterior corruptio. Rejiciendum certe τὸ *Alachis*. Quod Boccacius ad *regionem* adjicit *fertilem*, id vix est, quin penitus probem; praestat sane quam τὸ *dilatavit*, quod in scriptis reperitur. Notandum autem, Megara Siciliae, Syracusis sat propinqua, intelligenda esse, non Megara Helladis. Alabim hodie *la Cantara* dici, auctor est Castellus P. T. M. neque dubitat, quin antiquus Megarensium nummus hunc quoque fluvium sub forma tauri faciem humanam ostendentis sistat. Eum ex Pellerini tabula CX. in seconda aggiunta di medaglie alla Sic. Num. di Paruta exhibet T. XII. de'i Opusc. di Aut. Sicil. *Alabontem* urbem Hispaniae habet Antonini Itinerarium, quam *Alabam* Ptolemaeus vocat; *Alabum* oppidum Britanniae Ravennas recenset anonymus. O.

Acis

v. Silius It. L. XIV. v. 222. Claudianus de raptu Prof. L. III. v. 332. Theocritus Idyll. I. v. 68. Pro *egisse* Munckerus ad Lactant. narr. fab. L. XIII. fab. 8. mavult *jecisse*. HESSEL. Ἄκις, ποταμὸς ἐν Κατάνῃ. Sic Hesychius, cujus verba laxius interpretanda; siquidem is fluvius a Catana octo millibus passuum distat, teste Cluverio L. I. p. 116. Herbiferum dicit Ovidius L. IV. fast. v. 468, sacrum Theocritus Idyll. I. Idem Idyll. XI. frigidam aquam ei tribuit, quam expertum se testatur Cluverius, quamque autumat esse in caussa, ut Fazellus, Leander aliique in descriptione Siciliae eundem putarint Acim cum eo flumine, quod hodie vernacula *il fiume freddo* salutant. Verum id paulo ante Asinio convenire magis ostendimus. Acis itaque pristinum nomen obtinet, *Aci*, *Jaci*, *Chiaci*, *Ghiaci* dictus. Dorvillius in Siculis T. I. p. 250. Caeterum vindicat lectionem Vibianam Burmannus ad Valer. Flaccum L. II. v. 179. & ad Vellejum

Paterc. L. II. 80. p. 438. Eandem firmat & Statius, qui L. VI. Theb. v. 717 sic:

Quale vaporifera saxum Polyphemus ab Aetna
Lucis egente manu, tamen in vestigia puppis
Auditae, juxta inimicum exegit Vlyxem.

Hic ergo *exegisse* dicit, ut Vibius *egisse.* Sed & Acis ipse fluvius Cyclopei furoris monumentum esse perhibetur a poëtis; in eum quippe conversus fingitur Acis pastor, a Polyphemo, cui istum Galatea praetulerat, saxo immisso interfectus. Praeter Ovidium ea narrantem L. XIII. Met. v. 883. sq. extat & Pentadii epigramma, cui is titulum fecit *tumulum Acidis*, apud Burmannum secundum in Anthologia Latina T. I. p. 106. quod sic habet:

Acidos haec cernis montana cacumina busti,
Aequor & ex imis fluminis ire jugis.
Ista Cyclopei durant monumenta furoris,
Hic amor, hic dolor est, candida Nympha, tuus.
Sed bene, si periit, jacet hac sub mole sepultus,
Nomen & exsultans unda perenne vehit.
Sic manet ille quidem, nec mortuus esse feretur,
Vitaque per liquidas caerula manat aquas.

versu sexto pro *vehit* Burmannus mavult *dedit.* cf. praeterea de Acide fluvio Casaubonus in Lection. Theocrit. cap. 2. & P. Carrera in monum. urbis Catanae L. II. c. 6. O.

Atax

e Pyrenaeo) v. Savaro ad Sidon. L. VIII. ep. 4.

Circa Narbonam) Heins. collat. ἀπόγρ. Gud. *circa Narb.* apposita delendi nota, nescio quare.

in Tyrrhenum) proprie decurrit Atax in sinum Gallicum mediterranei maris. HESSEL.

e Pyrenaeo) recte sic emendatus locus. Male contra apud Strabonem L. IV. pag. 183. e Cemmeno sive Gebenna derivatur Atax. Rectius Mela L. III. c. 5. & Plinius L. III. c. 4.

Idem forſan eſt cum *Narbone* fluvio, cujus meminiſſe Polybium auctor eſt Athenaeus L. VIII. Fallitur autem Ortelius, quum & apud eundem Polybium hiſtor. L. III. c. 37. *Narbonem* fluvium quaerit. Urbs ibi non flumen intelligitur. *Ataci* fluvio *Atacem* quoque urbem adjectam M. Terentius Varro Atacinus nobilitavit. Fluvio hodie nomen *Aude*. Tyrrhenum mare nimium lato ſenſu ſed ſuo more dicit Vibius. v. infra Rhodanus. O.

Atyr

v. Tibullus L. I. eleg. VIII. v. 4. Lucanus L. I. v. 419. Auſonius par. carm. IV. v. 11. & Moſell. v. 466. HESSEL. Ἀτούριον Ptolemaeus vocat L. II. c. 7. *Aturum* producta media vel duplicata canina littera *Aturrum* dicit Auſonius, ubi ſic:

Inſanumque ruens per ſaxa rotantia late
In mare purpureum, dominae tamen ante Moſellae
Numine adorato, Tarbellicus exit Aturrus.

Qui locus ergo ſimul curſum ejus fluvii deſignat, qui ex montibus Pyrenaeis fluens in Tarbellis ſupra aquas Tarbellicas oceano Tarbellico excipitur. In Bigerronibus ejus paene caput ſeſe vidiſſe Scaliger ſcribit ad cit. Tibulli verſum, in quo *Atur* dicitur, ubi codices tamen & impreſſi perperam habent *Atax*. Forſan & in noſtro legendum *Atur*, non *Atyr*. Tandem *Aturum* correpta media vocat Lucanus exitumque ejus in mare pingit:

& ripas Aturi, qua litore curvo
Molliter admiſſum claudit Tarbellicus aequor.

Hodie *Ador* v. *Adour* ſalutant accolae. *Aturas* quoque vel *Aturres* fuiſſe in eo tractu urbem & populos ex Sidonio Apollin. L. II. ep. 1. patet; id oppidi nunc *Aire* vocatur. Tarbellam Vibii Ptolemaeus ὕδατα Αὐγοῦστα, Antonini itinerarium *Aquas Tarbellicas*, notitia Galliae *Aquenſium civitatem* dicit; tabula Theodoſiana habet hic *Aquis*, appoſita balineorum figura, Auſonius quoque *Aquas Tarbellas* ſalutat, auctor vitae Ludovici Pii *villam aquis*, unde nunc Gallis *Aqs* vel *Acs*,

Vasconibus *Daqs* nuncupatur. cf. Wesseling. ad Antonini Itiner. p. 456. Aquas has memorat quoque Plinius L. XXXI. c. 2. Ex Romanorum aevo in suburbano veteris aquaeductus reliquias, in ipsa urbe in margine fontis aquarum calidarum solia marmorea, priscae magnificentia vestigia, superesse Oihenartus testatur in Notit. Vascon. p. 467. O.

Almon

ubi) v. Ovidius fastor. L. IV. v. 337. Lucanus L. I. v. 559. Valer. Flaccus L. VIII. v. 239. Silius Ital. L. VIII. v. 365. Statius L. V. silv. 1. v. 222. Martialis L. III. ep. 47. Claudianus de bello Gildon. v. 119. Prudentius *περὶ στεφάν.* hymn. 10. v. 156. HESSEL. Vibii verba ex Ovidii l. c. declarantur egregie. En illa:

Est locus, in Tiberim qua lubricus influit Almo, . .
Illic purpurea canus cum veste sacerdos
Almonis dominam sacraque lavit aquis.

Scilicet quotannis in honorem Idaeae matris sacra & ludos faciebant Praetores, teste Dionysio Halic. L. II. p. 68. tumque sacerdotes ejus Phryges, vir & mulier, eam vicatim circumferebant, pectora plangentes ad cantum tibiarum tympanorumque sonitum. Peracto planctu, *tepido Almone*, ut Silius habet, ad confluentes ejus & Tiberis, *fovebatur Cybele.* Hinc Valerius Flaccus l. c.

Sic ubi Mygdonios planctus sacer abluit Almo . . .

Ritus ille *lavatio* dicitur *Matris Deum.* v. Arnobius. Adeoque scite Ursinus in eleganti marmore quadrato bibliothecae Farnesiae, quod fastos Kalendares rusticos exhibet, quodque Gruterus pag. CXXXVIII. itemque Graevius T. VIII. publici juris fecit, in fine Martii mensis, ubi legebant alii. LAVMIO, legendum ostendit LAVATIO. Hanc qui peragebat, *purpureus cana cum veste sacerdos*, Archigallus erat, qualem Lucianus de Dea Syra describit, & marmora memorant, v. Gruterus p. XXX & CCCVIII. Imo formam ejus habitumque ex anaglypho cognosces apud Muratorium in thes.

inſcr. T. I. p. CCVII. itemque ex ſtatua, quam offert Montfaucon Antiq. expl. T. I. Pl. 4. A. d. VI. Kal. Apr. pompas iſtas annales celebrari, & carpentum quo vehebatur ſimulacrum Almonis undis perlui ſolitum teſtatur Ammianus Marc. L. XXIII. c. 6. Ceterum ſoli noſtro is rivus *Almon*, reliquis *Almo* eſt; hodie *Dachia* ſalutatur, ut Ortelius refert; Cluverius *Accia* vel *aqua d'Accia* dici ſcribit, ex quo imperitia vulgi, *Aqua Daccia* & *Aquataccia* fecerit. Addit, eſſe breviſſimum amnem, qui via Appia inter fanum D. Sebaſtiani & portam Capenam defluat. O.

Albis

v. Lucanus L. II. v. 51. HESSEL.

Cheruſcis) e conjectura Simleri reſtituimus; illi quippe Albim inter & Viſurgim habitabant. Eorum nomen quod minus cognitum erat librariis, inde factum, ut tam tetra effingerent monſtra. Caeterum ex his ipſis criticae artis haud ignari facillime *Cheruſcorum* vel *Ceruſcorum*, ut ſcriptum fuiſſe videtur, nomen latitare intelligent. Hodie fluvius albis *Elbe* dicitur; quod nomen Fabricius in Rebus Miſnicis a numero undenario derivandum ſtatuit; ſi quidem undecim fontes in formandum eum fluvium ex Herçynia ſilva profluere putantur. Bohemi tamen *Labe* dicunt orientem hunc amnem. Veteres Graeci ac Latini ſcriptores in nomine *Albis* conſpirant, niſi quod Dioni L. LV. c. 1. eſt Ἄλβιος, Fl. Vopiſco in Probo cap. 13. *Alba*, medio aevo *Albia* nominatur. O.

Aous

Recte Simlerus legit *Aous*, legendum etiam *Jonium*, nempe mare: Ad ſanandum autem Vibium appoſite Lucanus VI, 361.

> *Purus in occaſus, parvi ſed gurgitis, Aeas*
> *Jonio fluit inde mari.*

Acantem enim & *Aoum* eundem eſſe dicunt. Studio etiam rei nummariae v. Harduini NN. antiq. pop. & urb. illuſtr. pag. 26. HESSEL. Boccacius recte *Aoum* dicit, male in

Maeoniam decurrere, vitiato nostri exemplo usus. Quae de *Aoi* & *Aeantis* eadem significatione scribit Hesselius, iisdem verbis Hecataeus tradit apud Strabonem L. VII, p. 316. itemque Plinius H. N. L. III, 23. cf. & ea, quae infra ad *Haemus* afferemus. Caeterum Ravennati anonymo *Alosus* salutatur is fluvius, Ptolemaeo *Lous* Λῶος; sed tollendum heic potius vitium, immissaque linguali litterae transversa a librariis omissa, scribendum Ἀῶος. Hodie tamen lingualis in nomine adest, siquidem *Lao* vocatur, sed ista ex articulo praefixo coaluit. Marius Niger *Piergo* dici asserit, Barletius *Vavissa*. cf. Ortelius. Verum *Pyrgo* e graeco πύργος, turris, castelli & vici ad oram maritimam locati potius nomen est. De *Vavissa* non liquet. Apollonia nunc corrupte *Polina* salutatur. O.

Alto

Eruditus Vir Palmerius istum fluvium Ἄλγον esse conjectat, cujus Aeschylus meminit in supplic. v. Graec. antiq. p. 121. Scylax Παλαμνον dicit, suspecta lectio, Vossius in marg. p. 10. HESSEL. Dyrrachii topographia curae cordique fuit nostro, verum aut mendis illa scatet solito frequentioribus, aut reliqui heic coecutiunt geographi, solus sapit Vibius. Adeo plurima fluviorum montiumque nomina eo spectantia, Alto, Icanus, Ululeus, Boreas, Eridanus, Oeniphile, aliis penitus incognita, apud nostrum solum occurrunt. O.

Arimaspa

Conjecturam Simleri *Arimaspa* legentis non *Aumasipa* confirmat MS. cod. (Rel. & Rev.) a qua lectione non multum abludit Lucanus L. III. v. 280.

Hinc & Sithoniae gentes, auroque ligatas
Substringens Arimaspe comas.

& libr. VII. v. 755.

Quidquid fodit Iber, quidquid Tagus expulit auri,
Quodque legit dives summis Arimaspus arenis.

nec non & Val. Flaccus libr. VI. v. 130.

&, qui tua jugera nondum
Eruis, ignotis insons Arimaspe metallis.

MS. Rev. *Arimaspa* plane proxime ad verum accedens. Etenim potuit amnis Arimasporum tum Arimaspus, tum Arimaspa nominari. HESSEL. *Arimaspa* sine dubio legendum: a quo fluvio videntur nominati Scythae Arimaspi, Hyperborei; licet Herodotus eos nominatos contendat ab uno oculo. L. IV. c. 27. Καὶ οὐνομάζομεν αὐτοὺς Σκυθιστὶ Ἀριμασποὺς. ἄριμα γὰρ ἓν καλέουσι Σκύθαι, σποῦ δὲ τὸν ὀφθαλμόν. Tamen L. III. cap. 116. negat tales nasci. Mentionem quoque ejus gentis injicit Solinus cap. 20. Stephanus etiam sic: Ἀριμασποὶ· ἔθνος Ὑπερβορέων. τὸ ἐθνικὸν, Ἀριμάσπειος. Excerpta Julii Oratoris: *Gentes Oceani Septentrionalis quae sint. Scythae gens &c. Leucosiri, Mariaspi*, lego *Arimaspi.* GRONOV. *Arimaspa* ex consensu codicum recte restituimus; etiamsi enim ejus fluvii nemo praeter Vibium mentionem faciat, satis tritum tamen est & consuetum, gentes amnibus videre cognomines. Jam *Arimaspi* omnibus fere geographis noti. Eos *Scythas, queis singuli oculi esse dicantur*, Mela refert L. II. c. 1. Ad quam fabulam, cujus Aristeam Proconnesium auctorem perhibet Herodotus L. IV. c. 13. item Strabo L. I. p. 21. alludit Ennius, quum *decem Coclites* (sic quoque Varro vocat de LL. L. VI.) memorat, *quos montibus scimus Riphaeis fodere.* Siquidem *ultimos a tergo Maeotarum & Riphaeis montibus proximos* locat *Arimaspos* Plinius L. IV. c. 12. cf. & L. VI. c. 17. ubi prius *Cacidaros* dictos refert. *Arimaspos* etiam in Drangiana habet Diodorus Siculus L. XVII. c. 81. quos *Zariaspas* Plinius appellat, *Agriaspas* vel, ut teste Blancardo antiqui libri habent, *Ariaspas* Arrianus & Curtius. Ibidem quoque Ptolemaeus urbem *Ariaspen.* O.

Aeas

Ita certe reponendum pro *Aras*, Palmerio Graec. ant. descr. pag. 146. judice. Neminem Vibianae Geographiae studiosum poenitebit legisse L. I. c. 26 & 27. HESSEL.

Vibiana verba profecto corrupta sunt, legendum cum Palmerio *Aeas*. S. CROIX. Nomen *Aeras*, quod scripti libri habent, ostendit, ni fallor, vocem e Vibii manibus olim sanam prodiisse, quam post Ortelium aliosque restituere nullus dubito. Boccacio suboluit mendum adesse; scribit enim *Aecis vel Acras Macedoniae* &c. Verum illud *Aecis* certe ex *Aeas* ortum est. Attamen adest & cui τὸ *Aeras* probum bonumque videatur. O. *Aeras* MS. Med. Recte. Nam ab hoc fluvio est civitas Macedoniae Ἀἱραὶ πόλις Μακεδονίας apud Stephanum. GRONOV. Quum tamen nec apud Stephanum fluvii memoratae urbi cognominis fiat mentio, nec apud ullum scriptorem alium, malo equidem *Aeantem* servare, quem Hecataeus teste Strabone L. VII. p. 219. eundem dicit esse eum *Aoo*. Consentit & Plinius L. III. c. 23. *Anas* vocatur Dioni L. XLI. c. 45. ni a librariis corruptus is locus. Diversa ejus fluvii nomina diversis referre locis sic satis usitatum nostro. Illud obstare videtur, quod *Aoum* Apolloniae, *Aeantem* Macedoniae tribuit. Poterat tamen Melam sequi, a quo L. III. c. 2. *Aeas* secundum Apolloniam emitti scribitur. Verum ista Illyridis regio tempore bellorum civilium ad Macedoniam est relata. v. Dio. C. L. XLI. c. 49. p. 176. Inde & Dyrrachium Macedoniae accensetur a Cicerone pro Ligario cap. 9 & Lissus a Plinio L. III. cap. 23. De hodierno nomine v. supra in *Aous*. O.

Anaurus

v. Callimachi hymn. in Del. v. 103. & schol. ejus ad hymn. in Dian. v. 101. item Spanhemius ad eum loc. Porro Lucanus L. VI. v. 369. cf. & Muncker. ad Hygin. Fab. 12. HESSEL. Anauri fluvii primus meminit Hesiodus in scuto Herculis v. 477. ubi Cygni sepulcrum & monumentum hiemali inundatione Apollinis jussu delevisse scribitur. Id autem in ea Thessaliae parte erectum fingit Poeta, in qua & Jolcos & Trachiniae civitas sita, id est in Phthiotide, cui proinde adscribendus Anaurus. In tabula Graeciae, a

D'Anvillio publicata *Naurus* fluvius, puto errore chalcographi pro *Anauro*, Pheras rigans Phthioticas fiftitur, cum Onchefto flumine Polybio L. XVII. memorato, in quem incidit, in Pelasgicum finum decurrens. Occupat hodieque priftinum locum oppidum *Pheres*, quod quo amne rigetur, difpiciendum. Forfan & is antiqui Anauri nomen retinet. Quicquid fit, finus Pelasgici, quem nunc *Golfo di Volo* falutant, orientale latus Pelion claudit, unde fit, ut apte Euripides in Hercule Furente Cygnum ab Hercule interfectum dicat ad

Τάνδε Πηλιάδ' ἀκτὰν,
'Αναύρȣ παρὰ πύλας. O.

Apidanos

Apidanus in Enipeum influit, Strabone tefte L. VIII. p. 356. five Enipeus recipitur ab Apidano, tefte eodem L. IX. p. 432. 'O δὲ 'Ενιπεὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς παρὰ Φάρσαλον ῥυεὶς εἰς τὸν Ἀπιδανὸν παραβάλλει, ὁ δὲ εἰς τὸν Πηνειόν. Hoc loco litteratiff. enarrator If. Cafaubonus ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς mutat in ἀπὸ τῆς Ὄθρυος, fuperiora verba Strabonis refpiciens. At ego reponerem ἀπὸ τῆς Ἐρετρίας . . . De flumine *Emifaco*, ut vulgo legitur, nihil occurrit mihi: fortaffis hic eft *Pamifus* Plinii H. N. L. IV, 8. qui mutuatus fuam defcriptionem videtur ab Herodoto L. VII, 129. De Apidano v. & Schol. Apollonii Rhodii ad L. II. v. 517. & Ovidius metam. L. I. v. 579. HESSEL. Quis ille *Emicafus*? fictum nomen. Boccacius primum illa, *in Enipeum influit*, non agnofcit, uti nec duo Cod. MS. deinde legit, *in qua eniphacus* &c. Ex his ergo Vibius emendandus. Vides etiam fcriptionem *Emicafus* & *Emifacus* effe ortam ex *Emiphacus* & *Eniphaeus*. Ad confirmationem hujus rei facit, quod & *Enipei* & *Melae* & *Phoenicis* fuo loco mentionem faciat Vibius, utique & *Emifaci* mentionem facturus, fiquidem is locum hic haberet. RELAND. Enipeus, poftquam Pharfali moenia alluiffet, in Apidanum defluebat, ut hic in Peneum, tefte Strabone L. IX. p. 432. Priufquam ad Afopum acceffit

Xerxes, attigit Melanem, quinque ſtadiis ab oppido Trachine. v. Herodot. L. VII. c. 198. 199. Perperam proinde Vibius Melanem undas ſuas in Enipeum devolvere ſcribit. S. CROIX. Nondum, puto, interpolatus erat hic locus, quum eum exſcriberet Boccacius, unde ex hoc recte iſti medelam affert Relandus, cujus voluntati obſecundavimus. Melanem quoque expunxiſſemus, ni in eo retinendo conſpirarent libri manuſcripti. Forſan Boeotiae Melanem huc transtulit Vibius. Paſſim & alii ejus nominis fluvii occurrunt, in Theſſalia nullus. v. *Melas*. Caeterum ſibi non conſtat Strabo, quum altero loco Apidanum ab Enipeo, altero Enipeum ab Apidano recipi ſcribit. Hoc poſterius verum quin ſit, non eſt dubium. Itaque L. VIII. ubi legitur, Ἐνιπεὺς . . . ὃς ἀπὸ τῆς Ὄθρυος ῥέων, δέχεται τὸν Ἀπιδανὸν, κατενεχθέντα ἐκ Φαρσάλου. falſum eſt decurrere Apidanum a Pharſalo, & incidere in Enipeum. Contraria docet ipſe L. IX. forſan ergo priora verba ſic legenda: . . . δέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀπιδανοῦ, κατενεχθεὶς ἐκ Φαρσάλου. Qua quidem levi emendatione in pacem ſecum ipſe rediret Geographus, maxime, quum poſteriori loco, Caſaubonum ſecutus, pro ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς legas ἀπὸ τῆς Ὄθρυος, ut L. VIII. Demum fluvio hodieque antiquum nomen perſtat, *Apidano* quippe ſalutatur. O.

Aſopos

Epidamnon) mihi placet *Apidanum:* id Simlerus conjecit. Lucanum inſpice L. VI. v. 374. Si vero *Apidanus* incerto me vocitatus ſit *Epidanus*, ſicut Vibius infra ſcribit, *Epidanum* legi oportet. HESSEL. Herodotus L. VII. c. 198. . . . ἔστι διασφὰξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ ὄρεος. & Strabo L. VIII p. 382. Hunc Aſopum in Epidamnum fluere ait Sequeſter. GRONOV. Non in Apidanum, ſed in mare ſuas aquas devolvit Aſopus, recepto prius in alveum ſuum Phoenice; oſtium ejus prope templum Cereris fuit aut prope locum, ubi Amphictyones congregari ſolebant. v. Herodotus L. VII. c. 199. 200. S. CROIX.

Plures Asopos distinguit Strabo L. VIII. p. 382. Primus ipsi est Sicyonius in Peloponneso, quem Corinthiis Ptolemaeus assignat L. III. c. 16. Phliasium vocat Pausanias in Corinth. c. 5, quemque eundem esse cum Maeandro Phrygiae, subter mare in Peloponnesum delato, credula accolarum plebecula statuebat; eum ex Coelossa monte decurrere & Asopiae regioni nomen suppeditare addit Strabo. Secundus ei memoratur Thebanus; hunc Dicaearchus in statu Graeciae v. 106. & Pausanias quoque l. c. Boeotium dicit; Ptolemaeus ejus ostia in Atticae littore locat L. III. c. 15. Tertium Heracleae Trachiniae adscribit, ad Oetae montis radices sitae; hic noster est Vibii Thessalicus. Macedoniae Livius vindicat, sed ex more sui temporis L. XXXVI. c. 22. Ejus cursum quoque Herodotus l. c. exponit. Accolas dictos Parasopios refert Strabo. Quartum denique in Paro insula quaerit idem. En ipsa Geographi verba: τῆς δὲ Κοιλόσσης (ὄρος) μέρος ὁ Καρνεάτης, ὅθεν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν Ἀσωπὸς ὁ παραῤῥέων τὴν Σικυωνίαν καὶ ποιῶν τὴν Ἀσωπίαν χώραν, μέρος οὖσαν τῆς Σικυωνίας· ἔστι δ' Ἀσωπὸς καὶ ὁ παρὰ Θήβας ῥέων, καὶ Πλαταιάς, καὶ Τανάγραν· ἄλλος δ' ἐστὶν ἐκ Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ, παρὰ κώμην ῥέων, ἣν Παρασωπίους ὀνομάζουσι· τέταρτος δ' ὁ ἐν Πάρῳ, Similia his habet idem L. IX. p. 408. & de nostro iterum agit p. 428. Demum quintum Asopum exhibet Plinius L. V. c. 29. in Asia minori, Laodiceae ad Lycum latus alluentem. Quodsi nunc antiquis recentiora adjicienda sint nomina, Sicyonius vocatur *Arbon*, si Theueto fides, Boeotius *Asopo*; de reliquis mihi non constat. cf. Brietius & Ortelius. O.

Aniger

Ovidius metam. L. XV. v. 281 sq.

Ante bibebatur, nunc quae contingere nolis
Fundit Anigros aquas: postquam, nisi vatibus omnis
Eripienda fides, illic lavere bimembres
Vulnera, clavigeri quae fecerat Herculis arcus.

Apud Boccacium sic: *Aniger seu Antiger vel Anager fluvius est Thessaliae, in quo . . .* Savaro ad Sidonii carm. XV. v. 142. *Aviger.* HESSEL. Ima pars Elidis in Peloponneso dicta Triphylia, cujus oppidum arce instructum Arenen Homerus Iliad. L. XII. v. 721. laudat, prope quod *Minyeium* flumen in mare decurrere scribit.

Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων,
Ἐγγύθεν Ἀρήνης . . .

Arenen Homeri forsan Samicum esse in ora situm & *Minyium* fluvium postea dictum *Anigrum* tradit Strabo L. VIII. p. 346. Addit & antrum Nympharum Anigriadum prope fuisse & Anigrum profundum stagnantemque esse, ita ut pisces esui incommodos reddat. Cujus rei duplicem caussam e fabulis adferri docet, vel quod Centaurorum nonnulli, quos Hercules vulneraverat, ibi hydrae venenum abluerint, vel quod Melampus ad lustrandas Proetides ea fuerit aqua usus. Repetit Strabonis doctrinam Pausanias Eliacorum primo cap. 5. atque tetrum istum odorem rectius e terra, unde effluit, aquam recipere adjicit, quod idem & supra Joniam observetur. *Anigrum* porro e *Lapitha* Arcadiae monte decurrere testatur ac statim a fonte graviter olere. Denique *Minterium* quoque *Minyium* nostrum vel *Anigrum* apellatum fuisse, auctor est Strabo L. VIII. p. 347. cujus nominis caussa forsan in vicino monte, quem *Minthen* pag. 344. vocat, quaerenda; etsi scribendi forma haud prorsus conveniat. Intelligis ex dictis, qui fiat, ut Dioscorides Elidi adscribat Anigrum. Thessaliae cur tribuat Boccacius, accipe. *Orchomenus* Thessaliae fluvius & ipse *Minyei* nomine venit, Plinio teste L. IV. c. 8. ad quem locum Harduinus Homeri verba superius relata invita trahit. Istum tamen Minyeum Boeotiae vindicant alii. Quicquid sit, appellatio eadem duobus fluviis, quorum alter rigabat Triphyliam alter Thessaliam, communis, forsan in caussa fuit, ut secum confunderentur invicem. Ni arbitrari malis, apud Boccacium pro *Triphylia* librariorum culpa *Thessaliam* legi. Haec si minus arrideant, mea pace a *Lapitha* monte, ex quo profluit Aniger, Boc-

cacium in Thessaliam, *Lapithis* inhabitatam, deductum credes. O.

Apud Cicones fluvius &c.

Haec ex Ovidii Metam. L. XV. v. 313 sq.

Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit
Viscera: quod tactis inducit marmora rebus.

Ovidius ergo *tactis* scripsit: nec aliter extant in Senecae nat. quaest. L. III. c. 20. illius Poëtae verba. HESSEL. De Ciconibus infra agetur, ubi de gentibus. Thraciae non Indiae incolas heic intelligendos arbitror cum scholiastis Virgilii. Quod de Ciconum fluvio praedicat Poeta, idem de aliis rivis & lacubus notat Seneca l. c. Ita res in Puteolanum lacum abjectas lapideas subinde extrahi dicit & in quibusdam Italiae locis evenire, ut, sive virgam sive frondem demerseris, lapidem post paucos dies extrahas. Incrustantia hoc modo flumina hodieque passim nota. O.

Aternus

Ostia) Nullus hic Ostiae locus esse potest; quare reor a Vibio cognominem civitatem ad Aterni ostia institutam designari. Omnem mihi tollit dubitationem Strabo L. V. p. 241. Ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ θαλάττῃ τό, τε Ἄτερνον, ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τήν τε Οὐηστίνην καὶ τὴν Μαρρουκίνην· ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης διὰ δὲ Οὐηστίνων, παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ τοὺς Μαρρουκίνους ὑπὲρ τῶν Πελιγνῶν κειμένους, ζεύγματι περατός· τὸ δὲ πόλισμα τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐηστίνων μέν ἐστι, κοινῷ δ' ἐπινείῳ χρῶνται καὶ οἱ Πελιγνοὶ καὶ οἱ Μαρρουκῖνοι. Caeterum Boccacius hic discedit a nostro. Ita ille: *Aternus fluvius est Italiae, quem penes Adria colonia est. Hic per Marsos decurrit in Adriaticum.* HESSEL. Nimis festinanter Wesselingius ad Antonini Itin. p. 101. delendam vocem *civitas* censet, eo quod a Dorvilliano codice absit, vel scribendum *ubi ad Ostia civitas.* Utrumque invitis membra-

nis fieret & absque ulla necessitate urgente. Recte proinde hunc locum nostrum ex Cluverio vindicat P. Burmannus secundus Anthologiae Latinae T. II. pag. 273. ad hunc versum:

Qui non debuerat obitus remanere in Aterno.

Cluverius itaque L. II. Ital. Ant. L. XII. p. 751. ad imitationem Ostiae Tiberinae sic dici & ex Mela L. II. c. 4. *Ostia Aterni* vocatum fuisse ipsum *Aternum* oppidum docet, nunc *Pescara.* Ex verbis Melae tamen haud prono fluit alveo haec Cluverii doctrina, sive cum ipso legas apud Melam: *Ab eo Frentani tenent Aterni ostia*, sive cum Gronovio: *Ab eo Frentani jam Matrini habent ac Aterni fluminis ostia.* Fluvii porro *Aterni* nomen Ciceroni L. II. de Divin. cap. 27. & Livio L. XXIV. cap. 44. restituendum censet, sed utrumque improbantibus ad Ciceronis locum Jac. Gronovio & Joh. Davisio. Plinius Aterni fluvii L. III. c. 12 & 13 meminit & ostii ejus c. 5. itemque Varro L. IV. de LL. p. 12, & Ptolemaeus L. III. c. 1. nec non tabula Theodosiana, in qua legitur *Ostia Eterni.* Nomen *Pescara*, quo hodie venit Aternus, sat antiquum est; Paullus quippe Longobardus L. II. c. 20. *Piscariam* dicit. Demum minus adcurate loquitur Vibius, quum Aternum Hadriae adscribit & Marsis. Hadria, hodie *Atri*, inter Vomanum Matrinumque amnes sed huic propior sita, ab Aterno certe remotior fuit, qui nec per Marsos sed Vestinos inter & Marrucinos defluebat, ut verba Strabonis docent. O.

Amymone

Lyciae) forte *Ciliciae* Simlerus; haud male ex ea parte, quatenus Thebae quoque sunt in Cilicia: verum longe alia Vibius Sequester egere videtur medicina rationis. Haec, nisi quid me fallit, illi fiet ab Hygino fab. 169. *Amymone Danai filia, dum studiose in silva venatur, Satyrum jaculo percussit. Eam Satyrus voluit violare. Illa Neptuni fidem imploravit. Quo Neptunus quum venisset, Satyrum abegit, & ipse cum ea concubuit: ex quo conceptu nascitur Nauplius,*

Id in quo loco factum est, Neptunus dicitur fuscina percussisse terram, & inde aquam profluxisse, qui Lernaeus fons dictus est, & Amymonium flumen. & a Lutatio ad Statii Theb. libr. II. verf. 433. *Amymone Danai filia, dum studiose in silva jaculo exerceretur, imprudens Satyrum percussit. Eam quum Satyrus violare vellet, illa Neptuni imploravit auxilium. Quo Neptunus quum venisset, fugato Satyro; ipse eam compressit; ex quo coitu natus est Nauplius, ex Nauplio Palamedes. Neptunus vero cuspide dicitur, in quo loco Amymonem compresserat, terram percussisse; unde quum aqua flueret, Lernaeus fons dictus est, & fluvius Amymonius.* & ab ipso Statio Theb. libr. VI. verf. 287.

& in amne reperto
Tristis Amymone . . . .

Quibus accedat Paufanias Corinth. cap. 37. Ἀπὸ δὴ τȣ̃ ὄρους τȣ́τȣ τὸ ἄλσος ἀρχόμενον πλατάνων, τὸ πολὺ ἐπὶ τὴν θάλασσαν καθήκει. ὅροι δὲ αὐτȣ̃, τῇ μὲν ποταμὸς ὁ Ποντῖνος, τῇ δὲ ἕτερος ποταμὸς, Ἀμυμώνη δὲ ἀπό τῆς Δαναȣ̃ θυγατρὸς ὄνομα τῷ ποταμῷ. Jam vero, quum de fluvio Amymone conftet, & quum quafi capiti Vibii Sequeftris quatuor fcriptores modo laudatos perfpicuum, puto, fit mederi; fane quam vereor, nec immerito, tametfi multis videbitur mirum, ne reduviae non adaeque curentur; hoc eft, haud equidem video, ut inter fe fatis apte cohaereant, quae reliqua funt, alia verba Vibiana cum Vibiano verbo primario, quod male antea fe habens melius fieri fine dubio nunc coeptum eft, eaque fint fatis congruente veritati fenfu: nullas enim, quod fciam, Amymonius amnis, utpote qui duntaxat in Argolide fluit, neque Boeotias, neque Ciliffas, neque Aegyptias, neque ceteras Thebas attingit. Nil tamen eft, cur mortalis quifquam magnis adnumeret fluminibus Amymonem: quippe quum faepius in fontium habeatur numero, velut eidem Lutatio ad Statii Theb. libr. IV. verf. 735.

Si quis Amymones superet liquor.

Amymones) Ab Amymone Danai filia nuncupatus fons. Quin etiam Amymonem numero fluminum eximit Strabo, tamquam

tamquam nos falsa dedocens uti voce, libr. VIII. pag. 371 Εἷς μὲν δὴ Ἴναχός ἐστιν ὁ διαῤῥέων τὴν Ἀργείαν· ἄλλος δὲ ποταμὸς Ἐρασῖνος ἐν τῇ Ἀργείᾳ ἐστίν . . . Δείκνυται δὲ καὶ Ἀμυμώνη τις κρήνη κατὰ Λέρνην. & Plinius nat. hist. libr. IV. c. 5. *Amnes, Inachus, Erasinus; inter quos Argos Hippium cognominatum . . . Fontes, Niobe, Amymone, Psamathe.* itemque Callimachus hymn. in lavacr. Pallad. vers. 45.

Σάμερον ὑδροφόροι μὴ βάπτετε· σάμερον Ἄργος
πίνετ' ἀπὸ κρανᾶν, μηδ' ἀπὸ τῶν ποταμῶν.
Σάμερον αἱ δῶλαι τὰς κάλπιδας ἐς Φυσάδειαν,
ἢ ἐς Ἀμυμώνην οἴσετε τὰν Δαναῶ.
Καὶ γὰρ δὴ χρυσῷ τε καὶ ἄνθεσιν ὕδατα μίξας
ἥξει φορβαίων Ἴναχος ἐξ ὀρέων,
τᾷ Ἀθάνᾳ τὸ λοετρὸν ἄγων καλόν. . . .

ubi σχόλιον· Φυσάδεια καὶ Ἀμυμώνη θυγατέρες Δαναοῦ, ὅθεν τὴν ὀνομασίαν ἔσχον αἱ κρῆναι. Dijudicandus est porro fons Amymonius & distinguendus a propinquo fonte Lernaeo; sicut admonet recte Spanhemius, qui consulatur ad Callimachi locum, dignissimus: etiamsi vetus glossematum interpres nescio quis (ejus enim verba in contextum operis Hygini inrepsisse autumant, nec sine caussa, homines litterati) refragetur. HESSEL. Error Vibii ex Statio male intellecto ortus. Apud eum legerat L. IV. v. 734.

- - *si stagna Lycinia restent,*
Si quis Amymones superet liquor . .

& persuasit sibi, Amymonem fluvium esse Lyciae. RELAND.

Quid si legas, *Ammone Libyae, non longe a Thebis?* De eo ita inter alios Curtius L. IV. c. 7. *Est etiam aliud Hammonis nemus, in medio habet fontem, aquam solis vocant; sub lucis ortum tepida manat: medio die, cum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit, inclinato in vesperam calescit: media nocte fervida exaestuat, quoque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrescit, donec sub ipsum diei ortum assueto tempore languescat.* Huic fonti alii adjungunt lacum. Noster in Ind. Lac. *Hammonis Africae, qui ortu solis & occasu incandescit, reliquo tempore gelidus est.*

F

Et Plinius L. II. H. N. cap. 103. ubi pro eo, quod legitur in plerisque libris, *Jovis Ammonis fons interdiu frigidus, noctibus fervet*, codex Chiffletianus non minus vere: *Jovis Ammonis stagnum interdiu, &c.* quod sedulo observandum. Jam autem, si & fons illic & stagnum, quid prohibet, quaeso, quominus & fluvius illic extiterit, exiguus quidem & modicus, sed fluvius tamen, qui ex fonte vel stagno ortus? Nihil, mehercule; saltem quod alii stagnum, alii vocabant fontem, hi illi potuerunt fluvium, ut magna olim inter veteres Geographos de his similibusve sententiarum fuit discrepantia: sic autem Vibius Auctores quosdam imitatus nonne in literas referre potuit & forsitan referre potuit vere: *Ammone Libyae, non longe a Thebis?* Mihi, fateor, hoc jam olim placuit & ne nunc displicet, quia in loco difficillimo sic nihil tortuosum aut ambiguum: nam & fluvius Hammonis revera in ea parte Libyae, quae non longe a Thebis Aegyptiis, & non minus apposite *Ammone* dictus a Jove Ammone, quam stagnum Padi *Paduse* a Pado. Vide sis ibi nostrum & an rem acu tetigerim, judica. J. CORN. DE PAW. Ingeniosa magis quam vera Pavonis conjectura est, cui nonnulla favent. Statim enim nomen *Aminone*, quod scripti libri prae se ferunt, facillime potuit ex τῷ *Ammone* exoriri, deinde *Libya* & *Lycia* nulla prorsus opera permutari poterant, & quod in eo lapsus videretur Vibius, quod *prope Thebas* dixerit esse, illud inter minima nostri menda reponendum foret. Potior tamen est vulgaris lectio, maxime, ex quo erroris fontem acute detexit Relandus. Ceterum fontibus non fluviis accensenda *Amymone*. Ita & Ovidius Metam. II, 239.

queritur Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.

Nec audiendus proinde Boccacius, qui *Amimonen fluvium* recenset. O. Ista de fonte *Ammone* mera sunt somnia; nusquam ille fluxit, nisi in madido isto Pavonis cerebello.

DORVILLE *in critica vannu.*

Abſyrtus

Colchus dicitur *Abſyrtus* Lucano L. III, 190:

Colchus & Hadriacas ſpumans Abſyrtos in undas,

eadem videlicet ratione, qua Tibris vocatur Lydius, Virgilio Aen. II, 781.

Et terram Heſperiam venies, ubi Lydius arva
Inter opima virûm leni fluit agmine Tibris.

HESSEL.

Verba Lucani male cepit noſter; hinc error. RELAND.

Abſyrti a Medea ſorore diſcerpti crudele fatum nemo eſt, qui ignoret. In ejus memoriam a comitibus itineris exſtructa urbs *Abſyrtis* vel *Abſoris* v. Hyginus fab. 23. dictaeque *Abſyrtides* inſulae Hadriatici maris, memoratae Straboni L. VII. p. 315. & Plinio L. III. c. 26. & Stephano in Ἀψυρτίδες. Ptolemaeus L. III. c. 17. unam inſulam heic locat & *Abſorum* dicit. Mela duas habet *Apſorrum* & *Abſyrtida* L. II. c. 7. quod diſplicet If. Voſſio, qui unam eſſe eandemque ſed diviſam in medio & ponte junctam refert, oppidoque inſignem, cui hodieque nomen ſit *Oſero* vel *Aſuero*. In Lucani verbis legit *Colchis & Abſyrtis* Grotius. Schrevelius *Abſyrtos*, & inſulam intelligit cum fluvio cognomine in Adriaticum prolapſo. *Colchum* quum dicit Poëta, alludit ad Abſyrti patriam. O.

Alis.

Vitioſa ſcribendi forma. Recte ex plurimis codicibus hic articulus exulat, expungendus heic penitus. v. Halys. O.

Apſus

Falſa haec Vibii, qui hauſit ex Lucano, ſed perperam intellecto L. V. v. 460. apud quem facta mentione *Palaeſtinarum arenarum* (ad eum portum Caeſar appulit, cum Pompejo conflicturus) mox *Apſus* ſequitur

———— *vento fluctuque secundo*
Lapsa Palaestinas uncis confixit arenas.
Prima duces vidit junctis consistere castris
Tellus, quam volucer Genesus, quam mollior Apsus
Circumeunt ripis.

Nullo negotio deprehendis, Lucanum Palaestinae fluvium Apsum non tribuere, sed quum versibus praecedentibus commemoratas *arenas Palaestinas* & mox *Apsum* legeret Vibius, id sufficere arbitratus est, ut amnem regionis Palaestinae Apsum esse crederet. RELANDUS. *Apsus* in loco Lucani junctus Genuso Vibium deducere debebat in Illyridem Graecam, ubi *in finibus Apolloniatium ad flumen Apsum castra sese locasse* ipse Caesar refert de Bello Civ. III, 13. Idem *inter sua & Pompeji castra unum flumen Apsum interfuisse* scribit. l. c. cap. 19. Non autem molli sed duro elemento scribenda vox esse videtur. Pro Ἄλωρα apud Appianum de bell. civ. L. II. p. 463. reponendum judicat Ἄψον Palmerius v. ej. exercit. ad Graec. Auct. p. 166. Ravennati Anonymo est *Absura*. Hodie *Spirnasso* vocatur secundum Thevetum, *Ureo* secundum Nigrum. v. Ortelius. Nec tandem *Palaestinae arenae* Lucani in Asia quarendae, sed in Epiro. Caesar locum *Palaesten* dicit, quem non portum salutare debebat Relandus. v. Caesar l. c. cap. 6. quod enim portus omnes timebat, ad *Palaesten* milites exposuit. Eam Sulpic. Verulanus, Lucani interpres, urbem dicit vicinam Orico, prope Ceraunia. In libris scriptis apud Caesarem falso legitur *Pharsalus*. O. Vibius Lucanum parum intelligenter audivit L. V, 460. cf. Lamb. Hortensium ad Lucani l. c. Vossium ad Caes. B. C. III. 6. Palmerium a Grentemesnil Graec. ant II, 2. p. 239. Cellarium G. A. II, 13. Gyraldum Hist. Deor. synt. VI. p. 211. HESSEL.

Benacus

v. Virgilius Aen. L. X. v. 204. HESSEL. Benacum rectius in lacubus ponit noster, quare & nos de eo infra. De Mincio quoque suo loco. O.

Bri&ctates

Timato) MS. Med. *Tymavo.* lege *Timavo*, eſt mons prope Aquilejam. Virgilius Ecl. VIII. v. 6.

Tu mihi, ſeu magni ſuperas jam ſaxa Timavi.

GRONOV.

Verum, quid *Timavo* monti & *Brictati* fluvio, ex eo decurrenti, cum *Arno?* Praeterea in loco Virgilii laudato Timavus fluvius, non mons eſt. Ex fonte ſuo tamen Timavum

per ora novem & vaſto cum murmure montis

in mare praeruptum ire, ſcribit idem poëta Aen. L. I. v. 244. Quocum conferendus Mela L. II. c. 4. Unde ex hoc loco ſaltem tutari verba Vibii liceret, ni pro *monte* cum Pariſino II. legere malis *fonte.* Sed hanc medelam afferre noſtro haud ſufficit. Timavus, quem nunc accolae *Timao* itemque *Duino* dicunt, haud procul mari orſus Aquilejam inter & Tergeſten, neque fluvium Brictati cuidam ſimilem ex ſe emittit, neque Arno miſcetur. Prius ſi ſaltem eſſet, forſan τῷ *Arno* ſubſtituere *Adriae* liceret, cui in ſcriptis libris facile *Arino* faveret. Ortelius forſitan e *Tiſata monte* deducendum Brictaten ſuſpicatur, quod quale ſit, videamus. *Tiſata imminentes Capuae colles* dicit Livius L. VII. cap. 29. Id nomen multitudinis numero poni ſolet, dicendum proinde foret e *Tiſatis;* verum & hos colles procul ab Arno natura ſemovit, &, quantum novimus, nullo fluvio Brictatis nomen gerente beavit. Succedere poſſet *Timachus*, Moeſiae fluvius, ad quem aptandus forſan locus videretur. Sed cui bono? Delio natatore heic opus, ne interpres praefocetur. Forſan *Boactes* Ptolemaei L. III. c. 1. eſt intelligendus, qui verſus Liguriae fines incidit in *Macram*, quem cum Arno forte confudit noſter, ut Ortelius ferme cum Auſere. Id ſi ſit, *Boactem* hodie *Vara*, Macram appellari *Magra*, non *Serchio*, ut P. Bertio viſum, notaſſe juverit. *Macrallam* Ptolemaeus vocat l. c. Briniatium, quorum per agrum defluebat Boactus, nomen in nomine urbis *Brugneto* ſuperſtes eſt & facile dignoſcitur. O.

Baetis

De nominis hujus orthographia v. Cellarius G. A. L. II. c. I. HESSEL. Scilicet *Baetin*, *Baetim* & *Baetem* dici ex nominativis *Baetis* & *Baetes* docet; raro etiam absque diphthongo scribi priorem syllabam & corripi. Antiquissimum nomen fluminis fuit *Tartessus* vel *Tartesius*, commutatum deinceps cum nomine *Baetis*. v. Pausanias Eliac. post. c. 19. Strabo L. III. p. 148. & Eustathius ad Dionysium Perieget. v. 337. Ab indigenis salutatum *Certim*, auctor est Livius L. XXVIII. c. 22. nisi *Circem* legendum cum Sigonio aut *Circium* cum aliis. Sic enim discrepant libri scripti. Stephanus Πέρκην salutari perhibet, ubi Sigonius Κίρκην reponi suadet, ut novum opinioni suae praesidium paret. Praeferenda haec absque dubio reliquis, si verum, quod Marius Niger tradit, Afrorum lingua *Circin* dici; quae res tamen jure in dubium eo venit Ortelio, quod Arabibus debetur nomen hodiernum *Quadalquivir* s. *Vadi al Kibir*, fluminis magni. O.

Bagrada

Duplex Bagradas apud veteres occurrit, alter in Asia Persidem inter & Carmaniam, memoratus Ptolemaeo L. VI. c. 4. alter in Africa, mediam Zeugitanam perlabens, & a quo Musti oppidum, haud procul distabat. Id cum hodierno *Seedy Abdel Abbus* convenire putat Shaw in itinerario p. 95. ubi simul docet insignem hodieque triumphalem arcum superesse. Βαγώδρας est Straboni L. XVII. p. 832. errore librarii, Appiano de bell. civ. L. II. p. 455. Βραγάδας, Ptolemaeo Βαγράδας L. IV. c. 3. Similis diversitas apud Latinos. Polybio Histor. L. I. c. 75. dicitur Μάκαρ & L. XV. c. 2. Μάκρα. Hodie *Megarada* vel *Magerada* salutatur, quod nomen utriusque veteris vestigia servat. Alii tamen *Magiordeh* itemque *Magrida* scribunt. In tabulis D'Anvillii & apud Shaw est *Mejerda*. Jam *castris apud eum fluvium positis*, verba sunt Gellii Noct. Att. L. VI. c. 3. *L. Aelius Tubero*

in historiis scriptum reliquit, bello primo Punico Attilium Regulum consulem proelium grande atque acre fecisse adversus unum serpentem in illis locis stabulantem, invisitatae immanitatis; eumque, magna totius exercitus conflictione, ballistis atque catapultis diu oppugnatum: ejusque interfecti corium longum pedes CXX Romam misisse. Idem ex Livio, qui L. XVIII deperdito narrarat, repetiit Valerius Max. L. I. c. 8. Meminit & Florus L. II. c. 2. & Silius Ital. L. VI. v. 678. *Pellem ejus maxillasque usque ad bellum Numantinum durasse Romae in templo refert* Plinius L. VIII. cap. 14. Adjicit idem, accipere haec robur ex iis, quae de aquatili serpente *boa* tum nota fuerint Romae. Quippe in cujus, Divo Claudio principe occisae, *alvo in Vaticano solidus spectatus sit infans.* cf. & Hieronymus in vita D. Hilarionis cap. 33. Non minus portentosa refert Olaus magnus de gentib. septentrional. L. XXI. c. 43. ubi sic: *In littoribus Norvegiae . . . . asserunt serpentem ducentorum pedum & amplius longitudine ac viginti pedum spissitudine in rupibus & cavernis penes oras maris Bergensium versari, qui vitulos, agnos, porcos deglutiat, navigia infestet, hominesque se in sublime instar columnae erigens rapiat ac devoret* &c. cf. & Gesnerus in hist. anim. L. IV. p. 1040. De Ceylanico serpente bubalino v. Seba; de Brasiliensibus Piso, de aliis alii. Ast illud non praetereundum, in Africanis Regnis Loango & Kakongo hodieque umbrosas silvas serpentes incolere, *Boma* appellatos, eodem fere, quo ex Plinio paullo ante vidimus, nomine, quindecim pedes longos, quorum quis integrum puerum deglutiit, teste Proyart in historia istorum regnorum. Paris. 8. 1776. O.

Barbana

Livius L. XLIV. cap. 31. *Duo cingunt Scodram urbem flumina, Clausala latere urbis, quod in orientem patet, praefluens, Barbana ab regione occidentis ex Labeatide palude oriens. Hi duo amnes confluentes incidunt Oriundi flumini, quod ortum ex monte Scodro, multis & aliis auctum aquis,*

mari Hadriatico infertur. Emendandus ex his Plinius, qui H. N. L. III. c. 22. Scodram super Drilonem fluvium sitam docet, notatus propterea Harduino. Scodra Ravennati anonymo *Scodris*, hodie *Scutari* vel *Iſcodar*, a Drilone paullo remotior, Barbana rigabatur flumine, cui nunc *Boiana* nomen. O.

Boryſthenes

Hic fluvius inſertus legitur in codicibus Pariſinis, neque video, quam ob rem abeſſe debeat, negligentia librariorum omiſſus. Curſum ejus deſcribunt Herodotus L. IV. cap. 53. Mela L. II. c. 1. & Ammianus Marcell. L. XXII. c. 18. Hodiernum ejus nomen *Dnepr* vel *Dniepr* ex alio, ſcilicet *Danapris*, quod medio aevo obtinuit, ortum eſt. Sic anonymus in periplo ponti Euxini: ὁ Βορυσθένης ποταμὸς ναυσίπορος, ὁ νῦν Δανάπρις λεγόμενος. Ravennas anonymus videtur diſtinguere duo flumina. Ita ille L. IV. *Per quas diverſas patrias tranſeunt plurima flumina, inter caetera quae dicuntur Ava, Boryſthenis, Danapris, quae cedunt in mare Ponticum* .. niſi exciderit particula *ſive* ſimiliſve. Cum Danubio confundit Boryſthenem & Jornandes in Geticis c. 5. & anonymus auctor peripli Ponti Euxini. Utrobique librariorum culpa id factum, autumat Voſſius; quem ſi audias in adnotationibus ad fragmentum anonymi, apud iſtum leges . . *Boryſthene, quem accolae Danubrum vocant* — (non *Danubium*) . . . apud hunc pag. 7. verba ἤτοι Δανάπρεως expunges. Hocque arbitratur eo tutius fieri poſſe, quod in ſequentibus quoque bis terve repetatur, Boryſthenem appellari nunc *Danaprim*. O.

Bactros

v. Lucanus L. III. v. 267 ſq. HESSEL. Strabo L. XI. p. 516. Πόλεις δ' εἶχον τά τε Βάκτρα, ἥνπερ καὶ Ζαριάσπαν καλοῦσιν, ἣν διαῤῥεῖ ὁμώνυμος ποταμὸς ἐμβάλλων εἰς τὸν Ὦξον. GRONOV.

In Scythia Aſiatica poſtremum locum occupant Hyrcani, ad ortum Caſpii maris poſiti; contra Bactrus, qui rigato Bactro-

rum oppido in Oxum decurrebat, ab Hyrcanis Margiana & Aria interpositis erat sejunctus. Istorum regio a Bactri cursu multum distabat. v. Examen critique des hist. d'Alexandre le Grand Sect. IV. s. CROIX. Bactra seu Zariaspe quin eadem fuerit cum hodierna urbe *Balk*, vix dubium esse poterit. v. Golius ad Alfraganum pag. 175 sq. & S. Croix l. c. p. 219. Quod oppidum rigat flumen *Dehash*, pro antiquo Bactro erit habendum; Marius Niger tamen *Bochara* nunc nominari asserit. Scythiae Bactrum male adscribit Vibius; ad istam non pertinet Bactria vel Bactriana. Pejus est, quod Hyrcanos fines alluere adjicit. Utrumque iterum Lucano suo debet, cujus verbis imprudens est deceptus. Sic ille:

tinxere sagittas
Errantes Scythiae populi, quos gurgite Bactros
Includit gelido, vastisque Hyrcania silvis. O.

Caystros

Caystri nomen scholiastes Dionysii perieg. ad v. 837. derivat ἀπὸ τοῦ παρακεῖσθαι τῇ κεκαυμένῃ χώρᾳ. Graeci hodie *Kara-su* sive aquam nigram dicunt, Turci *Kutschuk Minder* sive Maeandrum minorem. O.

per Hypaepam) sic lego. Ut Caystros flumen Lydiae, ita Hypaepa urbs quoque Lydiae. Strabo L. XIII. p. 627. Ὕπαιπα δὲ πόλις ἐςὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Τμώλου πρὸς τὸ τοῦ Καΰςρου πεδίον. Stephanus: Ὕπαιπα πόλις Λυδίας, κτισθεῖσα ὑπὸ τὸ παρακείμενον ὄρος ὑπό τοῦ Αἰπός. GRONOV. Ambabus manibus istam Gronovii emendationem recipio, acuti profecto ingenii foetum, ipsis quoque nominum monstris, a librariis hominibus confictis, confirmatum. Qui *Ephesum* substituit *Hypaepis*, non enim silendum apud Auctores in plurali numero dici, v. Ovidius Met. L. XI. v. 150. is non cogitavit istam urbem non perlui Caystro, sed vicinam esse. O.

paludi Asiae) vide vet. scholiasten ad Dionysii orb. descr. v. 836. Servium ad Virgilii Georg. L. I. v. 383. *Caystrus autem Asiae fluvius est. Asia vero palus; unde fecit Asia*

prata. Et de palude Asia a longa est; nam de provincia corripitur, ut, Europa atque Asia pulsus, & est Homericus versus:

Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καυςρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.

sic ed. Lugd. Bat. & Amst. 1680. multo vitiosiora exprimit Homeri verba ed. Joh. Parv. 1529. Legendum autem est Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι &c. cf. idem Servius ad Aen. L. VII. v. 701. item Homerus Il. L. II. v. 459. HESSEL. *palus Asiae* est palus apud Sardes & stagnum Gygaeum. Herodotus L. I. cap. 93. sepulcro Gygis regis dicit confinem esse lacum ingentem, dictum Gygaeum. Id. L. IV. cap. 45. refert tribum quandam Sardibus esse vocitatam Asiadem. Strabo L. XIII. p. 626. de lacu Gygaeo loquitur & p. 627. asserit ex mente Scepsii, fortasse Maeoniam olim Asiam dictam esse, citatque hac occasione versum Homeri

——————— Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι &c.

Stephanus: Ἀσία πόλις Λυδίας παρὰ τῷ Τμώλῳ. Plinius L. V. cap. 29. Dionysius perieg. v. 837.

Πολλοὶ γὰρ λειμῶνες ἐν Ἀσίδι τηλεθάουσιν.

ubi vid. Eustathius. Asia sit itaque & maneat civitas ipsa Sardes, non Maeonia. GRONOV. Elucet ex dictis, minus adcurate a nostro *Caystrum proximum* dici *Asiae paludi*. Haec trans Pactolum erat & Sardes; ast iste, e Cilbianis montibus orsus, per citeriorem regionem defluebat. O.

Camicos

urbs Camicos) recte. v. Cellarius G. A. L. II. cap. 12. Caeterum Vibio opposuit sese Bochartus, qui cognitione quadam litterarum Orientalium refellit ejus opinionem. Chan. L. I. cap. 29. p. 555. HESSEL. *Camicos*, recte, Stephanus: Καμικὸς πόλις Σικελίας. GRONOV. Addit Stephanus: ἐν ᾗ Κώκαλος ἦρχεν. Simili modo & Herodotus L. VII. c. 169 & Diodorus Sic. L. IV. cap. 89. Camicon in singulari efferunt; Strabo contra in multitudinis numero L. VI. p. 273. qui aevo suo jam deletam urbem refert, unde apud Vibium

intelligi debet: *ex quo olim urbs Camicos.* In hujus locum postea fucceffit, ut Cluverius putat, *Cena*, cujus in Antonini Itinerario mentio fit, quaeque forfan κοινὴ vel καινὴ manfio dicta videtur Weffelingio. Hodie *Siculianae* nomen gerit, quod quidem oppidum Fazellus Dec. I. L. VI. cap. 1. anno 1350 conditum perhibet, inftauratum potius Cluverius. Camicum fluvium praeter Vibium ex prifcis nemo nominat. Stephani epitomator tamen inter ea recenfet oppida Camicum, quae a fluviis, quibus rigabantur, fint dicta. Hodie *fiume delle Canne* five *Cannarum flumen* falutari, auctor eft Cluverius Sic. ant. L. I. c. 17. & Fazellus l. c. *Cannarum*, hoc nomen forfitan a nomine *Cena*, de quo mox, originem traxit. Quod *Agrigentinos dividere Camicum* addit Sequefter, id quidem vereor magnopere, ut plene fatis dictum fit. Non ita folet nofter. Nec medium Agrigentinum agrum rigabat Camicus, fed ab Heracleenfium agro feparabat. Unde crediderim legendum: *dividit Agrigentinos & Heracleenfes.* Sed jam Cluverio fupplendum vifum *ab Heracleenfibus* five *a Carthaginienfium ditione.* Demum Camici nomen ex Phoenicum lingua deducendum docet Bochartus l. c. & a flexuofo fuo aditu dictum cenfet, doctrinae fuae indulgens. Phoenices quippe vocaffe עקמקם & per aphaerefin קמקם quafi *flexuofum.* Sic Achatem quoque Punice עקד five *maculis refperfum;* fic Afinium הצין five *frigidum;* fic Anapum ענב quafi *uvarum*, quarum fertiles fuerint Syracufanorum agri, *divitem;* fic Alabim הלאור quafi *nectareum* vel *dulcem* ab Hyblaeo melle fcilicet; fic Acidem אחיש five *rapidum;* fic Amenanum עמנע five per intervalla *cohibitum* nuncupatum arbitratur. Similia de Arari, Baeti, Bagrada aliifque affert. O.

Caicus

v. Virgilius Georg. L. IV. v. 370. & ibi Servius. Ovidius de arte amandi L. III. v. 196. Lucanus L. III. v. 203. HESSEL.

Quod in fcriptis codicibus plurimis defideratur hic fluvius,

nimiae librariorum festinationi id tribuendum, quos ad sequentem articulum simile fere nomen abripuit. Mysos olim circa Olympum habitasse, sed pulsos dein a Phrygibus consedisse ad fontes Caïci prope Lydiam, auctor est Strabo L. XII. p. 572. Idem L. XIII. pag. 615. istum fluvium in Elaiticum sinum sese effundere docet. Sic intelligimus, cur e Mysia venire Caïcum dicat Plinius H. N. L. V. c. 30. *Adurum*, itemque *Astraeum* dictum, donec a Mercurii filio, ejus undis merso, Caïci nomen acciperet, narrat Plutarchus de fluviis. Hodie *Girmasti* appellatur in tabulis nonnullis; Niger *Castri* nominat. v. Ortelius. O.

Calos

An sit καλὸν στόμα Danubii ostiorum? GRONOV. Ejus καλῦ στόματος meminere Apollonius Argon. L. IV. v. 313. Plinius H. N. L. IV. c. 12. Ptolemaeus L. III. c. 10. Ammianus Marc. L. XXII. c. 19. aliique. Neque dubium, quin id cogitarit Vibius. Est & alius *Calus* fluvius, in Heniochorum regione, qui in Euxinum mare devolvitur. v. anonymi, quem Arrianum vulgo putant, descr. Ponti Euxini. p. 14. O.

Cocytos

Virgilius Georg. L. IV. v. 479. & Aen. L. VI. v. 323. HESSEL. Cocytum ἀπὸ τοῦ κωκύειν dictum volunt, quod est gemere & flere. Is amnis insuavissimus una cum Acheronte defluebat per Thesprotiam ad Cichyrum, teste Pausania L. I. c. 17. lugubrique sono, quem ejus unda inter saxa forsan provoluta edebat, digna fuit, quam in inferno locaret Homerus Odyss. L. X. v. 514. Sic saltem Pausanias Poetarum principem, quum ea loca vidisset, multa ex illis in suum de inferis poema transtulisse existimat. Similia istis in Italia circa Avernum & Lucrinum lacum invenere Poetae Latini, ne Tartara foris quaerere opus esset. Sic Acherontem suum, sic Styga, sic Cocytum in ista regione habent. Virgilii loca

occupavit Hesselius. Addo Ovidium Metam. L. XIV. v. 104 seq. porro Silium Ital. qui L. X. v. 116.

Ast hic Lucrino mansisse vocabula quondam
Cocyti memorat . . .

& Petronium in Satyrico, ubi sic:

Est locus exciso penitus demersus hiatu,
Parthenopen inter magnaeque Dicarchidos arva,
Cocyta perfusus aqua . . .

Operae pretium fuerit inquirere, an hodieque tetrae imagini, quae tanto horrore replevit Poetarum animos, respondeant flumina. De Averno saltem lacu eadem fere vel nunc observari, quae praedicarant veteres, ostendemus infra. O.

Crinisos

Bene. Videto de orthographia nominis hujus fluvii Nic. Heinsium ad Claudianum de raptu Proserp. L. II. v. 57. & Cellarium G. A. L. II. c. 12. HESSEL. Scilicet *Crinisum* habes apud Virgilium L. V. v. 38:

Troïa Criniso conceptum flumine mater
Quem genuit.

Ibidem tamen alii codices habent *Crimisus* item *Crimnisus*. Servius *Crimisum* a Virgilio poëtica licentia *Crinisum* vocari perhibet. Corn. Nepos *Crinissum*, Plutarchus *Crimesum*, Diodorus Sic. *Cremissum*, Lycophron *Crimissum* dicit. Praeferendum nomen *Crimisi*, quo & Dionysius Halic. utitur, putat Cluverius Sic. ant. L. II. c. 2. qui simul ostendit, fuisse unum e majoribus Siciliae amnibus inter Lilybaeum & Agrigentinum agrum. Idem hodie *Belicem dextrum* appellari adjicit. Fazellus Dec. I. L. VII. c. 4. statim *S. Bartholomaei* fluvium ab aedicula ejusdem nominis & paullo inferius *frigidum flumen* vocari tradit. In Bruttiis quoque Crimisus flumen, Crimisa item urbs & promontorium extitit. Originem nominis vel a vitium vel ab apii copia e Phoenicum lingua suo more deducit Bochartus in Chan. L. I. c. 29. O.

Atalae) Videtur, nisi me fallit animus, nescio quid fuisse locutus Sequester de *Atalla* civitate. Ei rei fundus sit Is. Tzetzes ad Lycophronem v. 953. & v. 964. ubi narrat, Aegestem fluvii Crimissi filium in Sicilia tres condidisse urbes, Aegestam, Erycem & Atallam vel Entallam. HESSEL. Equidem veram Vibii lectionem restituisse mihi videor. *Entellam* posuissem, ni propius ad codicum fidem accederet *Atalla* vel *Atala*, quo modo nomen id efferunt quoque codices quidam laudati Isacii ad Lycophronem; Ptolemaeo tamen aliisque, item in nummis *Entella* dicitur, quales tum in reliqua Sicilia numismatica tum apud Ser. Castellum P. T. M. in Inscr. Siciliae in tabula NN. num. II & III. spectare licet. Extant & figuram tauri humana facie praeferentes ad Crinisum amnem designandum. Oppidum Entellae qui hodieque cum Leandro in *Miranda*, aut cum Aretio in *castello Vetrano* adesse perhibent, falluntur, teste Fazello l. c. Mons nomen servat, quem praecisae rupes & unicus tantum aditus parvi praesidii indigus natura munitissimum reddunt; at urbs ipsa a Friderico II. Imp. Saracenis erepta & funditus deleta penitus jacet. Fuit & alia Entella, Liguriae, nunc *Lavagna*. Atallae nomen Phoenicium esse, & *montanum* designare *locum* placet Bocharto l. c. O.

Calor

Duplicem Calorem fluvium norunt veteres, alterum in Samnio, Beneventum qui rigat, cujus mentio apud Livium L. XXIV. c. 14. & L. XXV. c. 17. item Appianum in Annibalicis p. 334, ubi capite truncatus Ἄλωρ salutatur, & in tabula Theodosiana; alterum in Lucania, in Antonini itinerario notatum, ubi videndus Wesselingius. Uterque pristino nomine venit, *il Calore* dictus. Priorem excipit Sabatus, hodie *il Sabato*, posteriorem Silarus, *il Silaro*. Quod autem Beneventanus Calor a pugna a. 663 ad istum commissa *Pugna* dictus memoratur a Paullo Diacono L. V. cap. 4. sive 7, potius id ad Sabatum referendum existimat Cam. Per-

egrinus in descr. Ducatus Beneventani Diss. VII. Imo id nomen *pugnae* non fluvio sed loco tribuitur in scripto codice Paulli. O.

Crysas

v. Fulv. Ursinus ad Ciceronem in Verrem L. IV. c. 44. & Graevium ad eundem locum. Porro autem Nic. Heinsius, cujus etiam nunc inedita cura est, Vibium tangit ad Silium L. XIV. v. 230. De reliquo, antiquum numisma, quod fuit apud Ursinum, id CLI. inter selecta Wildiana est, quantum ego existimare possum, etsi unius partis explanationes multum differant. Vide porro & Gronovium Thes. Graec. Ant. Vol. II. p. 15, ubi egit super numismate Assorino Vibioque nostro. HESSEL.

Heraei montes, Diodoro Sic. memorati L. IV. c. 86. per mediam fere Siciliam a septentrione ad austrum jugum suum protendunt. Ad illud adjacent Herbita, Tabae, Enna. Ennam inter atque Tabas profluit ex monte Heraeo Chrysas fluvius, qui Asorum mox rigat pauloque inferius in Symaethum incidit. Ciceronis locus memoratus hic est: *Chrysas est amnis, qui per Assorinorum agros fluit. Is apud illos habetur Deus & religione maxima colitur. Fanum ejus est in agro propter ipsam viam, qua Assoro itur Ennam.* O. Pro *Heraeo* Barthius adv. L. IX. cap. 3 legerat *Eryceo* v. *Aethnaeo*, non bene. HESSEL. Nummum a Gronovio productum l. c. primus in Siculis publicavit Paruta tab. CXXVI, Reliquos, qui de eo consuli possint, recenset P. Burmannus secundus ad NN. Sicula Dorvillii p. 428 & 612. Equidem non sat perspicio, isti nummo sitne prorsus habenda fides; neque enim in hoc monumentorum genere rara sunt peccata in rectam scribendi formam. Sed sit ita, ut Gronovio placet, valeatque adspirationis rejectio, scriptis quoque Vibii membranis congrua. Hodiernum fluvii nomen si quaeris, Leander *Veria*, Fazellus, Aretius & Castellus T. M. Princeps *Dittaino* nuncupant. Assorus nunc *Azaro* vocatur.

Syracusis pessime adscribitur Crysas a Vibio nostro. Excusat tamen errorem Cluverius Sicil. ant. L. II. cap. 7. eo, quod Syracusanorum tunc ditio in Assorinum agrum extendebatur. Verum, id est Aethiopem lavare. Quaeram equidem, de quonam tempore hoc valeat & unde hauserit noster? Frequentibus ejus vitiis & hoc accensendum. Heinsii emendationem apud Silium recepit Drakenborchius, unde pro *Vagedrusa* nunc legitur:

& fontes, vage Chrysa, tuos.

Nominis origo Bocharti fugit industriam. O.

Cydnus

Exhibuit Cl. Nicasius de Nummo pantheo Hadriani Imp. ad ill. Spanhemii Diss. c. 2. nummum Vibio Sequestri commodum: nam in aversa parte, quae expressam habet formam figuramque Cydni cum subscriptione vocabuli ΚΥΔΝΟϹ, haec inscriptio est: ΑΔΡΙΑΝΗϹ ΤΑΡϹΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ ΝΕΩΚΟΡΟΥ. v. & Sel. NN. ant. ex museo Jac. de Wilde pag. 143. Caeterum de Cydno ipso v. Dionysium perieg. v. 868. HESSEL. Locus Dionysii sic habet:

Κύδνου δὲ σκολιοῖο μέσην διὰ Ταρσὸν ἰόντος.

Nomen fluvii a Cydno Anchiales filio repetit Eustathius ad h. l. itemque Stephanus e Diodoro Grammatico. E Tauro oriri Cydnum docet Strabo L. XIV. p. 672. qui frigidum asperumque praedicat. Notum, quod Alexander ex illius undis adiit, vitae periculum. De ostiis fluvii non sat convenit Straboni cum Ptolemaeo. v. Cellarius N. O. A. L. III. c. 6. Ravennas anonymus *Cygnum* dicit. Hodiernum nomen est *Kara-Su* sive *aqua nigra*, item *Baradan*. O.

Cyrta

Cirta aliis *Araüris* videtur nominari, ut Melae L. II. c. 5. aliis Ῥαύραρις ut Straboni L. IV. pag. 182. GRONOV. Cirtae qui praeter Vibium meminerit, novi neminem. Apud Strabonem

bonem legebatur ὁ Ῥάυραρις, apud Melam *Arauraris*; apud Plinium H. N. L. III. c. 4. *Araris*. Ubivis legendum esse *Arauris* docet Ptolemaeus, qui L. II. c. 10. habet Ἀραυρίῳ ποταμῷ ἐκβολὴν prope Ἀγάθην πόλιν. Hoc nomen autem sic sese recte habere patet statim ex Antonini itinerario, qui *Arauram* recenset sive Ceseronem mansionem, a fluvio scilicet, quo rigabatur, appellatam. Apposite huc facit locus Wesselingio citatus e Vita S. Tiberii: *Et subito apparuerunt juxta fluvium, qui dicitur Araur, in vico, qui vocatur Ceseri.* Nunc hic vicus a S. Tiberio *S. Tyberi* salutatur. Porro in diplomate Ludovici Pii a. 837. memoratur *fluvius Araur.* v. Hist. de Languedoc T. I. preuves col. 71. Hodie *Eraux*, *Airaut*, *Eraut* dicitur. Jam Valesius in not. Gall. p. 5. illustrando Vibio *Cyrtae* nomen putat Graecum esse, a Massiliensibus conditoribus eo inditum flumini, quod *sinuosus* vel *flexuosus* esset; *Araurim* contra antiquos nuncupasse Celtas. O.

Crustumium

Lucanus L. II. v. 406.

Crustumiumque rapax . . . HESSEL.

cf. & Plinius H. N. L. III. c. 15. Ariminum inter & Pisaurum Umbriae oppida in via Flaminia id flumen fuit, quod hodie *Conca* vocatur & Sulpicio teste, Lucani scholiaste, urbem habuit olim cognominem, a Crustumerio Sabinorum probe distinguendam. O.

Casilinum

Casilinum oppidum, cujus morientis reliquias memorat Plinius H. N. L. III. c. 5. norunt veteres, flumen ignorant. Boccacio est *Casilinus*. Fuit autem Casilinum urbs ad utramque Vulturni, qui hodieque *Volturno* vocatur, ripam, ubi nunc *Capua* nova. v. Camillus Peregrinus de Campania felice Diss. II. cap. 30. Succurrit commode profecto hic scriptor laboranti Sequestris fidei, dum ostendit Volturnum, qui

olim rigarat Casilinum, postea hujus oppidi nomen adscivisse; quod quidem occidentis imperii Romani temporibus solemne fuerit. Adducit porro in eam rem testimonia duo, alterum Agathiae ex saeculo VI, qui L. II. p. 39. Francos sub Justiniano Imp. ad *Casulinum* amnem gravem accepisse cladem narrat, in cujus memoriam huic fluvio inhaerere quoque nomen *Sanguino* perhibet Ligorius; dein alterum Constantini Porphyrog. apud quem itidem *Casulinum*, vel, quod corrupti codices prae se ferunt, *Casudinum* salutatur. Imo & in tabula Peutingeriana Casilinum forsitan de flumine intelligendum afferit, quod mihi tamen secus videtur. Quicquid sit, aetas Vibii Sequestris ex his & similibus aliquo modo definiri potest. Postrema Imperii Romani tempora videtur attingere, quibus Vulturni nomen exoleverat; inde factum, ut ex isto & Casilino duo flumina diversa fecerit noster. Nec rejicienda ergo protinus nomina Vibii, Romanis scriptoribus ignota. O.

Cephisos

Cephisi orthographiam tractat N. Heinsius ad Ovidii Met. L. III. v. 343. Lilaea urbe Phocidos descendit is fluvius; testis est Strabo L. IX. p. 407. Οὗτοι μὲν ἐκ τῶν Φωκικῶν ὀρῶν οἱ ποταμοὶ καταφέρονται, ὧν ὁ Κηφισσὸς ἐκ Λιλαίας Φωκικῆς πόλεως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει, καθάπερ καὶ Ὅμηρος φησίν.

Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἔπι Κηφισσοῖο.

ubi v. Casaubonus. scholiastes Homeri ad Iliad. L. II. v. 522. & hunc 523. Ὁ δὲ Κηφισσὸς ποταμός ἐστι τῆς Φωκίδος ἔχων τὰς πηγὰς ἐκ Λιλαίας, ὥς φησιν Ἡσίοδος.

Ὅς τε Λιλαίηθι προρρέει καλλίρροον ὕδωρ.

Δι) Πόλις Φωκίδος παρακειμένη ταῖς τοῦ Κηφισσοῦ πηγαῖς. Consule Strabonem quoque L. IX. pag. 424. E latinis scriptoribus testis est Statius Theb. L. VII. vers. 348.

propellentemque Lilaeam
Cephisi glaciale caput.

Euboeam) Simlerus *Boeotiam.* Aristoteles her. Homer. epit. 1. Ἐπὶ Πηνέλεω κειμένε ἐν Βοιωτίᾳ.

Τὸν δ' ἐπὶ Κηφισσοῦ ποταμῷ θέσαν ὠκὺ ῥέοντι
παῖδες Βοιωτῶν σώφρονα Πηνέλεων, HESSEL.

Aliena) restituo auctore & duce MS. *Lilaea.* In Lilaea urbe descendit, hoc est, in urbe Lilaea fontes Cephisi. Pausanias L. X. c. 33. Λίλαιαν δὲ τῶν καλυμένων Ναΐδων, καὶ θυγατέρα εἶναι τοῦ Κηφισσοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς νύμφης τὸ ὄνομα τεθῆναι τῇ πόλει φασί· καὶ ὁ ποταμὸς ἐνταῦθα ἔχει τὰς πηγάς· ἄνεισι δὲ ἐκ τῆς γῆς οὐ τὰ πάντα μεθ' ἡσυχίας, ἀλλ' ὥστε πλείω συμβαίνει, μεσούσης μάλιστα τῆς ἡμέρας, παρέχεσθαι φωνὴν ἀνερχόμενος. cf. & Plinius L. IV. cap. 3. *Amnis Cephisus praefluens Delphos ortus in Lilaea quondam urbe.* GRONOV. Vibius hic sua nec clare satis effert, nec sat ex rei veritate. Cephisus scilicet ex Lilaea orsus in lacum Copaïdem vel Cephissidem defluebat. v. Pausanias Boeotic. c. 24. Strabo L. IX. p. 407. Is Copaïs lacus per canales subterraneos cum mari copulatur. v. Wheeler voy. T. II. p. 277. S. CROIX. In varia lectione, quam pag. 8. indicavimus, heic emendabis, lector, quae de *Lilaea* notata sunt & sic leges: *Lilaea*) *sic cod. Med. at in cod. Rev. Rel. & Parisinis* aliena &c. . . scilicet, quod sanus nunc hac parte locus, Mediolanensi debemus codici. Neque de hac re dubium. Postrema verba sunt oppido corrupta. Simleri *Boeotiam* non moror. Forsitan scripserat Vibius: *& in lacum Copaidem fluit.* Caeterum ad radices Parnassi defluere resonantem Cephissum Dionysius perieg. scribit v. 440. ubi Eustathius notat septem Cephissos a Geographis numerari & paullo ante plures Asopos, Acheloos & Cephissos occurrere docuerat. Hos Strabo L. IX. p. 424. paucis complectitur. Ἔστι δὲ Κηφισσὸς ὅ, τε Φωκικὸς, καὶ ὁ Ἀθήνησι, καὶ ὁ ἐν Σαλαμῖνι· τέταρτος δὲ καὶ πέμπτος ὁ ἐν Σικυῶνι καὶ ὁ ἐν Σκύρῳ· ἕκτος δὲ, ὁ ἐν Ἄργει, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ Λυρκείου· ἐν Ἀπολλωνίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ πηγή ἐστι κατὰ τὸ γυμνάσιον, ἣν καλοῦσι Κηφισσόν. Quod restat, Phocicus nomen antiquum servat, *Cephisso* dictus, Copais lacus *Livadia limni* salutatur. O.

Cinybs

Totus hic locus in turpi mendo cubat. Vix eſt, quod dubitem, quin Vibio ſermo ſit de Cinypho, Africae fluvio & de oppido quodam ejuſdem Regionis, qualia Theveſte, item in tabulae Theodoſianae ſegm. III. *Thenebreſte*, quod ad *Tybreſti* ſonum ſic ſatis accedit, etſi a Cinyphi ſitu remotius. Verum codices ſcripti omnes habent *Arabiae*. Non puto quenquam huic malo allaturum medelam, ni in fontem incidat, ex quo iſta in Sequeſtrem promanarunt. Illud adjungo. In tabula, quae Arabiae felicis ſitum offert, a Niebuhrio & ſociis perluſtratae, ad Septentrionem occurrit *Wadi Schirrês*. Quid ſi ille *Schirrês* ſit *Cyrups* Vibianus? Sed haec dubia, imo forſan vana. O.

Crathis

Graece Κρᾶθις, v. Euſtathius ad Dionyſii orb. deſcr. v. 373 & 414. Schol. Theocriti ad eidyll. V. v. 15. Euripides in Troad. v. 226 ſq. Iſ. Tzetzes ad Lycophr. v. 1021.

aurei) ſic etiam Nic. Heinſius ad Ovidium met. L. XV. v. 313. At enim *auri* pro *aurei* non eſt ſine exemplis. Salmaſium ad Lampridii Alex. Sev. cap. 25, id conſulere jubet Relandus. HESSEL. Sybarin urbem inter duo fluvios Crathin & Sybarin eſſe conditam docent Strabo L. VI. p. 263. Plinius L. III. c. 11. Lycophron v. 1079. A caprario paſtore, cujus ad id flumen ſepulcrum ſit ſtructum, nomen quoque ei inditum Aelianus ſcribit de nat. animal. L. VI. c. 42. Idem & de aureo capillorum colore conſulendus L. XII. c. 36. conferenduſque cum Strabone L. VI. p. c. ubi: ὁ δὲ Κρᾶθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν dicitur. Ceterum in Peutingeriana tabula & apud Ravennatem anonymum *Crater* vocatur hic amnis; iſta quoque in Tyrrhenum exire jubet. Demum & in Sicilia & in Achaia Crathis fuit fluvius. v. Euſtathius l. c. Strabo L. VIII. p. 386. Pauſanias in Arcad. c. 15. O.

Crathis, de quo hic agitur, torrens fuit, cujus haud raro ſiccus alveus extitit. Ex Herodoti verbis ſaltem conſequi id videtur, referentis, Sybaritas templum Minervae conſecraſſe παρὰ τὸν ξηρὸν Κρᾶθιν. L. V. c. 45. Hodienum *Crate* ſalutatur ab accolis, mixtaque cum Sybari unda, per vaſtos amoenoſque campos, in quibus Sybaris oppidum ſteterat olim, in mare decurrit. v. voyage en Sicile & dans la grande Grece. p. 195. S. CROIX.

Clitumnus

v. Propertius L. III. eleg. 21. v. 23. Philargyrius ad Virgilii Georg. L. II. v. 146.

Jupiter) v. Brouckhuſium ad Propertium L. II. eleg. 15. v. 25. & Cellarium G. A. L. II. cap. 9. HESSEL. Quae laeta dicunt Mevaniae (hodie *Bevagna*) prata Silius L. VIII. v. 457. & Juvenalis Sat. XII. v. 13. eadem taurifera vocat Lucanus L. I. v. 473. Tauris iſtis & ſolito grandioribus & albo colore conſpicuis tum ad ſacrificia uſi olim Romani, tum ad triumphalem pompam; quae paucis egregie exprimit Virgilius Georg. L. II. v. 146 ſeq.

Hinc albi Clitumne greges, & maxima taurus
victima; ſaepe tuo perfuſi flumine ſacro
Romanos ad templa Deum duxere triumphos.

Fluvii ejus fontem & decurſum ſcite pingit Plinius L. VIII. ep. 8. ubi ſic: *Vidiſtine aliquando Clitumnum fontem? Si nondum . . . vide . . . Modicus collis adſurgit, antiqua cupreſſu nemoroſus & opacus. Hunc ſubter fons exit & exprimitur pluribus venis, ſed imparibus; eluctatuſque facit gurgitem, qui lato gremio pateſcit purus & vitreus, ut numerare jactas ſtirpes & relucentes calculos poſſis. Inde non loci devexitate, ſed ipſa ſui copia & quaſi pondere impellitur. Fons adhuc, & jam ampliſſimum flumen atque etiam navium patiens; quas obvias quoque & contrario niſu in diverſa tendentes tranſmittit & perfert; adeo validus, ut illa, qua properat ipſe, quanquam per ſolum planum, remis non adjuvetur: idem ae-*

gerrime remis contisque superetur adversus. . . . Rigor aquae certaverit nivibus; nec color cedit . . . Hanc imaginem fontis fluviique non alii convenire hodie arbitratur Alph. Ciccarellus in diss. de Clitumno, inserta Thes. Antiq. Ital. T. IX. P. VIII. quam illi, qui in ortu suo dicatur *le Vene di Piscignano* in Comitatu Spoletino, quemque Mevenates, laudati auctoris municipes, dicant *la Timia* eo, quod ob frigus & rapidum defluxum timendus sit. Cluverius tamen It. ant. L. II. c. 10. *Clitonno* nunc quoque nuncupari asserit. Neque hic audiendos esse Ciccarellus statuit eos, qui in Comitatu Nuceriae potius oriri praedicent Clitumnum & nunc *Aqua Sancta* dici, itemque *Aqua blanca*. Praeterquam enim quod singula momenta a Plinio exposita aptissime ad istas Pisciniani, ut vocantur, venas quadrent, restare hodieque in vicinia asserit & castri Falisci, & templi Clitumni & sacellorum vestigia. Cluverio etiam teste sacrarium, nunc Servatori optimo inscriptum, structura sua Romanum opus indicat. De Clitumno Deo, amni nostro cognomine, quem Jovem solus quod sciam sed admodum verosimiliter, dicit Vibius, apposite iterum Plinius, ubi l. c. sic pergit: *Stat Clitumnus ipse, amictus ornatusque praetexta. Praesens numen atque etiam fatidicum indicant sortes. Sparsa sunt circa sacella complura totidemque Dei; sua cuique veneratio, suum nomen; quibusdam etiam fontes. Nam praeter illum, quasi parentem ceterorum, sunt minores capite discreti; sed flumini miscentur, quod ponte transmittitur.* Suetonius in Calig. c. 43 nemoris mentionem facit, in quo scilicet cultus iste peragebatur. Clitumni non meminit Strabo, at Teneam habet L. V. p. 227, eumque Mevaniam alluere & parvis navigiis merces in Tiberim devehere narrat. At Taenias, hodie *Topino*, navium patiens non est, unde & Silio l. c. v. 454.

- - - *Tiniae inglorius humor*

dicitur, sed Clitumnus, qui cum isto aquas miscet & in Tiberim defluit. Itaque Ciccarellum si audias, apud Strabonem *Teneae* substitues *Clitumnum*. Unicum addo: Vires a priscis tributas Clitumno cur non amplius observare detur,

si quis quaerat, idem respondet, quod de oraculo Delphico apud Ciceronem praedicatur, vetustate eas evanuisse. O.

Danubius

qui & Ister) Hoc est, cur binominis appellari soleat. v. Ovidius ex Ponto L. I. ep. 8. v. 11. Statius L. V. Silv. v. 89. Silius Ital. L. I. v. 326.

VII ostia) Quare septemplex nominatur Ovidio trist. L. II. v. 189. septem geminus Val. Flacco L. IV. v. 718. & septenus Statio L. V. Silv. v. 398. cf. & Val. Flaccus L. VIII. v. 185. ubi sic:

Haud procul hinc ingens Scythici ruit exitus Istri,
Fundere non uno tantum quem flumina cornu
Accepimus: septem exit aquis, septem ostia pandit.

& Eustathius ad Dionysii orb. descr. v. 298. HESSEL. Eustathii locus reliquis contradicit, quinque ostia enim Istro tribuit; sed & ipsi Dionysio v. 301. dicitur:

Ἴστρος πενταχόροις προχοῇσιν ἑλισσόμενος περὶ Πεύκην,

& Herodotus L. IV. c. 47. πεντάστομον vocat. Strabo septem ostia tribuit Istro L. IV. p. 207. ab Ephoro autem quinque isti adscribi testatur. Plinius sex H. N. L. IV. c. 12. scholiastes Apollonii tria ponit. Herodotus porro & heic & L. II. c. 33 & 34. in designando Istri cursu multus est; in fontibus autem ejus definiendis oppido fallitur. Quid enim sibi volunt ista? Ἴστρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυρρήνης πόλιος, ῥέει μέσην σχίζων τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ Κελτοὶ εἰσὶ ἔξω Ἡρακληΐων στηλέων . . . Absque dubio Pyrenaeos montes cogitabat Herodotus. Sic saltem & Aristoteles Meteorolog. L. I. c. 13. Neque Strabo sat recte rem docet; huic enim L. IV. p. 207. αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ sunt πλησίον Σουήβων καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ. Contra verum fontium situm declarat Plinius l. c. ubi *in Germaniae jugis montis Abnobae oriri Danubium* narrat. Gemina habent Tacitus de mor. Germ. pag. 123. & Festus Ruf. Avienus in descr. orb. v. 437 sq. Fuit & aliud antiquo aevo nomen Istro; *Matoas* enim

appellatus; teste Eustathio l. c. quod graece interpretandum Ἄσιον tradit. Atque haec ex Strabone se hausisse profitetur scholiastes; Casaubono tamen magis arridet, ex Stephano desumta ab Eustathio, in cujus sane epitome totidem verbis leguntur. Demum bina nomina fluvio nostro non promiscue data referunt Geographi. Sed superiores ejus partes, ad cataractas usque *Danubium*, inferiores ad Pontum usque *Istrum* appellatum Strabo L. VII. p. 304 docet. Quocum conferendus Mela L. II. c. 1 & 3. Plinius ibi, unde primum Illyricum alluit, Istrum appellatum pronunciat. Ptolemaeus L. III. c. 8. ab Axiopoli usque ad Pontum & ostia hoc nominis ferre narrat. Demum ad Vindobonam usque Danubium vocari, Agathemeri sententia est L. II. c. 4. Recentiori aevo Danubii maxime inferioris cursum splendido opere illustravit Ill. Marsilius Comes, qui Leopoldo regnante ad ejus ripas exercitui praeerat. Majores aeneae tabulae numero 288 exornant ejus Danubium Pannonico-Mysicum, qui Hagae Comitum & Amstelodami prodiit forma maxima tomis sex. O.

Drinius

Drinus) MS. *Drimus*, forte *Drinius*, ut apud Plinium H. N. L. III. c. 26. *Illyrici longitudo a flumine Arsia ad flumen Drinium DCCC. M.* &c. Strabo tamen L. VII. p. 316. Καὶ Δρίλων ποταμὸς ἀνάπλουν ἔχων πρὸς ἕω, μέχρι τῆς Δαρδανικῆς. a Ptolemaeo L. II. Geogr. cap. 17. etiam vocatur Δρείλων. Nodus dignus vindice Hercule: bene tamen est, ut fastidiatur *Drinus*. GRONOV. Pro *Drilone* fluvio addo auctoritatem Nicandri Theriacon v. 607.

. . . . Δρίλων καὶ Νάρωνος ὄχθαι

Theophrastus hist. Plant. IX. 7. pro quo habet Plinius H. N. L. XXI. c. 7. *in silvestribus Drilonis & Naronae.* Denique Stephanus Byz. v. Δυρράχιον ubi Δρίλων καὶ Λῶος occurrit. SCHNEIDER.

Lignisti) *Lychniti* legendum esse judicat Cellarius G. A. L. II. cap. 8. qui consulendus. HESSEL. Equidem, li-

brariorum hominum vitia vitaturus, recta reposui, a quibus codices citati parum absunt: Lychnitem paludem Anna Comnena suo aevo lingua in barbariem degenerante *Achridem* dictam refert. Alexiad. L. XII. p. 371. Cedrenus p. 341. e magna palude ad urbem Achridem sive Lychnidum exire Drinum narrat. ἐξ ἧς ποιεῖται τὰς ἐκβολὰς ὁ Δρῖνος ποταμὸς, πρὸς ἄρκτον ἰών. εἶτα νεύων πρὸς δύσιν, καὶ εἰσβάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον περὶ τὸν Ἐλισσὸν τὸ φρούριον. Quocum conferendus Niceph. Callistus L. XVII. c. 28. qui antiquitus *Dassaritem* vocatum scribit. Haec ita Cellarius ex scriptoribus medii aevi, quasi apud veteres altum esset de hac palude silentium. Verum Straboni L. VII. p. 327. memorantur αἱ λίμναι αἱ περὶ Λυχνιδοῦντα (Casaubonus legit Λύχνιδον) ταριχείας ἰχθύων αὐτάρκεις ἔχουσαι . . Polybius L. V. c. 108. Λυχνιδίαν; Diodorus Sic. L. XVI. c. 8. Λυχνῖτιδα λίμνην appellat; utroque nomine Stephanus. *Ascuridem* paludem memorant Florus L. II. c. 12. & Livius L. XLIV. c. 2 & 3, quam cum Lychnitide vel Lychnite eandem putat Ortelius. Forsan *Ascuris* per vitium pro *Achride* posita, quo nomine quoque venisse Lychnitem paullo ante vidimus. Lychnido urbi, memoratae & Ptolemaeo L. III. c. 13. id ipsum nomen hodieque servatur, *Akrida* dictae. Caeterum est & Lychnitis palus in Armenia apud Ptolemaeum L. V. c. 13. Qui e Lychnite Illyrica oritur Drinius, niger dicitur, *Cara Drino* vel *Drino nero*, quocum aquas miscet defluens e Scardicis jugis alius, Ptolemaei L. II. c. 17. Drilon, albus appellatus, *Drino bianco*; hi ambo juncti conficiunt Drinium, qui apud Lissum, hodie *Alessio*, in mare defertur. Scodram, de qua supra in Barbana, non attingit, quod perperam proinde tradit Vibius, qui verba Plinii forsan male cepit, L. III. c. 22. ubi super Drilonem Scodram locat, quod sanum sensum potest admittere. Nisi tamen Plinius Drilonem a Drinio distinctum cupiat, quod non prorsus est absimile vero. Ptolemaeus hunc Drinium nostrum Drilonem, Drinum contra aliud flumen vocat, quod in Savum decurrit. Demum parum interesse censeo, *Drinus* an *Drinius* nuncupetur hic Vibii, siquidem

diversimode nomen exprimunt scriptores. In tabula Theodosiana *Drinum Fl.* legitur. Apud Livium L. XLIV. c. 31. salutatur *Oriundus*. O.

Enipeus

v. Servius item Pierius ad Virg. Georg. L.IV.v. 368. HESSEL.

Othry) v. Plinius L. IV. c. 8. *In Thessalia sunt quatuor atque triginta, quorum nobilissimi Cerceti, Olympus, Pierus, Ossa; cujus ex adverso Pindus & Othrys.* GRONOV. Othrys Thraciae mons dicitur nostro infra, male, ut ex hoc loco constat. Ex eo in Apidanum defluit Enipeus; cujus tanquam Thessaliae fluminis meminit jam Herodotus L. VII. c. 129. Strabo quoque L. IX. p. 432. Enipeum dicit in Apidanum labi. Porro Plinius l. c. inter Thessaliae amnes recenset eundem. Attamen Strabone teste L. VIII. p. 356. τὸν δ' ἐν Θετταλίᾳ Ἐνισέα γράφουσιν; estque id eo magis memoratu dignum, quod hoc *Enisei Thessalici* nomen nomini *Enipei Peloponnesii*, cujus & Homerus meminit Odyss. L. XI. v. 237 & 239. opponere videatur, tanquam diversimode scribi solitum. Non tamen ex hoc uno Geographi loco reliqua & ejusdem & aliorum loca mutanda censet Casaubonus. Quod autem hic apud Vibium non *Enipeum* sed *Enipheum* legi adjicit, id verum quidem est, habent enim codices *Enipheus*, *Eniseus*, ast id nullius profecto momenti & librariorum hominum culpa ortum; unde nec in lectionis varietate istud discrimen notavimus. Demum humani quid passus Casaubonus ad Strabonis l. c. L. IX, ubi Livii Enipeum L. XLIV. c. 8. cum Enipeo Strabonis & Vibii pro eodem habet, & apud historicum Romanum pro *Olympi montis*, substituit *Othryis*. Non animadvertit vir doctus, sermonem ibi de Enipeo esse, qui quinque millia passuum a Dio Macedoniae distabat, ipso proinde Macedonico fluvio non Thessalico, quemque nullo modo ex Othry sed ex Olympo promanare oportet. *Pharib* nunc dici Thevetus quum asserit, eum cum Baphyro Livii L. XLIV. c. 6. vel Pharybo Ptolemaei L. III. c. 13. confundit, qui Dio urbi proximus in mare decurrit. O.

Evenus

Jos. Simlerus conjectaverat *Evenus Aetoliae* & M. Ant. Delrio ad Senecae Herc. Oet. v. 502. recte. Quod autem in MS. legitur; *qui & Licorum* vel *Lycorum* vel *Lucorum* vel *Licor*, non est nihil; etenim Evenus olim Lycormas audiit, Strabone teste L. X. p. 451. & Plutarcho de fluv. ubi sic Λυκόρμας ποταμός ἐστι τῆς Αἰτωλίας· μετωνομάσθη δὲ Εὔηνος. Ceterum Lycormas Statio vocatur perquam apposite Centaureus Theb. L. IV. v. 838. ubi Lactantius sive Lutatius. *Lycormas Thebanus fluvius, quem centaureum dixit, quod in eo Herculis sagittis centaurus Nessus sit interemptus; ut Lucanus;*

Et Meleagream maculatus sanguine Nessi.

Centaureum ideo, quia hunc Nessus centaurus custodiebat. Verum, cur scholiastes Thebanum faciat Lycormam, mihi, fateor equidem, non liquet. Fabulam Nessi est legere in Ovidio metam. L. IX. v. 101 seq. & Epist. Heroïd. IX. v. 141. & Lucano L. VI. v. 365. HESSEL. Si me consulis, nomen nihili est *Esper*, natum ex eo quod scriptum fuerit *Lycormas, per quem Nessus* &c. Male conjunctum *as* & *per* peperit *Esperum*, qui in Boccacio legitur, novum articulum inchoans. RELAND. Boccacius istud erroris ex Vibio hauserat. Quae enim is habet: *Esper fluvius, apud quem secundum quosdam &c. Evenos fluvius est, qui & Licorim.* eadem fere sunt, quae ex MS. Codicibus Vibii post Hesselium notavimus. Recte de restituendo hoc loco sentientes doctos viros secuti sumus. Fabulam de Nesso, quam Vibius tangit, Strabo L. X. p. cit. ita refert: Εὔηνος . . . ἐκαλεῖτο Λυκόρμας πρότερον· καὶ ὁ Νέσσος ἐνταῦθα λέγεται πορθμεὺς ἀποδεδειγμένος ὑφ' Ἡρακλέους ἀποθανεῖν, ἐπειδὴ πορθμεύων τὴν Δηϊάνειραν ἐπεχείρει βιάσασθαι. Cum eo cf. Hyginus Fab. 34. Eveno, qui in tab. Theodos. segm. VII. scribitur *Evenos*, hodie nomen *Fidari*. O. Evenus est Aetoliae flumen. v. Strabo L. VII. p. 327. & X. p. 451. GRONOV. v. Pausanias in Phoc. c. 38. Is fluvius exorsus ex terra τῶν

Βοιῶν per Chalcidem & Calydoniam decurrebat. Ante dictus Lycormas. v. Strabo l. c. S. CROIX.

Euphrates

Euphrates Mesopotamiae fluvius limes imperii Romani constitutus, quo submoverentur Parthi. v. Lucanus L. VIII. v. 235. Propertius L. II. eleg. VIII. v. 17. L. III. eleg. III. v. 3. L. IV. eleg. VI. v. 79. Claudianus in primo Cos. Stilicon. L. I. v. 53. HESSEL. Cui bono ista repetitio & cur ita diversimode? Scilicet hinc certo colligere licet Vibium ab amanuensium grege & misere habitum & a posterioris aevi grammaticis turpiter esse interpolatum. Nam vel prior vel posterior articulus haud dubie est insititius & interdictum Praetoris metuit. J. CORN. DE PAW. Equidem Praetoris vices hic mihi sumo, posterioremque articulum, qui inepti glossatoris obscuram redolet diligentiam, submoveo. O. Ista, quae in perperam adjectis leguntur repetita e Sallustio, debentur Hieronymo de loc. Hebr. apud quem scriptum est *demonstrari* pro *monstrari*. HESSEL. Parthiae Euphratem auctor de fluviis quoque assignat; rationem docuit Hesselius. Idem ille, sive Plutarchus sit sive alius, olim *Zarandam* dictum fuisse refert, postea *Medum* a Medo Artaxerxis filio, undis ejus merso, demum *Euphratem* ab Arandaci filio Euphrate. Utrumque fabulam sapit, nec minus illud, quod de Astige lapide adjicit, in partu difficili prodesse. Fluvio hodie nomen *Frat*. Item *Nahar al Kiusa* & *Morad-Su*, sive aquae desiderii. Sitne navigabilis an minus, disputat S. Croix in Examen critique des histor. d'Alexandre. p. 292. O.

Eurotas

Laconices) sic legendum. v. Mela L. II. cap. 3. Straboni etiam Λακωνικὴ dicitur. GRONOV. Triplex Eurotae nomen refert dubius auctor de fluviis, dictus quippe *Marathon*, *Himerus*, *Eurotas*. Istud antiquissimum, illud ab Himero Tay-

getae nymphae filio, hoc ab Eurota Lacedaemonum imperatore, utroque undis rapto, exortum. Cum Alpheo Eurotam undas miscere, communique fluere alveo ad stadia prope XX, tum eodem cuniculo excipi, ex quo erumpentes is in Megalopolitanorum finibus, hic in Laconica e novis emergat fontibus, docet Pausanias in Arcadicis c. 44 & 54. Addit Strabo L. VI. p. 275. coronas in communem alveum injectas, partito itinere quamque in eo, cui nuncupata fuerit, fluvio prodire rursus. Apud Ravennatem anonymum fluvius noster *Eurotis*, hodie *Basilipotamo* salutatur. Fuit & Eurotas Thessaliae, Titaresius Homeri. v. Strabo L. IX. p. 441. itemque Magnae Graeciae ad Tarentum, alias Galesus. O.

Eridanus

Servius ad Virgilium Georg. L. IV. v. 368. & Philargyrius ad loc. eund. HESSEL. Eridanus Rex fluviorum vel Padus, hodie *Po*, accolis olim *Bodencus* dictus, teste Polybio Hist. L: II. c. 16 *Bodincus* auctore Plinio H. N. L. III. c. 16. qui *fundo carentem* interpretatur, cui assentit Chorier in hist. Delphin. L. II. p. 94. Germaniae *ohne Boden*. Atque sic quadraret etymon ad illud, quod Menagius tribuit Pado ipsi, a βάθος, si eum audias, derivando. v. le orig. della lingua Italiana p. 374. Aliis aliunde trahere placet. O.

mutantur) pro *mutatae sunt*. Familiari satis praeteriti in praesens commutatione, quod ad majorem significationem figurandam fieri solet, ut observat Servius ad haec Virgilii verba Aen. L. IV. v. 228.

Grajumque ideo bis vindicat armis.

Idem in Ciri v. 246.

Per tibi Dictynnae praesentia numina juro,
Prima Deum quae te mihi dulcem donat alumnum.

CLAUD.

in populos) Virgilius Aen. L. X. v. 189. Valer. Flaccus L. V. v. 430. Lucanus, L. II. v. 410. Ovidius Metam. L. II.

v. 340 sq. In alnos autem versas fuisse Heliadas Virgilius ait Ecl. VI. v. 62.

Tum Phaëthontiadas musco circumdat amarae
corticis atque solo proceras erigit alnos. HESSEL.

Alnos metrum peperit. Reliquis poetis populeae dicuntur sorores. Eam fabellam variis monumentis quoque expressam videas. Fuse quidem apud Maffeum in anaglypho. v. Mus. Veron. p. LXXI. Porro in gemma, cujus ectypon extat inter Lippertinas M. I. n. 741. In larices conversas Heliadas innuit Accoleius Lariscolus in nummo, quem ad cognomen suum alludens tribus feminis in larices mutatis ornavit. Laricem vero ad Padi ripam reperiri auctor est Vitruvius L. II. c. 9. O.

Erasinus

Longe omnium clarissimus est Erasinus amnis Argiae, dictus quoque Arsinus; ceteri Erasini regionum sunt aliarum; consule sis Strabonem L VIII. p. 371. at nullus est, quod sciam, Lyciae. HESSEL. Iterum ex loco Statii male intellecto a Vibio nostro hoc erroris quicquid est profluxit. Is Theb. L. IV, 117. ita:

Qui ripas, Lyrice, tuas, tua littora &c.

ubi codices scripti habent *Lichie*, *Litie*; *Lyrciae* aut *Lircie.* Quum dein mox apud Statium legatur:

——— *Dryopumque trahens Erasinus aristas*,

credidit Vibius aut interpres alius Statii, quem is est secutus, *Litie* vel *Lyciae* littora ab *Erasino* allui: eademque opera intelligimus, unde varians codicum Vibianorum scriptura *Litiae* & *Sithiae* nata sit, quod in codicibus Statianis diverso modo ea vox legatur. RELAND. Boccacius sic: *Erasinus fluvius est Nemeae . . alii autem Litiae fluvium dicunt.* In nostrum his digitum intendit, cujus peccatum nec ex parte quidem suum facere debebat. Ceterum Nemeae quum dicit, Argolidos vel Argivum fluvium intelligit, de quo praeter Strabonem Pausanias in Corinth. c. 24 & in Arcad. c. 22.

ubi ipsum Stymphalum fluvium, quem per cuniculum in Argolide erumpit, Erasinum appellari scribit. O. Erasinus Pomponio Melae memoratur L. II. c. 3. is in Arcadia ad Stymphalidem ortus. v. Strabo L. VIII. l c. Plinius L. II. c. 103. L. IV. c. 5. Atticam quoque exiguus rigabat fluvius, Erasini nomine. S. CROIX.

Esia

Esiam atque Isaram eundem putant esse. Ad hoc facit Antoninus itin. prov. pag. 384.

Item a Caesaromago
Lutetiam usque M. P. XLVI. sic
Petromantalium M. P. XVIII.
Brivanisaram M. P. XIIII.
Lutetiam M. P. XV.

ubi *Brivanisaram* interpretantur *Brivam Isarae.* Itaque non opus est conjectura Simleri, forte *Aesis Galliae Senonum in Adriaticum fluit.* Papirius Massonus descr. Flum. Gall. qua Franc. est pag. 211. pro *Esia* legit apud Vibium *Aisia* & *influit* pro *fluit.* HESSEL. *Esia* vel *Oesia*, qui & *Isara*, infunditur Sequanae nomenque vetus refert, dictus *Oise.* RELAND. Esiae vel Oesiae nomen ignorat Cellarius in Geogr. Ant. contra Isaram citat ex hoc Fortunati versu carm. 4. L. VII. ad Gogonem:

Isara, *Sara*, *Chares*, *Scaldis*, *Saba*, *Somena*, *Sura*

Apud quem veterum nomen Esiae vel Oesiae occurrat, dispiciendum. Neque enim heic a me impetro, quin a doctissimo D'Anvillio, quem Geographorum nostrae aetatis facile principem dixeris, dissentiam. Is in Notice de la Gaule p. 388. hunc Vibii articulum male sedulae librariorum hominum posterioris aevi curae deberi suspicatur. Verum pluribus aliis locis accidit nostro, ut nomina fluviorum, qualia ultimis Romani imperii saeculis obtinuere, antiquioribus substituat, etsi apud alios scriptores haud obvia. Ejus rei exempla in Camico atque Casilino supra suppeditavimus.

alia in sequentibus hinc inde occurrent. Ceterum non nihil est, quod apud Duchesne in Normannicis p. 5. *Hisae* nomen Isarae tribuitur, quod jam minus ab *Esiae* nomine distat. Denique nomen *Oise*, quo hodieque mactatur is fluvius, non repente ex Isarae nomine exortum credi debet, sed variis inflexionum modis intercedentibus. O.

Epidanus

Secundum vulgarem lectionem hic ita fit mentio Epidani, ut is videatur supra Apidanos labi; verum nil aliud innuitur, quam antea hunc fluvium recensitum & supra ad vocem Apidanos videndum esse de Epidano. Sic ergo interpungendum est: *Epidanus Thessaliae. Supra, Apidanos.* RELAND. Male ab Apidano distinguitur Epidanus. S. CROIX.

Faneus

Siris) Heracleae quadantenus est, non autem Beneventi. HESSEL. Locus corruptus. Fanei nec vola nec vestigium usquam. O.

Fabaris

Eum eundem esse ac *Farfarum* autumat Servius ad Virgil. Aen. L. VII. v. 715. v. Savaro ad Sidon. L. I. ep. 5. Martinii Lex. Philolog. & G. J. Vossii etymol. LL. HESSEL. Ex Servio Vibius. Is ita: *Fabarim quem dicit, etiam ipse per Sabinos transit & Farfarus dicitur. Plautus: Dissipabo te tanquam folia Farfari. Ovidius: Et amoenae Farfarus umbrae.* Plauti locus male citatur a Servio, v. Cluverius It. Ant. L. II. c. 10. p. 708 apud Comicum quippe farfarus arbor est, non fluvius. Contra Ovidii verba ex Metam. L. XIV. v. 330. desumta sunt & recte se habent. *Fabaris* metri causa Virgilio dicitur, ex quo Sidonius L. I. ep. 5. *gelida Clitumni (fluenta) Anienis coerula, Naris sulfurea, pura Fabaris, turbida Tiberis.* Quod *Faber* quoque corrupte voce.ur, ut Vibius addit, hoc aevo ipsius tribuendum

& ejus-

& ejusdem est indolis cum Esiae nomine & Casilini & aliorum. *Farfarum* vulgo salutant scriptores. Hodie *Farfa*, quod & nomen oppidi est Ravennati anonymo, a fluvio dicti & vetere monasterio Benedictinae familiae instructi. Fluvius ipse paullo supra Capenas incidit in Tiberim. O.

Ganges

v. Lucanus X. 33. & III, 230. Sidonius carm. II. v. 442. & VII, v. 74. HESSEL. v. Mela III. 7. *Ganges multis fontibus in Hemodo Indiae monte conceptus, simul unum alveum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius; quando angustissime fluit, X. M. P. patens, in septem ora dispergitur.* cf. & Solinus cap. 54. GRONOV.

solus) Hortensium videto ad Lucanum L. III. v. 231. maxime etiam Misson nov. itin. Ital. Gallice scripto. ep. 34. pag. 33. HESSEL. Hic soluto sermone ligatum Lucani exprimit noster

- - - - - toto qui solus in orbe
ostia nascenti contraria solvere Phoebo
audet, & adversum fluctus impellit in Eurum.
Hic ubi Pellaeus post Thetyos aequora ductor
constitit - - -

ubi illud in primis notabis, *post Thetyos aequora* a Vibio reddi *post Oceanum.* Hoc quoque obiter, si Ganges ortum versus labatur, ut illi tradunt, non esse illum Gangem, qui vulgo esse creditur & circa oppidum Bengalam se effundit in mare, sed illum, qui nunc quoque *Guenga* dicitur & per regnum Golcondae fluens vere adversus orientem fluit. RELAND. Secas nodum, Relande, non extricas. Errat hic noster cum Lucano, qui a Strabone, quem male intellexerat, deceptus videtur. Strabo L. XV. p. 690. Gangem, ubi e montana regione descendit, πρὸς ἕω ἐπιστρέψασθαι, in ortum solis conversum scribit. Ea Lucanus ad Gangis ostia transfert, invito Strabone; haec certe austro sunt objecta. Non minorem vero Gangem s. Guenga respexisse Vibium patet inde,

quod latissimum fluvium nominat, quem Alexander navigare timuerit. Caeterum pro more auctor de fluviis Gangis nomen a nomine viri juvenis, ex Indo nati quique se in eum amnem projecisse scribitur, deducit. O.

quem Alexander &c.) Gangem salutare non tum in animo habuit Alexander, quum ad Oceanum accessisset, sed postquam Hyphasin v. Hypanim superasset. v. Arrianus L. V. c. 25, 26. Diodorus Sic. L. VII. n°. 93, 94. Neque Ganges solus est fluvius, qui cursum suum versus ortum solis dirigat, ut Vibius refert (post Lucanum). Imo nec ipse orientem versus defluit, nisi inde ab urbe Helabas ad eum locum, ubi fluvium *Nadi* recipit, hinc in austrum deflexus. v. tab. Geogr. D'Anvillii. s. CROIX.

Galesus

Tarentinorum) v. Martialis L. II. ep. 43 & L. V. ep. 38. Statius L. III. Silv. III. v. 93 & L. II. Silv. II. v. 110. Heic Nic. Heinsius *vineta* mutat in *pineta:* etenim margini Stat. edit. Amsterd. 1630, quem in libelli fronte testatur se a patre habere, & qui nunc penes me est, hoc allevit ille; *f. pineta. vid. Propert.* Propertii versus, qui ad aures obversabantur, procul dubio hi sunt L. II. eleg. XXV. vers. 67.

Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin & attritis Daphnin arundinibus.

Etsi minime adspernanda sit haec conjectura, tamen veterem scripturam esse rectam opinor: nam Tarentum nobilitavit etiam vini bonitas inibi nati. Plinius nat. hist. L. XIV. c. 6. *Verum & longinquiora Italiae ab Ausonio mari non carent gloria, Tarentina* & reliqua. & cap. 3. *Nec non Tarentinum genus aliqui fecere, praedulci uva.* Horatius L. II. od. 6. v. 13.

Ille terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro.

Ver ubi longum, tepidasque praebet
Jupiter brumas; & amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.

ibi Porphyrion; *Aulon locus est contra Tarentinam regionem ferax boni vini.* Acron; *Hic Aulon mons est Calabriae; &, quia impar non est, ideo dixit non invidere.* Martialis L. XIII. epigr. 125.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon
Det pretiosa tibi vellera, vina mihi.

Caeterum Galaesus penultimam habet diphthongum. v. Emmenessius ad Virgil. Georg. L. IV. v. 126. & Dacerius ad Horatii l. c. HESSEL. Cur *nigrum* dicat Galesum Virgilius l. c. disputant; inventus, qui *pigrum* substitueret, quod stanti similis sit. Turnebus nigrum vocatum putat, quasi profundum; aliis nec immerito visus idem dicere Virgilius, quod Propertius, quum umbrosum salutat. Apud Polybium L. VIII. c. 28. absque dubio vitiose Γαλαῖος nominatur; Victorius tamen legit Γαλίσος; forsan scriptum initio erat Γαλαῖσος. Eundem fluvium vulgo etiam Eurotae nomen sustinere Polybius adjicit, idque Parthenios Laconum colonos secum a patrio flumine attulisse Tarentum censet. Quod autem Ortelius Spartanum quoque fluvium binominem fuisse autumat, Eurotam Galesumque vocatum, id vereor, ut probet. Martialis enim l. c. & Statius Silv. L. III. v. 422. Lacedaemonium Galesum non alia ex ratione dicunt, quam quod ad pecuaria, quae rigabat, Lacones coloni habitarint. Ovibus enim nobilitata fuit Tarentina regio, Horatio teste, l. c. Hodiernum Galesi nomen est *Bagrada* in tabula Neapolitana Ligorii. v. Ortelius; apud Brietium P. II. p. 642. salutatur *Tara.* Quae vulgo huic articulo nostro in editis adjecta leguntur: *quinque millibus a civitate distans: Livius auctor.* (scilicet L. XXV. c. 11.) ex margine irrepsisse puto. O.

Gallus

Ovidius faſtor. L. IV. verſ. 363.

Inter, ait, *viridem Cybelen altaſque Celaenas*
Amnis it inſana, nomine Gallus, aqua.
Qui bibit inde, furit. Procul hinc diſcedite, quis eſt
Cura bonae mentis. Qui bibit inde, furit.

magis explicate Plinius nat. hiſt. L. XXXI. cap. 2. *Item in Syriae fonte juxta Taurum montem, auctor eſt M. Varro: & in Phrygiae Gallo flumine Callimachus. Sed ibi in potando neceſſarius modus; ne lymphatos agat: quod in Aethiopia accidere his, qui e fonte rubro biberint, Cteſias ſcribit.* Eandem vim lacubus Aethiopiae quibuſdam attribuit Ovidius metam. L. XV. v. 317.

Quodque magis mirum, ſunt, qui non corpora tantum,
Verum animos etiam valeant mutare liquores.
Cui non audita eſt obſcenae Salmacis undae,
Aethiopeſque lacus; quos ſiquis faucibus hauſit,
Aut furit, aut mirum patitur gravitate ſoporem.

HESSEL.

Gallus ſupra Modra natus in Sangarium incidit. v. Strabo L. XII. p. 543. *Garippo* ſalutatur hodie. v. Ortelius. Fanatici dicti olim, qui circum fana, maxime Bacchi, Bellonae, Iſidis, Serapidis, bacchabantur. Apud Gruterum in theſ. inſcr. p. CCCXII. n. 7. occurrit *Fanaticus ab Iſis Serapis ad aedem Bellonae* & p. ſeq. n. 1. *fanaticus de aede Bellonae.* O.

Gela

v. Virgilius Aen. L. III. v. 701. & ibi Servius. Silius Ital. L. XIV. v. 218. Claudianus de raptu Proſ. L. II. v. 58. HESSEL. Is amnis hodie ex nomine urbis *Terra nova*, quae in locum antiquae Gelae ſucceſſit. *fiume di Terra nuova* ſalutatur, teſte Ser. Caſtello P. T. M. in proleg. ad Inſcr. Sicil. p. XXVIII. Alii *Cherza* vocari perhibent; Fazellus & Aretius eundem cum *fiume Salſo* credebant; id inde factum, quod Ptolemaei Hi-

meram putarint esse. In nummis Gelois taurus conspicitur cornutus humana facie insignis. v. Paruta tab. C. CI. & CII. Dorvillius tab. X. Castellus P.T.M. in terza Agg. alla Sic. Num. tab. V. n. 21. & seq. item in quarta agg. tab. VII. n. 22. Jam eum Minotaurum, perpetuum Geloorum symbolum, in memoriam Cretensium, primorum Gelae incolarum, interpretantur Begerus, Spanhemius, Haverkampius, Burmannus. Harduinus ad Plinium L. III. c. 14. agricolas signari perhibet, fluminis Gelae accolas, perferentes laboris. Castello P. T. M. Gelas fluvius ipse sisti videtur, consueta forma expressus, idque & in his Gelae & in Selini nummis eo minus esse dubium pronuntiat, quod nomen ipsum adscriptum ostendant. Neque audiendum proinde putat Ignarram nuperum auctorem operis de Palaestra Neapolitana, qui tauriformes istos fluvios in nummis ad solum Acheloum referendos novo commento tradidit, omnesque omnino Acheloïos esse dicendos. v. Opuscoli di autori Siciliani tomo XIII. p.26. Verum, ut ad priscum fluminis nostri nomen redeam, is Gelas Diodoro Sic. & Plinio L. III. c. 8. salutatur, Aretius in Chorogr. Sic. Gelae nomen barbarum esse dicit & Latine interpretatur *Caliginem*; idem nomen Gelae hodieque in monte *Gelae*, ab Agrigento XXIV. fere milliaribus distante, superstes esse contendit. Marius Niger in descr. Sic. *Gelam* Siculos vocare pruinam tradit, fluviumque sic dictum, quod generet multum pruinae. Ἀπὸ τῦ γελᾶν sive a ridendo Pythiae jussu nuncupatum ex eo, quod Antiphemus istius, quam consuluisset, responso in risum esset effusus, ex Aristaeneto Stephanus Byz. commemorat; quae nominis ratio probatur Maurolyco Sican. hist. L. I. Non desunt, qui a Gelonis cujusdam nomine deducant. Certiores his nugis nugas sese invenisse arbitratur Bochartus in Chan. L. I. c. 29 ubi a Punico בלע sive vortice sic salutatum asserit Gelam, teste Ovidio Fast. L. IV. v. 470. *vorticibus non adeundam*, qui naves absorbeant, quae vis vocis ejusdem in Arabica cognatisque linguis sit. Aeolica dialecto litteram Β in Γ transiisse adjicit. Q,

Genusus

Flumen, cui *Gelagiensis* sit nomen, non memini me legere: sed inter Dyrrachium atque Apolloniam it amnis nomine Genusus, de quo Lucanus V, 462.

> *Prima duces vidit junctis consistere castris*
> *Tellus, quam volucer Genusus, quam mollior Apsus,*
> *Circumeunt ripis.*

ac, ne testem producam Caesarem comment. de bell. civ. L III. cap. 75 & 76. Livius L. XLIV. cap. 30. *Jam & Ap. Claudius, adsumptis ad eum exercitum, quem habebat, Bulinorum & Apolloniatium & Dyrrachinorum auxiliis, profectus ex hibernis circa Genusuum amnem* (*Genusum* legit Cellarius G. A. L. II. cap. 13.) *castra habebat.* Verum enim vero quod Vibius scribit *Gelagiensem*, sive *Gelagiensum*, sive *Gelagensum* ex sive in Epiro decurrere, miror equidem; nam Genusus in pelagi vicinia, non autem in Epiro suum caput habere videtur. Dabit testimonium Lucanus vers. 463.

> *Apso gestare carinas*
> *Caussa palus, leni quam fallens egerit unda.*
> *At Genusum nunc sole nives, nunc imbre solutae*
> *Praecipitant. Neuter longo se gurgite lassat,*
> *Sed minimum terrae vicino littore novit.*

HESSEL.

Confusio his inest; nam ista sane, *Dyrrachium* &c. ad fluvium pertinent *Genesum*, vel, si ita mavis, *Genusum* non *Gelagiensem*, cujus nomen mihi hactenus inauditum & suspectum. Fors *Gela* in *Gelagiensis* articuli est praecedentis syrma, sub *giensis* vero vel *gensus*, ut Cod. MS. habent, *Genusus* latet, quod simulac coaluit cum *Gela*, mox *Genesus* ex aliis autographis male repetitum, eique a sciolo quodam τὸ *Palaestinae* adjectum, quod MS. ignorant. J. CORN. DE PAW. Meo judicio *Genusus* latet in voce *Gelagiensis* vel *Gelagensus*, uti MS. Cod. exhibet. *Gela* pertinet ad titulum antecedentem, & *Gensus* non est alius a *Geneso*. RELAND. In re manifesta, haesitatione quid opus? Equidem corrupta

Vibii verba ex communi doctorum virorum decreto & sanae rationis praescripto restitui. Boccacius hic rectiora tradit, sed mox ineptit cum nostro. Praesens autem articulus Vibii, qualem posuimus, nil continet, quod non cum veritate consentiat. Neque enim Hesselium offendisset, quod noster ex Epiro defluere Genusum tradit, siquidem cogitasset, sequiori aetate adeo Epiri limites fuisse prolatos ad Boream, ut, quae prima ejus pars fuerat olim, Chaonia, eam in media recenseat Stephanus Byzant. cujus temporibus Vibium sat propinquum fuisse censeo. Demum Genusus hodie *Semno* dici videtur. O.

Genusus Palaestinae

Ex Lucani verbis hoc ortum; quod frustra alii de lacu Palaestinae Γεννησάρ sive mari Tiberiadis dictum crediderunt. RELAND. Falsissima haec sunt & ex Lucani verbis (respice pag. 84, ubi ea dedimus) male intellectis exorta, prorsus ut illa, quae ibi de Apso dicta sunt. Forsan nequidem a Vibio profecta, in plurimis quippe codicibus desiderantur. Caeterum in editis hic fluvius *Genesus*, in tabulae Theodos. segm. VI. *Genesis* vocatur. O.

Hebrus

v. Horatius L. I. ep. III. v. 3. & ep. XVI. v. 12. & ibi Porphyrion. Silius It. L. II. v. 75. HESSEL. Optime Herodotus L. IV. c. 90. ὁ δὲ Τέαρος λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων εἶναι ποταμῶν ἄριστος . . . ἐκδιδοῖ δὲ . . . ἐς τὸν Κονταδεσδὸν ποταμόν· ὁ δὲ Κονταδεσδὸς, ἐς τὸν Ἀγριάνην· ὁ δὲ Ἀγριάνης, ἐς τὸν Ἕβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἴνῳ πόλι. cf. Mela L. II. c. 2. Plinius L. IV. c. 11. Stephanus: ἐν τῇ ἐκβολῇ τοῦ Ἕβρου διστόμου ὄντος, πόλις Αἶνος καὶ κτίσμα Κυμαίων, item Eustathius ad Dionysii perieg. v. 538. Mirum vero, ni Hebrum ex nomine viri, eo flumine mersi, dictum tradat Plutarchus de fluviis. Atque sic est, Cassandri Regis filium nece sua nobilem reddidisse amnem scribit, cui prius *Rhombi* nomen

inhaeserit. Pro Hebro nonnunquam absque adspiratione Ἔβρος item Εὖρος vocatur, Medio aevo salutatus *Maritza*, ut videre licet apud Georgium Acropolitam. Atque id nomen hodieque obtinet. Aenus & nunc *Eno* nuncupatur. Demum *Oeagrius* Virgilio Georg. L. IV. v. 524. vocatur Hebrus, quod *& fluvius Thraciae, de quo Hebrus nascitur*, ut Servius ad h. l. tradit, *& pater Orphei*, ad Hebrum a Ciconum matribus discerpti, dictus sit *Oeagrus*: O.

Hermus

v. Claudianus in Eutropium L. I. v. 214. Lucanus L. III. v. 210. Silius L. I. v. 159. HESSEL. Orsus e Tmolo Pactolus, amisso nomine, in Hermum influebat, qui e Dindymo prolapsus rigabat Lydiam, pluribus aliis, in his Hyllo, auctus. Lydius postea appellatus & Pactolus. v. Strabo L. XIII. p. 626. In sinum Smyrnaeum incidit. v. Mela L. I. c. 17. S. CROIX. Rectius proinde dixisset Vibius: *cui Pactolus adfunditur*. Herodotus L. V. c. 101. Πακτωλὸν ποταμὸν, . . ὃς ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν. Dein Joniae fluvius dicendus erat Hermus; Lydiae latiori sensu vindicatur, quod omnis ille tractus aliquamdiu Lydis paruit. Simili modo Λυδοῖο ῥόος . . Ἑρμοῦ dicitur Nonno Dionys. L. XII. v. 124. Porro, ut Pactolus e Tmolo, sic Hermus defluebat e Dindymo, teste Strabone l. c. juxta Dorylaeum Phrygiae urbem, v. Plinius L. V. c. 29. Pactolo auctus aurum ferre credebatur. In quem exit sinum Hermus, Hermeum vocat Herodotus in vita Homeri c. 2. In tabula Theodosiana *Hermon* salutatur is amnis; hodie *Sarabat*, itemque ab antiquo oppido Cadis *fluvius Kedus*. Demum Achaja Peloponnesi quoque Hermum suum habuit, teste Pausania in Achaïcis c. ult. O.

Hiberus

Eſt & alius Iberus Aſiae, ut notum, qui itidem Iberiae regioni nomen conciliavit. Utrique ſcribundo vulgo abeſſe adſpiratio ſolet. Habet tamen & Tacitus inter Aſiae gentes Hiberos & apud Gruterum pag. 690. num. 5. legitur:

ILLIC, UNDE TAGUS ET NOBILE FLUMEN HIBERUS.

Huic nunc *Ebro* nomen. Alium quoque Iberum Hiſpaniae ex S. Rufo Avieno oſtendit Ortelius. O.

Hydaſpes

Hydaſpi nihil eſt cum Parthis & Medis, quod attinet ad ſitum. (Haec adverſus vulgarem lectionem afferuntur.) Erroris anſam dare potuit Virgilius Georg. L. IV. v. 210.

Praeterea regem non ſic Aegyptos, & ingens
Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaſpes
Obſervant.

ubi Servius. *Medus Hydaſpes, fluvius Mediae.* At quanto rectius, obſtrepant alii licet, Philargyrius: *Apud omnes ſatis conſtat, Hydaſpen flumen Indiae eſſe, non Mediae: ſed poteſt videri poëta Hydaſpen Medum dixiſſe jure belli, quod Medi duce Alexandro vicerint Porum Indorum regem, & in ſuam redegerint poteſtatem. Oritur autem Hydaſpes ex Caucaſo, & miſcetur Indo.* & Probus: *aut Medus Hydaſpes) Flumen Judeae.* (ſine dubio legendum eſt *Indiae*) *ſed Virgilius Mediae dixit flumen Hydaſpen, quod Medi duce Alexandro per eum regem Indorum & ipſam Indiam ſubegerint.* Nec eſt, quod quemquam Lactantius moretur divin. inſtit. L. VII. cap. 15. §. 19. *Hydaſpes quoque, qui fuit Medorum rex antiquiſſimus, a quo amnis quoque nomen accepit, qui nunc Hydaſpes dicitur* & reliqua. Quid enim obſtat, quominus aliquiſpiam rex Mediae ſuum nomen indere caſu neſcio quo, Indiae flumini potuerit? Ergo ſub *urbis Mediae*, ſive *Mediae urbis*, ſive *urbis mediae*, latet Sagala, etiam Eu-

thymedia vocata; quam urbem praeterlabitur Hydaspes. Hanc observationem amicitiae Relandi mei debeo.

Indo miscetur) Legendus tamen Arrianus est de exped. Alex. L. VI. cap. 3. 4 & 5; nec non hist. Ind. cap. 3. & 4. cui velim adjungas Curtium L. IX. cap. 4, atque Eustathium ad Dionys. orb. descript. vers. 1137. add. Lucanus L. III. v. 235.

Caucasum) Nempe sic Alexandri gratia denominatum. Arrianus de exped. Alex. L. V. cap. 3. Τὸν δὲ Καύκασον τὸ ὄρος ἐκ τοῦ Πόντου ἐς τὰ πρὸς ἕω μέρη τῆς γῆς καὶ τὴν Παραπαμισάδων χώραν, ὡς ἐπὶ Ἰνδοὺς μετάγειν τῷ λόγῳ τοὺς Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐτοὺς καλοῦντας Καύκασον, τῆς Ἀλεξάνδρου ἕνεκα δόξης, ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἄρα ἐλθόντα Ἀλέξανδρον. cf. & hist. Ind. cap. 2. Porro Strabo L. XI. p. 505. Καὶ τὰ πρὸς τὸ ἔνδοξον θρυλληθέντα κἂν ὁμολογεῖται παρὰ πάντων, οἱ δὲ πλάσαντες ἦσαν, οἱ κολακείας μᾶλλον ἢ ἀληθείας φροντίζοντες· οἷον τὸ, τὸν Καύκασον μετενεγκεῖν εἰς τὰ Ἰνδικὰ ὄρη, καὶ τὴν πλησιάζουσαν ἐκείνοις ἑῴαν θάλατταν, ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων τῆς Κολχίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου ὀρῶν· ταῦτα γὰρ οἱ Ἕλληνες Καύκασον ὠνόμαζον διέχοντα τῆς Ἰνδικῆς πλείους ἢ τρισμυρίους σταδίους. & reliqua. Consule Cl. Salmasii Plin. exerc. in Solini polyhist. cap. 38. & J. Gorop. Becani orig. Antwerp. Indoscyth. pag. 473. De Caucaso & Hydaspe loquitur Horatius L. I. od. 22. v. 1.

Integer vitae scelerisque purus
Non eget Mauri jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra;
Sive per Syrtes iter aestuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Uter debeat hic intelligi Caucasus, in utramque partem reor disputari posse. HESSEL.

De Hydaspe recte Vibius: *Indo miscetur.* Nam hoc adeo verum, ut Hydaspes, antequam ita dictus, propterea, ceu pars & brachium Indi, & ipse indigitatus sit Indus. Plu-

tarchus perſpicue: Χρυσίππη διὰ μῆνιν Ἀφροδίτης, εἰς ἐπιθυμίαν ἐμπεσοῦσα τοῦ γεννήσαντος Ὑδάσπου, καὶ μὴ στέγουσα τὰς παρὰ φύσιν ἔρωτας, νυκτὸς βαθείας, τῷ προειρημένῳ συνῆλθεν, τῆς τροφοῦ συνλαβούσης· οὐκ εὐτυχήσας δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν ἐνδρεύσασαν αὐτὴν γραῦν ζῶσαν κατέχωσεν· τὴν δὲ θυγατέρα σταυρώσας, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἰνδόν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ὑδάσπης μετωνομάσθη. Ita locus eſt accipiendus. Eruditiſſimus Mauſſacus, qui haec aliter accipit & Plutarchum *propter fabularum jucunditatem* Indum cum Hydaſpe perperam confudiſſe cenſet, vere delicias agit & audiendus non eſt. Nam de utroque fluvio auctor diſtincte & duobus capitibus diverſis. Hoc certum & perſpicuum. Mox ſequitur apud Plutarchum: Ἔστι δὲ τῆς Ἰνδίας ποταμὸς καταφερόμενος εἰς τὴν Σαρωνιτικὴν Σύρτιν. An pro Σαρωνιτικὴν illic legendum Σαρωνικὴν & de notiſſimo ſinu Saronico haec capienda? Sic ſentit Mauſſacus, verum enim vero id credat Judaeus apella, non ego; nihil, ita ſim felix, inficetius foret, nihil anilius: ad Divae Criticae provoco tribunal. Quid igitur? Si Lucanum, ſi Aethicum Coſmographum inſpicias, Hydaſpes in mare Eoum ſe exonerare dicitur; quam ſententiam ſi vel ipſe ſecutus ſit Plutarchus, vel Auctores, quos ille deſcripſit, ut mihi admodum ſit veroſimile, nullus ego dubito, quin revera in mari Eoo ſinus aliquis extiterit Saroniticus, cujus in tanta librorum antiquorum penuria nunc ſolus meminit Plutarchus. Quid tutius, quaeſo, aut probabilius, ubi infinita haud dubie ſunt in antiqua orbis deſcriptione, quae ignoramus eheu! & nunc deſideramus fruſtra & incaſſum? Porro, ut ad Vibium tuum revertar, quod de *Parthis & Medis* hoc loco editiones vulgatae promunt, quanquam & mihi ſummopere diſpliceat, longe tamen diſplicet magis, quod mox de Caucaſo ſubjungunt. Nam, ut ipſa verborum cohaerentia docet, ſic juxta Vibium ad pedes Caucaſi fluvii occidentis cubile, quod, ſi ad locorum attendas ſitum, & abſonum eſt & veteres negant uno ore. Editio Florentina, cui, ut nunc video, adſtipulantur duo Codd. MS. *Hydaſpes Indiae Urbis Mediae defluit*

Indo & Caucaso. Quod longe sincerius est & ubi cum vulgata scriptura comparo, ut mihi videtur, lectionem continet περιττεύτην. Quare omissis nunc nasuti alicujus Grammatici naeniis rogo, ut haec ita legas, *Hydaspes urbis Mediae, defluit Indo ex Caucaso.* Sic singula sibi constant & nihil est, quod hoc loco reprehendi queat. *Urbs media*, ut verissime animadvertit eruditissimus Relandus noster, urbs *Euthymedia*, quam alluit Hydaspes & cujus opportune meminit Vibius in descriptione fluvii, ut aliarum saepe alii: *Indiae*, quod extat praeterea in libris melioribus, vel glossa est vel lectio diversa, quae τῷ *urbis mediae* adscripta e margine irrepsit in textum. *Defluit Indo ex Caucaso* pro *ex Caucaso fluit ut Indo se misceat*, casus tertii usum & δύναμιν nosti, praecipue apud Graecos, locutio est satis apta. Quid quaeris! haec genuina lectio est, quam misere interpolarunt homines doliares. J. CORN. DE PAW. Annon ipse hic sit homo doliaris, dubito, nam nulli alii in mentem venire poterat, constructionis genus poëticum &, ut ipse ait, Graecis usitatius quam Latinis, quale *it clamor coelo*, velle obtrudere Vibio in tam simplicis styli libello. Caeterum de sinu Saronitico Pavus sequitur Ortelium in voce *Canthi.*

D'ORVILLE *in critica vannu* p. 221.

Medi Parthique nunquam ad Hydaspem usque victricia arma tulerunt, nec proinde is fluvius istorum regionem rigare dici potest. Oriebatur Hydaspes ex Emodo, cujus ad occasum situs erat Paropamisus, perperam Caucasi nomine insignitus. Nec porro is fluvius undas suas cum Indo commiscuit, sed, Arriano teste, cum Acesine, qui in Indum devolvebatur. v. de exped. Alex. L. VI. c. 4. Indic. c. 3. S. CROIX. Contra tamen Dionysius perieg. v. 1138.

. . . τόθι λοξὸν ἀπὸ σκολιῶν Ἀκεσίνην
συρόμενον δέχεται πλατὺς ὕδασιν Ὑδάσπης.

ubi vid. Eustathius. Quodsi hodierna fluminum nomina quaeras, Indus nunc *Sind*, Acesines *Ravei*, Hydaspes *Shantrou* vel *Ramad* salutari videntur. O.

Hypanis

Philargyrius ad Virgilii Georg. L. IV. v. 370. *Hypanis Scythiae amnis.* HESSEL. Hypanis ostia apud Ptolemaeum L. III. c. 5. gradu longit. 58. contra Borysthenis 57, 30. locantur, quod oppido falsum. Inter Tyram quippe sive Danastrim & Borysthenem sive Danaprim interest Hypanis, qui in occidentalem oram Borysthenis haud procul ab ejus ostio influit. Hodiernum nomen *Bog* apud Ravennatem Anonymum in voce *Bagos* deprehendere mihi videor, ubi L. IV. c. 5. sic: *Et desuper ipsum fluvium Danapri perlongum intervallum est . . fluvius maximus Tanaïs. Item fluvius Tyram, item Bagos solam.* Alius est Hypanis Indiae apud Strabonem L. XV. p. 700, qui aliis Hypasis item Hyphasis dicitur. Sed cum Strabone facit Dionysius perieg. v. 1145. O.

Gallus) Casp. Barthii adverf. L. XLI. c. 26. videsis. Hoc Galli fragmentum fugit scientiam Jan. Brouckhusii, ut observatum est jam nunc J. A. Fabricio B. Lat. L. I. c. 14. §. 4. HESSEL. Galli illud fragmentum, quod affert Vibius solum esse, quod apud auctores hodie reperiatur, observat Barthius l. c. Gallus autem quisnam fuerit, vide apud Servium ad Virgilii Ecl. X. CLAUD.

Asiam ab Europa separat) Haec quum dicit Vibius, oblitus videtur ejus, quod alio loco scribit, Tanaim Asiam ab Europa dividere. Atqui ita tamen res habet. In eum errorem de Hypane inductum crediderim Vibium a loco quodam Alexandri Polyhistoris, qui, teste Stephano Byzantino in voce Hypanis, hunc fluvium in duas discedere partes retulit, quarum altera in Pontum Euxinum, altera in Maeotidem paludem defluat. Hunc posteriorem ergo alveum Vibius forsan confudit cum Tanaï. Procul autem a vero abest Polyhistor. Hypanis enim haud ita procul Olbia, celebri Milesiorum colonia in Borysthenem abit. v. Herodotus L. IV. c. 53. Strabo L. VII. p. 210. 211. Dio Chrysost. Orat. boryst h. S. CROIX.

Halys

Croesus) Cicero de Divin. L. II. c. 56.

Nam quum sors illa edita est opulentissimo regi Asiae,
Croesus Halym penetrans magnam pervertet opum vim,
hostium vim sese perversurum putavit, pervertit autem suam. Effatum istuc ipsum Graecum

Κρῦισος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

exstat apud Eusebium evang. praepar. L. V. & Suidam in voc. Κροῖσος ac Λοξίας, itemque in orac. veter. a J. Opsop. collect. atq. Sibyll. orac. subject. oper. Serv. Gallaei p. 25. quocirca Lucanus L. III. vers. 272.

Qua Croeso fatalis Halys. HESSEL.

Lydia tempore Croesi pertingebat usque ad Halyn fluvium. v. Herodotus L. I. c. 72. ὁ γὰρ ὄρος ἦν τῆς τε Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ὃς ῥέει Ἀρμενίου οὔρεος διὰ Κιλίκων &c. Quem Herodoti locum laudat Eustathius ad Dionys. v. 784. cf. & Thucydides L. I. GRONOV. Hodie *Kizil - Ermak* salutatur. O.

Helorus

Non sat recte Helorus Vibio Syracusarum dicitur fluvius, quas inter & Pachynum promontorium medio fere spatio defluebat. Forsan tamen id sibi Sequester voluit, id flumen Syracusarum ditionem rigare. In pingendo ejus cursu totus est Fazellus de Reb. Sic. Dec. I. L. IV. c. 2. docetque, duplex nomen hodie sustinere; statim enim *Attellari* salutatum, ubi ad pontem Bayhachemum devenerit, neglecto priore nomine vocari *Abiso.* Amoenissimum porro Helorinum agrum esse adjicit, neque perperam laudata Ovidio Fast. L. IV. v. 487. *Heloria tempe.* Cur *clamosum* vocitet Silius L. XIV. v. 270. idem quoque his declarat: *Post Asinari ostium ad Elorum usque dirutum castellum tota ferme littoralis ora, quae ad passuum millia IV. extenditur, Lauphis hodie vulgo dicta, clamorosa est ob id, quod excesas habet*

speluncas & asperas concavitates; in quas, flante Euro atque Africo, frequentibus procellis delata maris tempestas refringitur ac refracta maximum edit fragorem. Denique *stagnans* quod Virgilio *Helorus* salutatur, Aen. L. III. v. 689. inde factum asserit Fazellus, quod *per passus mille ad ostium usque adeo leni ac placido tramite incedit, ut stagni instar vix loco moveri videatur; hiemalibus quoque imbribus, clauso ostio maris fluctibus, adeo frequenter excrescat, ut agris more Nili superfundatur stagnetque.* Quod ipsum jam Servius ad Virgilium notarat innueratque, a Graecis, qui stagna ἑλη nuncupent, nomen amni tributum. cf. & Cluverius Sic. ant. L. I. c. 13. Helori oppidi rudera, a theatris, quorum fundamenta adhuc cernuntur, *Coliseum* & *S. Philippi* vocata, restant in loco, quem a domino suo *Muri Ucci Rocari* salutant accolae, teste Fazello l. c. O.

Himella

De Himella Virgilius Aen. L. VII. v. 713.

Qui Tetricae horrenteis rupes montemque Severum
Casperiamque colunt, Forulosque & flumen Himellae.

HESSEL.

Boccacius habet *Imala* itemque *Imelle.* In Tiberim influere credit Cellarius. Nunc *Aggia* dici ex Ligorii tabula regni Neapolitani tradit Ortelius. Aliis *Aja* est vel, praefixo articulo, *Laja.* v. Brietius in parall. G. V. & N. T. II. p. 611. O.

Herbesos

Solinus polyh. c. 5. *Apud Segestanos Helbesius in medio flumine subita exaestuatione fervet.* v. M. Ant. Delrionis emend. ex Cl. Salmasii Plin. exercit. in Solin. polyh. l. c. qui tamen non ita multum lucis afferunt scriptori nostro, ut ne disconveniat inter eum & Solinum. HESSEL. Locus mire turbatus. *Herbesum* fluvium itemque *Endrium* & oppidum *Alluriam* ignorant veteres; binas urbes Herbessi nomine referunt, ut putat Cluverius Sic. ant. L. II. c. 10. &

11. refragantibus tamen Cellario L. II. c. 12 & D'Orvillio in Siculis T. I. p. 109. Quae *Helbeso* vel *Herbeso* vel *Herbesio* fluvio vel fonti videbantur favere apud Solinum, respuit prorsus Cluverius L. c. c. 11. atque ex Aeliano V. H. L. II. c. 33. in Solini loco *Thermessum* vel *Telmissum* esse reponendum suspicatur. Erbessum vel Herbessum oppidum si duplex admittamus, alterum ad Sequestrem sic satis aptari potest; non item alterum. Hoc quippe, Polybio teste L. I. c. 17. supra Agrigentum urbem inter Acragantem Halycumque amneis positum, prorsus non quadrat. Id ab altissimis specubus, qui ipsi subsunt, hodie *le Grotte* s. *Cryptae* dictum videtur Fazello Dec. I. L. X. qui ea propter Bocharto assentit, in Chanaane L. I. c. 28. Herbessum ab הר בצע quasi *montem foveae* vel ab הר־בצוע quasi *montem excisum vel excavatum* appellatum asserenti, quod minus probatur Dorvillio l. c. Fazellus ab *Erebo* dictum arbitratur, verum adspirationem in voce non esse negligendam, ex Plinio patet, L. III. c. 8. Circa Syracusanum agrum alterum Herbessum memorari Livio L. XXIV. c. 30. & Pausaniae in Eliacis post. cap. 12. qui vitiose Ἐρβυσσὸν scribit, putat Cluverius eo loco, ubi Fazellus nunc reperiri *Pantalica* tradit. Id si sit, Herbesso huic oppido aquas suppeditasse cognominem fluvium credendum est, qui per fines Helori potuit defluere, ut Vibius habet.

Himera

Thermitanorum) sic legendum. Sic nimirum res sese habet. A Carthaginiensibus aequata solo Himera, Himeraei sedem omnium rerum ac fortunarum suarum Thermis Himerensibus collocarunt; cujus oppidi cives Thermitani exin audierunt. Dicat testimonium Cicero in Verr. L. II. cap. 35. *Etenim, ut simul. P. Africani quoque humanitatem & aequitatem cognoscatis, oppidum Himeram Carthaginienses quondam ceperant, quod fuerat imprimis Siciliae clarum & ornatum. Scipio, qui hoc dignum populo Romano arbitraretur, bello confecto, socios sua per nostram victoriam recuperare, Siculis omnibus,*

omnibus, *Carthagine capta*, *quae potuit*, *restituenda curavit. Himera deleta*, *quos cives belli calamitas reliquos fecerat*, *ii sese Thermis collocarant in ejusdem agri finibus*, *neque longe ab oppido antiquo. Hi se patrum fortunam ac dignitatem recuperare arbitrabantur*, *quum illa majorum ornamenta in eorum oppido collocabantur.* Nonnunquam τὸ ἐθνικὸν utrimque derivatur. Argumento sit haec tabula parieti affixa in vestibulo templi recentioris, quod Himerae in Sicilia est.

C. MAESIO. AQUILIO. FABIO. TITIANO
C. V. COS. OPTIMO. CIVI. AC. PATRONO
BENE. MERENTI. ORDO. ET. POPVLVS
SPLENDIDISSIMAE. COL. AVG. HIMERAEORVM
THERMIT. PECVNIA. SVA. POSVIT

hoc elogium collocavit in bono lumine Jan. Gruterus corp. inscript. pag. 433. num. 6. Immo vero *oppido Thermitanorum.* exstat ipsum in Cicerone in Verr. L. II. cap. 34. *Sthenius vero non solum negavit*, *sed etiam ostendit*, *id fieri nullo modo posse*, *ut signa antiquissima*, *monumenta P. Africani*, *ex oppido Thermitanorum*, *incolumi illa civitate imperioque populi Romani*, *tollerentur.* Haec ubi ego litteris consignavi, ita me Musae bene ament, Cluverium jam antea legisse hic *Thermitanorum* didici a Bocharto Chan. L. I. cap. 29. siquid mihi cum laudatis viris convenit, triumphans gaudio. HESSEL. Ortelius in Thes. Geogr. jam *Thermitanorum* esse legendum judicarat. O.

nomen) Cicero in Verrem L. II. c. 35. HESSEL.

flumen) In nummis Himerensium taurus humana facie praeditus occurrit, quo fluvius ipse notatur. Eum fuisse cultum a Siculis, nuper Ser. Castellus T. M. Princeps docuit, producto hoc lapide:

ΑΣΚΛΗΠΙΩ ΚΑΙ ΙΜΕΡ ΠΟΤΑΜ
Ο ΔΑΜΟΣ ΤΙΣ ΝΙΣΙΣ
ΣΩΤΗΡΣΙΝ

v. ejus Inscriptiones Siciliae pag. 4. Quum contubernalem heic habeat Aesculapium Himera, quem ab חמר *incaluit* ita vocatum audacter pronunciat Bochartus in Chanaan L. I. cap. 27, dubium haud erit, ad thermas Himerenses potissi-

mum referri monumentum debere, quod ceterum vitiis aliquot scatet. Sic ΤΙΣ ΝΙΣΙΣ est pro ΤΗΣ ΝΙΣΗΣ. Nisa enim oppidum Siciliae fuit, teste Thucydide L. III. tametsi neget Dorvillius in Siculis T. I. p. 270. humani quid passus. Certe & aliud marmor apud Ser. Castellum pag. 50. NISSAE POPVLVM commemorat. Ad eam quoque Nisam nummum Golzii inscriptum ΝΙΣΑΙΩΝ trahit laudatus Castellus l. c. qui urbis locum circa *Calatanissettam*, ubi inventi lapides, quaerendum existimat. O.

in duas findi partes) v. Silius L. XIV. v. 233.

> *Littora Thermarum, qua mergitur Himera ponto*
> *Aeolio; nam dividuas se scindit in oras,*
> *Nec minus occasus petit incita, quam petit ortus,*
> *Nebrodes gemini nutrit divortia fontis.* CLAUD.

Nebrodes, Cluverio teste L. II. c. 16. inter utrumque fluvium quidem longo jugo protenditur; ipsi tamen fontes amnium XL. amplius millia passuum inter se dissiti sunt; alias quoque *Maro* vocabatur, hodie *Madonia* dicitur. Himera, qui ad boream decurrit, nunc *fiume grande*, item *fiume di Termini*, si Cluverium L. II. c. 3. sequaris; qui ad austrum, *fiume salso* audit. Apud Solinum cap. 11. e contrario male asseritur, istum salsum, hunc dulcem esse. O. Duas Himeras etiam recenset Ptolemaeus. GRONOV.

Stesichorus) Is est poëta celebratissimus, de quo multa Plinius, Pausanias & alii, quem Himeraeum fuisse docet Pausanias L. III. c. 19. & VIII. c. 3. Clemens Alex. Strom. L. I. p. 308. CLAUD. v. Fabricius Bibl. Graecae L. II. c. XV. §. 57. HESSEL. De Stesichori monumento sepulcrali v. Fazellus Dec. I. L. III. c. 1. Maurolycus L. I. p. 35. Dorvillius T. I. p. 216. Himerenses statuam senatoriam ex marmore, quam in curia ostendunt, Stesichori esse perhibent, & quidem eandem, cujus mentionem facit Cicero l. c. c. 35. Verum haec aenea fuisse videtur. cf. Dorvillius p. 25. Locus Stesichori, a Vibio citatus, inter fragmenta ejus poëtae desideratur. O.

Hypſa

In Selinuntiorum nummis vir cernitur cornuta fronte ad aram ſacrificans, appoſita voce ΗΥΨΑΣ. Is Hypſa fluvius eſſe videtur tum aliis tum Ser. Caſtello Pr. T. M. in proleg. ad Inſcr. Sic. p. XXVIII. qui hodie *Belice ſiniſtro* dici adjicit, qua re Fazelli aliorumque ſententiam ſtabilit. Non audiendi videntur propterea, qui *Platina* itemque *Lapriſſa* nuncupari tradunt. Harduinus quoque falli videtur, quum ad Plinium L. III. c. 8. *Marſala* vocari docet. Ceterum hic Hypſa Plinii eſt. L. III. c. 8. prope Selinuntem; alium habet Ptolemaeus L. III. c. 4. prope Agrigentum, eique oſtia ibidem tribuit. Is hodie *Drago* videtur dici Cluverio L. I. c. 15. neque ſuo ſibi ore in mare effunditur, ſed in Acragantem ſive *S. Blaſii* fluvium, qui in orientali latere urbem claudit, incidit & mixtis cum iſto undis in mare delabitur. Hunc Hypſam more ſuo a Punica voce חפצא *delicioſum* dictum tradit Bochartus in Chan. L. I. c. 29. quod vel ex nummo Selinuntiorum antea memorato, formoſi pueri imaginem prae ſe ferente, pateat. Ridet haec recte Dorvillius T. I. p. 78, & Selinuntio Hypſae forſan ἀπὸ τοῦ ὕψους vel alveo mire depreſſo nomen datum autumat, qui Crimiſſo auctus in mare deproperat. O.

Inycon) Sic legendum. Stephanus Byzantinus: Ἴνυκον πόλις Σικελίας, ἐν ᾗ Κώκαλος ἦρχεν ὁ Δαιδάλου· Χάραξ δὲ Ἴνυκον ταύτην φησίν. cf. Luc. Holſtenius & Abr. Berkelius. it. Cellarius G. A. L. II. c. 12. HESSEL. Locus citatus non apud Stephanum ſed apud ejus epitomatorem extat. Inycum olim in laeva fuiſſe Hypſae ripa, Selinuntem in dextra putat Cluverius. v. L. I. c. 18. O.

Siciliae) Sic, non *Hiſpaniae*. Illius enim inſulae flumen eſſe Hypſam cognitiſſimum eſt. HESSEL. Cluverius l. c. *Sicaniae* legendum praecipit; recte, hinc enim *Hiſpaniae* oriri potuit. O.

Hiparis

Hypanis) Male legitur judicio Nic. Heinsii ad Silium Ital. L. XIV. v. 230. hunc Vibii locum dilucidantis. Non aliud autem hic intelligatur flumen oportet, quam *Hipparis*, de quo Pindarus loquitur Olymp. od. 5. v. 27.

Καὶ σεμνὺς ὀχετὺς, Ἵππαρις οἷσιν ἄρδει στρατὸν

ubi scholiastes: Ἵππαρις· ποταμὸς οὗτος ἐν Καμαρίνῃ. ἔστι δὲ αὐτοῦ τοῦ ῥεύματος τὸ μὲν γλυκὺ, τὸ δὲ ἁλμυρόν· διὸ καὶ Πίνδαρον εἰρηκέναι σεμνοὺς ὀχετοὺς ἀναστέλλοντα. HESSEL. MS. *Hiparis*, quem Ptolemaeus L. III. cap. 4. Ἱππώροον vocat; & in margine in parallelis *Hippari* legitur. *Hypanis* Scythiae fluvius nihil ad Siciliam, de quo ante egit Sequester. GRONOV. Locus Ptolemaei dubius est. Certiora habemus ex Pindari Olymp. 5. p. 27, quem locum explicuit Libanius Opp. T. II. p. 386. ed. Morell. cf. & Nonnus Dionys. XIII. 212. D'Orville Sicula p. 220. unde constat *Hipparis* verum esse. SCHNEIDER. Illud *Hypanis*, quod hic articulus gerebat in fronte, jure reprehensum ab omnibus, diutius ferendum non duxi; suadent profecto MS. Codices, ante vulnus illatum ab insano librarii cujusdam capite scriptum fuisse *Hiparis* vel forsan *Hyparis*, quod uspiam invenisse Vibium non est absimile veri. In nummo Camarinae urbis apud F. Ursinum ad scriptores rei rusticae hujus fluvii nomen legitur ΙΠΠΑΡΙΣ. Fallitur enim Paruta, quum Tab. CXXXVI. ad urbem Siciliae, quae sane nulla fuit, referendum censet. Hodiernum nomen a Camarina urbe gerit, *Camarina* & ipse dictus, licet Leander *Terrae novae* fluvium salutari scribat. Quid, quod urbi Camarinae quoque antiquum nomen, ab nomine Hipparis parum abludens, fuisse videtur? Didymus saltem atque Eustathius ad Homeri Odysseam L. VI. v. 4. *Hyperiam* olim dictam tradunt, qua de re inferius, ubi de paludibus, plura. Hipparim ipsum naves ferre & per mediam Camarinam defluere, scholia Pindari docent. O.

Haeus

Rejecta lectione vulgari, H. Relandi medelam, quam is insano loco attulit, ambabus sum amplexus. Rationes, quas affert, condisces mox ex ipso. Gronovii conjectura, ut videbis, est nihili. O. Ego non dubito, sub voce *Haesusa* latere flumen *Aeum*, quod Polybio L. V. & Straboni L. VII. Ἀῶϊος, Ἄιας Hecataeo, Aeas Lucano nuncupatur & in Vibio ipso *Aous* dicitur, ubi iisdem fere verbis eum describit, *Aous Apolloniae in Jonium decurrens*. Sic ut pro *Haesusa* legendum arbitrer *Haeus* vel *Aeus* vel *Aeas*. Illud *undeae finibus* &c. natum puto ex *Aeus inde a finibus* quia & Lucanus vocem *inde* usurpat de Aea L. VI, 361.

Aeas Jonio fluit inde mari,

vel *Aeus a Pindo* (inde enim oritur) *&* *finibus* &c. vel *in finibus*. Boccacius una littera mutata *Adusa* legit pro *Aeusa* &c. & pro sententia mea facit, quod idem addit, a quibusdam *eas* appellatum. Nam sub *eas* latet *Aeas* vel *Aous*. RELAND. Forte legendum, *Haesusa ustis de finibus*, id est, campis ustis, Graece Κικαυμένη vel Καὶαικικαυμένη. de quibus Stephanus Φιλαδέλφεια. Strabo XII. pag. 579. XIII. p. 628. cf. Eustathius in Dionys. perieg. v. 830. GRONOV. Quod restat, *Haeus* non *Aeus* scripsisse videtur Vibius; adspirata voce, licet perperam, quod ex ordine quo ista locata deprehenditur, patet; rectius paullo Boccacius. Is tamen, ubi Epiro hunc fluvium adscribit, non antiquos regionis limites, sed successu temporis prolatos respicit. Scylax, his verbis, ὁ Ἄιας ποταμὸς παρὰ τοῦ Πίνδου ὄρους παρὰ τὴν Ἀπολλωνίαν παραῤῥεῖ, parum abest, quin in eam me sententiam deducat, apud nostrum quoque pro *inde* legendum esse *a Pindo*. Verum Lucanum exprimere studuit. Apud Polybium L. V. c. 110. Aeas nominatur quidem Λῶϊος, sed dubio caret, & heic labiali immittendam lineolam, ut sit Ἀῶϊος, prorsus ut de Ptolemaeo suspicati sumus supra, in artic. *Aous*. O.

Indus

Temere ſatis veterum nonnulli perſuaſere ſibi, Indum ex parte Indiae latus occidentale terminare. v. Examen critique des hiſtor. d'Alexandre le gr. verum iſtius regionis limites in ora maritima trans eum fluvium ſeſe porrigebant; Arrianus enim, Nearchum ſecutus, Arabies vel Arbies ad occaſum Indi ſitos, poſtremum Indiae hac ex parte populum eſſe tradit. ἐσχάτους Ἰνδῶν. Indic. c. 22. S. CROIX.

Hydaſpem) v. Lucanus L. III. 235. Dionyſius 1137. Priſcianus perieg. v. 1044. HESSEL. De Hydaſpe v. ſupra ſuo loco, ubi etiam Indo hodie nomen eſſe *Sind* notavimus; verum jam olim *Sindum* dixere accolae, teſte Plinio L. VI. c. 20. Muhammedanis dicitur *Murhan*, *Devil*, *Kaarched*. Plura de Indo dabit S. Croix op. cit. Sect. IV. O.

Iſara

Papirium Maſſonum videto deſcr. flum. Gall. qua Franc. eſt pag. 213 & 342. cf. & Lucanum I, 399. HESSEL. Male Boccacius Iſaram in Galilaea quaerit, ita ille: *Iſara Galilaeae fluvius eſt, in Rhodanum fluens.* Rectius ergo Vibius noſter. Conſtat enim *Iſaram*, qui hoc ipſo die nomen *Iſere* ſervat, Rhodano miſceri. Quem ego *Iſaram* non exiſtimo eundem eſſe cum *Eſia*, de quo Vibius ſuo loco. RELAND. Boccacii errorem non ipſius ſed librariorum incuriae tribuendum eſſe, ex eo patet, quod in Rhodanum decurrere Iſaram adjicit, quem certe Boccacius non in Galilaea quaeſiverit. Ceterum Graeci recto caſu efformant ὁ Ἴσαρ. v. Strabo L. IV. p. 185. Dio Caſſ. XXXVII, 51. Ptolemaeus L. II. c. 10. Flumen maximum, quod in finibus eſt Allobrogum, Iſaram dicit Plancus ad Ciceronem ep. 15. L. X. Iſarae nomen, ubi vulgo legebatur Arar, reſtituit Livio L. XXI. c. 31. Gronovius. Idem ſentiunt faciendum Valeſius & d'Anvillius in ſua quiſque Notitia Galliae. De alio Iſara Galliae, quem Eſiam dicit Vibius, actum eſt

supra p. 111. Vindelicus amnis non Isara sed *Isarus* salutatur, itemque *Isargus*, hodie *Iser*. O.

Icanus

Dubium & fluminis & castelli nomen; cave tamen prorsus expunxeris. Sane hodie restat haud procul Dyrrachio oppidum *Hismo* ad ostia cognominis fluvii. v. D'Anvillii tabulam Graeciae hodiernae. Atque haec ratio est, ob quam *Isanum* castellum & amnem istis in tabula antiquae Graeciae substituerit. Ita nomen effert Boccacius. In codicibus scriptis habes *Isamnus*, item *Isaumus*, quae propius ad hodiernum nomen accedunt. Vide quae supra ad *Alto* notavimus. O.

Ilerda

Siceris vocatur infra fluvius ad Ilerdam nostro. Forsan tamen & ab urbe, qui mos fuit tempore ruentis imperii Romani, nomen acceperat, etiamsi ejus rei nulla apud scriptores mentio. Ast, quin idem in opere quodam medii aevi, actis Sanctorum aut diplomatibus reperiri possit, non dubito. Gemina his supra in *Casilino* item in *Camico* observavimus, & mox in *Icano* non susque deque habendam Vibii doctrinam ostensum est. O.

Inachus

Thessaliae) *Peloppon̄nesi* Simlerus. v. Spanhemius ad Callimachum in hymn. in Pall. v. 50. HESSEL. Hoc nomine, Inachi scilicet, duo fuere fluvii priscis noti. Prior Argos rigabat. v. Pausanias Cor. c. 15. Strabo L. VIII. p. 255. Alter Acarnaniam, non Thessaliam. Hic in Acheloum decurrebat. v. Strabo L. VII. p. 326. Erroris Vibiani fons forsan quaerendus in Sophocle, qui apud Strabonem L. VI. p. 271. Inachum ex primis Pindi radicibus procurrere scribit. Is autem maxima sui parte stabat in Thessalia. S. CROIX. Ab amicissimi viri sententia heic discessionem facere lubet.

Equidem, ut Ovidium potius ansam peccato Vibiano dedisse credam, eo perducor, quod ex loco ejus, Metamorph. L. I. v. 579 sq. Thessaliae fluvios Spercheum, Enipeum, Apidanum, Amphrysum desumsisse patet. Ibi autem de amnibus sermo est, qui ad Peneum, ab imo effusum Pindo, gratulabundi convenerant. Subjicit tum Poëta v. 583.

Inachus unus abest - - - -

Facile sane fuit Sequestri in hoc verborum nexu hallucinari. Quid, quod Ortelius quoque Ovidium in Thessalia ponere Inachum scribat! Facessere autem illud *Peloponnesi*, quod Simlerus substituendum censebat, prorsus jubemus. Hic enim Argivus fluvius, olim, teste Plutarcho, *Carmanor* & *Haliacmon*, hodie *Planizza* salutatus, ad Ovidii locum non quadrat. Epiri potius flumen est, quod cogitabat Vibius, in Acheloum defluens. Id dein sub mare demersum ad Argos Peloponnesi comparere rursus fabulis veterum ferri consuevisse auctor est Strabo p. 271. Sic unum esset idemque. Ex Pindo profluere docet & Aristoteles meteorolog. L. I. c. 13. & Stephanus de urb. Ab utroque Inacho diversus is est, cujus in Boeotia apud Eleonem urbem meminit Plutarchus in quaest. Graecis, Opp. T. II. p. 301. O.

Jader

v. Lucanus L. IV. v. 402. HESSEL. Jadera oppidum est Dalmatiae, cui hodie *Zara vecchia* nomen. In MS. nonnunquam dici *Jader* notat Cellarius G. A. L. II. c. VIII. sect. 5. Cui praeter Lucanum *Jader* flumen sit, novi neminem. Ejus haec verba secutus est Vibius;

Qua maris Hadriaci longas ferit unda Salonas
Et tepidum in molles Zephyros excurrit Jader.

Salonas multitudinis numero habet & Ptolemaeus L. II. c. 17. Alii Graecorum masculine quoque ὁ Σάλων. Rudera ejus hodieque visuntur, maxime quae ad Diocletiani palatium spectaverant olim, descripta magnifico opere ab Adamo. fol. Lond. 1764. *Spalatrum*, quod in vicino loco tanquam ex

illius cineribus resurrexisse tradit Cellarius & quod a cognomine fluvio rigatur, jam Ravennati anonymo *Spalatum* vocatur & a Salona distinguitur. *Jatrum* Moesiae flumen, delabens in Istrum, memorat Jornandes in Geticis c. 18. & *Nicopolin ad Jatrum*, nisi legendum sit *ad Istrum*. O.

Kaïcus

v. Caicus.

Lyncestius

Legebatur *Licesius*. Simlerus *Lyncestis Macedoniae*, optime. Plinius N. H. L. II. c. 103. *Lyncestis aqua, quae vocatur acidula, vini modo temulentos facit.* Ovidius metam. L. XV. vers. 329.

Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis;
Quem quicumque parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.

quibus versibus utitur Seneca nat. quaest. L. III. cap. 20. Sequestrem credo scripsisse *Lyncestius*, scilicet amnis. Plinii interpretamento Dalechampiano adjunge Callimachi fragment. a Rich. Bentleio V. I. collect. pag. 334. §. 38. edit. Ultraject. 1697. HESSEL. Cujus quondam caput erat Lyncus, de quo Thucydides L. IV. c. 124. Lyncestis dicta Macedoniae regio, memorata Ptolemaeo L. III. c. 13. Populum Lyncestas Thucydides L. II. c. 99. Strabo Lyncistas vocat L. VII. p. 326 & 327. Fluvium addit Plinius l. c. & Ovidius. De ejus vinosa natura & ὕδατος ὀξέος cf. & Aristoteles L. II. Meteorol. c. 3. sic & Vitruvius L. VIII. c. 3. Eodem spectare crediderim & Oribasii locum corruptum, apud eum quippe ex Ruffo L. V. c. 4. fonti cuidam laudata vis tribuitur ἐν Λιγυστικῷ forsan pro ἐν Λυγκιστικῷ. Caeterum Lyncestis flumen absque dubio aliud quoque nomen sustinuit, quod si notum esset, tum hodiernum quoque expiscari liceret. In Erigonem defluere Ortelius scribit; unde hauserit, nescio. O.

Lethe

v. Virgilius Aen. L. VI. v. 713. Lucanus L. III. v. 28. Ovidius ep. ex Ponto 4. L. II. v. 23. Claudianus de Raptu Prof. L. I. v. 278. HESSEL. Oblivionis fluvium in Inferis locavere Poëtae. Locis heic laudatis addo epigramma elegans incerti auctoris, quod L. III. Anthologiae p. 283. in Brunckii edit. T. III. p. 287. ita habet :

Τοῦτό τοι ἡμετέρης μνημήϊον, ἐσθλὲ Σαβῖνε,
ἡ λίθος ἡ μικρὰ, τῆς μεγάλης φιλίης.
Αἰεὶ ζητήσω σε· σὺ δ' ει θέμις, ἐν φθιμένοισι
τοῦ Λήθης ἐπ' ἐμοὶ μή τι πίῃς πόματος.

Ceterum Lethaeis fluviis varias regiones rigatas voluere veteres. De Creta insula mox. In Libya ad Berenicen urbem Solinus *Lethon* habet. Ptolemaeus L. IV. c. 4. *Lathonem* nuncupat. Is fluvius inferna exundatione credebatur prorumpere. Lucanum si audias, prope Tritonidem paludem defluebat. L. IX. v. 355.

- - - - Tritonida dixit ab unda,
Quam juxta Lethes tacitus praelabitur amnis,
Infernis, ut fama, trahens oblivia venis;

sed idem mox Hesperidum hortos adjungit, poëtice magis quam vere. Ex his tamen licebit Casaubono satisfacere, qui ad Strabonem L. XIV. p. 647. Lethaeum fluvium in Libya neminem veterum collocasse pronuntiat. Hispaniae Lethe sive *Limia*, ut Melae L. III. c. 1. vel Λίμιος, ut Ptolemaeo L. II. c. 6. vel Λιμαίας, ut Straboni L. III. p. 153. vocatur, eo potissimum inclaruit, quod D. Bruti expeditionis terminus fuit. v. Epitome Livii L. LV. Florus L. II. c. 17. Unde Lethes dictus, docebit Strabo l. c. Tandem & Lethaeum fluvium Magnesiam in Asia minori praeterfluere, Strabo docet L. XII. p. 554. O.

Liris

Maricae) Sic equidem lego. Servius ad Virgil. Aen. L. VII. v. 47.

Hunc Fauno & nympha genitum Laurente Marica
Accipimus,

Est autem Marica Dea litoris Minturnensium juxta Lirim fluvium. Horatius :

& innantem Maricae
Litoribus tenuisse Lirim.

quodsi voluerimus accipere uxorem Fauni Maricam, non procedit: Dii enim topici, id est locales, ad alias regiones numquam transeunt. Sed potest dictum esse per poëticam licentiam Laurente Marica, quum sit Minturnensis. Dicunt alii per Maricam Venerem intelligi debere; cujus fuit sacellum juxta Maricam, in quo erat scriptum ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ & reliqua, cui ceteros poëtae interpretes adjungi pervelim. Porphyrion ad Horat. L. III. od. 17. vers. 8.

Liris flumen, ubi Marica nympha colitur . . .
Maricam autem Minturnenses maxime colunt.

Porro v. & Martialis L. X. ep. 30. v. 8. HESSEL. Liris non a Vestinis decurrit, sed a Marsis, ut itaque suo more vera falsis misceat noster. Verum heic saltem excusari meretur, errat cum Strabone, qui loco mox laudando eadem tradit. Ex Apennino effusus Liris olim *Clanis* vel *Glanis* vocabatur, teste Strabone L. V. p. 233. & Plinio L. III. c. 5. qui Minturnas coloniam hoc amne dividi adjicit. Placidas ejus undas pingit Horatius L. I. ode 31.

Non rura. quae Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.

eleganter etiam Silius Ital. L. IV. v. 350. quem videbis. Glanim triplicem in Italia occurrere docet Casaubonus ad Strabonis l. c. Liris hodie *Garigliano*. O.

Lycus

v. Servius ad Virg. Geogr. L. IV. v. 367. ubi ad *Lycumque* habet *fluvius Asiae*. HESSEL. Lycus fluvius multiplex memoratur priscis; Lycas oppidum nusquam, quod norim. Herodotus L. VII. c 30. Λύκος ποταμὸς (Colossis

Phrygiae majoris oppido) εἰς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται· ἔπειτα διὰ σταδίων ὡς μάλιστα καὶ πέντε ἀναφαινόμενος ἐκδιδοῖ . . . ἐς τὸν Μαίανδρον. cf. & Strabo L. XII. p. 578. & Plinius L. II. c. 103. In Bithynia Lycum habent Scylax & Apollonius Rhodius L. II. v. 724. In Lydia Thyatiras Lyco allui docet Plinius L. V. c. 29. In Cappadocia alium locat ipse L. VI. c. 3. & Strabo L. XII. p. 556. in Armenia idem L. XI. p. 529. Habet & Assyria Lycum, in Tigrim qui defluit, teste Polybio L. V. c. 51. & Strabone L. XVI. p. 737. Itemque Phoenicia, auctoribus Strabone L. VI. p. 755. & Plinio L. V. c. 20. Sed & extra Asiam Lycus occurrit, ut in Sicilia, Scythia Europaea, circa Byzantium. cf. Ortelius. O.

Liger

Papirium Massonum consulito, descript. flum. Gall. qua Franc. est. p. 97. HESSEL. Liger ipse sic olim, non Ligeris. Sic Caesar quoque B. G. L. VII. c. 55. Ubi Ortelius Graece in recto casu invenerit Λίγειρος, nescio; apud Strabonem dicitur, Λίγηρ, L. IV. p. 189. apud Ptolemaeum Λίγειρ. Iste cursum fluvii apte describit: ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν Ὠκεανόν . . . Ἀκουϊτανοὶ . . . μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικοῦσι καὶ τοῦ Λίγηρος . . . ὁ δὲ Λίγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. Quod Aquitanos ad Ligerim pertingere recte scribit, ex Augusti partitione Galliae est, sub Caesare quippe Garumna terminabatur Aquitania. Fluvio nomen hodie *Loire*. Pro *Britannico* mari rectius Vibius posuisset *Aquitanicum*. O.

Lycastus

Coae. Fortassean *Ceae*. HESSEL. An *Cretae?* nam ibi civitas Lycastus. v. Mela L. II. c. 7. GRONOV. In Creta Lycasti urbis jam meminit Homerus Iliad. II. v. 647.

Λύκτον, Μίλητόν τε, καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον.

addit scholiastes πόλιν Κρήτης, sed locus ipse jam rem declarat; recensentur enim urbes Cretae, quibus hasta clarus

praeerat Idomeneus. Milytum atque Lycastum ipsius aevo non amplius superfuisse, Strabo refert L. X. p. 479. Attamen id oppidum recenset iterum Plinius H. N. L. IV. c. 12. Idem aliud ejusdem nominis in Cappadocia vel Ponto memorat L. VI. c. 3. quod a Lyco fluvio dictum forsan fuit. Lycasti fluvii altum ubivis silentium. O.

Lethaeus

Strabo L. X. p. 478. postquam de Gortyna, Cretae oppido, verba fecit, adjicit, διαῤῥεῖ δ' αὐτὴν ὅλην ὁ Ληθαῖος ποταμός. Ptolemaeus L. III. c. 17. Lethaei fluvii ostia in australi Cretae latere recenset. Quibus extra Cretam eodem insigniri nomine contigit, fluvios paullo ante ad *Lethen* notavimus. O.

Harmonia) Hesiodus deor. gener. v. 933.

αὐτὰρ Ἄρηϊ
Ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν
Δεινοὺς, οἵ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ,
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος ἔθετ' ἄκοιτιν.

Hyginus fab. 6. *Cadmus Agenoris & Argiopes filius ira Martis, quod draconem fontis Castalii custodem occiderat, suorum prole interempta, cum Harmonia Veneris & Martis filia uxore sua in Illyriae regionibus in dracones sunt conversi.* Hoc rectum est nomen uxoris Cadmeae: attamen scriptura discrepitat Acron ad Horat. art. poët. vers. 187. *Cadmus & Hermione in angues conversi sunt: nam Hermione filia Martis & Veneris dicitur fuisse. Dicuntur autem in angues conversi propter occisum draconem, qui erat Marti consecratus.* Sunt, qui Hermionen his locis Harmonie commutent. HESSEL.

Mincius

v. Virgilius Georg. L. III. v. 12 sq. HESSEL. Burmannus secundus in Antholog. Lat. T. I. pag. 354. arbitratur, forsan apud Vibium legendum esse, *proximus Mantuae*

nis agris, *ex Benaco* scil. fluens. Conjectura haec non displicet, ast membranis invitis sollicitare locum non est visum. Subaudiendum fortassis: *agris*, ni gentile sit *Mantuanis*, substantive positum. *Agitur* idem quod *labitur*, *prolabitur*. De Mincio v. & Virgilius Aen. L. X. v. 206. Sidonius Apollin. L. I. ep. 5. Claudianus de sexto Conf. Honorii v. 198 & in Epithal. Pallad. & Seren. v. 108. Minciadem vocat Maronem Sedulius praef. hist. Evang. v. 10. Andibus prope Mantuam oriundum, cuius eapropter Andinum cantum laudat Silius Ital. L. VIII. v. 594. Mincio idem nomen hodieque. O.

Mosella

Hoc flumen celebravit Ausonius edyll. 10. HESSEL. Mosella, cui *taurinae frontis honorem* Ausonius tribuit, cuique idem nomen hodieque inhaeret, apud Florum L. III. c. 10. *Mosula* dicitur. In tabula Theodosiana *Musalla*. Apud Venantium Fortun. L. VII. c. 4. v. 7. *Musella*. Ravennas anonymus *Moselam* vocat. Sunt, qui Ptolemaeo *Obringam* salutari arbitrentur L. II. c. 9. cf. Hadr. Valesius in Notit. Gall p. 363. Negant Cluverius atque Cellarius; mirum tamen, ni is sit fluvius, Mosellam prorsus praeteriri a Ptolemaeo. cf. & D'Anville Notice de la Gaule p. 499. De Mosellae cum Arari tentata conjunctione, qui egregius conatus L. Veteris fuit, nostra jungendorum marium fluviorumque omnis aevi molimina consules. O.

Minio

v. Servius ad Virg. Aen. L. X. v. 183. *Fluvius est Minio Tusciae ultra Centum cellas.* cf. Jos. Simlerum, Jos. Castalionem & Theod. Sitzmannum ad Rutilii itiner. v. 279. HESSEL. Hodie *Mignone* item *Mugnone* salutatur. Inter Graviscas & Centumcellas (nunc *Civitavecchia*) defluebat; atque sic etiam in tabula Theodosiana sistitur, corrupte licet *Mindo* vocatus. Neque audiendus hic est Mela, qui Pyrgos inter & Castrum

novum exire jubet L. II. c. 4. notatus eapropter Cellario G. A. L. II. cap. 9. ſect. 2. Haec autem ut ſunt obvia & trita, ita difficultatis plenum eſt, quod Sequeſter addit : *a Minione*. Puto *urbe*. Verum ejus apud veteres ſcriptores Romanos nullibi fit mentio. Inde Boccacius mutavit poſuitque, *haud longe a Roma*. Verum, ecce, quod jam aliquoties nobis contigit, ut Vibii verbis ex ſequioris aetatis operibus robur conciliaremus, id & heic licebit. *Minium* oppidum, quod profecto & *Minionis* nomine, ut fluvius ipſe, venire potuit, aptiſſimo loco & bis quidem inſerit Ravennas anonymus. Ita ille L. IV. c. 32. *Caſtro novo, Centumcellis*, *Minium*, *Tabellaria*, *Graviſca* &c. dein L. V. c. 2. eadem repetit, ubi Plac. Porcheron adnotat: *Minionem amnem aut certe urbem juxta ipſum poſitam intellige.* Imo vero amnem non licet, urbem oportet. Sic ſalva res eſt. De Minio Luſitaniae nota ſunt omnia. O.

Metaurus

v. Silius L. VIII. v. 451. HESSEL. Olivarius ad Melam L. II. c. 4. notat: *nunc Plumba fluvius*, cum retineat nomen antiquum *Metaro*. GRONOV. Haud procul Fano Fortunae Metaurum Umbriae fluvium locat Strabo L. V. p. 227. Habet ſimilia Plinius L. III. c. 14. Hodie is fluvius *Metaro*, itemque *Metro* vocatur. Curſum ejus graphice pingit Silius l. c.

> \- - - - - - - *rapidaſque ſonanti*
> *Vertice contorquens undas per ſaxa Metaurus.*

Tabula Theodoſiana *Mataurum* dicit & ad oſtia male *Mataua.* Habes & apud Cluverium antiquum lapidem, in quo legitur *Matauro*. v. Ital. ant. L. II. c. 5. Diſtinguendus autem hic Umbricus Metaurus eſt ab alio in Bruttiis, de quo Strabo L. VI. p. 256. & Plinius L. III. c. 5. Nunc *Marro* vocatur ab accolis. O.

Maeandros

Pomp. Melam L. I. c. 17. & Ptolemaeum L. V. c. 2. si audias, Maeander Joniae fluvius erat. Cum iis sentit & Plinius, qui Joniam antiquo suo nomine Lydiam vocat: *Lydia autem perfusa flexuosi amnis Maeandri recursibus.* L. V. c. 19. D'Anvillius spretis his veterum testimoniis Maeandro fluvio Cariam sejungit a Lydia. v. tab. asiae min. S. CROIX.

flexuosus) Eustathius ad Dionys. orb. descr. v. 824. Servius ad Virg. Aen. L. V. v. 251. Propertius L. II. eleg. 25. v. 35. Ovidius metam. L. II. v. 246. L. VIII. v. 162. L. IX. v. 449. & ep. heroïd. IX. v. 55. Seneca herc. fur. v. 683. Silius L. VII. v. 139. Lucanus L. III. v. 208. ubi pro *erectis* Salmasius & Heinsius legunt *& rectis.* Maeandri forma in itinerario Gallico Georgii Wheeleri descripta est p. 274. T. I. ed. Amst. 1689. HESSEL. Porro de cursu ejus consulendus le Bruyn in voy. T. I. p. 102. 104. Varios ejus alveos prope Miletum in tabula depictos sistit Chandler in Jonian Antiquities Ch. III. Pl. I. & in Travels in Asia minor. Vere Poëta:

Non secus ac liquidus Phrygiis Maeandros in arvis
Ludit & ambiguo lapsu refluitque fluitque,
Occurrensque sibi venturas adspicit undas,
Et nunc ad fontes, nunc in mare versus apertum
Incertas exercet aquas, ita - - -

Hodie Maeander *Meinder*, *Minder* item *bojuck Minder* audit. Ast in tabula Theodosiana jam *Minde fl.* legitur. O.

Macra

v. Lucanus L. II. v. 426.

- - - nullasque vado qui Macra moratus
Alnos vicinae percurrit in littora Lunae.

HESSEL.

Livio XXXIX. 32. & XL. 41. Macra vocatur, item Plinio III. 7. sed a Ptolemaeo III. 1. Μακράλλα. GRONOV.

Apud

Apud Ptolemaeum nonnulli codices habent Μαρκάλλα. Utrumque corruptum esse, certum videtur Cluverio Ital. ant. L. I. c. 9. Idem sentit Casaubonus ad Strabonem L. V. p. 222. ubi Μάκρης vocatur is fluvius; absque dubio enim τοῦ χωρίον substituendum ποταμός. Hodie *Magra* salutatur. Liguriam ab Etruria disterminabat. v. Plinius L. III. c. 5. Tabulae Theodosianae rationes heic profecto sunt oppido turbatae. Macram fluvium, cui *Marca* nomen est adscriptum, a Lunae oppido procul removit ista. Ad utram Macrae ripam situs fuerit *Lunaï*, ut apud Ennium est, *portus* - - - *quo non spatiosior alter innumeras cepisse rateis & claudere pontum.* quae verba sunt Silii L. VIII. v. 483. dissensus est, de quo consuluisse Cluverium juverit L. II. c. 2. Ipse Strabonis descriptione ductus, Lunae portum eundem judicat esse, quem hodie *il golfo di Spetia* vel *della Spetia* nuncupant. O.

Mathis

Hunc fluvium, soli nostro & post eum Boccacio laudatum, non adoptavit Cellarius; contra Danvillius infra Drinum, quo Lissus rigatur, flumen exhibet, cui nomen *Mathis* adposuit. Huic in recentioris Geographiae tabulis respondet apud eundem *Mattia*; in tabula Castaldi invenerat Ortelius *Matin*. Sic ergo commode sua Vibio auctoritas asseritur, qui ceterum, ut solet, veris falsa admiscet. Est enim remotior a Dyrrachio Matis, quem si forsan Lissi, cui propior est, fluvium credidit, inversa a librariis verba putarem, initio sic posita: *Mathis Lissi non longe a Dyrrachio.* Sed nec haec vera satis forent, scatetque noster tot tantisque peccatis, ut operam abutatur suam, qui invito unam alteramve maculam ei abstergere satagit. O.

Marsyas

Celaenae) vera lectio, seu potius *Celaenarum.* Ovidius metam. L. VI. v. 399.

Inde petens rapidum ripis declivibus aequor
Marsya nomen habet, Phrygiae liquidissimus amnis.

quem ad locum comparandus Lucanus L. III. v. 207. de Marſya ſatyro, in cognominem fluvium commutato, Martialis L. X. ep. 62. v. 9.

Qua vapulavit Marſyas Celaenaeus.

Munkerus quoque ad Lactant. narr. fabul. L. VI. fab. 5. legit *Celaenarum*. HESSEL. Lege *Celaenarum*. videndus ad h. l. Livius L. XXXVIII. c. 13. *Hujus amnis* (ſcil. Maeandri) *fontes Celaenis oriuntur. Celaenae urbs caput quondam Phrygiae fuit: migratum inde haud procul veteribus Celaenis, novaeque urbi Apameae nomen inditum ab Apamea ſorore Seleuci regis. Et Marſyas amnis haud procul a Maeandri fontibus oriens in Maeandrum cadit: famaque ita tenet, Celaenis Marſyam cum Apolline tibiarum cantu certaſſe.* Idem ſcribit Strabo L. XII. p. 577. 578. GRONOV. Adde Plinium L. V. c. 29. Herodotus L. VII. c. 26. Celaenis in foro ſuspenſam videri Marſyae pellem ſcribit, formatam in utrem, & ex eo ipſo foro fluvium oriri addit, qui in Maeandrum incidat & *Catarractes* dicatur. Itaque hic aliud nomen ejuſdem Marſyae amnis, quem hodie *Jarmuck* ſalutati referunt. Maximus Tyrius oculatus teſtis ex eodem fonte utrumque fluvium Marſyam & Maeandrum oriri teſtatur. diſſ. VIII. c. 8. Plutarchus de fluviis alium memorat Marſyam, qui *Midae fons* dictus. Alium Plinius L. V. c 24. a Samoſatis, latere Syriae, influere in oppidum Singara memorat. Iſti hodie *Cingas* nomen. Ptolemaeo quoque L. V. c. 15. Σίγγας flumen eſt. Eſt & Marſyas regio Coeleſyriae apud Strabonem L. XVI. p. 753. cf. Ortelius. O.

Melas

Epidanum) Vereor, ne Vibius item hic, uti ſupra in *Apidanos* atque *Aſopos* infraque in *Phoenix* parum conſiderate ſecutus eſſe videatur Lucanum L. VI. verſ. 3.

Et quiſquis pelago per ſe non cognitus amnis
Peneo donavit aquas. It gurgite rapto
Apidanos, numquamque celer, niſi miſtus, Enipeus.
Accipit Aſopos curſus Phoenixque Melaſque.

ſi fiat ejus cum Herodoto L. VII. cap. 198, 199 ac 200, & cum Strabone L. IX. pag. 428. contentio atque comparatio. Ille Melas a Trachine diſtans quinque ſtadia latuit Hortenſium interpretem Pharſal. minime vero Euſtathium enarratorem Dionyſii perieg. verſ. 414.

Καὶ περὶ τὴν Τρηχῖνα δὲ, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ.

HESSEL

in Epidanum) Laurembergius mavult *in Acïonem.* GRONOV. D'Anvillius in tabula Graeciae antiquae, preſſo pede Herodoti & Strabonis verba ſecutus, in Maliacum ſinum hoc ordine delabentes fluvios ſiſtit; apud Anticyram Sperchium, dein Dyram, poſtea Melanem haud procul a Trachine, tandem Aſopum prope vicum Anthelam. In Aſopum autem ibi fere, ubi in mare exit, influentem Phoenicem exhibet, a quo ad Thermopylas quindecim ſtadiorum intervallum eſſe ſcribit Herodotus. In omnibus iſtis falſus eſt Vibius, Lucani verba dum perperam intellexit. Hic ita debebat ſcribere: *Melas Theſſaliae, in Maliacum fluens.* Caeterum, quum nomina Araxis, Cyri, Melanis & ſimilia vel ab undarum rapiditate vel ab earum colore ipſis ſint indita, mirum non eſt, ſi pluribus in locis & regionibus iis inſigniti occurrant amnes. Praeter Theſſalicum Melanes & in Boeotia, in Thracia, in Peloponneſo, in Colchide, in Cilicia & alibi paſſim memorantur v. Ortelius. O.

Nilus

v. Lucanus L. II. v. 416. Propertius L. II. eleg. 1. v. 31. Lucretius L. VI. v. 712. Claudianus idyll. 4. HESSEL. In ſcrutandis Nili fontibus noſtri aevi induſtria neutiquam antiquorum ſuperavit ſolertiam. v. D'Anville Diſſ. ſur les ſources du Nil dans les mém. de l'acad. des Inſcr. T. XXVI. p. 46 ſq. Priuſquam Ptolemaeus Evergetes Aegypto praeeſſet, parum ultra Meroën inſulam ejus fluvii curſus innotuerat. Is demum victricia arma in auſtralibus plagis circumtulit, noſcendique rectius Nili curſum occaſionem ſubminiſtravit.

v. monumentum Adulitanum apud Chishull antiq. Afiat. p. 80. S. CROIX. Non desunt, quibus ad veros Nili fontes omnino penetrasse nonnemo videatur. In his est Le Bruyn, qui in voyage au Levant T. II. Paisium atque Tellezium in regione Sahakala celebratissimi amnis ortum deprehendisse narrat. Eamque horum duumvirorum sententiam testimonio Illustris viri, ab Aethiopum rege Cahiram ablegati, satis superque firmatam pronuntiat. Verum potiora sunt, quae tradit D'Anvillius. De caussis annui inundantis fluminis incrementi notum sententiarum divortium. Nilum Africam inter Asiamque terminum agnovisse veterum nonnullos, tum alienis apud Strabonem L. II. p. 126, tum propriis Plinii L. III. c. 1. & Pomp. Melae L. I. c. 1. verbis constat. Simili modo in tabula Theodosiana haec leguntur: *fl. Nilus qui dividit Asiam & Libiam.* Quibus nominibus olim insignitus passim fuerit Nilus, docebit Ortelius. O.

Nar

Tiberim) v. Lucanus L. I. v. 475. Silius L. VIII. v. 452. HESSEL. Umbriae flumen, non Sabinorum, vulgo Nar salutatur; verum, quandoquidem inter utramque regionem terminus is fuit, cf. Cluverius Ital. ant. L. II. c. 10. haud ita male Sabinis quoque adscribitur. *Velinos lacus sulphureis aquis exhaurire* dicitur Plinio L. III. c. 12. *Tiberimque ex his petens replere, e monte Fiscello labens.* Virgilius quoque Aen. L. VII. v. 517. ita

Sulfurea Nar albus aqua - - -

ubi Servius innuit, *Nar* appellatum, quod Sabini hac voce *sulphur* denotarent. Neque tamen tuta satis ipsi Servio haec interpretatio visa; addit enim: *sive quod odore sulfureo nares contingat, sive quod in modum narium geminos habeat exitus.* Quae merae sunt nugae. Reliqua Vibii verba ex his Strabonis verbis lucem accipiunt L. V. p. 227. καὶ Ναρνία, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Τίβερι μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς δ' οὐ μεγάλοις σκάφεσιν. Accolas Naris Interamna-

tes. *Nartes* vocat Plinius L. III. c. 12. Et apud Gruterum pag. 422.

CIVITAS INTERAMNATIVM NARTIVM

Nari fluvio hodie *Nera* v. *Negra* nomen. Narniae idem, *Narni.* O.

Numicus

v. Silius L. VIII. v. 360. Tibullus L. II. eleg. 5. v. 41. HESSEL. Ad Numici fontem positum Lavinium fuit, in eo colle, in quo nunc conspicitur fanum *S. Petronellae.* v. Cluverius Ital. ant. L. III. c. 3. *Super id flumen Aeneas situs fuit, Jovem Indigetem quem appellant*, teste Livio L. I. c. 2. Sacello ibi extructo Aeneae tanquam heroi, titulum fuisse hunc impositum

ΠΑΤΡΟΣ ΘΕΟΥ ΧΘΟΝΙΟΥ
ΟΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΟΜΙΚΙΟΥ ΡΕΥΜΑ ΔΙΕΠΕΙ

refert Dionysius Halic L. I. Erat autem & fons & antrum, ex quo profluebat, *Annae Perennae* sacrum. Ea Didonis soror fuerat. v. fabellam apud Ovidium fastorum L. III. v. 543 sq. & Silium Ital. L. VIII. v. 28 seq. Quid sibi velit Servius, quum ad Aeneid. L. VII. v. 150. haec habet: *Numicus ingens ante fluvius fuit - - post paulatim decrescens in fontem redactus, qui & ipse siccatus est, sacris interceptus. Vestae enim libare non nisi de hoc fluvio licebat* . . non satis video. Hodieque manare fontem & fluere amnem dicunt, dictum *Numico*; Pyrrhus Ligorius *Rivo* salutat. O.

Niphates

v. Lucanus L. III. v. 245.

Armeniusque tenens volventem saxa Niphatem.

HESSEL.

Niphates Armeniae mons passim memoratur. v. Strabo L. XI. p. 523 & 527. Pomp. Mela L. I. c. 15. Plinius L. V. c. 27. Νυμφάτην dicit Ptolemaeus L. V. c. 13. Nisi quod Palatinus codex quoque Νιφάτην habeat. Ex eo monte ruere

Tigris ſcribitur apud Strabonem L. c. p. 529. Niphatis contra amnis ſoli, quod ſciam, poëtae meminere. Virgilius Georg. L. III. v. 30. Horatius L. II. ode 9. Silius Ital. L. XIII. ỽ. 764. item Lucanus l. c. O.

Orethus

Eum non Panormi ſed τὸν πρὸ τῆς πόλεως ποταμὸν vocat Polybius L. I. c. 40. neque nominat; ſimili modo Diodorus L. XXIII. c. 40. Hodie *l'amiraglio* ſalutari, auctor eſt Cluverius Sic. ant. L. II. c. 3. Ortelius ex Leandro *fiume de la muraglia* vocari aſſerit. Suppeditat ergo heic nobis Vibius fluvii nomen, indictum aliis. Eſtque id eo magis mirabile, quod vetus *Oreti* nomen hodieque retinere amnem teſtatur Ser. Caſtellus Pr. T. M. Panormitanus ipſe, adeoque teſtis luculentiſſimus. v. proleg. ejus ad Inſcr. Sic. pag. XXVIII. ubi in NN. Panormitanorum monſtrum biforme, ſcilicet taurum humana facie inſignem, ſymbolum ipſius Orethi fluvii eſſe docet. In Hiſpania Oretum oppidum, Oretani populus, Oretania regio nota. O.

Oaxes

Multas fecit Oaxes turbellas. Ego ſequor auctoritatem Ang. Politiani miſcell. c. 37. J. L. de la Cerda ad Virgilii ecl. I. v. 66. Chr. Cellarii G. A. L. II. c. 14. & aliorum, qui flumen hoc Cretae non abjudicarunt. De Creta etiam, ſi tibi commodum eſt, expende teſtem Barthium in anim. ad Claudianum bell. Gildon. v. 31.

Varro) Utrum M. Terentii Varronis fragmentorum, quae complura ſunt, collectione hoc fragmentum ſit comprehenſum, nec ne, non vacat jam inquirere. Etenim ad ea quaedam de Servio addi poſſe, teſtatur in prima fronte ſui exemplaris (Durd. 1619.) Broukhuſius: id nunc meum eſt. Sed juſtiſſime tribuit Politianus hanc naufragii tabulam P. Terentio Varroni Atacino; quo ſuper poëta diligenter agit Gyraldus de poët. hiſtor. dialog. IV. pag. 202. Voſſiuſ-

que major de poët. Latin. cap. 2. & de histor. Latin. L. I. cap. 16. ambo laudantur a Fabricio biblioth. Latin. L. I. cap. 7. §. 5.

Quos magno) Haec & sequentia verba MS. Rev. deficiunt adusque verbum *geminis*. Servius autem ad Virg. ecl. I. v. 66. hos Varronis Atacini versus accumulat hoc ἡμιστιχίῳ

Scindere dicta.

quod quid sibi velit, nescio. Reddendum erat Latine Graecum ἐξελάσησεν, usurpatum, ut Apollonii Rhodii scholiastes interpretatur, ἀντὶ τοῦ ἐγέννησεν: namque Apollonius Rhodius ita canit L. I. vers. 1129.

ὕς ποτε νύμφη
Ἀγχιάλη Δικταῖον ἀνὰ σπέος ἀμφοτέρῃσιν
Δραξαμένη γαίης Οἰαξίδος ἐξελάσησε.

Fortassis apud Servium legi debet

Fundere dicta.

siquidem *fundere* non raro significat *parere*. De reliquo, ne quem offendat prima littera in *Oaxis* producta eademque in *Oaxes* correpta, melius caverunt Graeci apposito ι: qua de re σχόλιον ad Apoll. Rhod. locum; ἔδει δὲ εἰπεῖν Οἀξίδος, προσετέθη δὲ τὸ ι. vide sis Holsteniumque & Berkelium Stephani Byzantini explanatores in Ὄαξος. HESSEL.

Oaxes) Virgilius Ecl. I. v. 66.

Et rapidum Cretae veniemus Oaxen.

ubi Servius: *Rapidum h. e. lutulentum, quod rapiat cretam. Creta terra alba dicitur. Nam Oaxis fluvius est Mesopotamiae, qui velocitate suà rapiens albam terram turbulentus efficitur, vel Oaxis fluvius Scythiae in Creta insula non est: sed aqua cretei coloris est. Oaxen Philisthenes ait Apollinis & Anchiales filium; hunc Oaxen in Creta oppidum condidisse, quod suo nomine nominavit. ut Varro ait:*

Quos magno Anchiale partus adducta dolore,
Et geminis capiens tellurem Oaxida palmis
Scindere dicta.

Salmasius notat: *Male apud Servium scribitur Oaxida, quod versus non patitur, licet locus ita appellatus sit . . . . Oaxes*

igitur apud Poëtam fluvius est Scythiae Orientalis, qui Oaxus aliis dicitur & Oxus. Nam & Ὦξης & ὦξος appellatus. Sensus ita plane accipi postulat. Et rapidum Cretae vocat, quia creta, id est albo limo, turbidus fluat. Mesopotamiae fluvium Oaxem *dicit esse Servius, sed nugatur. Nullus in Mesopotamia fluvius hac nomine.* Sic Servius cum Salmasio sapere voluit prae magistro suo Virgilio, cui tamen secundas fert Sequester. Ceterum civitas *Oaxus* probatur & per Herodotum L. IV. c. 154. Ἔστι τῆς Κρήτης Ὄαξος πόλις. & apud Stephanum Byzantinum: Ὄαξος πόλις Κρήτης, Ἐλευθέρας ἐν πέτρᾳ, κατὰ ξενίων, ἀπὸ Ὀάξου τοῦ Ἀκακαλλίδος, τῆς θυγατρὸς τοῦ Μίνω. GRONOV. Ego sane sum in ea sententia, τὸ *Creta* in versu Virgilii

Pars Scythiam & rapidum Cretae veniemus Oaxem.

non esse hic ex genere appellativorum, & σὺν τῷ *rapidum* construi eo, quem Servius primum prodidit, sensu; neque me movet, quod geminum locum, in quo rapidus cum secundo casu conjungatur, non meminerim me observasse; qui sciam, adjectiva omnia, quae actionem in aliud denotant, necessario cum aliquo casu esse componenda, componique revera frequentissime cum genitivo, non aliter atque ea, quorum tum naturam, & quasi vicem gerunt, participia. Ita *studiosum Ciceronis* dicebant veteres eodem modo, quo *Ciceronis amantem*, & *capacem fluminis alveum*, perinde uti contraria ratione *tenentem ingentis alvei Atacem fluvium Narbonensis Galliae scripsit* Mela L. II. cap. 5. *audax coepti, facti praeclarus.* Caeterum, quod *rapidus* alibi eundem casum non adsciscat, quamquam istud diserte affirmare in hac memoriae meae, in his talibus non felicissime reminiscentis imbecillitate, haud quaquam ausim, id nos tum demum gravius deberet turbare, si eandem alicubi, quam in Maroniano loco, significaret in alium actionem, neque tamen genitivum haberet adjunctum. Sed vero, cum eadem, qua modo usus sum, memoriae non felicissimae praefatione atque excusatione, tibi confirmo non arbitrari me, illud apud probatos auctores, ubi casum omnino nullum regit, aliud quam ce-

lerem notare, quo ſenſu ne umbram quidem actionis ejuſmodi, qualis requiritur, ut adjectiva caſum regant, ineſſe huic voci intelligis. Dices, cur ergo actionem hic iſti voci, novamque plane ſignificationem in loco Maronis attribuis? Attende quaeſo, quid reſpondeam. Vox *rapidus* atque affine *raptim*, item aliud ex eodem fonte profectum *rapax*, quod in legionum titulis honeſtiſſime olim ad deſignandam *celeritatem* uſurpatum animadvertimus, natura ſua atque ex etymologia non aliud poſſunt denotare, niſi rem, quae vel rapit, vel rapitur, neque proinde aliter celerem deſignat, quam metonymice, eo quod nempe celeritas cum raptu fere ſit conjuncta. At cum hoc ita ſit, ecquis mihi jam porro inficiabitur, vocem iſtam *rapidus* habuiſſe aliquando propriam ſuam, quam etymon arguit, *rapiendi* ſignificationem, quae poſtea paulatim exoleverit, ita tamen, ut erudito ſcriptori eam pro re nata revocare liceret? Cujus conſuetudinis ſi afferrem exempla, ac voces nativo ſuo ac proprio ſenſu nunquam aut rariſſime, improprio atque figurato paſſim apud auctores uſurpatas inſtituerem accumulare, equidem vereor, ut me male de tuo in his literis profectu, quem facio ſane plurimi, judicare exiſtimares.

Quaeris porro, ſi Oxum Scythiae fluvium deſignaverit Maro, cur non ſaltem Oaxum potius cecinerit, quam Oaxem? Ad quod ſi vel hoc unum ego reſpondero, requiſiſſe id ſuavitatem carminis, cum iſte quaſi rythmus in *rapidum* & *Oaxum* valde laedat teneriores aures, & optimorum poëtarum lectione tritas, nihil habes amplius quod querare. Quid, quod ſimilitudo caeterorum in Aſiae fluminibus obviorum nominum ampliorem ei etiam hac in re poteſtatem tribuit, qui Gangem, Euphratem, Araxem, Phaſim, Tigrim & quos non? perpetuo nobis ingerunt; in *ος* Graiorum vel Latinorum *um* terminatos parcius producunt. Itaque nec hoc ego tibi jam amplius largior, fluvium eum in *um* ſemper aut conſtanter apud omnes deſiiſſe, petoque argumentum ab ipſa illa Cretenſi civitate, quae nonnullis interpretum Maronis fraudi fuit, ac certe non minus Oaxis, Oaxes

atque Oaxus dicta fuit, quemadmodum vel τῆς Ὀαξίδος appellatio, apud antiquos subinde occurrens, tibi debet persuadere; quin Oxim omnino aliquos dixisse Oxiae paludis nomen, quod tibi me apud veteres legisse pro certo confirmo, arguit. Oaxim vero denique pro *Oxim*, ne iterum adversus commoditatem decurrere necesse sit, etiam Plinius dixit, apud quem lacus Oaxus ille, qui amni nostro pro fontibus est, appellatur. ISELIUS *in epistola ad Schminckium.*

Locus Virgilii Eclog. I, v. 66. difficultatem habet non exiguam. In Servii expositione quaedam aperte falsa sunt, quaedam incerta; nam quod Oaxem Mesopotamiae fluv. esse dicit, id nusquam alibi vel pictum vel fictum vel scriptum opinor, ac proinde, Salmasii sententiam secutus, tanquam nugatorium rejicio. Idem mox alios, ut videtur, auctores secutus, Oaxem non Cretae, sed Scythiae fluv. esse tradit. Sed hoc quoque non fert Politianus L. I. Miscell. cap. 37. & Servium foede errasse praefatus, se Oaxem Cretae ins. fluvium accipere ait his de causis, quod inter ejus insulae fluvios Vibius Sequester Oaxem memoret, a quo etiam, ut ille putat, civitas Oaxia in eadem insula dicta sit, quod Apollonius Rhodius in Argonauticis Cretam tellurem Oaxida appellaverit, denique, quod rationi conveniat, ut poëta populares suos toto orbe dispersum iri ostensurus, de insula quoque in medio veluti mari Mediterraneo sita, tunc & de altera, penitus toto orbe divisa, memoret. Cum Politiano quoque sentit Brodaeus I. Miscell. c. 39. & Agricolam, qui Oaxem Scythiae fluvium esse dixerat, reprehendit, ut temere minutos glossographos, quo nomine Servium designat, secutum. Rationes suae sententiae adfert duas, auctoritatem nimirum Vibii, & quod Oaxus Stephano & Herodoto testibus urbs Cretae fuerit. Atque hanc opinionem etiam sequitur Cellarius L. II. Geogr. Antiq. c. 14. iisdem, quibus illi, rationibus nitens, & ob eas non dubitandum esse dicens, quin in Creta fuerit Oaxes fluvius, praesertim Virgilio adfirmante, & comprobante etiam e Varrone Vibio Sequestro. Sed Politianum refellit, ut mihi quidem videtur, non omnino

male Floridus Sabinus I. Lect. Subc. cap. 6. ac primo quidem Vibii auctoritatem hic valere non debere dicit, cum de Oaxe fluvius Cretae alii omnes geographi sileant, quod eos facturos fuisse non credibile sit, si is ibi fuisset, propter illius insulae celebritatem. Quod autem Politianus ab Oaxe fluv. Cretae Oaxiam urbem, & ipsam Cretam Oaxida terram dictam putat, id eum sine ulla auctoritate comminisci, & doctos potius Servium sequi, qui urbem eam ab Oaxe Apollinis filio, non ab Oaxe fluvio, nomen accepisse auctor est. Potuisset Servio testem addere Stephanum, qui idem, quod Servius, scribit; praeterea e Politiano quaerere, quo auctore Oaxiam dicat urbem, quam Herodotus IV. 154, Stephanus de urbibus, & si conjecturam Meursii ab If. Vossio probatam sequimur, Scylax pag. 42. Oaxum vocant. Postremum argumentum Politiani ita refellit Floridus, ut dicat Politianum poetae mentem non esse adsecutum, qui hoc velit, eos, qui agris suis ejecti fuerant, queri, sibi in loca deserta, sitientem Africam, Scythiam & Britanniam eundum, ut quibus regionibus nulla esset aëris benignitas & clementia, nulla humanitas; in profectione in Cretam insulam autem nil esse incommodi; quae & propinqua, & maxime commoda, & fertilis, & centum urbibus habitata esset. Haec ille pro Servio contra Politianum, quae etiam Brodaeo & Cellario opponi possunt. Nam quod Virgilii auctoritate, tanquam argumento pro sua sententia, utitur Cellarius, id parum procedit, & ejusmodi argumentatio, quam diu de sententia poetae quaeritur, incurrit in vitium, quod Graeci αἰτεῖσθαι τὸ ζητούμενον, logici petitionem principii vocant. Varronis autem auctoritas, quemadmodum temere rejici non debet, modo constet Vibium in eo laudando non errasse; ita fortasse non tanta est, ut in omnium geographorum silentio sola rem conficere possit. Atque haec quidem probabiliter ita contra sententiam eorum, qui Oaxem Cretae flumen esse volunt, disputari possunt. Caeterum non ingratam rem studiosis facturus fuisset idem Floridus, si antiquorum auctoritate sententiam, quam tam animose contra Po-

litianum tuetur, confirmasset; at ille de Oaxe fluvio alios videre jubet, & se, si vel omnes geographi eum in Creta fuisse dixissent, tamen negaturum dicit, Virgilii sententiae congruere, ut hic locus de Creta insula accipiatur, quod inopia testimoniorum ex antiquitate de Oaxe Scythiae fluv. fieri palam est. Salmasius quidem in Exercit. Plin. pag. 692. Oaxem fluv. Cretae nullum esse scribit, & Oaxem Virgilii Oxum (quem Scythiae fluv. esse ex Mela III. 5. constare potest) esse, antiquis sine discrimine Oaxum & Oxum vocari, pronunciat, & sine ulla mentione Vibii & Varronis poetam non nisi ridicule de Creta exponi posse dicit, Serviique de albo limo expositionem probat. Sed mihi res intricatior, quam quae plane expediri queat, & ejusmodi prope esse videtur, ut facilius utraque sententia refelli, quam alterutra earum ἀναντιῤῥήτως stabiliri possit. Nam nec satis causae est, cur vel Vibii fidem in laudando Varrone suspectam habere, vel eundem negligentiae errorisve insimulare debeamus; etsi hoc suspicionem aliquam erroris praebere potest, quod Servius, cum Oaxem oppidum fuisse Cretae Varronis auctoritate doceat, de fluvio nil memorat, quod tamen locus ipse requirebat, & omnino facturus fuisse videtur, si eum apud Varronem invenisset. Rursus omnium aliorum geographorum de Oaxe Cretae silentium non minimi ponderis argumentum est pro iis, qui eum fluvium in Creta fuisse negant. In Salmasii autem sententia, si vel maxime demus, eundem esse Oxum & Oaxum (quod tamen liquidius demonstratum oportuit, nec Salmasio simpliciter & sine ulla fere auctoritate ita pronuntianti credi potest) tamen hic superest scrupulus, cur poëta declinationem ac terminationem illius nominis mutaverit, & Oaxem potius quam Oaxum, quod salva lege metri poterat, dixerit. Sed hoc quicquid est, in eo omnino adsentior Florido Sabino & Salmasio, ut putem, sententiam ac mentem poëtae repugnare, quo minus hic locus de Creta insula intelligatur, proboque expositionem Servii, vocem *cretae* pro nomine communi accipientis, & *rapidum cretae* interpretantis, velocitate sua rapientem al-

bam cretam, & ideo turbulentum, quod & Florido & Salmasio placet. Nec me movet, quo argumento Erythraeus in indice Virgil. pro iis pugnat, qui Cretam in hoc versu de insula accipiunt, quod auctoritatem alterius scriptoris, qui rapidus genitivo junxerit, neque alii attulerint, neque ego adferre possim; multa sunt apud antiquos *ἅπαξ λεγόμενα*, & hoc ipsum genus dictionis, quo adjectiva verbalia in *idus*, ne de aliis dicam, genitivo substantivi junguntur, praeter naturam verborum, a quibus derivantur, frequens est apud antiquos, cujusmodi sunt v. gr. callidus, avidus, providus, invidus, validus, sic improvidus subiti casus apud Juvenalem, impavidus somni apud Silium Ital. validus animi apud Tacitum, quibus insolentius non potest videri *rapidus cretae*, cum praesertim eadem ratione ellipseos, qua illa explicari possit. Haec de Oaxe & sententia poëtae dixisse sufficiat.

Scythiam & Oaxem dici puto pro *Oaxem Scythiae*, ut, L. I. Aeneid. *in brevia & syrtes* urget pro *in brevia syrtium*, & alia hujusmodi, quae non solum apud poëtas, sed etiam prosae scriptores sunt frequentissima. Potuerat quidem, si quis hoc mihi opponat, poëta dixisse *Pars Scythiae rapidum cretae veniemus Oaxem*, sed quis non videt, ea ratione venustatem & gratiam versus fuisse perituram? Jam vero epitheton *rapidum* optime convenire Oxo ex illis, quae tu in literis tuis de fluvio illo ex Arriano, Polybio & Curtio observasti, satis patet. Nec ulla ratio est, cur vocis *Cretae* expositio Serviana, quae etiam Florido Sabino & Salmasio placuit, improbari debeat. Denique Oaxus & Oxus sine discrimine dici docet Salmasius, quemadmodum Ὀαερίων & Ὠερίων, atque idem etiam notat in antiquis libris Plinii VI. 16. scribi *Oxus amnis ortus in lacu Oaxo*, ubi vulgati habent in lacu *Oxo*, quod etiam Solinus retinuit.

DUKERUS *in epist. ad Schminckium.*

Nunquam argumentis licet ab utraque parte probe perpensis a me impetrare potui, ut Virgilium per Oaxem Cretae insulae fluvium intelligere crederem; hujus enim sententiae patroni solo Vibii (frustra Virgilius hac in re laudatur) testi-

monio nituntur, qui an non in laudando Varrone deceptus fuerit, vix dubitem; ſiquidem in illo loco Varronis, quem nobis ſervavit Servius, plane contrarium reperitur; non enim dicitur ibidem Oaxum urbem ab Oaxe fluvio denominatam, ſed Oaxum ſive Oaxem a conditore ſuo Apollinis & Anthilenae filio Oaxe nomen accepiſſe, & hinc inſulam Cretam etiam tellurem Oaxida dictam fuiſſe, quae doctiſſimi Varronis ſententia multo veroſimilior eſt, quam illa, cujus Vibius mentionem facit; plura enim exempla in hiſtoria fabulari occurrunt, quibus probari poteſt, urbes, regiones, imo fluvios potius a gentis vel urbis conditore denominari, quam a fluvio, quamvis non ignorem & quaſdam urbes a fluviis dictas eſſe. Praeterea videtur ille auctor praeferendus, qui verba ipſa, quibus ſuam ſententiam probat, adducit, quam ille, qui nullum teſtimonium ſolo nomine contentus profert, quoniam de ejus veritate nil quicquam certi ſtatui poteſt ex argumenti defectu. Virgilius ipſe ſcholiaſten ſuum defendere, & innuere videtur, quem per Oaxem intelligat fluvium, nam diſerte regionis Scythiae, in qua Oxus ſeu Oaxus, mentionem facit. Non ignoro quidem, admiſſa hac ſententia duram fore Virgilii locutionem, ſed malo duram ipſi adſcribere, quae procul omni dubio ſuo tempore plana & perſpicua fuit, quam doctiſſimo poetae contrarium affingere ſenſum. Et ſane, ſi Servii explicationem penitius inſpiciamus, non tam abſurda ac inepta putanda eſt, idem enim, quod ille, teſtantur graviſſimi ſcriptores de Oxo (Oxum & Oaxum ſeu Oaxem euphoniae cauſa in verſu promiſcue dici, patet ex Plinio, citante Cl. Iſſelio & Dukero) *Rapidiſſimum* eſſe hunc fluvium, docet Arrianus L. III. de Exped. Alex. cap. 29. quando ait: Καὶ ῥεῦμα ὀξὺ, ὡς τὰ καταπηγνύμενα πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥεῦ ἐκστρέφεσθαι ἐκ τῆς γῆς οὐ χαλεπῶς. Sabuloſum eſſe, idem ſcriptor tradit, quando eum l. c. vocat ψαμμώδην, & paulo inferius dicit, nihil in illo flumine firmari poſſe propter fundum ſabuloſum; cum itaque ſit rapidiſſimus ejus curſus, & multum ſabuli ſecum vehat, inde turbulentus fit, quod aperte Curtius teſtatur L. VII. cap. 10. *hic* (Oxus) *quia limum*

vehit, *turbidus semper.* cui & Polybius adstipulatur L. X. cap. 45. quando eum vocat θολερὸν. Cum itaque hi scriptores cum Servio consentiant, quis ejus hac in re fidei quicquam derogabit? SCHMINCKE.

Diversas has, nimium etiam prolixas, doctorum virorum commentationes judicio Cl. Heynii terminare lubet, coronidis loco, qui ad Virgilii locum ita: „ Mirantur sagaciores, cur „ tam obscuri nominis fluvius h. l. a pastore nominetur: ne- „ que illud satis assequuntur, quomodo post Africam & Scy- „ thiam, quum remotissimorum finium terra exspectaretur, „ *Cretae* mentio facta sit. *Oaxim* itaque jam veteres modo Me- „ sopotamiae modo Scythiae fluvium haberi maluerunt; nulla „ tamen nominis commemorata auctoritate. Fuere, qui *Araxem* „ reponi mallent; & sane apud Claudianum B. Gild. 31. inter „ *Oaxem* & *Araxem* codices fluctuant. Possit etiam confirmatio „ hujus emendationis e Theocrito peti, ut eum noster ante „ oculos habuerit. Is enim, Hieronis laudes *ultra pontum* „ *Scythicum & Babylonem* ut extendantur, precatur Idyll. „ XVI. 99. 100. . . Verum, vel sic *rapidus cretae* jungendum, „ qui rapit terram albam, radendo litus h. e. lutulentus. Ve- „ rum hoc durum. Excusemus poetam, quem defendere „ equidem non suscipiam. Sufficit, fluvium hujus nominis „ in insula Creta esse, cujus mentionem hic fieri minus mi- „ rabitur, qui, uti *Afros* seu *Libyas*, & *Scythas*, sic insulas „ ab Italia remotas *Cretam* & *Britanniam* sibi opponi, obser- „ vet. Forte etiam intercidit poëta aliquis antiquior, quem „ Virgilius ante oculos habuit. O.

Orontes

v. Lucanus L. III. v. 214. Claudianus in Rufinum L. II. v. 35. Juvenalis Sat. III. v. 62. praeterfluit autem Orontes Casii montis radices, v. Ammianus Marcellinus L. XIV. c. 8. (in aliis 26.) at consule Cellarium G. A. L. III c. 12. Dein non *apud* sed *per* Antiochiam labitur, teste Martiano Capella L. VI. p. 220. edit. Lugd. Batav. 1599. *Item Syria desinente*

inter oppida Phoeniciae Antiochia, quae Oronte amne dividitur. Super eam mons nomine Casius, cujus altitudo quarta vigilia solem per tenebras videt. A Vibio tamen facit Eustathius ad Dionys. orb. descript. vers. 919. Ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀπαμείας καταστύρεται ὑγρὸς Ὀρόντης, ἄσπετος, ὃς ἐκ Κοίλης Συρίας ἔχων τὰς ἀρχὰς, καὶ ὑπὸ γῆν ἐνεχθεὶς, εἶτα τὸ ῥεῦμα ἀναδὺς, καὶ διὰ τῆς Ἀπαμέων γῆς προελθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ πλησιάσας τῇ πόλει, μέσην ὁρίζει τὴν Ἀντιοχέων γῆν· οὐχ ὅτι μέσην τέμνει τὴν πόλιν, ὡς τὴν Ταρσὸν ὁ Κύδνος, ἀλλ' ὅτι τὰ ἐκεῖ παραῤῥέει, & reliqua. Sic ipse Dionysius vers. 917.

Ἦχί περ Ἀντιόχοιο ἐπώνυμος Ἀντιόχεια.
Ἀντὰρ ἐνὶ μέσσῃσιν Ἀπαμείης πτολίεθρον.
Τῆς δὲ πρὸς ἀντολίην καταστύρεται ὑγρὸς Ὀρόντης
Ἄσπετος, Ἀντιόχοιο μέσην διὰ γαῖαν ὁρίζων.

& Priscianus perieg. vers. 859.

Terrarum mediis Apameae moenia clarae;
Ad cujus partes Eoas currit Orontes,
Antiochi medius dirimit qui gurgite regna.

Dionysii scholiasten adde. Orontes vero dicitur a veteri scholiaste Juvenalis ad l. c. *fluvius in Antiochia civitate* (quod est, ac magis Latine quidem, oppido sive urbe) *per quem Syros* (Juvenalis) *significat*, ut Virgilius, *Et pontem indignatus Araxes*. Denique *apud Antiochiam* forsan Vibio idem est ac *in Antiochia*. HESSEL. Oronti fluvio olim nomen *Typhonis* inhaesisse ferunt a gigantis nomine, qui fulmine ad ejus ripas ictus periit. Orontem deinceps a viro cognomine, qui eum ponte straverit, appellatum. In Coele Syria fontes suos habuit. v. Strabo L. XVI. 750. Plinius, postquam Casium montem descripsit, subjicit ista: *at in ora amnis Orontes, natus inter Libanum & Antilibanum, juxta Heliopolin.* v. L. V. cap. 22. Hic locus forsan, perperam distinctis vocibus induxit Vibium, ut in Casio monte fontes quaereret fluvii, cujus alveus ad istum accedebat propius, Antiochiam rigaturus. S. CROIX. Doctrina Vibii de Oronte apud Antiochiam labente consentanea est verbis Strabonis l. c. ubi sic:

Ῥεῖ δὲ

ῥεῖ δὲ τῆς πόλεως πλησίον Ὀρόντης ποταμὸς (dixerat autem de Antiochia urbe). οὗτος δ' ἐκ τῆς κοίλης Συρίας τὰς ἀρχὰς ἔχων, εἶθ' ὑπὸ γῆν ἐνεχθεὶς, ἀναδίδωσι πάλιν τὸ ῥεῦμα, καὶ διὰ τῆς Ἀπαμέων εἰς τὴν Ἀντιόχειαν προελθὼν, πλησιάσας τῇ πόλει, πρὸς τὴν θάλατταν καταφέρεται τὴν κατὰ Σελεύκειαν. Seleuciam Pieriam intellige. Quod autem fcriptorum alii Antiochiam Orontem perlabi, praeterlabi referunt alii, id forfan inde factum, quod ex partibus quatuor urbs laudata conftituta fuit, tefte Strabone l. c. quae & fingulae fuo & omnes communi muro erant circumdatae. Iftarum aliam praeter-fluxiffe, aliam rigaffe Orontem crediderim. *Orientem* quoque dictum & Zephyris fpirantibus Antiochiam refrigerare, fcribit Ifidorus Hifpal. Orig. L. XIII. c. 21. Idem Hegefippus L. III. Inde *civitatem Orientis* ad oftia ejus locat Ravennas anonymus L. V. c. 8. Idem L. I. c. 17. fabulofa affert: *Fluvius Orontis, qui venit de Syria per civitatem Arethufam, in mare ingreditur, gyrans ipfe orientalem colfum usque ad Ephefum.* Hodiernum nomen amnis varii varie exprimunt. *Oronz* dici ab accolis & a Perfis *Bein-el-naharaïim* auctor eft Thevetus. Aliis eft *Soldino*, *Tarfaro*, *Fer*, *Pir*. v. Ortelius. In tabulis *el Afi* falutatur. Orontes caeterum & mons fuit in Media & populus circa Mefopotamiam. O.

Padus

v. Eridanus.

Permeffos

v. Servius ad Virgilium ecl. VI. v. 64. *Helicon mons eft Boeotiae, quae & Aonia dicitur: de hoc plurima cadunt flumina, inter quae etiam Permeffus* &c. HESSEL. Virgilius l. c.

Tum canit errantem Permeffi ad flumina &c.

Strabo L. IX. p. 407. Καὶ ὁ Περμησσὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλμειὸς, ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος συμβάλλοντες ἀλλήλοις, εἰς τὴν αὐτὴν ἐμπίπτουσι λίμνην τὴν Κωπαΐδα τοῦ Ἁλιάρτου πλησίον. Paufanias L. IX. c. 29. ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος ὁ Τέρμησσος περὶ τὸν Ἑλικῶνα. ubi

videndus Sylburgius. GRONOV. Ex Strabone apud Pausaniam legere jubet Περμησσὸς Hartungus. Estque & Περμησσοῦ mentio apud Statium & alibi passim. Nicandro in Theriacis v. 12. Περμησὸς salutatur. Sic & apud Martianum Capellam in Astronomia est *Parmissus*. Contra Strabo Pisidiae urbem recenset *Termessum* L. XII. p. 570. cf. Sylburgius ad Pausaniam. De Permessi hodierno nomine non constat. O.

Peneus

v. Callimachus hymn. in Del. v. 105. Catullus epithal. Thet. & Pel. Ovidius Met. L. I. v. 468. If. Tzetzes ad Lycophron. v. 1342. & Schol. ad Callim. l. c. HESSEL.

Bebryces Thraciae populi fuere, incursionibus celebres, quibus & Europam & Asiam infestarunt, v. Strabo L. XIII. p. 586. facile proinde fieri potest, ut in Thessaliam usque, a natali solo haud multum remotam, victricibus armis penetrarint. S. CROIX. Inter Thraciae populos recenset Bebryces Strabo L. VII. p. 295. itemque L. XII. p. 541. ubi tamen subdubitare videtur. Imo L. XIII. p. c. a Thracibus eosdem distinguit. Mysiam & Bithyniam habitasse, passim docet Geographus, sed successu temporis facta generis cum Phrygibus permistione esse abolitos. Interiisse hanc gentem cum aliis Asiaticis nonnullis, ex Eratosthene Plinius quoque tradit H. N. L. V. c. 30. Unde ergo hauserit doctrinam suam Sequester, haud credo facile quemquam ostensurum. Ad Peneum Bebryces nemo locat. De caetero, isti fluvio nunc nomen *Salampria*. Antiquis temporibus *Araxes* quoque dictus fuerat, cujus rei rationem hanc Strabo adfert L. XII. p. 531. καλεῖσθαι Ἀράξην . . διὰ τὸ ἀπορρῆξαι (alii ἀπαρράξαι) τὴν Ὄσσαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου ῥήξαντα τὰ Τέμπη. Thessala haec Tempe, descripta a Plinio L. IV. c. 8. & Aeliano Var. hist. L. III. c. 1. depicta miraberis ad Ubbonis Emmii Graeciam antiquam in Thes. antiquit. Graec. Gronoviano T. IV. Jucundissimam vallem, ortus e Pindo, *intus sua luce viridante perlabitur Peneus, viridis calculo, amoenus circa ripas gra-*

mine, *carus avium concentu;* quae verba sunt Plinii. Elidem quoque Peloponnesi urbem suus rigabat Peneus, teste Strabone L. VIII. p. 337. cf. & Ptolemaeus L. III. c. 16. O.

Phasis

v. Servius ad Virgil. Georg. L. IV. v. 367. Lucanus L. III. v. 271. Seneca Hippol. v. 903. & Med. v. 451. Apollonius Rhod. L. II. v. 1281. Valerius Flaccus L. V. v. 49. 178. 203. 422 & 441. Sidonius carm. VII. v. 74.

Amaranto) Ita legit Dausquius terr. & aq. cap. 8. p. 176. Quid super fonte perscriptum sit Phasidis, videamus. Apollonius Rhodius L. II. vers. 401.

Ἔνθα δὲ ἐπ' ἠπείροιο Κυταιΐδος, ἠδ' Ἀμαραντῶν
Τηλόθεν ἐξ ὀρέων πεδίοιό τε Κιρκαίοιο
Φᾶσις δινήεις εὐρὺν ῥόον εἰς ἅλα βάλλει.

scholiastes Apollonii Rhodii; Ἀμαραντῶν δὲ περισπωμένως, ὥς φησιν Ἡρωδιανὸς ἐν τῇ καθόλου· ἔστι δὲ Ἀμάραντος πόλις ἐν Πόντῳ· ὡς δὲ αὐτός φησιν, ὄρη τῆς Κολχίδος, ἐξ ὧν ὁ Φᾶσις ποταμὸς καταφέρεται . . . Ἀμαραντὸς δὲ πόλις ἐν Πόντῳ· ἢ ὄρη τῆς Κολχίδος, ὥς φησιν Ἡρωδιανός· ὅθεν καταφέρεται ὁ Φᾶσις, ὅπερ ἀγνοήσας Ἡγήστρατος ὁ Ἐφέσιος Ἀμαραντίους ἀπέδωκε λιμένας τοῦ Φάσιδος. διὰ δὲ τὸ εὐθαλεῖς εἶναι καὶ ἀμαράντους· ὅτι δὲ ἀμάραντα ὄρη ἐστὶ Κόλχων, ἱστορεῖ Κτησίας ἐν ϛ· ὁ δὲ Φᾶσις φέρεται μὲν ἀπὸ τῶν Ἀρμενίας ὀρῶν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης· ἐκδίδωσι δὲ εἰς Κόλχους κατὰ θάλασσαν. Idem poëta L. III. vers. 1217.

\- - - - - - αἱ δ' ὀλόλυξαν
Νύμφαι ἑλειονόμοι ποταμηΐδες, αἳ περὶ κείνην
Φάσιδος εἱαμενὴν Ἀμαραντίου εἱλίσσονται.

scholiastes ejusdem: Ἀμαράντιοι ἔθνος βάρβαρον ὑπὲρ Κόλχων ἐν τῇ ἠπείρῳ· ὅθεν αἱ τοῦ Φάσιδος πηγαὶ ἐξερεύγονται· ἢ ὄρος Κολχικὸν καλούμενον Ἀμαράντιον, ὅθεν ὁ Φᾶσις καταφέρεται. Dionysius orb. descript. vers. 691.

\- - - - - ἔνθα τε Φᾶσις,
Κιρκαίου κατὰ νῶτον ἑλισσόμενος πεδίοιο,
Εὐξείνου περὶ χεῦμα θοὴν ἐπερεύγεται ἄχνην
Ἀρξάμενος τοπρῶτον ἀπ' οὔρεος Ἀρμενίοιο.

ſcholiaſtes Dionyſii: Ὅστις Καύκασος περὶ τὸν Ὑρκάνιον πόντον τοῖς ὑψηλοῖς ὄρεσιν αὔξεται, ὅπου ὁ Φᾶσις· ὅστις κατὰ τὸν νῶτον τοῦ Κιρκαίου πεδίου συστρεφόμενος, πρὸς τὸν Εὔξεινον ἄχνην (ἀντὶ τοῦ εἰς τὸν Εὔξεινον τὸ ἀχνῶδες καὶ χορτῶδες αὐτοῦ) ἐπερεύγεται· ἀπὸ τοῦ Ἀρμενίου ὄρους τὸ πρῶτον ἀρξάμενος. Euſtathius enarrator ejuſdem poëtae: Ὅτι τὸ Ἀρμένιον ὄρος, ἀφ᾽ οὗ ῥέειν ὁ Φᾶσις ἄρχεται; ὁ μὲν τὰ ἐθνικὰ γράψας περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ὑρκανίας εἶναι οἴεται. Priſcianus perieg. verſ. 675.

Naſcitur Armenii fluvius qui vertice montis.

Dionyſii teſtimonio utitur Stephanus Byzantinus in Ἀρμενία, uti jam obſervatum eſſe in notis pag. 233. videri aliquibus poſſet a collegii Reginae ſocio Eduardo Thwaites; qui (quemadmodum didici ex Fabricii biblioth. Graec. L. IV. cap. 2. pag. 27, ejuſdemque biblioth. Lat. L. III. c. 2. pag. 595.) Dionyſii orbis deſcriptionem cum veterum ſcholiis & Euſtathii commentariis, itemque periegeſin Priſciani cum notis Andr. Papii, edidit ἀνώνυμος e theatro Sheldoniano Oxoniae 1697. Berkelius autem explanator Stephani Byzantini pro ἐπερεύγεται legit in Dionyſio ἀπερεύγεται; & Holſtenius adnotat, Euſtathium περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ὑρκανίας ſcribere pro παρά, quod ſcripſit ὁ τὰ ἐθνικὰ γράψας. Sed proficiſci ad inſtituta pergamus. Strabo L. XI. pag. 498. Διαρρεῖ δ᾽ αὐτὴν ὁ Φᾶσις μέγας ποταμὸς, ἐξ Ἀρμενίας τὰς ἀρχὰς ἔχων, δεχόμενος τόν τε Γλαῦκον καὶ τὸν Ἵππον ἐκ τῶν πλησίων ὀρῶν ἐκπίπτοντας. & p. 500. Γεννᾶται δὲ ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ὀρῶν πολλαῖς συμπληρούμενος πηγαῖς. Chreſtomath. ex Strab. geogr. L. XI. pag. 1273. Ὅτι ὁ Φᾶσις ποταμὸς, ἐξ Ἀρμενίας ὁρμώμενος, δέχεται ποταμοὺς τόν τε Ἵππον καὶ τὸν Γλαῦκον, καὶ ἔξεισιν εἰς τὸν Πόντον, πλησίον ὁμωνύμου πόλεως. Agathemer L. II. c. 1. Φᾶσις δὲ καὶ Θερμώδων καὶ Σάγγαρις εἰς τὸν Πόντον. Οὗτοι δὲ σχεδόν τι περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους τὰς ἐκβολὰς ἔχουσι ταῖς πηγαῖς. Plinius nat. hiſt. L. VI. cap. 4. *Oritur in Moſchis.* Solinus cap. 15. *Heniochorum montes Araxem, Moſchorum Phaſidem fundunt.* Mela L. I. cap. 21. *Hic ſunt Colchi: hinc Phaſis erumpit.* Quarum omnium ſententiarum ſi fiat ἀνακεφαλαίωσις; apparebit, opinor, Phaſidem non admodum longe ab Euxino mari per

Colchidem emanare ex montibus, ſive Amarantis, ſive Armeniis, (τὸ δὲ Ἀρμένιον ὄρος λέγεται καὶ πληθυντικῶς τὰ Ἀρμένια teſte Euſtathio) ſive Moſchis placet. Tractus ille perquam montuoſus, neque olim penetratus ſatis, facit nimirum, ne magnam habeamus notitiam fontis Phaſiaci. Tamen affert lumen inſuper nonnullum Aethicus pag. 45. *Fluvius Faſſis* (is eſt *Phaſis*) *naſcitur in campis ſub monte Caucaſo, egeritur in mare Ponticum, currit millia* CCCV. & Julius Honorius, quem Jac. Gronovio V. C. debemus, pag. 16. edit. Lugd. Batav. 1696. *Fluvius Faſis naſcitur in campo, egerit in mare Ponticum, currit millia* DCCCV. quem numerum, nec immerito, damnat Relandus noſter diſſert. miſc. I. pag. 10. Ceterum iſti montes confines Ponto, quaſique catenati, modo generaliter definiuntur, modo ſpecialiter; unde ſuboritur nonnumquam aliqua difficultas antiquos ſcriptores inter ſe conciliandi. Ad hoc optime facit Mela L. l. cap. 21. *Hic ſunt Colchi: hinc Phaſis erumpit: hic eodem nomine, quo amnis eſt, ab Atheniſtagora Mileſio deductum oppidum: hic Phryxi templum & lucus, fabula vetere pellis aureae nobilis: hinc orti montes longo ſe jugo, &, donec Rhiphaeis conjungantur, exporrigunt; qui altera parte in Euxinum & Maeotida & Tanaim, altera in Caſpium pelagus obverſi Ceraunii dicuntur. Iidem alicubi Taurici, Moſchi, Amazonici, Caſpii, Coraxici, Caucaſi; ut aliis aliiſve oppoſiti gentibus, ita aliis aliiſque dicti nominibus.* Vibius Sequeſter, ut tandem aliquando veniamus ad eum, de monte Garamante fluere ait Phaſidem. Garamantas, qui ſunt *populi inter Libyam & Africam juxta κεκαυμένην*, teſte Servio ad Virg. Aen. L. VI. verſ. 795, Garamantas, inquam, bene novi; non autem Garamantem montem, ubi Phaſidis caput ſit. Numne auctoritas ſcriptoris noſtri ſufficere debet? Quis ſcit, an contineat is mendum? Tabula Ptolemaea repraeſentat & ponit fontem Phaſidis in Paryadre monte. At manum de tabula. Excutiendus reſtat Orpheus Argonaut. verſ. 747.

Ἔνθαδ' Ἀράξου ῥεῦμα μεγαβρεμέτου ποταμοῖο,
Ἐξ οὗ Θερμώδων, Φᾶσις Τάναΐς τε ῥέουσιν,
Οὗ Κόλχων κλυτὰ φῦλα καὶ Ἡνιόχων καὶ Ἀραξῶν.

Legendum *Amaranto.* Ita Apollonius Argon. L. II. & Schol. ejus. Ctesias L. II. Amarantes montes in Colchide locat. Stephanus *Phasim Amarantium* dici scribit, quod ex iis montibus defluat. Armenium montem alii dicunt, ut Dionysius & Eustathius. Potest forsan haec posterior opinio commode conciliari cum praecedente. Quid, si catena tota montium Amarantiorum nomine venerit, cujus pars ea, quae Phasin effundit, dicta Armenion? Is Armenion ad Armeniam usque productus censendus est, ex qua proinde Phasin ortum nonnulli tradunt, quos inter Strabo L. II.

Mess. GASPAR. BACHET *Sr. de* MEZIRIAC *comment. sur les épitres d'Ovide, à Rotterd. 1722. T. II. p. 94.*

In Lazorum patria fluere Fasin, refert Ravennas anonymus L. II. c. 12. Quo facit & Procopius L. IV. Goth. c. 1. ubi sic: Κόλχους δὲ οἶδεν τί ἐστι μὴ τοὺς Λάζους εἶναι, ἐπεὶ παρὰ Φᾶσιν ποταμὸν ᾤκηνται. Scilicet haec ita sequiori aevo. Contra Scythiae fluvium ψευδῶ Plutarchus vocat, quod latius paullo dictum, ex usu forsan antiquissimorum temporum. Idem id flumen prius *Arcturum* nuncupatum esse pronuntiat, quam Phasis in eo mersi nomine mactaretur, qua in re Eustathium consentientem habet ad Dionysii perieg. ad v. 689. Cui olim *Rheon* dictus sit, quod in tabulas D'Anvillii reperio, non succurrit; interim utrumque nomen hodieque viget; *Fass* enim, fere ut jam apud Aethicum *Fassis*, & *Rhioni* salutatur. Europam ab Asia sejungere olim credidere nonnulli; testis Herodotus L. IV. c. 45. οὐρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη, καὶ Φάσις ὁ Κόλχος. cf. & Plato in Phaedone. Oppidum Phasis, fluvio cognomine rigatum, hodie *Polistonia* dici asserunt. D'Anvillius ibidem loci locat *Poli.* O.

Pantagias

v. Servius ad Virgilii Aen. L. III. v. 689. Pantagiae) *Hic fluvius Siciliae, quum plenus flueret, implebat sonitu paene totam Siciliam, unde & Pantagias dictus est, quasi ubique sonans. Hic postea, quum Cereri quaerenti filiam obstreperet,*

tacere juſſus eſt numinis voluntate. cf. Silius L. XIV. v. 231. & de la Cerda ad Virg. l. c. HESSEL. Adde Ovidium faſtor. L. IV. v. 471. In ſinum Leontinum influit. Ptolemaeus L. III. c. 4. Catanam inter & Leontinos eodem ſitu poſuit, quo nunc *Giaretta*, antiquorum Symaethus, fluit; Plinius L. III. c. 8. inter Megaridem & Syracuſas refert; utrumque falſum, teſte Cluverio Sic. ant. L. I. c. 11. qui ex Virgilii verbis patere oſtendit, ante Megaricum ſinum Pantagiam flumen occurrere. Arbitratur proinde cum Fazello Dec. I. L. III. c. 3. eum eſſe, qui in ſiniſtro promontorii, vulgo *La Croce* dicti, latere nunc accolis vocetur *Porcaria*: quippe os hujus fluvii utrimque vivo atque praerupto includatur ſaxo, XX ferme cubitos alto. Ut ergo recte quadrent Virgilii verba

- - - *vivo praetervehor oſtia ſaxo*
Pantagiae.

Simili modo *ſaxa rotantem* jure dici a Claudiano de raptu Proſerp. L. II. v. 57. &

- - *facilem ſuperari gurgite parvo.*

à Silio l. c. idem docet. Nec dubitat Dorvillius huic cel. viri ſententiae accedere. In Siculis quippe T. I. p. 206. alveum ejus amnis curvum, multis anfractibus & rupibus exeſis & cavernoſis, exſurgere teſtatur, prorſus ut a Virgilio pingitur. Nomen fluminis diverſe ſcribunt. Plurimis eſt *Pantagias*, Plinio *Pantagies*, Ptolemaeo Πάνταχας v. Πάνταχος, Thucydidi Πανταχίας. Etymon ſi quaeras, Servius, quem ſequitur noſter, *quaſi ubique ſonans* vocari aſſerit, quod Cluverius ἀπὸ τοῦ πάντα ἄγειν deductum interpretatur, vel potius πανταχοῦ παταγίας ſalutatus ab initio dictus ei videtur; nam fragor ſeu ſtrepitus Graece eſt πάταγος. Bochartus ſuo more ad Poenos delabitur. A Syro פתק *jaculari*, *projicere & cum impetu propellere* derivandum nomen ſtatuit. Nobis jure meritoque utraque opinio lubrica videtur & ſtramineo fundamento innixa. O.

Pitornius *lege* Pitonius

v. Cluverium Ital. A. L. II. p. 763. HESSEL. Verum fluvii nomen nobis servasse videtur Lycophron, ubi sic:

> Λίμνης τε Φόρκης Μαρσιωνίδος πολὰ,
> Πιτώνιόν τε χεῦμα, τοῦ κατὰ χθονὸς
> Δύνοντος εἰς ἄφαντα κευθμῶνος βάθη.

Heic λίμνη Φόρκη est Fucinus lacus, Πιτώνιος est nostri *Pitornius*. Plinius L. XXXI. c. 3. *aquam Marciam, inter reliqua Deum munera Urbi tributam, quondam vocatam esse Aufeiam, fontem Pitoniam* refert. Sic enim MS. codices legere, testatur Harduinus, qua re proinde stabilitur egregie conjectura Cluverii, pro *Piconia* suadentis reponendum *Pitonia*. Pergit Plinius: *Oritur in ultimis montibus Pelignorum; transit Marsos & Fucinum lacum, Romam non dubie petens. Mox specu mersa, in Tiburtino se aperit, VIIII. M. P. fornicibus structis perducta. Primus in urbem ducere auspicatus est Ancus Marcius, unus ex Regibus, postea Q. Marcius Rex, in praetura, rursusque restituit M. Agrippa &c.* Patet ex dictis, necessum haud esse, ut Cluverium secuti forsan apud Vibium scribendum putemus *Piconius*, ut visum p. 16. Certissimum *Pitonii* nomen. Quod idem recte & Cluverius Plinio restituit. ubi L. II. c. 103. inepte legebatur, *in Fucino lacu invectus amnis.* Harduinus h. l. Plinium non nominare voluisse amnem arbitratur; Blondus contra eumque secutus Leander legit *Juvencus*, statuitque, hoc fluvii nomen fuisse. v. Ortelius. Cluverium si audias, pones, *in Fucino lacu Pitonius amnis.* O.

Pactolus

Fabulam inde confinxit Ovidius metam. L. XI. quam Lactantius Placidus brevi complexus est fab. 3. *Liber, Thracia digressus, quum Tmolum montem Lydiae comitatus Bacchis peteret, Silenus ei aufugit; quem Phryges captum ad Midam regem adduxerunt. Agnitus ab eo exceptus est, & Libero ad-*

venienti redditus. Quod ob beneficium optandi deus veniam ei dedit; siquid vellet, a se peteret. Ille, ut quaeque contigisset, aurum fierent: quod ei inutile fuit. Cui deus petenti, ut restitueretur sibi, fecit. Jussus enim ad flumen Pactolum perveniret, ibique se lavaret, & sic rediret in pristinum statum: unde aqua aurei coloris esse coepit. Et Servius ad Virgilii Aen. X, 142. qui autem in eo discrepat, quod Sileno tribuit quod Bacchi est: sic enim Ovidius v. 97. sq. Ceterum Pactoli flumen auriferum omnes fere uno ore praedicant poëtae, ex quorum enarratoribus antiquis videsis Eustathium ad Dionys. orb. descr. v. 830. cf. & Tzetzes ad Lycophr. & scholiastae ad Horat. Epod. L. od. 15. v. 19. Poëtarum loca, praeter jam citata, sunt ista. apud Lycophronem v. 1352. Nonnum Dionys. L. X. p. 276. & passim. Priscianum perieg. v. 791. Tibullum L. III. eleg. III. v. 29. Senecam Oedip. v. 467 & Theb. v. 602. Juvenalem Sat. XIV. v. 298. HESSEL.

Nihil notius. Interim non aurum modo trahit, sed & lapidem auro commixtum, cui, si Dis ita placeat, arcae nummariae tuto committi poterat cura; testis Plutarchus in Pactolo, apud quem legendum Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος ἀργυροφύλαξ pro ἀργυραφύλαξ, quo nihil ineptius. J. C. DE PAW.

Is fluvius suo jure dictus Χρυσοῤῥόας, paleas quippe auri vel aureas arenas ex aurifero monte Tmolo, ex quo prodibat, secum ferre suevit. v. docta commentatio Barthelemii in hist. de l'Acad. Royale des Inscript. Tom. XXI. p. 19 sq. S. CROIX.

Mihi verosimilis non minus videtur, in Plutarchi loco a Pavone allato, Th. Reinesii conjectura in Var. Lect. III. 14. p. 557, qui αὐροφύλαξ emendat & docet, antiquis Graecis αὐρὸς aurum notasse praecipue, quia ait Plutarchus, διαφυλάττουσι τὸν χρυσὸν & quia Pactolus aurum vehebat. Sed quum Plutarchus mox subjungat: ὁσάκις ἄνω φῶρες ἐπέλθωσιν, σάλπιγγος ἦχον ἀποδίδωσιν ὁ λίθος· οἱ δὲ ὡς ὑπὸ δορυφόρων διωκόμενοι, κατὰ κρημνῶν φέρονται, καὶ καλεῖται ὁ τόπος τῶν βιαιοθανατησάντων Πακτωλοῦ φρουρά, forte videbitur commode posse legi ἀρουροφύλαξ, forma τοῦ ἀρουροπόνος, vel retineri ἀρουραφύλαξ forma ὑδρεμφόρος, ut lapis hic vocetur custos agri, cam-

pi circa Pactolum. Verba tamen ſuperiora magis innuunt, auri cuſtodem fuiſſe vocatum.

D'ORVILLE *in critica vannu* p. 220.

Fluviorum auriferorum ſeriem ſi quis videre cupiat, adire poterit Franc. Lud. Treitlingeri eruditam commentationem de Aurilegio praecipue in Rheno, quae prodiit Argentorati a. 1776. forma 4ta. Pactoli autem, & iſtud & alterum χρυσοῤῥόα nomen merſis in ipſo deberi ſuo more refert Plutarchus. Aurum, quod in eo gignitur, Daricum dicit idem, flumenque εἰς τὸν εὐδαίμονα κόλπον delabi adjicit. Felicem ſinum itidem ex auro, quod excipit, appellatum ſuſpicatur Ortelius, nomenque ſuum cum inſulis, eo tractu ſparſis, quae & ipſae fortunatae dicantur, communicare. Curſum amnis Herodotus ita deſcribit L. V. c. 105. τὸν Πακτωλὸν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου, διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει, καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν. Quibus addit iſta Strabo L. XIII. p. 625. ῥεῖ δ' ὁ Πακτωλὸς ἀπὸ τοῦ Τμώλου, καταφέρων τὸ παλαιὸν χρυσοῦ ψῆγμα πολὺ, ἀφ' οὗ τὸν Κροίσου λεγόμενον πλοῦτον, καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ διονομασθῆναι φασί· νῦν δ' ἐκλέλοιπε τὸ ψῆγμα. O.

Phacelinus

Phaſcelinus vel *Phacelinus* legit Cellarius, quem conſulere debes G. A. L. II. c. 12. HESSEL. Prius ſcilicet legebatur *Phaetelinus*, quod nomen & Lexico ſuo ſic inſeruit Ortelius, qui tamen, eo ductus, quod apud Boccacium eſt *Faecelinus*, quodque *Dianam Facelinam* hoc tractu memorant veteres, primus ſuſpicatus eſt, legendum *Facelinus*. Hoc fluvii nomen e Graeco auctore petiiſſe Vibium, arbitratur Cluverius Sic. ant. L. II. c. 5. apud quem fuerit Φακελινὸς ποταμός. Neque dubitat, quin *Melas*, quem Ovidius Romano more *Melam* dicit faſtor. L. IV. v. 476. idem ſit cum Phacelino noſtro. Alias quoque *Mylas* ſalutatus fuiſſe videtur Fazello, qui ſcilicet id inde colligit, quod Mylas

oppidum, Appiano Bell. civ. L. V. c. & Straboni L. VI. p. 266. Ptolemaeo L. III. c. 4. aliisque memoratum, rigabat is fluvius. Digna sunt Fazelli verba Decad. I. L. IX. c. 8. quae heic legantur. Ita ille: „ Ulterius *Mylae* fluvii, „ *Nuciti* hodie nominati ostium patet, qui ab aquarum ni„ gredine, id enim Melas significat, quam adhuc habet, „ id sibi nomen contraxit, cui nigrae etiam hodie arenae „ conveniunt. „ Sic ille Melam Mylamque promiscue dictum arbitratur; qua de re subdubitare licet. Diana, cujus templum prope Mylas erat, quaeque Facelino flumini nomen suppeditasse videtur; *Facelina* Lucilio in tertio Satyrarum dicta est, quem locum excitat Pomponius Sabinus ad Virgilium L. II. Aeneid. v. 115. his verbis

- - : *Et, saepe quod ante*
Optasti, freta Messanae & Rhegina videbis
Moenia; tum Liparam & Facelinae templa Dianae.

Adjicit autem Sabinus, vel extrito *s* pronuntiare Lucilium pro *Fascelina*, vel, ut alii volunt, *Facelitem* a facibus dictam. Servius ad eundem Virgilii locum simulacrum Dictynnae Dianae ab Oreste, occiso Thoante, sublatum & absconditum esse *fasce* lignorum refert, unde & *Diana Fascelitis* dicatur, non tantum a *face*, cum qua pingitur, propter quod & Lucifera dicatur. Cluverio judice, *fascelitis* vel *fascelinae* vox a grammaticis ita conficta est, fabulam de Oreste atque Iphigenia explicantibus & ex Latino *fasces* etymon petentibus, quod rectius e Graeco φάκιλος, quod fascem lignorum itemque haud raro *facem* denotat apud veteres, & Germanico *Fackel* apte respondet, deducendum erat. Rejiciendum proinde *Fascelinae* vocabulum, quod legebatur apud Silium Ital. L. XIV. v. 260. maxime quum & Coloniensis codex ibi habeat *Facelina.* Heic autem corripitur penultima vocis, quae apud Lucilium producebatur. Ita enim Silius:

Mille Thoanteae sedes Facelina Divae.

Pelorum, quod restat, promontorium hodie *il faro di Messina*, Mylae nunc *Milazzo*, Facelinus fluvius vel Melas *Nuciti.* O.

Pisaurus

Lucani locus extat L. II. v. 405.

In laevum cecidere latus, veloxque Metaurus,
Crustumiumque rapax, & junctus Isapis Isauro.

sive, ut Hugo Grotius legit,

& juncto Sapis Isauro.

sive, ut alii legunt,

& junctus Sapis Isauro.

Catullus carm. 82. v. 3. ita:

Praeterquam ille tuus moribunda a sede Pisauri
Hospes inaurata pallidior statua.

quem ad locum Is. Vossius pag. 308. ed. L. B. 1691. disputat de hoc Vibii loco. HESSEL. Pisaurum, Umbriae oppidum, Ravennas anonymus L. IV. c. 31. *Pesaurum*, L. V. c. 1. *Pesaro* nominat, atque sic hodieque accentu in primam retracto syllabam *Pesaro* nuncupatur. Cognominem habuisse fluvium, ex Plinio L. III. c. 14. videtur patescere, ubi *Pisaurum cum amne*. Aggenus quoque de controversiis agrorum *in Italia Pisauro flumini*, inquit, *latitudo est adsignata eatenus*, quousque adluebat. Metri caussa *Isaurum* dixisse Lucanum arbitratur Cluverius It. ant. L. II. c. 5. Verum, si Sapis Lucani est *Rio di Cesena* sive *Savio*, quod Baccio de vinis Italiae L. V. aliisque & D'Anvillio placet, nimis remotus erit ab Isauro, quam ut huic jungi a Lucano dici potuerit. Pisaurus hodie *Foglia* nomen habet. O.

Phoenix

A Sequestre longe dissentit Herodotus, qui L. VII. c. 200. Phoenicem in Asopum incidere refert. En locum: Ἔστι δὲ ἄλλος Φοίνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ· ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τουτέων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στεινότατόν ἐστι· ἁμαξιτὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά ἐστι ἐς Θερμοπύλας· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ ἐστι, τῇ οὔνομα Ἀνθήλη κεῖται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς

ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς. ab eoque, uti Casaubonus observat, paullum dissentit Strabo L. IX. p. 428. Πρὸς δὲ μεσημβρίαν τῆς Τραχῖνος φησὶν Ἡρόδοτος εἶναι βαθεῖαν διασφάγα, δι' ἧς Ἀσωπὸς, ὁμώνυμος τοῖς εἰρημένοις Ἀσωποῖς, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπίπτει τὴν ἐντὸς πυλῶν. παραλαβὼν καὶ τὸν Φοίνικα ἐκ τῆς μεσημβρίας συμβάντα αὐτῷ, ὁμώνυμον τῷ ἥρωϊ, οὗ καὶ τάφος πλησίον δείκνυται· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπὶ Θερμοπύλας ἀπὸ Ἀσωποῦ πεντεκαίδεκα. Ceterum post *Pachisos* in edit. Florent. ponitur *Phoenix Thessaliae fluvius est.* HESSEL. Vocem *Phoenix* esse bonae notae, etsi alii substituant *Phocias*, patet ex articulo *Apidanus*. RELAND. Pro *Epidano* rectius leges *Apidanum*, nil tamen mutandum puto, synonyma censuit esse Vibius. Falsa tradere, ex iis quae supra ad *Melanem* dicta sunt, patet. Phoenix in Asopum incidit prope vicum Anthelam. Nomen Phoenici debet heroi, cujus sepulcrum ibi ostensum, auctor est Strabo l. c. Aegiensem praeterea agrum Achaiae rigabat Phoenix, laudatus Pausaniae Achaïc. c. 23. Quae urbes, regiones, quique montes & portus eodem gavisi sint nomine, docebit Ortelius. Plurimos dedit Ptolemaeus. O.

Pachynos

Videamus, quomodo Sex. Pompeii interitum tradiderint memoriae scriptores & Graeci & Latini. Sic igitur Strabo L. III. pag. 141. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν· εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν, ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. & Chrestomath. ex Strab. geogr. L. III. pag. 1216. Σέξτος δὲ ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ ὀλίγον ὕστερον Σικελίᾳ προσχὼν, καὶ ἀποστήσας αὐτὴν, εἶτα καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκπεσὼν, πλεύσας εἰς Μίλητον, καὶ ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, αὐτοῦ κἀκεῖνος ἐτελεύτησεν. Appianus Alexandrinus de bell. civil. L. V. pag. 1188. edit. Amstel. 1670. Τίτιος δὲ τὸν μὲν στρατὸν αὐτοῦ μετεστράτευσεν Ἀντωνίῳ· αὐτὸν δὲ τὸν Πομπήϊον τεσσαρακοστὸν ἔτος βιοῦντα ἐν Μιλήτῳ κατέκαυνεν, εἴτε δι' αὐτοῦ, μηνίων ἄρα τῆς ποτὲ ὕβρεως, καὶ ἀχάρι-

ϛος ἐς τὴν ἔπειτα εὐεργεσίαν γενόμενος, εἴτε καὶ ἐπιστείλαντος Ἀντωνίου. Ex quibus locis discimus, interiisse Mileti alterum Pompejum juniorem. Ceteri scriptores loquuntur Asiam, ut Vellejus Paterculus L. II. cap. 79. *Explicatis quippe utriusque partis classibus, paene omnibus exutus navibus Pompejus Asiam fuga petivit; jussuque M. Antonii, cujus opem petierat, dum inter ducem & supplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet, nunc vitam precatur, a Titio jugulatus est.* Florus L. IV. cap. 8. *Perditis enim rebus profugit; Asiamque velis petit, venturus ibi in manus hostium & catenas, &, quod miserrimum est fortibus viris, ad hostium arbitrium sub percussore moriturus.* Aurelius Victor de vir. illustr. cap. 84. *Rupto per eundem Antonium foedere, Sextus ab Augusto* (*eundem Pompejum foedere, ab Augusto* suspicatur legendum esse Andr. Schottus, libente Anna Tanaq. Fabri filia litteratissima) *per Agrippam navali proelio victus in Asiam fugit, ubi ab Antonianis militibus occisus est.* ibi notabis haec verba *ab Antonianis militibus:* per quae (ut eam in transcursu, quamvis cum Casaubono faciens, attingam rem) stat, quo minus reprobentur illa Strabonis verba superiora L. III, sicut exhibita nonnumquam fuerunt; ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατιωτῶν pro ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν. Age vero, Eutropius L. IV. cap. 3. *Interim Pompejus pacem rupit, & navali proelio victus, fugiens ad Asiam, interfectus est.* Quod liberius vertit Paeanius hunc in modum; Οὐ μὴν ἔμεινεν ἐπὶ τῶν σπονδῶν ὁ Πομπήϊος· ἀλλὰ κατὰ θάλασσαν ἐπελθὼν ἡττήθη τῇ ναυμαχίᾳ καὶ ἀνῃρέθη. Unus, quod sciam, Dio Cassius Midaii facit mentionem: ita enim ille L. XLIX. pag. 403. edit. Hanov. 1606. Καὶ αὐτὸν ἐπιδιώξαντες ὅ τε Τίτιος καὶ ὁ Φούρνιος ἔν τε Μιδαείῳ τῆς Φρυγίας κατέλαβον, καὶ περισχόντες ἐζώγρησαν· μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ἀντώνιος εὐθὺς μὲν ὑπ' ὀργῆς ἐπέστειλε σφίσιν, ἵνα ἀποθάνῃ. & reliqua. Sed Vossius ad Velleji locum Dioni fidem derogat, accredens Straboni aequali fere Sex. Pompejo. Porro autem, ut a Vibio Pompejorum fratrum alter dicitur juvenis, ita eodem nuncupatur nomine a Floro dict. loc. *Tanta mole belli penitus* (Graevius legit *petitus*, id est, infe-

ſtatus) *in Siculo freto juvenis oppreſſus eſt.* Quin immo Pompeji vocantur ambo juvenes ab eodem Floro ibid. *Alter juvenum in Hiſpania occiderat, alter fuga evaſerat.* Quid jam de noſtro dicam auctore? Fortaſſis eum haud bene peritum hiſtoriae Geographiaeque induxit in errorem Lucanus L. VII. verſ. 871.

Heſperiae clades, & flebilis unda Pachyni,
Et Mutina, & Leucas puros fecere Philippos.

ubi Lamb. Hortenſius hoc adnotat; *Cum Sextus Pompejus totum Siciliae litus inter Mylas & Tyndaridem armis teneret, Octavius Agrippae negotium dedit eo trajiciendi cum parte copiarum. Ceterum poſt varia proelia terra marique Pompejus victus Siciliam deſeruit, octo & XX ſuppreſſis navibus, captis ceteris aut incenſis.* & paullo inferius; *Undam ſtabilem Pachyni fretum Siculum dicit, ubi dimicatum navali proelio, & Sex. victus fuit.* nec non Joann. Sulpicius illud; *Pachyni Montis in Sicilia, apud quem Auguſtus & M. Agrippa Sextum Pompeji filium navali proelio ſuperavit.* Minus accurate loquitur interpres uterque: attamen rei geſtae veritas ſic ſatis elucet inde. Itaque pro *Pachiſos* legendum videretur *Pachynos* in Sequeſtre. Tu vero, mi lector,

ſiquid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti; ſi non, his utere mecum.

HESSEL.

Pachynum pro fluvio circa Pachynum promontorium, hodie *Capo Paſſaro* vel *Paſſalo*, quod *caput paſſeris* interpretatur Maurolycus, agnoſcit Aretius, teſte Ortelio. O.

Rhenus

Rheni curſum ita deſcribit Caeſar L. IV. c. 10. *Rhenus oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt & longo ſpatio per fines Nantuatium, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricorum, Triboccorum, Trevirorum citatus fertur; &, ubi Oceano adpropinquavit, in plures diffluit partes, multis ingentibuſque inſulis effectis, quarum pars magna a feris barbariſque natio-*

tibus incolitur - - - multisque capitibus in Oceanum influit. Quid sibi heic multa capita velint, quibus in Oceanum influere Rhenum Caesar scribit, quum tamen alii scriptores bicornem fluvium dicant & bifido meatu divisum esse, alii tria Rheno ostia adsignent, exponit Cellarius L. II. c. 3. Quod autem Vibius Germaniae potissimum vindicet amnem, hoc ab eo maxime tempore valuit, quo Cisrhenanae Germaniae nomen ortum est. Nam antea & Germaniae & Galliae recte poterat dici Rhenus, quas inter decurrebat medius. In Italia quoque Rhenus est, parvus dictus, cui & in vernacula nomen est *Reno.* In eo triumvirorum insula fuit prope Bononiam, quae hinc Silio Ital. L. VIII. v. 601. salutatur *parvi Bononia Rheni.* O.

Rubicon

v. Lucanus L. I. v. 213. ubi sic:

Fonte cadit modico, parvisque impellitur undis
Puniceus Rubicon, cum fervida canduit aestas:
Perque imas serpit valles, & Gallica certus
Limes ab Ausoniis disterminat arva colonis.

HESSEL.

Citerioris Galliae & Italiae terminus is amnis erat, quem cum exercitu transisse nefas. Unde *Caesar* apud Suetonium c. 32. *consecutus cohortes ad Rubiconem flumen - - paullum constitit, ac reputans, quantum moliretur, conversus ad proximos; etiam nunc, inquit, regredi possumus, quod si ponticulum transierimus, omnia armis agenda erunt.* Ponticulum quum dicit, indicat sane, haud magnum junxisse fluvium. Qui quidem cuinam hodie respondeat fluvio, non convenit inter eruditos. Scilicet defluit ad dextrum latus Arimini in Adriaticum mare *Aprusa* vel *Apesa* flumen, ad sinistram Ariminus olim, nunc *Maricula* dictus. Prope Caeseniam a laeva deproperat in sinum eundem Hadriae Isapis. Isapim inter atque Ariminum amnes, propior huic *Lusus*, isti propior *Pissatellus* decurrit, in quem tres incidunt rivuli, quorum primus *Ma-*

talardus,

talardas; medius *Argossae* nomen habet, ultimus haud procul ostio Pissatelli *Amniculus Sabiniani* audit. Haec ita in tabula ampliori depicta sistuntur, quam Rubiconi suo Jacobus Villanus, cujus mox mentio fiet, adjecit. Equidem apud alios, & in his apud D'Anvillium, Ariminum sive Mariculam *Marechia* & Pissatellum *Fiumicino* nuncupatum reperio, quod & ipsum amniculi Sabiniani nomen est.

Ex istis duo sunt flumina, in quibus cardo litis vertitur; *Luso*, pro quo Ariminenses & *Pisciatello*, pro quo Caesenates, utraque pars, tanquam pro aris & focis, acrius quam par erat, & conviciis magis quam rationibus pugnarunt, quod judicium est Petri Mariae Kavinae in Faventia rediviva.

Quibus quidem placet, amnem *Lusum* pro antiquo Rubicone accipere, illi ad Strabonis statim verba provocant, qui L. V. p. 227. satis vage quidem ὁ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης ait, ast p. 217. ita habet: Φαουεντία δὲ καὶ Καισῆνα πρὸς τῷ Ἰσάπει ποταμῷ καὶ τῷ Ῥουβίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Ἀριμίνῳ. Verum his ipsis sibi potius & Pisciatello amni favere Caesenatium patroni arbitrantur Geographum. Similis est controversia de Plinii loco, utrinque allegari solito L. III. c. 15. *In ora fluvius Crustumium, Ariminum colonia cum amnibus Arimino & Aprusa. Fluvius hinc Rubico, quondam finis Italiae. Ab eo Sapis* &c. Heic qui Arimini partes sequuntur, Aprusam hodie *Ausam*, Rubiconem *Lusum* esse contendunt; qui Caesenatium caussam defendunt, Aprusam *Lusum* Rubiconem *Pisciatello* statuunt. Vibius noster, Arimino propius defluere Rubiconem dum tradit, Ariminensi Luso favere creditur; verum Pisciatelli patrocinium qui suscipiunt, Sequestrem modo ostium respexisse respondent, cujus intuitu potuerit laxiori sensu juxta Ariminum dicere Rubiconem.

Cui doctorum virorum auctoritas non est pro nihilo, ille plures pro Pisciatello quam pro Luso stetisse deprehendet. Eo pertinent Boccacius in articulo de Rubicone, Blondus in Italia illustrata, qui Rubiconem nunc *Pisatellum* ab accolis quoque *Ruconem* vocari tradit, atque marmoream tabu-

lam in sententiae suae praesidium affert, quae hodieque ad eum fluvium in publica via duobus passuum millibus a Caesena posita cernitur atque sic sonat:

JVSSV. MANDATVVE. P. R. COS
IMP. MILI. TYRO. COMILITO.
MANIPVLARIVE. CENT. TVR
MAEVE. LEGIONARIVE. ARMAT
QVISQVIS ES. HIC. SISTITO. VE
XILLVM. SINITO. NEC. CITRA
HVNC. AMNEM. RVBICONEM
SIGNA. ARMA. DVCTVM. CO
MEATVM. EXERCITVMVE. TR
ADVCITO. SI. QVIS. HVJVSCE
JVSSIONIS. ERGO. ADVERSVS
IERIT. FECERITVE. ADJVDICAT
VS. ESTO. HOSTIS. P. C. AC. SI. CO
NTRA. PATRIAM. ARMA. TVLER
IT. SACROS. Q. PENATES. E. PEN
ETRALIBVS. ASPORTAVERIT. SA
NCTIO. PLEBISCITI. SENATVS
VE. CONSVLTI. VLTRA. HOS. FI
NES. ARMA. PROFERRE. LICEAT
NEMINI
S. P. Q. R.

Porro Leander Albertus Bononiensis itidem in descriptione Italiae, quem tamen aeque ac Blondum in definiendis hujus tractus fluviis male versatum ostendit Cluverius in Ital. ant. L. I. c. 28. Dein Nicol. Perottus episcopus Sipontinus in cornu copiae, voce *Occido*, ubi Caesenae agrum Sapi ac Rubicone divisum esse commemorat. Andreas Baccius quoque in versione Appiani nunc *Pissatello* vocari Rubiconem docet. Joh. Ant. Maginus tandem in topographia Romandiolae habet: *Pissatello o Rubicone.* Ut nunc alios mittam, data opera Scipio Claramontius, Caesenas, in historia patriae urbis, quae Caesenae a. 1641. 4. prodiit in lucem, atque recusa in thes. antiq. Ital. T. VII. legitur, multis argu-

mentis, ex priscis auctoribus atque ex consensu recentiorum petitis, contra quendam Clementinum, qui pro Luso scripserat, ostendere nititur, nullo modo dubitandum, quin *Pisciatello* fuerit Rubicon. Atque inter alia ex Friderici II. Imp diplomate, a. 1165. dato & ex Uberti vice-Comitis, qui Caesenates inter ac Ariminenses in controversia de finibus arbiter sederat, judicio patescere contendit, ipsos Ariminenses saeculo XII. Pissatellum pro Rubicone agnovisse.

Non ferendam hanc injuriam ratus Jacobus Villanus, Ariminensis, eodem anno 1641 Arimini, itidem in quarta forma Ariminensem suum Rubiconem edidit, thesauro quoque antiq. Ital. insertum, in quo fluvium per prosopopoeiam introducit asserentem se Ariminii esse non Caesenae, atque argumenta Scipionis Claramontii refellentem. Is ergo & loca veterum sibi favere perhibet, & nostra potissimum Vibii verba urget, & marmoream tabulam paulo ante expressam ridet, eamque vel a Blondo effictam vel positam, ab Augustino Tarraconensi, Grutero, Cluverio, aliis certatim explosam tradit; ex statutis etiam Caesenatum conatur ostendere, Pissatellum non fluvium sed rivum esse, qui emendicatis saepe aquis fluat & invitis. Movere ista a Villano, aeque ac similia a Raph. Adimaro de situ Arimini, proposita Harduinum, ut ad Plinii locum *Lusum* priscum esse Rubiconem assereret.

Biennio post, a. 1643. ne Caesenatum caussam derelictam daret ac desperatam, Vincentius ipse Caesenas iterum de Rubicone antiquo adversus Ariminenses scriptores disputare aggressus est. Et istud opus in thes. antiq. Ital. T. laud. occurrit. Claromontii hic vestigia legit, ejusque placita adversus nuperum quendam Ariminensem hypodidascalum, qui forsan ipsi Villanus est, defendit, neque conviciis parcit strenuus bellator.

In eodem thesauri volumine porro & P. M. Kavinae opus extat, cui is Faventiae redivivae titulum fecerat, quodque Faventiae forma 4ta anno 1670 adspexerat lucem. Hic Ariminensium rursus patrocinium suscipiendum ratus, Vibii

testimonium clarissimum esse pronuntiat, atque ex itinere Caesaris, quem Suetonius, Appianus aliique *sub lucem* (primam) ad Rubiconem & *paullo ante diem* vel *circa solis ortum* pervenisse Ariminum testantur, meridiana luce clarius patere ait, propinquum Arimino Rubiconem extitisse. Neque iter illud prorsus sex milliarium fuisse, calculo instituto declarat, quae proinde distantia locorum ad spatium, quod Rubicone ad urbem Ariminum intercedit, probe quadret.

Quibus scriptis utrimque ea lis inde ab a. 1670 continuata sit, non succurrit. Nuper tamen R. P. Angelus Calogiera, Camaldulensis ordinis monachus, fasciculos opusculorum, ut Italice effert, scientificorum & philologicorum edidit, quorum parte quinquagesima eademque ultima, edita Arimini a. 1756, duas recenset epistolas, ad eandem controversiam pertinentes. Istis Joh. Blancus, vulgo Bianchi, Gabr. Mar. Guastuzzium denuo pro *Luso*, contra R. Patrem Joh. Angelum Serram pro *Pisciatello* contendere docet.

Missis Italis, Cluverium tandem audire iubet, qui ante Scipionem Claramontium scripsit, & in Ital. ant. l. c. Rubiconem non tam ipsum Pisatellum, quam potius illum, in quem Pisatellus incidit, cuique *Rugone* vel *Rigone* vel etiam *Urgone* vulgare nomen est, ex antiquo *Rubiconis* residuum, esse statuit. Est autem idem, quem supra *Argossam* salutari scripsimus. Dein Rubiconis ostium ab alio, quem itidem paullo inferius recipit, Sabiniani scilicet amniculo, *fiume di Savignano* vocari addit. Litem egregie conficere posset Theodosiana tabula, siquidem locorum distantia curatius foret expressa. Neque Ptolemaeus quicquam heic efficit, quippe apud quem Rubiconis ostia inter Ravennam & Ariminum indicantur. O.

Rutuba

Ejus meminit Lucanus L. II. v. 421.

Dexteriora petens montis declivia Tibrim
Unda facit, Rutubamque cavam.

cf. Cellarius G. A. L. II. v. 421. HESSEL.

Maritimae

Liguriae oppidum fuit Albium Intemelium, post Albintemelium salutatum, quod ab accolis *Vintimiglia* nunc vocari consuevit. Ad orientale ejus latus defluit Rutuba flumen, quod Plinius male ad sinistram Intemelii locat L. III. c. 5. *flumen Rutuba, oppidum Albium Intemelium, flumen Merula* &c. Hic Rutuba Plinii vulgo nunc *la Rotta* & corrupte *Rodoria* id est *Rotta rio* salutatur. Eundem esse cum eo, cujus meminit Lucanus, in Ital. ant. L. I. c. 8. putat Cluverius, quod tamen vix concedi potest, videtur enim Lucano sermo esse de fluvio in media Italia ex Apennino defluente. Itaque & Ortelius & Cellarius diversos esse fluvios suspicantur. Quod in Tiberim incidere hunc Rutubam Vibius dicat, vix enim dubito, quin ita scripserit, adeoque conjecturae Simleri receptae poenitet, id facile video, ex verbis Lucani, quae perperam more suo intellexit noster, esse exortum. Caeterum Rutubae hujus altum ubique silentium. O.

Rhodanus

Silius L. III. v. 447.

Spumanti Rhodanus, proscindens gurgite campos,
Ac propere in pontum lato ruit incitus alveo.
Auget opes stanti similis, tacitoque liquore
Mixtus Arar, quem gurgitibus complexus anhelis
Cunctantem immersit pelago, raptumque per arva
Ferre vetat patrium vicina ad littora nomen.

cf. & Claudianus in Rufin. L. II. v. 111. Ausonius clar. urb. carm. 8. & Mosell. v. 479.

Tyrrheno) Proprie Gallico sinui maris mediterranei. HESSEL. Ex quo primum Phocenses in Galliam adventarunt, Graecorum coloniis maritima ejus regio & ad austrum posita frequentata fuit. Bona pars quoque verborum Graecorum in vernacula Provinciae lingua superstes deprehenditur, neque dubium est, quin Rhodani nomen debeatur Graecis. Homerus, ubi valde rapidum fluvium describit, περὶ ῥοδανὸν dicit Iliad. XVIII. v. 576. In quo loco sic constituendo etiamsi

non convenerit priſcis Grammaticis, ſiquidem Zenodotus ῥαδαλὸν, Ariſtarchus ῥαδηλὸν legit, v. Etymol. magn. pag. 701. ed. Sylb. & Euſtathius in v. citatos, ipſe tamen Euſtathius, ſpurius Didymus, codices omnes ſcripti vulgarem lectionem ſtabiliunt. Significationem vocis autem vox κελάδοντα, quae praeceſſit, ſatis ſuperque declarat. Quid, quod hodieque in Celtico Britannica lingua (dans le Gallois) *rhedeg* notat *rapido curſu profluere.* Quis autem non perſpiciat, quam prope ad *Rhodani* nomen id nominis accedat? Caeterum, ubi de mari Tyrrheno loquitur Vibius, illud cum Gallico ſinu confundere videtur. His, a viro quodam amiciſſimo ſubmiſſis, adjicio, Vibium Tyrrheno mari nimis latam ſignificationem tribuere. Rhodani curſus praeterea egregie ab Ammiano Marcellino L. XV. c. 28. pingitur. Oſtium ejus quum difficilioris jam olim aditus eſſe videretur, partem amnis, foſſa per campum lapideum, quo naturae miraculo & ipſe ſuperiori anno ſtupui, in lacum Maſtramelam deducta, Marius navigabili alveo effudit. v. Mela L. II. c. 5. Plura in jungendorum marium fluviorumque moliminibus de hoc argumento dixi. Nomen Rhodani, ut notum, priſcam fere formam ſervat. Germaniae fluviis male Rhodanum accenſet Mela L. III. c. 3. De oſtiis ejus v. Plinius L. III. c. 4. cf. & D'Anville notice de la Gaule. Eridani nomine Rhodanum nonnunquam veniſſe olim, monet Ortelius. Id non niſi per vitium ſcripturae factum videtur. Saltem doctiſſimus Schneiderus in Oppiani, quem proximo anno, apud nos dum haereret, expurgatiſſimum edidit in lucem, L. III. ἁλιευτικῶν v. 625, ubi legebatur prius

δεύτερα δ' Ἠριδανοῖο παρὰ στόμα θηρητῆρες
Κελτοί - - - - -

vel δεύτερον Ἠριδανοῖο &c. commode reſtituit δεύτερα δὲ Ῥοδανοῖο; forſan tamen loco δὲ hic δὴ ponendum. O.

Strymon

Sic, nam Graece Στρύμων. de gelu v. Ovidius triſt. L. V. eleg. 3. v. 21. de Thracia v. Lutatius ad Statii Theb. L. III. v. 526. & L. V. v. 188. HESSEL. Mſ. *Strymon.* recte. GRONOV.

Ratio, quam affert Hesselius, non stringit. Quemadmodum enim a Graeco Πλάτων fit Latinum Plato, sic & a Στρύμων Strymo. Verum Graecas fere formas amat Vibius. Hodie *Strumona* itemque fluvius *Jemboli* salutatur ab urbe, quam ostio suo propior rigat. Qui *Marmara* dici asserit Bellonius, citatus Ortelio, confundit ipsum cum *Ponto* amne, quem non minus ac Strymonem alii Thraciae, alii Macedoniae adscribunt. Ratio in vulgus nota. Addit Ortelius, esse, quibus Strymo salutetur *Radini*, item *Ischar* & *Rhedive;* quo jure, disquirendum aliis relinquo. Antiquissimo aevo successu temporis *Conozus*, dein *Palaestinus*, tandem *Strymon*, ab iis, qui vitam moerore compulsi in ipso amisere, appellitatus est, si quidem auctori de fluviis, fabularum conditori, fidem adhibeas. O.

Sequana

v. Strabo L. IV. p. 192–194. Περὶ δὲ τὸν Σηκουάναν ποταμόν εἰσὶ καὶ οἱ Παρίσιοι νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν. Caesar de bell. Gall. L. VII. cap. 57. *Dum haec apud Caesarem geruntur, Labienus eo supplemento, quod nuper ex Italia venerat, relicto Agendici, ut esset impedimentis praesidio, cum IV legionibus Luteciam proficiscitur: id est oppidum Parisiorum, positum in insula fluminis Sequanae.* Ammianus Marcellinus L. XV. cap. 11. *A Belgis vero eandem gentem Matrona discernit & Sequana, amnes magnitudinis geminae; qui fluentes per Lugdunensem post circumclausum ambitu insulari Parisiorum castellum Luteciam nomine* &c. HESSEL. Quod insulam facere Vibius jure dicat, ex allegatis locis abunde probatur. Ea pars principis Galliarum urbis hodieque *civitas*, vulgo *la cité*, antiquo nomine nuncupatur. In hoc maxime fluvio luculento prorsus testimonio patere asserit D'Anvillius in Notitia Galliae, quam misere veteres Geographiae scriptores hallucinentur. Pessime profecto Strabo l. c. Ἄλλος δ' ἐστὶν ὁμοίως ἐν ταῖς Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκουανὸς ὄνομα. Ῥεῖ δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμους &c. Mira doctissimi viri oscitantia! Non minus turbatae sunt

Ptolemai rationes, qui L. II, c. 8. ad Sequanae ostia Abrincatuos transferre non dubitat. Simile fere huic peccatum Ammiani Marcellini est, loco ad quem Hesselius provocat, *prope castra Constantia*, hodie *Coutances cum Matrona in mare fundi* asserentis. Aethico in Cosmographia & Nilus dicitur *Geon* v. pag. 31. ed. Simleri, & alius fluvius, quem inter Garumnam & Bicornium, sic ille Rhenum plus simplici vice salutat, in Oceanum occidentalem influere memorat p. 16. tum pag. 18. adjicit, currere millia CCCCII. Quum autem neque Ligeris neque Sequanae mentionem injiciat, Simlerus alterutrum intelligendum esse recte judicavit. Tandem vero, ne penitus suspecta fides Aethici foret, Valesii fortuna fecit, qui in chronico quodam medii aevi nomen *Gion* Sequanae datum reperit. v. Ej. descript. Gall. p. 517. Benjamin Tudelensis in Itinerario *Siban* nuncupat Sequanam. O.

Spercheos

non *Sperchios*. v. Nic. Heinsius ad Ovid. met. L. I. v. 579.

Thessaliae) v. Servius ad Virg. Georg. L. II. v. 487. Lutatius ad Statii Theb. L. IV. v 838. & ad Achill. L. I. v. 628. v. & Statius ipse Achill. L. I. v. 98 & 237. HESSEL.

Prope Anticyram in intimo sinu Maliaco in mare exibat Spercheos. Antequam in Locridem per Thermopylas intrare liceret, Spercheus, Dyras, Melas & Asopus superandi erant. v. Herodotus L. VII. c. 198. 199. 200. A Thermopylis ad Sperchei ostia maritimum iter decem modo stadiorum fuit. v. Strabo L. IX. p. 428. S. CROIX. Sperchei nomen, quod hodie obtinet, *Agriomela* est apud Brietium in parallel. G. V. & N. P. II. p. 365. Sic & Sophianus vocat, teste Ortelio. Theveto tamen *Comen* dici, hic adjicit. Rectius forsan id nomen ad *Sperchiam* locum ostio fluminis appositum, Ptolemaeo L. III. c. 13. laudatum vel ad *Sperchion* Plinii L. IV. c. 7. quadrare dixeris. Vicus esse videtur in promontorio locatus. Verum Sophianus *Phthelia* appellari tradit. Amnem Sperchium suo aevo *Salambria* fuisse dictum If. Tzetzes testatur, verum supra *Salampria* appellari Peneum vidi.

mus, p. 162. Illi Peleus, parens Achillis, pro fausto filii a Troja reditu crinem fovisse fertur. Quod ipse Achilles apud Homerum Il. Ψ. v. 144. sic enarrat:

Σπερχεῖ', ἄλλως σοίγε πατὴρ ἠρήσατο Πηλεὺς,
Κεῖσέ με νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Σοί τε κόμην κερέειν - - - -

Imo ibidem paullo ante Achilles ipse in Patrocli funere seorsum a pyra flavam abscidisse comam fertur,

Τήν ῥα Σπερχειῷ ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν.

Isto Pelei exemplo Pausanias in Atticis c. 37. docet, omnibus Graecis in more fuisse positum, crinem tondere fluminibus. Exhibet Pelei votum eximia gemma Hetrusci artificis, quam descriptam a Cel. Winckelmanno in Gesch. der Kunst T. I. p. 101. exhibet in ectypis vir laudibus meis major Lippertius Dactyliothecae P. I. n. 1000. O.

Syrapus

Quum conspirent in hac voce codices, neque in alia secedat Boccacius, nolui sollicitare fluminis nomen, nemini notum. Neque tamen dubito, quin legendum sit *Sybaris*. Non conveniebat profecto Sequestri, hoc flumen sicco pede praeterire, qui in Siculis & Italicis amnibus recensendis admodum industrie versari solet. O.

Selinus

v. Pierius ad Virgilii Aen. L. III. v. 705. & Cellarii G. A. L. II. c. 2.

apium) v. Servius ad Virgilii Aen. L. III. v. 705. Hoc in Selinontiorum nummis conspici, non ambigitur inter explicatores priscae rei nummariae: Begerus consulatur thes. Brandenb. sel. pag. 373, itemque Spanhemius dissert. de praest. & usu numism. antiq. dissert. 4. Nummum autem Pergamenorum Selino, quod flumen longe diversum est a Siciliensi flumine, praeter cetera insignitum, ramisque, sicut videtur, heleoselini, tractavit Tristanus comment. histor.

Gallice scriptis pag. 501. edit. Paris. 1635. at minus accurate quam Spanhemius idem pag. 485. atque 891. Etiam Holstenium consule sis ad Stephan. Byzant. in Σελινοῦς. HESSEL.

Selinus, Hyblaeorum Megarensium colonia teste Strabone L. VI. p. 272. & Thucydide L. VI. Graece Σελινόεις sive contracte Σελινοῦς vocabatur. Mirae ejus reliquiae nostra aetate restant, de quibus maxime consulendus D'Orvillius in Siculis cap. 5. A praeterlabentibus fluviis urbes adstructas vulgo nomen esse sortitas in Sicilia, & multis jam exemplis vidimus, & Stephanus Byz. in Ἀκράγας disertis verbis testatur, ad Selinuntem quoque provocans. Varios fuisse, praeter hunc nostrum, Selinuntes fluvios, condiscimus ex Strabone L. VIII. p. 387. Ῥεῖ δὲ διὰ τῆς Αἰγιέων πόλεως ποταμὸς Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῷ τε ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ῥέοντι, καὶ τῷ ἐν τῇ νῦν Ἠλείᾳ τῷ παραῤῥέοντι τὸ χωρίον, ὅ φησιν ὠνήσασθαι τῇ Ἀρτέμιδι Ξενοφῶν κατὰ χρησμόν· ἄλλος δὲ Σελινοῦς ὁ παρὰ τοῖς Ὑβλαίοις Μεγαρεῦσι, οὓς ἀπέστησαν Καρχηδόνιοι. Ab Apio dictum Selinuntem Siciliae notavit Hesselius ex nummis, quos certatim harum rerum gnari protulerunt. Illis nonnihil roboris adjecit nuper D'Orvillius, apud quem Tab. XIII. T. II. Siculorum rectius, quam ante fuerat factum, folium selini vel apii expressum cernitur. Neque illos recte judicasse ad eum locum p. 419. observat P. Burmannus, qui sibi palmae folia in iis nummis deprehendere sint visi, etiamsi non neget, palmas agrestes olim prope Selinuntem repertas, ut vel ex Silio pateat, apud quem memorantur L. XIV. v. 200.

Audax Hybla favis, palmaeque arbusta Selinus.

Errasse quoque Froelichium ostendit, ubi similes nummos ad Peloponnesum trahit. Praeterea rarissimum numisma, fluvium ipsum Selinuntem sub bovis forma humana praediti facie referens, addita voce ΣΕΛΙΝΟΕΣ, ex suo museo produxit Ser. Castellus P. T. M. in prima Aggiunta alla Sicilia numism. T. II. n. 14. v. opusc. di aut. Sicil. T. XI. cf. & T. XIII. p. 27. Verum, ut ad Vibium nostrum redeamus, *Messaliorum*, ut legebatur, vel *Messaniorum* quod is ex conjectura Simleri Selinuntem dicit, aperte falsum est. Forte

ſcriptum fuiſſe, *Sicanorum* vel *Megarenſium*, ſuſpicatur Cluverius Sic. ant. L. I. c. 18. quia Selinus erat colonia Megarenſium. Cellario *Sicanorum* quoque vox arridet. D'Orvillius contra, quia totus is tractus, qui ad Selinuntem ſpectat, ab urbe *Mazara* nomen nunc habet & Vibii tempore jam habuerit, quod quidem non ſatis certum mihi videtur, legendum putat *Mazaraeorum*. Selinuntem hodie *Madiuni* nuncupant accolae, teſte Cluverio & Maurolyco. *Lanarium* Antonini in Itinerario eundem cum hoc noſtro Selinunte arbitratur Cluverius, vereque dictum fuiſſe *Apiarium*, antequam id nomen corrumperet librariorum inſcitia. Contra Weſſelingio, cui adſtipulatur D'Orvillius l. c. p. 77. ad eum locum iſta viri doctiſſimi conjectura prorſus diſplicet, tum quod ab *apio* non Apiarius ſed *Apiacus* vel *Apiatus* fuiſſet derivandum fluvii nomen, tum quod nil obſit, quo minus ob aquam fullonum forſan uſibus accommodatam *Lanarius* dici potuerit. Reſtat & alius ſcrupulus animo Cluverii eximendus, quem ipſi ordo, quo locata Sequeſtris verba, injecit: *Selinus M. a quo civitas Selinus dicta, quod apium ibi plurimum naſcitur.* Ad quae laudatus vir „ Oratio paullo intricatior; non enim „ civitas ab apio, id eſt ἀπὸ τοῦ σελίνου, ſed amnis primum „ dictus fuit, ab hoc poſtea urbs idem nomen accepit. „ At heic nodum in ſcirpo quaerit Cluverius. Reſpondemus cum Burmanno; non dicere Vibium, urbem ab apio dictam; potius a fluvio deductum nomen is aſſerit, quod petitum ab apio. O.

Sagaris

v. Dionyſius perieg. v. 811. Ad ejus amnis vocabula, Cellario Geogr. Ant. L. III. c. 8. recenſita, *Sangarus* addatur. Scholiaſtes Apollonii Rhod. ad L. II. v. 724. Σαγγάριος ποταμὸς Φρυγίας. ὁ δὲ Μυρλεανὸς Σάγγαρον αὐτὸν λέγεσθαι φησίν. Ἑρμογένης δὲ ἐν τῷ περὶ Φρυγίας φησὶν, Σάγγαν τινὰ ἀσεβήσαντα περὶ τὴν Ῥέαν μεταβαλεῖν εἰς τοῦτο τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν ποταμὸν Σαγγάριον ὀνομασθῆναι. HESSEL. Erat omnino ſcribendum *Sangaris* v. *Sangarius*. Sic enim Graeci Σαγγά-

ιος. v. Homerus Il. L. III. v. 187. Strabo L. XII. p. 543. & 563. Ptolemaeus Geogr. L. V. c. 1. Stephanus Byz. verum Vibius Ovidium eſt ſecutus de Ponto L. IV. ep. 10. v. 47. *huc Lycus*, *huc Sagaris.* Berecynthii Phryges, Trojanis temporibus inclyti, in ripa Sangarii habitabant. v. Strabo L. XIV. p. 681. Berecynthiae nomen Cybelae tributum ab eo populo, cultui ejus potiſſimum vacante, ſtrepituque Gallorum, Sacerdotum ejus, perſonuere ejus littora:

ἐκ δὲ βοήσας
Μητέρα Σαγγαρίου Χείλεσι πάρ' ποταμοῦ.

Antholog. a Cephala condit. epigr. 471. p. 25. ed. Oxon. S. CROIX. Sagaris nomen a Poëtis abſque dubio confectum, ne metro obeſſet, ſiquidem a capite brevem ſyllabam requirerent, ut vel ex Ovidii loco patet. Verum Plinius quoque ſic ſcribi aſſerit; ſic porro Solinus, ſic & in nummo Juliae Domnae ΝΙΚΑΙΕΩΝ CΑΓΑΡΙC v. Vaillant in NN. Graecis Imp. Rom. pag. 93. apud Scylacem quoque in periplo eſt Σάγαρις, itemque apud Photium ex Memnone. Haec ita jam apud Cellar. l. c. Quibus addes, & apud Hyginum in poët. aſtrom. legi *Sagaris.* Hodiernum nomen reſpondet. Dicitur enim *Sagari*, *Sakaria*, item *Sangari.* Curſum amnis ita deſcribit Arrianus de exped. Alex. M. L. I. p. 80, τοῦ δὲ Σαγγαρίου αἱ μὲν πηγαὶ ἐκ Φρυγίας εἰσίν· αὐτὸς δὲ διὰ τῆς Θρακῶν τῶν Βιθυνῶν χώρας ἐξίησιν εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον. Inde emendandus Livius, qui L. XXXVIII. c. 18. *in Propontidem ſe effundere* docet; ubi Cellarius legendum pronuntiat *in Pontum.* Porro Livius *ex Adoreo monte profluere* & *ad Bithyniam Thymbri* (legendum *Thymbreti*) *fluvio miſceri* addit. Agathiae epigramma in Sangarii pontem habes in Anthologia p. 512. & in Analectis Vet. Poët. Graec. a Cel. Brunckio editis T. III. p. 53. *Sagaris* oppidum apud Ravennatem anonymum memoratur L. II. c. 17. & L. V. c. 9. *Berecyntius* an *Berecynthius* ſcribendum, ſub judice lis eſt. v. Cellarius L. III. c. IV. §. 98. apud Diodorum Siculum eſt Βερέκυνθος. L. V. p. 333. alibi paſſim per τ pingitur. O.

Sebethos

v. Columella L. X. v. 134.

Doctaque Parthenope Sebethide roscida lympha.

cf. Statius L. I. Silv. II. v. 260. HESSEL.

Ultra Neapolim minus mille passibus defluit. Nympham ei praesidere credebant, hinc Virgilius *Sebethidis nymphae* meminit Aeneid. VII. v. 734. Hodie *fiume della Madalena* salutatur; populariter quoque *Fornello* nominatur, teste Ortelio. In tabula, qua Neapolitani crateris & Vesuvii & Neapolis ipsius situs depictus cernitur, quaeque primo tomo picturarum Herculanensium praefixa est, servatum antiquum fluvii nomen video. Ibi quippe legitur *bocca di Sebetho.* Non sine adspiratione exprimendam vocem, docet lapis apud Gruterum pag. XCIV. n. 9.

P. MEVIVS. EVTYCHVS
AEDICVLAM
RESTITVIT. SEBETHO

Cum Sabato sunt qui confundant, pessime. Contra recte pro eodem cum *Veseri* fluvio habetur, apud Aurelium Victorem bis memorato, cuique Veseris oppidum fuerat adstructum. v. Cam. Peregrinus Camp. Fel. Diff. II. c. 23. Cluverio tamen arbitro nullum flumen Veseris nomine fuit, corruptusque est Aurelii Victoris locus. v. Ital. ant. L. IV. c. 5. Quicquid sit, Sebethum inter atque Sarnum fluvios clade sua ac anastasi pariter memorabile Herculaneum oppidum situm fuit. Nomen fluvii, ab hebraico quippe שבת derivandum, designare *quietem*, quod quietus placidusque promanet, auctor est D'hancarville ad Hamiltonii vasa hetrusca T. I. O.

Sarnus

ex Saro) fortasse legendum est *ex Sarno monte.* Caeterum vid. Servium ad Virg. Aen. L. VII. v. 738. ubi ad *Sarrastis populos*, haec habet: *Populi Campaniae sunt a Sarno fluvio. Conon in eo libro, quem de Italia scripsit, quosdam Pelasgos*

aliosque ex Peloponneso convenas ad eum locum Italiae venisse dicit, cui nullum antea nomen fuerit, & flumini, quod incolerent, Sarno nomen imposuisse ex appellatione patrii fluminis, & se Sarrastes appellasse. Hi inter multa oppida Nuceriam condiderunt. HESSEL. Locus Virgilii hic est:

late jam tum ditione premebat
Sarrasteis populos & quae rigat aequora Sarnus.

Eum fluvium sat apte describit Boccacius ita: *Sarnus fluvius est Campaniae, ex Apennino in Capream insulam tendente pluribus in locis vasto saxei montis murmure funditur, adeo abunde, ut non ante exierit, quam amplissimas paludes fecerit, incolas nebulis, quibus semper abundat, infestans nimium; ex quibus tandem in alveum coactus Pompejanum sub Vesuvio monte irrigat agrum & pauco contentus cursu, nec alicujus alterius comitatus undis, satis tamen aquarum copiosus, haud longe a Stabia Tyrrhenum ingreditur mare. Hic apud Sarnum oppidum, quod fontibus ejus imminet, ligneos fustes, paleas, frondes & quodcumque in eum cadat, lapideo paucis in diebus cortice tegit . . . Hunc Sarnum aliqui minus advertentes Arnum Florentiae fluvium putavere.* Multarum instar est haec Boccacii descriptio, ad quam pauca adnotare lubet. Is Apennini tractus, ex quo ille profluit, idem cum flumine nomen hodieque obtinet, *Sarno* dictus. Unde sic satis est verosimile, apud Vibium legendum quoque *ex Sarno monte*, non *ex Saro monte.* Quod & Cluverius suspicatur, L. IV. c. 3. etsi nomen *Sari* vel *Sarri*, si quidem hoc genuinum sit, aptius fere judicet, ex quo incolae *Sarrastes* fuerint nuncupati. Oppidum Sarnum, quod fontibus ejus amnis imminere scribit Boccacius, aliis incognitum, bis Ravennas recenset anonymus L. IV. c. 32. & L. V. c. 2. Ergo saeculo VII. saltem jam stetit, hodie principatus etiam titulo decorata est. Plures habere fontes Sarnum, testatur quoque Cluverius; suntque eorum alii κατὰ τὴν πρόποδα τῦ Βεβζίυ, in Sarno monte, alii altius oriuntur, ad oppidum S. Severini. Palustres Sarni oras Orosius quo-

que commemorat L. IV. c. 15. Inde fit, ut Lucano de B. C. L. II. c. 423. dicatur

- - - *nocturnaeque editor aurae*

prorsus, ut Boccacius nebulas excitare asserit. Pompejanum sub Vesuvio monte irrigare agrum, testis est Plinius, qui L. III. c. 5. sic habet: *Pompeji, haud procul adspectante monte Vesuvio, alluente vero Sarno amne: ager Nucerinus & IX. M. P. a mari ipsa Nuceria.* Inde Nuceriae, hodie *Nocera*, tribuitur a Vibio. Pompeji olim Vesuvii incendio deleti, nunc ex parte resurgunt, ut notum. Stabiam quam vocat Boccacius, *Stabias* dixere veteres. Incrustantibus fluviis accenseri Sarnum, nescio an alibi notatum. Similium exempla praeter ea quae supra ad pag. 78 relata leges, dabit Plinius L. XXXI. c. 2. cf. & paulo post *Siler.* Qui Arnum cum Sarno confudit, Orosius est L. IV. c. 15. a Cluverio quoque ea propter reprehensus. Praeter *Arno* nomen, quod hodieque permanet, *Scafati* quoque inferiore sui parte communi vocabulo cum urbe ipsi imposita salutatur. Olim praeterea & *Draco* audiit, teste Procopio l. c. quod nomen adversus Cluverium pulchre defendit, Cam. Peregrinus Camp. fel. Diss. II. c. 24. medio quoque aevo *Draconcellum*, *Dracontium*, *Draconteum* in plurimis titulis nuncupatum esse Sarnum demonstrans. O.

Symaethos

Servius ad Virgil. Aen. L. IX. v. 584. *Symaethos fluvius est Siciliae a rege Symaetho dictus, haud longe ab urbe Catinensi, circa quam sunt Palici Dei; quorum talis est fabula: Aetnam nympham vel, ut quidam volunt: Thaliam Jupiter cum vitiasset, & fecisset gravidam, timens Junonem (secundum alios ipsam puellam) terrae commendavit, & illic enixa est. Secundum alios, partus ejus postea cum de terra erupisset, duo pueri Palici dicti sunt, quasi iterum venientes, nam πάλιν ἱκεῖν est iterum venire. Hi primo humanis hostiis placabantur, postea quibusdam sacris mitigati sunt, & eorum immutata sa-*

crificia, *indè ergo placabilis ara: quia mitigata sunt eorum numina. Palicos nauticos Deos Varro appellat. Alii dicunt Jovem hunc Palicum propter Junonis iracundiam in aquilam commutasse. Alii Vulcani & Aetnae filium dicunt.* HESSEL.

Oritur is fluvius ex radicibus borealibus Aetnae, & posteaquam partem montis occiduam circumfluit, prope rudera antiqui Murgentii in mare undas devolvit. Neque hae sub terra labuntur amplius, ut olim; &, quod prisco aevo haud videtur ullo modo notum fuisse, magnam electri copiam in ostio suo offert, cujus ut color est elegans, ita odor fortius etiam nares afficit, quam quod in littore Borussico colligitur. Primus hoc, quantum novi, observavit Brydonius in itin. Siculo. ep. XII. Fontes fluminis *Mucuba*, *Lucchiola*, *Canal Calagno* & *fonte ferrato* dici, refert ex anonymo auctore Ortelius. Hodiernum nomen Leandro est *Lazaretto*, ni fallor, idem quod *La Giaretta*, pronunciandi modo fere in Venetorum morem immutato. Fazellus & Aretius *fiume di S. Paulo* nuncupari tradunt, contra D'Orvillius cap. 13. p. 208. *Mosis*, Ser. Castellus Princeps T. M. in proleg. ad Inscr. Siciliae p. XXVIII. *fiume di S. Filippo* appellat. Demum a Ptolemaeo haud recte Catanam inter & Tauromenium locari Fazellus ostendit. In Agyrinensium nummo maximi moduli, quem laudatus Castellus cit. opere in tabula NN. num. XXIX. exhibet, Symaethus more Graecis consueto bovem humana facie praefert, ni sit ad Chrysam referendum numisma, in Agyrinaeorum finibus itidem profluentem. *Simetos*, ut ante Hesselium legebatur in editis, extat scriptum nomen in tabula Theodosiana, estque id eo minus mirum, quod aspirationem litterae *ϑ* graecis tritam neglexere Latini. v. Cluverius Sic. ant. L. I. c. 10. Nomen fluminis suo more ex Phoenicia lingua accersere laborat Bochartus, qui in Chan. L. I. c. 28. heic Stephani quoque Byz. testimonium adducit in medium. *Samatho* enim insula e Libyca voce dicta refertur a Lexicographo pro *magna*. En ejus verba: Μάγνα, νῆσος Λιβυκή· Ἀλέξανδρος ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν, ἡ κατὰ τὴν Λιβύων φωνὴν Σαμαθώ, ὅ ἐστι μεγάλη. Itaque simili modo Symaethum fluvium,

fluvium, eo quod maximus fuerit Siciliae, ab עצום, quod numerosum designet, עצומת & per aphaeresin צומת nuncupatum pronuntiat. Palicorum quoque Deorum nomen a Syriaco vel Chaldaïco פלח, quod *colere* significat; apte deduci posse, idem Bochartus docet, dictosque initio פליחין eo modo; quo apud Graecos Σεμναὶ Θεαὶ vocatae sint. Atque commode in ejus quasi sententiam Aeschylus in Aetna, loco apud Macrobium servato;

Σεμνοὺς Παλίκους, inquit, ζεὺς ἐφίεται καλεῖν.

Verum tamen is tragicus ipse l. c. vulgarem opinionem; qua ἀπὸ τοῦ πάλιν εἰς ἀνθρώπους ἱκέσθαι dicti putabantur Palici, suam facit. Sed eas gerras Siculas, nugasque nugacissimas judicat Bochartus. Interim meretur Macrobius, quem de Palicis differentem audiamus. L. V. c. 19. *In Sicilia Symaethus fluvius est. Juxta hunc Nympha Thalia, compressu Jovis gravida, metu Junonis optavit, ut sibi terra dehisceret. factum est. Sed ubi venit tempus maturitatis infantum, quos alvo illa gestaverat, reclusa terra est, & duo infantes de alvo Thaliae progressi emerserunt: appellatique sunt Palici* ἀπὸ τοῦ πάλιν ἱκέσθαι; *quoniam prius in terram mersi, denuo inde reversi sunt. Nec longe inde lacus breves sunt; sed immensum profundi; aquarum scaturigine semper ebullientes, quos incolae crateras vocant, & nomine* dellos *appellant; fratresque eos Palicorum aestimant: & habentur in cultu maximo; praecipueque circa exigendum juxta eos jusjurandum praesens & efficax numen ostenditur; nam cum furti negati vel ejusmodi rei fides quaeritur, & jusjurandum a suspecto petitur, uterque, ab omni contagione mundi, ad crateras accedunt, accepto prius fidejussore a persona, quae juratura est, de solvendo eo, quod peteretur, si addixisset eventus. Illic advocato loci numine testatum faciebat esse jurator, de quo juraret; quod si fideliter faceret, discedebat illaesus; si vero subesset jurijurando mala conscientia, mox in lacu amittebat vitam falsus jurator. Haec res ita religionem fratrum commendabat, ut craterae quidem implacabiles, Palici autem placabiles vocarentur. Nec sine divinatione est Palicorum templum; nam, cum Siciliam sterilis annus arefecisset, divino Palicorum responso admoniti Si-*

culi heroi cuidam certum ſacrificium celebraverunt; & revertit ubertas, qua gratia Siculi omne genus frugum congeſſerunt in aram Palicorum, ex qua ubertate ara ipſa pinguis vocata eſt. Hinc lucem recipit Virgilius L. IX. v. 584.

Symetica circum
Flumina, pinguis ubi & placabilis ara Palici.

Simili modo Silius Italicus L. XIV. v. 219.

Et qui praeſenti domitant perjura Palici
Pectora ſupplicio.

Ubi Nic. Heinſius legere mavult *damnant.* O.

Siler

Ab aliis *Silarus* & *Silaris* dicitur. Dionyſius in perieg. v. 361.

Φαίνονται προχοαὶ Πευκεντίνου Σιλάροιο.

ubi Euſtathius: τοῦτον ὁ γεωγράφος Σίλαριν γράφων, λέγει ἴδιον τοῦ Σιλάρου, ὅτι τοῦ ὕδατος ὄντος ποτίμου τὸ καθιέμενον φυτὸν ἀπολιθοῦται, φυλάττον τὴν μορφήν. GRONOV.

oppido) Cluverius Ital. ant. L. IV. p. 1254. & Cellarius G. A. L. II. c. IX. p. 578. *monte* legunt. quos vide. HESSEL.

Strabonis verba Euſtathio memorata leguntur L. V. p. 251. Docet autem praeterea, Silarum Picentem regionem ab antiqua Campania ſecreviſſe, itemque eorum, quae in aquam ejus conjiciantur, lapideſcentium non modo formam manere eandem ſed & colorem non mutari. Quod quidem minus eſt veroſimile. Unde nec a Silio Italico nec a Plinio aſſertum legitur. Iſte L. VIII. v. 582. ita canit:

Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt
Duritiem lapidum merſis inoleſcere ramis.

Hic L. II. c. 103. *Similiter in Silaro, ultra Surrentum, non virgulta modo immerſa, verum & folia lapideſcunt, alias ſalubri potu ejus aquae.* Paullo ante idem de Ciconum flumine praedicat Plinius, quod ad pag. noſtram 78 notatum velim. Sic enim habet: *In Ciconum flumine & in Piceno lacu Velino lignum dejectum lapideo cortice obducitur & in Surio Colchidis flumine, adeo ut lapidem plerumque durans adhuc integat cortex.* Idem L. XXXI. c. 2. alia ejuſdem rei exempla af-

fert, *In Eurymenis*, inquit, *dejectae coronae in fontem lapides fiunt. In Colossis flumen est, quo lateres conjecti lapides extrahuntur. In Scyretico metallo* (i. e. in metallicis fodinis insulae Scyri) *arbores, quaecumque flumine alluuntur, saxa fiunt cum ramis.* Aristoteli Silarus noster videtur *Cetus* dici. In libro enim de mirabilibus auscultationibus sic ille: εἶναι δὲ λέγουσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις περὶ τὴν Κύμην ποταμόν τινα Κετὸν ὀνομαζόμενον· εἰς ὃν φασι τὸ ἐμβληθὲν πρῶτον περιφύεσθαι καὶ τέλος ἀπολιθοῦσθαι. Nomini Κετὸν forsan mendum subesse suspicatur Cluverius, idque eo magis, quod in scriptis nonnullis ejus loco legitur Μακέπηαν. Hodie *Silaro*, *Sillaro*, *Sillero*, *Selo* accolae vocant. Restat, ut de Alburno dicatur. Quum nemini usquam Alburni oppidi mentio fiat, ipseque noster infra montes inter ejus meminerit, non dubito equidem, quin & heic *monte Alburno* legendum sit. Praeterea ex loco Virgilii Georg. L. III. v. 146.

Est lucos Silari circa, ilicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans - - -

desumsisse verba sua videtur Vibius, in quibus non de oppido sed de monte sermo. Forsitan tamen in tabula Peutingeriana nonnihil praesidii est oppido Silaro. Ad flumen enim, quod in nominandi casu dicitur ibi *Silarum*, idem hoc nomen repetitum cerno, neque montium adpicta est imago. O.

Saron

Ex his Silii Ital. verbis L. VII, v. 480.

Hadriaci fugite infausti Sasonis arenas.

Vibius effinxit, ut ego certe mihi persuadeo, fluvium *Sasonem* vel *Saronem*. Scio equidem, insulam esse *Sasonem*, sed quum apud Statium legatur L. IV. Sylv. S. 3. (v. 180.)

Et Linterna palus, pigerque Savo

vel *Sason*, uti alii codices habent, fluvius hic Statianus *Savo* vel *Savon* a Vibio habitus est pro eodem ac *Sason* apud Silium, atque ita scripsisse eum opinor, *Savon Hadriae*. Unde

natum, *v* littera in *r* mutata, *Saron* in codicibus vulgatis. RELAND. Lynceis profecto oculis vidit Relandus. Vibii comma totum falsum & supinae negligentiae partus est. Verum, quum ita res se habeat, quumque Sasonis insulae meminerint certatim veteres, cf. Cellarius O. A. L. II. c. 14. ubi apud Silium legendum dicit *Sassonis*, malim equidem credere, Vibium scripsisse *Sason*, quod a sciolis commutatum in *Saron*. Quam sibi similia sint vulgo haec duo elementa *s* & *r* in libris manu exaratis, nemo est, qui ignoret. Neque, ut hoc addam, hic magis ferenda sunt verba Boccacii: *Saron fluvius est ultra Taurum montem.* O.

Sicoris

Lucanus L. IV. v. 12. seq.

super hunc fundata vetusta
Surgit Ilerda manu; placidis praelabitur undis
Hesperios inter Sicoris non ultimus amnes,
Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu,
Hybernas passurus aquas.

& Ausonius ep. 25. v. 58. HESSEL. De cursu Sicoris Hortensius ad Lucanum ita: *Sicoris in Pyrenaeis jugis ortus labitur praeter Ilerdam, & longius devectus in meridiem, tandem Ibero miscetur.* Plinius H. N. L. III. c. 3. *Ilerdenses . . juxta quos Sicoris fluvius.* ubi Harduinus recte: Ilerda nunc *Lerida*, juxta *Rio Segre*, qui Sicoris. Hunc fluvium cogitasse Thucydidem putat Cellarius L. II. c. 1. sect. 3. quum ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ Sicanos Siciliae deducit. In Sicorim tria influunt flumina prius quam ipse cum Ibero undas commisceat, scilicet Nucaria Palliarensis, Nucaria Ripacurtia atque Cinga, vulgo *Noguerra Pallèresa*, *Noguerra Ribagorçana* & *Senga.* O.

Tigris

v. Virgilius ecl. I. v. 62.
ſub terra &c.) v. Lucanus L. III. v. 261.

At Tigrim ſubito tellus abſorbet hiatu,
Occultoſque tegit curſus, rurſuſque renatum
Fonte novo flumen pelagi non abnegat undis.

Dionyſius v. 987. Priſcianus perieg. 909. Seneca Troad. v. 10.

Et qui renatum primus excipiens diem
Tepidum rubenti Tigrin immiſcet freto.

cf. & Relandi diſſert. de mari rubro. HESSEL. Huic errori, quantum video, anſam dedit, quod Tigris Euphrati jungitur, prius quam in rubrum mare exeat, ex eo loco nominatus *Paſitigris.* v. Strabo L. XV. p. 729. Sic alter horum fluviorum videbatur alveum ſuum perdidiſſe. Forſan Vibius rem ex Seneca in Q. Nat. L. III. c. 26. hauſit, ubi ſic: *Idem & in Oriente Tigris facit, abſorbetur & deſideratur diu, tandem longe remoto loco, non tamen dubius an idem ſit, emergitur.* S. CROIX. Forſan Lucano Sequeſter acceptum debet. Paludem, in qua ſeſe condit Tigris, *Thonitin* vocat Dionyſius, qui v. 983 ſeq. ita egregie decurrentis fluvii curſum pingit.

- - - - ποταμῶν ὤκιςος ἁπάντων
Τίγρις ἐϋῤῥείτης φέρεται, ῥόον ἶσον ἐλαύνων,
Τόσσον ἄνευθεν ἰὼν, ὅσον ἕβδομον ἦμαρ ὁδεύσας
Ἴφθιμος καὶ κραιπνὸς ἀνὴρ ἀνύσειεν ὁδίτης,
Ἔςι δέ τις κατὰ μέσσα περίτροχος ὕδασι λίμνη,
Οὔνομα Θωνῖτις, ἧς ἕλκεται ἐς μυχὰ Τίγρις
Δύνων πολλὸν ἔνερθε· πάλιν δ' ἐξαῦτις ἀναχὼν
Ὀξύτερον προΐησι κάτω ῥόον· οὐκ ἂν ἐκείνου
Ἐν πάσιν ποταμοῖσι θοώτερον ἄλλον ἴδοιο.

Atque ex hac rapaci hujus amnis velocitate, qua feri indolem imitatur, Tigris ipſi nomen inditum. Non enim audiendus Plutarchus, qui in libello de fluviis, genio indulgens ſuo ad fabuloſa delapſus, aut a tigre, quam Jupiter Baccho

submiserit, quaque is vectus Sollacem (vel Sylacem, ut Eustathius ad Dionysii v. 976. habet) superarit, aut a Baccho ipso, ut Alphesiboeam nympham trans fluvium memoratum ferre liceret, in tigrim converso, nuncupatum flumen commemorat. Forsan utrumque & flumen & ferum a sagitta, apud Medos quae *tigris* salutatur, & cujus velocitatis sunt aemula, nominis originem traxit. v. Plinius H. N. L. VI. c. 27. Loco Thonitis paludis Plutarchus *Arsacidem* nominat, Justinus L. XLII. c. 3. in paludes Euphratis recipi scribit. Pasitigris nomen ex eo loco, quo alvei ejus remeant atque iterum confluunt, accipere Plinius testatur, l. c. Strabo contra l. c. flumina cuncta, quae Susiam pervadunt, in Tigris alveum ac Euphratis intermedias fossas illabi refert, atque hinc Pasitigrim dici perhibet. Hoc Pasitigris nomen nescio an prorsus necessarium sit restitui apud Diodorum Siculum L. XVIII. p. 597 & 620. ut vult Palmerius. Non enim priscis ita solemne fuit Pasitigrim dicere in inferiori parte, ut non & Tigrim simplici voce nuncuparent. In describendo cursu amnis nemo veterum diligentior est Plinio, quem l. c. velim consulas. *Ipsius, qua tardior fluit, Diglito nomen esse* scribit. Commode hoc profecto Plinius affert, apud Josephum enim Antiq. Jud. L. I. c. 2. Διγλάθ salutatur & hodie quoque *Daghelé* item *Tegil* nuncupari fertur. Ex eadem radice antiquum nomen *Hidekel* propullulasse manifestum est. Demum Tigridi nostro duos quoque alios cognomines fluvios memorat in Armenia Herodotus L. V. c. 52. O.

Taurominius

Taurominium) v. Jan. Rutgersius var. lect. L. IV. c. 10. cf. Cellarius G. A. L. II. c. 12. p. 624. Idem legit *Messenen* cum edit. Florentina. Denique *Eusebon chora* Εὐσεβῶν χῶρα Rutgersius cit. loco conjectatus est. HESSEL.

Tauromenium) hanc vocem olim Pincianus ad Plinium L. III. c. 8. & Delrio ad Solinum cap. 2. ex membranis restituerunt & Golzius ex nummis TAYPOMENITAN.

Eusebon chora) hanc conjecturam Rutgersii firmat Codex MS. Mediol. Pietatis laus inde, quod Tauromenitani Apollinem ἀρχηγέτην tanta religione colebant, ut in nummis eum exprimerent cum litteris ΑΡΧΑΓΕΤΑ; in aversa autem parte lyram cum racemo ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ. GRONOV.

Tauromenium Vibii eundem cum ipsius *Asinio*, Plinii *Asine*, Thucydidis *Acesine*, Appiani *Onobala* esse, Fazellus aliique tradunt, & hodie *la Cantara* vel *Alcantara* dici. Addit Ser. Castellus Princeps T. M. *fiume di Tavormina* quoque vocari; prorsus ad Vibium apposite, quem & alibi more sequioris aevi flumina oppidorum ad quos spectant nominibus mactare vidimus. Ἐυσεβῶν χώραν quum Vibius Tauromenium vocat, videtur mihi istam urbem cum Catana confundere, prorsus ut supra Acidem confudit cum Asinio, v. notata nostra ad hunc p. 59. Prope Catanam scilicet piorum fratrum, Amphinomi & Anapis, campus & statuae fuere, teste Conone apud Photium cod. 186. διὰ ταῦτα οἱ Σικελιῶται τόν τε χῶρον ἐκεῖνον Ἐυσεβῶν χῶραν ἐκάλεσαν, καὶ λιθίνας εἰκόνας ἐν αὐτῷ τῶν ἀνδρῶν μνημεῖα, θείων τε ἅμα καὶ ἀνθρωπίνων ἔργων, ἀνέθησαν. cf. Dorvillius in Siculis T. I. p. 218. In Catanae nummis quoque beatum id par fratrum sistitur post Parutam in Sicilia numismatica & Carreram in monumentis Catanensibus apud Dorville T. II. Tab. IV. ad quem locum cf. Burmannus pag. 314 seq. Quid, quod & in lapide Catanensi, quem ex Gualtherio, Muratorio & Abbate Amico repetit Ser. Castellus Pr. T. M. Catana vocatur

ΕΥCΕΒΕΩΝ ΚΑΙΤΟΝ
ΑCΤΙ (pro ΑCΤΥ) - -

v. le ant. Iscrizioni di Palermo p. 175. Antiqui splendoris testimonia nec rara nec tenuia servat hodieque Tauromenium oppidum; in his theatri, quod omnium Siciliae theatrorum longe maximum fuit olim, itemque hippodromi & aquaeductus, de quibus consulendus est laudatus D'Orvillius. O.

Tagus

v. Martialis L. VII. ep. 87. v. 7. HESSEL. Hodie *Tajo*, quod accolae prorsus, quasi *Tago* scriptum foret, pronuntiant. De auro, aliis missis, audiemus Plinium L. XXXIII. c. 4. *Aurum invenitur in nostro orbe, ut omittamus Indicum, a formicis aut apud Scythas gryphis erutum. Apud nos tribus modis: fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniae, Pado Italiae, Hebro Thraciae, Pactolo Asiae, Gange Indiae* &c. Ubi Harduinus jam eas Tagi arenas desiisse notat. Fama haec unde sit orta, docet Resendius in antiquitatibus L. II. *At celebris illa auri fama, per omnes poëtas vulgatissima, obscurior modo ac prope exstincta est, cautione legum, ne commotae arenae depressiores frumentarios agros nocumento adficiant. In testimonium tamen cantatae gloriae, regum Lusitanorum sceptrum ex Tagano auro, quo purius reperiri nullum potest, factum & scimus & non semel vidimus.* In Aethiopia Tagum quendam fluvium locat Sidonius in panegyrico soceri sui. O.

Turia

Sallustius hist. fragm. L. II. p. 409. ed. L. B. & Rot. 1665. *Inter laeva moenium & dextrum flumen Turiam, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit.* Priscianus L. V. & VI. Turiam dixit, qui accusativus generis masculini est non neutri. Interpretes Sallustii lege. HESSEL. Mela L. II c. 6. *Sucronensis sinus . . Saetabim & Turium & Sucronem non magna excipit flumina. Urbes complexus & alias quidem, sed notissimas Valentiam & Saguntum.* Plinius L. III. c. 3. *Valentia colonia III. M. P. a mari remota, flumen Turium, & tantundem a mari Saguntum.* Itaque hi duo scriptores *Turium* salutant, *Turiam* Sallustius. Nunc *Guadalayar* vocatur. Fuit & Turia fluvius VI. M. P. ab urbe Roma, cujus meminit Livius L. XXVI. c. 11. ubi tamen Sigonius ex scriptis libris praefert *Tutia*, ad Silium quoque Ital. provocans, qui L. XIII. v. 5. sic:

Tutia deducit tenuem sine nomine rivum

sed & heic codices nonnulli legunt *Turia ;* ut proinde non liceat litem dirimere. Boccacius habet: *Tucia fluvius est non amplius VI. M. P. ab urbe distans.* & paullo post: *Turia fluvius est Hispaniae: Valentiam parvo intervallo praeterfluit & in Supronensem* (lege *Sucronensem*) *Hiberi sinum decidit.* Ut autem in Vibio malim *praeterfluit* quam *interfluit*, ut legebatur prius, Sallustii verba ab Hesselio producta efficiunt, quae absque dubio sua fecerat Sequester. O.

Taras

Boccacius ita: *Taras fluvius est Adriae.* Hic forsan ex Stephano hausit, qui Tarento urbi fluvium cognominem adscribit: Τάρας, ait, πόλις Ἰταλίας καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος παρὰ θάλασσαν. Stephano autem Diodorus Sic. L. XII. facem praetulerat, itemque Pausanias in Phoc. c. 10. ubi καλεῖται γὰρ δὴ Τάρας κατὰ τὰ αὐτὰ τῇ πόλει καὶ ὁ ποταμός. Jam ad Tarentinum sinum extendi Hadriaticum, latiori sensu accepta voce, concedi posset, etiamsi ad Hydruntum Jonii & Adriatici maris discrimen ponat Plinius L. III. c. 10. Porro equidem non dixerim, annon apud Vibium nostrum itidem olim lectum sit *Taras Hadriae.* Sane *Taras Epeiri*, quod est in editis, ex codicibus scriptis Revii, Mediolanensi & Parisinis exulat. Neque Taranti Epiri ullum uspiam praesidium invenio. Caeterum fuit & *Tarus* Galliae togatae fluvius, in Padum decurrens. Memoratur is post Plinium L. III. c. 16. Ravennati anonymo apud quem *Taron* dicitur L. IV. c. 36. atque id nominis aetatem tulit. Hodieque *Taro* vel *Tarro* audit. O.

Tanager

Virgilius Georg. L. III. v. 151.

- - - *furit mugitibus aether*
Concussus, sylvaeque & sicci ripa Tanagri.

ubi Servius: *sicci Tanagri. non multum valentis. Tanager autem fluvius est Lucaniae: & sicci ad tempus aestatis relatum*

est. Est enim torrens hieme. HESSEL. Similia tradunt Pomponius Sabinus & Probus Grammat. qui non aquam habere, nisi pluviae tempore adjicit. Paullinus quoque Nolanus Natal. III. de Felice v. 62.

- - - - - - - *quique*
Ufentem Sarnumque bibunt, qui sicca Tanagri.

Contra fluvium dicit Boccacius. Idque firmat Celsus Cittadinus, qui in epistola ad Ortelium data, quam is in thesauro suo Geographico memorat, tantum abesse refert, ut torrens modo sit Tanager neque aquam habeat nisi pluviarum tempore, ut potius fluvius sit, qui in se recipiat & alios fluvios & inter caeteros quendam vulgo dictum *la Botta di Picerno*, a Picerno oppido antiquo semidiruto. Perennes habere fontes, etiam Cluverius testatur L. IV. c. 14. Hodiernum nomen *il Negro* ex Tanagri nomine, auferendi casu posito & capite truncato, ortum est. Adjicit Celsus ille Cittadinus, verissimum esse quod Plinius L. II. c. 103. tradit *in Atinate campo fluvium mersum post XX M. P. exire.* idem enim hodieque videri posse. Paullo fusius rem tradit Harduinus ad Plinium, quem sic exponit: „ Tanagrum intelligit „ Principatus citerioris in Italia amnem, qui in Silarim, „ *Selo*, defluit. Is infra Atinum, *Ateno*, ad diversorium „ publicum, *la Polla*, in specum magno se cum murmure „ montis condens, post IV circiter M. P. haud procul „ *Auletta* iterum emergit, ad diversorium, cui ex ea re „ facta appellatio, *L'hosteria del Pertuso*, hoc est, diverso„ rium foraminis. „ Itaque in designando intervallo a Plinio videtur error commissus esse. In Antonini itinerario inter *Nuceriam* & *ad Calorem* legimus *in medio Salerno ad Tanarum*, ubi absque dubio legendum *ad Tanagrum*, quod jam Cluverio placuit. Miror, doctiss. Wesselingium ad Vibium nostrum, non item ad Virgilium, eo loco provocare. O.

Tibris

Albula &c.) v. Servium ad Virgil. Aen. L. VIII. v. 330. Ovidium Faſt. L. II. v. 389. Metam. L. XV. v. 431. Virgilium Georg. L. I. v. 498. Lucanum L. I. v. 381. HESSEL.

Servius ad haec Virgilii verba citata

Tum reges, aſperque immani corpore Tybris,
A quo poſt Itali fluvium cognomine Tybrim
Diximus; amiſit verum vetus Albula nomen.

diverſas affert veterum de etymo Tybris ſententias, quas heic transferre nihil attinet. Plinius paucis L. III. c. 5. *Tiberis, antea Tybris adpellatus & prius Albula.* Varro de LL. *fuiſſe* refert, *qui a vicino regulo Vejentum Dehebri dicerent appellatum primo Dehebrim. Tybrim* ἀπὸ τῆς ὕβριως, a contumelia, vocatum apud Servium legitur. Contra *Thymbrim* potius dictum praedicat Dionyſius periegeta, qui v. 351. ita de terra Latinorum:

ἧς διὰ μέσσης
Θύμβρις ἑλισσόμενος καθαρὸν ῥόον εἰς ἅλα βάλλει,
Θύμβρις ἐϋῤῥείτης ποταμῶν βασιλεύτατος ἄλλων,
Θύμβρις, ὃς ἱμερτὴν ἀποτέμνεται ἄνδιχα Ῥώμην.

Tiberim a Tiberino Latinorum Rege, quod ibi interierit, nuncupatum, pervulgata apud veteres ferebat opinio. Albulae nomen a colore habuit, Servio teſte. Addit Iſidorus origin. L. XIII. c. 21. quod nivibus albus ſit. Interim caeruleus quoque & flavus frequenter ſalutatur, ut multis exemplis probat Cluverius L. II. c. 10. Ex radicibus montis Apennini quod profluere noſter Tiberim dicit, plenius eum fluvii curſum deſcribit Plinius l. c. *Tiberis . . . e media fere longitudine Apennini fontibus Arretinorum profluit: tenuis primo, nec niſi piſcinis corrivatus, emiſſuſque, navigabilis, ſicut Tinia & Glanis influentes in eum novenorum ita conceptu dierum; ſi non adjuvent imbres. Sed Tiberis propter aſpera & confragoſa, ne ſic quidem, praeterquam trabibus verius quam ratibus, longe meatibus fertur per CL. M. P. non procul Tiferno Pe-*

rustaque & Ocriculo Etruriam ab Umbris ac Sabinis: mox citra XIII. M. P. urbis, Vejentem agrum a Crustumino, dein Fidenatem Latinumque a Vaticano dirimens, sed infra Aretinum Glanim XLII. fluviis auctus, praecipuis autem Nare & Aniene, qui & ipse navigabilis Latium includit a tergo: nec minus tamen aquis ac tot fontibus in urbem perductis: & ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus, pluribus prope solus, quam ceteri in omnibus terris amnes, accolitur aspiciturque villis. Patet ex hac luculenta descriptione simul, cur Tuscos dicatur dividere Tiberis. Passim etiam Tuscum & Tyrrhenum dicunt scriptores. Apud Stephanum nomen amnis est Τίβερις. Hodie *Tevere* nuncupatur. Praeter diversa nomina ejus antiqua jam producta, *Rumon* quoque item *Terentus*, non *Tarentus*, ut male habet Ortelius, & *Serra* vocatus est, teste Servio ad Virgilii Aen. L. VIII. v. 63. O.

Tanaïs

v. Lucanus L. IX. v. 413. Ovidius ep. heroïd. VI. v. 107. Sidonius carm. V. p. 274. ed. Paris. 1598. Servius ad Virg. Georg. L. IV. v. 517. & Philargyrius ibidem.

Asiam ab &c.) Legito scholiasten Dionysii ad orb. descr. v. 14. atque Eustathium. cf. & Priscianus perieg. v. 21. & 649. Lucanus L. III. v. 272. Ovidius ep. ex Ponto L. IV. ep. X. v. 55.

Cl. Dausquius terr. & aq. c. 8. p. 177. ed. Paris. 1677. quasi copulando Vibii Sequestris verba de Tanai atque Hypani junxit. HESSEL.

Egregia sunt & clara Lucani verba L. III.

qua vertice lapsus
Rhiphaeo Tanais diversi nomina mundi
Imposuit ripis, Asiaeque & terminus idem
Europae, mediae dirimens confinia terrae.

Consentiunt in hoc limite Europae & Asiae plures scriptorum veterum, in his Mela L. I. c. 1. & Strabo L. VII. c. 310.

Aliis tamen in diversa abire placuit. Phasim putavere non-nulli Europae terminum, itemque isthmum inter Caspium mare & Pontum Euxinum. cf. Cellarius O. A. L. I. c. 11. *Amazonium* olim vocatum esse Tanaïm, quod in ipso lavarentur Amazones, auctor de fluviis refert. *Silis* quoque dictus est accolis, si Eustathio fides ad Dionysii l. c. & Plinio L. VI. c. 7. Hodie *Don* salutatur, item *Tana*. Tanais quoque urbs ad ostium fluminis situm fuit, teste Strabone, Plinio, Ptolemaeo; isti nunc *Azow* respondere putant. O.

Thermodoon

Hic articulus in contextum Vibiani opusculi recipitur auctore MS. Rev. HESSEL. Recte, firmatur quoque Mediolanensis & Parisinorum auctoritate. O.

Thermodoon) Hujus vocis orthographiam tractant Joh. Pierius Valerian. ad Virg. Aen. L. XI. v. 659. Nic. Erythraeus ind. in Virg. Nic. Heinsius ad Ovid. met. L. II. v. 249. Chr. Cellar. G. Ant. L. III. c. 8. Lud. Carrio Castig. in Val. Flacc. L. IV. v. 601. De fluvio ipso vid. Propert. L. III. el. 12. v. 15. Val. Flaccus L. IV. v. 601. Apollonius Rhod. L. II. v. 972. Dionysius v. 657. & 773. Priscianus perieg. v. 647. & 748.

Amazonas) Videre tibi licet schol. Dionysii ad v. 657 & & 773. Eustathiumque ad v. 657 & 772. schol. Apollonii Rhod. ad v. 972. Tzetzen ad Lycophr. I. v. 647. ac schol. Pindari ad Olymp. od. 8. v. 62. HESSEL.

Colchidi olim vasti fuere limites. v. Strabo L. I. p. 46. Atque id Vibium induxit, ut amplissimam quoque sisteret. Fabulosae Amazones Thermodoontis ripas habitasse ferebantur, verum ea de re Alexandri aevo nulla amplius mentio fit. v. Arrianus L. VII. c. 13. Successu temporis contracti maximopere fuere limites ejus regionis. v. Strabo L. XI. p. 497. seq. Ptolemaeus L. V. c. 9. Bathys. & Olcampsis flumina eam a Ponto segregabant. S. CROIX. Thermodontis antiquius nomen refert more suo Plutarchus in lib. de fluviis, ubi *Chrystallum* dictum scribit eo, quod aestate quoque con-

geletur. Fabula hac occasione recitata a Plutarcho intercidit; quippe lacuna adest. Hodie *Pormon* vocari ex Nigro tradit Ortelius. In tabula D'Anvillii prisci nominis vestigia restant. *Termeh* salutatur flumen. O.

Trasymenos

Ortelium si audias, forte *Lydiae* dixit hic Vibius pro *Etruriae*, a Lydis populis, qui eam aliquando habitarunt. Ingeniose magis quam vere. Etiamsi enim facile crediderim, lacum cum fluvio confudisse nostrum, nunquam adducar tamen ut credam, eum hic *Lydiae* nomen dedisse *Etruriae*. Potius a librariis corruptum esse locum arbitror, & scriptum initio fuisse *Tusciae*: quae vox facile potuit in alteram istam immutarier. O.

Thapsus

Rusicade, oppidum Numidiae, hodie *Sgiguda*, vel secundum alios *Stora*, *Astora*, *Estora*, colonia Romana fuit, teste, non quidem Ptolemaeo, quod Onuphrius retulit, sed tabula Theodosiana, in qua claris verbis legitur. Thapsus oppidum duplex memoratur priscis, alterum in Sicilia, alterum in Africa propria & quidem provincia Byzacena situm. Hoc posterius nunc *Demsas* audit. *Thapsum* vel *Thapsam* aut *Tapsam* fluvium nemo veterum memoriae prodidit. Cuicunque liberum igitur esto de hoc Sequestris articulo judicium; in quo me prorsus caecutire profiteor. O.

Triopala

Difficile profecto fuerit huic corruptissimo loco medelam adferre, scriptis maxime codicibus nihil uspiam lucis affundentibus. Equidem duo articulos heic in unum confluxisse crediderim, vel potius articulo a Sequestre posito, qui hic mihi videtur fuisse, *Triocala, qui & Isburus*, postea obscuram alicujus scioli diligentiam adlevisse *juxta Alabon Megarensium*. Posteriora haec verba huc nullo modo quadrant;

at id commodi nobis praestant tamen, ut recte supra pag. 66. *Alachin* in *Alabin* vel *Alabon* convertisse nos constet. Quin *Triocala* legendum sit, non dubito. Etsi enim oppidi modo, non & fluminis, id nomen occurrat, novimus & vel Casilini exemplo ostendimus, sequioribus saeculis urbes frequenter fluviis, quibus aquarum copiam debebant, nomina sua mutuasse. Neque credendum est, Vibii industriam *Isburi* amnis, quem ignara librariorum plebecula cum notiori nomine *Assori* confudit, mentionem praetermisisse. Nec vero haec conjectura mea impediet, quo minus in rectiorem planioremque, si quis forte suppeditarit, sententiam lubens discedam. Imo vero alia mihi ipsi suspicio exinde oboritur, quod soli Ptolemaeo *Isburus* is amnis notus, quem Cluverius Sic. ant. L. I. c. 18. *fiume di calta Bellotta* salutari hodie tradit. Ejus loco apud Stephani epitomatorem occurrit *Cosyrus*, ubi sic: Κόσυρος, νῆσος κατὰ Σελινοῦντα, καὶ Σικελίας ποταμὸς καὶ πόλις ὁμώνυμος &c. Unde legendum foret apud nostrum *Triocala, qui & Cosyrus.* Atque hoc magis etiam corruptelam vocis in *Assorus* versae excusaret. Verum Berkelii opera si recte sit emendatus Stephani locus, sic nunc legendus, Κόσυρος, νῆσος κατὰ Σελινοῦντα, τῆς Σικελίας ποταμὸν, καὶ πόλις ὁμώνυμος &c. tum profecto nuncius huic admodum verosimili conjecturae mittendus. Triocala apud Ptolemaeum, intercepta littera, Τριόκλα dicuntur. Stephanus Τρίκαλον & Τρίκαλα vocat, & gentile *Tricalinorum* nomen addit. Cicero in Verrem act. V. *Tricalinum* locum salutat. cf. Cluverius L. II. c. 12. Unicum addo. Boccacius quoque pessime hunc articulum mutuatus est a Vibio. Is ita: *Triopolo, qui & Assolus, fluvius est juxta albomagarensium.* O.

Turnus

MS. Rev. *Termus*; at hic amnis est Sardiniae. HESSEL. Hujus Turni Umbriae fluvii nemo est, qui meminerit. Verum *in Ardeatino frigidi fontes sunt, . . . qui sulphurati dicuntur*, teste Vitruvio de Architectura L. VIII. c. 3. Istos

fontes exiguum efficere lacum docet Cluverius It. ant. L. III. c. 5. qui videtur Turni lacus esse cognominatus Columellae Rer. Rust. L. X.

Et Turni lacus & pomosi Tiburis arva.

Lacum cum fluvio confudisse nostrum & Umbriae per errorem adscripsisse alienum amnem, nec audacter asseverare nec negare praefracte velim. Forsan & in voce Turnus mendum latet, cui codices quidam *Termus*, *Thermus* substituunt. Boccacius hic silet. O.

Taygeta

v. Virgilius Georg. L. II. v. 487.

durare) In hoc Vib. Sequestrem Joh. Meursius castigat misc. Lacon. L. II. c. 9. quod ex sua negligentia id, quod Eurotae flumini maxime proprium fuit, scilicet natos saevo gelu durare & undis, de monte Taygeto praedicavit. HESSEL.

Non de monte haec praedicat Vibius, sed montem a cognomine fluvio adlui putavit, in quo iste mos a Laconibus sit servatus. Forsan Virgilii verba citata Vibium in errorem induxere. Is ita:

Flumina amem, sylvasque inglorius, ô, ubi campi
Sperchiusque & virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta - - -

Simili modo deceptum nostrum variis Lucani maxime locis, supra passim vidimus. Corpora juvenum frigida durare aqua hodieque, qui borealem potissimum plagam habitant, frequenter solent. Lockius etiam vir longe celeberrimus inter praecepta sua instituendae juventutis id ipsum posuit. O.

Titaressos *lege* Titaresos

v. Homerus Il. II. v. 751.

Οἵ τ᾽ ἀμφ᾽ ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ᾽ ἐνέμοντο,
Ὅς ῥ᾽ ἐς Πηνειὸν προΐει καλλίῤῥοον ὕδωρ,
Οὐδ᾽ ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ,
Ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιῤῥέει, ἠΰτ᾽ ἔλαιον·
Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀποῤῥώξ.

ubi

ubi scholiastes Τιταρήσιον) ποταμὸς Θεσσαλίας, ὅς ἀπὸ τῆς Στυγὸς ῥεῖν λέγεται, ἢ Ἠπείρου. & Lucanus L. VI. v. 375. qui Homeri verba sic exprimit:

Solus in alterius nomen cum venerit undae,
Defendit Titaresus aquas, lapsusque superne
Gurgite Penei pro siccis utitur arvis.
Hunc fama est Stygiis manare paludibus amnem,
Et capitis memorem, fluvii contagia vilis
Nolle pati, superum sibi servare timorem.

HESSEL.

Etiamsi Stephanus Byzantinus in urbe Titarone hujus fluvii meminerit, certum tamen est, non nisi ex Homero eum innotuisse, cujus descriptionem sequitur Vibius. Secundum Plinium Titaresius fluvius idem est cum Eurota, qui in Peneum influit. v. L. IV. c. 8. Aeliano est idem hic Peneus, var. hist. L. III. c. 1. S. CROIX. Τίταρον, πόλις Θεσσαλίας, ἣν Τίταρον Λυκόφρων φησί· Τὸ ἐθνικὸν Τιταρώνιος· Ἔστι καὶ Τιταρήσιος ποταμὸς Θεσσαλίας· Τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνιος Τιταρήσιος. Ita Stephanus Byz. Gentile nomen Titaresii exemplo stabilitur Mopsi apud Apollonium Rhod. L. I. v. 65. Urbs ista Titarus absque dubio adstructa fuit monti Titaro, ex quo Olympum finibus suis attingente, Strabo L. IX. p. 441. Titaresium oriri dicit. Τιταρήσιον, ita ille, ὃς ἐξ ὄρους Τιτάρου συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ ῥέων, εἰς τὰ πλησίον τῶν Τεμπῶν χωρία τῆς Περραιβίας, αὐτοῦ που τὰς συμβολὰς ποιεῖται πρὸς τὸν Πηνειόν. Addit, Penei aquam esse puram; Titaresii contra pinguem ex quadam materia, unde Homerus olei in morem ejus aquas aquis Penei supernatare scribat. Repetit ex hac Strabonis doctrina robur maximum conjectura Casauboni, qui in epitome L. VII. p. 330. ubi legebatur αἱ δὲ Εὐρώπου ποταμοῦ πηγαὶ ἐκ τοῦ Κιταρίου ὄρους ἄρχονται, ὅ ἐστιν συνεχὲς τῷ Ὀλύμπῳ, jubet reponi ἐκ τοῦ Τιταρίου item pro Εὐρώπου vult Εὐρώτου, forsan rectius Εὐρώτα. Sic enim Geographus L. XI. p. 440. οὐ πολὺ ἄποθεν τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ, ὃν ὁ ποιητὴς Τιταρήσιον καλεῖ. Itaque Strabonis sententia erit haec, ex Titaro monte, qui Olympo contiguus fuerit, defluxisse Tita-

resium, alias Eurotam salutatum. Apud Plinium quoque L. IV. c. 8. *Euroton* credidit legendum Barbarus; sed Harduino teste in scriptis libris est *Orcon*, ut proinde pateat, ex quo fonte in Vibium id nomen manarit. Simul credo ex Vibio roborari istam lectionem Plinii, quam antiquo jam obtinuisse aevo patet. Unde recte sic legitur: *Peneus . . accipit amnem Orcon, nec recipit, sed olei modo supernatantem, ut dictum est Homero, brevi spatio portatum abdicat: poenales aquas dirisque genitas, argenteis suis misceri recusans.* Diversum ab Eurota fluvium perhibent Geographi recentiores Titaresum. In his D'Anvillius hunc longe inferius in Peneum incidentem sistit, quam istum. Forsan nominis antiqui umbra quaedam restat in hodierno, mihi ignoto. Titaresson urbem Armeniae minoris in Melitene reponit Ptolemaeus L. V. c. 7. O.

Vulturnus

Casilinum supra dixerat noster. v. p. 8. cf. p. 97. Maximus Campaniae fluvius est Vulturnus sive, ut Varro de LL. L. IV. effert, Volturnus, hodieque prisco nomine insignis. Cluverius Ital. ant L. IV. c. 2. ex pluribus veterum locis inter se collatis, genuinum prius germanumque apud accolas amnis nomen fuisse censet Ἄλθυρνος, ex quo postea Romani fecerint Volturnus, ac tandem Vulturnus. Oppidum Vulturnum Livius L. XXV. c. 20. castellum vocat ad fluminis ostium locatum. Atque vel nunc *Castel di Volturno item Castello a mar di Volturno* salutatur. Juxta Puteolos oppidum dicit noster Vulturnum oppidum, satis late. Inter Sinuessam & Cumas vel Puteolos novam viam stravit Domitianus Imp. quam Statius L. IV. carmine 3. celebravit, simulque pontem cum arcu triumphali in Vulturno fluvio struxit. Hinc eleganter Statius l. c.

At, flavum caput humidumque late
Crinem mollibus impeditus ulmis,
Vulturnus levat ora; maximoque
Pontis Caesarei reclivis arcu

Pandis talia faucibus redundat;
Camporum bene conditor meorum,
Qui me vallibus aviis refusum
Et ripas habitare nescientem
Recti legibus alvei ligasti.
Et nunc ille ego turbidus minaxque
Vix passus dubias prius carinas
Jam pontem fero; perviusque calcor;
Qui terras rapere & rotare silvas
Adsueram, pudet! amnis esse coepi.
Sed grates ago. Servitusque tanti est;
Quod sub te duce, te jubente, cessi;
Quod tu maximus arbiter; meaeque
Victor perpetuus legere ripae.
Et nunc limite me colis beato;
Nec sordere sinis; malumque late
Deterges sterilis soli putorem;
Ne me pulvereum gravemque coeno
Tyrrheni sinus obruat profundi : : :
Sed talis ferar, ut nitente cursu
Tranquillum mare proximumque possim
Puro gurgite provocare Lirim.
Haec amnis : : :

Ergo hoc demum Domitiani beneficio amnis coepit esse Vulturnus, purasque volvere undas & justo ferri alveo. O.

Virbius

Hippolytum) v. Virgilius Aen. L. VII. v. 765. Ovidius fast. L. VI. v. 737. & metam. L. XV. v. 497. cf. & Servium ad Virg. l. c. & Munckerum ad Hyg. fab. 274. HESSEL.

Sententiam Ortelii ambabus amplector ulnis, Vibium heic nomen hominis fluvio tribuere pronunciantis. Nemo usquam Virbium flumen nuncupatum memoriae prodidit, at Hippolytum ita dictum complures. Erroris fons forsan apud Ovidium quaerendus, qui fastorum l. c. postquam Hippolyti ab equis discerpti, sed ab Aesculapio mox in vitam revocati,

fatum enarravit, Aricini nemoris v. 756. mentionem facit, in quo Dianae facris iste vacare sit solitus:

Lucus eum nemorisque tui, Dictynna, recessus
Celat, Aricino Virbius ille lacu.

Lacum quum vidit Sequester, fluvium ex eo orientem cogitavit cognominem. Virgilius fabellam Hippolyti totam clare satis exponit l. c. ut is *turbatis distractus sit equis & occiderit, ut Paeoniis revocatus sit in vitam herbis,*

Ut pater omnipotens, aliquem indignatus ab umbris
Mortalem infernis ad lumina surgere vitae,
Ipse repertorem medicinae talis & artis,
Fulmine Phoebigenam Stygias detrusit ad undas.

At Trivia, ita nunc pergit, *Hippolytum secretis alma recondit*
Sedibus & Nymphae Egeriae nemorique relegat;
Solus ubi in silvis Italis ignobilis aevum
Exigeret, versoque ubi nomine Virbius esset.

Virbii nomen Servius ad hunc locum inde deducit, quod *quasi bis virum vocari jusserit Diana Hippolytum.* Quod quidem etymon, si quod unquam, quam maxime claudicat. Scholiastes Persii ad Sat. VI. v. 56. ita dictum refert Hippolytum, quod *bis in vitam prolatus sit.* Idem *quatuor millibus ab urbe Virbii clivum abesse* memorat, *qua est iter ad Ariciam & ad nemus Dianae, ubi Virbius colitur.* O.

Ufens

Plinius L. III. c. 5. *Dein flumen Ufens, supra quod Terracina oppidum, lingua Volscorum Anxur dictum.* Apud Festum scribitur *Oufens*, unde Oufentina tribus. Strabo L. V. p. 233. Ἄυφιδον dicit. Ubi enim de Tarracina, prius, uti vult, Trachina vocata dixit, addit ista: πρόκειται δὲ αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιοῦσι δύο ποταμοί· καλεῖται δ᾽ ὁ μείζων Ἄυφιδος. Palus, quam memorat, Pomptina est. Eam duo maxime fluvii implebant Amasenus, de quo supra, atque Ufens. Strabonem scripsisse Ὄυφις, suspicatur Xylander, quem recte

Ἄνφιδον in Aufentem mutasse, judicat Casaubonus. Cluverius contra perperam viros doctos apud Strabonem legendum suasisse censet Οὖφεις. Non enim temere mutandam esse vocalem; utique, quum hodieque vocetur amnis *L'Aufente*, & antiquissimis illis temporibus fuerit *Oufens*. Alio nomine hodie quoque *il portatore* nuncupatur. De cursu fluvii audiendus Virgilius Aen. VII. v. 802.

gelidusque per imas
Quaerit iter valles, atque in mare conditur Ufens.

itemque Silius Italicus L. VIII. v. 381.

& atro
Liventes coeno per squalida turbidus arva
Cogit aquas Ufens, atque inficit aequora limo.

Praeter hunc Ufentem nostrum alium quoque Galliae Cisalpinae tribuit Boccacius, quem inter & Athesim Senones habitarint. Ista Livio debet iste, apud quem L. V. c. 35. haec habes: *Tum Senones, recentissimi advenarum, ab Ufente flumine usque ad Athesin fines habuere.* Verum heic mira inter se consensione veteres libri habent *Utente*, teste Sigonio, qui vitioso *Athesin* quoque substituendum ex Strabone docet *Aesin*. O.

Varus

Galliam) v. Lucanus L. I. v. 404. & Servius ad Virg. Aen. L. I. v. 1. *Isto tempore, quo Aeneas ad Italiam venit, finis erat Italiae usque ad Rubiconem fluvium . . . Unde apparet, Antenorem non ad Italiam venisse, sed ad Galliam Cisalpinam, in qua Venetia est. Postea vero, promotis usque ad Alpes Italiae finibus, novitas creavit errorem.*

ante) v. Savaro ad Sidon. L. I. ep. 5. HESSEL.

Perperam haec nostri verba cepit Ortelius sub voce *Virbius*, qui frustra succenset Vibio, quod Varum antea vocatum Rubiconem tradat. Non id sibi vult Vibius, sed olim Rubiconem disterminasse Italiam a Gallia scribit, postea Varum. Traxit autem ista ex Lucano, qui loco laudato sic:

Finis & Hesperiae promoto limite Varus.

Sic & Plinius L. III. c. 4. *amne Varo ab Italia discreta Narbonensis provincia.* Hodieque *Varo* vocatur. O.

Ululeus

Hodie *Argentea* dicitur in tabula Graeciae D'Anvillii. In tabula Castaldi Ortelius invenerat *Argento*. Idem Vibii locum citat sic; *Ululeus fluvius Dyrrachii est, ex quo Dyrrachio ministrantur aquae.* Verum ita Boccacius habet, ita quoque in editis est Vibii libris. Paullo aliter in scriptis, quos sumus secuti. Dubium est de caetero, *Ululeus* an *Ululeus* recte dicatur, nemini praeter nostrum notus. Sedulitatem Vibii, in Dyrrachina topographia conspicuam, supra animadvertimus p. 71. O.

Vestinus

Non videtur Vibius sat bene Lucani verba percepisse. ita enim ille L. II. v. 422.

delabitur inde,
Vulturnusque celer, nocturnaeque editor aurae
Sarnus, & umbrosae Liris per regna Maricae
Vestinis impulsus aquis,

ubi Liris dicitur Vestinis impulsus aquis, non autem Sarnus. Etenim a Vestino populo haud longe recedit Liris, longissime vero Sarnus. Equidem opinor, sic male intellecto Lucano, natum esse Vestinum Campaniae flumen. HESSEL.

In Mediolanensi & Parisinis codicibus istum articulum desiderari suo loco diximus. Cluverium Ital. ant. L. III. c. 10. atque Camillum Peregrinum de Campania Felice Diss. II. c. 7. si consulamus, apud Lucanum legendum est

Vescinis impulsus aquis.

Scilicet praeter agrum *Vestinorum*, qui inde a fontibus Vomani, Matrini & Aterni ad mare habitabant, erat & ager *Vescinus*, Ciceroni memoratus de lege Agraria contra Rullum II. 25. ubi sic: *Albanus ager est: Setinus, Privernas, Fundanus, Vescinus, Falernus, Liternus, Cumanus, Casi-*

nas &c. Etiamsi enim hic codices nonnulli habeant *Vestinus*, ordo tamen ipse, quo haec agrorum series recensetur, manifesto est indicio, de Vestino sermonem Oratori esse non posse. Intelligendus est ager *Vesciae*, urbis Ausonum, de qua Livius L. IX. *Caeterum Ausonum gens proditione urbium, sicut Sora, in potestatem venit, Ausona & Minturnae & Vescia urbes erant.* Ut autem hoc loco legas *Vescia*, Sigonio debes, mi lector. Nam veteres libri habebant alii *Vestitia*, alii *Vestia*. Acute vir doctus ex Stephano locum emendavit, qui sic: Βεσκία πόλις Αὐσόνων. Ejusdem Livii & alius locus L. X. c. 21. citato robur addit. *Itaque placuit, ut duae coloniae circa Vescinum & Falernum agrum deducerentur: una ad ostium Liris fluvii, quae Minturnae appellata; altera in saltu Vescino, Falernum contingente agrum.* Quae quidem Livii verba cum Lucano collata conjecturam Cluverii & Peregrini confirmant abunde. Neque tamen ausim, hunc secutus, apud Vibium pro *Vestino* reponere *Vescinum*; quippe admodum verosimile est, corruptum Lucani librum ob oculos habuisse Sequestrem. Denique, quod Hesselius Sarnum cum Livio confudisse Vibium pronuntiat, idem & Peregrinus notavit. O.

Xanthus

v. Servius ad Virgilii Aen. L. I. v. 477. *Xanthum fluvium Trojae.* Virgilius Aen. L. III. v. 497. & v. 350. L. X. v. 69. Dionysius v. 819. Priscianus perieg. 783.

ex Ida) v. Homerus Il. XII. v. 19.

Simoenti) v. Plinius H. N. L. V. c. 30. *Dein portus Achaeorum, in quem influit Xanthus Simoenti junctus.* cf. & Scholiastes ad Hom. Il. L. VI. v. 4. ubi Σιμόεις καὶ Ξάνθος ποταμοὶ Τρωάδος.

in Propontidem) Cellarius G. A. L. III. c. 3. p. 59. *Lapsus est Propontidem vocans, qui Hellespontus est, excipiens haec cuncta flumina.* Generatim loquitur Virgilius Aen. L. V. v. 807.

nec reperire viam, atque evolvere posset
In mare se Xanthus.

& scholiastes Hom. ad Il. L. II. vers. 465. Ὁ δὲ Σκάμανδρος καταφερόμενος ἀπὸ τῆς Ἴδης, καὶ μέσον τέμνων τὸ ὑπὸ τῇ Ἰλίῳ κείμενον πεδίον, καὶ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἐκδιδοὺς εἰς θάλασσαν, Καλεῖται δὲ Ξάνθος. HESSEL. Troja ad Hellesponti fauces sita talis Vibium arguit erroris, ostenditque non posse in Propontidem fundi Xanthum. Homerus de eo fluvio ita Il. L. XX. v. 74.

ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.,

quae verba, quantum mihi videtur, ita sunt capienda, Scamandrum olim Xanthi nomine venisse, quo raro usum sit vulgus. S. CROIX.

Ex Ida &c.) Haec desunt in MS. Med. nec ab Sequestre scripta sunt. Nam Xanthus Troadis fluvius non fluit in Propontidem, sed in Hellespontum. v. Strabo L. XIII. p. 590. Plinius L. V. c. 30. Eustathius ad Dionysius perieg. v. 847. Ἔνθα καὶ ὁ Ξάνθος ποταμός ἐστιν, ἄλλος παρὰ τὸν Τρωϊκὸν, τὸν καὶ Σκάμανδρον. GRONOV.

Scamandrum) vid. Nic. Erythraeus ind. in Virg. Xanthus & Is. Vossius obs. ad Catull. epithal. Thet. & Pel. p. 247. Horatius epod. L. od. 13. v. 14. & ibi Cruquianus enarrator. HESSEL.

equi Hect. & Ach.) v. Homerus Il. L. VIII. v. 185. & L. XIX. v. 400. HESSEL. Fuit & nomen equi Diomedis, v. Hyginus fab. 30. atque inde equos nobiles hoc nomine insigniverunt Graeci, ut apparet ex Aristophane in Nub. Act. I. sc. 1. v. 64. De equo Achillis v. & Homerus Il. τ. v. 398. 404 & 420. Lucianus in Gallo p. 159. CLAUD. In marmore apud Gruterum pag. CCCXLI. inter varia equorum nomina occurrit *Sancto:* at nescio equidem, an hoc unquam fando sit auditum; forsan in lapide erat *Xantho*. O.

Xanthus

v. Lutatius ad Stat. Theb. L. IV. v. 837. *Xanthus uterque, quia Lyciae & Trojae est*, cf. & Scholiastes Hom. ad Il. L. II. v. 877. it. Homerus Il. L. VI. v. 172. Virgilius Aen. L. IV.

v. 143. HESSEL. *Xanthus* is olim dictus est *Sirbes.* Adverso hoc flumine per decem stadia ad templum Latonae advehebantur navigantes & per LXX. stadia ad Xanthum usque principem Lyciae urbem; inde iter deducebat Pataram, v. Strabo L. XIV. p. 458. εἶθ' ὁ Ξάνθος ποταμὸς, ὃν Σίρβην ἐκάλουν οἱ πρότερον, ἀναπλεύσαντι δ' ὑπηρετικοῖς δέκα σταδίοις τὸ Λητῷον ἐστίν· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἱεροῦ προελθόντι ἑξήκοντα, ἡ πόλις ἡ τῶν Ξανθίων ἐστὶ, μεγίστη τῶν ἐν Λυκίᾳ. cf. & Ptolemaeus L. V. c. 3. Pomp. Mela L. I. c. 15. Plinius L. V. c. 27. Hierocles Synecdem. p. 684. Isti cum aliis quoque Xanthum urbem memorant, cujus tamen nomen in Scylacis periplo non legitur. Ita ille habet: καὶ Ξάνθος, δι' οὗ ἀνάπλους εἰς Πάταρα πόλιν &c. peripl. p. 37. edit. Voss. Me quidem judice transponendae sunt voces, quarum ordinem turbavit scribarum inscitia. Conjunctiva καὶ satis indicat, legendum Ξάνθος καὶ ποταμὸς &c. Sed, ut ad templum Latonae redeamus, id dubio procul eo loco situm erat, ubi ista Dea ex aquis Xanthi sitim restinxerat & sobolem suam abluerat. Dicatus fluvius Apollini erat, qui hiberno semestri Patarae, aestivo apud Delum fundebat oracula. v. Servius ad Aen. L. IV. c. 143. Antoninus Liberalis metamorph. c. 35. S. CROIX.

Apud Stephanum in Τρεμίλη, ubi male habes

Σίβρῳ ἐπ' ἀργυρέῳ ποταμῷ παρὰ δινήεντι

legere par est Σίρβῳ &c. Bochartus in Chanaane L. I. c. 6. derivat vocem *Sirbae* vel *Sirbi* ex זרבי *Zirbi*, quod apud Arabes *flavum* seu *rubentem* sonat. Simile fere nomen est *Zerbis* fluvii, quem in Tigrim cadere tradit Plinius L. VI. c. 26. quemque ab Hebraico זרב dictum autumat idem Bochartus in Phalege L. IV. c. 19. quod *more torrentis effluere* significat. O.

mediocri ab Arethusa intervallo ingentem aquae dulcis fontem reperiri, ex profundo mari ebullientem. *Oculus Zilicae* (*occhio di Zilica*) ab aliis, ab aliis *Alpheus* salutatur, quem subter mediterraneum mare in Siciliam usque persecutum Arethusam referunt Poëtae. Fons iste, veteribus ignotus, forsan ad ipsum Arethusae fontem pertinet, cujus pars videri possit. Ceterum his similia L. Baro de Riedesel deprehendit & alibi, ut prope Tarentum, prope Bajas, prope Genuam. Demum & illud notandum, sub Alphei & Arethusae nomine in gemma quadam musei regis Galliae repraesentari Germanicum & Agrippinam. Sistitur illa apud Montefalconium in Antiq. expl. T. III. Pl. VII. 2. Porro Alpheus in Arethusae fontem illabens occurrere creditur in marmore quodam palatii Farnesiani, quod juvenem exhibet, qui recta sese per delphinem trajicit & quasi jaculatur. Imaginem Arethusae cernere datur apud Gronovium in thes. Antiq. Graec. Vol. II. item in Lippertii Dactyliotheca Mill. II. n. 94. Qui plura de Arethusa nosse desiderat, is Cluverium adire poterit, qui Sic. ant. L. I. c. 12. ex frequentibus veterum locis docet, in Ortygia insula ebulliisse fontem, qui protinus fluvium in mare emittebat; fuisse nitidissimi & perlucidi ad imum stagni, aquae dulcis, plenissimum piscium, qui sacri habebantur, adeo, ut si quis in cibi usum eos vertere esset ausus, manifestam numinis iram sentiret. Porro plurimos quidem veterum tradere ostendit

Alpheum . . . huc, Elidis amnem,
Occultas egisse vias subter mare . . .

& Arethusam fecisse fontem; aliis contra placere, non subter sed super mare Alpheum fluere ad Ortygiam usque; aliis, in Sicilia nasci Arethusam & venienti fluvio occurrere. Primae isti vulgatissimae olim opinioni robur conciliasse fabulam ex Strabone narrat, qua pateram, apud Olympiam in Alpheum prolapsam, ad fontem Arethusam fuisse delatam perhibebant; quin & ipsius Delphici Apollinis voce eandem sententiam stabilitam esse Pausanias tradidit. „ Est enim omne „ hoc, ita porro Cluverius, de Alpheo & Arethusa nego-

„ tium nil nisi priscorum sacerdotum figmentum, poëtarum „ postmodo carminibus concelebratum. „ Porro, quae Brydonius de duplici fonti refert, altero Arethusae, altero Alfei ex oculo Zilicae emergente, eadem jam Aretius & Mirabella, ille in chorographia Siciliae, hic in Syracusarum topographia docuerat, quorum loca profert Cluverius. „ At prisci illi mortales, ita rursus idem, non hoc fonte „ Alpheum emergere, sed ipso Arethusae ore tradiderunt. „ Cluverii doctrinam, contra Jac. Bonanni sugillationes, quibus eam in Syracusis illustratis insectatur, defendit D'Orvillius in Siculis T. I. cap. 11. qui simul adjicit, hodie Arethusae aquam non nisi lavandis vestibus intra murum inservire; extra murum ad decimum usque passum & ultra in ipso mari eum fontem continuo aquarum motu cognosci, quousque ejus scaturiginem pertinere certum est. Munimentum etiam, & molem, quibus, Cicerone teste in Verrina IV, a fluctu defendebatur, nunc magna ex parte evanuisse itemque pisces, quibus abundabat olim. Arethusae nomen denique & urbibus quibusdam in Macedonia, in Syria, in Arabia commune fuit. Quin & fontes cognomines occurrunt Syracusano in insula Ithaca, in Euboea, in Magna Graecia, alibi. v. Ortelius. O.

Clitumnus

Clitumnus Umbriae inquit Vibius de flumin. Siquis autem miraris, quomodo *Clitumnus Mevaniae* idem aiat de font. habe testimonia scriptorum; qui verbis quasi praeierint. De flumine loquitur Virgilius Georg. L. II. vers. 146. (locum vide p. 101.) Propertius item L. II. eleg. XV. vers. 25.

Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit, & niveos abluit unda boves.

De fonte & flumine agit Plinius L. VIII. epist. 8. ubi Clitumnus pulcherrime depingitur. Quin etiam lacus dicitur Philargyrio ad Virgilii Georg. L. II. vers. 147. *Clitumnus & Deus & lacus in finibus Spoletinorum, ex quo bibentia pecora*

alba fiunt. Cujus auctoritas (de qua Pascas. Grosippus, seu potius Gasp. Scioppius, inspiciendus est parad. litter. epist. XIII. pag. 65 edit. Amstel. 1659.) si non minimum valeat, potest inde lux dari Propertio L. IV. eleg. 1. vers. 121.

Umbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriae tangitur ora tuae?
Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,
Et lacus aestivis intepet Umber aquis.

Clitumno gurgitem tribuit Claudianus epigr. IV. vers. 3.

Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
Tarpeio referunt quos pia vota Jovi.

Et fontem & flumen loquitur idem poëta de sext. cons. Honor. vers. 506, si attinet hoc omne ad Clitumnum, quod non autumat Casp. Barthius;

Quin & Clitumni sacras victoribus undas,
Candida quae Latiis praebent armenta triumphis,
Visere, cura fuit, nec te miracula fontis
Praetereunt: tacito passu quem siquis adiret,
Lentus erat; si voce gradum majore citasset,
Commistis fervebat aquis. Cumque omnibus una
Sit natura vadis, similes ut corporis umbras
Ostendant; haec sola novam jactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.

Quidquid sit, inter omnes constat, Clitumnum Umbriae amnem esse, & Mevaniae quidem in ea regione oppidi. Silius L. VIII. vers. 447.

Sed non ruricolae firmarunt robore castra
Deteriore cavis venientes montibus Umbris.
Hos Aesis, Sapisque lavant, rapidasque sonanti
Vertice contorquens undas per saxa Metaurus;
Et lavat ingentem perfundens flumine sacro
Clitumnus taurum. . . . . . .
His urbes, Arna, & latis Mevania pratis.

& L. IV. vers. 545.

Huic cadit infelix niveis Varenus in armis,

Mevanas Varenus, arat cui divitis uber
Campi Fulginia, & patulis Clitumnus in arvis
Candentes gelido perfundit flumine tauros.

Itaque Statius L. I. silv. IV. verf. 128.

nec si vacuet Mevania valles,
Aut praestent niveos Clitumna novalia tauros,
Sufficiam.

& Servius ad Virg. Georg. L. II. verf. 146. *Clitumnus autem fluvius est in Mevania, quae pars est Umbriae partis Tusciae.* nec non Philargyrius; *Clitumnus amnis est Umbriam a Tuscia dividens. Significat autem boves Mevanienses, qui sunt albi.* Ceterum nullus eft fluvius, cui fuus non adfcribatur fons. Quare rectius, me judice, Clitumnum haud adnumeraffet inter fontes Sequefter. Nefcio denique, an fat recte apud Plinium nat. hift. L. II. cap. 103. legatur; *In Falisco Clitumni amnis aqua pota candidos boves facit* pro *in Falisco omnis aqua:* quamvis adftipulentur MSS. codices, neque lectionem iftam improbet de la Cerda ad Virg. loc. dict. quandoquidem eft incredibile Falifcum agrum, & tam late patuiffe, & ad Clitumnum pertinuiffe. Sed animadverto, Joann. Harduinum §. 89. not. & emend. ad Plin. meas partes jam praeoccupaffe, & multo ante eum Sigifm. Gelenium. Poftremo Max. Miffon nov. itiner. Ital. Gallice fcripto epift. XXI. pag. 330. tom. I. fcripfit fuper hodierno ftatu Clitumni.

Mevaniae) MS. Rev. *Mevaniae. Mevenates* apud Jac. Sponium mifcell. erud. antiq. fect. V. pag. 183. fic; *Mevanates* apud Plinium nat. hift. L. III. cap. 14. aut apud Silium loc. fupra defignato *Mevanas*, fecus eft: quod μᾶλλον alteri praepono. HESSEL.

Μηουανίας Straboni L. V. p. 222. GRONOV.

Clanius

v. Virgilius Georg. L. II. v. 225.

& vacuis Clanius non aequus Acerris.

& Servius ad h. l. dein Silius It. L. VIII. v. 536.

& Clanio contemtae semper Acerrae. HESSEL.

Acerrae) sic Codex Med. Est tamen pluralis numeri. GRONOV. Acerrae videtur scripsisse Vibius, cujus rei testes sunt membranae. Neque obest, quod vitium insit voci, quippe cui similia inveniuntur apud nostrum. Boccacii est illud, *est apud Acerras*, unde librarius quis homo transcripsit. O.

meditatur pestem) hoc poësim redolet: etenim tali modo Horatius L. IV. od. 14. v. 25.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni praefluit Appuli;
Quum saevit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris.

ubi *meditatur* praefert vulgato *minitatur* Dionys. Lambinus. Is autem dicit praelatam lectionem agnoscere Porphyrionem. Est ita, ut ait: verum eam non probat grammaticus ille *Male*, aiens, *dixit meditatur, quia in ipso actu est; nec debet cogitare, aut condiscere id, quod jam facit. Meditatur* agnoscit etiam Acron: qua de voce consulito enarratores Horatii, Jac. Cruquium, Laev. Torrentium & Andr. Dacerium.

pestem) Super hujus vocabuli significatione Cyriac. agit Guntherus Latin. restit. §. 1348. *Pestis* hic significat *perniciem*, quo verbo Tacitus ann. L. I. cap. 79. utitur in re simili. *Actum*, inquit, *deinde in senatu ab Arruntio & Atcio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit. Auditaeque municipiorum & coloniarum legationes; orantibus Florentinis, ne Clanis solito alveo demotus in amnem Arnum transferretur, idque ipsis perniciem adferret.* & reliqua lege. Horatii *diluviem* interpretatur Cruquianus interpres *horrendum aquarum impetum cum eversione agrorum.* Verum enimvero neque Clanius hic esse debebat in numero fontium. HESSEL.

Clanius male fontibus accensetur. Duplicem Campania habuit Clanim fluvium, quorum alter idem cum Liri, de quo supra pag. 139. alter idem cum Literno, cujus hic meminit noster.

noster. Uterque distinguendus ab alio Hetruriae, qui incidit in Tiberim. Hic hodie *Chiana* salutatur, ille *Glanio* v. *Lagno*, iste *Garigliano* audit. O.

Castalius

Canentem audito Statium Theb. L. I. v. 562.

Postquam caerulei sinuosa volumina monstri
Terrigenam Pythona Deus septem orbibus atris
Amplexum Delphos, squamisque annosa terentem
Robora, Castaliis dum fontibus ore trisulco
Fusus hiat, nigro sitiens alimenta veneno,
Perculit, absumtis numerosa in vulnera telis . .

his versibus aemulatus est Ovidium, qui metam. L. I. vers. 441. sic canit;

Hunc Deus arcitenens, & numquam talibus armis
Ante, nisi in damis capreisque fugacibus, usus,
Mille gravem telis, exhausta paene pharctra,
Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.

ut illis ejusdem L. I. vers. 696.

Phoebe parens, seu te Lyciae Pataraea nivosis
Exercent dumeta jugis, seu rore pudico
Castaliae flavos amor est tibi mergere crines,
Seu Trojam Thymbraeus habes; . . .

illis, inquam, Statius aemulatus est Horatium; qui L. III. ode 4. vers. 61. sic canit:

Qui rore puro Castaliae lavit
Crines solutos; qui Lyciae tenet
Dumeta, natalemque silvam,
Delius, & Patareus Apollo.

Unam aemulationem nemo, quod sciam, interpres adnotavit; alteram autem Acron & Cruquianus enarrator: sed in utriusque commentariis mutili exstant atque hiantes versus Papinii. De reliquo, si *Castalius* dicatur, requirit ea vox vocem *fons*. Itaque apud Senecam Oed. vers. 227.

Gemina Parnassi nivalis arx trucem sonitum dedit,

Imminens Phoebea laurus tremuit & movit domum,
Ac repente sancta fontis lympha Castalii stetit.

& Martialem L. XII. epigr. 3. vers. 9.

Vel si malueris, prima gradiere Subura:
Atria sunt illic consulis alta mei.
Laurigeros habitat facundus Stella penates,
Clarus Hyanteae Stella sititor aquae.
Fons ubi Castalius vitreo torrente superbit,
Unde novem dominas saepe bibisse ferunt.

τῷ *fons* subjungitur τὸ *Castalius*. Vide sis Jan. Vlitium ad Nemes. cyneg. vers. 5. v. & Probus ad Virgilii Georg. L. III. v. 293.

juvat ire jugis, qua nulla priorum
Castaliam molli divertitur orbita clivo.

ubi sic: *Castalius fons est Delphis, in Apollinis oraculo, qui abluit ipsam aram Dei; dictus a Castalo, Delphici Apollinis filio, nepote Neptuni.* & Scholiastes Theocriti ad idyll. VII. v. 148. Κασταλίδας δὲ εἶπεν αὐτὰς ἀπὸ Κασταλίας τῆς ἐν Δελφοῖς κρήνης, ἔνθα καὶ διατρίβουσι. HESSEL. Est & alius fons Castalius Daphnis in Antiochiae suburbano, cujus meminit Rufinus H. Eccl. L. I. itemque Paullus Silentiarius in epigramm. T. III. Analect. Vet. Poët. Graec. Cel. Brunckii p. 68. ubi sic:

Μηδὲν ἀπαγγείλειας ἐς Ἀντιόχειαν, ὁδῖτα,
μὴ πάλιν οἰμώξῃ χεύματα Κασταλίης &c.

De Delphico audiendus in primis Pausanias in Phoc. cap. 8. Ἐκ δὲ τοῦ Γυμνασίου τὴν ἐς τὸ ἱερὸν ἀνιόντι, ἔστιν ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ τῆς Κασταλίας, καὶ πιεῖν ἡδύ. Δοῦναι δὲ τὸ ὄνομα τῇ πηγῇ γυναῖκα λέγουσιν ἐπιχωρίαν, οἱ δὲ ἄνδρα Κασταλίον. Πανύασσις δὲ ὁ Πολυάρχου πεποιηκὼς ἐς Ἡρακλέα ἔπη, θυγατέρα Ἀχελώου τὴν Κασταλίαν φησὶν εἶναι. . Ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλο τοιόνδε. Τὸ ὕδωρ τῇ Κασταλίᾳ ποταμοῦ δῶρον εἶναι τοῦ Κηφισσοῦ· τοῦτο ἐποίησε καὶ Ἀλκαῖος ἐν προοιμίῳ τῷ ἐς Ἀπόλλωνα, βεβαιοῦνται δὲ οὐχ ἥκιστα οἱ Λιλαιεῖς, οἱ ἐς τοῦ Κηφισοῦ τὴν πηγὴν πέμματα ἐπιχώρια καὶ ἄλλα ὁπόσα νομίζουσιν, ἀφιᾶσιν ἔν τισιν εἰρημέναις ἡμέραις, καὶ αὖθις ἐς τῇ Κασταλίᾳ φασὶν αὐτὰ ἀναφαίνεσθαι. O.

Clitor

Lactantius Placidus argum. metam. Ovidii L. XV. v. 322. quo de libro v. Fabricium biblioth. Lat. L. I. cap. 15. pag. 266. *Clitorium fontem qui bibit, odium vini capit. Clitorius fons in Arcadia vinum in odium adducit, quod Melampus Amithaonis filius, Proetidas quum ab insania liberasset, novissime remedia in eum projecisse fertur.* Vitruvius L. VIII. cap. 3. *In Arcadia vero civitas est non ignota Clitor, in cujus agris est spelunca profluens aquae, quam qui biberint fiunt abstemii. Ad eum autem fontem epigramma est in lapide inscriptum hac sententia versibus Graecis: eam non esse idoneam ad lavandum, sed etiam inimicam vitibus, quod apud eum fontem Melampus sacrificiis purgavisset rabiem Proeti filiarum, restituissetque earum virginum mentes in pristinam sanitatem. Epigramma autem est id, quod est subscriptum:*

Ἀγρόται σὺν ποίμναις τὸ μεσαμβρινὸν ἤν σε βαρύνῃ
Δίψος ἀν᾽ ἐσχατιὰς Κλείτορος ἐρχόμενον,
Τῆς μὲν ἀπὸ κρήνης ἀρύσαι πόμα, καὶ παρὰ νύμφαις
Ὑδριάσι στῆσον πᾶν τὸ σὸν αἰπόλιον.
Ἀλλὰ σὺ μήτ᾽ ἐπὶ λουτρὰ βάλῃς χρόα, μή σε καὶ αὔρη
Πημήνῃ θερμῆς ἐντὸς ἐόντα μέθης.
Φεῦγε δ᾽ ἐμὴν πηγὴν μισάμπελον, ἔνθα Μελάμπους,
Λυσάμενος λύσσης Προιτίδας ἀργαλέης,
Πάντα καθαρμὸν ἔκοψεν ἀπόκρυφον, εὖτ᾽ ἂν ἀπ᾽ Ἄργευς
Οὔρεα τρηχείης ἤλυθεν Ἀρκαδίης.

Ad hunc locum est operae pretium legere Guil. Philandrum, & Abrah. Berkelium ad Steph. Byzant. in Ἀζωνία; quibus jungas velim Christ. Cellarium geogr. antiq. L. II. cap. 13. p. 792. In Vibio scribendum esse videtur *Clitorius* nempe fons *Arcadiae*. HESSEL. Clitorem urbem in Arcadia memorat Ptolemaeus L. III. c. 16. cujus margini pro hodierno nomine adlitum est *Gardichi*. Secundum Pausaniam in Arcadicis c. 21. prope Clitorium oppidum trajiciebatur Clitor amnis; verum de fontis ejus mira virtute altum est apud

eum silentium. At aliunde satis de re ipsa constat. Ovidius Metam. L. XV. v. 322.

Clitorio quicumque sitim de fonte levarit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.
Seu vis est in aqua, calido contraria vino,
Sive, quod indigenae memorant, Amithaone natus,
Proetidas attonitas postquam per carmen & herbas
Eripuit furiis, purgamina mentis in illas
Misit aquas, odiumque meri permansit in undis.

De fonte Clitorio id praedicat Ovidius; similiter Athenaeus L. II. pag. 43. Sotion in excerptis pag. 139. Παρὰ Κλειτορίοις Ἀντίγονός φησιν εἶναι κρήνην, ἧς ὅταν τις τοῦ ὕδατος πίῃ, τοῦ οἴνου τὴν ὀσμὴν οὐ φέρει. Eum fontem in Azania reperiri Eudoxus auctor est apud Stephanum Byz. in ea voce, sed ista Azania Arcadiae pars fuit. Pro fonte lacum vocant Plinius L. XXXI. c. 2. & Isidorus hispal. L. XIII. orig. cap. 13. O.

Camenarum

Non occurrit mihi Romae fons Camenarum, at vero in Aricina valle fons Egeriae; quod numen acceptum erat Musis,

quas commemorant Casmoinas esse.

ut Ennii verbis utar. Audire juvat Ovidium fast. L. III. v.273.

Defluit incerto lapidosus murmure rivus:
Saepe, sed exiguis haustibus, inde bibes.
Egeria est, quae praebet aquas, dea grata Camenis.
Illa Numae conjux consiliumque fuit.

Consulendi sunt praeterea interpretes Juvenalis sat. III. v. 12. & aliquot subsequentibus. Quorum unus Joann. Britannicus, haud equidem video, ut e Plutarcho Num. pag. 68. eliciat, *non solum Camenis lucum & prata, quae circum erant, sacravisse Numam; sed & fontem ipsum, qui sacris Vestalibus virginibus erat constitutus:* sic enim locus sese habet; Ἔτι δὲ κρῆναι Μούσαις καθιερῶσαι τὸ χωρίον ἐκεῖνο, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸ λειμῶνας, ὅπη τὰ πολλὰ φοιτῶσαι συνδιατρίβουσιν αὐτῷ· τὴν δὲ

πηγὴν, ἣ καταρδεῖ τὸ χωρίον, ὕδωρ ἱερὸν ἀποδεῖξαι ταῖς Ἑστιάσι παρθένοις, ὅπως λαμβάνουσαι καθ' ἡμέραν ἁγνίζωσι καὶ ῥαίνωσι τὸ ἀνάκτορον. Camenis consecrandus esse dicitur ibi campus & circumjacentia ei prata, fons autem virginibus Vestalibus. HESSEL.

Dircaeus

Dircaeus) videlicet fons. Ita Pindarus Pyth. od. IX. v. 153.

Μηδὲ Διρκαίων ὑδάτων
Ἀεὶ μέμναται.

ubi scholiastes; Καὶ ὅστις μηδὲ τῶν τῆς Δίρκης ὑδάτων αἰσθάνεται καὶ ἔχει μνήμην. Suo certo ac proprio vocabulo nominatur Dirce. Ovidius metam. L. II. vers. 339.

quaerit Boeotia Dircen.

uti legit pro *queritur* divulgatissimo Broukhusius ad Tibull. L. II. eleg. 3. vers. 26. cf. & Lutatius ad Statii Theb. L. II. v 322. *Dircen, fontem Thebanum, per quem Boeotiam debemus accipere.* HESSEL. Fontis ejus meminit Strabo L. IX. p. 408. prope Thebas; item Plinius loco paullo ante memorato in Aganippe. Apud Pausaniam in Boeoticis sive L. IX. c. 25. a Dirce, uxore Lyci, quam, quod Antiopen injuriosius tractasset, miserabili morte, in celeberrimo tauro Farnesio expressa, necatam ab Antiopes filiis referunt, amnis Thebanus dictus praedicatur. Prope eum Pindari domus supererant reliquiae, teste eodem scriptore. Inde lucem accipit Horatius, qui L. IV. ode 2. v. 25. de Pindaro sic:

Multa Dircaeum levat aura cygnum.

Dirce amnis e Dirce fonte promanabat. Cognominem huic Thebano fontem juxta Pharas, in Achaia Peloponnesi locat Strabo L. VIII. c. 388. O.

Esus

Vibio qui hic succurrat, nemo est uspiam. Doctioribus medelam loci procul dubio corrupti commendamus. O.

Garga *lege* Gargaphia

In Actaeonis fabula, quam narrat Ovidius metam. L. III. vallis est *Gargaphie* verf. 155.

Vallis erat piceis & acuta densa cupressu,
Nomine Gargaphie, succinctae sacra Dianae:
Cujus in extremo est antrum nemorale recessu
Arte laboratum nulla. Simulaverat artem
Ingenio natura suo. Nam pumice vivo
Et levibus tophis nativum duxerat arcum.

Hujus ad dextram fons est in eadem fabula nominatim non appellatus.

Fons sonat a dextra tenui perlucidus unda,
Margine gramineo patulos incinctus hiatus.

Rationem poëtae sequitur Lactantius argum. metam. L. III. fab. 2. *Diana quum in valle Gargaphiae aestivo tempore fatigata ex assidua venatione se ad fontem perlueret;* & reliqua. Herodotus autem L. IX. semel atque iterum ac saepius meminit τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης. Τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίαν memorat Pausanias L. IX. cap. 4. Potuit valli nomen indidisse fons, aut fonti ex contrario vallis. Itaque haud scio, an recte scribatur apud Vibium in hoc loco *Gargaphie Boeotiae;* quemadmodum opinor voluisse scribere Herc. Ciofanum observ. in sui municipis versus supra allegatos. etenim sic ille; *Nomine Gargaphie. Sic emendandus est locus Vibii Sequestri, ubi loquitur de fonte, in quo Actaeon Dianam nudam vidit.* Paucis ante diebus hoc nescio quid exararam, quum animadverti, Bochartum Chan. L. I. cap. 16. pag. 428. & Munckerum ad Hygini fab. 181, quos consultos velim, *Gargaphia Boeotiae* & *Gargaphie Boeotiae* hic legere. Scilicet rem conficit Plinius nat. hist. L. IV. cap. 7. *Praeterea fontes in Boeotia Oedipodia, Psammate, Dirce, Epigranea, Arethusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie.* Martianus Capella L. VI. pag. 210. *Nec Athenis cedunt Boeotiae, in quibus Epigrane, Arethusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie.* & Lutatius ad Statii Theb. L. VII. vers. 274. *Gargaphye) Fons Dianae aut*

Hecatae consecratus. Gargaphie vero legatur apud poëtam. Ceterum laudatus modo Hyginus vallem, cui nomen est Gargaphia, & fontem, cui nomen est Parthenius, praedicat. HESSEL.

Actaeonis necem in sarcophago Hetrusci operis expressam dat Gorius in Museo Etrusco. De nomine fontis illud adjungo, Boccacium quoque nostri vitium fecisse suum; habet & ille: *Garga fons est Euboeae* &c. O.

Hippocrene

Nescio plane, quid sibi velint hic *Achaia* & *Arcadia* regiones Peloponnesi. HESSEL. v. quae supra notata sunt ad *Aganippen*. Heic nobis Strabo suffecerit. Is L. VIII. p. 379. postquam Corinthi situm descripsit, itemque montem Acrocorinthum, & Pirenen fontem, ad quem Pegasum a Bellerophonte quum ibi biberet captum refert, subjicit, eundem Pegasum & Hippocrenen in Helicone elicuisse. Τὸν δ' αὐτόν φασι καὶ τὴν Ἵππου κρήνην ἀναβάλλειν ἐν τῷ Ἑλικῶνι, πλήξαντα τῷ ὄνυχι τὴν ὑποπετοῦσαν πέτραν. O.

Inessa

Inessam Siciliae urbem celebrarunt nonnulli veterum. Straboni L. VI. pag. 268. Ἴννησα vocatur Aetna mons & forsan oppidum in eo structum. Dicuntur enim Aetnaei Innessam domicilium sibi occupasse locoque nomen Aetnae imposuisse. Diodorus Siculus Ἐννησίαν nuncupat L. XI. p. 57. T. II. Boccacius, ubi Inessam Siciliae fontem appellat, errores Vibii auxisse videtur. In Rhodo insula Inessam praeter istos duumviros, quantum novi, nemo commemorat. O.

Libethros

Boeotiae) Simlerus *Magnesiae*. Servius ad Virgilii Ecl. VII. v. 21. *Libethros fons est, ubi coluntur Musae. A fonte Boeotiae Libethro* &c. videndi & ceteri interpretes. HESSEL.

Apud Boccacium ita: *Libethros Magnesiae fons est, Musis sacer; a quo Musae dicuntur Libethrides.* Qualis ea sit Magnesia, docet Plinius L. IV. c. 9. *Thessaliae adnexa Magnesia est, cujus fons Libethra.* Pomponius Mela haud procul Tempis locat. Ita L. II. c. 3. *Hinc non longe est Olympus, Pelion, Ossa . . . hic Musarum parens domusque Pieria . . hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminum fontes.* Haec testimonia de Libethris Thessalicis confirmare videtur Pausanias L. IX. c. 30. ubi urbem Libethra in Olympo celebrem fuisse testatur, qua mons in Macedoniam se immittit; verum idem c. 34. Libethrii montis & fontis Musarumque inde cognominatarum in Boeotia meminit. Κορωνείας δὲ σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ὄρος ἀπέχει τὸ Λιβήθριον· ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Μουσῶν τε καὶ Νυμφῶν ἐπίκλησίν ἐστι Λιβηθρίων· καὶ πηγαὶ (τὴν μὲν Λιβηθριάδα ὀνομάζουσιν, ἡ δὲ ἑτέρα πέτρα) γυναικὸς μαστοῖς εἰσὶν εἰκασμέναι, καὶ ὅμοιον γάλακτι ὕδωρ ἀπ' αὐτῶν ἄνεισιν. Itaque error videri posset, quicquid de carminum fontibus in Thessalia Plinius & Mela referunt, inde ortus, quod ad Libethra Thessalica transtulerint, quae rectius ad Libethrium Boeotium pertinebant. Pausanias profecto, ubi haud procul Coronea eum montem situm fuisse refert, non Thessalicam vel Phthioticam Coroneam sed Boeoticam intelligit. Sane & Strabo: Ἐν Ἑλικῶνι ἐστὶ τό, τε, inquit L. IX. p. 410. Μουσῶν ἱερὸν καὶ ἡ Ἱπποκρήνη καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων Νυμφῶν ἄντρον, ἐξ οὗ τεκμαίροιτ' ἄν τις, Θρᾷκας εἶναι τοὺς τὸν Ἑλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας· οἱ καὶ τὴν Πιερίαν καὶ τὸ Λείβηθρον καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς Θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες· ἐκλιπόντων δ' ἐκείνων, Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. Idem L. X. p. 471. similia istis: Πιερία γὰρ, καὶ Ὄλυμπος, καὶ Πίμπλα, καὶ Λείβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκια χωρία καὶ ὄρη· νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες· τόν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θρᾷκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικήσαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λειβηθριάδων Νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. Unicum est, quod in gratiam Melae & Plinii dici queat, scilicet, forsan circa Libethra Thessalica vel Phthiotica, quae tum Thracica quoque fuere, olim extitisse fontem, Musis

consecratum. Ab iis non longe abfuisse Orphei monumentum refert Pausanias L. cit. c. 30. Quicquid sit, audacter facessere ex Vibio jubemus Simleri conjecturam, qui *Boeotiae* substituendum putavit *Magnesiae*; non quidem Strabonis & Pausaniae testimoniis freti, sed Servii ab Hesselio citati, quem hic unice secutus est Sequester. A Libethro Musas & Nymphas dictas esse *Libethrides*, versus Virgilii a Servio illustratus declarat:

Nymphae, noster amor, Libethrides, . . . O.

Liriope

Probant hoc Simlerus, Munckerus ad Lactant. argum. metam. Ovid. L. III. fab. 6. *Secundum fontem*) *Vibius Sequester cap. de fontibus; Lyeope, ubi Narcissus se conspexit. Liriope corrigit Simlerus.* De nomine fontis Ovidius metam. L. III. vers. 407. silet; Lactantius item. Liriope autem non est fons, ubi Narcissus se conspexit; sed mater istius formosi pueri. Ovidius vers. 341.

Prima fide vocisque ratae tentamina sumsit
Caerula Liriope; quam quondam flumine curvo
Implicuit, clausaeque suis Cephisos in undis
Vim tulit. Enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem, Nymphis jam tunc qui posset amari;
Narcissumque vocat.

Lactantius fab. 5. *Liriope Nympha ex amne Cephiso procreavit Narcissum*, & reliqua. HESSEL.

Liriope) Ita MS. Med. probe. GRONOV. Liriopen non esse dictum fontem, in quo Narcissus sese conspexit, sed id matris formosissimi pueri fuisse nomen, recte tradit Hesselius. Apud Pausaniam fons iste Narcissi salutatur, situsque indicatur. L. IX. scilicet c. 31. Θεσπιέων δὲ ἐν τῇ γῇ, ἡ Δονάκων ἐστὶν ὀνομαζομένη· ἐνταῦθά ἐστι Ναρκίσσου πηγή, καὶ τὸν Νάρκισσον ἰδεῖν ἐς τοῦτο τὸ ὕδωρ φασίν· οὐ συνέντα δὲ, ὅτι ἑώρα σκιὰν τὴν ἑαυτοῦ, λαθεῖν τε αὐτὸν ἐρασθέντα αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐπὶ τῇ πηγῇ οἱ συμβῆναι τὴν τελευτήν. Multa subjungit

idem ad hanc fabellam ſpectantia, quae nunc praeterimus. Monumentum Narciſſi *Sigeli* vocatum, auctor eſt Strabo L. IX. p. 404. Καὶ ἡ Γραῖα δ' ἐςὶ τόπος Ὠρωποῦ πλησίον, ϗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου, ϗ τὸ Ναρκίσσου τοῦ Ἐρετριέως μνῆμα, ὃ καλεῖται Σιγηλοῦ· ἐπειδὴ σιγῶσι παριόντες· τινὲς δὲ τῇ Τανάγρᾳ τὴν αὐτὴν φασίν. O.

Langia

Boccacius prorſus eadem habet. Simlerus & Barthius ad Statium legunt quoque *Langia*. Vibium quam maxime illuſtrat Statius Theb. L. IV. v. 717 & 825.

Una tamen tacitas (ſed juſſu numinis) undas
Haec quoque ſecreta nutrit Langia ſub umbra.
Nondum illi raptus dederat lacrimabile nomen
Archemorus, nec fama Deae. & reliqua.

ubi Lutatius; *Langia) Fons eſt, qui poſtea vocatus eſt Archemorus, & huic conſecratus eſt fons & Nympha; cujus famam poſtea Argivi accepto beneficio extulerunt, quia non perdiderat aquam. Juxta fontem agon celebratur in honorem Archemori conſecratus, & in Nymphae beneficium. Archemorus eſt Lycurgi filius Graeci, quem Hypſipyle acceperat nutriendum; quae, dum ſitientibus Graecis fontem demonſtrat Langiam, regium puerum ictu ſerpentis amiſit. Is eſt puer Opheltes, qui poſt Archemorus eſt dictus: nomen enim lacrimabile ſignificat Archemorus* ἀπὸ ΘCAPXNCINC ειρλC *eo quod primus occiſus eſt.* & reliqua. Vide Barthium. HESSEL. Legenda videntur ſic corrupta haec Graeca verba, uti ſcholiaſtes Pindari tradit in Hypotheſi Nemeon: ΑΠΟ ΤΗC ΑΡΧΗC ΜΟΡΟΥ. Ita ſcilicet ille: Ἀμφιάραος δὲ τούτοις μαντευόμενος Ἀρχέμορον αὐτὸν ἐκάλησεν, ὅτι αὐτοῖς ἀρχὴ μόρου ἐγένετο ὁ τοῦ παιδὸς θάνατος. Neque audiri proinde meretur Faber, qui temere id nomen in Ἀγχίμορος mutandum praecipit. cf. Munckerus l. c. O.

Exquiſitiora diſcimus de fabuloſa ejus origine apud Nicandrum Alexipharm. v. 105.

- - - - - - νύμφη
Λαγγείη πόμα κεῖνο Διὸς τεκμήρατο παιδί.

Pausanias in Laconicis p. 203. narrationem habet de fonte Pellanide, ubi si verba ἐν ἑτέρᾳ πηγῇ Λαγκέιᾳ mecum emendaveris: Λαγγέιᾳ, ecce Tibi tum Langiam fontem Argivum! SCHNEIDER.

Nemeaea) ed. Flor. (& Boccacius) *Nemea.* Utrumque probum est. Stephanus Byzantinus in Νεμέα. Τὸ ἐθνικὸν Νέμειος καὶ Νεμεαῖος. ubi Berkelius est videndus. integer enim totus non videtur locus.

annuus) Contraria est Pindaricorum Νεμεᾶν ὑπόθεσις non una, καὶ ἔστι τριετής. Et Statius Theb. L. IV. v. 721.

> - - - *Manet ingens gloria Nympham,*
> *Quum tristem Hypsipylen ducibus sudatus Achaeis*
> *Ludus, & atra sacrum recolit trieteris Ophelten.*

Munckerum etiam videsis ad Hygini fab. 74. HESSEL.

Menais

De castello Menaeo & fonte satis auctorum laudant Bollandi ad acta SS. 5. Febr. ad vit. S. Agathae & d. 18. Febr. de martyribus Leontinis. p. 56. SCHNEIDER.

Inter oppida Siciliae memorantur Ptolemaeo Μεναί, L. III. c. 4. Apud Stephanum legebatur Μενδαὶ & gentile Μενδαῖος, sed Cluverii itemque Bocharti arbitrio Berkelius ibi reposuit Μεναι & Μεναῖος; satisne recte, dubitat Holstenius. *Menenios* incolas vocat Cicero in Verr. Act. III. c. 43. Dicendos rectius *Menaenos*, disputat ex nummis P. Burmannus ad D'Orvillii T. X. p. 377. cui adstipulatur Ill. Castellus P. T. M. in terza agg. alla Sicilia Numismatica. Opuscoli di autori Sicil. T. XIII. Restituendas quoque Μέναι oppidum censet Cluverius Diodoro Siculo L. XI. cap. 87. ubi fuerat μὲν γέας & subjiciebatur ἥ τις ἦν αὐτῷ πατρίς, scilicet Ducetio, qui eam urbem in apertum campum transtulisse & prope fanum Palicorum exstruxisse praeclaram urbem aliam fertur ibidem, quam ab his Diis Palicam dixerit. Ἐγγὺς Παλίκων quoque Μενάς locat Stephanus. Oppidum id Menarum hodie *Menéo* salutatur. Secundo lapide ab oppido Menis occurrit *fons*

Menaïs, vel *Menenius* (potius *Menaenus*) ſive *Menenſis*; Μεναῒς κρήνη, quae & Παλικίνη κρήνη vel λίμνη Παλίκων ſalutabatur, item Κρατῆρες Παλίκων. De Palicis Diis nos ſupra ex Macrobio ad Symaethon fluvium pag. 193. Crateres iſtos deſcribit idem, cui jungendus Diodorus Siculus L. cit. c. 88. ex quibus intelligitur, cur apud Ovidium metam. L. V. v. 405. infernus raptor

Perque lacus altos & olentia ſulfure fertur
Stagna Palicorum , - - - -

Commode cum Solfatara Neapolitana proinde Menaïdem lacum comparat D'Orvillius in Siculis T. I. p. 168. Meretur omnino Fazellus, quem de recentiori ſtatu fontis vel lacus audiamus. Ita ille Decad. I. L. III. c. 2. „ Extant hodie „ in eodem colle urbis Palicae veſtigia, non magno tamen „ interim ambitu comprehenſa: templi quoque ipſius (ni- „ mirum Palicorum) magna circa lacum & ea pro majori „ parte obruta monumenta. Lacus autem ipſe ad angulum „ planitiei eſt circa collis radices, turbidus & mali odoris, „ ambitus paſſuum non minus centum; in cujus quoque „ medio tres ſunt, veluti ollae ſub igne ferventis, aqua- „ rum ſcaturigines, quae continua etiamnum eructatione ad „ tres ciroiter cubitos in altum, comitante perpetuo aeſtus „ murmure, aquas efferunt, rurſumque cadentes in ſinum „ recipiuntur. Aquas hujus ſtagni ſi mane ante ſolis exor- „ tum bruta potaverint, repentino prope interitu occidunt. „ Nam, licet frigidae ſint, turbidae tamen, & dirum ex- „ halantes odorem; qui ex ſulphuris bituminiſque materia, „ qua ſtagni fundus plenus eſt, ut bullae ex eo aliquando „ efflatae indicant, generatur. Hinc adeo perniciosae ſunt „ ejus aquae, ut non ſolum potantia bruta, ſed ſupervo- „ lantes plerumque aves in periculum agant. Nam ex aqua- „ rum hujuſcemodi vaporibus aër inficitur, &, quo deterior „ eſt materia, eo concretior redditur: quo inſpirato, per- „ inde ut guſtato veneno, aves pereunt. Aetate mea, cum „ aliquando Sicilia ſiccitate laboraret, ſtagnum hoc prorſus „ exaruit, e cujus tum crateribus, ventis ſolum furentibus,

„ pulvis tantum efflabatur. „ Leontinis quod Menaïdem attribuat Vibius, id paullo latius dictum censeo. Nihil impedit tamen, quo minus in ditione Leontii olim fuerit. De juramento & nos supra ad Symaethum ex Macrobio egimus, & Diodorus Sic. l. c. nonnulla habet, & Stephani epitomator ad Sequestrem prorsus apposite ita: Ἔστι δὲ κρήνη τις ἐν Παλίκοις τῆς Σικελίας ὡς δεκάκλινος· αὕτη δ' ἀναῤῥίπτει ὕδωρ εἰς ὕψος ἓξ πήχεις· ὥστε ὑπὸ τῶν θεωρούντων νομίζειν καταπλυσθήσεσθαι τὸ πεδίον· καὶ πάλιν εἰς ἑαυτὸ καθίσταται. Ἔστι δὲ καὶ ὅρκος ἅγιος αὐτόθι, ὅσα γὰρ ὀμνύει τις, εἰς πινάκιον γράψας, βάλλει αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ, ἐὰν μὲν οὖν εὐορκῇ, ἐπιπολάζει· ἐὰν δὲ μὴ εὐορκῇ, τὸ μὲν πινάκιον ἀφανίζεται, αὐτὸς δὲ πίμπραται. O.

Spandeus

Apud Boccacium illud *Coa* intercidit. Ita enim: *Spandeus fons est in insula Asiae.* Nota est *Cos* insula, ante Cariam e regione Halicarnassi projecta. v. Plinius L. V. c. 31. Eam si intelligat noster, recte *Coam* dixit adjective insulam, ut alias Coas vestes memorant veteres; rectius tamen forsitan in Parisino II. codice legitur *Coasiae*, ubi sejunctis vocibus efficies *Co Asiae.* Dolendum, quod Spandei nusquam vola aut vestigium occurrat. O.

Salmacis

Unde sit infamis, quare male fortibus undis
Salmacis enervet, tactosque remolliat artus;

discite ab Ovidio metam. L. IV. vers. 285. & Lactantio argum. metam. Ovidii L. IV. fab. 11. Eo de fonte mentionem quoque facit idem poëta ejusd. oper. L. XV. vers. 317.

Quodque magis mirum, sunt, qui non corpora tantum,
Verum animos etiam, valeant mutare, liquores.
Cui non audita est obscenae Salmacis undae?

Idemque μυθογράφος ejusd. oper. L. XV. fab. 19. *Salmacis fontem qui contingit, in mollitiem vertitur. Salmacis fons in*

Caria contactu sui liquoris cogit in mollitiem corporis obsceni verti: quod beneficio Mercurii & Veneris dicitur esse factum. Idcirco haud sine caussa Statius exclamat L. I. silv. 5. vers. 19.

Non vos, quae culpa decus infamastis aquarum,
Sollicitare juvat. Procul hinc, & fonte doloso
Salmacis, & viduae Cebrenidos arida luctu
Flumina, & Herculei praedatrix cedat alumni.

atque apud Ennium fragm. ex incert. trag. & com. pag. 300. edit. nostr. Amstel. 1707. nescio quis:

Salmaci, da spolia sine sudore & sanguine.

Epigramma Graecum pernobile εἰς τὴν Σαλμακίδα ἄδηλον habetur in epigramm. L. I. cap. 65. §. 7. (in Cel. Brunckii analectis vet. poët. Graec. T. III. p. 190.)

Ἐι μὲν ἀνὴρ ἥκεις, ἄρυσαι, ξένε, τῆς δ᾽ ἀπὸ πηγῆς·
Ἒι δὲ φύσει μαλακὸς, μή με πίῃς πρόφασιν.
Ἄῤῥεν ἐγὼ ποτόν εἰμι, καὶ ἀνδράσι μοῦνον ἀρέσκω·
Τοῖς δὲ φύσει μαλακοῖς ἡ φύσις ἐςὶν ὕδωρ.

HESSEL.

Haec licet verba de effoeminatis illis, qui muliebria pati sustinent, possint intelligi, ut interpretati sunt viri doctissimi, Pithoeus ad Petron. cap. 23. & Barthius ad Claudiani L. I. in Eutrop. vers. 252. credere malim, Vibium designasse hermaphroditum; venerunt enim procul dubio Ovidii versus ei in mentem, dum haec scriberet, ex IV. Metam. vers. 385.

Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
Semivir: & tactis subito mollescat in undis.

dixerat & paulo ante Ovidius,

Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas
Semimarem fecisse videt, mollitaque in illis
Membra - - - - -

Mollita hic membra sunt igitur, quae naturam virilem cum utraque, mascula nempe & foeminina, commutarunt. Quod autem ad ultima verba *idem & obscoenus fit*, spectat, melior est lectio, quae ea sic exhibet, *id est obscoenus fit.* In quibus Ovidium rursus respexit noster XV. Metam. vers. 319.

Cui non audita est obscenae Salmacis undae,

Examinandum, num ad duplicem modum effoeminationis respexerit noster; nempe quasi hic fons hermaphroditos redderet homines, & muliebria pati doceret: atque sic duplex haec opinio veritatem nancisceretur, quam & firmarent ultima verba *idem & obscoenus fit.* De verbo *mollescere* vide Lactantium Placidum in Narrat. Fab. Ovid. ad L. IV. fab. 11. ubi Munker. CLAUD. Festus: *Salmacis nomine nympha Coeli & terrae filia fertur causa fontis Halicarnassi aquae appellandae fuisse Salmacidis, quam qui bibisset, vitio impudicitiae mollesceret, ob eam rem, quod ejus aditus angustatus parietibus occasionem largitur juvenibus petulantibus antecedentium puerorum puellarumque violandarum, quia non patet refugium. Ennius:*

Salmacida spolia sine sanguine & sudore.

Strabo L. XIV. p. 656. non aëri & aquae, sed hominum luxuriae mollitiem imputat. GRONOV.

Apud Boccacium de Salmacis fonte sic: *Falsa multorum opinione creditur, Venereum morbum implicare bibentibus.* His autem Vitruvii verba exprimit, qui in describenda urbe Halicarnasso, a Mausolo structa, postquam de Mausoleo dixit, deque Martis fano, subjicit ista: *In cornu autem summo dextro Veneris & Mercurii fanum ad ipsum Salmacidis fontem. Is autem falsa opinione putatur, venereo morbo implicare eos, qui ex eo biberint. Sed haec opinio, quare per orbem terrarum falso rumore sit pervagata, non pigebit exponere. Non enim, quod dicitur molles & impudicos ex ea aqua fieri, id potest esse; sed est ejus fontis potestas perlucida, saporque egregius. Cum autem Melas & Arenanias ab Argis & Troezene coloniam communem eo loci deduxerunt, barbaros Caras & Lelegas ejecerunt. Hi autem ad montes fugati se congregantes discurrebant, & ibi latrocinia facientes crudeliter eos vastabant. Postea de colonis unus ad eum fontem, propter bonitatem aquae, quaestus caussa, tabernam omnibus copiis instruxit, eamque exercendo eos barbaros allectabat; ita singulatim decurrentes & ad coetus convenientes e duro feroque more commutari in Graecorum consuetudinem & suavitatem sua voluntate reducebantur.*

Ergo ea aqua non impudico morbi vitio, sed humanitatis dulcedine, mollitis animis barbarorum, eam famam est adepta. Toto coelo haec Vitruvii expositio a vulgata apud Poëtas opinione differt, cui & Strabo adhaeret l. c. caussa ab indole fontis ad indolem hominum rejecta. Salmacis fons ἀπὸ τοῦ μαλακίζειν dictus putatur, sed id etymon utroque trahi potest. Praeter fontem & urbs in Caria fuit, Salmacis dicta, Stephano memorata, Halicarnasso propinqua, quae arcem habebat. Inde ἄκραν vocat Arrianus de exped. Alex. M. L. I. p. 66. Citat & Ortelius ex Floro L. IV. cap. 10. *Salmacidis fluvium;* verum Salmasius in exercit. Plin. in Solinum p. 81. ostendit, corruptum locum esse, legendumque conjicit *salinacidis; fluvius* . . . O.

idem & obscenus fit.) Sic Joh. Brodaeus ad epigr. laudatum. Hier. Columna ad Ennii locum modo designatum *idem obscoenus* fit. C. Barthius ad Claudian. in Eutrop. L. I. v. 252. ed. Hanov. *id est, obscoenus fit:* ita quoque Franc. Pithoeus ad Petron. cap. 23. Optime vero MS. Revii: *id est, obscenus fit.* HESSEL.

Timavus

v. Martialis L. IV. ep. 25. v. 5.

Et tu Ledaeo felix Aquileja Timavo;
Hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas . .

HESSEL.

In tabula Theodosiana prope Aquilejam ingens lacus repraesentatur, in quem influit *fluvius frigidus*. Supra lacum appictum est magnum aedificium quadratum, quale designare thermas solet, adjecto titulo: *fonte timavi.* Effugit hoc, quod sane mirum, Paulli Pincii solertiam, qui in dissertatione de Timavo fluvio, excusa Venetiis 8. 1566. & recusa in thes. antiq. Italic. T. VI. P. IV. potissimum contra Blondum laborat ostendere, non juxta Patavium praeterfluere Timavum, *Brentam*que hodie dici, sed prope Aquilejam decurrere, vel Tergesten inter atque Concordiam. Poterat adjicere

adjicere Pincius, Timavum hodieque *Timao* dici, magnumque sententiae suae robur ex laudata tabula, si eam vidisset, conciliare, quae cum Melae & Plinii locis, quae is producit, apte conspirat. Mela sic L. II. c. 4. *At in oris proxima est Tergeste, Concordia. Interfluit Timavus, novem capitibus exsurgens, uno ostio emissus.* Plinius L. II. c. 10. *Contra Timavum amnem, insula parva in mari est, cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt, minuunturque.* Fontes istos calidos (in tabula notatos) his temporibus *balnea Montisfalconis* dici ostendit Pincius, quodque non in insula sint amplius sed in continente terra, id ex diutina aquarum colluvione factum scribit. *Brentam* autem Patavinum, olim Medoacum & a Messalla Corvino *Brentesiam* salutatum docet idem. Sic ergo satis superque stabilitur veterum de Timavo sententia; quos inter saltem Strabonem audiemus, qui L. V, pag. 214. prope Aquilejam Timavum fluvium portumque describit. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλσος εὐπρεπὲς, καὶ πηγὰς ζ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Si qua sunt Poetarum loca, quae cum aliqua veritatis specie pro Brenta Patavino allegat Blondus, iis docte satisfecit Pincius. In citando Vibio nostro humani quid passus est. Cum Boccacio scilicet eum confundit. *Sed & Vibius Sequester*: haec verba ejus sunt, *Brenta ex Tridentini montibus per Vincentinum & Patavinum solum, juxta Venetias decurrit in Adriam. Timavus Aquilejae Galliae* (fons). De Brenta quae affert, ex Boccacio hausit, nec apud Vibium extant; de Timavo Sequestrem exscripsit, quo longe fusior est Boccacius: *Timavus*, inquiens, *Venetorum fluvius est, Concordiae atque Tergestae oppidis proximus. Et monte quidem grandi per novem ora effusus amplissimum ante alia fontem facit; ex quo uno tandem exiens alveo in Hadriaticum funditur mare in sinu Tergestino. Fuere tamen, qui putavere hunc fluvium apud Antenoridas esse, & ex Euganeo monte fundi, quod falsum est.* His verbis Boc-

cacius fecutus eft Melam, expreffit quoque ifta Virgilii ex Aeneid. L. I. v. 246 feq.

Antenor potuit, mediis elapfus Achivis,
Illyricos penetrare finus, atque intima tutus
Regna Liburnorum & fontem fuperare Timavi,
Unde per ora novem vafto cum murmure montis
It mare proruptum & pelago premit arva fonanti.

Demum carpit & recte quidem eos, qui perperam Lucani locum hunc intellexere ex L. VII. v. 192.

Euganeo, fi vera fides memorantibus, augur
Colle fedens, Aponus terris ubi fumifer exit
Atque Antenorei difpergitur unda Timavi.

Ad laudatum Virgilii verfum 246. Servius notat: *Timavus in Hiftria eft, inter Aquilejam & Tergiftum.* Quae princeps is poetarum Latinorum de vafto murmure montis praedicat, ea fibi quoque audita & vifa teftantur Pincius. O.

Virvinus

Idem forte cum Virvino fonte Virbii fluvius eft apud Vibium, ex mente Ortelii. Simlerus heic *Virbium* Virvino fubftituendum cenfet. Nihil moror equidem. De Virbio paullo ante actum pag. 211. O.

AD LACUS

Avernus

immensae altitud.) v. Lucanus L. II. v. 667. Servius ad Virgilii Aen. L. VI. v. 238. *lacu nigro*) *aut alto*, *aut vere nigro*, *inferorum vicinitate.* HESSEL. Eam profunditatem testatur & Aristoteles in admirandis, βάθος dicens ἀνυπέρβλητον. Straboni L. V. p. 244. Ἄορνος κόλπος ἀγχιβαθής. Diodorus Siculus τὸ βάθος ἄπιστον praedicat, adjicitque, ingentem istam voraginis altitudinem aquae, alias limpidissimae, coeruleum conciliare colorem. Forma Averni rotunda est. Κυκλοτερῆ eam vocat Aristoteles, & collibus addit circumdari trium stadiorum altitudine, ἀμφιτορνωτὴν βρόχον Lycophron; in tabula Theodosiana supra Cumas semicirculari fere figura sistitur. Hodie *il lago d'Averno* itemque *il lago di Trepergola* salutatur. Graecum ejus nomen Ἄορνος inde deducunt veteres certatim, quia ódor ejus avibus sit infestissimus; ita Nonius Marcellus cap. 1. cf. & Servius ad Virgilii l. c. Poetarum loca dabit Cluverius Ital. ant. L. IV. c. 2. Rationem repetunt ex aquae sulfureae odore gravissimo, quem tamen non tam lacus ipse quam antrum seu spelunca Averni, quam eandem cum antro Sibyllae (*la grotta della Sibilla* hodieque) putant. Audiamus Virgilium L. VI. v. 237 seq.

Spelunca alta fuit, vastoque immanis hiatu,
Scrupea, tuta lacu nigro, nemorumque tenebris,
Quam super haud ullae poterant impune volanteis
Tendere iter pennis: talibus sese halitus atris
Faucibus effundens supera ad convexa ferebat,
Unde locum Graji dixerunt nomine Aornon.

Istas nemorum tenebras variis ansam dedisse fabulis, auctor est Strabo, quae tamen evanuerint, postquam Agrippa silvam, quae Avernum cinxerat, excidisset. Veram sulfurei tetricique odoris & graveolenti caussam exponit Vir Illustris L. B. de Dietrich in animadversionibus ad epistolas Ferberi de re mineralogica Italiae, Gallice versas & heic

Argentorati ſuperiori anno editas pag. 167. Ita vir doctus: *Nous avons les preuves les plus convaincantes, que le lago d'Averno n'eſt que le baſſin d'un ancien cratère; les montagnes, qui l'environnent, ſont toutes volcaniques: on trouve des ſources chaudes dans la grotte de la Sibylle, qui eſt ſituée ſur les bords les plus ténébreux de ce lac ſiniſtre. Virgile & d'autres anciens écrivains aſſurent, que les oiſeaux, qui voloient au deſſus, périſſoient. Sans doute, que dans ce temps, qui étoit plus rapproché de celui de l'éruption, les exhalaiſons étoient encore plus nuiſibles, qu'elles ne le ſont aujourd'hui. Il faut, qu'elles le ſoient encore: car d'après l'obſervation de Mr. Hamilton les lacs, qui ſont aux environs de celui d'Averno, ſont toujours fournis d'oiſeaux aquatiques en hiver, tandis qu'on n'en voit preſque point ſur le lac d'Averno.* Adjicit dein, lacus iſtius undas olim in mare habuiſſe exitum, praecluſum ex quo crebris terraemotibus concuſſus totus is tractus. Tandem a. 1538. ex repentino (verbis utor Cluverii ex l. c.) altiſſimoque hiatu, ignem evomente, tanta cinerum pumicibus permixtorum vis eructata eſt, ut inde *mons novus* vel *cinereus* exſurgeret. Latine rectius fere dici Averni lacum quam Avernum oſtendit Cluverius. O.

Acheron

De Acheronte amne apud Mariandynos ſito ſupra eſt actum pag. 51. Is ex Acheruſia palude vel ſpecu credebatur profluere, per quem ex inferis protractum Cerberum ferebant. Acherontem fluvium cum Acheruſia palude habuit & Epirus teſte Pauſania in Atticis c. 17. & Thucydide L. I. c. 46. Livius eum L. VIII. c. 24. ex Moloſſide fluentem in ſtagna inferna accipere Theſprotium ſinum narrat. Porro & Acheron vel Acheruſia aqua in Bruttiis extitit, Epirenſi Alexandro fatalis. v. Livius l. c. Heic eam Vibio intelligi Acheruſiam paludem arbitratur Claudius, quam Cumis vicinam Plinius tradit L. III. c. 5. quamque τῆς θαλάσσης ἀνάχυσίν τινα τεναγώδη dicit Strabo L. V. p. 243. Minus recte in tabula Theodoſiana inter Liternum & Cumas & ovata quidem forma *la-*

cus notatur *acerusius*, adspiratione haud dubie per librarii incuriam omissa, ut judicat Cluverius Ital. ant. L. IIII. c. 2. Hodie eum esse, qui vulgo dicatur *il lago di Colluccia*, arbitratur idem, ea maxime ratione ductus, quod Strabo Cumas inter & Misenum promontorium situm indicat. Quod ex opinione veterum illac ad inferos iri tradit Vibius, id cum Averno commune habuit Acherusius lacus. Strabo l. c. ubi de Averno loquitur τοῦτο χωρίον Πλουτώνιόν τι ὑπελάμβανον . . Ἔστι δὲ πηγή τις αὐτόθι ποτιμίου ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ· τούτου δ᾽ ἀπείχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες . . . τόν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον τῆς Ἀχερουσίας. Nota sunt & obvia passim Poëtarum loca. O.

Aecitus

Primo quidem obtutu hic locus in iis mihi visus erat, de quibus desperandum penitus esset. Re probe perpensa, *Acritus* vel potius *Achridus* legendum censeo. Scilicet ad Lychnidum urbem Dassaretiorum, Illyridos qui populus fuit teste Stephano, Lychnites palus est sita, ex qua Drinus profluit, qua de re v. supra pag. 105. Ostendimus ibi, sequiori aevo utramque, urbem aeque ac paludem, dictam esse *Achridem*, &, hodie nomen restare *Akrida*. Quam facile librarii in hac voce, minus nota, offenderint, quamque nulla opera ex ista excluserint monstra, quae nunc codices obsident, *Aecitus*, *Aicitus*, *Aecicus*, *Aeticus*, nemo est, qui non intelligat. Apolloniae quod dicat Vibius, paullo latius, ut saepe alias apud ipsum usu venire vidimus, capiendum est. Haud procul sane Apollonia abest Akrida cum lacu suo. In tabula Theodosiana utrique adscriptum est *Lignido*. O.

Amsanctus

Virgilius Aen. L. VII. v. 563.

Est locus Italiae in medio, sub montibus altis,
Nobilis & fama multis memoratus in oris,

Amsancti valles. Densis hunc frondibus atrum
Urget utrinque lacus nemoris, medioque fragosus
Dat sonitum saxis & toto vertice torrens.
Hic specus horrendum & saevi spiracula Ditis
Monstrantur, ruptoque ingens Acheronte vorago
Pestiferas aperit fauces - - - -

ad quae verba Servius ita: *Hunc locum umbilicum Italiae cosmographi dicunt. Est autem in latere Campaniae & Apuliae, ubi Hirpini sunt; & habet aquas sulphureas, ideo graviores, quia ambiuntur silvis. Ideo autem ibi aditus dicitur inferorum, quod gravis odor juxta accedentes necat; adeo ut victimae circa hunc locum non immolarentur, sed odore perirent ad aquam applicatae: & hoc erat genus litationis. Sciendum sane Varronem enumerare, quot loca in Italia sint hujusmodi. Unde etiam Donatus dicit Lucaniae esse, qui describitur locus circa fluvium, qui Calor vocatur. Quod ideo non procedit, quia ait; Italiae medio sub montibus altis. Hoc nisi ad totam Italiam referas, non procedit: ut sit. Est in vallibus Italiae montuosae. Nam in hoc loco montes penitus non sunt. Amsanctos valles dicit, id est, omni parte sanctos.* cf. & Pierius. Porro Claudianus de raptu Proserpinae L. II. v. 348.

Tunc & pestiferi pacatum limen Averni
Innocuae transistis aves, flatumque repressit
Ampsanctus, tacuit fixo torrente vorago.

ubi vid. Barthius. HESSEL. In Hirpinis est lacus Ampsanctus, teste Cicerone de divinat. L. I. c. 36. & Plinio H. N. L. II. c. 93. Lucaniae limites nimis profert Vibius, Hirpinos istis dum includit, fere ut Mela L. II. c. 4. qui Picentinos. *Ad Mephitis aedem esse Amsancti lacum, morique qui intraverint,* addit Plinius. Ridiculum hoc plane videtur Cluverio Ital. ant. L. IV. c. 8. „Quis enim reperiatur, ita ille, „nisi mente tota captus, homo, qui aquas intrare velit, „quae aterrimo colore odoreque teterrimo in medio lacus, „qui triangula est forma, circuitu modico, ad viri proce„ritatem ingenti cum fragore ebulliant? Sane, quum ad „eum ego accederem, e longinquo (nam ad mille passus

„ ejus odor occurrebat) nares summa diligentia obturabam, „ nequid mali contraherem. „ A Mephiti Dea, cujus meminit Plinius, hodie *Mofetes* vel *Mufiti* nomen lacui inhaeret. O.

Benacus

Supra in Mincio flumine eadem, quae hic, tradiderat noster. v. pag. 14. & 141. & infra in Venaco lacu recurrent. Plinius L. IX. c. 22. ita: *Lacus est Italiae Benacus in Veronensi agro, Mincium amnem transmittens.* v. & L. III. c. 19. Mensuram ejus tradit Strabo L. IV. p. 209. ἡ μὲν Βήνακος λίμνη ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος. Eleganter Benaci filium dicit Mincium Virgilius Aen. L. X. v. 205.

Quos patre Benaco, velatus arundine glauca,
Mincius infesta ducebat in aequora pinu.

Benacus hodie *Lago di garda;* Mincius, *Menzo.* Benacenses accolas habes apud Gruterum pag. CCLX. 2. CCLXIII. 8. O.

Cyane. Cocytus.

Per quem) Nic. Heinsius: vel invito MS. *per quam* lege. De stagno seu fonte Cyane fabula narratur ab Ovidio Metam. L. V. v. 409. & Ep. ex Ponto L. II. ep. X. v. 25. Lactantio argum. Metam. Ovid. L. V. fab. 6. & Claudiano de raptu Pros. L. III. v. 245. Apud Vibium hoc in loco scribendum est: *Cyane Syracusis, per quem* (lacum scil. secundum eum) *Anapus transit.* Reliqua *per Stygiam paludem* videntur pertinere ad *Cocytos inferorum.* sic enim Virgilius Georg. L. IV. v. 478.

Quos circum limus niger & deformis arundo
Cocyti, tardaque palus inamabilis unda
Adligat & novies Styx interfusa coërcet.

ibi Philargyrius: *Cocytus fluvius inferorum* & aliter *Cocytus amnis apud inferos ex Styge profluens* ἀπὸ τοῦ κωκύειν, *quod est gemere & flere.* Idem poëta Aeneid. L. VI. v. 322.

Anchisa generate Deum certissima proles,
Cocyti stagna alta vides, Stygiamque paludem.

Donatus ibi: *Stagnum Cocyti nomen, palus vero, quae ex superfusione aquae efficitur, Styx appellatur.* v. & Servium ad v. 295 & 297. HESSEL. Recte quidem verba *per Stygiam paludem* articulo sequenti, a quo temere videntur divulsa, restituis, sed quid erit oppido! *Cocytos inferorum per Stygiam paludem?* an in his sensus? scilicet legendum suspicor *pre Stygiam paludem: pre* scriptum compendiose pro *prope*, hinc erroris scaturigo. Sed haec levia: ipsa transpositionis medela tibi debetur ex asse. J. C. DE PAW.

Hoc modo in codice meo:

Cyane Syracusis per quem Anopas transit,
Per Styga paludem.
Cocytus inferorum.

Crediderim fere, Vibium duas periodos copulasse, quia litterae vicinae favebant, & deesse comparativam particulam *ut*. *transit ut per Styga*, scilicet Anapus miscetur Cyanae, ut Cocytus Stygi. Ovidius L. II. ex Pont. X. 26.

Quaque suis Cyanen miscet Anapus aquis.

Nam Cocytus est τῆς Στυγὸς ἀποῤῥὼξ. nihil notius ex Homero. v. Cerdam ad Virgilii L. VI. Aen. v. 297. Si id non placet, Cl. Hesselii amplecterer διόρθωσιν, qua periodum *per Styga paludem* refert unice ad *Cocytos inferorum.* Nam Pavoni *per* in *prope* mutanti erat ostendendum, ita tradidisse veteres expressis verbis: alioquin omnia, quae in Plutonis regno sunt, fingere possumus sibi vicina, quia in superis dum sumus topographiam inferorum noscere non licet accuratius, nisi ex poëtis, qui nihil nesciunt; at, ut dixi, *Cocytus* non modo *prope Styga* fluit, sed cum eo miscetur vel ex eo oritur. Deinde commentitia est illa vocis *prope* nota *pre* in MS. Solebat enim a tachygraphis scribi aliter, scilicet ducta lineola per imam partem primae litterae *p*. In loco Vibii autem viri docti corrigunt, *per quam Anapus.* non obloquor; sed videndum, annon commode ad *lacus* subintellectum

possit referri pronomen. Sic mox *Inatamana lacus, ex qua* sed ibi tamen adest ipsum vocabulum *lacus.*

D'ORVILLE *in critica vannu.* p. 222.

„ Puto legisse Vibium alicubi, per Cyanen transisse Plutonem cum Proserpina in Stygiam paludem, ipsam vero „ Cyanen defluere in Anapum. „ Ita judicat Cluverius Sic. ant. L. I. c. 13. Cum poëtarum locis maxime Ovidii & Claudiani, qui Cyanen nympham lacrymis ob raptam Deam contemtaque fontis jura sui absumtam & in liquidum fontem mutatam referunt, Diodorus Sic. & Plutarchus maxime conferendi sunt. Is enim L. V. c. 4. a Plutone ibi, ubi terram dirupisset, fontem Cyanen productum scribit, apud quem solemnem postea quotannis panegyrin celebrarint Syracusani, sacrificiis etiam publice privatimque peractis. Hic in Parallelis Cyanen Cyanippi patris crimen ipsius suaque nece expiasse commemorat. Hodie fontem ab accolis dici *la Pisma*, ingentemque esse ad modum stagni, unde recte Diodoro l. c. dicatur λίμνη & Vibio inter lacus recenseatur, auctor est Cluverius. Flumen a fonte profluens post mille circiter passus dextrae Anapi ripae adfunditur, quod testatur idem. Paullo aliter ea de re Th. Fazellus de Reb. Sic. L. IV. c. 2. „ Ad „ Anapi dextram in eo loco duo ingentes erumpunt fontes, „ major & minor, parvo inter se spatio distantes. Majori „ hodie *pisma*, minori *Pismotta* sive *Pisma Cirini* est nomen. „ Major fluens dextera sui parte minorem recipit & sic „ auctus non longe post Anapo illabitur. Cyanes itaque „ fons apud veteres insignis *Pisma Cirini* & *Pismotta* hodie „ vocatur: adeoque immensae profunditatis est, ut hominum perpendiculo & funibus eam perscrutantium spem semper eludat. Cyane Syracusarum fons teste Plinio crescente „ luna crescit & ea deficiente decrescit, quod nos usu venire vidimus. Anapus fluvius (haec ego ad pag. 65. notata velim) per aliquot passuum millia incredibilis est „ amoenitatis. Tectis namque fronde saligna ac populea, „ crystallino alveo, viridibus ripis, mira placiditate fluit. Pisculentus est, ac scapha toto anno navigabilis. „ Hucusque

Fazellus. Redeo ad Cyanen. Ad eam refert Gruterus tabulam marmoream, quam Smetius atque Manutius descripsere Romae, quaeque sic habet, v. pag. XCIII. 11.

VNDIS. CYANEIS. DONVM. PLA
CAVILE. FECIT
CONTVCCIVS. BLANDAS. PER. A
QVAS. ARAM VENERANDAM
HINC. ORITVR. PERGITQVE. FLV
ENS. DEINDE. OCCIDIT. IN SE
RIPAS. MOX. VIRIDIS. RENOVAN
TIBVS. INCLYTA. NYMPHIS
NVMINE. FONTIGERO. GRATES
EX. VNDIQVE. SOLVENS
SOSPES. CVM. COMITE. PRAE
STAT. RENOVANTE. LIQVORE

cf. P. Burmanni Antholog. Lat. T. I. p. 63. Oppidum quoddam Cyanes nomine insignitum supra Colchos tabula Theodosiana exhibet; Cyaneum fluvium ibidem Ptolemaeus L. V. c. 10. Cyaneas urbem Lyciae Plinius L. V. c. 27. Notae & Cyaneae insulae in ostio Ponti, e regione Cyaneorum, populi. Duo articulos apud Vibium confluxisse in unum, quos recte sejunctos dedimus, nemo forsan erit, cui non persuasum sit. De Cocyto supra pag. 92. actum inter fluvios; paludem post alios dicit Seneca in Herc. fur. Act. III. v. 686.

Palus inertis foeda Cocyti jacet. O.

Ciminius

Nempe lacus; ipse autem *Ciminus.* v. Cellar. G. A. L. II. c. 9. HESSEL. In tabula Theodosiana supra Centumcellas exhibetur *lacus & mons Ciminus.* De monte dicetur infra. Lacus originem e fabulis repetunt veteres. Ita Servius ad Virgilii Aeneid. L. VII. v. 697. *Aliquando Hercules ad hos populos venit, qui cum a singulis provocaretur ad ostendendam virtutem, defixisse dicitur vectem ferreum, quo exercebatur: qui quum terrae esset affixus & a nullo potuisset au-*

ferri, *eum rogatus sustulit. Unde immensa vis aquae secuta est, quae Ciminum lacum effecit.* Eo alludit Plinius, quum L. II. c. 98. *In silva Ciminia loca esse* dicit, *in quibus in terram depacta non detrahantur.* Alii terrae motu ortum esse lacum commemorant, quo simul oppidum repente absorptum sit. In fragmentis Sotionis de mirandis fontium & fluminum lacuumque: τὸ δ' αὐτὸ λέγεται καὶ περὶ τοῦ Κιμίνου λάκκου ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς πόλεως πρότερον οὔσης καὶ ἀφνιδίως καταποθείσης. Succinium id oppidum fuit. Ammianus Marcellinus L. XVII. c. 16. *In Ciminia Italiae parte oppidum Succiniense ad profundos hiatus Erebi abactum aeternis tenebris occultatur.* Ultra Sutrium fuisse montem & silvam Ciminum ex Livio patet L. IX. c. 37. Eo tractu autem non alius conspicitur lacus, quam qui ad montis Viterbiensis radices vulgo nunc dicitur *lago di Vico*, item *lago di Ronciglione*. v. Cluverius Ital. ant. L. II. c. 3. Fabricius in nomenclatore adjecto itineribus, editis Basileae 12. a. 1547. appellari quoque *laco de Rusilloni* narrat, quoniam antiquitus vicus is fuerit, Rus Syllanum. Patrimonio S. Petri hodie inclusus cernitur. Apud Strabonem Ciminius lacus in eorum recensetur numero, qui flumina ex sese emittunt in Tiberim. L. V. p. 226. Ast nisi me fallunt omnia, emendandus ibi est geographus. προσλαμβάνουσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι μεγάλαι τε καὶ πολλαὶ οὖσαι . . . ὧν ἐστὶν καὶ ἥ τε Κιμινία καὶ περὶ Οὐολσινίους καὶ ἡ περὶ Κλούσιον, καὶ ἡ . . Σαβάτα. Legendum judico καὶ ἡ περὶ Οὐολσινίους. Ut sensus sit: *Talis est Ciminius lacus & alius apud Volsinios* &c. Pessime sane interpres reddiderat: *Talis est Ciminius lacus apud Volsinios.* O.

Feronia

v. Porphyrion ad Horat. Sat. L. I. Sat. V. v. 4. & Torrentius ad h. l. cf. item Cellarius G. A. L. II. cap. IX. HESSEL.

Putarim equidem, hunc articulum e serie fontium in ordinem lacuum auspiciis librariorum hominum transmigrasse. Ita quippe Servius ad Virgilii Aeneid. L. VII. v. 800 *Feronia est fons in Campania juxta Terracinam, quae aliquando*

Anxiris est dicta. Tribus millibus ab Anxure fuisse ex Horatio patet, qui Serm. L. I. sat. V. v. 24. sic:

Ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha,
Millia tum pransi tria repimus, atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.

Hoc cui non arriserit, forsan festinantes Vibii oculos apud Virgilium l. c. pro *luco* legisse *lacu* sibi persuaserit. Cluverium tamen si audias, „fons ipse Feroniae Vibio inter lacus connumeratur, quia copiosis aquis veluti in parvi „stagni modum erumpit; tum aquae etiam sunt salsulae & „corrupti seu medicati saporis.„ v. Ital. ant. L. III. cap. 7. Caeterum a Feronia quoque, Campaniae nympha & libertorum Dea, oppidum denominatum est, quod & *lucus Feroniae* dictum, hodie vulgo *Pietra Santa* nuncupari referunt. v. Cluverius & Ortelius. O.

Fucinus

v. Virgilius Aen. L. VII. v. 756.

Te nemus Angitiae, vitrea te Fucinus unda.

Nescio autem, quo pacto dicat Emmenessius ad h. l. Fucinum in Lucania ponere Vibium, eumque ob id refutari a Cluverio. Hujus Ital. antiq. jam mihi non est in promtu. Forsan peccaverunt operae Hackianae Wolfgangianaeve plusquam unam syllabam *Fucinus*) *Hunc lacum* reponentes pro *Anguitiae*) *Hunc lucum.* Quod si factum fuerit, Emmenessius mihi videtur absolvendus esse suspicione incuriae; sin minus, dormitavit utique. Inspecto demum Cluverio L. II. pag. 771. animadverti de Anguitia, uti conjeceram, eum agere. HESSEL. Fucinus lacus hodie quoque *lago Fucino*, itemque ab oppidis juxta sitis *il lago di Celano* vel *di Tagliacozzo* salutatur. In Marsis constanter ponitur. Dio L. LX. p. 672. Τὴν δὲ λίμνην τὴν Φουκίνην, τὴν τῶν Μαρσῶν, ἠθέλησε ὁ Κλαύδιος ἐς τὸν Τίβεριν ἐξαγαγεῖν. Strabo tamen L. V. p. 240. aliis quoque gentibus cingi eum lacum commemorat. Idem aquam Marciam inde derivari Romam testatur, quam Plinius e Pelignis trans Marsos & Fucinum lacum defluere

praedicat. v. quae ſupra notavimus ad Pitonium pag. 168. Mari ſimilem eſſe Fucinum ex Strabone quoque condiſcimus, eumque mox ad montana uſque impleri, mox ſubſidere rurſus. De emittendo (in Tiberim) Fucino lacu cogitarunt Romani Principes complures, Julius Caeſar, de quo Suetonius c. 44. Claudius, qui *montem perfodit inenarrabili impendio*, teſte Plinio H. N. L. XXXVI. c. 15. quique *inter lacum Fucinum amnemque Lirim perrupto monte, quo magnificentia operis a pluribus viſeretur, lacu in ipſo navale proelium adornavit*, v. Tacitus L. XII. Annal. c. 56. Id omne negotium, etſi ſucceſſiſſe dicatur proſpere in Euſebii Chronico, deſtitutum tamen eſſe Neronis odio, Plinio credere par eſt. Aſt Hadrianus perfecit, ut Spartianus refert c. 22. Unde teſtimonium Euſebii vel Hieronymi ad hunc potius trahendum videtur. Remanent hodieque veſtigia aquaeductus inaeſtimabilis ſumtus & mirae ſtructurae ab ipſo lacu Romam uſque, uti ad Suetonium adnotavit Marcellus Donatus. O.

Gygaea

Scholiaſtes Homeri ad Iliad. L. II. v. 865. Γυγαίη) Λίμνη Λυδίας, ὅπου καὶ Γυγαίης Ἀθηνᾶς ἱερόν. & ad L. XX. verſ. 390. Οὕτως ἐν Λυδίᾳ λίμνη καλουμένη Γυγαίη, ἤτοι ἀπὸ Γύγου τοῦ Κανδαύλου, ὃν πρῶτόν φασι βασιλεῦσαι Λυδῶν· ἢ ἀπό τινος ἐγχωρίου ἥρωος Γύγου καλουμένου. Scripſiſſe debuerat Sequeſter, *Gygaea palus Lydiae*, quemadmodum Γυγάιη λίμνη Λυδίας; aut *Gygaeus lacus Lydiae*; quemadmodum apud Propertium L. III. eleg. 9. verſ. 17.

Omphale in tantum formae proceſſit honorem,
Lydia Gygaeo tincta puella lacu;
Ut, qui pacato ſtatuiſſet in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia penſa manu.

non autem *Gygaea lacus Lydiae*, niſi me forte fallit. HESSEL.

Herodoto L. I. cap. 90. λίμνη Γυγαίη. Plinius L. V. c. 29. *Hyde clara ſtagno Gygaeo.* Unde legendum *Gygaeus lacus.* GRONOV.

Lacus is 40 ſtadiis diſtabat a Sardibus, ſecundum Strabonem, qui L. XIII. p. 626. antiquo nomini Γυγάιης, quo Homerus eum mactat in enumeratione navium v. 372, ſucceſſiſſe aliud refert, dictumque Κολόην. A Turcis hodie *Euli gheul*, ſive lacus largus ſalutatur. v. voyage à Thyatire &c. par Mr. de Peyſſonel. p. 351. Circa Coloen lacum antiquorum Lydiae Regum ſepulcra viſebantur olim. v. Strabo p. 627. Haud eſt abſimile vero, lacum iſtum manibus hominum excavatum perfectumque eo fine, ut Hermi exundantes aquas reciperet. S. CROIX.

Hammonis

Ovidius metam. L. XV. v. 308.

- - - - - quid? non & lympha figuras
Datque capitque novas? medio tua, corniger Ammon,
Unda die gelida eſt: ortuque obituque caleſcit.

cf. & Lactantius in argum. metam. Ovidii. *Fons in Africa Hammonis ſolis ortu obituque caleſcit, poſtmodum in glaciem vertitur.* HESSEL.

Plinius L. II. c. 103. *Jovis Hammonis ſtagnum interdiu frigidum, noctibus fervet.* Codicum ſcriptorum auctoritate heic Harduinus reſtituit *ſtagnum*, ubi alii ediderant *J. Hamm. fons.* Ex fonte tamen ſolis profluebat id ſtagnum, memorato praeter Plinium L. V. c. 5. in Cyrenaïca prope Hammonis oraculum, & Melae L. I. c. 8. De fonte iſto prorſus eadem ſed fuſius tradit Diodorus Sic. L. XVII. c. 50. cujus verba fere expreſſit Curtius L. VII. c. 7. *Eſt etiam aliud Hammonis nemus; in medio habet fontem, aquam ſolis vocant. Sub lucis ortum tepida manat; medio die, quum vehementiſſimus eſt calor, frigida eadem fluit; inclinato in veſperam caleſcit; media nocte fervide exaeſtuat; quoque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decreſcit, donec ſub ipſum diei ortum aſſueto tempore langueſcat.* Demum Lucretius L. VI. v. 848. conferri meretur, qui ejus rei rationem reddere laborat. O.

In Athamana lacus Lunae

Haec etiam, ut alia bene multa, ex Ovidio metam. L. XV. hausta sunt; sed nescio quem in modum mutata: sic etenim poëta vers. 311.

Admotis Athamanis aquis accendere lignum
Narratur, minimos quum Luna recessit in orbes.

Cui Lactantium adjungo: is ita argum. metam. Ovid. L. XV. fab. 16. *Fons Athamanis lignum accendit. Athamanis Thessaliae regionis fonti lignum tenuata Luna admotum accenditur.* In Vibio legi posset pro *Inatamana lacus Lunae tenera ligna accendit* sic, *in Athamania lacus luna tenera* (id est, tenuata) *ligna accendit:* verum enimvero MS. Rev. exhibens *tenuia* pro *tenera* non fortunat meam mihi conjecturam, nisi extrita littera postrema. HESSEL. In constituendo hoc articulo, Boccacium sumus secuti, qui ita verba Vibii invertit: *Lunae lacus est Athamaniae, tenuia accendens ligna; ex cujus aqua* &c. At re probe perpensa, quum satis constare videatur, ex unico Ovidio sapuisse Sequestrem, in sententiam Hesselii transire malo, atque sic legendum locum nunc statuo: *In Athamania lacus luna tenuata* (vel *tenera*) *ligna accendit* &c. Jam, qualis illa Athamania fuerit, inquirendum. Athamanes successu temporis diversas regiones incoluerunt. Perrhaebis fuisse vicinos & in Dotio campo habitasse prope Ossam in media fere Thessalia, Strabo fidem facit L. IX. p. 442. A Lapithis in Oetam ejectos Athamanes, docet idem l. c. majoremque Perrhaeborum partem ad Athamaniam & Pindum esse elapsam. Inde Aetolis proximos Athamanes ponit Livius L. XXXVIII. c. 1. Imo Plinius L. IV. c. 2. Athamanes aeque ac Perrhaebos attribuit Aetolis. Denique Stephanus Athamaniam Illyriae regionem praedicat, scilicet, qua ad Aetoliam vergebat. Nam & Strabo Epirotarum ultimos vocat. L. IX. p. 427. Ita sat latus est campus, in quo quaeri Athamanis possit Ovidii, sive fons fuerit ex mente Lactantii, sive lacus, ut Vibio placet. Quod si con-

jecturae locus sit, vix dubito, quin Jovis Dodonaei fontem intelligat Vibius. Dodone quippe in Molosside sita, Jovis oraculo inclyta, bellicosis quondam Perrhaebis domicilium praebuit, v. Homerus L. II. in catalogo navium v. 256. Istis Athamanes fuere proximi, ut paullo ante ostensum. Jam *in Dodone Jovis fons cum sit gelidus & immersas faces extinguat, si extinctae admoveantur, accendit. Idem meridie semper deficit, qua de caussa ἀναπαυόμενον vocant; mox increscens ad medium noctis exuberat, ab eo rursus sensim deficit.* teste Plinio L. II. c. 103. qui priora descripsit ex Pomp. Mela L. II. c. 3. Lucretius quoque L. VI. v. 879. jam ita cecinerat:

Frigidus est etiam fons, supra quem sita saepe
Stupa jacit flammas, concepto protinus igni:
Taedaque consimili ratione accensa per undas
Conlucet, quocunque natans impellitur auris.

Quae sequuntur, phaenomeni caussas explicant. Solinus in polyh. c. 12. & Isidorus orig. L. XIII. c. 12. eum fontem in Epiro locant; Dodonen silentio aeque premunt ac Lucretius & Vibius. O.

ex quo qui bibit) Quicquid hoc dicti est, debetur quoque Ovidio; qui de lacubus Aethiopiae quibusdam injiciens mentionem ait vers. 320.

quos siquis faucibus hausit,
Aut furit, aut mirum patitur gravitate soporem.

At ea verba non faciunt ad fontem Athamanum. HESSEL.

Larius

Ad Virgilium Georg. L. II. v. 159.

Anne lacus tantos? te, Lari maxime - -

Servius ita: *Larius est lacus vicinus Alpibus, qui juxta Catonem in originibus per LX. tenditur millia.* & Philargyrius ad Virgilii Georg. L. II. v. 159. *Larius lacus in Gallia est Cisalpina, non amplius centum viginti stadiorum circuitu patens.* HESSEL. Larium lacum descripsere Cam. Ghilinus & Pau-

& Paulus Jovius, quorum opuscula juncta leguntur inserta Thesauro antiquit. Italic. T. III. P. II. Apud Strabonem situs Larii ejusque ambitus pingitur, L. IV. p. 192. ὁ Ἀδδούας . . πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισαι τὸ Κῶμον· εἶτ' ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει. cf. & pag. 204. & L. V. p. 213. Idem L. IV. c. ult. inter tres lacus magnos, qui in Alpibus sunt, Larium quoque reponit, qui μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Ἀδδούαν. In definiendo ambitu mire hallucinari Philargyrium; contra recte conspirare cum Strabone & Antonini itinerario Servium, ostendit Cluverius Ital. ant. L. I. c. 36. siquidem hodie L. numerantur millia a Como ad Ripam Clavennensem. *Comacenum* lacum vocat Antonini itinerarium, quod quidem nomen hodieque obtinet, dicitur enim *il lago di Como* & Germanis *der Chumersee.* Cassiodori epistolam ad Gaudiosum Theodorici Regis epistolarum magistrum si inspicias, & Comi & Comaceni lacus laudes reperies. L. XI. ep. 14. O.

Lucrinus

v. Virgilius Georg. L. II. v. 160.

An memorem portus, Lucrinoque addita claustra?
Atque indignatum magnis stridoribus aequor,
Julia qua ponto longe sonat unda refuso,
Tyrrhenusque fretis immittitur aestus Avernis.

ubi Servius: *In Bajano sinu Campaniae, contra Puteolanam civitatem lacus sunt duo, Avernus & Lucrinus: qui olim propter copiam piscium vectigalia magna praestabant. Sed cum maris impetus plerumque irrumpens exinde pisces excluderet, & redemptores gravia damna paterentur, supplicaverunt senatui: & profectus C. Julius Caesar, ductis brachiis exclusit partem maris: quae antea infesta esse consueverat, reliquitque breve spatium per Avernum, qua & piscium posset copia intrare, & fluctus non essent molesti. Quod opus Julium dictum est. Sed hic ambitiose undam Juliam appellavit frementem contra moles a Julio oppositas.* De hoc aggere agit & Strabo L. V. p. 245:

ubi ſic: ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαΐων, χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης ὀκτασταδίῳ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ ἁμαξιτοῦ πλατείας, ὅ φασιν Ἡρακλέα διαχῶσαι, τὰς βοῦς ἐλαύνοντα τοῦ Γηρυόνου· δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ κῦμα τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, Ἀγρίππας ἐπεσκεύασεν. Addit porro, naves nonniſi leves admittere, ſed capturam oſtreorum habere copioſiſſimam. Et tandem nonnullos Lucrinum lacum Acheruſiam eſſe arbitrari. De oſtreis inter alios Horatius epodon ode 2.

Nec me Lucrina juverint conchylia.

Terraemotu *novi montis* eruptione, de qua ſupra in Averno lacu dictum eſt, fere omnis Lucrinus lacus interiit. Cineribus quippe ita fuit oppletus, uti nunc tenuis tantum ac coenoſa exſtet palus cum exiguo arundineto, teſte Cluverio Ital. ant. L. IV. c. 2. Hodieque nunc ibi *monte nuovo di cenere* dictus reſtat; eam deſcribit Caeſ. Capaccius in Antiquit. Puteolanis cap. 20. quae prodiere Romae 8. 1652. Palus ipſa, quae ſupereſt, teſte Fabricio in nomenclatore paullo ante citato, *Mare morto* ſalutatur. Ben. Falconio eſt *Lago Licola.* O.

Lemanus

Lucanus L. I. v. 392. *cavum Lemanum* dicit. Auſonius clar. urb. carm. XIII. v. 7.

Qua rapitur praeceps Rhodanus genitore Lemanno.

HESSEL.

Lemanum vel Lemannum ſalutant lacum praeter poetas alii quoque veterum. In his Mela L. II. c. 5. ubi de Rhodano ſic: *Rhodanus non longe ab Iſtri Rhenique fontibus ſurgit. Deinde Lemanno lacu acceptus tenet impetum, ſeque per medium integer agens, quantus venit egreditur.* Plinius L. II. c. 103. In iis commemorat & Larium & Lemannum lacubus, qui dulces aquas fluminum transvehunt. *Quaedam* (aquae) *& dulces inter ſe ſupermeant alias, ut in Fucino lacu Pitonius amnis, in Lario Addua, in Verbano Ticinus, in Benaco Mincius, in Sevino Ollius, in Lemanno Rhodanus.* Apud Stra-

bonem vitiosum videtur nomen L. IV. p. 204. ϗ ἡ Πελαμίνα λίμνη. sic legendum jubet Casaubonus, prius aderat ϗ τῇ Λαμίνα λίμνη. Idem p. 208. λίμνην τὴν Λιμέννων salutat. Quid ni autem eodem nomine vocaverit eundem lacum paullo ante? Suspecta mihi quam maxime Πηλαμίνα. Ptolemaeus quoque Λιμένην dicit. Vix dubito proinde, quin apud Strabonem pag. 204. quoque legendum sit ϗ ἡ Λιμένα vel Λεμέννα λίμνη. Hodie *Genevae lacus* itemque *Losannae* nuncupatur. At hoc nomen prorsus antiquum est. In Antonini itinerario *lacus* occurrit *Lausonius*, in tabula Theodosii *Losanensis*; manifesto id est indicio, Lausonnam urbem, memoratam anonymo Ravennati L. IV. c. 26. saltem jam saeculo secundo stetisse. Rufo Festo Avieno videtur *Accion* dici is lacus, v. 671.

- - - panditur porro in decem
Passus recursu gurgitum stagnum grave,
Plerique tradunt: inserit semet dehinc
Vastam in paludem, quam vetus mos Graeciae
Vocitavit Accion, quae praecipites aquas
Stagni per aequor egerit: rursum effluus
Arctansque sese fluminum ad formam - - -

De Rhodano & lacu, per quem transit, sermonem Avieno esse, ipse mox indicat. O.

Mareotis

Ptolemaeo L. IV. c. 5. Μάρεια λίμνη dicitur. Plinius L. V. c. 10. *Juxta Mareotim lacum, qui locus ante Arapotes nominabatur.* GRONOV. Pro *Arapotes* legendum esse *Rhacotes* docet Harduinus ad eum locum, quo simul Mareotis lacus amplius describitur ita: *Mareotis lacus a meridiana urbis* (Alexandriae) *parte, euripo e Canopico ostio mittitur mediterraneo commercio, insulas quoque plures complexus, XXX. millia passuum trajectu, CL. ambitu, ut tradit Claudius Caesar. Alii schoenos in longitudinem patere XL. faciunt, schoenumque stadia XXX. ita fieri longitudinis CL. mill. pass. tantundem & latitudinis.* Strabo latum dicit lacum

ſupra C ſtadia, longum intra CCC. Habere inſulas octo, & loca in orbe circumjacentia bene habitata. L. XVII. p. 799. E Nilo in Mariam lacum plures ductas eſſe foſſas tradit p. 803. O.

vites Mareoticae) Virgilius Georg. L. II. v. 91.

Sunt Thaſiae vites, ſunt & Mareotides albae:
Pinguibus hae terris habiles, levioribus illae.

& ad h. l. interpretes. HESSEL. De vino Mareotico ſic Strabo l. c. Ἐυοινία τέ ἐςι περὶ τοὺς τόπους, ὥςε καὶ διαχεῖσθαι πρὸς παλαίωσιν τὸν Μαρειώτιν οἶνον. cf. & Plinius L. XIV. c. 3. Mareoticas vites in alias quoque regiones translatas eſſe, ex Iſidoro patet orig. L. XVII. c. 5. O.

Triviae

Ariciae) Simlerus *Africae*, perperam. Ovidius Faſt. L. III. v. 261.

Nympha, mone, nemori ſtagnoque operata Dianae;
Nympha Numae conjux, ad tua feſta veni.
Vallis Aricinae ſilva praecinctus opaca
Eſt lacus, antiqua relligione ſacer.

HESSEL.

De Aricino nemore Dianae Tauricae ſive Scythicae, deque lacu Dianae, in eo ſito, fuſe agit Cluverius Ital ant. L. III. c. 4. Aricia, mille paſſus ultra Albanum, oppidum fuit, quod nunc vulgo *la Riccia* corrupte dicitur. Prope id fons Egeriae Nymphae, item nemus lacuſque fuit, Dianae ſacer. v. Ovidium paullo ante a nobis citatum ad falſo jactatum a Vibio Virbium flumen p. 212. ubi feſtinanti calamo quaedam excidere minus recte poſita. Lege, „ lacum quum „ vidit Aricinum Sequeſter, ad quem Virbius ſit moratus „ & cultus, Virbium pro flumine accepit, ex eo lacu pro„ manante. „ Lacum & nemus jungit Ovidius metam. L. XIV. v. 331. ſiquidem legere fas eſt:

Quaeque colunt Scythicae ſtagnum Nemorale Dianae.

Alii enim heic *regnum* habent. In deſcribendo lacu reliquis praeſtat Strabo, cujus verba haec ſunt L. V. p. 239. Μετὰ

δὲ τὸ Ἀλβανὸν Ἀρικία ἐστὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ . . . . τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὃ καλοῦσι νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν δ' Ἀρικίνην τὸ ἱερὸν· λέγουσι δ' εἶναι ἀφίδρυμά τι τῆς ταυροπόλου . . . , τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει· πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα· κύκλῳ δ' ὀρεινὴ συνεχὴς ὀφρῦς περίκειται, καὶ μάλα ὑψηλή, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ· τὰς μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾶν ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται . . . Vernaculum nunc lacui nomen a duobus ſuperne imminentibus oppidis *lago di Jenſano* (non *Jouſans*, ut habet Caſaubonus ad Strabonem) & *lago di Nemo.* Triviae cognomen Dianae notum in vulgus. Hic maxime uſitatum poëtis, patet vel ex Virgilio L. VII. v. 514.

Tartaream intendit vocem; qua protinus omne
Contremuit nemus & ſylvae intonuere profundae.
Audiit & Triviae longe lacus - - -

ubi Servius notat: *Eſt nemus haud longe ab Aricia, in quo lacus eſt, qui ſpeculum Dianae dicitur.* Q.

Velinus

Hic locus habebat ſe male. Velinum autem lacum in amnem Narem labi, cognitiſſimum eſt. Recte eſt apud Heinſ. in collat. ἀπόγρ. Gud. etenim ſic Servius ad Virgil. Aen. L. VII. v. 657. *Varro tamen dicit in gente populi Romani Sabinos a Romulo ſuſceptos iſtum accepiſſe montem, quem ab Avente fluvio provinciae ſuae appellaverunt Aventinum.*

Nar) Graevii judicium vide ad Ciceronis ep. ad Attic. L. IV. ep. 15. HESSEL.

Forte legendum: *Velinus Interamnae labens.* Nam Velinus labitur ſeu cadit Interamnae in Narem. GRONOV.

Tabula Theodoſiana prope *Vadis Volateris* habet *Velinis.* Eſt porro Velinus lacus & portus, ab urbe Velia ſive Ἐλέα ſic dictus, ſpectans ad Lucaniam. Lacus Velinus, de quo hic ſermo, hodie *lago di Piè di Luco,* itemque *lago di Rieti* ſalutatur; quod jam olim factum, Varro enim L. I. c. 7. *Reatinum lacum* nominat. In Sabinis fuit, teſte Plinio

L. III. c. 12. In Narem amnem effusum, maxime quum M'. Curius Dentatus a. u. 463. interciso monte latius ipsi lacui aperuisset ostium, ex Cicerone patet, loco, quem citat Hesselius. Ea res postmodum Reatinis & Interamnatibus jurgii caussam dedit. Testis praeter Ciceronem Tacitus quoque Annal. L. I. c. 79. Jam ut ad Vibium accedam propius, vulnus, dudum ipsi illatum, nec Hesselii nec Gronovii conjectura sanatum arbitror. Boccacius, qui ita: *Velini fontes Italiae ultra Interamnas sunt*, alii ansam suppeditat. Forsan scripserit Vibius: *Velinus ultra Interamnas labens.* Hoc ni sit, placebit fortassis istud: *Velinus in Narem labens* aut *Velini in Narem labentes.* Rectiora qui dederit, ei lubens adstipulabor. O.

Venacus

Lacus hic in ed. Tolosana deficit & recte; nam superius est *Benacus* &c. Est autem lacus, ex quo Mincius flumen oritur, quod praeterfluit Mantuam. De eo v. Probus ad Virgil. Georg. L. II. v. 160. HESSEL. Hic articulus recte deest in MS. Mediol. Nam lacus vocatur *Benacus;* cujus jam meminit Sequester. GRONOV. Quum recte Vibius scripserat suo loco: *Benacus* &c. forte fortuna in quibusdam libris, contra literarum quidem tenorem sed prono amanuensium lapsu, *Venacus* irrepsit pro *Benacus*, quod simulac nasuti alicujus Grammatici oculos in se convertit, bonus ille de *Benaco* non cogitans & genuina γραφῇ, mox lacus alterius existimavit nomen, adeoque codices alios suo loco his splendidis locupletavit oppido! *Venacus Galliae* &c. id quod postea, ut error errorem trahit, in *Venatius* ab iisdem Lucumonibus mutatum. DE PAUW. Codex meus utroque loco agnoscit hunc paragraphum & ultimo loco *Venacus*, recte. Qui legit ea, quae doctissimus Pierius contulit ad Virgilii L. X. Aen. v. 205. de orthographia hujus vocis & similium, videbit, non esse fortuitum errorem, sed constantem etiam Grammaticorum virorum scribendi morem. Qui quam antiquus sit, ego non definierim, sed jam Hadriani tempore obti-

nuisse, patet ex numo, in quo Danuvius pro Danubius, quem refert Tristanus Tom. I. p. 396. & Spanhemius T. I. de praest. & usu Num. p. 120. Videatur quoque H Stephani praefatio ad Lex. Lat. Graec. Demonstret jam noster Lucumo, Vibium ante ea tempora vixisse, &, cum hunc libellum in literas digereret in usum filii sui, non potuisse gemino loco referre eundem fluvium vel lacum, ne, si forte in scripturam diversam incideret adolescens, dubius haereret. Quoties non videmus Hesychium, Suidam aliosque eadem vocabula diversis litteris recensere, quia ita κείμενα in auctoribus inveniebant, quae delere, non nisi temerariis hominibus placebit!

D'ORVILLE *in critica vannu* p. 220.

AD NEMORA

Nemorum illa modo Vibius afferre videtur ſecum conſtituiſſe, quae Numini cuidam ſacra eſſent. S. CROIX.

Angitiae

Anguiae) In Marſis collocari debet hoc nemus, ſi ullo prorſus modo intelligatur mihi Virgilius Aen. L. VII. v. 759.

Te nemus Angitiae, vitrea te Fucinus unda,
Te liquidi flevere lacus.

ejuſque interpretes. v. Cluv. Ital. ant. L. II. MS. Rev. *Angitiae*. HESSEL. Hunc locum recte ſanavimus. Vibius varietatem vocabuli, quod Virgilio ac Servio *Angitia*, Silio vero atque Solino ſcriptum erat *Anguitia*, indicare voluit, ut judicat Cluverius Ital. Ant. L. II. c. 15. Ortelius hariolatus erat, *Angitiae* legendum. Jam ex *Angitia* librariorum hominum inſcitia monſtra illa *Anginiae* itemque *Anguiae* peperit. Quod Lucaniae adſcribit hoc nemus, manifeſtus eſt error noſtri; ni is ſcripſit *ad Fucinum* (nam ad occidentale latus Fucini lacus is lucus ſitus erat) vel ſimile quid, ex quo dein confectum id *Lucaniae.* Servius ad Virgilii L. VII. v. 759. Angitiae lucum, quem metri cauſſa nemoris nomine mactavit Poëta, in Medeae honorem ſic ſalutatum refert. *Marruvios autem circa Fucinum habitantes, quos docuit remedia contra ſerpentes, iſtam nominaſſe Angitiam, ab eo, quod ejus carminibus ſerpentes angerent.* Fabellam declarant Silius Italicus L. VIII. v. 500.

Aeetae prolem Angitiam mala gramina primam
Monſtraviſſe ferunt, tactuque domare venena,
Et lunam excuſſiſſe polo, ſtridoribus amnes
Frenantem, ac ſilvis montes nudaſſe vocatis.

& Solinus in polyh. cap. 8. ubi ſic: *C. Caelius Oetae* (lege *Aeetae*) *tres filias Angitiam, Medeam & Circen fuiſſe dicit. Circen Circaeos inſediſſe montes, carminum maleficiis varias imaginum facies mentientem. Angitiam vicina Fucino occu-*

pavisse, ibique. salubri scientia adversus morbos resistentem cum desisset intus hominem (lege *inter homines*) *vivere, Deam habitam.* Male heic distinguere videtur Solinus Medeam ab Angitia, quam unam eandemque habet Servius. Neque apud Diodorum Siculum plures duabus tribuuntur filiae Regi Colchidis, Circe & Medea; quarum istam veneficiis, hanc medicamentis inclaruisse scribit. L. IV. c. 46 & 47. Locum, ubi olim nemus vel lucus potius Angitiae stetit, indicat hodieque oppidum, *Luco* dictum; *Lucenses* luci incolas vel accolas salutat Plinius L. III. c. 12. O.

Clarium

Nempe nemus. Si legas *Clarius*, intelligendus est lucus. *Colophoniae*) nempe regionis. HESSEL. *Clarium*) recte. Subintelligitur enim nemus. GRONOV. Clarium nemus ab exordio nonnisi saltus fuisse videtur, Colophoni vicinus, qui, quum sacerdotibus esset aptus visus, in quo templum strueretur, successu temporis oraculo Apollinis inclaruit. De condito autem utroque & templo & oraculo consulas velim Strabonem L. XIV. p. 642. ubi diversas Hesiodi & Pherecydis sententias exponit, porro scholiastem Apollonii Rhodii, qui ad L. I. v. 308. Theopompi & Nearchi opiniones refert, tandem & Pausaniam in Achaïcis cap. 3. Aristidem si audias, inter oracula Graeciae secundum locum tenuit Clarium. v. Aristides op. ed. Jebb. T. II. p. 12. cf. & Clemens Alex. cohort. ad gent. T. I. p. 4. Ex Lactantio patet, Delphico Clarium suam originem debere: *Apollo enim . . . Colophone respondens, quo Delphis credo emigraverat, Asiae ductus amoenitate.* L. I. de fals. Relig. cap. 7. Strabo quoque antiquissimum esse oraculum Clarium agnoscit, sed quum adjicit μαντεῖον ἦν ποτε παλαιὸν facile persuadere nobis posset, ipsius tempore illud obmutuisse, nisi Pausaniae testimonio appareret, diu etiam post Strabonem magno in honore fuisse. Tacitus etiam Germanicum dicit *appulisse Colophona, ut Clari Apollinis oraculo uteretur.* L. II. Annal. c. 54. Consuluit & Clarium Deum Paullina de nuptiis Claudii. v.

Tacitus Ann. L. XII. c. 22. Luciano teste, Alexander oracula Clari, Malli & Didymorum sibi conciliavit, adjicitque: ἀυτοὺς ἐνδοκιμοῦντας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ. pseudomant. c. 29. Aquae potu, e subterraneo specu prosilientis, fatidicam vim excitam fuisse Schol. Apollon. L. I. v. 308. & Jamblichus de myster. Aegypt. Sect. III. c. 2. tradunt. Non autem Pythia quaedam fuit, cujus ex ore oracula funderentur Claria, ut Delphis fiebat, sed verba Taciti refero, annal. L. II. c. 54. *certis e familiis & ferme Mileto accitus sacerdos numerum modo consultantium & nomina audit, tum in specum degressus hausta fontis arcani aqua, ignarus plerumque litterarum & carminum, edit responsa versibus compositis super rebus, quas quis mente concepit.* Addit Plinius L. II. c. 103. *ejus aquae potu mira reddi oracula, bibentium breviore vita.* Et tandem teste Tertulliano de anima, *Lymphaticos efficit Colophonis scaturigo Daemoniaca.* Praeterea & Dianae statua vel templum quoque Clari fuit. Inde Colophonii junctam Latonae sobolem in NN. suis repraésentarunt adjecta epigraphe ΚΛΑΡΙΟΙ v. Ez. Spanhemius de V. & P. NN. item in Callim. pag. 124. Clarius lucus juxta Strabonem ad ipsam urbem Colophonis fuit, ad quam spectabat τὸ πρὸ αὐτῆς ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος. L. XIII. p. 442. Qui situs, quum minime sit dubius, emendando Scylacis loco inserviet, apud quem ita: Κολοφῶν, ἐν μεσογαίᾳ, Νότιον καὶ λιμὴν, Ἀπόλλωνος Κλαρίου ἱερόν. peripl. p. 35. ed. Voss. Quid ita? portus ergo in mediterranea regione fuit? Itaque Cellario G. A. L. III. c. 3. in mendo cubare locum suboluit. Inepte hic, ut alibi passim apud Scylacem transposita verba sunt, ita potius locanda; Κολοφῶν, ἐν μεσογαίᾳ Ἀπόλλωνος κλαρίου ἱερὸν, Νότιον καὶ λιμήν. Non modo autem ex Strabone sed & ex Plinio huic nostrae emendationi robur accedit, qui L. V. c. 29. haec habet: *Et intus ipsa Colophon, Haleso adfluente, inde Apollinis Clarii fanum, Lebedos: fuit & Notium oppidum.* Eodem faciunt & Pomponii Melae verba L. I. c. 17. *ibi Lebedos, Clariique Apollinis fanum, quod Manto . . . & Colophon.* Clarius proinde lucus prope Colophonem fuit,

celebritasque oraculi eo colonos attraxit, quorum manibus structum est oppidum, Nicandri patria.

τὸν ἔθρεψε Κλάρου νιφόεσσα πολίχνη,

Alexiph. Nic. sub fin. Simili modo Antimachum Clarium ferunt, ut Cicero de Clar. Orat. c. 51. Loca haec simulque Scholiastes Apollonii, ubi ad v. 308. L. I. Argon. ita: Κλάρος πόλις πλησίον Κολοφῶνος, ἱερὰ Ἀπόλλωνος, καὶ Χρηστήριον τοῦ Θεοῦ, clare evincunt, errare eos, qui Claron urbem nunquam exstitisse perhibuere. Denique Smyrnensis nummus, ab Ez. Spanhemio ad Callim. p. 123. adductus, docet, Smyrnam Apollinis Clarii cultum adoptasse, quod tum crediderim factum, quum Colophonensium pars, domesticis excitata turbis & patrio cedere coacta solo, Smyrnam occupavit, ab Aeolis deinceps sibi concessam. v. Herodotus L. I. c. 150. S. CROIX.

Dodona

Urbs Dodone habuit Dodonaeum nemus. cf. Barthius ad Claudiani paneg. in III. Cs. Honorii v. 117. Graece Ἤπειρος dicitur Epirus. HESSEL. Antiquissimum Graeciae oraculum Dodonaeum fuit. v. Herodotus L. II. c. 52. L. IV. c. 33. a Pelasgis quippe institutum, v. Homerus Iliad. L. XVI. v. 233.

Ζεῦ Ἄνα Δωδωναῖε, Πελασγικὲ, τηλόθι ναίων.
Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου - - - -

In Thesprotia situm erat, regione Epiri. Cinctus paludibus lucus, v. Strabo L. VII. p. 328. Jovi sacratus; *nemorum Dodona parens.* Statius theb. L. III. v. 106. Simul templi loco erat, nec enim moenibus clausum id nemus, τεῖχους μὴ ἔχον. v. Stephanus Byzant. v. Δωδώνη. Si quaeras, quale arborum genus ibi inventum sit, respondemus,

Aesculus atque habitae Grajis oracula quercus.

v. Servius Virgilii Georg. L. II. v. 16. Aeschylus prometh. v. 802. Pausanias in Attic. &c. S. CROIX. cf. & Homerus Odyss. L. XIX. v. 296. ubi e quercu consilium Jovis audiri dicitur.

Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα Θεοῖο
Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ.

Pausaniae dicitur fagus Jovi sacra, ἱερὰ τοῦ Θεοῦ φηγός. in Attic. cap. 17. unde Euphorioni apud Stephanum Byz. *faginus Jupiter* salutatur;

Ἵκομεν ἐς Δωδῶνα Διὸς φηγοῖο προφῆτιν.

Idem Pausanias in Phocicis cap. 12. ubi fatidicarum mulierum censum agit, apud Dodonaeos commemorat Peleas vel Peleades. Quum autem id nomen & vetulam notaret & vaticinatricem & columbam, v. Hesychius in Πέλειαι & Πελ.ί.ες & Eustathius ad Odyss. Ξ p. 1760. inde prognata est fabella de columbis, insidentibus fago & humana voce oracula fundentibus. Explicat eam Herodotus in Euterpe inde a cap. 52. Refert autem ex mente Aegyptiorum, sacerdotes Jovis Thebanas duas feminas Thebis a Phoenicibus esse abductas, quarum altera in Libyam altera in Graeciam sit venundata, quae apud memoratas gentes primae oracula constituerint. Dodonaeorum antistites tunc addit narrasse sibi: geminas Thebis Aegyptiis columbas evolasse, utramque nigram; alteram consedisse in Libya, alteram pervenisse ad Graecos, quae fago insidens humana voce sit eloquuta, fatum esse, ut eo loci Jovis oraculum conderetur. Huic sententiarum divortio suam denique subjungit sententiam, quam privatae lectoris curae permittimus expendendam. Aliud aliis fabularum conditoribus placuit, ex quibus sua hausit Boccacius, cujus verba haec sunt: *Dodona celebris . . silva est. Haec in Dodonaeo monte Chaoniae frequens est, & in ea templum fuisse dicitur Dodonaeo Jovi sacrum. Fertur praeterea, in hac duas de coelo columbas descendere solitas & veteribus insidere quercubus, & ex eis postulantibus dare responsa. Tandem ex eis, ut ajunt, altera transvolavit in Delphos Boeotiae civitatem, & ibi Apollinis Delphici clarum fecit oraculum; altera ad Ammonis Jovis templum in Africam transmigravit, & sic Dodona muta relicta est.* Partem hujus doctrinae Boccacius Servio debet ad Virgilii Georg. L. I. v. 149. itemque ad ejusdem Aeneid. L. III. v. 466. ubi praeterea occasione

Dodonaeorum lebetum narrat *Jovem duas istas columbas Hebae filiae tribuisse.* Adjicit & aliam fabellam hanc: *Circa hoc templum quercus immanis fuisse fertur, ex cujus radicibus fons manabat, qui suo murmure instinctu Deorum oracula reddebat, quae murmura anus Pelias nomine interpretata hominibus differebat.* De Dodonaeis lebetibus v. Stephanus Byz. l. c. De mirabili fonte Jovis, qui Dodonae fuit, nos supra in Athamane p. 256. Dodonides nymphas commemorant Schol. Hom. ad Iliad. Σ. v. 486. & Hyginus fabula 182. O.

Idalium

Servius ad Virgilium Aen. L. I. v. 681.

Aut super Idalium sacrata sede recondam.

Idalium) *Cypri nemus est, in quo oppidum breve; ut paullo post, Idaliae lucos. Item Idaliumque nemus.* HESSEL. *Idalium in insula Cypro.*) Ita MS. *Idalium ab urbe in Cypro insula Idalio.* Plinius L. V. cap. 31. *fuere* (in Cypro) *Cinyra, Marium, Idalium.* GRONOV. Cypri urbem Ἰδάλιον memorat Stephanus Byz. dictamque hoc nomine narrat a Chalcenore, qui oraculi jussu eam ibi condiderit, ubi solem conspexisset (εἶδεν) orientem. Gentile ipsi est *Idalensis.* Ubinam situm fuerit oppidum, non indicant veteres. Mediterraneum fuit, ad fluvium, cui Pedici (apud Ptolemaeum Πηδαίου) nomen est, siquidem ejus rudera servet vicus *Dali*, huic flumini appositus, Lusignano in historia Cypri notatus, quemque & tabula ejus insulae apud Batavos excusa & D'Anvilliana Asiae minoris exhibet. Id si sit, nolim equidem apud Strabonem L. XIV. p. 682. ubi legis: εἶτ' ἄκρα Πηδάλιον, εἰς ἣν ὑπέρκειται λόφος τραχὺς, ὑψηλὸς, τραπεζοειδὴς, ἱερὸς Ἀφροδίτης, cum Meursio in Cypr. L. I. c. 12. pro Πηδάλιον recipere Ἰδάλιον. Nihil impedit, quominus & Idalium & Pedalium utrumque Cypriae sacrum habuerit Cyprus, etiamsi solus sit Strabo, qui Pedalii meminerit. In Palatino tamen codice Ptolemaei post Thronos promontorium, ubi reliqui habent Ammochostus, extat Pedalium & Ammochostus

in margine. Pedalium nunc respondet τῷ *Capo di Pila.* Etiamsi autem promontorium non fuerit Idalium, mons tamen fuit & nemus vel lucus, urbi vicinus, Veneri sacer. De monte testatur Propertius L. II. el. 13.

- - - - percussit Adonem
Venantem Idalio vertice durus aper.

Nemoris & luci meminit simul cum Veneris cultu Catullus in epithal. Pelei & Thetidis v. 96.

Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum.

ubi pessime est *Colchos*; imitatus est enim poëta Theocritum Idyll. XV. v. 100.

Δέσποιν' ἃ Γολγώς τε καὶ Ἰδάλιον ἐφίλασας.

Demum Virgilius in *altos Idaliae lucos* sustulisse Venerem filium Ascanium refert Aen. L. I. v. 692. Ipsa quoque Venus apud Virgilium Aen. L. X. v. 51. sibi vindicat Idalium

Est Amathus, est celsa mihi Paphos atque Cythera
Idaliaeque domus.

Denique, ut ad situm Idalii redeam; quibus lubet Idalium cum Pedalio habere pro eodem, provocare poterunt ad Lucanum, cui dicitur

Quaestor ab Idalio Cinyraeae littore Cypri.

Verum littora saepe latius extenduntur apud Poëtas. Inquirendum restat, ut puto, an vicus ille *Dali*, de quo supra, monti sit adstructus; quod si enim prorsus in planitie sit positus, tum nominis affinitas sola non sufficeret. O.

Molorchos

Lumen affert huic loco Servius ad Virgilii Georg. L. III. v. 19. *Lucosque Molorchi) Id est, silvam Nemeam, in qua celebratur agon in honorem Archemori. Molorchus autem pastor fuit, qui Herculem venientem ad occidendum Nemeum leonem suscepit hospitio.* & Philargyrius; *Per lucos Molorchi accipimus eos, qui Nemei, ubi Molorchus rex, qui Herculem ad Nemeum leonem tendentem recepit hospitio.* HESSEL. Nemoris nomen Molorchos non fuit, verum urbis, Nemeae silvae vi-

cinae. Stephanus Byz. in Μολορχία· πόλις Νεμέας, ἀπὸ Μολόρχου τοῦ ξενίσαντος Ἡρακλέα, ἀπιόντα ἐπὶ τὸν ἀγῶνα. In errorem induxit Vibium Virgilius l. c. Nemea lucus fuit s. ἄλσος Peloponnesi inter Cleonen & Phliuntem. v. Strabo L. VIII. p. 260. S. CROIX Forsan *Molorchi* scripserat Vibius, quod probum foret. Boccacio tamen itidem est *Molorchos*. O.

Marica

Legendum esset *Maricae*. Sic quippe Livius L. XXVII. c. 37. *Prodigia nunciata: Minturnis aedem Jovis & lucum Maricae de coelo tactae*. Sic & Plutarcho vocatur in Mario p. 428. τὸ τῆς λεγομένης Μαρίκης ἄλσος, ὃ σέβονται. Verum, quum nec codices nostri Vibiani hunc articulum norint, nec Boccacius habeat, vix dubium, quin invito Sequestri sit obtrusus. Forsan ex articulo *Liris* fluvii huc transcriptus est, de quo p. 13. & p. 139. Lucus is Maricae prope *paludem* fuit, itidem ab eadem Nympha nuncupatam, *in quam se fugiens consectantes Sullae equites, abdidit Marius*, teste Vell. Paterculo L. II. c. 19. Minturnensium paludes istae alias vocantur. v. Cicero in Pisonem. cap. 19. O.

Sila

Sic Strabo & Plinius. v. Cellarius G. A. L. II. c. 9.

Bruttiorum) de hujus nominis orthographia agit Cellarius ib. HESSEL. Plinius L. III. c. 5. *Inde Apennini silva Sila; promontorium Leucopetra: ab eo Locri*. Hodieque ejus partem superesse prope Consentiam, vocarique vulgo *la Sila*, refert Cluverius Ital. ant. L. IV. c. 15. & ex Laur. Ananiensi docet Ortelius. Strabonis locus L. VI. p. 261. dubius est, neque nomen silvae videtur continuisse, etiamsi silva Bruttia, picem ferens opimam, non alia quam laudata Sila intelligenda sit. Nemoribus cur accenseatur a Vibio, non liquet. *Silam Lucaniae montem* memorat Servius ad Virgilii Georg. L. III. v. 219. de quo poëta Aen. L. XII. v. 715.

Ac velut ingenti Syla, summove Taburno . . . O.

Thymbra

v. Scholiastes Homer ad Iliad. L. X. v. 430. Θύμβρα γὰρ τόπος ἐςὶ τῆς Τρώιας, ἔνθα καὶ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐπιφανές. Servius ad Virgilii Aen. L. III. vers. 85.

Da propriam Thymbraee domum . . . .

Thymbraeus Apollo dicitur a loco Trojae; id est, agro vicino; pleno thymbrae, quae satureia dicitur; & bene Deli positus Thymbraeum appellat, quem in Troja adsueverat colere in agro; in quo ejus & nemus est & templum: ubi a Paride Achilles occisus est. Unde fingitur manu Apollinis vulneratus. Ergo Thymbraeus, ut Delius: nam numina a locis frequenter nomen accipiunt. Alii Thymbram locum in Delo consecratum Apollini tradunt. Sane, quia Graece Θύμβρη *facit, in derivatione* η *in diphthongum mutat; ut* Αἴτνη *Aetnaeus,* Δίρκη *Dircaeus.*

Cyane) Thymbra vulgo cunila vocatur, videsis de la Cerda ad Virgilium Georg. L. IV. v. 31. HESSEL.

In Troade inclytum Apollinis Thymbraei templum fuit, ita dicti, quod id ad confluentes Thymbrii & Scamandri esset. v. Strabo L. XIII. p. 598. πλησίον γάρ ἐςι τὸ πεδίον ἡ Θύμβρα, (de vicinia Ilii sermo est) καὶ ὁ δι' αὐτοῦ ῥέων ποταμὸς Θύμβριος, ἐμβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον, κατὰ τὸ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερόν· τοῦ δὲ νῦν Ἰλίου καὶ πεντήκοντα ςαδίους διέχει. Neque vero hic Geographus luci mentionem facit, sed campi Apollini consecrati; qua in re a Servii sententia non est alienus. S. CROIX.

Num apud Servium pro *loco* legit Vibius *luco*? Urbem Thymbren memorat & Plinius prope Pergamum L. V. c. 30. & Stephanus Byz. qui Troadi assignat, & Jovem Thymbraeum alias quoque Thymbrium & Zymbraeum esse appellatum tradit. In Etymologico magno non urbs sed locus salutatur, prorsus ut apud Servium. Lucum vel nemus adfuisse nemo narrat. Apud Festum tamen Thymbraei montis fit mentio. O.

Tempe

Tempe

v. Horatius L. I. od. 7. & ad eum Acron & Cruquianus enarrator. Ovidius metam. L. VII. v. 222. Statius Achill. L. I. v. 237. HESSEL. Ovidii descriptio, quam l. c. legimus, docet, cur nemoribus noster accenseat Thessala Tempe. Ista sic se habet:

> *Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit*
> *Silva: vocant Tempe, per quae Peneus, ab imo*
> *Effusus Pindo, spumosis volvitur undis.*

Iis, quae nos supra pag. 162. ad Peneum amnem huc trahenda notavimus, illud heic saltem adjungimus, exemplo Thessalicae regionis alia quoque amoena loca Tempe esse salutata; qualia occurrunt Heloria Tempe, Heliconia Tempe & sic porro. Nostra haec Thessala minus recte Phthiotica vocat Catullus carm. LXIV. v. 35. *Inter Ossam & Olympum quinque millium passuum longitudine & ferme sesquijugeri latitudine*, extendebantur, *ultra visum hominis attollentibus se dextera laevaque leniter convexis jugis. Intus labitur Peneus* &c. v. Plinius. L. IV. c. 8. O.

AD PALUDES

Ambracia

Achaiae) Simlerus *Acarnaniae*. *Acharniae* pro *Acarnaniae* in MS. meminit inveniſſe Vlitius ad Gratii cyneg. v. 184. eum vide. Ambracia vero eſt oppidum Theſprotiae. De palude Ambracia nihil occurrit jam mihi. Ex paludibus, quae Ambracum locum quemdam Ambraciae munitiſſimum cingunt, una forſitan Ambracia dicta eſt. Κεῖται δ' ἐν λίμναις iſte Ambracus, teſte Polybio hiſtor. L. IV. c. 61. HESSEL.

De Ambracia palude etſi apud alios ſcriptores altum ſit ſilentium, ſufficere tamen Polybium teſtem crediderim; Ambracus munitiſſimus locus, in mediis paludibus ſitus, Ambraciam paludem probat. Aſt *Acarnaniae* quod iſtam adſcribat Vibius, nam *Achaiae* aperte falſum eſt, id nimis lato ſenſu praedicatur. Trans Ambracium ſinum habitabant Acarnanes, neque adſtipulari penitus poſſum Vlitio, qui verbis ab Heſſelio transſcriptis ſubjicit „ Circumjacent enim Ambracium „ ſinum Acarnanes. „ Polybius ſane L. c. c. 63. ſinum Ambracium ſeparare Epirum ab Acarnania docet. Itaque Acarnanes quidem a meridie cingebant Ambracium ſinum, hodie *Golfo de Larta* vel *Golfo d'Arta*; aſt Ambraciotae ad ſeptentrionem habitabant in Theſprotia Epiri. Ad hanc non ad Acarnaniam relata eſt communi Geographorum conſenſu Ambracia. Itaque Vibium & heic ſuo more egiſſe dixerim & ad limites Acarnaniae non attendiſſe ſatis, cujus negligentiae documenta paſſim dedit. Verum non prorſus omni patrocinio deſtituitur Sequeſter, Ptolemaeus L. III. c. 14. ubi Epirum deſcribit, Ambraciam Acarnanibus attribuit. Ita ille: Ἐν τῷ Ἀμπρακίῳ κόλπῳ

ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ

Ἀράχθου ποτ. ἐκβολαί,

Ἀμπρακία

Ἄκτιον &c.

Itaque ſic Vibii ſaltem auctoritas ſarta tecta erit. In illud

aliis inquirendum permittimus, ex quonam Poëtarum veterum Ambraciae vel Ambraciam paludem desumserit noster. Ambraciae oppidum hodieque in vico *Ambrakia* restat. O.

Asia

Asiae) Legito Eustathium ad Dionysii orb. descr. v. 837. HESSEL. Asia palus apud Virgilium Aen. L. VII. v. 700. ubi de cygnis

Cum sese e pastu referunt & longa canoros
Dant per colla modos: sonat amnis & Asia longe
Pulsa palus.

ubi Servius: *Caystrum dicit, qui cohaeret Asiae paludi.* Haec latius accipienda esse, supra ostendimus p. 90. Forsan Asiae palus & stagnum Gygaeum non fuere diversa. Reliqua huc facientia praelibavimus l. c. ad articulum Caystri, quocum hic noster conspirat. In tabula Theodosiana forsitan *lacus Asson* ad Asiam paludem spectat. Ibidem Caystro nomen est *fl. Castur.* O.

Camarina

Camarinam possederunt vel condiderunt Syracusani. Herodotus L. VII. c. 154. Συρηκουσίων δὲ ἦν Καμαρίνα τὸ ἀρχαῖον. Strabo L. VI. p. 272. ὧν ἦν καὶ Καμαρίνα ἄποικος Συρακουσίων. Haec est ratio, cur dicta *Syracusis*; quia Syracusani & non alii populi nomen dederunt & urbi Camarinae & paludi. *Syracusis propinqua* est falsissimum; quippe totum promontorium Pachynum, quod intercedit, refellit hanc propinquitatem. Itaque supposuerunt illud *propinqua*, qui ignorant historiam & situm Camarinae. GRONOV. Camarina palus graveolentum olim spargebat odorem, ita ut & in proverbium cesserit *Camarinam ne moveas.* Inde Lucianus περὶ ἀποφράδος ita: ὁρᾷς, ὡς ἄμεινον ἦν σοι ἀκίνητον τὴν Καμαρίναν ἐᾶν. Rationem adagii enarrat Servius ad Virgilii Aen. L. III. v. 700.

- - *& fatis nunquam concessa moveri*
Apparet Camerina procul, campique Geloi,

ubi fic: *Camerina*) *palus eſt juxta ejuſdem nominis oppidum; de qua, quodam tempore cum ſiccata peſtilentiam creaſſet, conſultus Apollo, an eam penitus exhaurire deberent, reſpondit:*

μὴ κίνη Καμάριναν, ἀκίνητος παραμεινάτω,

quo contempto exſiccaverunt paludem & ſedata peſtilentia per eam partem ingreſſis hoſtibus poenas dederunt. Iſta Servii repetita leguntur in ſcholiis Graecis ad epigramma Graecum, quo Apollinis oraculum, a Stephano Byz. μονόστιχον relatum, altero verſu auctum comparet & ita ſonat:

Μὴ κίνει Καμάριναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων,
μή ποτε κινήσας τὴν μείονα μείζονα θήῃς.

v. Epigramm. Graec. ed. Wechel. L. IV. p. 503. & Analecta vet. poët. Graec. ab Ill. Brunckio edita T. III. p. 148. Paludi hodie idem nomen, *lago di Camarana*; idem peſtifer odor vel nunc regionem infeſtat, nareſque, Brydonio, qui nuperrime inviſit, teſte, jam a mille paſſibus ferit. v. Iter ejus Siculum ep. XIV. Quod Cluverius Sic. ant. L. I. c. 14. lacum potius quam paludem Camarinam dicendam diſputat, „ quando non aquae id pluviae ſed indigenae fontes nu„ mero plures viginti efficiunt „ id verum quidem eſt, at uſus tamen & in aliis invaluit, ut promiſcue vel lacus v. paludes vocarentur, teſte vel Maeotide palude. De antiquo nomine Camarinae, quo ſalutata *Hyperie*, ita ſchol. Homeri Didymus ad Odyſſ. L. VI. v. 4. Ὑπερίῃ) οἱ μὲν τὴν ἐν Σικελίᾳ Καμάριναν, οἱ δὲ . . . & Euſtathius Τὴν δὲ Ὑπέρειαν πόλιν Σικελίας τινές φασι τὴν ὕστερον Καμάριναν. Stephanus quoque Byz. in Ὑπερησία· Ὑπέρεια γὰρ πηγὴ Μεσσηΐδος καὶ πόλις Σικελική. Aliis Hyperia quoque eadem viſa, quae Melita inſula. Ad expellendam ex Vibio *Heſperien* iſta ſufficiunt. cf. & ea quae ſupra ad Hipparim. p. 132. O.

Lerna

Lutatius ad Statii Theb. L. I. v. 368.

Pulverulenta prius, calcandaque flumina nullae
Aggeribus tenuere morae, ſtagnoque refuſa eſt
Funditus & veteri ſpumavit Lerna veneno.

Lerna) *palus eſt apud Argos, in qua hydram ſuperaſſe Hercules dicitur.*

Arcadiae) Argolidos.

Hydra) Virgilius Aen. L. VI. v. 802. Statius Theb. L. I. v. 360. & L. II. ſilv. I. v. 181. De capitum numero diſſerit de la Cerda ad Virgilii Aen. L. VIII. v. 299.

- - - - - *non te rationis egentem*
Lernaeus turba capitum circumſtetit anguis.

HESSEL.

Quod Lernam in Arcadia locat Vibius, id oppido falſum; condonandus tamen error, ſiquidem in definiendo ſitu mire variant veteres. Pauſanias in Corinthiacis c. 36. in finibus Argivorum ponit & ad mare ſitam indicat. Ἀπέχει δὲ Ἀργείων τῆς πόλεως τεσσαράκοντα, καὶ οὐ πλείω στάδια, ἡ κατὰ Λέρναν θάλασσα. Κατιόντων δὲ ἐς Λέρναν, πρῶτον μὲν κατ᾽ ὁδόν ἐστιν ὁ Ἐρασῖνος, ἐκδίδωσι δὲ ἐς τὸν Φρίξον· ὁ Φρίξος δὲ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ Τημενίου καὶ Λέρνης . . . Ἡ δὲ Λέρνη ἐστιν . . . . πρὸς θαλάσσῃ, καὶ τελετὴν Λερναῖα ἄγουσιν ἐνταῦθα Δήμητρι. Ubi obſervat Cellarius O. A. L. II. c. 13. ſect. 17. non indicari a Pauſania, ſitne oppidum, flumen an lacus. Contra oppidum Lernen in Argolico ſinu recenſet diſertis verbis Mela L. II. c. 3. Non favet Pauſaniae verbis Strabo L. VIII. p. 371. Ἡ δὲ Λέρνη λίμνη τῆς Ἀργείας ἐστὶ καὶ τῆς Μυκηναίας, ἐν ᾗ τὴν Ὕδραν καλοῦσι· διὰ δὲ τοὺς γενομένους καθαρμοὺς ἐν αὐτῇ, παροιμία τις ἐξέπεσε, Λέρνη κακῶν. Putat ergo Cellarius, ſi fuerit oppidum hujus nominis, id verſus mare extitiſſe, unde & Pindarus meminerit Λερναίας ἀκτῆς, Olymp. od. VII. v. 60. paludem autem interius. Ptolemaeus prorſus in diverſa abit; huic Lerna in mediterranea eſt Laconica. Eum ſecutus eſt in Graeciae tabulis Laurembergius, quem eo nomine reprehendit Iſ. Voſſius ad Melam. D'Anvillius ad Argolicum ſinum ſiſtit. De hodierno nomine quaerere, quum priſcus oppidi & paludis ſitus non ſit prorſus indubius, ſuperfluum videri poſſet; non deſunt tamen, qui id operae in ſe inſumſerint, de quibus v. Ortelius. Lernaeum fontem Amymonium quoque vocatum eſſe, ſupra

pag. 80. ex Hygino docuimus; Amymonen fontem juxta Lernen fuiſſe, ex Strabone. Lernen fontem Argivum memorant certatim & alii, Schol. Apollonii ad L. III. v. 1240. Schol. Heſiodi in Θεογ. v. 257. &c. cf. Munckerus ad Hyginum. O.

Maeotis

v. Lucanus L. II. v. 640. Virgilius Georg. L. III. v. 349. HESSEL. Sarmatiae vindicanda palus erat. v. Ptolemaeus L. III. c. 5. Sed ea tamen Scythiae pars haberi poteſt. Sarmatas ad Tanais ripas habitaſſe vel *Tanain amnem coluiſſe* ſcribit Plinius L. VI. c. 7. Jam ad Tanaim referenda Maeotis, proindeque ad Sarmatiam. Subjungit laudatus auctor: *Scythae vocant Maeotin Temerinda, quod ſignificat matrem maris.* Iſtum porro lacum dictum *Maeetin* & ponti ſive maris matrem ex Herodoto condiſcimus: ἡ Μαιῆτίς τε καλέεται καὶ μήτηρ τοῦ Πόντου L. IV. c. 86. cf. & Dionyſius perieg. v. 165. Herodoti interpres videri poſſit Euſtathius, qui ad Dionyſii verſum cit. μαιῆτις dicit ὡς ἀπὸ τοῦ μαῖα, μαῖα γὰρ ἡ τροφός. item Μαιῶτις, ὡς ἀπὸ τοῦ μαιῶ, μαιώσω. Mihi tamen Maeetis vel Maeotis nomen potius a *moehith* videtur deſcendere, quod Turcis Perſiſque ingentem aquarum copiam deſignat. In Gothica lingua *moes, moeſa*, magnum lacum notat. Neque videntur Scythae Sarmataeque aliam iis vocibus ſignificationem tribuiſſe olim, quam Turcae poſtea Gothique ab iſtis orti tribuere. Immenſus iſte lacus, cui hodie *maris Azovii* vel *Zabache* nomen eſt, quod parum profundus eſt, pro palude apud veteres habebatur. Herodotus parum ab Euxino ponto differre menſura Maeotidem ſibi perſuadebat. οὐ πολλῷ τεῳ ἐλάσσω. L. IV. c. 86. Scylax dimidium iſtius capere hanc tradit: ἡ δὲ Μαιῶτις λίμνη λέγεται ἥμισυ εἶναι τοῦ Πόντου. peripl. ed. Voſſ. p. 28. Propius ad verum accedit Strabonis opinio, novem ſtadiorum millia circuitum paludis complere ſtatuentis L. II. p. 125. L. VII. p. 310. v. in loc. h. emendat Caſauboni. Efficit iſta menſura trecenta milliaria; quibus ſingulis ter mille hexapodae

respondent. Attamen tertia sui parte & amplius is Strabonis calculus veram paludum Maeotidum mensuram superat, quae ambitu suo vix ultra ducenta milliaria complectitur. Itaque Strabo isti novies mille hexapodarum spatio mare lutosum vulgo *gniloe more* includit, quod proprie pro sinu paludis Maeotidis, qui nonaginta milliaria ambitu suo continet, habendum est. Distinguit quidem laudatus Geographus Maeotides paludes a lutoso mari, cui σαπρᾶς λίμνης nomen attribuit, prorsus ut a Tartaris hodieque *tchuruk-degniz* sive putridum mare dicitur, illudque quatuor stadiorum millia in circuitu habere tradit L. VII. p. 308. verum hic loci non nisi lutosum mare solum tanquam partem Maeotidum lacuum considerat, alibi omnes simul complectitur, ὁ δὲ σύμπας τῆς λίμνης κύκλος &c. p. 310. Caeterum plures Geographi Maeotidum lacuum multitudinis numero meminere. Sic Plinius L. XXVII. c. 1. *a Maeotis paludibus.* Qui periplum Euxini ponti, Arriano tributum, confecit, eundem ambitum Maeotis paludibus adscribit, quem Strabo. v. peripl. p. 131. ad calc. tact. Arrian. ed. Blanc. Dionysius contra Byzantinus perperam ad duo stadiorum millia circuitum istum restringit. v. Wesselingius ad Herodotum L. IV. c. 6. S. CROIX.

Non ita male Scythiae vindicat Maeotidem Sequester. Ad Scythiam quippe latiori sensu tracta est & olim Sarmatia. Dein frequenter veteres, ubi de Maeotide palude loquuntur, in Scythia locant. Sic Plinius loco mox memorato *Scythicam herbam a Maeotis paludibus . . . portari asserit.* Sic Dionysius ipse perieg. v. 163 seq.

Τοῦ καὶ πρὸς βορέην Μαιώτιδος ὕδατα λίμνης
Ἐγκέχυται· τῇ μέν τε πέριξ Σκύθαι ἀμφινέμονται,
Ἄνδρες ἀπειρέσιοι, καλέουσι δὲ μητέρα Πόντου.

Hic ergo circa Maeotidem paludem Scythas habitasse narrat. Sic porro *Scythica stagna Maeotidis* Columella vocat. Sic, ut alia mittam, in tabula quoque Theodosiana, ubi haec lacum sistit Maeotidem, adscripta sunt ista: *fossa facta per servos scutar . . um.* Credo legendum *Scutarum* pro *Scy-*

tharum. Lacuna enim, quae intercedit, ex disrupta membrana videtur exorta. Parum quidem roboris haec tabula, si sola sibi relicta foret, suppeditaret; ast heic loci probat, sequiori aevo, cui adscribimus Vibium, accolas Maeotidis paludis habitos esse Scythas, atque sic ad excusandum Vibium facit. Ne pluribus te detineamus, lector, duo notare liceat. Primum respicit nomen *Temerindae*. Plinius credit notare *matrem maris*. Potius *maris finem* significare videtur Ortelio & cum eo Delrio ad Senecae Herc. furentem; quasi sit *de mer ende* sive *des meeres ende* ex lingua Germanica, vel Gothica, quae eum tractum occupavit olim. Alterum ex Tzetze peto, qui Chil. VIII. hist. 224. v. 775. medio ut arbitror aevo, a Scythis paludem Maeotidem salutatam esse refert Καρπαλὺκ, atque eo nomine designari *matrem* ac veluti *piscium obstetricem*, quorum palus tota feracissima est. Innuit, similem fere potestatem esse vocis Μαιῶτις a μαιόομαι, quod est obstetricor & μαιεύτρια, obstetrix.

Μαιῶτις δὲ παρ' Ἕλλησιν αὕτη κλαυτεῖ τὴν κλῆσιν
Ὡς μήτηρ καὶ Μαιεύτρια γένους παντὸς ἰχθύων.

cf. Harduinus ad Plinium L. VI. c. 7. Q.

Pomptinae

Sic, vocantur enim numero plurali. Suetonius Jul. c. 44. *siccare Pomptinas paludes.* Dio L. XLIV. init. inter recensendos honores, quos Caesar Dictator est consecutus, ita scribit: ὥστε ταῦτα ἐδέξατο, τά τε ἕλη τὰ Πόντινα χῶσαι προσέταξεν. Id. L. XLV. Πόμπτινα dicit, non Πόντινα, ut ante. Eadem diversitas apud Latinos. Torrentius: *Pomtinas paludes pro Pomptinas*, uti & in optimis codicibus Juvenalis observavi Sat. III. & apud Plinium L. III. c. 5. *A Circeiis palus Pomptina est, quem locum XXIII. urbium fuisse, Mucianus ter Consul prodidit.* De Pomptina palude Horatii quoque de arte locum intelligunt:

. . *sterilisque diu palus, aptaque remis*
Vicinas urbes alit.

Atque, si ita est, rem cogitatam tantum a Caesare tanquam factam narrat Horatius. Quod etiam ex Plinio constat. L. XXVI. c. 4. ubi *magica arte Meroïde* (herba) *siccari eas paludes* optat, (saltem optare se simulat) *ut tantum agri suburbanae reddatur Italiae.* Hinc porro Pomptina tribus, quam tamen a Pometia oppido vocatam Festus docet. Xylander ad Dionem L. XLV, p. 274. Πομπτίναις, in paludibus Pontinis, malim Ποντίναις ut supra. Ubi videtur Rob. Stephanus edidisse Πομπτίναις, quod Xylander reprehendit. Non mirum ergo, si Sequestrem inquinarunt, cum tot viri eximii circa illud vocabulum contra scriptos libros obstrepant. cf. & Martialem L. X. ep. 74. & L. XIII. ep. 112. GRONOV. De siccandis Pomptinis paludibus Respublica jam Corn. Cethego Cs. cogitarat a. u. 590. Livio teste in Epit. L. XLVI. tum ager ibi factus. Post Julium Caesarem Augustus eundem lapidem movit v. vet. schol. ad Horatii l. c. Tum Trajanus Imp. stravit Pomptinas paludes, exstruxitque juxta vias aedificia, pontes magnificentissimos fecit, teste Dione & Xiphilino L. LXVIII. cap. 15. Theodosius quoque Gothorum rex eidem labori manum adjecit, testibus litteris ejus ad Senatum Rom. apud Cassiodorum var. ep. L. II. ep. 32 & 33. item tabula marmorea, Tarracinae reperta, in ejus quendam honorem posita. „ At nihilominus, „ verba haec sunt M. Donati ad Suetonii l. c. non per- „ manserunt exsiccatae, sed semper ad pristinum statum „ reductae tum ex aquis Aufentis fluminis propinqui, tum „ ex aliis quam plurimis e radicibus circumjacentium mon- „ tium sponte scaturientibus, quae tandem humanam ope- „ ram frustratae sunt. „ Hodieque *Pontine paludi* supersunt. etsi exsiccatas nunc dicat Georg. Fabricius. Tempore Theodosii dicebatur *Decennovii palus*, cujus rei rationem affert, quod tum a spatio cursus sui *Decennovius* vocaretur Ufens. Haec & alia plura docet Cluverius Ital. ant. L. III. c. 7. O.

Foro Appii) scilicet proxima. HESSEL. Ejus urbis nulla hodie vestigia restant. O.

Paduſe

Claudianus epith. Pall. & Celer. v. 109. cf. Servius ad Virgilii Aen. L. XI. v. 457. *Paduſa eſt pars Padi. Nam Padus, licet unus ſit fluvius, habet tamen fluenta plurima; e quibus eſt Paduſa, quae quibuſdam locis facit paludem, quae plena eſt cygnorum. Alii Padum tribus fontibus naſci dicunt, ex quibus ſumſit vocabulum Paduſa, qui diffuſus in modum ſtagni in amnem digeritur: nam ideo per ſtagna loquacia. Alii partem fluminis Padi, in quam deſcenditur foſſa. Valgius in elegis;*

Et, placidam foſſae qua jungunt ora Paduſam,
Navigat Alpini flumina magna Padi.

& reliqua. HESSEL. Virgilii locus is eſt:

Haud ſecus atque alto in luco cum forte catervae
Conſedere avium, piſcoſove amne Paduſae
Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia cygni.

Tranſtulit vitium vocis ab oloribus ad paludem ipſam Claudianus, ita dum canit:

Eridani ripas & raucae ſtagna Paduſae
Diffugiens nudavit olor - - -

Paduſam cur paludes inter retulerit Vibius, e Claudiano vides, itemque e Servio. Foſſa fuit proprie olim e Pado Ravennam ducta. Luculentus teſtis Plinius, qui L. III. cap. 16. ubi curſum Padi illuſtravit egregie, ita: *Urgetur aquarum mole & in profundum agitur, gravis terrae, quanquam deductus in flumina & foſſas inter Ravennam Altinumque per CXX. M. P. tamen qua largius vomit, ſeptem maria dictus facere. Auguſta* (alii legunt *anguſta*) *foſſa Ravennam trahitur, ubi Paduſa vocatur, quondam Meſſanicus appellatus.* Reſtituendum id nomen Polybio L. II. c. 16. cenſent Cluverius Ital. ant. L. I. c. 35. Cellarius O. A. L. II. c. 9. aliique, ubi de Pado ſic: σχίζεται δ' εἰς δύο μέρη, κατὰ τοὺς προσαγορευομένους Τελγαβόλους· τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα. pro Παδόα praecipiunt ponendum Παδόσα. Jornandes in Gothicis c. 29. *Aſconis* hanc

fossam nuncupat. Fossa ista *Canale di S. Alberto* & in ostio *porto primaro* salutatur. Eam sese navigasse Ortelius narrat, quem si audias, „ extenditur in XII. M. P. stagnans est „ & tam arcta alicubi, ut remis non pateat locus, tamque „ vadosa, ut cymbas, quas parvas tantum fert, per lu„ tum manibus trahere oporteat. „ Egit de ea praeter Rubeum in historia Ravennatensi Alex. Symm. Mazochius in dissertatione de origine Tyrrheniorum, ut me docuit Vir Reverendus atque Doctissimus Joh. Christoph. Amadutius, in Archigymnasio Romanae sapientiae Graecarum litterarum Professor, litteris superiori anno ad me datis, quibus simul recte & amice monuit, in priscis jungendorum marium fluviorumque moliminibus & Padusae hujus & fossae Philistinae debuisse mentionem fieri. O.

Styx

v. Philargyrius ad Virgilii Georg. L. IV. v. 480. *Styx*) *palus apud inferos.* HESSEL. Quatuor inferno fluvios assignat Homerus Odyss. L. X. v. 513. Acherontem, Pyriphlegethontem, Cocytum atque Stygem. In his terris Styx diversis inventa locis. Sic in Arcadia Peloponnesi Nonacris pestifero eo fonte inclyta fuit. v. Herodotus L. VI. c. 74. Virtutes ejus narrat Vitruvius L. VIII. c. 3. In Thessalia ex Styge profluere credebatur Titaresius. v. supra p. 208. Circa Avernum lacum ponit Virgilius Aen. L. VI. In Arabia felice Stygis fons memoratur Ptolemaeo L. VI. c. 7. Stygem denique circa Philas Aegypti notat Servius ad Virgilii L. c. v. 154. Nominis ratio est a moerore, a tristitia „ ἀπὸ τῦ ϛυγεροῦ. Oceani filiam Styga faciunt, alii noctis & Erebi. v. Hyginus in praef. ad fab. O.

Satura

Stura) Cluverius putat *Astura* Ital. ant. L. III. p. 991. HESSEL. *Staturam* paludem inter Antium & Circejos frustra quaesieris. Admiranda lectio codicis MS. qui habet

Stura. Festus *Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vocant.* Plinius L. III. c. 5. *Dein quondam Aphrodisium, Antium colonia, Astura flumen & insula. Hoc flumen habuit paludem, aut pars ejus facta est palus, quae hodie Pomptinis paludibus lavatur.* GRONOV. Ex Festi verbis liceret vulnus Sequestris protinus sanare; legendum quippe foret: *Stura inter Antium & Circejos, eadem Astura.* Tum firmandae doctrinae adducere possemus Strabonem L. V. p. 232. ubi sic: Μιλιὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαῖόν ἐστι . . . μεταξὺ δὲ ὅ τι Στόρας ποταμὸς, καὶ ἐπ' αὐτῷ ὕφορμος. Verum suo more forsan duo confudit in unum Vibius, *Saturam* paludem, quae apud Ufentem amnem & Tarracinam fuit, cum *Stura* vel *Astura* flumine. v. Cluverius Ital. ant. L. III. c. 7. De Satura Virgilius Aen. L. VII. v. 801,

Qua Saturae jacet atra palus, gelidusque per imas
Quaerit iter valles atque in mare conditur Ufens.

Ubi Servius: *Secundum hanc lectionem revera Saturam paludem intelligimus; sed alii Asturae legunt, quod si est, paludem pro flumine posuit. Nam haud longe a Terracina oppidum est Astura & ejusdem cognominis fluvius.* Porro Silius Ital. L. VIII. v. 381.

Et quos pestifera Pomptini uligine campi,
Qua Saturae nebulosa palus restagnat & atro
Liventes coeno per squalida turbidus arva
Cogit aquas Ufens, atque inficit aequora limo.

Sturam fluvium, ut vidimus, Στόραν Strabo salutat. Vulgo dicebatur *Astura.* Ita frequenter Cicero, qui in insula cognomine praedium habebat, teste Plutarcho in ejus vita, ubi Ἄστυρα quoque Graece effertur. Ciceronem v. in epist. ad Atticum L. XII. ep. 38. XIII. ep. 26. & passim alibi. Et insulae & fluvio idem hodieque nomen manere integrum testatur Cluverius It. ant. L. III. c. 7. Est & aliud *Stura* flumen in Gallia Togata, quod itidem antiqui nominis honorem servat. De eo Cluverius L. I. c. 36. Similiter apud Indos amplum flumen, cui Sturae sit nomen, refert Near-

chus in paraplo ex Arriano p. 4. ed. Hudſon. Stephano Byz. Aſtyra urbs Myſiae eſt prope Troadem; item pagus Adramyttio vicinus, ubi Dianae Aſtyrenae templum Strabo memorat; porro urbs Phoeniciae, ubi Minerva colebatur Aſtyris; dein Boeotiae; tandem & Italiae regio, quae videtur eadem eſſe cum inſula, de qua heic ſermo. O.

Salpina

Salapina comprobatur; de qua palude conſulendus eſt Hugo Grotius ad Lucanum L. V. v. 377.

> *Quas recipit Salapina palus & ſubdita Sipus*
> *Montibus.* - - - -

Hadriatico) Simlerus *Apuleja; Apulia* credo HESSEL. Salapia & Sipus vel Sipuntum Apuliae fuere oppida. Plinius L. III. c. 11. *Hinc Apulia . . . in qua oppidum Salapia, Hannibalis meretricio amore inclytum: Sipuntum.* Salapiae meminit & Appianus de bell. civ. L. I. p. 381. Apud eundem in Hannibalicis p. 339. ubi legitur Σαλατία, procul dubio legendum eſt Σαλαπία. Σαλαπίαι multitudinis numero dicuntur Ptolemaeo L. III. c. 1. ubi in Palatino codice eſt Σαλπίαι. Hodie rudera ſervat oppidum *Salpe, Salpi.* Palus quoque ſive lacus hodieque reſtat, Aufidum flumen & Salapiam fere contingens, teſte Cluverio It. ant. L. III. c. 11. O.

Triton

Triton &c.) MS. Med. *Strymon Thraciae.* Mela L. II. cap. 2. *Strymon, ſicut diximus, amnis eſt, longeque ortus & tenuis, alienis ſubinde aquis fit amplior: & ubi non longe a mari lacum fecit, majore, quam venerat, alveo erumpit.*

In quo, qui &c.) hac larva caret optimus codex. GRONOV.

Illud *Strymon Thraciae* habet poſt *Satura* MS. Rev. item Heinſ. collat. ἀπόγρ. Gud. HESSEL.

Thraciae) *Africae* Simlerus, minus recte. Ovidius metam. L. XV. verſ. 356.

Esse viros fama est in Hyperborea Pallene;
Qui soleant levibus velari corpora plumis;
Quum Tritoniacam novies subiere paludem.

Lactantius argum. metam. Ovid. L. XV. fab. 26. *In Pallene urbe Tritoniacae paludis attactu vertuntur homines in volucres. In Pallene, quae sub aquilone jacet, homines dicuntur in volucres verti, novies quum in Tritoniacam paludem mersi sint.* HESSEL. Haud equidem fabellas moror, a Graecis olim de Minervae natalibus confictas, prope Tritonidem lacum exortae. Habitum ejus aegidemque a Libyis ejus terrae incolis mutuati sunt, Herodoto teste L. IV. c. 189. Tritonius lacus ad minorem Syrtem prope Philaenorum aras situs fuit. v. Plinius L. V. c. 4. prope majorem Syrtem temere eum Peutingeriana tabula locat. Is a Tritone fluvio ortum habebat, eratque in ejus medio insula Phla, in qua Lacones ex quorundam opinione oraculum stabiliverant. v. Herodotus L. IV. c. 178. cf. not. doctiss. Wesselingii. Tritonidem lacum a lacu Palladis Ptolemaeus distinguit; utrumque tamen ex undis Tritoniis derivat; ἐν αὐτῷ λίμναι ἥ τε Τριτωνῖτις . . . καὶ ἡ Παλλάς. L. IV. c. 3. Verum ex Pallantio nomine, quo Callimachus Tritonidem lacum designat, ortus is error. *Ab his* (Philenorum aris) *non procul a continente palus vasta amnem Tritonem nomenque ab eo accipit, Pallantias appellata Callimacho.* v. Plinius l. c. S. CROIX. Quid ergo de loco Vibii statuemus? Siquidem solum sit *Strymon Thraciae*, ut in Cod Med. neque fabulosi quid accedat, ex Mela possit is articulus ita admitti. Favetque isti, quod & in codice Revii & in Heinsii collat. ἀπόγρ. Gud. idem id *Strymon Thraciae* subjunctum legitur articulo *Asturae* vel *Sturae*. Vero tamen propius mihi videtur, ex Ovidio & Lactantio, si hoc esset posterior, descripsisse sua Vibium. Forsan duo olim adfuere articuli apud nostrum ita:

Strymon Thraciae.
Triton in Pallene Hyperborea, in quo qui &c.

ex quibus duobus articulis dein unus est confectus. Fabulae

Ovidianae fons forsan ea est traditio, quam servavit Plinius L. IV. c. 12. *Mox Riphaei montes & assiduo nivis casu pinnarum similitudine πτεροφόρος appellata regio.* O.

Tyraca

Attica dialecto *Tyraca* hic ponitur pro *Syraca*; nam hoc verum fuit stagni nomen, a quo dictum ipsum Syracusarum oppidum. Stephanus Byz. plurimas dicit Siciliae urbes nomen esse ab iis, quibus rigarentur, fluviis sortitas, inque iis commemorat Syracusas. v. Ἀκράγαντες. Idem sub articulo Συρακοῦσαι sic: Τὸ ἐθνικὸν Συρακούσιος καὶ Συρακουσία τὸ θηλυκόν· καὶ λίμνη, ἥτις καλεῖται Συρακώ. Quod hic paludem dicat, nil obstat. Nam fluvium cognominem supponit fuisse ibidem. Meminit ejus stagni quoque Marcianus Heracleota in περιηγήσει.

- - Ἀρχίας δὲ τούτους προσλαβὼν
Ὁ Κορίνθιος, μετὰ Δωριέων κατῴκισεν
Ἀπὸ τῆς ὁμόρου λίμνης λαβούσας τοὔνομα,
Τὰς νῦν Συρακούσας παρ' αὐτοῖς καλουμένας.

Caeterum paludosam fuisse Syracusanam regionem multis ex veterum locis patet, Thucydidis, Plutarchi, Livii, Strabonis & aliorum, quae exhibentur a Cluverio Sic. ant. L. I. c. 13. O.

AD MONTES

Aracynthus.

Cum Vibio stat Lutatius ad Statii Theb. L. II. v. 239.

Non secus ac supero pariter si cardine lapsae
Pallas & asperior Phoebi soror, utraque telis
Utraque torva genis, flavoque in vertice nodo,
Illa suas Cyntho comites agat, haec Aracyntho.

Aracynthus) *Atticae regionis mons, Minervae sacer.* Videto autem Servium, Probum, Afcenfium, Barth. Nannium, in primisque de la Cerda & Ruaeum, ad Virgilii ecl. II. v. 23.

Canto, quae solitus, si quando armenta vocabat,
Amphion Dircaeus in Actaeo Aracyntho.

quibuscum copulandi sunt Berkelius atque Holstenius ad Steph. Byzant. in Ἀράκυνθος, nec non Cellarius Geogr. ant. L. II. cap. 13. ut Alciatum parerg. jur. L. V. cap. 4. atque alios omittam.

Arcadia) *Acarnaniae* legit ex nota Brodaei misc. L. II. c. 8. de la Cerda ad Virgil. l. c. *Scoppa ad eundem Vibii verba protulit, ut opinor memoriter, sic: Aracynthus mons est in Attica, quidam in Arcadia volunt.* HESSEL. Solinus in Acarnania. cap. 12. *Acarnania Aracyntho eminet.* GRONOV.

Servii locus ita se habet: *Sane Aracynthus mons est Thebanus. Unde actaeo littorali debemus accipere, non Atheniensi; licet Athenae prius ἀκτὴς dictae sint, quanquam plerique Actaeo Aracyntho Atheniensi accipiant, non quod Aracynthus apud Athenas est, sed ut ostendatur rustici imperitia.* Scoppa, ad quem provocat quoque Hesselius, Aracynthum Atheniensem intelligi Virgilio existimat, distinguendum ab Aracyntho monte & Acarnaniae & Thebarum, cujus posterioris mentio apud Propertium L. III. eleg. XIII. v. 42.

Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
Paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.

Aetoliae

Aetoliae adscribitur Aracynthus a Dionysio perieg. v. 431.

Τῆς δ' ὕπερ ἐς νότον εἶσιν, ὑπὸ σκοπιὴν Ἀρακύνθου,
Ἀνδρῶν Αἰτωλῶν πεδίον μέγα - - -

ubi Eustathius: Αἰτωλικὸν ὄρος ὁ Ἀράκυνθος. Eadem tradit & Strabo L. X. p. 450. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Αἰτωλία μέγιστον μὲν ὄρος τὸν Κόρακα . . . τῶν δ' ἄλλων ἐν μέσῳ μὲν . . . τὸν Ἀράκυνθον. cf. & p. 460. Casaubonum si sequamur, apud Stephanum quoque Byz. loco Ἀράκυνθος, ὄρος Βοιωτίας, ἀφ' οὗ ἡ Ἀθηνᾶ Ἀρακυνθὶς (potius Ἀρακυνθιάς) legemus Ἀράκυνθος, ὄρος Αἰτωλίας. Notat autem recte Berkelius, non differre eorum sententiam, qui Acarnaniae quique Aetoliae montem Aracynthum existimant, siquidem istae duae regiones saepissime apud Graecos pariter & Latinos confundantur. In Acarnania certe manifesto ponit Plinius L. IV. c. 2. item Solinus Gronovio excitatus. Atticae regioni qui vindicent, non soli sunt Virgilius atque Vibius, eadem tradit & Sextus Empiricus adv. Grammat. L. I. c. 12. ubi Fabricius sat temere miratur, „ hunc „ montem non modo vicinae Boeotiae Arcadiaeque ab aliis „ sed etiam Aetoliae adscribi. „ Videtur enim ex dictis patere, Aetoliae & Acarnaniae montem hoc nomine celebratissimum fuisse, alium in Attica, tertium forsan prope Thebas. Quod si sit, Stephani verba de Aracyntho Boeotiae sollicitanda non sunt. Apud Vibium omnino non *in Arcadia* sed *in Acarnania* legendum. Male quoque Boccacius: *Alii dicunt eum Atticae regionis montem; quidam eum esse Thebanum, nonnulli Ambracium & alii Arcadum.* O.

Aruis

Consulito Servium Pierium. De la Cerda ad Virgilii ecl. V. v. 71.

Vina novum fundam calathis Ariusia nectar.

& Cellarius G. A. L. III. c. 2. *Arvisius* pro *Arvis* legit Bochartus Chan. L. I. c. 9. p. 384. & facit hunc ad locum. HESSEL. Ante omnia audiendus nobis Strabo qui L. XIV. p. 645. ubi de Chio insula loquitur, ita: εἶθ' ἡ Ἀριουσία

χώρα, τραχεῖα καὶ ἀλίμενος σταδίων ὅσον τριακοσίων, οἶνον ἄριστον φέρουσα τῶν Ἑλληνικῶν. Plutarchus quoque in Epicurum, Opp. T. II. p. 1099. οἶνον Ἀριούσιον commemorat. Porro Athenaeus deipnos. L. I. c. 25. Χαριέστερος δ' ἐστὶν ὁ Χῖος, καὶ τοῦ Χίου ὁ καλούμενος Ἀριούσιος. cf. & Clemens Alex. in Paedag. L. II. Quum ita constanter Graeci Ἀριούσιον dicant, nam Ἀρσυσία regio apud Stephanum manifesto corrupta est, ex pessimis Strabonis codicibus petita, non dubium est, quin male in Latinis auctoribus & ex librariorum culpa ortum sit *Arvisii* nomen. Interim in voce sic scribenda plurimi consentiunt. Plinius L. XIV. c. 7. *In summa gloria fuere Thasium Chiumque. Ex Chio, quod Arvisium vocant.* Ita & apud Silium Ital. L. VII. v. 210. erat

Tmolus & Ambrosiis Arvisia pocula succis.

Verum N. Heinsius & jure quidem tum hic tum in Virgilio legendum praecipit *Ariusia.* Vibii suum relinquendum esse errorem censeo; facile enim fieri potest, ut jam suo tempore in quodam poetae codice legerit *Arvisius.* Montem solus noster in Chio indicat; non ita male. Aspera regio Straboni memorata montem videtur innuere. Ex Phoenicia lingua הר ראש יין quasi *montem capitis vini* derivat Bochartus *Ariusii* vel ex ipsius sententia *Hariusii* montis nomen. l. c. Quod etymon aeque est dubium ac nomen hodiernum, quod *Amista* vocatur Ortelio; Büschingius prope *Volisso* natum id vinum dicit, quod ab antiquo suo pretio & gloria non descivit. O.

Atlas

Silius Ital. L. I. v. 202.

Atlas subducto tracturus vertice coelum,
Sidera nubiferum fulcit caput, aetherea sque
Erigit aeternum compages ardua cervix.
Canet barba gelu, frontemque immanibus umbris
Pinea silva premit, vastant cava tempora venti,
Nimbosoque ruunt spumantia flumina rictu.

cf. & Claudianus in I. cons. Stiliconis L. I. v. 247. HESSEL.

Quem Graeci dixere Atlantem, *Dyrim* salutavere barbari, teste Strabone L. XVII. p. 825. & Plinio L. V. c. 1. Silius Ital. imitatus est Virgilii verba Aen. L. IV. v. 481.

Ultimus Aethiopum locus est, ubi maximus Atlas
Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

At his expressit Mantuanus Poëta Ascraeum in Theogonia v. 5[illegible]7. seq. Forsan nomen id *Dyris* vernacula Atlantis incolarum lingua significabat *columnam* vel *columnam coeli*; sic enim montem ab indigenis vocatum scribit Herodotus L. IV. c. 184. O.

Mauretaniam) probat Cellarius orthogr. Lat. HESSEL.

Ascraeus

Sic, nam Graece Ἀσκραῖος. Si quis in Ascrae, ut puto, vicinia fuerit Ascraeus, nimirum mons, suum nomen debuit Ascrae; non autem ex contrario Ascra debuit nomen suum monti Ascraeo, ut innuit Sequester. HESSEL. Forsan legendum *ubi vicus Ascra* apud nostrum. Is autem vicus ad radices Heliconis erat structus, teste Pausania L. IX. c. 29. ubi hunc versum ex Hegesinoo affert:

Ἄσκρῃ, ἣ θ' Ἑλικῶνος ἔχει πόδα πιδακόεντα.

sic Ascraeus mons videretur esse pars Heliconis ipsius. Qua de re ne dubitem, perficit locus sat clarus Strabonis L. IX. p. 409. Ἐν δὲ τῇ τῶν Θεσπιέων ἐστὶ καὶ ἡ Ἄσκρη κατὰ τὸ πρὸς Ἑλικῶνα μέρος, ἡ τοῦ Ἡσιόδου πατρίς· ἐν δεξιᾷ γάρ ἐστι τοῦ Ἑλικῶνος, ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ τραχέος τόπου κειμένη . . . Itaque non ad imas radices Heliconis sita fuit Ascra, sed in loco sublimi ad dextram ejus; in colle proinde, qui Heliconis ex monte procedebat. Is Ascraeus mons; nemini, quantum novi, praeter Vibium memoratus, quem secutus Boccacius. O.

Hesiodus) Quare Hesiodus aliis dicatur a Cuma, differitur inter Lil. Greg. Gyraldum & ceteros dialogistas de poët. hist. L. II. p. 99. Eundem igitur poëtam intellexisse potuit haud injuria Byzantinus Stephanus & in Ἄσκρη & in Κύμη, contra quam visum est Berkelio ad eum scriptorem in Ἄσκρη. Vide

fis Holftenium ad Stephanum Byz. in Κύμη. Caeterum de Hefiodo videndi praeterea Servius ad Virgilii ecl. VI. v. 69. *Afcraeo quos ante feni*) *Hefiodo, qui Afcraeus fuerat de vico Boeotiae, quem dicuntur Mufae pafcentem pecus, raptum de monte Parnaffo poëtam feciffe munere calamorum.* & ad Georg. L. II. v. 176. *Afcraeum carmen*) *Hefiodicum. Nam Hefiodus de civitate Afcra fuit.* Ovidius amor. L. I. eleg. 15. v. [illegible]. de arte am. L.II. v.3.& ep. ex Ponto L.IV. ep. 14. v. 31. HESSEL.

Aventinus

Triplex etymon hujus nominis affert Servius ad Aen. L. VII. v. 657. fcilicet vel ab avibus dictum tradit montem, quae de Tiberi afcendentes illic confediffent; vel a rege Aboriginum Aventino, ibi occifo & fepulto; vel ab Avente fluvio Sabinorum, cujus fic nomen ex patria recentes incolae montis ad domicilii locum tranftulerint. Prius vocatum effe *Murcum* Feftus docet, unde Murciae Deae, cujus ibi facellum erat, appellatio orta. Hodie *mons S. Sabinae.* v. Brietius in parall. T. II. p. 591. O.

Alburnus

v. Servius ad Virgilii Georg. L. III. v. 146. & Philargyrius ib. *Silarus & Alburnus in Lucania funt montes.* HESSEL.

Supra apud noftrum hunc montem pag. 18. reftituendum cenfuimus, ubi is a librariis hominibus in oppidum fuerat converfus. cf. p. 195. Cluverio judice, Ital. ant. L. IV. c. 14. „ mons hic Alburnus haud dubie is eft, qui inter Ca„ lorem, Silarum & Tanagrum vulgari nunc vocabulo dici„ tur *Monte di Poftiglione*, a vico juxta fito, afilis five „ oeftris etiam nunc frequentiffimus & ilicibus maxime virens. Celfus Cittadinus contra in litteris ad Ortelium datis, (v. hunc in art. Tanager) *la Montagna de Sicignano* vel *della Petina* a duobus oppidis in eo fitis appellari Alburnum teftatur. O.

Alpes

v. Lucanus L. II. v. 428. HESSEL. Alpium nomen apud Gallos montibus altis fuiſſe commune, ſic ſatis conſtat. *Alpia*, *Albia*, *Albium*, *Alpionia* vel pro montibus vel oppidis in montibus ſitis accepta, auctore Strabone eo loco, quo fuſe deſcribit Alpes, L. IV. p. 202. Ex eadem radice derivanda complura urbium, regionum, gentium, fluviorum nomina, *Albula*, *Albici*, *Albis*, *Alba*, *Albani*, *Albion*, *Alburnus*. Originem Gallicam vocis ſenſit & Servius, qui ad Virgilii Georg. L. III. v. 474. *Aërias Alpes*) *id eſt Galliam. Et dicendo, aërias, verbum expreſſit ex verbo. Nam Gallorum lingua alti montes alpes vocantur.* Quod confirmat Philargyrius ad locum eundem, itemque Iſidorus Hiſpal. origin. L. XIV. c. 8. Servata voci ſua ſignificatio etiam ſequiori aevo apud Germanos & Gothos. Ita Notkerus Pſalmo CIII. 18. *In dien lochen dero alpon*, in cavernis montium. In itinerario Joh. Mandevillii equitis, ab Ottone Dimmeringenſi, in Germanicam lingua translato, quodque manu exaratum in ſua ſupellectile habuit Joh. Georgius Scherzius noſtras, p. 211. b. *und iſt noch derſelbe vinger in den alpen in S. Teclenkirch zu Sebaſte.* In Tyroliſcher Landsordnung L. II. c. 84. legitur *Vich pfandung in Taelern*, *Alben und auf andern Gütern.* Collegit & alia exempla ſimilia Scherzius in Gloſſario ſuo Germanico, opere prorſus eximio & longe utiliſſimo, quod optimi viri manu ſcriptum apud nos in ἀρχείῳ publico jam per triginta annos deliteſcit. Atque utinam, non enim ab hoc voto temperare mihi poſſum, mihi tandem contingat eſſe tam beato, ut plus otii & ſat ſuppetiarum nactus extrahendo e tenebris iſti κειμηλίῳ manum admovere mihi liceat! Neque autem neceſſum eſſe arbitror, ut totus ille Scherzii labor in publicam lucem prodeat; ſiquidem permulta inſunt, a reliquis Gloſſariorum architectis accepta mutuo: ſed, me quidem judice, ea juverit atque ſuffecerit decerpſiſſe, quae propria ſibi ex ſexcentis ſcriptis maxime noſtratibus ſollicite collecta vindicat Scherzius, quae teſtimoniis fulta ſuis lin-

guae Germanicae antiquioris, in hoc potissimum usitatae regionum tractu, specimina darent & ad intelligendos superioris aevi titulos viam sternerent. Atque ista quidem sic sejuncta commode, ut puto, in modicum volumen liceret cogere. Verum hac de re meum qualecunque consilium alia occasione uberius aperiam. Redeamus ad Alpes. Vocis ejus usum ad designandos montes apud Germanos & Anglos frequentem Wachterus atque Speelmannus, iste in Glossario, hic in Archaeologia declarant. Apud Suecos quoque *alf* significasse saxum vel petram, Ihrius docet in Glossario Suiogothico, unde *alwarden* naturale id jugum, quo circumvallatur Oelandia, sit dictum, ut jam Dalinus in historia Suiogothica tradidit. Hic ergo primam forsitan vocis vim detegere licet. *Alf*, saxum vel petra; *alfen* vel *alpen*, montes. Aliis tamen visum, primam originem ex significatione ea repetendam, qua *alb*, *album*, *alpum* apud Gothos & Germanos aeque ac apud alios populos acceptum sit pro candido, qua de re videndus Menagius in Origini della lingua Italiana voce *Alpe*. Certe & cygnum in gratiam candoris dixere Gothi Germanique *alf*, *elfher*, *alpiz*. v. Verelii ind. L. Goth. Wachterus in glossario & glossae a Pezio publicatae. Laudatus quoque Scherzius hanc vocem docte tractavit. Bochartus nec hic caussam suam deserit. Libanum montem a לבן, *albus*, dictum paraphrastae Cant. IV. 11. reddidere אולבנין *Olbanin*. Est & אלבן *alben* forma Syra *albescere*. Sed & montis significationem Alpium nomini (*Alpen*) suppeditare jubet Hebraeam linguam. Nam על est *excelsum* & פנה *montis fastigium*. v. Chan. L. I. c. 42. Quae proxime Alpes, de quibus Vibius, respiciunt, dabunt Ortelius atque Cluverius. O.

Aetna

v. Pindarus Pyth od. I. vers. 33. Callimachus hymn. in Del. vers. 141. Oppianus de venat. L. I. vers. 271. Lucretius L. I. vers. 723. L. II. vers. 593. & L. VI. vers. 639. Virgilius Aen. L. III. vers. 571. Ovidius metam. L. XV.

verf. 340. Silius L. XIV. verf. 59. Lucanus L. V. verf. 99. L. I. verf. 545. & L. X. verf. 447. Claudianus de raptu Proferp. L. I. v. 151. Cui ergo Poëtarum non dictus eft mons ifthic famofiffimus? Quamobrem Seneca lepide fcripfit epift. 79. ex Rubenii conjectura, quam dilaudat Gronovius major: *Non eft autem, quod iftam curam imputes mihi: morbo enim tuo daturus eras, etiamfi nemo mandaret. Quid tibi do, ne Aetnam defcribas in tuo carmine, ne hunc folemnem omnibus poëtis locum attingas?* &c. HESSEL. Notum in vulgus & citatis poëtarum locis comprobatum, prifco aevo Vulcani & Cyclopum ardentes officinas fub Aetna locatas, ex quibus ruptis fornacibus efflari flamma credebatur. Apta forfan magis, quam vera vocis origo, repetita a Bocharto in Chan. L. I. c. 28. ab אתונא, *fornax, caminus.* Idem tamen & a *caligine* poffe derivari concedit, qua mons interdiu obductus confpicitur; quod & veteres, in his Pindarus apud Gellium L. XVII. c. 10. Strabo L. VI. p. 274. teftantur & recentiores, maxime Fazellus Dec. I. L. II. cap. 4. Prius etymon calculo fuo probat D'Hancarville in Praef. ad vafa Etrufca Hamiltonii. In defcribendo Aetna multus eft Strabo l. c. quocum conferendum poëma Cornelii Severi, in fuo genere unicum. Recentiori aevo Aetnae topographiam & hiftoriam incendiorum ejus dedit Anton. Philotheus de Homodeis. Defcripfit eundem Petrus Carrera. Utriufque libellus infertus legitur Thefauro ant. Sic. T. IX. Varia quoque non ex trivio obfervavit Brydonius, cujus Siculum iter jam antehac citavimus. Hodiernum nomen Aetnae *Mont-Gibello.* Olim *Innefam* quoque dictum & montem & oppidum appofitum, fupra ex Strabone oftendimus pag. 231. O.

Agragas

Virgilius Aen. L. III. v. 703.

Arduus inde Agragas oftentat maxima longe
Moenia; magnanimum quondam generator equorum.

ubi Servius. *Mons eft muro cinctus, in cujus fumma parte*

oppidum est. De nominis orthographia Pierius agit ad h. l. HESSEL. Urbem & fluvium hoc nomine certatim laudant veteres, montem tacent. Innuunt tamen. Inter alios Polybius diserte suppetias fert nostro. Ita ille L. IX. ubi graphice situm Agrigentinae urbis depingit cap. 21. κεῖται γὰρ ὁ τεῖχος ἐπὶ πέτρας ἀκροτόμου καὶ περιῤῥώγος, ἧς μὲν αὐτοφυοῦς ἧς δὲ χειροποιήτου . . . ἡ δ' ἄκρα τῆς πόλεως ὑπέρκειται κατ' αὐτὰς τὰς θερινὰς ἀνατολὰς . . . ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἔκτισται &c. Q.

Athos

v. Homerus hymn. in Apoll. v. 33. ubi dicitur Θρηΐκιος Ἄθως. Schol. Apollonii Rhod. ad L. I. v. 601. Ἄθως ὄρος Θράκης ὑψηλότατον. & Theocr. ad edyll. VII. v. 76. HESSEL.

Sequenti aevo attributus est Macedoniae. Describitur a Thucydide L. IV. p. 276. a Strabone L. VII. in exc. p. 331. a Pomp. Mela L. II. c. 2. a Plinio L. IV. c. 17. Gloriosum Xerxis Persarum regis consilium, quo isthmum Athoum a continente abscindere studuit, ubi prisca jungendorum marium molimina descripsimus, sperato successu gavisum esse ostendimus. Hodie ἅγιος ὄρος salutatur ab accolis, quod nomen ipsi frequentes coenobitarum coetus conciliarunt. Exstat in Montefalconii palaeographia Joh. Comneni descriptio montis Atho. Alia dabit Bellonius in observationibus L. I. itemque scriptores itinerum Wheelerus, Sponius, Pockokius aliique. O.

Apenninus

v. Lucanus L. II. v. 399.

Mons inter geminas mediis se porrigit undas
Inferni superique maris; collesque coërcent
Hinc Tyrrhena vado frangentes aequora Pisae,
Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.

Hinc repetita Vibii verba. Eadem Strabo disertis verbis L. V. p. 211. Anconem terminum ponit Apennino ad Hadria-

ticum mare. Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις, καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ἐπιστροφὴν λαμβάνει πάλιν, καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος . . . cf. & Ptolemaeus L. III. c. 1. Apennini vel Pennini unde dicti, non satis constat. Risum nobis debent, qui quasi *Alpes Poeninas* ab Hannibale, qui superavit, salutatos tradunt, Servius ad Virgilii L. X. Aen. v. 13. Isidorus Hisp. origin. L. XIV. c. 8. aliique. Mallem cum Bocharto ex eodem fonte derivare vocem, ex quo nomen deduxit Alpium, vel cum aliis a Celtico *pen*, quod *summitatem* denotat. Frequens apud Poetas prosopopoeïa in montibus. Ita Virgilio L. XII. v. 703.

- - - - gaudetque nivali
Vertice se attollens pater Apenninus ad auras.

Imo pro Deo habitus, vel potius in ejus vertice cultus Jupiter, Apennini nomine mactatus. Atque hic cultus diversis in jugis ejus montis locum habuit. De Veragris ita Livius L. XXI. c. 38. *neque hercule montibus his ab transitu Poenorum ullo Veragri incolae jugi ejus norunt nomen inditum, sed ab eo, quem in summo sacratum vertice Penninum montani appellant.* In Sponii miscellaneis eruditae antiquit. p. 85. extat marmor in monte S. Bernardi locatum;

LVCIVS LVCILIVS
DEO PENINO
OPTIMO
MAXIMO
DONVM DEDIT

Iguvii sive Eugubii cultum Jovem Apenninum, fidem facit tabula Peutingeriana segm. IV. ubi *Jovis penninus idem* (Fr. de Scheyb. legit, *id est*) *agubio*; cui succurrit commodissime profecto tabula quaedam marmorea detecta ibidem, & inserta museo Veronensi ab Ill. Maffeio pag. LXXIX.

IOVI
APENINO
T. VIVIVS CAR
MOGENES
SVLPICIA EVPHRO
SYNE CONIVX
V. S. D. D.

Cui declarandae Maffejus *Apenninas ſortes* adducit, quarum Vopiſcus in Firmo meminit, item verba Pollionis in Claudio Goth. *quum in Apennino de ſe conſuleret.* Demum *Anconam Latini urbem ſalutarunt, quae in anguſto duorum promontoriorum ex diverſo coeuntium inflexu, cubiti imagine ſedens, ideo a Graiis dicta Ancon.* teſte Pomp. Mela L. II. c. 14. Graeco more ſaepe Poetae; quos ſecutus Vibius. Ita quoque graeciſſans Atticus ad Ciceronem L. VII. ep. 11. *Anconem amiſimus.* cf. Cellarius L. II. c. 9. O.

Albanus

Eum montem cultus Jovis Latialis nobilitavit, feriaeque Latinae, quotannis ex praeſcripto Tarquinii Superbi in eo celebrari ſolitae. v. Dionyſius Halicarn. L. IV. Nomen ei ab Alba longa inditum, in cujus vicinia & lacus Albanus, hodie *lago di caſtel Gandolfo*, & Albanum praeterea nemus fuit. Quam late patuerit Albae, Albani, Albaniae nomen apud veteres, penes Ortelium uno obtutu videbis. Montem Albanum in Pannonia quoque notat Ptolemaeus L. II. c. 15. O.

Aventinus

Praeneſte) v. Servius ad Virgilii Aen. L. VII. v. 682. *Praeneſte eſt locus haud longe ab urbe, dictus ἀπὸ τῶν πρίνων, id eſt, ab ilicibus, quae illic abundant.* HESSEL. Praeneſte oppidum in monte fuit omnino ſitum, quod vel rudera templi Fortunae, in quibus detectum celebre muſivum, condocent, ſupra urbem hodiernam *Paleſtrinam* reſidua. Is au-

tem mons ſitne Aventinus appellatus olim, diſquirendum. Vocat *altum Praeneſte* Virgilius l. c. Strabo L. V. p. 238. ubi Praeneſte & Tibur comparat, ita: ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραίνεστος· ἄκρον γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλὸν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν. Collis nomen nec ipſe nec alius quiſquam enarrat. Unde ergo Vibius *Aventinum* ſuum depromſit, quem Aventino Romano poſtponit? *Atentinum* a Boccacio vocari, tradit Ortelius. Equidem apud Boccacium *Aventinum* quidem reperio, eum de quo paullo ante, ſed *Atentinum* nuſquam, neque in Aventino mentio ipſi de Praeneſte. Inquirit in hunc montem montiſque nomen in Praeneſte antiqua Joſ. Mar. Suareſius, edita Romae a. 1655. & in theſ. antiq. Italic. T. VIII. P. IV. translata. Verum nec hic nobis ſatisfacit. Ita ille L. I. c. 4. „ Montem, in quo civitas eſt „ Praeneſte, a Vibio Sequeſtro *Aventinum* vocari putabit, „ qui auctoris illius recenti editioni, a Ph. Mauſſaco ador„ natae haerebit, uti Paulus Merula, qui quondam *Aventi„ num* nunc *Aretinum* dici e Vibio tradit, & Ortelius; quibus „ accederem, niſi in vetuſto codice, qui a. MCDXXXVIII. „ exaratus fuit, reperiſſem ſcriptum, *Apenninum Italiae uſ„ que Praeneſte*, quamvis etiam in vetuſta editione Romana „ legatur, *Aventinum*, *in quo civitas Praeneſte:* & jam olim „ a Joh. Boccacio ita lectum fuerit, non *Atentinum*, uti ſcri„ bit Ortelius, niſi apud illum falſae ſint operae. Et Franc. „ Schottus in itinerario olim *Aventinum* (ut Sequeſter ait) „ nunc (ut habent lexica) *Aretinum* dictum aſſerit. „ Dein ex Strabone montem depingit & ſubjicit iſta: „ Hunc mon„ tem non dubitat Blondus & eum ſecutus Leander Alber„ tus eſſe eum, in quo eſt munitiſſima arx, dicta *Rocca „ Cavarum*, ſed uterque fallitur; cum Strabo prominens il„ lius jugum, in quo arx Praeneſtes ſita eſt, haud dubie „ intelligat. „ Iſta Suareſii non ſatisfaciunt. Neque enim docent, quale revera montis nomen fuerit olim, aut quale his ſit temporibus. Interim ex codice quodam recentiore

Vibii lectionis quoddam discrimen suggerit, ostenditque, *Apenninum* pro *Aventino* vel *Atentino* scriptum fuisse. De etymo nominis Praenestini deque cultu Fortunae, qui in oppido viguit, consulito Suaresium. O.

Amanus

Lucanus L. III. v. 243.

- - - - *venere feroces*
Cappadoces, duri populus nunc cultor Amani.

ubi Grotius loco *nunc* praecipit legendum *non*. HESSEL.

Ciliciam a Syria sejungebat, unde sibi Ciliciae proconsuli eum montem communem esse testatur eloquentiae Romanae princeps L. II. ep. ad div. 10. cum Bibulo Syriae proconsule, quem & alibi, scilicet L. V. ad Attic. ep. 20. *in eodem Amano Laureolam coepisse in mustaceo quaerere* sat lepide scribit. Verum Cappadociam quoque attingebat Amanus, teste Strabone L. XI. p. 521. Τὸ Ἀμανὸν ἀπ' αὐτοῦ (scil. τοῦ Ταύρου) σχίζεται . . . τὸ δὲ Ἀμανὸν ὄρος μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μελιτηνῆς πρόσεισι· καθ' ἣν ἡ Κομμαγηνὴ τῇ Καππαδοκίᾳ παράκειται. Rectius tamen Ciliciae mons salutatur ab aliis & Syriae. v. Ptolemaeus L. V. c. 6. Ἀμανικὰς πύλας idem c. 8. tribuit propriae Ciliciae mediterraneae. Hodie *Scanderona* item *Portella* nuncupantur; Amano ipsi nomen est *al Lucan.* Antiquitus *Melantium* dictum, refert Tzetzes. cf. Ortelius. O.

Aganippe

v. Bochartum Chan. L. I. c. 16. p. 428. HESSEL.

Scilicet ingeniose Aganippes fontis nomen ex אגן אבא & Enippes ex עין אבא deducit, & istum *viroris* id est *viridem craterem*, hunc *fontem* interpretatur. Eodem loco a Vibio Aganippen perperam in montibus recenseri queritur. Inter montes post nostrum retulit & Boccacius; contra veterum nemo, quantum novi. Fontem recte dixerat Vibius supra pag. 21, ad quem locum notavimus, ex Graeca lingua nominis originem deduci ab aliis. O.

Berecynthus

Cruquianus interpres ad Horatii L. IV. od. 1. v. 22. *Lyraque & Berecynthiae*) *a Berecyntho monte Phrygiae, ubi primum inventa dicitur tibia, vel a matre Deûm Berecynthia, cujus sacris deputata est, ut:*

- - - - Ite per alta
Dindyma, ubi assuetis biforem dat tibia cantum.

Servius ad Virgilii Aen. L. IX. v. 82. *Berecyntia*) *Mater Deum a monte Phrygiae Berecynto, cujus ultima syllaba caret adspiratione; quam addimus, quotienscumque montem Deli Cynthium dicimus.* Phil. Jac. Maussacum videsis ad Plutarchum de fluv. & mont. nom. & de his, quae in illis inven. in Mars. atque Ez. Spanhemium ad Callimachi hymn. in Dianam v. 246. HESSEL. Recte Phrygiae assignat Berecynthum Vibius. Ejus regionis urbem hoc nomine & Berecyntiam regionem refert Stephanus & absque adspiratione pingit, quod & apud Strabonem fit L. XIV. p. 681. qui montem quoque Berecyntiae regionis Κάβειρον nominat L. X. p. 472. Hesychius ipsam Phrygiam prius Berecyntiam dictam fuisse perhibet. Meminit & tibiae Berecyntiae, & Berecyntiadis venti. Montem nec hic nec Stephanus habet. Neque tamen de eo dubitandum. De cultu Cybeles nota Virgilii verba L. VI. v. 784.

- - - qualis Berecynthia mater
Invehitur curru Phrygias turrita per urbes:
Laeta Deum partu, centum complexa nepotes;
Omnes coelicolas, omnes supera alta tenentes.

Ceterum extra Phrygiam in Caria Berecynthii tractus mentionem facit Plinius L. V. c. 29. & Berecynthi montis in Creta Diodorus Sic. L. V. c. 64. O.

Bebius

Bebium montem Vibio dici Vesuvium, probe hariolatus est Ortelius, demonstravit luculenter Cluverius Ital. ant. L. IV.

c. 3. ubi ostendit ex *Vesuvio* fecisse Romanos *Vesevum*, Graecos ex hoc Βέσβιον, *Vesbium*, *Vesvium*, *Besbium* & tandem corrupte Βίβιον, *Bebium*. Et hujus quidem nominis documenta repetit ex Procopio, qui Gothic. hist. L. II. quater, quarto bis eo utitur; dein ex Anastasio Bibliothec. in vita Benedicti II. ubi *Mons Bebius, qui est in Campania, mense Martio eructavit;* demum ex Monacho Altissiodorensi in Chronico, ubi *Mons Bebius ruptus in vertice*. Itaque, ut salva rursus & hic est auctoritas Vibii, ita patet iterum, ipsum nomina, quae sua fere aetate in usum trahi vidit, seriei, quam concinnabat, inseruisse, ut supra in *Casilino* & aliis deprehendimus. Neque Boccacio dubium fuisse videtur, quem Bebium diceret Sequester, ita enim ille: *Bebius Campaniae mons est: ignem ad instar Aetnae Siculae vaporans*. O.

Boreas

Ad Dyrrachinam topographiam spectat, quae quam fuerit nostro cordi, supra declaratum est. v. *Alto*. *Genusus*. *Icanus*. *Mathis*. *Ululeus* & notata nostra ad laudatos articulos. Boream Dyrrachii montem ignorant Geographi, quotquot extant. Scite Ortelius *Boram* huc trahit Livii, quem is scilicet ad Septentrionem terminum Macedoniae ponit L. XV. c. 29. ita ut Illyridem respiciat. Verum, quandoquidem solus est, quantum sciam, Livius, qui ejus Borae meminerit, dubium videri possit, ex Livio Vibius an hic ex isto sit emendandus. Itaque nomen *Borae* non in Vibium ipsum recepimus, at conjecturae tamen locum dedimus. Quod quis oggerat, remotiorem esse a Dyrrachio Boram Livii, id nihil est; siquidem latius vicinia apud ipsum sumi solet. Sic latiori quoque sensu capiendus Boccacius: *Boreas mons est Epiri, Dyrrachio proximus*. Promontorium *Boreon* ad Syrtim Africae magnam cum Plinio L. V. c. 4. Ptolemaeus locat; idem & in Hibernia aliud recenset. Orosius aliud item in Asia. Pausaniae mons est *Boreus* in Arcadia. L. VIII. c. 44. O.

Cithaeron

Cithaeron Thebis majori jure tribuitur, quam mox Boras Dyrrachio. Strabo L. IX. p. 409. radices Cithaeronis haud procul Thebis desinere tradit. ὁ Κιθαιρὼν δὲ οὐκ ἄπωθεν τῶν Θηβῶν τελευτᾷ· παρ' αὐτὸν δὲ ὁ Ἀσωπὸς ῥεῖ, τὴν ὑπώρειαν αὐτοῦ κλύζων, καὶ ποιῶν τοὺς Παρασωπίους εἰς κατοικίας πλείονας διῃρημένους, ἅπαντας δ' ὑπὸ Θηβαίοις ὄντας. Inde *Thebis saltus* dicitur *dari Musis Cithaeron* apud Plinium L. IV. c. 7. Inde *in Boeotia Thebae & Cithaeron, fabulis carminibusque celebratus*, teste Mela L. II. c. 3. Quales hae sint fabulae, ex poetarum locis declarat Cellarius O. A. L. II. c. 13. sect. 10. Quod *ab eo monte dictam Venerem Cithercam* tradit Boccacius, in hoc oppido abludit a vero. Cythera insula id nominis Deae dedit; unde Ovidius fast. L. IV. v. 285.

Tum laeva Creten, dextra Pelopeidas undas
Deserit, & Veneri sacra Cythera petit. O.

Cynthus

Boccacius hunc articulum auxit. *Cynthius mons est insulae Deli, famosus Apollinis nativitate, cujus tam grandem magnitudinem dicunt, ut umbra sua Aegaei maris ambitum tegat.* Situm montis optime pingit Strabo, qui, quum in Delo urbe Apollinis & Latonae fana spectata esse dixisset, L. X. p. 485. adjicit: ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως ὄρος ὑψηλὸν ὁ Κύνθος, καὶ τραχύ. Eo monte maxime gavisa Phoebe. Statii locum dedimus pag. 288. in quo Cynthus Aracyntho opponitur, hic Minervae, ille Dianae sacer. Virgilius quoque Aen. L. I. v. 502.

Qualis in Eurotae ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros - - -

Inde & ipsa *Cynthia* dicta & frater ipsius *Cynthius.* Nota ista Horatii L. I. ode 21. v. 2.

Intonsum pueri dicite Cynthium.

& L. III. ode 28. v. 11.

Tu curva recines lyra
Latonam & celeris spicula Cynthiae.

Ipſam quoque Delon ſalutatam eſſe *Cynthiam*, auctor eſt Plinius L. IV. c. 12. item *Cynthum*, Stephanus Byz. Quae de altitudine Cynthi praedicat Strabo, negat & pernegat Wheelerus Anglus αὐτόπτης in itinere ſuo per Graeciam; arduum eſſe & aſperum fatetur. Audies ipſum L. I. p. 89. verſionis Gallicae: *Nous commençames à monter au haut du rocher, appellé anciennement le mont Cynthus. On ne le peut appeller montagne, qu'en comparaiſon des autres hauteurs de l'isle & non pas à l'égard des isles voiſines, qui ſont à proportion beaucoup plus hautes. Elle eſt fort pierreuſe & eſcarpée, & compoſée de marbre granite.* Quid ergo de traditione ſentiendum, quam repetit Boccacius? O.

Caucaſus

Hunc articulum cum duobus praecedentibus ſeriei Vibianae codicum optimorum auctoritate vindicavimus. Neque video, quid obſtet. Cithaeron quippe & Cynthus bene ſeſe habent. Caucaſus rectius poterat definiri; aſt doctrina hujus loci cum ſuperiori in art. Hydaſpis pag. 11. apte conſpirat. Verum Caucaſi, altiſſimi montis Aſiae, jugum ſupra Colchos, Iberos & Albanos protenſum ab Euxino mari procurrit ad Caſpium. Sic Strabo L. XI. p. 497. Hoc ſilentio premit noſter; contra falſo jactatum a Macedonum Alexandro adulantium grege Caucaſum & a Ponto ad Indos translatum cumque Paropamiſo confuſum refert, prorſus ut ſupra in Hydaſpe, quem locum erudite illuſtravit Heſſelius. pag. noſtra 122. Sunt tamen, qui in iſtis plagis Caucaſum a Paropamiſo diſtinguant, huic ſcilicet nomen ſuum ſartum tectumque ſervantes, ejuſque partem modo, quam ſuperavit Rex Macedo, Caucaſi appellatione ornantes. Ita Strabo L. XI. p. 724. οἱ δὲ Βακτριανοὶ τῇ τε Ἀρίᾳ πρὸς ἀριστερὸν παράκεινται καὶ τοῖς Παροπαμισάδαις, δι' ὧνπερ Ἀλέξανδρος ὑπέρβαλε τὸν Καύκασον, ἐλαύνων ἐπὶ τὴν Βάκτραν. Idem L. XI. p. 511. Τὰ δ' ὄρη Μακεδόνες μὲν ἅπαντα τὰ ἐφεξῆς ἀπὸ Ἀρίων Καύκασον ἐκάλεσαν· παρὰ δὲ τοῖς βαρβάροις τά τε ἄκρα καὶ τοῦ Παροπαμίσου.

μέσου, τὰ προσβόρεια καὶ τὰ Ἠωδάα, καὶ τὸ Ἰμάονον καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα ἑκάστοις μέρεσιν ἐπέκειτο. Ptolemaeus quoque diserte Paropanisum, ut appellat, & Caucasum distinguit L. VI. c. 11. & 12. istum Bactrianae, hunc Sogdianae assignat. In eo minus adcurate versatur, quod hos Caucasios montes proprie dictos tradat, quibus improprie satis tributum id nominis vidimus. O.

Cytorus

v. Catullus carm. IV. v. 13. Virgilius Georg. L. II. v. 437.

Et juvat undantem buxo spectare Cytorum.

buxo) v. Servius ad Virgilii l. c. *Cytorum*) *Montem Macedoniae*, (*Paphlagoniae*, legito) *in quo abundat buxus; quae vento mota aestus imitatur undarum.* Operae pretium est de la Cerda consulere ad loc. Virg. De buxi autem pallore, sicut Heinsius id notavit, pallens Valerio Flacco mons hic est L. V. vers. 106.

Mox etiam Cromnae juga pallentemque Cytoron,
Teque cita penitus condunt, Erythia, carina.

cf. & Schol. Apollonii Rhod. ad L. II. v. 944.

Κρωβίαλον, Κρώμναν τε καὶ ὑλήεντα Κύτωρον.

ὑλήεντα δὲ εἶπεν διὰ τὸν πύξον ἐκεῖ πολὺν γίνεσθαι. HESSEL.

Cytorum etiam urbem Graecam in Paphlagonia notant post Homerum in catal. navium v. 360. Scylax Caryandensis & Marcianus Heracleota, itemque Arrianus in suo quisque periplo, meminit & Strabo L. XII. p. 542. aliique. Montem in poëtis Ovidius quoque Metam. L. VI. v. 133. tangit

Utque Cytoriaco radium de monte tenebat.

Geographorum autem pauci memorant. Plinius bis L. VI. c. 1. *Mons Cytorus a Tio LXIII. M. P.* & L. XVI. c. 14. *Buxus Pyrenaeis ac Cytoriis montibus plurima & Berecynthio tractu.* Buxi proventus Cytori frequens in proverbium abiit. Sic πύξον εἰς Κύτωρον ἤγαγες, Eustathius adagii loco refert, & rationem reddit his: Κύτωρος πόλις Παφλαγονίας Σινωπέων ἐμπόριον, περὶ ἣν πλείστη καὶ ἀρίστη πύξος φύεται. Inde

& *Cytoriaco pectine* utitur Ovidius metam. L. IV. v. 311. Buxi copiam atque praestantiam primus forsan notarat Theophrastus Eresius L. III. hist. nat. c. 15. ex quo hausere reliqui. O.

Cybelus

Ovidius Fast. L. IV. v. 361.

Inter, ait, viridem Cybelen, altasque Celaenas
Amnis it insana, nomine Gallus, aqua.

HESSEL.

De eo post Stephanum Byz. egit. Hemsterhusius ad Lucianum T. I. p. 90. SCHNEIDER. Strabo diserte Cybelen a Cybelis dictam asserit L. XII. c. 561. Ἔστι δὲ καὶ ὄρος ὑπερκείμενον τῆς πόλεως, τὸ Δίνδυμον, ἀφ' οὗ ἡ Δινδυμένη, καθάπερ ἀπὸ τῶν Κυβέλων ἡ Κυβέλη. Est ergo is mons Ovidio *Cybele*, Straboni τὰ Κύβελα, *Cybelum* vocat Diodorus Sic. L. III. c. 58. ubi Cybele Dindymae filia nomen ex Cybelo monte sortita narratur, in quo pardales aliaeque ferae admotis uberibus eam nutriverint. Fons, ex quo sua hausit Vibius, apud Virgilium est & Servium. Scilicet Aen. L. III. v. 111.

Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaque aera.

ubi Servius: *Mater, proprie: cultrix autem Cybeli, id est, montis Phrygiae, in quo colitur, a quo Cybele dicta est.* Fuit & *Cybellia* quidam pagus Joniae, de quo Strabo L. XIV. p. 645. Κυβέλεια urbs Joniae Stephano, qui & urbem Phrygiae Κύβελλαι & Κύβελλον ἱερὸν memorat, unde nomen inditum Cybelae. Sed hic satis verosimiliter Berkelius mavult Κύβελλον ὄρος vel Κύβελλον ὄρος ἱερόν. O.

Coelius

Livius L. I. c. 30. *Coelius additur urbi mons, &, quo frequentius habitaretur, eam sedem Tullius regiae capit, ibique deinde habitavit.* Nominis originem dat Varro de L. L. L. IV. *In Suburanae regionis parte princeps est Coelius mons, a Coelio Vibennio Tusco, duce nobili, qui cum sua manu*

dicitur Romulo venisse auxilio contra Sabinum Regem. cf. & Festus ea voce. Postea *vicum Tuscum* esse salutatum, falso refert Ortelius. Non mons ita dictus, sed vicus, quem Tusci e monte deducti in planum incoluere, teste Varrone. Antiquum montis nomen *Querquetulani* fuit, *quod talis silvae frequens foecundusque erat*, ut narrat Tacitus Annal. L. IV. c. 65. qui Tiberii jussu *Augustum* nominatum addit, quod idem & Suetonius refert in Tiberio cap. 48. Hodie est *S. Giovanni di Laterano.* v. Brietius in parall. P. II. p. 432. In Vindelicia caeterum *Caelius mons* quoque fuit, oppidum, cujus nominis vestigia servat hodieque *Kelmünz*, Guntiam inter & Ilargum amnes. cf. Cellarius. O.

Clarius

Isaacus Tzetzes ad Lycophronem v. 1464. Κλάρος δὲ ὄρος καὶ πόλις Ἀσίας περὶ Κολοφῶνα, ἀφ' οὗ καὶ Κλάριος ὁ Ἀπόλλων. HESSEL. Eo magis memoratu dignus nobis est hic Tzetzae locus, quo altius apud veteres silentium de Clario monte. Templi, luci vel nemoris & Oraculi Clarii meminere plures. Respice ad pag. 265. Occurrunt & alibi urbes, castella, insulae, fluvii, quibus Clari vel Clarii nomen fuit commune. O.

Cyllene

Ovidius metam. L. I. v. 216.

Maenala transieram, latebris horrenda ferarum,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei.

ubi Nic. Heinsius: „ *Cylleno*) Cyllene, quicquid libri ve-„ teres dissentiunt: Κυλλήνη Graecis est. „ Heinsium item vide ad Ovidii Fast. L. II. v. 276. cf. porro Virgilius Aen. L. VIII. v. 138.

Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja
Cyllenes gelido conceptum vertice fudit.

Servius: *Mons est Arcadiae, ubi Maja Mercurium est enixa.* Adde Scholiasten Homeri ad I. II. Il. v. 603. Κυλλήνη

ὄρος ὑψηλὸν τῆς Ἀρκαδίας καὶ πόλις ἦσαν παρ' αὐτῷ ὁμώνυμος. Ἐν ᾧ ὄρει δοκεῖ Ἑρμῆς γεγεννῆσθαι ἐκ Μαίας τῆς Ἄτλαντος θυγατρὸς καὶ Διός· ὅθεν καὶ Κυλλήνιον τὸν θεόν φασιν. HESSEL.

Altiſſimum hunc Arcadiae montem fuiſſe, docent Strabo L. VIII. p. 388. & Pauſanias L. VIII. c. 17. Et ille quidem praeterea perpendiculum ejus ab aliis ſtadiorum XX, ab aliis ad XV. poni notat; hic in ſummo vertice Mercurii Cyllenii templum eminuiſſe memorat, ſed collapſum. Arbitratur porro tum monti tum Deo a Cyllene Elati filio cognomina eſſe indita. In nomine *Cyllene* iſti ſcriptores omnes conſentiunt, ut recte & Heinſius apud Ovidium *Cylleno* extruſiſſe videatur, & nos Heſſelium ſecutos τὸ *Cyllene* τῷ *Cyllenus*, quod codex Revii & Pariſini libri prae ſe ferunt, praetuliſſe ſentiamus. Habet tamen ſed adjectiva forma *Cyllenius* Mela L. II. c. 3. De caetero Cyllene urbs praeter Arcadicam monti adſtructam, & in Elide fuit, teſtibus Thucydide, Livio, Strabone, aliiſque, & in Aeolide, memorata Xenophonti in Cyropaed. L. VII. Arcadico monti hodieque antiquum reſtare nomen Cyllenes, Brietius refert in parallel. P. II. p. 432. O.

Catillus.

Servius ad Virgilium Aen. L. VII. v. 672.

Tum gemini fratres Tiburtia moenia linquunt,
Fratris Tiburti dictam cognomine gentem
Catillusque, acerque Coras, Argiva juventus.

De Graecia tres fratres venerunt ad Italiam, Catillus, Coras, Tibur v. Tiburnus. Hi ſimul unam fecere civitatem & eam de fratris majoris nomine Tibur appellaverunt - - - A Catillo dictus mons Catilli, quem Catelli dicunt per corruptionem, juxta Tibur. Praeter ceteros Virgilii enarratores cum Vibio faciunt, quod ad hunc locum attinet ac proximum, interpretes Horatii ad L. I. od. 7. v. 13. & ode 18. v. 2. HESSEL.

Horatio dicitur *Catilus.* l. poſt.

Circa mite ſolum Tiburis & moenia Catili.

Verum Silius L. VIII. v. 366.

Hinc Tibur, Catille, tuum.
Sic & Statius Silv. L. I. carm. 3. v. 100. Sic & alii Mart. Capella & Solinus. Verum isti omnes de Amphiarai filio, Tiburis conditore, loquuntur; montem nemo tangit praeter Servium, ex quo transscripsit noster, ut ex nostro Boccacius: *Catillus mons est prope Tiburim civitatem Romae vicinam a Catillo fratre Tiburti. conditoris Tiburis denominatus.* Servius *Catillum* montem *Catellum* quoque dictum scribit; Ortelius nunc *Carelli.* O.

Coras

Deceptus hic mihi videtur Vibius. Quum vidisset Catillum & nomen conditoris esse Tiburis & montis ibidem, de Cora fratre Catilli idem praedicandum arbitratus est. Ast Servius post verba mox citata tantum adjicit: *Coras*) *a cujus nomine est civitas in Italia.* Aliunde quoque praesidium quoddam Sequestri frustra quaesiveris. Auxit errorem Boccacius, qui sic: *Corax mons est non longe Tiburi, a Corace fratre Tiburti conditoris Tiburis dictus.* Neque hic mendum subesse crediderim; siquidem *Corax* apud ipsum praecedit, mons Aetoliae. *Cora* urbs Italiae, cujus meminit Servius, proxima fuit Velitris & hodie eodem nomine venit. Ejus meminit Livius L. II. c. 16. *Duae coloniae Latinae, Pometia & Cora, ad Auruncos deficiunt.* Passim & Poëtae. Demum *Coras* quoque urbs Cappadociae extitit, teste Constantino Porphyrogenneta. O.

Cinyrus

Deest hic articulus apud Boccacium; in eo tamen servando conspirant codices Vibiani. Interim solum hic relictum video nostrum. Neque, unde hauserit, nunc illo modo succurrit. *Cinyrem* regem Cypri habet Homerus Il. L. XI. v. 20. Urbem ejus insulae *Cinyriam* Plinius L. V. c. 31. eandem Κινύρειαν effert Nonnus in Dionys. L. XIII. v. 451. Quid, si Cinyrus quoque Cypri mons fuit olim? O.

Chimaera

Servius ad Virgilium Aen. L. VI. v. 288.

- - - Flammisque armata Chimaera

Titonis & Cheldriae filia ore leo, postremis partibus draco, media capra secundum fabulas fuit. Revera autem mons est Lyciae, cujus hodieque ardet cacumen, juxta quod sunt leones; media autem pars hujus pascua habet, quae capreis abundant, ima vero montis serpentibus plena sunt. Hunc Bellerophontes habitabilem fecit, unde Chimaeram dicitur occidisse. Ubi pro *Lyciae* Parif. ed. 1529. *Siciliae* minus bene praefert edit. Genev. 1620. Commel. 1646. L. B. & Amst. 1680. cf. & Ovidius metam. L. VI. v. 339. & L. IX. v. 643. HESSEL. Plinius L. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimaera & quidem immortali diebus ac noctibus flamma. Ignem ejus accendi aqua, extingui vero terra aut foeno Ctesias tradit* &c. Phaselidem ponit Stephanus Byzantinus unam in Judaea, alteram in Pamphilia proxima Lyciae. GRONOV.

Eleganter Ovidius L. IX.

Quoque Chimaera jugo, mediis in partibus ignem,
Pectus & ora leae, caudam serpentis habebat.

Exoptatissimum fabularum architectis argumentum, quod idem artificum exercitavit industriam. Hetruscum Chimaerae signum in antiquitatibus Etruscis exhibet Gorius; gemmis insculptam ejus imaginem Lippertius in Dactyliotheca P. I. n. 925 & 926. & P. II. n. 27. Bellerophontis cum ea pugnam gemmae pariter ac Corinthiorum nummi sistunt. Istas apud Lippertium P. II. n. 29 & 30. hos apud Spanhemium de V. & P. N. itemque apud Vaillantium in gente Caecilia videbis. Ad montem ipsum ut redeamus, quaeritur, in quanam Lyciae parte iste fuerit; siquidem alii cum Plinio & Scylace ad Phaselidem locant, alii ad Cragum vel in Crago, ut Strabo L. XIV. p. 665. ὁ Κράγος, ἔχων ἄκρας ὀκτὼ καὶ πόλιν ὁμώνυμον· περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὄρη τὰ περὶ τῆς χιμαίρας· ἔστι δ' οὐκ ἄπωθεν καὶ ἡ χίμαιρα φάραγξ τις ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνατείνουσα. cf. Cellarius N. O. A. L. III. c. 3. Unde simul

vides, cognominem ignivomo monti convallem adfuisse. Absque diphthongo pingitur *Chimera*, *in Epiri ora castellum in Acrocerauniis*, cujus mentionem facit Plinius L. IV. c. 1. Id Pausaniae χειμέριον dicitur L. VIII. c. 7. & Thucydidi L. I. c. 30. Promontorium id, quod Cragus, octo verticibus insignis, cum Chimaera efficiebat olim, hodie *les sept caps*, *septem promontoria* salutatum invenio. Chimaeram ipsam in serie montium hodieque ignes ejaculantium recenset Baudrand in Geographia & ex eo Moreri in Lexico opere, & nunc dici perhibet *il monte de Gorante.* O.

Calpe

Calpen & Abylam veteres in Herculis columnas transformarunt. Hinc Marcianus Heracleota in periplo: ἀπὸ Κάλπης τοῦ ὄρους καὶ στήλης, ἥτις ἐστὶν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐντὸς θαλάσσης - - - Eustathius ad Dionysii perieg. v. 64.

Ἔνθά τε καὶ στῆλαι περὶ τέρμασιν Ἡρακλῆος.

ita: ὅτι περὶ τὰ Γάδειρα Ἡρακλέους ἑστᾶσι στῆλαι πρὸς τοῖς τέρμασι τῆς γῆς, μέγα θαῦμα· φασὶ δὲ αὐτὰς ἢ ἀνδριάντας εἶναι Ἡρακλέους, ἢ πόλεις ἐπωνύμους ἐκείνῳ ἢ καὶ λόφους ἐπονομαζομένους αὐτῷ· ἔστι δὲ αὐτῶν ἡ μὲν Εὐρωπαία Κάλπη καλουμένη βαρβαρικῶς, Ἀλύβη δὲ καθ' Ἕλληνας· ἡ δὲ Λιβυκὴ, κατὰ βαρβάρους μὲν Ἄβεννα καλουμένη, ἑλληνικῶς δὲ Κυνηγετική. Abludit hic a vulgari opinione Eustathius, quam Mela L. I. c. 5. his exponit: *Deinde est mons praealtus, ei, quem ex adverso Hispania attollit, objectus: hunc Abylam, illum Calpen vocant, columnas Herculis utrumque. Addit fama nominis fabulam, Herculem ipsum junctos olim perpetuo jugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium Oceanum, ad quae nunc inundat, admissum.* cf. & Plinius prooem. L. III. De Calpe urbe memorata Straboni L. III. p 140. jam exemtus est scrupulus eruditis, ex quo nummus innotescere coepit inscriptus C. I. CALPE. cf. Spanhemius de P. & V. N. Apud Nicolaum Damascenum in lib. de institutione Augusti nominatur Καλπία. O.

Ciminus

De lacu Ciminio actum est supra p. 250. Silvam & montem describit potissimum Livius L. IX. c. 36. in Hetruria ultra Sutrium. *Erat autem silva*, sic ille, *Ciminia magis tum invia atque horrenda, quam nuper fuere Germanici saltus; nulli ad eam diem ne mercatorum quidem adita, eam intrare haud fere quisquam praeter ducem ipsum audebat.* Dux ille fuit Q. Fabius Maximus, qui per istum saltum usque ad Camerteis Umbros penetrasse scribitur. Qua de re quoque consulendus Frontinus Strateg. L. I. c. 2. In hac expeditione, teste Livio, *postero die luce prima juga Cimini montis tenebat. inde contemplatus opulenta Etruriae arva, milites emittit.* Quaeritur, quisnam ille mons sit hodie. Nullum ibi montium jugum esse, Cluverius Ital. ant. L. II. c. 3. praedicat, nisi quod admodum excelsum ac longe lateque conspicuum, vulgo nunc a proxima urbe cognominatur *monte di Viterbo*, ultra quod versus septentriones lati sternuntur campi. cf. & Brietius in parallel. P. II. p. 576. Ciminiae silvae meminit quoque Plinius L. II. c. 98. montem cum lacu jungit Virgilius Aeneid. L. VII. v. 697.

Et Cimini cum monte lacum lucosque Capenos.

Omnis is tractus hodie in patrimonio S. Petri conspicitur. O.

Corycos

Philargyrius ad Virgilium Georg. L. IV. v. 127. *Corycium*) *Cilicium, a monte & civitate Ciliciae Coryco.*

Crocum) Martialis L. III. ep. 65.

Quod de Corycio quae venit aura croco.

HESSEL.

Corycus) urbs fuit Ciliciae; mons & promontorium Ciliciae, Joniae, Cretae; Joniae quoque portus & Aethiopiae; tandem littus Lyciae. *Corycium* antrum habuit & Cilicia & Boeotia. Nobis heic de Coryco Ciliciae ejusque Corycio antro agendum. De reliquis consules Ortelium. Strabo L.

XIV. p. 670. Κώρυκος ἄκρα, ὑπὲρ ἧς ἐν εἴκοσι ςαδίοις ἐςὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον, ἐν ᾧ ἡ ἀρίςη κρόκος φύεται· ἔςι δὲ κοιλὰς μεγάλη κυκλοτερὴς, ἔχουσα περικειμένην ὀφρὺν πετρώδη, πανταχόθεν ἱκανῶς ὑψηλὴν, καταβάντι δ᾽ εἰς αὐτὴν ἀνώμαλόν ἐςιν ἔδαφος καὶ τὸ πολὺ πετρώδης· μεςὸν δὲ τῆς θαμνώδους ὕλης ἀειθαλοῦς τε καὶ ἡμέρου, παρέσπαρται δὲ καὶ τὰ ἐδάφη τὰ φέροντα τὸν κρόκον. Habes hic promontorium Ciliciae, ſitum antri Corycii, ejus formam & ſtructuram internam & tandem croci proventum. Ex laudata indole antri nunc intelliges, quid ſibi velit Cebes in tabula, ubi virtute praeditum in tuto eſſe & amoeno loco praedicat, non ſecus ac in Corycio antro. πανταχοῦ γὰρ ἐςιν αὐτῷ ἀσφάλεια, inquit, ὥσπερ τὸ κωρύκιον ἄντρον ἔχοντι. Fuſius ejus antri amoenitatem pingit Mela, quem audiſſe operae pretium fuerit, L. I. cap. 13. *Non longe hinc Corycos oppidum, portu ſaloque incingitur, anguſto tergore continenti annexum. Supra ſpecus eſt, nomine Corycius, ſingulari ingenio ac ſupra quam deſcribi facile ſit eximius. Grandi namque hiatu patens, montem litori appoſitum, & decem ſtadiorum cliuo ſatis arduum ex ſummo ſtatim vertice aperit. Tunc alte demiſſus, & quantum demittitur amplior, viret lucis pendentibus undique, & totum ſe nemoroſo laterum orbe complectitur: adeo mirificus ac pulcher, ut mentes accedentium primo adſpectu conſternat; ubi contemplati duravere, non ſatiet. Unus in eum deſcenſus eſt, anguſtus, aſper, quingentorum & mille paſſuum, per amoenas umbras & opaca ſilvae quiddam agreſte reſonantis, rivis hinc atque illinc fluitantibus. Ubi ad ima perventum eſt, rurſum ſpecus alter aperitur ob alia dicendus. Terret ingredientes ſonitu cymbalorum divinitus & magno fragore crepitantium. Deinde aliquandiu perſpicuus, mox & quo magis ſubitur obſcurior, ducit auſos penitus, alteque quaſi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extollens, tantummodo ſe oſtendit, & ubi magnum impetum brevi alveo traxit, iterum demerſus abſconditur. Intra ſpatium eſt, magis quam ut progredi quiſpiam auſit horribile, & ideo incognitum. Totus autem auguſtus & vere ſacer, habitarique a Diis & dignus & creditus, nihil*

non venerabile & quasi cum aliquo numine se ostentat. Corycii antri jucunditas aliud longe gratissimum in memoriam mihi revocat, quod superiori anno duce cel. Pistonio Massiliensi, viro in indagandis naturae rebus longe versatissimo & solertissimo, haud procul Massilia invisi. Rolandi antrum loquor, ad quod per LXXVII. hexapodarum spatium ascendendum est. Ubi per angustum foramen intraveris, CXV. hexapodas longa sese specus aperit, in qua undique diversissimae formae corpora ex decidentibus guttis coagulata relucent. Per C pedum spatium quum descenderis, duae columnae adstant, quas stalactico opere sedula natura excitavit. De nemore Corycio praeter laudatos conferri merentur Curtius L. III. c. 4. Solinus c. 38. Nonnus Dionysiac. L. I. v. 258. Apollodorus in Bibliotheca L. I. c. 6. Urbis & portus appositi meminit Plinius L. V. c. 27. *Juxtaque mare Corycos eodem nomine oppidum & portus & specus.* Ad istud spectant nummi ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ apud Golzium. Item in nummis sel. in aere maximi moduli e museo Franc. de Camps occurrit percusus sub Valeriano ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ ΑΣΥ(λων) ΝΑΥΑΡΧΙΣ, qui egregie & urbis & portus praestantiam declarat, & ad ludos Proserpinae & cultum Bacchi a vicina forsan Nysa acceptum respicit. Ad eandem pertinet urbem in concilio Constantinop. I. Germanus Corycensis ex provincia Ciliciae. In tab. Theodosiana legitur *Carioco.* Hodie *Coruch* dici asserunt. D'Anvillius habet *Curco.* O.

Castaliae

De Castalio fonte actum est p. 225. Montem adfuisse, ex loco Virgilii videtur intellexisse Vibius, Georg. L. III. v. 293. *juvat ire jugis &c.* quem locum supra dedimus. Ex Vibio accepit Boccacius: *Castalius mons in Delphis, musis sacer.* Antiquior Vibio scriptor, sive Romanus sive Graecus, qui Castalium montem diserte commemoret, nemo succurrit. Lucianus forsan in contemplantibus sive Charonte, ubi de montibus sermo, quos frustra ipse cum Mer-

curio ad altiorem ſibi ſedem parandam ſede moverit, huc trahi poſſet, judice Ortelio. Ita enim ille: οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, ὡς οὐδὲν ἡμῖν πέπρακται, ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασταλίᾳ, καὶ τὴν Οἴτην καὶ τὰ ἄλλα ὄρη μετεκινήσαμεν. Verum, quum ad radices Parnaſſi fons manaret Caſtalius, potius Lucianus ita interpretandus eſt, ut Parnaſſum una cum Caſtalio fonte translatum dicat. O.

Dictaeus

Servius ad Virgilii eclog. VI. v. 56.

- - - v. claudite, Nymphae

Dictaeae, nymphae, nemorum jam claudite ſaltus.

Dictaeae) *Dictis mons in Creta, in quo Paſiphae amaſſe taurum dicitur.* cf. & ad Georg. L. II. v. 536. & ad Aen. L. III. v. 171. Item Scholiaſtes Apollonii Rhodii ad L. I. v. 1130. Δικταῖον) Τὸ Κρητικὸν σπήλαιον. Δίκτη γὰρ ὄρος Κρήτης. Sic & Schol. Callimachi ad hymn. in Jov. v. 4. Caeterum *Dictaeus*, recte: nam Graece Δικταῖον ὄρος. quo ſuper eſt operae Ezech. Spanhemium videre ad Callimachi hymnum in Dian. v. 199. HESSEL. De Dicte monte, ab Ida mille ſtadia diſtante, videndus maxime Strabo, L. X. p. 479: ubi reprehendit Callimachum, quod Britomartyn Minois vim fugientem deſiluiſſe in retia (δίκτυα) piſcatorum ſcribit, indeque Dictynnam appellatam; montem autem Dictaeum. Locus is Callimachi mox eſt ab Heſſelio citatus ex hymno in Dianam.

Μέσφ' ὅτε, μαρπτομένη καὶ δὴ σχεδὸν, ἥλατο πόντου
Πρηόνος ἐξ ὑπάτοιο, καὶ ἔνθορεν εἰς ἁλιήων
Δίκτυα, τά σφ' ἐσάωσεν· ὅθεν μετέπειτα Κύδωνες
Νύμφαν μὲν Δίκτυνναν, ὄρος δ', ὅθεν ἥλατο Νύμφη,
Δικταῖον καλέουσιν. - - -

Rationem affert Strabo, quod monti Dictaeo neutiquam Cydonia fuerit vicina. Rejicit fabellam eandem Diodorus Sic. L. V. c. 76. & *Dictynnam* inde dictam pronunciat, quod δίκτυα repererit, eandemque a nonnullis cum Diana eſſe

habitam. Neque hujus rei documenta anxie conquirenda sunt. Pausanias certe L. III. c. 24. in Laconica ad mare in promontorio aedem Dianae Dictynnae locat, simileque in Phocide, L. X. cap. 36. *Dictynaeum* montem in Creta recenset Plinius L. IV. c. 12. distinguendum a *Dictaeo;* hic enim versus ortum insulae fuit, iste ad occasum, teste Dicaearcho

ὄρος τε Δικτύνναιον ἐπὶ δυσμὰς φέρον.

Prope id promontorium Dictynna oppidum fuit. v. Mela L. II. c. 7. cujus absque dubio est nummus, quem suo more stolide prorsus & petulanter ad Plinii l. c. corrumpit Harduinus. In Trajani Caes. honorem cusus inscriptus est supra ΔΙΚΤΥΝΝΑ, infra ΚΡΗΤ. ubi legendum praecipit:

Δὶς Καῖσαρ Τραιανὸς ὑπέζευξε Νομάδας Ἀραβίας

& postea Κράτιστος Ῥωμαίων Ἡγεμὼν Τραιανός.

Sed a nugis ad seria. Ut Dictynnaeus mons Dianae Dictynnae, sic Dictaeus Jovi sacer fuit, in ejus antro ab Amalthea Nympha nutrito; quae res scite profecto in marmore quodam eximio, quo aedes Justinianae superbiunt Romae, anaglypho opere expressa cernitur. Eam, tabulam admirandis Romanarum antiquitatum vestigiis inseruit suo jure Bartolus. Declarandae permulta veterum loca itemque alia monumenta inserviunt. Ovidius fastor. L. V. v. 115.

Naïs Amalthea Cretaea nobilis Ida
Dicitur in silvis occuluisse Jovem.
Huic fuit haedorum mater formosa duorum
Inter Dictaeos conspicienda greges;
Cornibus aëriis, atque in sua terga recurvis:
Ubere, quod nutrix posset habere Jovis.
Lac dabat illa Deo; sed fregit in arbore cornu:
Truncaque dimidia parte decoris erat.
Sustulit hoc Nymphe, cinctumque recentibus herbis,
Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.

Diceres, in hunc Ovidii locum oculos intendisse artificem. Intelligimus, cur adeo frequenter *Dictaeus Rex* audiat Ju-

piter, cui nutriendo apes quoque advocat Virgilius Georg. L. IV. v. 151.

- - - - - apes
Curetum ſonitus crepitantiaque aera ſecutae
Dictaeo coeli regem pavere ſub antro.

Curetes & Corybantes nummus quoque ſiſtit, quem ubi viderim, jam non ſuccurrit. Dicte hodie ab aliis *Labyrinto* ab aliis *Laſthi* item *Sethie* dici perhibetur. v. Ortelius. O.

Dodona

Ex MS. adſeritur obſervatio Fratris in Exercitat. de Dodone, „ Nempe a variis ſcriptoribus ille locus varie appel- „ latus eſt, Dodona, Dodon & Dodo, per apocopen. v. Dodone nemus. GRONOV. De Dodonaeo nemore, luco & oraculo ſupra pag. 267. Epiro attribuit Dodonen noſter, recte. De provincia Epiri ſi quaeras, Theſprotiae vindicat Pauſanias in Atticis c. 17. Moloſſidi Plinius L. IV. c. 1. item Stephanus Byz. aliique: ſic & Perrhaebis Homerus L. II. in enum. nav. v. 256. Scilicet teſte Strabone L. VII. p. 227. ἡ Δωδώνη τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ Θεσπρωτοῖς ἦν . . . καὶ οἱ Τραγικοὶ καὶ Πίνδαρος Θεσπρωτίδα εἰρήκασι τὴν Δωδώνην· ὕστερον δὲ ὑπὸ Μολοττοῖς ἐλέγετο. Chaoniae quum heic noſter dicit Dodonen, aperte Virgilii συνεκδοχὴν recipit, qui Ecloga IX. v. 11.

Audieras & fama fuit; ſed carmina tantum
Noſtra valent, Lycida, tela inter Martia, quantum
Chaonias dicunt, aquila veniente, columbas.

ubi Servius: *Chaonias dicit Epiroticas; nam in Epiro dicitur nemus fuiſſe, in quo reſponſa dabant columbae: quod ideo fingitur, quia lingua Theſſala Peliades & columbae & vaticinatrices vocantur.* Sed hac de re ſupra quantum ſatis p. c. Chaonia & Theſprotia fuere conterminae, Epiri regiones ambae. Hinc tropus apud Virgilium. O.

Dindyma

Virgilius Aen. L. IX. v. 617.

O vere Phrygiae (neque enim Phryges) ite per alta
Dindyma, ubi assuetis biforem dat tibia cantum.

Statius Theb. L. XII. v. 224.

Nocte velut Phrygia cum lamentata resultant
Dindyma, pinigeri rapitur Simoentis ad amnem
Dux vesana chori. - - -

& ad hunc Lutatius ita: *Sacra matris nocte Phrygibus colebantur in monte Dindymo, in quibus se Galli abscindere consueverant. Quod genus sacrificii strictim Virgilius tetigit; Ite per alta Dindyma.* cf. porro scholiastes Apollon. Rhodii ad L. I. v. 985. Δίνδυμον δὲ ὄρος Κυζίκου ἱερὸν τῆς Ῥέας διὰ τὸ διδύμους μαστοὺς ἐν αὐτῷ ἀνήκειν, ὥς φησι Φιλοστέφανος, οὕτω προσαγορευθέν· σύμπασα δὲ ἡ Φρυγία ἱερὰ τῇ Θεῷ. HESSEL.

Plinius L. V. c. 32. *Ultra insula, quam continenti junxit Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, antea vocitatum Arconnesos & Dolionis & Dindymis, cujus a vertice mons Dindymus.* Strabo L. XII. p. 567. ἔστι δὲ καὶ ὄρος ὑπερκείμενον τῆς πόλεως τὸ Δίνδυμον, ἀφ' οὗ ἡ Δινδυμηνὴ, καθάπερ ἀπὸ τῶν Κυβέλων ἡ Κυβέλη. GRONOV. Ad diversos Dindymos montes spectant loca ab Hesselio & Gronovio producta; haec ad Mysicum, ista ad Phrygicum. Uterque autem magnae Deum matri sacer erat. De Mysiae Dindymo Strabo L. cit. p. 575, ubi Cyzicum describit, haec adjicit: ὑπέρκειται δ' ἄλλο Δίνδυμον μονοφυὲς, ἱερὸν ἔχον τῆς Δινδυμένης μητρὸς τῶν Θεῶν, ἵδρυμα τῶν Ἀργοναυτῶν. Ubi Casaubonus notat, μονοφυὲς dici ὄρος sive uno cacumine constare montem, ut sic refellat eorum sententiam, qui Dindymon ita appellatum tradidere, quod in duo cacumina esset scissus, ut scholiastes Apollonii quoque tradit. Vibio de Dindymo Phrygiae hic sermo. Quaeritur, majori an minori. Cellarius N. O. A. L. III. c. 4. quaevis montana atque colles, quibus Rhea colebatur, quorum per Phrygiam fuerunt plurima, Dindyma fuisse in universum appellata censet; proprie ta-

men non ad majorem Phrygiam ſpectaſſe Dindymum, ſed ad eam Phrygiae partem, quae in Gallo-Graecia poſtmodum cenſa fuit prope Peſſinuntem. Ptolemaeus Διδύμου montis juga longe a Trojanis finibus per Phrygiam in Gallo-Graeciam uſque deducit. L. V. c. 2. & 4. Nominis originem a gemino partu Aurorae dat Nonnus in Dionyſ. L. XLVIII. v. 853.

Διπλόος, αὐτοκέλευστος ἐμαιώθη τόκος Αὔρης
Λυομένης ὠδῖνος, ὅθεν διδύμων ἀπὸ παίδων
Δίνδυμον ὑψικάρηνον ὄρος κικλήσκετο Ῥείης.

Didymos montes praeterea Ptolemaeus L. VI. c. 7. in Arabia felici recenſet & ex Heſiodo Strabo L. XIV. p. 647. in Theſſalia. Didymos autem eoſdem cum Dindymis eſſe montibus, ex eo patet, quod & in iſtis Theſſalicis Dindymenes matris Deum templum ſtructum eſſe aſſerit idem. Sunt & Didymae urbes & inſulae, priſcis memoratae. cf. Ortelius. O.

Eryx

Servius ad Virgilii L. V. v. 759. *Eryx mons Siciliae ſupra Drepanum, ubi fuit templum Veneris Erycinae.* HESSEL.

Hodie & urbs & mons *S. Juliano* dicati, cujus & nomen geſtant. Dicitur & *Trapani* ab antiquo Drepano promontorio. Erycem Veneri fuiſſe ſacrum, vel ex iſto Horatii notum L. I. ode 2. v. 33.

Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam jocus circumvolat & Cupido,

Quem locum reſpexit artifex, cujus gemmam dat Gorlaeus Dactyliothecae P. II. n. 531. Templum ejus Deae & montem, in quo ſtructum fuit, deſcribit Polybius L. I. c. 55. ὁ δὲ Ἔρυξ ἐστὶ μὲν ὄρος παρὰ θάλατταν τῆς Σικελίας . . . . μεταξὺ Δρεπάνων καὶ Πανόρμου· μᾶλλον δ᾽ ὀχυρὸν καὶ συνάπτον πρὸς τὰ Δρέπανα· μεγέθει δὲ παρὰ πολὺ διαφέρον τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ὀρῶν, πλὴν τῆς Αἴτνης· Τούτου δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς μὲν τῆς κορυφῆς οὔσης ἐπιπέδου, κεῖται τὸ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Ἐρυκίνης ἱερὸν,

ὅπερ ὁμολογουμένως ἐπιφανέστατόν ἐστι τῷ τε πλούτῳ καὶ τῇ λοιπῇ προστασίᾳ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ἱερῶν· Ἡ δὲ πόλις ὑπ' αὐτὴν τὴν κορυφὴν τέτακται. In nummo C. Confidii Noniani, quem & inter consulares exhibet Vaillantius T. I. tab. 45. putat Spanhemius, hinc Veneris Erycinae caput, myrto insignitum spectari, inde templum ipsius Siculum, in vertice montis positum, quale describit Polybius. Ursinus contra ad id templum ejusdem Deae, nam cultum ejus adoptarunt Romani, quod prope portam Latinam Romae extitit, referendum perhibet. Secedit ab utroque Vaillantius & aedes ejus in Capitolio positas, quasque Q. Fabius Max. Dictator voverat, spectare sibi videtur in numismate. Prospiciuntur enim monti impositae & infra adsunt muri cum porta, qua ad Capitolium ascendebatur. Ad Siculum Erycinum templum ut redeam, de ejus auctore & fundatore non convenit inter veteres. Aeneam conditorem vulgo faciunt Erycis, uterinum fratrem. Inter alios Virgilius Aen. L. V. v. 759. de Aenea sic:

Tum vicina astris Erycino in vertice sedes
Fundatur Veneri Idaliae - - -

plura dabit Cluverius Sic. ant. L. II. c. 1. De hodierno statu montis consulendus Fazellus, qui Decad. I. L. VII. c. 3. „ Mons hic solus sine alterius cujusquam montis consortio „ perstans, maris fluctibus, qua Italiam spectat, adluitur, „ atque altitudine, excepto Aetna & Nebrode, omneis Si„ciliae monteis superat. - - - In ejus vertice planities est; „ ubi olim Veneris templum erat, & paullo infra urbs „ ejusdem nominis adhuc est - - - Steterat autem templum „ olim in ipso monte; ubi arx est hodie vasta & ingens „ & in rupe mire excelsa & praecipiti - - - - in qua nul„lum quidem sacrae aedis vestigium in superficie adparet; „ solum duntaxat arcis excavatum plureis & eos maximos „ subter prodit lapides. Quin & fossores in diversi colo„ris lapillulis tessellatum inciderint pavimentum, quod „ Erycini templi monumentum esse non ambigimus. O.

Eryman-

Erymanthus

Servius ad Virgilium Aen. L. VI. v. 803.

Fixerit aeripedem cervam licet, aut Erymanthi
Placarit nemora & Lernam tremefecerit arcu.

Erymanthus mons Arcadiae, ubi aper ferocissimus fuit. & Lutatius ad Statii Theb. L. IV. v. 298. *Erymanthus mons est & silva, eodem signata vocabulo, in Arcadiae finibus constituta.* cf. & ad L. V. v. 665. vid. & Seneca Herc. fur. v. 228. HESSEL. Ab Erymantho nomen quoque habet Callisto a Junone in ursam versa, quod scilicet

Ursa per incultos errabat squallida montes.

ut refert Ovidius fast. L. II. v. 181. Fusius fabellam eo spectantem enarrat idem metam. L. II. v. 422. seq. ubi v. 499. *silvas Erymanthidas* commemorat. Eidem Bootes L. I. trist. eleg. IV, 1. vocatur,

. . . *custos Erymanthidos ursae.*

Prope montem Erymanthum fuit & urbs eo nomine, teste Pausania in Arcadicis c. 24. postmodum dicta *Phegia*, itemque *Psophis* . . . Praeterfluit porro eam Erymanthus fluvius, qui in *Lampea* monte habebat fontes suos. At Lampea forsan pars Erymanthi montis erat, ut Pausanias addit. Notissima sunt ea, quae de Erymanthio apro ab Hercule, Eurysthei jussu, confecto narrant antiqui. O.

Esquilinus

Varro de LL. L. IV. c. 8. *Secundae regionis Esquilinae ab Esquiliis. alii has scripserunt ab excubiis regis dictas; alii ab eo, quod excultae a rege Tullio essent. Huic origini magis concinunt luci vicini, quod ibi lucus fagutalis & lucus Mephitis & lucus Junonis Lucinae, quorum angusti fines . . Esquiliae duo montes habiti . . .* De Servio Tullio v. Livius L. I. c. 44. Pro Esquilino colle *collis Esquiliarum* vel, ut vetusti libri habent, *Esquiliarius* dicitur eidem c. 48. Nota & Esquilina porta, item tribus inter τοπικάς eo nomine dicta. O.

Eridanus

Cave, hunc articulum expunxeris. Inter ignota aliis Geographis nomina, quae Dyrrachii viciniam respiciunt, jam nonnulla sat verosimili ratione a suspicione erroris liberavimus. v. *Icanus*, *Boreas*. Eridanum hunc nostrum nemo novit usquam. Habet tamen Ravennas anonymus L. V. c. 14. inter loca *Durachio* propinqua vel Illyricae orae civitatem *Rider*, cui aliqua est cum Eridani montis, ad quem fuit forsan apposita, nominis affinitas. Sed hoc non sat manifestum. Contra hodieque promontorium, quod a Dyrrachio secundum est versus Boream, nomen habet *Capo Rodoni.* Hoc certe *Eridano* respondere videtur. Estque id eo mirum magis, quod ad pedes ejus montis in mare effluit amnis *Icanus* Vibii vel *Isamnus*, quem eundem esse cum hodierno *Hismo* conjectavimus supra pag. 135. D'Anvillii tabula primum ab Dyrrachio promontorium locat Nymphaeum, nunc *Capo Palo*; tum sequitur Ululeus fluvius, de quo pag. 214, nunc *Argentea*; porro promontorium, cui in antiqua tabula nullum nomen appictum, at in recentiori id ipsum *Capo Rodoni*, quo *Eridani* nomen servatum esse confido; modo id apud Vibium recte sit scriptum. Quum enim hic solus sibi sit relictus, facile error quidam irrepsisse putari potest. Quid, si nomen fuerit olim *Erodanus* vel *Erodonus* vel simile quoddam? Post id *Capo Rodoni* tandem spectatur *Icanus* fluvius, de quo pag. 214. vel *Isamnus*, hodie *Hismo*. O.

Gargarus

Homerus Il. VIII. v. 47. de Jove

Ἴδην δ' ἵκανεν πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,
Γάργαρον, ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις.

cf. & XIV. v. 292. Ovidius epist. Heroïd XVI. v. 107.

Ardua proceris spoliantur Gargara silvis,
Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.

Seneca Phoen. v. 608.

Hinc grata Cereri Gargara, & dives solum,
Quod Xanthus ambit nivibus Idaeis tumens.

cf. Schol. ad Homeri l. c. Τρία δὲ τὰ πάλαι ἀκρωτήρια τῆς Ἴδης, Λεκτὸν, Γάργαρον, Φαλάκρη. Lutatius ad Statii Theb. L. I. v. 549. dicit *Gargara dici quasi capitis caput*; κάρη *enim Graece caput est.* cf. Servius ad Virgilii Georg. L. I. v. 103. HESSEL. De tribus Idae cacuminibus accuratissime & copiosissime egit Hemsterhusius ad Lucianum T. I. SCHNEIDER. Hodieque *Gargara* nomen obtinet. Tribus istis promontoriis quartum addit Isaac. Tzetzes ad Lycophronem. Oppidum quoque *Gargara* in Mysia ex Philea vetere scriptore notat Macrobius, qui ex professo illustrandum sibi sumsit Virgilium, Georg. L. I. v. 102.

- - - *nullo tantum se Mysia cultu*
Jactat & ipsa suos mirantur Gargara messes.

Meminit istius urbis quoque Mela L. I. c. 18. item tabula Theodosiana segm. VIII. Alia praeter istud oppida eodem nomine gavisa, docet Stephanus Byz. prope Lampsacum, item in Epiro, demum in Italia. Troadis urbem Παλαιγάργαρον vocatam perhibet. Eam Aeolicam salutat Strabo L. XIII. p. 583. Caeterum & Gargarenses in radicibus Caucasiorum montium habet idem L. XI. p. 504. & Gargaridas Dionysius perieg. v. 1144. in India. O.

Gaurus

Lutatius ad Statii Theb. L. VIII. v. 544.

Sic ulmus vitisque duplex jactura coloni
Gaurano de monte cadunt - - -

Gaurus mons Campaniae ulmis vitibusque contextus. HESSEL.

„ Gaurus mons medio itinere inter Puteolos atque Lucrinum lacum celso vertice paullum a mari remotus est. „ cf. Cluverius Ital. ant. L. IV. cap. 2. qui male ab aliis in Massico positum disputat ad Lirim amnem & Sinuessam oppidum, ejusque erroris fontem apud Livium, Ciceronem

& Florum esse perhibet. Verum situm ex poetis maxime ostendit, in quibus Sidonius Apollin. in panegyr. v. 949.

Et se Lucrinas qua vergit Gaurus in undas

& Lucanus L. II. v. 667.

- - *vel si convulso vertice Gaurus*
Decidat in fundum penitus stagnantis Averni.

item Plinius L. XIV. c. 6. *certant Massica aeque ex monte Gaurano, Puteolos Bajasque prospectantia.* Jul. Caes. Capaccium in antiquit. Puteolanis si audiamus, c. 22. tres montes in Campaniae finibus Gauri nomine appellantur, primus prope Massicum & Minturnas; hunc a Cicerone de lege agraria intelligi tradit: alterum circa Nuceriam & Surrentum, de quo Silius L. VIII. v. 533.

Illic Nuceria & Gaurus navalibus aptus.

tertius vicinus Averno & Lucrino. Verum Cellarius N. O. A. L. II. cap. 9. sect. 4. disjungere non vult. Credit „ jugo montes longe continuari & sic maxime circa Avernum & Puteolos Gaurum dici, vitiferum in imis, ut vel „ aliis locis, vel saltem in summitate, pinifer, aptus navalibus fuerit. „ In refutanda Capacii sententia multus est Camillus Peregrinus in Campania felice Diss. II. c. 17. ubi ostendit, non alium fuisse Gaurum montem, quam qui hodie, forsitan a Saracenorum nomine, *monte Barbaro* salutetur, cujus situm quoque ipse in tabula topographica prope Puteolos indicat. Pugnat simul acriter contra eos, qui Gaurum transtulerunt in Massicum. De fertilitate Gauri dubitarunt nonnulli ex eo, quod Juvenali Sat. IX. v. 57. *Gaurus inanis* appellatur. Quod quidem ita interpretati sunt, ut omni arbore spoliatum dicerent. Obstant, quae supra ex Statio adduximus. Obstant, quae Plinius scribit L. III. c. 5. *Hinc felix illa Campania est. Ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles & temulentia nobilis succo, per omneis terras inclyto & summum Liberi Patris cum Cerere certamen. Hinc Setini & Caecubi obtenduntur agri. His junguntur Falerni, Caleni, dein consurgunt Massici, Gaurani Surrentinique montes.* Et Florus L. I. c. 16. *Heic amicti vitibus montes, Gaurus, Faler-*

nus, Massicus & pulcherrimus omnium Vesuvius. Itaque *inanem Gaurum* appellatum putat Cam. Peregrinus, quod cavus esset. „ Habet enim cavernam unam satis patentem „ oculis & grandem, forma simillima ac veterum fuisse „ amphitheatrorum observare est. Profunditas ejus altitudi- „ nem ipsius montis aequat, ipsaque caverna superne in „ planum aperitur agrum multorumque jugerum, mirabili „ praeditum fertilitate, quem loci accolae vulgo appellant „ *Campiglione.* Descensus in eam cavernam non datur, nisi per „ unum solummodo aditum, quem multo cum labore fuisse „ apertum quondam apparet. „ Denique nominis originem si quis quaerat, ex Oriente petendam jubet D'Hancarville in praef. ad vasa Etrusca musei Hamiltonii T. I. p. 64. ex גבר scilicet *montem principem* nuncupatum autumat. O.

Helicon

Propertius L. III. eleg. V. v. 19.

Me juvat in prima coluisse Helicone juventa,
Musarumque choris implicuisse manus.

cf. & Eleg. III. v. 41.

Aoniae) Aonia est Boeotia. Servius ad Virgilii ecl. VI. v. 64. *Helicon mons est Boeotiae, quae & Aonia dicitur.* Idem ad Georg. L. III. vers. 11. *Aonio vertice*) *Boeotio. Eliconia* (legito *Aonia*) *ipsa est Boeotia, in qua est Elicon* (*Helicon* legito) *mons Musis dicatus.* & Philargyrius; *Aonio*) *Boeotio, quod ibi primi Aones fuerunt. Musas*) *Helicon mons est Musis dicatus.* Caeterum poterat Vibius ita scripsisse, quemadmodum scripsit Porphyrion ad Horat. L. I. od. 12. vers. 5. *Helicon autem mons Boeotiae Musis sacer.* HESSEL. Scripsisse Vibium, *Helicon autem mons Boeotiae Musis sacer*, non mihi vero videtur simile. Nusquam enim per omnem libellum suum hac particula ad conjungendos articulos utitur; dein, unde suum *Aoniae Boeotiaeque* hauserit, manifestum est. Solet Servium, Lutatium, aliosque Poëtarum explanatores exscribere. De Helicone jam aliquoties nobis dictum. Fuit mons & fluvius eodem nomine. Fluvii mentio

apud Pausaniam in Boeoticis cap. 30. Ῥεῖ δὲ scilicet prope Dium Pieriae Macedonum καὶ ποταμὸς Ἑλικὼν ἄχρι σταδίων ἑβδομήκοντα πέντε. προελθόντι δὲ τὸ ῥεῦμα ἀφανίζεται τὸ ἀπὸ τούτου κατὰ τῆς γῆς· διαλεῖπον δὲ μάλιστα δύο καὶ εἴκοσι στάδια, ἄνεισι τὸ ὕδωρ αὖθις καὶ ὄνομα Βαφύρας ἀντὶ Ἑλικῶνος λαβὼν, κάτεισιν ἐς θάλασσαν ναυσίπορος. Insignem Boeotiae montem alterum esse Heliconem, alterum Cithaeronem, diserte Dicaearchus refert in statu Graeciae v. 83.

- - - - κ' ἐστὶ δύο
Ἐπίσημ' ὄρη· τὸ μὲν Ἑλικὼν καλούμενον,
Ἕτερον Κιθαιρών, - - - -

Nomina sortitos a duobus fratribus in eos montes versis, Plutarchus tradit de fluviis, in *Ismeno*. Istorum alterum Cithaeronem impietate Furiarum evasisse clarum, quod is saevis antea moribus fuisset, patrisque caede manus polluisset & cum fratrem ex insidiis daret praecipitem, cum eo ipse decidisset; alterum Heliconem ob humanitatem, qua dum viveret, fuisset conspicuus, Musarum evasisse sacrarium atque domicilium. Omnium optime Heliconis memorabilia exponit. Pausanias in Boeot. c. 29. ubi ostendit, primos in eo Musis fecisse sacra & eum consecrasse Ephialten & Otum, qui & Ascram ad ejus radices condiderint. Porro in Helicone, qua iter est ad Musarum lucum, fontem manasse Aganippen docet, de quo supra pag. 21 & 218. istum montem circumfundi Termesso fluvio, vel Permesso, ut & salutatur nostro pag. 15. cf. pag. 161. Dein statuas, quibus ornatus fuerit Helicon, recenset: Euphemes, Lini, Musarum, Apollinis & Mercurii de lyra inter se certantium, Bacchi, Arionis Delphini insidentis, Hesiodi citharam genibus sustinentis, & sic porro, c. 31. lucum describit & supra lucum fontem Hippocrenen, cujus mentio facta est supra pag. 21. & p. 231. Aoniam dictam fuisse Boeotiae partem & συνεκδοχικῶς omnem Boeotiam, testatur eodem libro Pausanias cap. 5. Ἄονας Βοιώτια (ἐμοὶ δοκεῖν) γένη, καὶ οὐκ ἐπηλύδων ἀνθρώπων. Strabo quoque, qui & ipse de Helicone videndus L. IX. pag. 409. Aones tenuisse olim

Boeotiam ſcribit L. c. p. 401. & L. VII. p. 321. ſed Barbaros fuiſſe addit, non indigenas. Quicquid ſit, Aonia haud raro pro Boeotia accepta, teſte Stephano Byz. in Βοιωτία. O.

Hyperborei

Thraciae) Simlerus *Scythiae*. In Sarmatia autem vulgari opinione montes ſunt Hyperborei. Boccacius ſic: *Iperborei montes ſunt Scythiae in Aſiatico oceani littore ſub ipſo cardine ſiderum, hyperborei dicti eo, quod ultra eos flat Boreas.* HESSEL. Non eſt, quod hunc locum mendi ſuſpicentur docti; quod jamdudum geographorum principi Cluverio obſervatum. Graecos enim imitatus eſt Vibius, qui Thraciam ſaepe pro Scythia uſurparunt; Steph. Byzant. Σκύθαι, ἔθνος Θρᾴκιον. Moleſtiam ſaepe doctis haec confuſio, non animadverſa, peperit: unde & haeſerunt interpretes in interpretatione Virgiliani loci, ubi *Amazones Threïcias* appellat; quem recte expoſuit doctiſſimus Tanaquillus Faber, cui Stephani adſcripta verba accepta refero. Tu eum vide epiſt. L. I. epiſt. 51. & late Cluverium in Germania antiqua 2. capite. Ita & alibi noſter Gelonos *Thraciae populos* perhibet, quos tamen conſtat eſſe Scythiae: eadem nimirum ratione, qua hic Hyperboreos in Thracia ſtatuit. CLAUDIUS.

Haemus Imaus

Vulgata lectio ſtare nequit. Illi emendandae Boccacius facem mihi praeferet. Legit enim in Vibio *Emimodimnus Iberiae*. Ego ita cenſeo: quum praecedat *Haemus Thraciae*, illud *Emimodimnus Iberiae* natum ex *Emimō. d. imaus Iberiae*, ut *Emimō.* pertineat ad titulum praecedentem . . . Noſti plura in Vibio ſcripturae compendia inveniri: noſti quoque *Haemimontem* dici & *Haemimontanos* accolas. Nec videtur *Imai* montis clariſſimi mentionem nullam feciſſe Vibius. Nullam autem fecit, niſi hoc loco feciſſe credatur. RELAND.

Relando debes, mi lector, quod puritati ſuae reſtitutus ſit hic turbidus antea locus; mihi, quod quiſquilias non de novo appoſuerim. O.

Haemus) v. Schol. Theocriti ad Idyll. VII. v. 76. Αἷμος ὄρος Θρᾴκης ἀπὸ τοῦ Αἵμου τοῦ Βορέου καὶ Ὠρειθυίας. Enarrator Cruquianus ad Horatii L. I. od. 12. v. 6. *Haemo*) *monte Thraciae.* HESSEL. Ut refert Pomp. Mela L. II. c. 2. *Haemus in tantum altitudinis abit, ut Euxinum & Adriam ex summo vertice ostendat.* Thraciae adscribit ipse & recte quidem. Male contra Servius ad Virgilii Georg. L. I. v. 492. adscribit Thessaliae. De mira montis altitudine audiendi & alii. Plinius L. IV. c. 11. & Solinus cap. 15. sex millibus arduum scribunt. Hodie *Emineh dag* salutatur, item *cadena del mondo.* Alia nomina dabit Ortelius. Ut *Haemimons* una voce diceretur a Vibio, id eo facilius accidere potuit, quod posteriori aevo peculiaris provincia ita est appellata; unde & *Haemimontani* dicti. v. S. Rufus in breviario cap. 9. qui inter sex Thraciae provincias *Haemimontum* recenset. O.

Imaus) τοῦ Ταύρου τὸ τελευταῖον vocat Ἴμαιον Strabo L. XI. p. 519. τῇ Ἰνδικῇ ξυνάπτον. cf. & L. XV. p. 689. Ex quo repetiit Plinius L. VI. c. 17. Eustathius ad Dionysium perieg. v. 717. τμῆμα τοῦ Ταύρου τὸ Ἴμαιον esse perhibet. Marcianum Heracleotam si consulas, India ad septentrionem definitur Imao monte, juxta superjacentes sibi Sogdianos & Sacos. Scythiae ad Imaum usque montem subjacent Margiana, Sogdiana, Sacia, teste Agathemero L. II. c. 6. Is ergo Imaus Indicus, qui inde versus septentriones jugum suum per Scythiam protendit longissime, quam ea propter Ptolemaeus L. VI. cap. 14 & 15. in Scythiam intra & extra Imaum partitur. Jam hic omnis Imaus ab Iberia Pontica procul distat, neque ad Caucasum ullo modo pertinet. Habet tamen simile quid Boccacius, cujus verba haec: *Imabus* (lege *Imaus*) *orientale promontorium est ab Emodis montibus in mare oceanum se tollens.* Hausit haec ex Plinii l. c. dein addit: *Sonat quidem Imabus Jarica lingua nivens: extremus quidem Caucasus est.* Haec autem de falso jactato Caucaso intelligenda sunt, de quo supra p. 304. *Iberiae Ponticae montem* idem Boccacius ex corruptis nostris exemplis *Emimodimnum* nuncupat. Quid ergo de Vibii loco statue-

mus? De *Imao* non est quod dubitem. Ipse litterarum, a quibus articuli incipiunt, ordo id suadet. In *Iberia Pontica* libri consentiunt scripti. Forsan erroris Vibiani scaturigo in loco quodam Poetae vel scholiastae male intellecto. Hunc qui ostenderit, erit mihi Oedipus; ego Davus. O.

Ismarus

Servius ad Virgilii Georg. L. II. v. 37.

- - - *juvat Ismara Baccho*
Conserere atque olea magnum vestire Taburnum.

Ismara) *montes Thraciae.* ad Aen. X. 351. *Ismara*) *civitas Thraciae a monte Ismaro dicta.* ad v. 139. *Ismare*) *modo nomen est proprium; nam Ismarius appellativum facit a monte Ismaro Thraciae.* idem ad ecl. VI, 30.

Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea.

Rhodope & Ismarus, montes Thraciae, in quibus Orpheus consueverat canere. HESSEL. Jam Homero memoratur oppidum ejusdem nominis in Ciconibus Odyss. I. 39. v. & Stephanus in Ἴσμαρος. *Ismaris* lacus Herodoto L. VII. v. 109. laudatur, Maroneam inter & Strymam interjectus. De monte an urbe capienda Dionysii periegetae verba? Is v. 113. ita

Ἰσμαρικοῦ πνοιῇσιν ἐλαυνόμεναι Βορέαο

Eustathius ad h. l. Boream Ismaricum dici tradit pro Thracico, ab Ismaro urbe Thraciae. Crediderim potius a monte nostro, de quo non cogitabat scholiastes. Habet & urbem *Ismara* in Armenia minore Ptolemaeus L. V. c. 7. sed ibi codex Palatinus legit *Simara.* O.

Ida

Ida in Troade) v. Virgilius Aen. L. III. v. 5. L. IX. v. 80. & Georg. L. IV. c. 40.

Ida in Creta) v. Virgilius Aen. L. XII. v. 412. porro cf. Scholiastes Hom. ad Il. L. II. vers. 821. Ἴδης) Ὄρους Τροίας. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα Ἴδη τῆς Κρήτης. & ad L. IV. vers. 475. Ἴδη) Ἐκ τῆς Ἴδης. Ἴδη δὲ ὄρος ὑψηλότατον Τροίας. Ἔστι δὲ

ϗ ἑτέρα Ἴδη τῆς Κρήτης ἀπὸ τῆς διατρεψάσης τὸν Δία Νύμφης. Scholiastes Theocriti ad edyll. I. verſ. 105. Ἡ δὲ Ἴδη ὄρος Τροίας· δύναται δὲ ϗ πάντα τὰ ὄρη τῆς Ἴδης τῇ προσηγορίᾳ καλεῖσθαι ἀπὸ τῦ ἴδη, ἡ βοτάνη· ἢ ἀπὸ τοῦ ἰδεῖν ϗ θεάσασθαι· ἀφ' ὑψηλῦ γάρ τις ἐφιστάμενος δύναται πόῤῥω ἰδεῖν· καλεῖται δὲ Ἴδη ϗ ὄρος Κρήτης. Scholiastes Apollonii Rhod. ad L. III. verſ. 134. Ἄντρῳ ἐν Ἰδαίῳ) Ἡ τῆς Κρήτης, ἢ τῆς Τροίας. Servius ad Virgilium Aen. L. V. verſ. 449. *Ida in magna*) *Modo non Cretae, ſed Phrygiae propter pinos.* ad L. III. v. 6. *Phrygiae Idae*) *Ad diſcretionem Cretenſis.* ad L. IX. verſ. 80.

- - Phrygia formabat in Ida.

Id eſt, formare cogitabat: non enim in Ida, ſed apud Antandrum facta ſunt. Et bene, Phrygia in Ida, quia & in Creta eſt alia Ida, ut; Mons Idaeus ubi & gentis cunabula noſtrae. & ad Georg. L. IV. verſ. 41.

Et viſco & Phrygiae ſervant pice lentius Idae.

Ordo eſt, ſervant gluten, quod eſt lentius & viſco & Phrygiae Idae pice.

in Creta) Scholiastes Dionyſii ad orb. deſcript. v. 500. Ἐγγὺς δὲ αὐτῆς ἡ τιμία Κρήτη, τῦ μεγάλυ Διὸς ἡ τροφὸς, πολλὴ ϗ λιπαρὰ ϗ εὔτροφος· ἐφ' ἧς τινος Κρήτης ὑπερέφανθεν ἡ Ἴδη ὑπὸ ταῖς καλλικόμοις δρυσὶ πάνυ ἐστὶ θάλλουσα. HESSEL.

Ad Idam Troadis ſpectat

Judicium Paridis ſpretaeque injuria formae,

quam gemmae, nummi, anaglypha, picturae veterum certatim exprimunt. Ab Ida Idaea mater, cui ſumma montis iſtius juga erant dicata. v. Strabo L. X. p. 473. Inde & Hercules Idaeus, Olympicorum auctor, teſte eodem L. VIII. p. 355. Qua de cauſſa Dactyli Idaei ſive Curetes vocati, docebit idem L. X. p. c. Πολυπίδακον, fontibus multis ſcatentem, dixere veteres; rationem pandit Geographus laudatus L. XIII. v. 602. De tribus quatuorve jugis Idae hujus dictum eſt paullo ante. v. *Gargara.* Quae Idae Troadis tribuit Strabo, ea Pauſanias ex parte adſcribit Cretenſi, inde ipſi Hercules Idaeus, inde Idaei Dactyli, qui & Curetes. cf. & Diodorus Sic. L. V. c. 64. Uterque mons mira altitudine

est conspicuus. Siquidem Ida Troadis caeteros ad Hellespontum sitos exsuperat, ut Diodorus tradit L. XVI. c. 7. Ida Cretae omnium ejus insulae montium est altissimus, teste Strabone L. X. p. 475. De judicio Paridis verbum ut addam, in specu, quae in media visitur Ida, id factum refert Diodorus; monumenta in dorso ejus sedentem judicem stantesque coram ipso Deas exhibent. Quo nomine hodie veniat Ida Troadis, non mihi constat, Cretensem *Psiloriti* vocari tradit Bellonius. In tabulis & hoc & antiquum obtinere nomen video. O.

Lycaeus

Liceus) editio Flor. & Tolos. Legendum *Lycaeus*; etenim Λύκαιος Graece. v. Barthium ad Claudianum de IV. Consul. Honorii v. 467. videndus quoque Servius ad Virgilii ecl. X. v. 15. *Maenalus autem & Lycaeus montes Arcadiae sunt.* ad Georg. L. III. vers. 314. *summa Lycaei*) *Montis Arcadiae*, & ad L. I. vers. 16. *saltusque Lycaei*) *Montis Arcadiae*. Lutatius ad Statii Theb. L. VII. vers. 80. *Maenala*) *Maenalus & Lycaeus montes Arcadiae amoenissimi.*

Pan) Servius ad Georg. L. III. vers. 2. *silvae amnesque Lycaei*) Κατ' ἐξοχὴν *montem Arcadiae posuit; vel quia pecorosa, vel quia Pan illic est rusticum numen.* & ad Aen. L. VIII. vers. 344. *Cui* (Pani) *etiam mons Lycaeus in Arcadia est consecratus.* HESSEL. Strabo L. VIII. p. 388. Τιμᾶται δὲ - - - καὶ τὸ τοῦ Λυκαίου Διὸς ἱερὸν κατὰ τὸ Λύκαιον ὄρος. & paullo post: Ὄρη δ' ἐπιφανῆ πρὸς τῇ Κυλλήνῃ Φολόη καὶ Λύκαιον καὶ Μαίναλος καὶ τὸ Παρθένιον καλούμενον. In Lycaeo fontes sunt fluminis Nedae, teste eodem L. c. p. 348. Νυνὶ μὲν οὖν τῇ Τριφυλίᾳ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν ὅριον ἐστὶ τὸ τῆς Νέδας ῥεῦμα λάβρον ἐκ τοῦ Λυκαίου καταφερόμενον Ἀρκαδικοῦ ὄρους, ἐκ πηγῆς, ἣν ἀναῤῥῆξαι τεκοῦσαν τὸν Δία μυθεύουσι Ῥέαν νίπτρων χάριν. cf. & Pausanias L. IV. c. 20. Patet hinc ratio, ob quam Lycaeo Jovi id nomen datum, curque in eo monte templum habuerit. De quo addendus etiam Plinius, qui L. IV. c. 6. sic:

Montes in Arcadia, Pholoe cum oppido: item Cyllene; Lycaeus, in quo Jovis Lycaei delubrum. Paufanias quoque ex Arcadum fententia Jovem non in Creta infula, fed in agro quodam Lycaei, dicto *Creteo*, educatum refert. v. L. VIII. c. 38. Lycaeum ἀπὸ τῶν λύκων, a lupis, quos frequentes fuis alebat in latebris, effe dictum, non eft dubium. Indolem montis aliquo modo declarat Ovidius, ubi Metam. L. I. v. 217:

Maenala tranfieram, latebris horrenda ferarum
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycaei.

De cultu Panis v. Paufanias l. c. & audiendus Virgilius Georg. L. I. v. 16.

Ipfe nemus linquens patrium faltufque Lycaei,
Pan ovium cuftos, tua fi tibi Maenela curae.

Lycaeus quoque Faunus dicitur Ovidio faft. L. II. v. 424.

Quid vetat Arcadico dictos a monte Lupercos?
Faunus in Arcadia templa Lycaeus habet.

Caeterum Latini quoque *Lyceum* fcribebant ex Graeco Λύκειος. Hodie *Mitena* dici, refert Brietius in Parallel. P. II. p. 433. Olim diverfa habuit nomina, tefte Paufania l. c. καλοῦσι δὲ αὐτὸ (τὸ Λύκαιον) καὶ Ὄλυμπον καὶ ἱερὰν γε ἕτεροι τῶν Ἀρκάδων κορυφήν. Idem totam regionem adjacentem Lycaeatem agrum τὴν Λυκαιᾶτιν χώραν vocatam effe perhibet L. c. cap. 30. Eft & *Lycaea* urbs Arcadiae Stephano. *Lyceum*, Gymnafium, doctrina Peripatetici clarum, abfque diphthongo pingi folet; vocatur & *Lyceium* Λυκήϊον, tefte Stephano. Is peripatus prope Athenas fuit, nomen a Jove Lyceo fortitus, uti docet Lucianus de gymnafiis. O.

Libethris

v. Virgilius Ecl. VII. v. 21. & ad eum Servius. Dein Plinius L. IV. c. 9. Strabo L. X. p. 471. Mela L. II. c. 3. & Solinus c. 14. GRONOV. De fonte & monte Libethro actum pag. 231 feq. Heic reftat inquirendum in illud, cur *Aetoliae* Libethridem montem adfcribat Vibius, quem fequitur

quoque Boccacius. Thessalica vel Thracica Libéthra itemque Boeotica ostendimus suo loco; in Aetolia nemo ponit. Forsan librarii error totus est, *Boeotiae Aetoliam* substituentis. Fitque id eo magis verosimile, quod supra *Libethron fontem Boeotiae* recenseat noster. O.

Maenalus

Scholiastes Theocriti ad Edyll. I. v. 124. Μαίναλον ὄρος Ἀρκαδίας ἀπὸ Μαινάλου τοῦ Λυκάονος ἢ τοῦ Ἑρμοῦ. Scholiastes Pindari ad Olymp. od. 9. vers. 88. Μαίναλον δὲ ὄρος Ἀρκαδίας καὶ πόλις. Scholiastes Apollonii Rhod. ad L. I. vers. 168. Μαίναλον ὄρος Ἀρκαδίας καὶ πόλις, ἀπὸ Μαινάλου τοῦ Ἀρκάδος, οὗ πατὴρ Λυκάων. & ad vers. 770. Μαίναλος δὲ ὄρος Ἀρκαδίας, ἐν ᾧ ἡ Ἀταλάντη διῆγεν. ἀπὸ Μαινάλου τοῦ Ἀρκάδος, ὥς φησιν Ἑλλάνικος. Servius ad Virgilii Georg. L. I. vers. 17. *Maenala autem mons Arcadiae dictus* ἀπὸ τῶν μήλων, *id est, ab ovibus, quibus plenus est.* ad ecl. VIII. vers. 21. *Incipe Maenalios) Arcadicos, nam Maenalus mons est Arcadiae.* Lutatius ad Statii Theb. L. IV. vers. 285. *Maenala: Parthenium) Mons & nemus Arcadiae.* ad L. VI. vers. 603. *Maenalius) Parthenopaeus Arcas, quia Maenalus mons est Arcadiae.* & ad L. VII. vers. 80. *Maenala) Maenalus & Lycaeus montes Arcadiae amoenissimi.* Ceterum *Maenalius* puto mons. *Menalius* edit. Florent. & Tolos. *Maenalius* scriptum esse oportet, nam Graece Μαινάλιος. Ipse autem mons audit *Maenalus*, ut est in MS. Rev. minus vero recte *Menalus*, ut est in Heins. collat. ἀπόγρ. Gud.

Tegea) Nimirum regione, uti credibile est. Sin autem ἀπὸ τῆς Τεγεατίδος remotior aliquanto fuerit Maenalus, ansam Vibio dedisse ad errandum videri potest Virgilius Georg. L. I. vers. 16.

Ipse nemus linquens patrium saltusque Lycaei
Pan ovium custos, tua si tibi Maenala curae,
Adsis, o Tegeaee, favens.

Tegaea edit. Florent. & Tolos. HESSEL. In constituendo hoc articulo humani quid passus sum. Nescio qui factum,

ut truncatus prodiret. Ita se habet & in editis & in scriptis: *Maenalus Arcadiae in Tegea.* De Maenalo ipso irrepsere multa in eum locum, quo de Lycaeo item quo de Cyllene actum; uterque enim Arcadiae fuit. In universum haec omnis regio montibus consita fuit, teste Strabone L. VIII. p. 388. ubi inter illos recenset & Maenalum. Cognominem urbem intercidisse ante sua tempora scribit. Tegeam contra mediocriter subsistere. Hujus frequentissime meminere Polybius & Livius. Ab ipso Vibio adsutum id *in Tegea* nullus equidem dubito. Ratio ab Hesselio detecta rem sat claram reddit. Nec est ovum ovo, quam hic error Vibianus Vibianis erroribus aliis, similius. Ab eo peccato sibi cavit Boccacius, sed in aliud ridiculum prorsus cum Servio ruit. Ita ille: *Menalus Arcadiae mons est excelsus; sic dictus ab ovibus, quarum plenus est. Nam mela Graece Latine ovis.* Eodem jure cum auctore breviloqui *diabolum* derivares ex *dia*, duo, ut vult, & *bolus.* O.

Massicus

Cruquianus enarrator Horatii ad L. I. oden I. v. 19.

Est qui nec veteris pocula Massici
Nec partem solido demere de die
Spernit - - - -

ita: *Massicus mons est Campaniae, ubi optima vina nascuntur.* cf. & Servius ad Virgilii Georg. L. III. vers. 526. *Atqui non Massica Bacchi Munera*) *Vina pretiosa a Massico monte Campaniae.* ad Aen. L. VII. vers. 725. *rapit populos*) *Raptim adducit. Etiam Campaniae loca commemorat. Nam Massicus mons est vitibus plenus. Massica autem dixit, ut Maenala.* & ad Georg. L. II. vers. 143. *Massicus humor*) *Vinum Campanum a Massico monte Campaniae.*

Falerno) nempe *agro.* HESSEL. Judice Cam. Peregrino de Campania felice L. II. c. 34. prudenter hic locutus est Vibius, dum montem Massicum in agro locat Falerno. Minus recte alii, in his Florus, loco quem supra retulimus

in *Gauro*, Massicum & Falernum duos habent montes diversos, licet contiguos. Verum tamen est, sequiori tempore promiscue eundem montem salutatum esse & Massicum & Falernum. Martialis aperte Falernum montem nominat L. XII. ep. 57.

Nec in Falerno monte major autumnus.

Philargyrius etiam ad Virgilium Georg. L. II. v. 143.

- - - *Bacchi Massicus humor*

sic: *Vinum a montibus Falernis, qui Massici dicuntur.* Ager ille Falernus olim fuerat Ausonum & Auruncorum, postea Campaniae attributus, qua de re conferendus Cam. Peregrinus l. c. Ad extremum montis Massici versus mare excursum Sinuessa sita fuit. v. Livius L. XXII. c. 14. cf. Cluverius Ital. ant. L. IV. c. 5. Unde & Martialis L. XIII. ep. 111.

De Sinuessanis venerunt Massica praelis.

Intelligitur hinc, quantum abludant a recto tramite, qui non satis a Gauro distinguunt istum, quod quidem accidit Fl. Blondo in Italia illustrata, ubi haec: „Mons vero, „ praedicto Liris ostio in Campaniae initio proximior, varias „ & fama celebres habet nominationes; qui alicubi Gau„ rus, alicubi Massicus &c. Atque idem ex ipso repetiere alii. Gaurum fuisse ad Puteolos & Cumas ex iis constat, quae supra docuimus; Massicus a Sinuessa incipit & dorsum suum ad septentriones protendit & ortum solis. Ex ista distantia montium intelligimus verba Statii L. IV. silv. carm. 3. v. 63. ubi de nova via a Domitiano strata verba facit:

Atque echo, simul hinc & inde fractam,
Gauro Massicus uvifer remittit.

Porro Gaurus hodie vocatur *il monte Barbaro*; Massicus, *il monte Marso* vel *Marsico*, & promontorium id, de quo diximus, quod ad Sinuessam excurrebat in mare, *il monte di Dragone* vel *Rocca di Mondragone*. spectanturque, teste Cluverio, Sinuessae rudera sub undis marinis ad ipsum castellum montis Draconis. Neque vinum, quod ibi nascebatur olim, hodie defecisse putandum est. Ben. Falconius,

citatus Ortelio, id vinum hodie *Maſſacano* dici refert. Nobilem vel nunc ſuo vino Maſſicum montem eſſe, idque ſalutari *Muſcatellam* ab accolis, tradit Harduinus ad Plinium L. III. c. 5. Quid ergo de Brydonii narratione ſentiemus? qui in itinere Siculo ep. 1. Maſſicum montem hodie *Barbaro* dici ſcribit, & barbariei, felicia iſta, quibus Horatius Maſſicum ac Falernum vina praedicabat, tempora inſecutae manifeſtum exhibere documentum tradit. Ubi enim plenis olim tumebat uva racemis, ibi hodie ſteriles ſaltus videri, in quibus hyſtrices venentur accolae. Profecto Brydonius Gaurum accepit pro Maſſico & intempeſtivos gemitus ciet. Interim & ex Plinio videri poſſet Maſſicum vinum ex Gauro monte repetitum. Siquidem L. XIV. c. 6. *Certant Maſſica* (vina) *aeque, ex monte Gauro Puteolos Baiaſque proſpectantia.* Verum recte Harduinus interpretatur iſta ſic: „ vina „ e monte Maſſico in Gauranum translatis vitibus expreſſa. „ Vicum *Maſſicen* ad Euphraten ſitum memorat idem Hiſt. Nat. doctor L. V. c. 26. O.

Marpeſſos

Servius ad Virgilii Aen. L. VI. v. 471.

Quam ſi dura ſilex aut ſtet Marpeſia cautes.

Parium lapidem dicit; Marpeſos enim mons eſt Pariae inſulae. Bochartum vide Chan. L. I. c. 14. pag. 413. HESSEL.

Vulgo apud Virgilium & Servium ſimplici elemento ſcribitur nomen; in Vibii codicibus duplici. Sic & Stephanus Byz. Μάρπησσα, ὄρος Πάρου, ἀφ' οὗ οἱ λίθοι ἐξαίρονται· ὁ οἰκήτωρ Μαρπήσσιος. Contra Boccacius: *Marpeſo mons eſt Paros inſulae marmorum candore conſpicuum.* Marmor alias ſimpliciter Parium audiit, de quo Plinius L. XXXVI. c. 5. *Candido marmore uſi ſunt e Paro inſula, quem lapidem coepere lychniten adpellare.* Notum eſt, ex Pario lapide permultas veterum ſtatuas celebrari apud Plinium & Pauſaniam. Poëtae quoque vel ipſam Paron exinde *marmoream*, imo *niveam*, vocant. cf. Cellarius L. III. c. 3. Fuit & Marpeſſus urbs

urbs Troadis, cujus Pausanias L. X. c. 12. meminit. Inde Sibyllae Erythraeae repetendum cognomen *Marpessiae*, quo utitur Tibullus L. II. eleg. V. v. 67.

Quicquid Amalthea, quicquid Marpessia dixit.

Bochartus Marpessum ex מער בצע *maar* (pro *mearat*) *betsa*, quasi *cavernam excisionis* dictum existimat. O.

Monoecus

Illyriae) scribe *Liguriae*. Lucanus L. I. v. 405.

Quaque sub Herculeo sacratur nomine portus,
Urget rupe cava pelagus: non Corus in illum
Jus habet aut Zephyrus: solus sua littora turbat
Circius & tuta prohibet statione Monoeci.

Rupe cava) id est, monte Monoeco. Miror, doctissimum Grotium supponere ausum pro *Monoeci, morari.* GRONOV.

Innuit montem prope portum Monoeci Herculis, cujus nomen hodie *Monaco*, auctor Pharsaliae; arcem ibidem locat Virgilius L. VI. v. 830.

Aggeribus socer Alpinis atque arce Monoeci
Descendens - - - -

ubi Servius: *De Liguria, ubi est portus Monoeci Herculis. Dictus autem* μόνοικος, *vel quod pulsis omnibus illic solus habitavit, vel quod in ejus templo nunquam aliquis Deorum simul colitur, sicut in Jovis, Minerva & Juno; in Veneris, Cupido.* Sufficere haec credo, ut intelligamus, *Monoecum* suum ex istis Poëtis desumsisse Vibium, & in describundo dein ex *Liguriae* ortum *Illyriae*, ex mera oscitantia. Si cui tamen aliquis mente haereat scrupulus, is dubitandi causam ex eo desumere poterit, quod varia, minus trita aliis, fluviorum & montium Illyridis nomina servet Sequester, quae non prorsus vana esse vidimus, in his *Eridani, Boreae.* Tum provocabit ad Boccacium, penes quem sic legitur: *Monoetes mons est Illyriae.* O.

Maxteria

Articulum iſtum, immedicabili forſan vulnere ſaucium, Simlerus ignorat; in ſcriptis legi libris, ſed diverſitate quadam in prima voce conſpicuum, videbis pag. 30. Boccacius ita: *Maxteria mons eſt Hiſpaniae juxta oppidum Auronae.* Ne autem intentatum locum praetermittamus, ſtatim in regione dicemus errorem latere poſſe, ſiquidem montis nomen alibi deprehendere liceat. *Maxeras* populum Hyrcaniae narrat Ptolemaeus L. VI. c. 9. cujus terra *Maxera* rigata ſit fluvio. Hujus praeterea meminere & Plinius ex emendatione Harduini L. VI. c. 16. & Ammianus Marcellinus L. XXIII. c. 25. Jam montes in iſtis maxime orbis terrarum plagis videre amnibus cognomines, nihil eſt, quod cuiquam mirum poſſit accidere. Itaque forſan *Maxera* erit mons, quem ullibi repererit Vibius. Tum ergo pro *Hiſpaniae* legeres rectius *Hyrcaniae*, facileque concederes, ſcribas regioni minus ſibi notae notiorem ſubſtituiſſe. Faveret & illud, quod Ptolemaeo ibidem memoretur urbs *Mauſona.* Unde prodiret tandem in Vibiana montium ſerie:

Maxera juxta oppidum Mauſonae Hyrcaniae.

Lepide profecto conſpirarent omnia; modo nomen illud montis occurreret uſquam. Verum cogitabis, multa ſcriptorum volumina periiſſe; unde non licet prorſus ex iis quae ſuperſunt de ſimilibus judicare. Interim conjecturae non nimis me inhaerere meae, ſponte profiteor. Forſan probabiliora dabit alius. Si quis in *Hiſpania* morari malit, *Auronae* loco *Auſonam* ponet, quo nomine ſequiori aevo mactatum eſt oppidum Auſetanorum, Ptolemaeo L. II. c. 6. *Auſum*, alias quoque *Auſa*, vocitatum. *Aurona* enim veteribus plane ignota; neque quiſquam hic mons occurrit, plures autem recenſet Ptolemaeus, cujus nomen ad nomen *Maxteriae* ullo modo accedat. O.

Mesulus

Campaniae) *Vesulus autem mons est Liguriae juxta Alpes*, teste Servio ad Virgilii Aen. L. X. v. 708. Hunc vero poëtae interpretem (si ipsius istud interpretamentum sit, nam multa Servii & Donati & id genus doctorum ψευδεπίγραφα jam pridem videntur meritissimo) vel nonnihil mendosum esse ad Georg. L. II. v. 224. vel ibidem lapsum esse per errorem, quem nonnunquam creat nominum haud bene distincta similitudo; praeter ceteros adnotavit Pierius ac de la Cerda ad Virg. loc. Erythraeus ind. in Virg. *Vesevo jugo*, Merula cosmograph. Part. II. L. IV. cap. 5. pag. 524. Quid? si scripserit ita Servius; *Vesulus* (non *Vesevus*) *mons est Liguriae sub Alpibus positus; nam Campaniae Vesuvius dicitur, pro quo multi Vesevum esse positum volunt.* ut ille videlicet prius, ne quis forte indoctior animi falsus esset, Vesulumque & Vesuvium eundem esse putaret, ubinam sit Vesulus terrarum, definiverit; deinde ab eo Vesuvium discreverit, sicut placuit multis, nominatum hic Vesevum: nonne minus vitiose se habeant istaec dicta Serviana? Equidem credere possum vix talem virum, licet nonnullis visus sit interdum vel potius nimium saepe dormitavisse, tam inscienter confudisse Vesulum cum Vesevo, unumque & alterum nescivisse internoscere ex tanto, ne plura dicam, intervallo locorum atque etiam ex tanta varietate sonorum. HESSEL. An legendum *Vesvius?* Martialis L. IV. epigr. 43.

Hic est pampineis viridis modo Vesvius umbris.

GRONOV.

Turpiter habitus est hic locus. *Vesulus* & *Vesevus* montes sunt diversissimi; ille Liguriae; hic Campaniae. *Vesulus mons, superantissimus inter juga Alpium, gremio suo fundit Padum, in Ligurum finibus*, teste Solino cap. 8. qui ista repetit ex Plinio L. III. c. 16. *Duo flumina de hoc Vesulo nasci, Rhodanum & Padum*, scribit Servius l. c. Ast falsum hunc esse ex verbis Appiani male intellectis, docet Cluve-

rius It. ant. L. I. c. 32. Hodieque prisci nominis adsunt vestigia; dicitur quippe *monte Veso* vel *Viso*. De *Vesevo*, qui & *Vesbius* & *Besbius* & *Bebius*, vulgo *Vesuvius*, dictum est supra pag. 301. Jam, ut haec sunt indubia & certa, ita prorsus videntur fictitia, quae de *Mesulo* & *Maevio* vel *Maeulo* praedicat Vibius. Vera si essent ista nomina, ita legendum putarem apud nostrum:

> *Mesulus, qui & Vesulus Liguriae.*
> *Maevius, qui & Vesevus, Campaniae.*

Verum per errorem intrusa putaverim; ex Boccacii opere quoque prorsus exulant. O.

Niphates

v. Barthius ad Claudiani paneg. in IV. Cons. Honorii v. 106. & de Raptu Pros. L. III. v. 263. Porphyrion ad Horatium L. II. od. 9. v. 20. *Niphates Armeniae mons est.* Acron & enarrator Cruquianus: *Plerique putant Armeniae montem.*

in Perside) haud sat bene. HESSEL. Niphates ad catenam montium Gordienae pertinuit, ad austrum Armeniae sitorum; cum reliquis istum jungebat mons Masius, qui, ubi cervicem attollit altius, Niphates est dictus, ἔπειτα ἐξαίρεται πλέον καὶ καλεῖται Νιφάτης. tum adhaerebat ad Zagrum, qui separabat Babyloniam a Media. v. Strabo L. XI. p. 527. Perperam proinde pars ejus Niphatis a Vibio in Persia locatur, a qua longissime abest. S. CROIX. Errata ipsius Vibii ab erratis librariorum hominum probe distinguere par est. Illud ego satis certum esse arbitror, apud Sequestrem olim lectum, *Niphates Armeniae.* Unde & Boccacius: *Niphates Armeniae mons est.* Dein, quum quis adlevisset margini, *in Persia*, hoc ipsi articulo postea est adsutum. Caeterum Niphates, quem Νυμφάτην dicit Ptolemaeus L. V. c. 13. is mons est, ex quo Tigris oritur. Strabo L. c. p. 529. ὁ Τίγρις, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Νιφάτην ὀρεινῆς ὁρμηθεὶς. Niphatis nomen nivis immanem congeriem, qua tectus mons, innuit;

fimile eft Caucafi etymon, tefte Plinio L. VI. c. 17. fiquidem *Groucafum* Scytharum lingua nive candidum defignat. O.

Neritos

Scholiaftes Hom. ad Il. L. II. v. 632.

Οἱ τ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον.

Νήριτος) Ὄρος Ἰθάκης. Servius ad Virgilii Aen. L. III. v. 271.

Dulichiumque, Sameque & Neritos ardua faxis.

Neritos) mons Ithacae. HESSEL. De Nerito fufe fatis Strabo agit. L. X. p. 454. ubi oftendit, Ithacae montem Homero dici Neriton difertis verbis Odyff. L. I. v. 21.

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ,
Νήριτον εἰνοσίφυλλον, ἀριπρεπές.

Addit, male quibufdam vifum, fcribendum effe *Nericum* pro *Nerito*: illud enim oppidum effe in ora Epiri, hunc montem Ithacae. Ab Homero & Strabone, quibufcum facit Plinius, L. IV. c. 12. fecedunt alii, Neriton infulam ftatuentes. Ita capienda effe ipfius Virgilii verba, mox relata, mihi admodum fit verofimile. Aperte Mela diftinguit ab Ithaca infulam Neriton L. II. c. 7. *In Jonio, Prote, Hyria, Cephalenia, Neritos, Same, Zacynthos, Dulichium, & inter non ignobiles, Ulyffis nomine Ithaca maxime illuftris.* Hanc Nericiam dicit Dionyfius per v. 495.

Τῇ δ' ἔπι, Νηρικίης Ἰθάκης εἶδος ἐστήρικται.

quem ad locum non video, quo jure Euftathius Nericiae nomen Ithacae tributum fcribat a Nerico oppido Epiri, quod alias Leucas fit dictum. Cur non potius, apud Dionyfium pro Νηρικίης fcribendum cenfeamus Νηριτίης? Neritum montem, ut ad hunc redeam, *Nerium* quoque Homero falutatum ex quorundam fententia, Strabo commemorat l. c. Demum oppidum quoque Neritum Calabriae in Salentinis notatur Ptolemaeo L. III. c. 1. Id Neretum in Tabula Theodofii & Ravennati anonymo vocatur, hodie *Nerdo* vel *Nardo*. O.

Nysa

v. Propertius L. III. eleg. XV. v. 21. Servius ad Virgilii Aen. L. VI. v. 806. *Nysae de vertice*) *Mons est Indiae, de quo loquitur. Ceterum est & Nysa civitas, in qua Liber colitur; unde Nysaeus dictus est.* Eustathius ad Dionys. orb. descript. vers. 1153. Νύσσα δὲ κατὰ τὸν γεωγράφον πόλις ἐν Ἰνδίᾳ κτίσμα Διονύσου, καὶ ὄρος αὐτόθι Μηρός. HESSEL. Nysam Indiae montem fuisse, admodum absimile vero mihi videtur; plerique auctores Meron montem in ea regione, non Nysam memorant. Plura ea de re attuli in opere, cui titulum feci: *Examen critique des historiens d'Alexandre le grand.* p. 241. Unum notasse hic suffecerit, antiquissimum scriptorum Homerum esse, qui Nysae meminerit, quam in Graecia ponit. Νίσσαν τε ζαθέην. Iliad. II. enum. ναυ. v. 15. S. CROIX. Ista Homeri Nissa ad Boeotiam spectat. Nysas urbes decem recenset Stephanus Byz. in quibus hic maxime nobis notandae sunt Arabica atque Indica, Bacchi fabulis potissimum illustres. Montium Nysarum numerus istum superat, Hesychio teste in Lexico. Quindecim numerat; in iis quoque Indicum. Ex vulgatiori sententia Nysae urbi Indiae, cujus situm frustra definiri docet doctissimus & amicissimus S. Croix, adjectus mons *Merus* salutabatur. Hujus nomen autem quod apud Graecos significationem *femoris* quoque habebat, inde fabulandi egregia subnata occasio. Pomp. Mela L. III. c. 7. *Urbium . . Nysa est clarissima & maxima; montium meros, Jovi sacer. Famam hinc praecipuam habent, quod in illa genitum, in hujus specu Liberum patrem arbitrantur esse nutritum; unde Graecis auctoribus, ut femori Jovis insutum dicerent, aut materia ingessit aut error.* Repetit ista Melae Plinius L. VI. c. 21. Idem tamen L. VIII. c. 39. Nysae montis quoque meminit. *In Indiae vero Nysa monte* - - Hunc ipsum nominat & Philostratus in vita Apollonii L. II. c. 4. ubi in laudata fabella enarranda versatur. Quin ex Virgilii versu cit.

Liber agens celso Nysae de vertice tigres.

& Servio ad ipsum, suum articulum hauserit Vibius, non est dubium; nisi respexerit ad Lucanum L. VIII. v. 800 seq.

- - - *si tota est Herculis Oete*
Et juga tota vacant Bromio Nysëia - -

Merum montem eundem esse cum decantato scriptoribus Orientalibus monte *Meru*, celeberrimo visum D'Anvillio, qui exinde inductus est, ut ad confluentes Chois & Cophenis locaret *Nysam*, eandemque putaret cum *Nagara* Ptolemaei, & *Nagar* Geographi Turci. Verum adeo fabulosa sibique & situi huic ipsi repugnantia somnia memoratos auctores ex cerebello suo profundere, ostendit Baro de S. Croix p. 241. & p. 312, ut prorsus nihil certi inde colligere liceat. Librarios homines Vibio, quem transcribebant, saepe de suo aliquid adjecisse, quod mox ad *Niphaten* notavimus, ex hoc loco rursus patet. Codex quippe Parisinus II. ita habet: *Nysa Indiae, ubi colitur Bacchus.* At id syrma a reliquis omnibus exulat. O.

Nemeus

Loco corruptissimo medelam ex Boccacio attulimus, qui solus sanam lectionem servarat. *Nemeus Cleonensium mons est.* Vide, quam nulla prorsus opera ex hac voce in scriptos impressosque libros irruerint monstra, quae suo loco recensuimus: *Cleomensium, Elconensium, Deonensium, Ciconensium.* Ortelius Lugdunense exemplar exhibere *Deinonensium* testatur. Errorum, quibus librarii homines sunt obnoxii, illustre hoc exemplum est, qualia maxime Geographica opera suppeditare solent. Cleonae plures memorantur priscis, in Atho monte, in Phocide, tum in Peloponneso duae tresve, in Achaia, in Arcadia, in Argia. cf. Ortelius. De Cleonis ad Athon v. Herodotus L. VII. c. 22. sunt istae Chalcidicae, Cleonas Phocidis ad Hyampolin memorat Plutarchus de virtutibus mulierum, Operum T. II. pag. 244. Achaïcas Homerus recenset Il. L. II. in catal. navium v. 77. quocum conferendus inter alios Plinius L. IV. c. 5. Hic in Arcadia

quoque locat *Cleonas* & *inter eas ac Clitorium regionem Nemeam*, *Bembinadiam vocitatam*. Verum in hoc situ definiendo falli Plinium, arbitratur Cellarius L. II. cap. XIII. sect. XVII. Cleonasque istas & Nemeam vindicandas Argolidi putat. Sic sane scriptores alii. Strabo L. VIII. p. 377. Κλεωναὶ δ᾽ εἰσὶν πόλισμα ἐπὶ τῇ ὁδῷ κείμενον τῇ ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον ἐπὶ λόφου περιοικουμένου πανταχόθεν - - - ἐνταῦθα δὲ ἡ Νεμέα μεταξὺ Κλεωνῶν καὶ Φλιοῦντος. Pausanias L. II. c. 15. Ἐκ Κλεωνῶν δέ εἰσιν ἐς Ἄργος ὁδοὶ δύο. ἡ μὲν ἀνδράσιν εὐζώνοις καί ἐστιν ἐπίτομος· ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ καλουμένου Τρητοῦ, στενὴ μὲν καὶ αὐτὴ περιεχόντων ὀρῶν, ὀχήμασι δέ ἐστιν ὅμως ἐπιτηδειοτέρα. Ἐν τούτοις τοῖς ὄρεσι τὸ σπήλαιον ἔτι δείκνυται τοῦ λέοντος, καὶ ἡ Νεμέα τὸ χωρίον ἀπέχει σταδίους πέντε που καὶ δέκα. Satis ex his patet, Nemeam, vicum quem salutat Pausanias, prope Cleonas Argivas, quas hodie *Sanuasili*, potius *S. Basili*, dictas vult Mar. Niger, vel ut Vibius habet Cleonensium fuisse. Montanam esse regionem, & specum leonis Nemei, qui & Cleonaeus audit, in istis extitisse montibus, disertis verbis dicitur. Praeterea Nemeae nomen & parti regionis Argivae, teste scholiaste Pindari in tertio prologo ad Nemea, & fluvio cuidam inter Sicyoniam decurrenti & Corinthiam, Strabone auctore L. VIII. p. 382. adhaesit, nihil ut impediat, quo minus & monti fuerit tributum. Sufficerent ista, siquidem credere fas foret, ex istis fontibus hausisse Sequestrem. Verum aliunde absque dubio hunc rivulum in sua prata deduxit. Solet ex poëtarum Latinorum locis & interpretibus sapere. Expediendum proinde restat, quis horum Nemeum montem dixerit. Non is erit profecto Servius, qui ad Virgilium Aen. L. VIII. v. 295.

- - - & vastum Nemeae sub rupe leonem.

ita pessime: *Nemea silva est vicina Thebis*, *in qua Hercules interemit leonem.* O.

Olympus

v. Scholiastes Apollonii Rhodii ad L. I. v. 598. Ὄλυμποι δὲ εἰσιν ἕξ· Μακεδονίας, Θεσσαλίας (ἐν ᾧ καὶ Ὀλύμπια φησὶν Ἀπολλόδωρος ἄγεσθαι) Μυσίας, Κιλικίας, Ἤλιδος, Ἀρκαδίας. Servius ad Virgilii Aen. L. IV. verſ. 168. *Claro demittit Olympo) Olympus quaſi ololampus dictus eſt: ſive mons ſit Macedoniae, qui dicitur eſſe diverſorium deorum, ſive caelum. Unde addit claro, ut Plemmyrium undoſum.* & ad Georg L. I. verſ. 282. *Olympum) Tertium montem Macedoniae; & tertium quaſi majorem involvere ait.* cf. quoque Scholiaſten Homeri ad L. I. Il. v. 420. HESSEL. *ſuper pluvias & nubes excedit*) hoc eſt, attollitur ſuper pluvias & nubes. Excedere pluvias etiam dicitur vitare pluvias, quam elegantiam Pater illuſtrat ad Livium L. XXXIV. c. 28. ſed h. l. melior eſt lectio MS. GRONOV. Tres ejus nominis urbes reperiri, unum promontorium & duodecim, (Heſychius quatuordecim) montes, tradit Ortelius. Urbes, in Lycia, in Pamphilia, in Cilicia. Promontorium in Cypro. Montes, in Cypro duo; in Peloponneſo duo; alterum in Arcadia, alterum in Elide; porro in Cilicia; in Lycia ignivomum; in Lydia; circa Aeolidem; in Lesbo; in Myſia duo, alterum juxta Antandrum ad Idam, alterum Idae quoque conterminum; in Panchaea inſula Oceani juxta Arabiam felicem, qui Ὄλυμπος τριφύλιος ſalutatus eſt & οὐρανοῦ δίφρος; demum in Macedonia, de quo hic ſermo. Eſt autem fratrum, ut ita dicam, facile princeps, poëtarum fabulis clariſſimus, gigantum immanibus auſis inclytus. Horatius L. III. ode 4. v. 49. ſeq.

Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus, horrida brachiis,
. . . . *Fratreſque tendentes opaco*
Pelion impoſuiſſe Olympo.

Olympum hunc Theſſaliam a ſeptentrione claudere, refert Herodotus L. VII. c. 129. Ad ejus radices Dium, quod Macedoniae Pieriae fuit oppidum, ſitum narrat Thucydides

L. IV. c. 78. Inde Pierius quoque Olympus nuncupatur Theophrasto in historia plant. L. III. c. 3. & Piericus Aeliano Var. hist. L. VIII. c. 11. Clarissime Pausanias L. VI. c. 5. *τούτου δὲ τοῦ ὄρους (Ὀλύμπου) ἡ μὲν ἐς Μακεδονίαν πλευρά, ἡ δὲ ἐπὶ Θεσσαλοὺς καὶ τὸν ποταμὸν τέτραπται τὸν Πηνειόν.* Hodieque prisci nominis honorem servat. Sunt tamen, qui & *Lacha* appellari perhibeant. v. Brietius in parallel. P. II. p. 168. Altitudinis eximiae, qua omnia montium juga exsuperet Olympus, signum dat Apulejus, de Deo Socratis, quod *supra ejus verticem nulla avium sublimetur.* Solinus plura addit cap. 13. *Olympum ab Homero non per audaciam celebratum docent, quae in eo visitantur. Primo excellenti vertice tantus attollitur, ut summa ejus coelum accolae vocent. Ara est in cacumine Jovi dicata, cujus altaribus si qua de extis inferuntur, nec difflantur ventosis spiritibus, nec pluviis diluuntur, sed volvente altero anno cujusmodi relicta fuerint, ejusmodi reperiuntur. Et omnibus tempestatibus a corruptelis aurarum vindicatur, quicquid ibi semel est Deo consecratum. Litterae in cinere scriptae usque ad alteram caerimoniam permanent.* Scite in hanc rem Claudianus de Manlii Theodori consulatu v. 205.

- - - - sed ut altus Olympi
Vertex, qui spatio ventos hiemesque relinquit,
Perpetuum nulla temeratus nube serenum,
Celsior exsurgit pluviis, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos & rauca tonitrua calcat.

cf. & Apulejus de mundo p. 72. item Servius ad Virgilium Aen. L. IV. v. 270. qui Ὄλυμπον dictum tradit, quasi ὁλόλαμπον, *totum splendentem.* In ejus summo Deorum esse sedem fingebant veteres; inde & pro coelo acceptus. Evhemerus apud Lactantium de falsa religione L. I. c. 11. Jovem hominem maximam vitae partem in eo coluisse scribit. Boccacius ista Solini atque Servii sua facit. O.

Offa

Scholiaftes Apollonii Rhodii ad L. I. v. 598. Ὄσσα ὄρος πρὸς τῷ τέλει τῆς Θεσσαλίας, μεθ' ὃ διαδέχεται ἡ Μακεδονία. Schol. Callimachi ad hymn. in Del. v. 237. Ὄσσης) Ὄρος Θεσσαλίης. Lucanus L. VI. v. 333.

Theſſaliam, qua parte diem brumalibus horis
Attollit Titan, rupes Oſſaea coërcet.

HESSEL.

Theſſaliam ab ortu claudere Pelion & Offam junctis inter ſe radicibus, tum Offam ab Olympo angufta foffa fejungi, per quam fluat Peneus, Herodoti teftimonio conftat L. VII. c. 129. 128. Scilicet Offam cum Olympo connexam fuiffe olim fcribunt, abruptam poftea terraemotu. v. Strabo L. IX. p. 430. Idem L. XI. p. 530. Peneum Araxis inde nomen accepiffe refert, quod Offam ab Olympo abrupiffet & fefe per Tempe proripuiffet. Ptolemaeus L. III. c. 13. Offam Macedoniae adfcribit, quod qui fiat, jam aliquoties dictum. Eos inter refertur montes a Plinio L. XXXI. c. 3. qui *undique veſtiuntur amnibuſque perfunduntur.* Ad fabulas quoque tractus eft gigantum: Ovidius Metam. L. I. v. 154.

Tum pater omnipotens miſſo perfregit Olympum
Fulmine, & excuſſit ſubjecto Pelio Oſſam.

Nimirum, ut Seneca canit in Agamemnone v. 337. antea

- - - - ſtetit impoſita
Pelion Oſſa, pinifer ambos
Preſſit Olympus.

Nunc *Olira* quidam, alii *Coſſovo* vocari perhibent. v. Ortelius, item Brietius. Praeterea Offae nomine & Campaniae mons quidam venit, quod teftatur Ifacius Tzetzes ad Lycophronem ex Metrodoro; porro & Peloponnefi, cujus meminiffe Ortelius Strabonem fcribit & Euftathium in Dionyfium; recte an fecus, non vacat inquirere. Dein & urbem Macedoniae in Bifaltide & fluvium Tufciae eodem nomine commemorat Ptolemaeus L. III. c. 13. & c. 1. O.

Oeta

Servius ad Virgilii ecl. VIII. v. 30. *Oeta mons Thessaliae, in quo Hercules exustus est volens, postquam se exuere non potuit tunica Nessi centauri cruore tincta; & post in caelum receptus est.* Lutatius ad Statii Theb. L. IV. vers. 158. *Omnia) Aut canunt omnia vastata monstris, id est, purgata: aut certe omnia audit Hercules in frondosa Oetä positus, quae vastata est monstris; in qua esset concrematus Hercules eo loco, cui Prestion nomen est.*

Loco *Thessaliae* legit *Thraciae* Jac. Ouzelius ad Minucium Fel. p. 203. unde, nescio. De Hercule v. Statius Theb. L. XI. v. 234.

Qualis, ubi implicitum Tirynthius ossibus ignem
Sensit & Oeteas membris accedere vestes,
Vota incepta tamen libataque tura ferebat;
Durus adhuc, patiensque mali, mox grande coactus
Ingemuit, victorque furit per viscera Nessus.

cf. & Silv. III. carm. 1. v. 6. item Lucanus L. VIII. v. 800. (respice ad *Nysam* pag. nostra 343.) porro idem L. III. v. 177. ubi *Herculeam Oeten* dicit. Demum Propertius Cynth. eleg. XIII. v. 23. Legito praeterea Senecae Herc. Oetei argumentum unum & alterum. Ovidii metam. L. IX. fab. 4. argumentum. Lutatii ad Statii Theb. L. XI. v. 235. χίλιοι. Id Nic. Heinsius ad Ovidii epist. heroid. IX. v. 141. τῷ *Evenum* implet bene: in eo quoque *Deianiram* legi debet pro *Deianyram*. HESSEL. Ut Olympus ad boream, sic Oeta ad austrum terminabat Thessaliam. Notum, hac parte, qua ad orientem spectabat solem ea regio, fuisse Thermopylas, quas simul cum Oeta adjacente describit Strabo L. IX. p. 428. Τὸ δ' ὄρος διατείνει ἀπὸ Θερμοπυλῶν καὶ τῆς ἀνατολῆς μέχρι πρὸς τὸν κόλπον τὸν Ἀμβρακικὸν καὶ τὴν ἑσπέραν· τρόπον δέ τινα καὶ πρὸς ὀρθὰς τέμνει τὸν ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ μέχρι Πίνδου, καὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων ὀρεινὴν τὸ ὄρος τοῦτο. Τούτου δὴ τὸ μὲν πρὸς Θερμοπύλας νενευκὸς μέρος Οἴτη καλεῖται, σταδίων διακοσίων τὸ μῆκος, τραχὺ καὶ ὑψηλόν. Itaque ea juga, quae inter

Parnassum & Pindum procurrebant maxime versus Thermopylas, Oetam montem constituebant. Pars ejus vocatus Καλλίδρομος, ipsis imminens πύλαις sive angustiis. Ista Strabonis maximam partem repetiit Livius L. XXXVI. c. 15. qui *ibi unam esse militarem viam* addit, *qua exercitus traduci possint*. Herculis in eo monte combustio apud Hyginum fab 36. sat fuse narratur. *Induta scilicet veste tincta centauri Nessi sanguine & submissa sibi ab inscia mali Dejanira, statim flagrare Hercules coepit. Qui cum se in flumen conjecisset, ut ardorem extingueret, major flamma exibat. Demere autem quum vellet, viscera sequebantur, - - - Tunc dicitur Philoctetes Poeantis filius pyram in monte Oetaeo construxisse Herculi, eumque accendisse mortalitatem.* cf. & Apollodorus L. II. Lugubri argumento usi e Graecis Sophocles, e Latinis Seneca; iste in Τραχινίαις, hic in Hercule Oetaeo. Creditum quoque in figuris prominentibus zophori ejus conspici, quo vulgo dicta Herculis Lucerna Athenis superbit. Vanum id esse, Stuartius Anglus in eximio opere monumentorum Atheniensium demonstratum ivit, ostenditque, aedificium ipsum Choragicam Lysicratis aediculam esse; in cujus zophoro piratae a Baccho in Delphines conversi sistantur, prorsus eo modo, quo rem narrant Homerus in hymno in Bacchum & Ovidius metam. L. III. v. 577. Oetae, quam suo more Macedoniae adscribit Ptolemaeus, nunc nomen esse *Bunina* volunt. v. Ortelius, qui & observat, urbem in eo tractu memorari, in cujus rei testimonium. poterat praeter Antoninum Liberalem cap. 32. Stephanum quoque Byz. excitare, qui simul incolas Oetaeos dictos tradit, quod ex historicis scriptoribus satis cognitum. Nominantur & Oetaei montes & saltus. O.

Othrys

Thraciae) Legendum est *Thessaliae*, ne communem in sententiam peccetur: namque a scholiaste Apollonii Rhod. ad L. II. v. 517. audit, Ὄθρυς ὄρος Θετταλίας, ὑψηλόν, ab aliis

item. HESSEL. Lege *Thessaliae.* v. Servium ad Virgilii Aen. L. VII. v. 675. ubi *Homolen Othrymque nivalem*) *montes Thessaliae.* GRONOV. Thessaliam a meridie terminabat Othrys mons, ut docet Herodotus L. VII. c. 129. quem locum mox recitavimus. Teste Strabone L. IX. p. 433. imminet Phthiotidi versus septentrionem, Ἄλος ὑπὸ τῷ πέρατι κεῖται τῆς Ὄθρυος ὄρους πρὸς ἄρκτον κειμένου τῇ Φθιωτίδι. Ptolemaeo quoque in nominandi casu Ὄθρυς vocatur L. III. c. 12. non Ὄθρυος, ut refert Ortelius in voce *Thermopylae.* Lucano, qui situm omnem Thessaliae ex Herodoti L. c. desumtum in suum L. VI. transtulit, *nemorosus* salutatur *Othrys.* Euripides in Alcestide v. 568. seq. leonibus infestatum describit:

Ἔβα δὲ λιποῦσ' Ὀθρύ-
ος νάπαν λεόντων
ἁ δαφοινὸς ἴλα.

Lapitharum fuisse sedem Plinius testatur L. IV. c. 8. Istorum cum Centauris bella narrat Diodorus Sic. L. IV. c. 72. & Hyginus Fab. 33. Thraciae quod adscribat Vibius Othrym, id eo forsan excusari posset, quod in Boeotiam usque delatum Thracum nomen, teste Strabone L. X. p. 471. Θρᾶκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικήσαντες. Verum errasse heic quendam, cujus manu noster sit descriptus, facile crediderim. Poëtarum scholiastae Thessaliae tribuunt montem; at hos sequi solet noster. Dein sic satis sibi constare consuevit; supra autem pag. 9. habet ita: *Enipeus e monte Othry Thessaliae.* cf. & pag. 106. Itaque & in loco hoc nostro *Thessaliae* legendum, non *Thraciae.* O.

Oeniphile

En rursus Dyrrachii montem, nemini notum. Boccacius exscripsit nostrum: *Oeniphile Dyrrachii mons est.* Si sanum nomen montis apud Vibium, crediderim equidem, *Oeniphilen* vel *Oeniphylen*, utroque modo enim pingitur in scriptis libris, ad eum spectare tractum, in quo Ptolemaeus Ὀνίων

πον. ἐκβολὰς locat L. II. c. 17. Eodem forſan pertinet & Oeneates vinum, cujus bonitatem laudat Plinius L. IV. c. 7. Calydonium tamen putat intelligendum Harduinus ad h. l. Nomen Oeniphiles ἀπὸ τοῦ οἴνου *a vino* deducendum videtur omnino. Qui Illyricana ſequioris aevi ſcripta excuſſerit, forſan nodum ſolvet felicius. *Oemphyle*, ut legebatur olim in Vibio, rejiciendum exiſtimo. O.

Parnaſſus

De orthographia conſulito Erythraei indic. in Virgilium in voc. Caſauboni comm. ad Perſii prol. v. 2. Pierii var. lect. in Virgilii ecl. X. v. 11. & alios. De monte ipſo lege Schol. Pindari ad Nem. od. II. v. 29. Παρνασὸς ὄρος τῆς Φωκίδος τῇ Πυθοῖ. Probum ad Virgilii Georg. L. II. v. 18. *Parnaſia laurus*) *dicitur, quia ſubjecta eſt Apollinis tutelae; cujus oraculum Delphicum Parnaſo monti Phocidos ſubeſt.* De duobus verticibus ſcholiaſten Euripidis ad Phoen. v. 235. Lutatius ad Statii Theb. L. VII. verſ. 347. *Parnaſſus mons eſt Phocidos, qui in duo juga dividitur, id eſt, in Cyrrham & Nyſam. Cyrrha ergo etiam civitas dicitur circa montem Parnaſſum ſita. Haec habet ſtagnum Apollini conſecratum, de quo ipſe ſuperius; Si ſtagna petii Cyrrhaea bicorni.* adde *Interfuſa juga.* Ad quae verba L. I. verſ. 62. idem grammaticus; *bicorni*) *Id eſt, bicipiti Parnaſo, ut Perſius; Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſo Memini. Item Lucanus; Unoque jugo, Parnaſe, latebas.* Ex Poetis ipſis conſulatur porro Ovidius metam. L. I. v. 316. Statius Theb. L. VII. v. 346. Lucanus: L. III. v. 172. & L. V. v. 71. Seneca Oed. v. 227 & 279. HESSEL.

Parnaſſi ſitum Strabo enarrat L. IX. p. 416. Δισσὴ γάρ ἐστι διῃρημένη ὑπὸ τοῦ Παρνασσοῦ δίχα. . . . ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοῖν τῶν τε ἑσπερίων καὶ τῶν ἑτέρων Παρνασσὸς, παραμήκης ἐπὶ τὸ προσάρκτιον μέρος ἐκτεινόμενος, ἀπὸ τῶν περὶ Δελφοὺς τόπων, μέχρι τῆς συμβολῆς τῶν τε Οἰταίων ὀρῶν καὶ τῶν Αἰτωλικῶν καὶ τῶν ἀνὰ μέσον Δωριέων. Poſt pauca totum eſſe ſacrum Par-

nassum commemorat, habereque specus & alia loca religiose culta, in quibus & Corycium antrum ejusdem cum Cilicio nominis, de quo nos supra pag. 312. cf. & Dicaearchus in statu Graeciae v. 76. Cultus in Parnasso vigebat maxime Bacchi & Apollinis, teste Pausania L. X. c. 32. unde & Lucanus L. V. v. c.

- - - Parnassus gemino petit aethera colle,
Mons Phoebo Bromioque sacer; cui numine misto
Delphica Thebanae referunt Trieterica Bacchae.

Ob bina juga *uterque* salutatur Statio Parnassus, *biceps* Senecae l. c.

Secat una gratum Phocidos Baccho solum,
Unde altus ima deserit, coelum petens
Clementer acto colle, Parnassos biceps.

Νιφόεντα Παρνησσὸν vocat Dionysius perieg. v. 439. *Larnassum* prius nominatum tradit Stephanus Byz. διὰ τὸ τὴν Δευκαλίωνος λάρνακα αὐτόθι προσενεχθῆναι; addit ἔνιοι δέ φασιν, ἀπὸ Παρνασσοῦ Παρνασσὸν τοὔνομα λαβεῖν, ὃν καὶ μαντεύσασθαι Πυθοῖ πρῶτον. Parnasso hodieque pristinum nomen restat. Quae Wheelero Sponioque in lustrandis Parnasso, Castaliae & Corycio antro animadversa sunt, v. in istius itinere T. II. p. 348. seq. Fuit & urbs Galatiae Parnassi nomine insignita olim, cujus mentio in Antonini itinerario, itemque in Hierosolymitano & apud Gregorium Naz. ep. 164. cf. Wesselingius ad Itin. Ant. p. 144. qui scite locum mire corruptum pag. 524. emendat. Legebatur ibi *Insulae Parnassi montis Dryopes*; legit *Incolae Parnassi montis Dryopes*, cui conjecturae favent Strabo L. VIII. p. 373. & Pausanias in Messen. c. 39. O.

Pindus

Scholiastes Pindari ad Pyth. od. IX. vers. 27. Ὅν ποτε Πίνδου κλεεινοῖς ἐν πτυχαῖς) Τῷ Θετταλικῷ ὄρει. Πίνδος γὰρ ὄρος Περραιβίας. Ἡ δὲ Περραιβία τετράπολις τῆς Θεσσαλίας. Porphyrion ad Horatium L. I. od. 12. vers. 6. *Pindus Thessaliae mons.*

mons. Luc. Pindus agens gemitus. Enarrator Cruquianus; *Pindo) Thessaliae monte.* Servius ad Virgilii ecl. X. verſ. 11. *Parnassus mons Boeotiae, Pindus Thessaliae, ambo Apollini & Musis consecrati.* HESSEL.

Pindus, nunc *Mezzovo*, Theſſaliam a Macedonia & Epiro ſejungebat. Ad occaſum claudebat Theſſaliam, ut Pelion & Oſſa ad auroram, Olympus ad Aquilonem, Othrys ad meridiem. Herodotus L. VII. c. 129. Sed Othryi jungendus & Oeta. v. pag. noſtra 348. Juga Pindi quo ſpectarint, Strabo declarat L. IX. p. 434. Locum leges ſupra pag. noſtra 42. Hinc patet, cur a Ptolemaeo tribuatur Macedoniae L. III. c. 13. *Thrax* & *Threïcius* ſalutatur Senecae in Herc. fur. v. 1285. & in Oedipo v. 434. quod Thraciae limites olim eo uſque protenſi. Diſplicet Ortelii conjectura, a Thrachine oppido derivantis cognomen. Ex Pindo multa exorta ſunt flumina; in his Achelous, v. pag. 2 & 42. Aeas, v. Scylax in periplo, ubi de Illyriis. Evenus, teſte Dicaearcho in ſtatu Graeciae v. 61.

- - ποταμὸς τ' Εὔηνος ἐκ Πίνδου ῥέων.

Peneus, cf. pag. noſtra 162. Inachus, v. pag. 135. De Pindo oppido fluvioque Dorienſium Strabo L. IX. p. 427. πόλεις δ' ἔχον Ἐρινεὸν, Βοῖον, Πίνδον, Κυτίνιον· ὑπέρκειται δ' ὁ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ· παραῤῥεῖ δ' αὐτὴν ὁμώνυμος ποταμὸς, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισσὸν οὐ πολὺ τῆς Λιλαίας ἄπωθεν· τινὲς Ἀκύφαντα λέγουσι τὸν Πίνδον. O.

Parthenius

Servius ad Virgilii ecl. X. v. 57.

- - - *non me ulla vetabunt*

Frigora Parthenios canibus circumdare ſaltus.

Parthenius mons eſt Arcadiae, dictus a virginibus, id eſt, ἀπὸ τῶν παρθένων, *quae illic venari conſueverant.* Scholiaſtes Callimachi ad hymn. in Delum verſ. 71. Ὄρος Ἀρκαδίας τὸ Παρθένιον, ἔνθα τὴν Αὔγην τὴν Ἀλεῶ θυγατέρα, ἱέρειαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἔφθειρεν Ἡρακλῆς. HESSEL. *Parthenos* Illyricam

gentem; *Partheniam*, *Parthenien*, *Parthenium*, *Parthenicum* urbes Illyridos, Arcadiae, Euboeae, Mysiae, Siciliae, Chersonesi Tauricae memorant veteres. Nota & *Parthenope* sive Neapolis. Occurrit porro *Parthenias* & *Parthenius*, qui Peloponnesum, Samum, Asiam minorem, Paphlagoniam, Ciliciam rigabat. Est & *Parthenium* mare, pars mediterranei. *Parthenius* portus in Bruttio littore. cf. Ortelius. Promontoria *Parthenia* adeoque Parthenii montes frequentissime nominantur. In Taurica Chersoneso promontorium, cui hodie *Capo Rosafar* nomen, Parthenium a templo virginis cujusdam, forsan Dianae, ibi structo dictum, refert Strabo L. VII. p. 308. Id templum in urbe est Heracleotarum, ἐν ᾗ τὸ τῆς παρθένου ἱερὸν, δαίμονός τινος, ἧς ἐπώνυμος καὶ ἡ ἄκρα ἡ πρὸ τῆς πόλεως ἐστὶν ἐν σταδίοις ἑκατὸν, καλουμένη Παρθένιον, ἔχων νεὼν τῆς Δαίμονος καὶ ξόανον. Meminere istius promontorii Mela L. II. c. 1. Plinius L. IV. c. 12. Ptolemaeus L. III. c. 6. Aliud eodem nomine in Lydia ponit Scholiastes Nicandri in Theriacis; ad Narthecusam quandam insulam Plinius L. II. c. 89. prope Heracleam Stephanus Byz. ex Artemidoro. Arcadiae mons, de quo Vibius, supra Tegeam fuit. Ita Herodotus L. VI. c. 105. τῷ δὲ . . . περὶ τὸ Παρθένιον οὖρος, τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. Strabonis testimonium occupavit pagina nostra 331. aliud habes apud eundem L. VIII. p. 376. cf. debet & Mela L. II. c. 3. & Livius L. XXXIV. c. 26. Noster sua ex Servio hausit ad Virgilii l. c. O.

Phanaeus

Ariusia Chii vina, de quibus supra pag. 289. certatim laudibus extollunt veteres; Phanaea, quantum sciam, solus praedicat Virgilius Georg. L. II. v. 97.

Sunt etiam Ammineae vites, firmissima vina:
Tmolus & assurgit quibus, & rex ipse Phanaeus,
Argitisque minor: cui non certaverit ulla
Aut tantum fluere, aut totidem durare per annos.

ubi Servius inter alia: *quibus vitibus cedit Tmolus & Phanaeus montes, vitibus consiti . . . Tmolus est Ciliciae; Phanaeus mons est in promontorio Chii, dictus a Phanaeo rege . . Rex ipse Phanaeus*) *De Lucilio hoc tractum est, qui ait, Chios te dynasta, id est* οἶνος. φαναία ἄκρα Ptolemaeo memorata L. V. c. 2. hodie *Capo Masticho* item *Panale* audit. Antiquum nomen ortum a Phanis portu, cui, ut puto, imminebat. Strabo L. XIV. p. 645. εἶτα Φάναι λιμὴν βαθὺς καὶ νεὼς Ἀπόλλωνος καὶ ἄλσος Φοινίκων. Suspicatur Casaubonus, legendum hic Φάναι καὶ λιμήν; verum necesse non est, firmat Strabonis verba Livius L. XXXVI. c. 43. *Romani, ubi primum aquilones . . . cecidere, ab Delo Phanas, portum Chiorum in Aegaeum mare versum, petunt.* Stephanus promontorium ipsum Phanas dicit, etymonque indicat. Φάναι, ἀκρωτήριον τῆς Χίου, ἀπὸ τοῦ ἀναφανῆναι τῇ Λητοῖ τὴν Δῆλον. Οἱ οἰκήτορες Φαναῖοι. Caeterum Phanas quoque insulas circa Joniam ad Ephesum Plinius habet L. V. c. 31. Phanam oppidum Italiae Stephanus l. c. Intelligendum esse Fanum Fortunae, arbitratur Ortelius. Apud Ravennatem anonymum locus describitur *Phanas*, a Fano Fortunae diversus, quod is *Fano* vocat. *Phanas*, ipsi est *non longe a civitate Tarsatico provinciae Liburniae.* In Aegypto eidem est oppidum *Phanis.* In Arabia quoque urbs Phana recensetur Eusebio; item in Aetolia Pausaniae in Phocicis cap. 18. O.

Palatinus

Livius L. I. c. 5. *Jam tum in Palatino monte Lupercal hoc fuisse ludicrum ferunt, & a Pallanteo urbe Arcadica Palatium, dein Palatinum montem appellatum.* Alias nominis caussas cumulat Paullus Diaconus; quae saltem copia, ut in etymologica re fieri consuevit, eo valet, ut incertam dubiamque originem esse sentiamus. Vix enim aptiora sunt ista somniis ridiculi capitis, quod collem Palatinum ἀπὸ τοῦ τῶν ὁ πλατῦναι deducere satagit. Jacobum Hugonem intelligo, qui in vera, si Diis placet, historia Romana Japhetum

Romam ad Tiberim condidisse; ab eo *Patre Lato* dictum esse *Latium* praedicat; Latinam linguam ex Hebraea prono fluere alveo; Aeneam D. esse Petrum; Ilium Solymam; Iliadem Homeri & fabulas de bello Trojano narrari de Solyma & de actis Apostolorum; Aeneide praedici iter Petri in Latium & Romam, & quae sunt hujus farinae plura, quae in publicam lucem protrudere non erubuit a. 1655. refutata, sed profecto non erat tanti, ab Eb. Rothio Jenae 1672. O.

Pelios

Thraciae) Simlerus *Thessaliae.* recte. Martialis L. VIII. epigr. XXXVI. v. 5.

Septenos pariter credas assurgere montes:
Thessalicum brevior Pelion Ossa tulit.

Scholiastes Callimachi ad hymn. in Delum vers. 104. ϗ αἱ Χειρωνίδες ἄκραι) Τὸ Πήλιον ὄρος τῆς Θεσσαλίας, διὰ τὸ τὸν Χείρωνα ἐκεῖ οἰκῆσαι. Servius ad Virgilii Georg. L. I. v. 281. *Pelio Ossam*) *Monti Thessaliae.* & ad L. III. vers. 94. *Pelion*) *Montem Thessaliae, in quo Chiron habitavit.* Lutatius ad Statium Theb. L. III. vers. 518. *Thessala autem pinus Argo, quae in Pelio monte Thessaliae fabricata est.* ad L. V. vers. 336. *pinus Pelias*) *Argo navim dicit, quae in Pelio monte Thessaliae fabricata est.* & ad L. VI. vers. 375. *Montem Pelion in Thessalia esse, notissimum est; prope quem Deus Apollo Admeti regis pavit armenta.* HESSEL.

Ad ortum Thessaliae Pelion fuit, teste Herodoto L. VII. c. 129. & Plinio L. IV. c. 8. *Thraciae* Sequester vix attribuerit; obstant certe loca glossatorum, ab Hesselio producta, in quibus Thessalia memoratur, non Thracia. At istos sequi solet noster. Librarios homines saepe fluctuasse & ex ingenio scripsisse, satis constat, adlevisse item varia margini, quae inde in seriem translata sunt scriptorum. Hoc loco exemplum ejus rei manifestum adest.

In codice Parisino I. legitur: *Pelios Thraciae in Thessalia.* Nomen hodiernum montis *Petras.* cf. Brietius. O.

Lapithae) Statius Achill. L. I. v. 38.

- - - quid enim cunabula parva
Pelion & torvi commisimus antra magistri?
Illic, ni fallor, Lapitharum praelia ludit
Improbus & patria jam se metitur in hasta.

HESSEL.

Strabo L. IX. p. 439. Λαπίθαι κατέχον αὐτὰ τὰ χωρία, Ἰξίων καὶ ὁ υἱὸς Πειρίθους, ὃς καὶ τὸ Πήλιον κατεκλήσατο, βιασάμενος τοὺς κατέχοντας Κενταύρους ἄγριόν τι φῦλον. Addit p. 440. Perrhaebos quoque, qui habitarant ad Peneum prope Tempe, pulsos & abactos esse, a Lapithis. De horum bello cum Centauris plura dabit Diodorus Sic. L. IV. c. 72. & Hyginus fab. 33. O.

Pangaeus

Pangaea & *Pangaeus* Barthius ad Claudianum in Rufinum L. I. vers. 337. edit. Hanov. & vers. 339. edit. Amstelod. Heins. voce *mons* huc addita, sic *Pangaea mons Thraciae in Thessalia*, illuc sic *Pangaeus Thraciae & Macedoniae mons*; ut ἐν τοῖς τοιούτοις videtur aliquando fieri solere. Praeterea *Pangaeum mons est Thraciae. Vibius Seq.* legitur apud eundem Barthium ad Claudian. paneg. in IIII. consul. Honor. vers. 179. edit. Hanov.

Thraciae & Macedoniae) *Thraciae in Italia* MS. Rev. *Thraciae in Thessalia* edit. Florent. neutiquam probe. *Thraciae & Macedoniae* edit. Tolos. sic satis probe, Pangaeus enim mons Thraciae est Macedoniaeque Adjectae: lege Cellarium Geogr. antiq. L. II. cap. 13. & cap. 15. Vulgo tribuitur hic mons Thraciae v. Silius L. II. v. 73. Scholiastes Callimachi ad hymn. in Delum vers. 134. Πάγγαιον ὄρος Θρᾴκης. Servius ad Virgilii Georg. L. IV. vers. 461. *Rhodope mons est Thraciae, sicut Pangaea.* Philargyrius ad vers. 462. *Pangaea Thraciae montes.* Lutatius ad Statii Theb. L. VI. vers. 666. *Pangaea mons est Thraciae, unde Lucanus;*

Video Pangaea nivosis
Cana jugis . . .

Verum ab eodem tamen Lutatio ad Statii Theb. L. X. verſ. 512. tribuitur hic mons Macedoniae; *Pangaea*) *Mons Macedoniae*, *vel Maenala*. quae poſtrema duo verba nequaquam ad hanc rem quadrant. Eſt itaque *vel Maedicae*, ni fallor, legendum; vide Cellarium Geogr. antiq. L. II. c. 15. ne ſim longus in excutienda Barthii emendatione conjecturali. *Pangaea* ſcholiaſtes Barthianus interpretatur itidem *promontoria Macedoniae*. Spanhemium, amabo, lege ad Callimachi hymn. in Delum verſ. 134. Huc autem MS. Rev. addit *Pholoë Thraciae*, *ubi centauri nati*. HESSEL. Hic quoque manifeſta eſt obſcura librariorum hominum diligentia. Scripſit Vibius dubio procul: *Pangaeus Thraciae*. Ad marginem adjecere alii *&* *Macedoniae*, alii *&* *in Theſſalia*, unde ortum & illud *in Italia*. Deſcribit Pangaeum Herodotus L. VII. c. 112, τὸ Πάγγαιον οὖρος, ἐὸν μέγα τε καὶ ὑψηλὸν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἔνι μέταλλα· τὰ νέμονται Πίερές τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι, ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέω ἀνέμου, Παίονας, Δοβηράς τε καὶ Παιόπλας παρεξιὼν . . . ſcilicet Xerxes. Ex his certo modo ſitus ejus patet. Neſtum amnem adluiſſe eum refert Plinius L. IV. c. 11. *Beſſorumque multa nomina ad Neſtum* (hodie *Meſtro*) *amnem Pangaei montis ima ambientem*, *inter Elethos*, *Diobeſſos* &c. Ad Philippos juga protendit, teſte Dione Caſſio L. XLVII. p. 347. πᾶσαν τὴν μέχρι τοῦ Παγγαίου γῆν προκατεσχόντες καὶ πρὸς τοῖς Φιλίπποις στρατοπεδευσάμενοι· τὸ δὲ δὴ ἄστυ τοῦτο παρά τε τῷ Παγγαίῳ καὶ παρὰ τῷ Συμβόλῳ κεῖται. Seneca Tragicus hujus montis paſſim meminit. Lucani locum L. I. v. 679. dedit Heſſelius. cf. & L. VII. v. 482. Nomen Pangaei, ut ſolet, a nomine Pangaei Martis & Critobules filii, qui conſcientiae furiis exagitatus manus ſibi in iſto intulerit, derivat ψευδο-Plutarchus in Hebro; prius Carmanium ſalutatum narrat. Hodie *Caſtagnatz* dicitur accolis, teſte Bellonio, qui & *Malaca* nuncupari addit; prius id nomen in D'Anvillii tabulis reperio. O.

Pholoë

Pholoë Thraciae) Pholoë mons Arcadiae est, ut Plinius testificatur nat. hist. L. IV. cap. 6. *Montes in Arcadia, Pholoë cum oppido.* item Strabo L. VIII. pag. 357. Καὶ ἡ Φολόη δ' ὑπέρκειται τῆς Ὀλυμπίας ἐγγυτάτω ὄρος Ἀρκαδικὸν, ὥστε τὰς ὑπωρείας τῆς Πισάτιδος εἶναι. aliisque locis. Ovidium ausculta fast. L. II. vers. 271.

Pana deum pecoris veteres coluisse feruntur
Arcades. Arcadiis plurimus ille jugis.
Testis erit Pholoë, testes Stymphalides undae;
Quique citis Ladon in mare currit aquis.

vide Car. Neapolis ἀνάπτυξ ad Ovidii fast. II. num. 93. *Pholoë vero mons Thessaliae & Arcadiae* est, ut scholiastes Barthianus loquitur ad Statii Achill. L. I. vers. 168. *Silva est Thessaliae dicta a Pholo centauro, qui eam incolebat;* ut Lutatius loquitur ad Statii Achill. L. I. vers. 238.

ubi centauri nati) Scholiastes Barthianus ad Statii Theb. L. III. vers. 604. *Pholoes*) *Thessaliae, ubi centauri fuerunt.* Lege Lutatium ad Statii Achill. L. I. vers. 238. HESSEL.

Mela L. II. c. 3. *In Arcadia montes Pholoë, Cyllenius, Parthenius, Maenalus.* Ita constanter Geographi; qui non alium norunt montem hoc nomine dictum. Neque a Poëtis in Thessalia disertis verbis locatur Pholoë; quod enim Placido Lutatio, quem citavit Hesselius, suppetias ferre Quintum Calabrum, rectius Smyrnaeum, refert Ortelius, id frustra facit. Meminit is quidem Pholoës & Herculis in ejus cacuminibus Centauros caedentis, verum regionem, in qua res gesta fuerit, non nominat. En ejus verba L. VII. v. 107. seq.

Ἀλλ' ἔπετ' Ἀργείοισι χολούμενος, εὖτε πάροιθεν
Ὄμβριμος Ἡρακλῆος Φολόης ἀνὰ μακρὰ κάρηνα
Κενταύροις ἐπόρουσεν, ἑῷ μέγα κάρτεϊ θύων·
Τοὺς ἅμα πάντας ἔπεφνε, καὶ ὠκυτάτους περ ἐόντας,
Καὶ κρατεροὺς, ὀλοοῦ τε δαήμονας ἰωχμοῖο.

Interim verum eſt, pugnam Herculis & Centaurorum ad Theſſaliam referri a priſcis. v. quae ad Othrym notavimus pag. 350. Atque haec forſan ratio, ob quam Pholoën in Theſſalia quaeſiverint ſcholiaſtae laudati. Verum opus haud erat. Diodorus Sic. L. IV. cap. 72. ubi bellum omne Lapitharum & Theſei cum Centauris enarrat, victos in Pholoën Arcadiae fugere eſſe compulſos tradit. Thraciae quod Vibius eum adſignet, id ipſi an librariis tribuendum, haereo dubius. Boccacius Pholoën prorſus ignorat. Ex eo monte caeterum Selleis amnis prolabitur, teſte Strabone L. c. pag. 338. Nigrum atque Brietium ſi audiamus, Pholoë nunc *Xiria* nuncupatur. Gemiſti aevo vocabatur *Aſtras*. v. Ortelius. Antiquum nomen *Pholoës* Centauro debebat *Pholo*, Herculis amico, teſte Diodoro Sic. L. IV. cap. 12. Ἴδιον δέ τι συνέβη περὶ τὸν Ἡρακλέους φίλον τὸν ὀνομαζόμενον Φόλον. Οὗτος γὰρ διὰ τὴν συγγένειαν θάπτων τοὺς πεπτωκότας κενταύρους, καὶ βέλος ἔκ τινος ἐξαίρων, ὑπὸ τῆς ἀκίδος ἐπλήγη, καὶ τὸ τραῦμα ἔχων ἀνίατον ἐτελεύτησεν. ὃν Ἡρακλῆς μεγαλοπρεπῶς ἔθαψεν ὑπὸ τὸ ὄρος, ὃ στήλης ἐνδόξου γέγονε κρεῖττον. Φολόη γὰρ ὀνομαζόμενον, διὰ τῆς ὁμωνυμίας μηνύει τὸν ταφέντα, καὶ οὐ δι' ἐπιγραφῆς. cf. & Apollodorus L. II. c. 5. Ad Pholum hunc reſpicit Quintus Smyrnaeus paralip. L. VI. v. 273, ubi inter praeclara Herculis geſta, in Eurypyli ſcuto exſculpta, haec habet:

Κενταύρων δ' ἐτέτυκτο πολυσθενέων μέγα κάρτος
Ἀμφὶ Φόλοιο μέλαθρον - - - -

Ita ſcilicet ex Laur. Rhodomanni emendatione; prius enim legebatur πόλοιο. Apud Virgilium Aen. L. V. v. 285. *Pholoë* ſervae nomen eſt. O.

Pyrenaeus

Euſtathius ad Dionyſii orbis deſcript. v. 288. Πυρήνη δὲ ὄρος μέγιστον διαχωρίζον τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Κελτικήν. & ad verſ. 338. Ἔχει δὲ ἡ Πυρήνη τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ, καὶ διήκει ἕως εἰς τὴν ἑσπερίαν θάλασσαν, καὶ διορίζει Κελτούς τε καὶ Ἴβηρας. v. porro Silius L. III. v. 417. item ſchol. Dionyſii

ad v. 338. HESSEL Nomen montis *Pyrene*, adjectiva forma *Pyrenaeus*. Utrumque Silius Ital. L. III. v. 415 seq.

At Pyrenaei frondosa cacumina montis
Turbata Poenus terrarum pace petebat.
Pyrene celsa nimbosi verticis arce
Divisos Celtis late prospectat Hiberos,
Atque aeterna tenet magnis divortia terris.

Porro a Pyrene Bebrycis regis filia, Herculi minus decenter amata & a bestiis dilacerata, dictum montem tradit:

Nomen Bebrycia duxere a virgine colles,
Hospitis Alcidae crimen &c.

Fabulae huic commentum aliud substituit Bochartus, quod etymon Pyrenae suppeditare jubet. „ Non absurde, in „ Chan. L. I. c. 35. ait, videtur id posse deduci nomen „ ex Phoenicio פארני *purani* pro *ramoso* & *opaco*. Nempe „ Hebraeis פארה *pura* vel *pora* est *ramus* . . . Ramosum „ autem fuisse Pyrenaeum saltem a parte Hispaniae, vete„ res diserte docent. Strabo L. III. p. 161. τῆς Πυρήνης τὸ „ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης, καὶ τῆς „ ἀειθαλοῦς· τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν. Simili modo Diodorus „ Sic. L. V. c. 35. & Silius Ital. l. c. „ Forsan propior vero Diodori videbitur non nemini sententia, qui l. c. ex incendio dictam Pyrenen docet, simulque montis indolem describit: Τὰ Πυρηναῖα . . . δὲ καὶ κατὰ τὸ ὕψος καὶ κατὰ τὸ μέγεθος ὑπάρχει διάφορα τῶν ἄλλων. παρήκει γὰρ ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν μεσημβρίαν θαλάττης σχεδὸν ἄχρι πρὸς τὸν ὑπὸ τὰς ἄρκτους ὠκεανόν. διείργοντα τὴν Γαλατίαν καὶ τὴν Ἰβηρίαν, ἔτι δὲ τὴν Κελτιβηρίαν παρεκτείνει σταδίους ὡς τρισχιλίους. πολλῶν δὲ ὄντων ἐν αὐτῇ δρυμῶν καὶ πυκνῶν τοῖς δένδρεσι, φασὶν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ὑπό τινων νομέων ἀφέντων πῦρ κατακαῆναι παντελῶς ἅπασαν τὴν ὀρεινὴν χώραν. διὰ καὶ συχνὰς ἡμέρας συνεχῶς πυρὸς ἐπιφλέγοντος, καῆναι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς· καὶ τὰ μὲν ὄρη διὰ τὸ συμβεβηκὸς κληθῆναι Πυρηναῖα . . . . Ex simili fere ratione quem apud Germanos vulgo dicunt *Brenner*, solet Latine Pyrenaeus nuncupari. In jugis porro Pyrenaeis depingendis multus est Strabo l. c. Quae Plinius L. IV. c. 20. refert,

ipsa Pyrenaei juga ab exortu aequinoctiali fusa in occasum brumalem, breviores latere septentrionali quam meridiano Hispanias facere, eruditorum, in his Pintiani & Sepulvedae, torsere ingenia. Non sollicitandum esse Plinii locum, ex Melae verbis L. II. c. 6. facile interpretandum, ostendit Harduinus in notis & emendationibus. Ex Pyrenaeo monte defluere Istrum, sibi persuaserat Aristoteles v. meteorol. L. I. c. 13. A Celtis atque urbe Pyrrene derivat ejus fontes Herodotus L. II. c. 33. falsus uterque. Rerum in Pyrenaeis provenientium amplissimam omnis generis copiam, mira industria collectam, superiori anno Tolosae apud virum Illustrem de Buissaizon reperi. Instruendo isti Pyrenes gazophylacio solet id Academiae Tolosanae decus quotannis mensem Augustum atque Septembrem itineri in montes laudatos instituendo dicare. Optandum profecto, ut laborum suorum fructus cum naturalis scientiae cupidis communicare velit. O.

Pylartes

Boccacius: *Pilartes Dyrrachii mons est.* Qualis ille mons sit, quibus memoratus scriptoribus, qui docuerit, erit mihi magnus Apollo. Nomen diversimode expressum legitur, *Pylartes*, *Pilartes*, *Pylarces*, *Pelartos*. Quodsi in altero nomine quaedam obtineret corruptionis suspicio, liceret forsan de Siciliae monte *Peloro* vel *Pelorio* cogitare. Sed malo rem omnem in medio relinquere, quam operam praestare male sedulam. O.

Petrae

Lucanus L. VI. v. 15.

Hoc iten aequoreo praecepit limite Magnus,
Quemque vocat collem Taulantius incola Petram
Insedit castris, Ephyreaque moenia servat.

cf. & v. 69. HESSEL. Ephyrea moenia sunt moenia ipsius Dyrrachii. Prope fuit & mons iste & locus, quem describit Caesar de bello civili L. III. c. 42. *Pompejus interclusus*

Dyrrachio, ubi propositum tenere non potuit, secundo usus consilio, edito loco, qui appellatur Petra, aditumque habet navibus mediocrem, atque eas a quibusdam protegit ventis, castra communit. Hodie eum locum nomen habere *Lachi*, refert Niger. Petrae nomen permultis oppidis, quae recenset Ortelius, fuit commune, edito, ut arbitror, loco sitis. O.

Quirinus

Varro de L. L. L. IV. c. 8. *Collis Quirinalis, ubi Quirini fanum; qui a Curetibus, qui cum T. Tatio Curibus venerunt Romam, quod ibi habuerunt castra.* Festus: *Quirinalis collis olim Aegonus appellabatur ante, quam in eum commigrarent Sabini, Curibus venientes post foedus inter Romulum & Tatium ictum, a quo hanc appellationem sortitus est; quamvis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino ita dictum.* Urbi eum montem adjecit Servius Tullius. v. Livius L. I. c. 44. Hodie ipsi nomen est a duabus equorum statuis, prisci & eximii operis, *il monte Caballo* salutatur. Scite depictum dedit nuper Piranesius in monumentorum Romanorum tabulis. O.

Rhodope

Scholiastes Theocriti ad edyll. VII. v. 76. Αἷμος ὄρος Θράκης ἀπὸ Αἵμου τοῦ Βορέου καὶ Ὠρειθυίας. καὶ ἡ Ῥοδόπη ὁμοίως ὄρος τῆς Θράκης, καὶ ἔτι ὁ Ἄθως. Servius ad Virgilii ecl. VI. vers. 30. *Rhodope & Ismarus) Montes Thraciae, in quibus Orpheus consueverat canere.* ad ecl. VIII. vers. 44. *Ismarus aut Rhodope) Montes Thraciae asperrimi.* & ad Georg. L. III. vers. 351. *Quaque redit medium Rhodope porrecta sub axem) Qua Rhodope mons Thraciae protentus in orientalem plagam, Gammaides in septentrionalem reflectitur.* v. & Probus ib. & Porphyrion & Acron, item Cruquianus enarrator ad Horatium L. III. od. 25. v. 9. & 12. item Lutatius ad Statii Theb. L. II. v. 81. & ad L. V. v. 188. Porro videndus Seneca in Herc. Oet. v. 1538. & Silius L. II. v. 73. HESSEL.

Rhodope post Haemum Thraciae mons altissimus. Strabo L. VII. p. 313. ἐφ' ἑκάτερα δ' αὐτῆς ἐστὶ μὲν τὰ Θρᾴκια ἡ Ῥοδόπη, ὅμορον ὑψηλὸν ὄρος μετὰ τὸν Αἷμον. *Rhodopen & Haemon & Orbelon, sacris Liberi patris & coetu Maenadum, Orpheo primum initiante, celebratos* docet Mela L. II. c. 2. Fabulosam nominis originem suo more profert Plutarchus in *Strymone*, ubi Rhodopen & Haemum fratres fraterno sese amore complexos eo impietatis processisse scribit, ut illa Jovem suum amasium, hic Junonem sororem suam jactaret, cujus temeritatis poenas ut darent, in montes cognomines esse conversos. Montem Rhodopen, qui, ut Ortelius refert, hodie *Valiza*, item *Czemaniwerti*, *Curiorowicze* & *Vasigluse* vocatur, Eustathius ad Dionysium perieg. v. 298. suo aevo *Clocotinitzam* dictum narrat, ni is urbis cujusdam Rhodopes in eo tractu nomen intelligat. Verba ejus haec sunt: ἡ Παιονία ὑψηλὴ πᾶσα, ἧς πρὸς Θρᾴκην καὶ ἡ Ῥοδόπη κεῖται, ὅπου ἡ νῦν ὀνομαζομένη Κλοκοτινίτζα. Habet sane Rhodopen Thraciae urbem nescio quis Philost. apud Ortelium. Stephanus Byz. eo nomine oppidum in Jonia ponit. Verum pro Ἰωνίας forsan Παιονίας legendum. *Rhodopen* Hispaniae, memoratam Straboni L. III. v. 160. in *Rhodam* esse mutandam, docet Casaubonus. O.

Riphaei

Virgilius Georg. L. I. v. 240. *Riphaeasque arduus arces*. Servius ad h. l. *Riphaeas autem arces Scythiam dicit, cujus sunt montes Riphaei.* & ad L. III. vers. 382. *Riphaeo Euro*) *Scythico vento. Riphaei autem montes Scythiae, ut diximus, a perpetuo ventorum flatu nominati: nam* ῥιφὴ *Graece impetus &* ὁρμὴ *dicitur* ἀπὸ τοῦ ῥίπτειν. Lutatius ad Statii Theb. L. I. vers. 420. *Riphaeae*) *Id est, Scythicae. Riphaeus mons Scythiae, in quo semper nimiae tempestates, ut Virgilius: Riphaeo tunditur Euro.* Scholiastes Dionysii ad orb. descript. v. 315. Τὸ δὲ Ῥιπαίοις ἐν ὄρεσι ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τὰ Ῥίπαια ὄρη. ἅ τινά εἰσι τῆς Σκυθίας. Eustathius ad vers. 311. Ἐκεῖ δὲ ἐν τοῖς Ῥιπαίοις ὄρεσι Σκυθικοῖς καὶ ὁ Ἄλδησκος, φησί, καὶ ὁ Παντικάπης οἱ ποταμοὶ

μονομύρκτιν. HESSEL. De Riphaeis montibus dubitare videtur Strabo L. VII. p. 295. quos in Europaea Sarmatia Ptolemaeus collocat. v. L. III. c. 5. Ex Riphaeo monte dejectum Tanaim ſcribit Mela L. I. c. 19. cf. & Plinius L. IV. c. 12. Riphaeos a *Rif' aet*, *Rif'i*, dictos recte judicant, quae voces in Tartarorum lingua *altum*, *elatum*, *excelſum* notant. v. Complement. theſaur. ling. Orient. Meninskii p. 53. Ruſſorum more *Kamennoi* vel *weliki poias*, ſive cingula lapidea vel magna, itemque *poias ſemnoi* ſive cingula terrae ſalutantur. Recta via iſta montium catena a borea ad auſtrum pertinet, inde a gradu 70. latitud. ad 54. v. Strahlenberg deſcr. de l'empire Ruſſe. art. des limites de l'Europe & de l'Aſie. S. CROIX. Graeco more *Rhipaei* montes dicendi forent. Τὰ Ῥίπαια ὄρη vocat Ptolemaeus L. III. c. 5. τὰ Ῥιπαῖα Strabo L. VII. p. c. De ſitu diſſentiunt veteres, ut oſtendit Caſaubonus ad Geographum pag. 299. Scilicet alii Alpes dixere; alii partem Caucaſi; Dionyſius perieg. ad Boryſthenem, qui Pontum Euxinum ingreditur, locat; Ptolemaeus in Sarmatia Europaea; Damaſtes ultra Arimaſpos eos ſubmovet. Ptolemaeo, ut pauca addam, adſentiunt Mela L. I. c. 19. & L. II. c. 1. & Plinius L. IV. c. 12. qui *Tanaïm amnem ex Riphaeis montibus defluentem* ſiſtit. Secundum Athenaeum L. VI. c. 4. *Obii* poſtea dicti ſunt, qui Riphaei olim, demum & Alpes. O.

Rhamnuſius

Scodrae) MS. *Scordae*; perperam, opinor. HESSEL. Scodra, urbs Illyridos, quam fluvio Barbana rigari dictum eſt ſupra p. 88. Scordo monti adjacebat, Livio teſte L. XLIII. c. 20. Is *Scordus* apud eundem L. XLIV. c. 31. *Scodrus* audit; ut ſic nomini urbis reſpondeat. Ptolemaeus L. II. c. 17. Σκάρδον nuncupat. In ſcriptis Vibii libris nomen *Scodrae* varie mutatum deprehenditur. Legimus *Scordae*, *Scordie*, Boccacius habet *Scordenſium*. Scodram, quam diximus, intelligendam eſſe, vel ex eo mihi videtur vero-

ſimile, quod Illyricanae potiſſimum orae illuſtrandae intentus eſt noſter; neque alibi *Scorda* aut *Scodra* occurrit uſpiam. De Scordis enim Bactrianae, Ptolemaeo laudatis L. VI. c. 11. non cogitavit Sequeſter. Rhamnuſius mons, Scodrae attributus, nemini notus. Nota Rhamnus, Atticae pagus, item urbs Boeotiae, nec non Cretae. cf. Ortelius. O.

Saturnius

Editio Florentina habet *Saturnus.* non recte. HESSEL.

Feſtus: *Saturnia Italia & mons, qui nunc eſt Capitolinus, Saturnius appellabatur, quod in tutela Saturni eſſe exiſtimatur. Saturnii quoque dicebantur, qui caſtrum in imo clivo Capitolino incolebant, ubi ara dicata ei Deo ante bellum Trojanum videtur, quia apud eam ſupplicant apertis capitibus.* Ea is hauſit ex Varrone, qui de L. L. L. IV. c. 7. ubi montes urbis recenſet, *Capitolium*, ait, *dictum, quod heic, cum fundamenta foderentur aedis Jovis, caput humanum inventum dicitur. Hic mons ante Tarpeius dictus, a virgine Veſtali Tarpeia, quae ibi ab Sabineis necata armis & ſepulta: ejus nominis monimentum relictum, quod etiam nunc ejus rupes Tarpeium appellatur ſaxum. Hunc antea montem Saturnium appellatum prodiderunt & ab eo late Saturniam terram, ut etiam Ennius appellat. Antiquum oppidum in hoc fuiſſe Saturniam ſcribitur. Ejus veſtigia etiam nunc manent tria, quod Saturni fanum in faucibus; quod Saturnia porta . . quod poſt aedem Saturni* &c. Graece quoque Κρόνιος ſalutatus, teſte Dionyſio Halic. L. I. O.

Soractes

Porphyrion ad Horatii L. I. od. 9. verſ. 2. *Eſt autem hic mons in Phaliſcis.* Cruquianus enarrator; *Soracte) Mons eſt in Faliſcis Flaminiae vicinus, in quo Apollo colebatur. Ut,*

Summe deûm ſancti cuſtos Soractis Apollo.

HESSEL.

Strabo L. V. p. 226. ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστίν. Plinius L. VII c. 2. *Haud procul urbe Roma in Falifcorum agro familiae funt paucae, quae vocantur Hirpi: hae facrificio annuo, quod fit ad montem Soractem Apollini, fuper ambuftam ligni ftruem ambulantes non aduruntur.* GRONOV.

Quod autem Apollini facrificium fieri fcribit Plinius atque Solinus poft ipfum in polyh. c. 8. id in honorem Feroniae in luco hujus Dei peragi narrat Strabo. Poft verba enim, a Gronovio allata addit: Φερωνία πόλις ἐστὶν ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένῃ σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὸν ἱεροποιίαν ἔχον. Refert dein ritum eundem, quem ex Plinio recitavimus. Facit cum hoc Virgilius, apud quem ita precatur Aruns Aen. L. XI. v. 785.

Summe Deum fancti cuftos Soractis Apollo,
Quem primi colimus, cui pineus ardor acervo
Pafcitur & medium freti pietate per ignem
Cultores multa premimus veftigia pruna.

Adjicit heic Servius: *Ifte quidem hoc dixit, fed Varro ubique expugnator religionis ait, eum quoddam medicamentum defcribit; eo uti folent Hirpini* (legendum forfan & hic *Hirpi* cf. fane Harduinus ad cit. Plinii loc.) *ambulaturi per ignem, medicamento plantas ungunt.* cf. porro Silius Ital. L. V. v. 175. Pugnat pro Apolline quoque Cluverius Ital. ant. L. II. c. 3. Veterem fi audias Scholiaften Horatii ad L. I. od. 9. *Sorax* olim dictus mons eft, dein *Soractes.* Apud Horatium neutrali forma effertur, *candidum Soracte.* Nominis originem a Ditis patris cognomine derivant, quo is *Soranus* eft vocatus. Hirpini quoque Sorani dicti, tefte Servio ad Virgilii l. c. Hodie *il Monte di S. Silveftro* vocatur. Apud Harduinum l. c. dicitur *il monte di S. Orefte*, apud Ortelium *il monte di S. Trefto*, forfan per errorem. De fonte ejus, peftiferum emittente halitum, Plinius L. XXXI. cap. 2, *Varro tradit, ad Soracten effe fontem, cujus fit latitudo quatuor pedum. Sole oriente eum exundare, ferventi fimilem, aveifque, quae guftaverint, juxta mortuas jacere.* O.

Sarnus

v. *Sarnus Nuceriae* in fluminibus. HESSEL. Apud Boccacium haec: *Sarnus mons est medius inter Pompejanum agrum & Salernitanum; ex quo magnus* (potius *magno* legendum) *cum murmure Sarnus erumpit fluvius; apud Sarnum oppidum in montis radicibus constitutum.* De Sarno fluvio, urbe, monte fuse satis actum supra pag. 190. O.

Sipylus

Sic est legendum. Graece enim Σίπυλος. *Sypilus* edit. Flor. & Tolos. perperam. HESSEL. Σίπυλος, πόλις Φρυγίας . . . τὸ ἐθνικὸν Σιπυληνὸς καὶ Σιπυληνοί. ita Stephanus Byz. qui ad Hellanicum auctorem provocat. Holstenio τὸ Σιπυληνοὶ suspectum est; legere mavult Σιπυλεύς. Sipylenae cognomen tribuitur Cybelae, ut notum. Inter alia in foedere Smyrnensium & Magnesiorum occurrit inter marmora Arundeliana: ΟΜΝΥΩ ΔΙΑ . . . ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΣΙΠΥΛΗΝΗΝ. In nummo apud Golzium, ubi adscriptum ΣΟΠΥΛΟΣ, reponendum ΣΙΠΥΛΟΣ ac de laudata urbe intelligendum, Holstenii quoque opinio fert. Sipylus vel Sipylum, ut Plinio vocatur, oppidum terraemotu subversum fuit; frustra enim de monte Sipylo id intelligendum modo censet Casaubonus ad Strabonem L. I. p. 58. καὶ Σίπυλος κατεστράφη κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν. clarissime enim Plinius L. V. c. 29. *Interiere intus Daphnus & Hermesia & Sipylum, quod ante Tantalis vocabatur, caput Maeoniae, ubi nunc est stagnum Sale: obiit & Archaeopolis substituta Sipylo.* cf. idem L. II. c. 91. & Aristoteles meteorolog. L. II. c. 8. Sua aetate quoque Magnesiam ad Sipylum terrae tremoribus dejectam, quum duodecim urbes una eademque strages deleret, Strabo commemorat L. XII. p. 578. Cujus quidem rei praeterea meminit Tacitus Annal. L. II. c. 47. Extat & basis marmorea colossi, quem Tiberio Caesari instauratae urbes locarant, quam duodecim geniis muliebribus sive Junonibus decora-

decoratam exhibet Gronovius Antiq. Graec. T. VII. Reſtitutam Magneſiam deinceps floruiſſe, nummi ejus loquuntur, quorum ſeries a Caligula ad Gallienum uſque procedit; notantur autem ſic: ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠΥΛΟΥ adſcripto Praetoris nomine. v. Vaillantii NN. Impp. Augg. & Caeſſ. a populis Graece loquentibus percuſſa. fol. Amſt. 1700. Ad montem ipſum quod attinet Sipylum, male ad Maeandrum locatur ab Ortelio; Hyllo enim fluvio rigabatur Magneſia, quae hodieque priſtini nominis memor vocatur *Magniſa.* Sipylum recte vindicat Lydiae noſter; Phrygiae qui adſcribunt, paullo latius loquuntur. *Ceraunium* prius dictum, & a Sipylo Agenoris & Dioxippae filio, qui in iſto ſibi ipſe fauces fune fregerit, alterum id nomen accepiſſe, Plutarchus in Maeandro docet. *Phlegraeum campum* quoque dictum ab Ariſtotele, refert Ortelius. perperam, ſi quid video. Pars Phrygiae quidem κατακεκαυμένης nomen tulit olim; ſed apud Stagiritam Phlegraei Campaniae campi intelligendi ſunt. En locum: τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον, γενομένου σεισμοῦ, τὰ περὶ Σιπύλου ἀνετράπη καὶ τὸ καλούμενον Φλεγραῖον πεδίον, καὶ τὰ περὶ τὴν Λιγυστικὴν χώραν &c. Hodie Sipylus, *Sipuli Dag.* Fuit & Sipylus mons Peloponneſi, ſi audias Ortelium; ſed, inſpecto Pauſania, falſum eſſe clariſſimum virum didici. O.

Steſiarus

Non equidem montem nomine Steſiarum memini. Quidni ſub hoc lateat *Stympha* mons; de quo conſulendus eſt Cellarius Geogr. ant. L. II. c. 13. HESSEL. Non video, quo Boccacii exemplo uſus ſit Ortelius, qui apud iſtum *Steſianus* legi ſcribit. Equidem in antiquiſſimo, Rhegienſi ſcilicet, a. 1481. excuſo, haec deprehendo: *Steſſiarus mons eſt Moloſſorum.* Quid de conjectura Heſſelii dicam, non ſat ſcio. Apud Boccacium ſequitur verba mox laudata articulus iſte: *Stymphalon mons eſt Arcadiae* - - - ut ſic facile praecedere potuerit: *Stympha mons eſt Moloſſorum.* Verum nec tale quid in ſcriptis libris reperit Boccacius, nec ullo modo, quos no-

vimus, in hoc nomine variant. Stympha, hodieque *Stymphe*, inter alios memoratur Straboni L. VII. p. 325. παραῤῥεῖ τὴν Ἀμβρακίαν ὁ Ἄραχθος ποταμὸς - - -. ἀρχόμενος ἐκ Στύμφης ὄρους καὶ τῆς παρωρείας. Dividebat Theſſaliam ab Epiro. v. Palmerius ad l. c. O.

Tarpejus

v. *Saturnius*. In MS. Revii eſt: *Romae unus ex VII. montibus*. in editione Flor. deeſt *unus*. HESSEL. Loca Varronis & Feſti vide ſupra in *Saturnio*. Ταρφαῖον ſcribi a Stephano Byz. refert Ortelius. recte, ſed is de Tarpeio monte ne cogitavit quidem. Τάρφη πόλις Λοκρῶν memoratur ipſi, cujus τὸ ἐθνικὸν, Ταρφαῖος. Virginis Tarpeiae fatum, de quo Livius L. I. c. 11. in nummo Tituriae gentis expreſſum cernitur. v. Vaillant. NN. familiar. Carmine quoque proſecutus eſt Propertius L. IV. eleg. 4.

Tarpeium nemus & Tarpeiae turpe ſepulchrum
Faber & antiqui limina capta Jovis.

& quae ſequuntur. Uti hic Tarpeium nemus, ſic ſaepe alibi Tarpeia rupes, arx Tarpeia vocatur: Tarpejus quoque Jupiter pro Capitolino nonnunquam dictus, ut in iſto Praeneſtino apud Gruterum pag. LXXII. n. 5.

TU QUI TARPEIO COLERIS VICINA TONANTI
VOTORUM VINDEX SEMPER FORTUNA MEORUM
ACCIPE QUAE PIETAS PONIT TIBI DONA MERENTI.

reliqua vide. O.

Taenarus

Iſaac. Tzetzes ad Lycophronem v. 1106. Ταίναρον) Ἀκρωτήριον Λακωνικῆς, ἔνθα φησὶ κάθοδον εἶναι ᾅδου. Scholiaſtes Pindari ad Pyth. od. 4. verſ. 310. Καὶ ὁ μὲν Περικλύμενος ἐκ Πύλου, ὁ δὲ Εὔφημος ἐκ Ταινάρου, ὅ ἐστιν ἀκρωτήριον τῆς Λακωνικῆς, παρεγένοντο. Scholiaſtes Apollonii Rhod. ad L. I. verſ. 102. Τούτου δὲ γίνεται Ταίναρος· ἀφ' οὗ Ταίναρον καλεῖται ἡ πό-

λις καὶ ἡ ἄκρα καὶ ὁ λιμήν. Servius ad Virgilii Georg. L. IV. verſ. 467. *Taenarus Laconiae promontorium eſt circa finem Maleae, ubi inferorum dicitur eſſe deſcenſus.* Philargyrius: *In Taenaro enim promontorio Laconiae demonſtratur alta quaedam vorago, per quam emerſiſſe Hercules ab inferis dicitur, quum duceret Cerberum.* Acron ad Horatii L. I. od. 34. verſ. 10. *Taenarus promontorium Laconiae, per quod deſcenſus eſſe ad inferos fertur. Ut Virgilius:*

Taenarias etiam fauces, alta oſtia Ditis.

Porphyrion: *Taenari ſedes) Inferi intelligendum, quia per Taenarum Laconiae promontorium deſcenſus ad inferos fertur.* Cruquianus interpres: *Taenari) Inferi, quia per Taenarum Laconiae promontorium deſcenſus ad inferos eſſe fertur.* Lutatius ad Statii Theb. L. II. verſ. 44. *Taenarus locus Laconiae, in quo aditus dicitur eſſe inferorum. . . . Inde mons exurgit, qui Taenaros dicitur.* HESSEL. Rationem commenti aperit Boccacius: *Taenarus Laconiae promontorium eſt circa finem Mallei* (lege *Maleae*) *montis, in quo quia hiatus eſt, & ex eo agente ſpiritu quidam audiuntur rumores & murmura progredi, inferorum veteres dixere deſcenſum.* Taenarum promontorium, hodie *capo Matapan*, tangit Strabo L. VIII. p. 363. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῆς παραλίας τὸ μὲν Ταίναρον ἀκτή ἐστιν ἐκκειμένη· τὸ ἱερὸν ἔχουσα τοῦ Ποσειδῶνος, ἐν ἄλσει ἱδρυμένον· πλησίον δ᾽ ἐστὶν ἄντρον, δι᾽ οὗ τὸν Κέρβερον ἀναχθῆναι μυθεύουσιν ὑφ᾽ Ἡρακλέους ἐξ ᾅδου. Fuſe id deſcribit Pauſanias in Laconicis, qui, quum cap. 14. oſtendiſſet, nomen ipſi a Taenaro, cujus monumentum in eo ſpectabatur, ortum, dein cap. 25. in fabulae de Cerbero originem inquirit. Hecataeus ſcilicet Mileſius immanem in ſpelunca montis ſerpentem delituiſſe retulit, hominibus infeſtum, quem ad Euryſtheum pertraxerit Hercules. Ipſe Pauſanias Graecorum in fingendo audaciam miratur, quod ibi, unde Plutonis canem eductum fabulati ſunt, ne quidem meatus ſubter terram per eam ſpecum ſubeat. Quicquid ſit, graphice iſtam leti viam & ad Plutonia regna aditum pingit Seneca in Herc. Fur. Act. III. v. 662. ſeq.

Spartana tellus nobile attollit jugum,
Densis ubi aequor Taenarus silvis premit;
Heic ora solvit Ditis invisi domus,
Hiatque rupes alta, & immenso specu
Ingens vorago faucibus vastis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non coeca tenebris incipit primo via:
Tenuis relictae lucis a tergo nitor
Fulgorque dubius solis afflicti cadit,
Et ludit aciem - - - -

Porro in Taenaro varia monumenta fuisse scribit Pausanias; fontem quoque, qui olim introspicientibus portus & naves spectandas praebuerit. Tandem spatio XL. circiter stadiorum a promontorio Taenarum oppidum fuisse idem adjicit, ipsius aevo salutatum Καινήπολις. cf. & Procopius de B. Vandal. L. I. c. 13. Meminit jam Taenari Homerus hymno in Apollinem v. 411. ubi vocat:

Χῶρον τερψιμβρότου Ἠελίοιο
Ταίναρον, ἔνθά τε μῆλα βαθύτριχα βόσκεται αἰεὶ
Ἠελίοιο ἄνακτος. . . . .

Hodie is locus *porto de Qualeis* vel *porto delle quaglie*, ob coturnicum copiam, vocari solet. In promontorio, ut hoc addam, nigri marmoris proventus est abundans, Taenarii nomine noti. v. Strabo L. VIII. p. 367. & Plinius L. XXXVI. c. 18 & 22.

Tmolus

Scholiastes ad Il. L. II. v. 866. Τμῶλος ὄρος Λυδίας, ἀφ' οὗ καταφέρεται ὁ Πακτωλὸς ποταμός. cf. id. ad L. XX. v. 385. porro Servius ad Virgilii Georg. L. I. v. 56. *Sed Tmolus est mons etiam Lydiae circa oppidum Sardis.* Item Eustathius ad haec verba Dionysii perieg. v. 830.

Μηονίη δ' ἐπὶ τῇσιν ἐπ' ἀντολίην τετάνυσται,
Τμώλῳ ὑπ' ἠνεμόεντι· τόθεν Πακτωλὸς ὁδεύων
Χρυσὸν ὁμοῦ δίνῃσιν ἐφελκόμενος κελαρύζει.

Equidem miror, Cellarii diligentiam accuratissimam videri fugisse locum Stephani Byzantini, ita sese habentem; Τύμωλος, οὕτως ὁ Τμῶλος κατὰ ποιητικὸν σχηματισμόν. Quo considerato scribi debet *Tymolus;* non autem *Timolus*, ut apud illum scribitur geogr. antiq. L. III. cap. 4. Sic quoque Τύμωλος est in epigrammate Graeco, quod ad Stephanum exhibuit Holstenius. Attamen vide sis Erythraei indic. in Virg. in voc. *Tmolus.* Euripides in Bacch. v. 461.

Τὸν ἀνθεμώδη Τμῶλον οἶσθά που κλύων.

vino insignis) v. Ovidius met. L. VI. v. 14.

Deseruere sui Nymphae vineta Tymoli.

cf. & Silius L. VII. v. 209. & Seneca Phoen. v. 602. HESSEL.

Nihil usquam habere Lydiam, quod memoratu sit dignum, scribit Strabo L. I. c. 92. praeter auri ramenta, quae Tmolus deferre soleat. Pseudargyrum quoque in eo nasci, testatur idem L. XIII. p. 610. Praestantis vini feracem praedicat L. seq. p. 637. De situ haec p. 625. Ὑπέρκειται δὲ τῶν Σάρδεων ὁ Τμῶλος εὔδαιμον ὄρος ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ, σκοπὴν ἔχων ἐξέδραν λευκοῦ λίθου Περσῶν ἔργον, ἀφ᾽ οὗ κατοπτεύεται τὰ κύκλῳ πεδία καὶ μάλιστα τὸ Καϋστριανόν. Huc facit & Ovidius metam. L. XI. v. 150 seq.

Nam, freta prospiciens, late riget arduus alto
Tmolus in adscensu, clivoque extentus utroque,
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypaepis.

Quae de auro adjicit Strabo, quod ex eo Pactolus derivat, occupavimus pag. 170. Omnigenis feris refertum Tmolum Plutarchus scribit in *Pactolo*, eumque, *Carmanorium* prius adpellatum, a Tmolo, Lydiae rege, Martis & Theogones filio, in eo sepulto nomen adscivisse. Eleganti prosopopoeïa utitur Ovidius, quum l. c. Tmolum in certamine Panis & Apollinis judicem sedere jubet. v. 163.

Monte suo senior judex consedit, & aures
Liberat arboribus, quercu coma caerula tantum
Cingitur, & pendent circum cava tempora glandes.

& quae sequuntur. Tmoli cacumen vocari *Tempsin*, auctor est Plinius L. VII. c. 48. Hodiernum nomen montis est *Bozdag* sive *mons laetitiae*. Leunclavio *Tomalitze* salutari, refert Ortelius. Tmolum urbem quoque monti adjectam fuisse, tum ex Tacito aliisque scriptoribus, tum ex basi Tiberio locata, cujus mentio facta a nobis pag. 168. in qua inter restitutas ab eo urbes nominatur ΤΜΩΛΟΣ, probat Cellarius N. O. A. L. III. c. 4. Adde, nummum quoque extare Sabinae Augustae, memoratum Wheelero in itinerario n. 90 & Vaillantio in NN. Imp. Graecis, qui praefert nomen ΤΜΩΛΙΤΩΝ. O.

Taburnus

Lege Cellarium G. A. L. II. cap. 9. & Vlitium ad Gratii Fal. cyneg. v. 509. ubi

- - - *Caudini saxa Taburni.* HESSEL.

„ Gratius l. c. non amoenum & oliviferum describit, sed „ tanquam horridum & vel furculis Caudinis congruentem. „ Habet tamen & Vibius, quo se patrono tueatur. Vir„ gilius Georg. L. II. v. 38.

„ - - - *juvat Ismara Baccho*
„ *Conserere, atque olea magnum vestire Taburnum.*

„ ubi Servius: *significat, etiam montuosa & aspera loca ten*„ *tanda* ad culturam *esse*. Quod vero interpretum hic Cam„ paniae, ille Apuliae tribuit Taburnum, errant, qui au„ ctore Gratio Caudinus est, prope Caudium existens in „ Samnio. „ Haec Cellarius. Verum Vibius, mea quidem sententia, male se tuebitur Virgilio, qui non olivae feracem scribit montem, sed impatientem; si quidem tentandum praecipit. Porro Servius, judice Camillo Peregrino de Campania Fel. Diss. II. c. 26. latius locutus esse videtur, suique aevi Campaniam, quod & fecerit alibi, intellexisse. Recte autem Vibium attribuere Samnitibus Taburnum adjicit; quippe qui inter Caudium fuerit & Beneventum. Idem hodie *Taurno* vocari perhibet. Aliis *Tabor* item *Taburo* sa-

lutatur, teste Ortelio. At *Liburnum* dici Polybio, quod hic tradit, in eo ipsi haud assentio. Liburnus is prope Luceriam fuit, remotior a Caudio. O.

Taygeta

Taygetus Laconiae, Barthius ad Claudianum de Bello Getico v. 193. ed. Hanov. *Taygeta* Virgilio mons iste dicitur Georg. L. II. v. 487. ex quo fluvium fecit noster supra pag. 19. cf. pag. 208. Servius tamen ad eum locum sic: *Taygeta*) *mons Laconum Libero & Baccho sacratus.* Eadem referunt Philargyrius ad L. III. v. 44. & Lutatius ad Statii Theb. L. VIII. v. 437. & ad L. X. v. 497. Scholiastes quoque Pindari ad Pyth. Od. I. v. 123. Ταΰγετον ὄρος Λακωνικὸν, οὗ καὶ Ὅμηρος μέμνηται·

Ἡ κατὰ Τηΰγετον περιμήκετον - - -.

item scholiastes Callimachi ad hymn. in Dian. v. 188. Τηΰγετον) ὄρος Λακεδαίμονος. HESSEL. Strabo hunc montem ita describit L. VIII. p. 363. Τούτων (Θυρεάδων) δ' ὑπέρκειται τὸ Ταΰγετον· ἔστιν δ' ὄρος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὑψηλὸν καὶ ὄρθιον, συνάπτον κατὰ τὰ προσάρκτια μέρη ταῖς Ἀρκαδικαῖς ὑπωρείαις· ὥστε καταλείπεσθαι αὐλῶνα, καθ' ὃν ἡ Μεσσηνία συνεχής ἐστι τῇ Λακωνικῇ. Ὑποπέπτωκε δὲ τῷ Ταϋγέτῳ ἡ Σπάρτη ἐν μεσογαίᾳ καὶ Ἀμύκλαι - - - Nomen monti unde sit inditum, non Plutarchus modo in Eurota, sed Pausanias quoque aperit L. III. c. 1. Scilicet Taygetam Nympham a Jove vitiatam in cacuminibus Amyclaei montis resti vitam finiisse narrant. Ejus filius Lacedaemon fuisse scribitur. Aptissimum venationi Taygetum idem refert L. c. c. 20. De summo ejus vertice ibidem haec: ἄκρα δὲ τοῦ Ταϋγέτου Ταλετὸν ὑπὲρ Βρυσεῶν ἀνέχει· ταύτην ἡλίου καλοῦσιν ἱεράν, καὶ ἄλλα τε αὐτόθι ἡλίῳ θύουσι καὶ ἵππους. O.

Tetricus

v. Cellarium geogr. ant. L. II. c. 9. *Tettica* editio Florent. male. HESSEL. Boccacius: *Tetricus mons Sabinorum est asperrimus* Hausit ex Servio ad Virgilii locum, quem ad *Himellam* fluvium attulimus supra pag. 127. ubi sic: *Tetricus mons in Piceno asperrimus. Unde tristes homines tetricos dicimus.* Virgilio quum *Tetrica* dicitur, forsan rupes intelligitur, ut habet Silius L. VIII. v. 418. Hodie *il monte di S. Giovanni, Severo* & *Nero* appellari tradit Leander. cf. Ortelius. Holstenio est horrendum illud adspectu montis jugum, quod inter montem Sibyllae & Asculum super reliqua Apennini juga emicat. v. Cellarius. O.

Tenitrus

Etsi repetat totidem fere verbis Boccacius, nihilo minus nullum uspiam huic monti praesidium invenio. Dyrrachii viciniam in superioribus hinc inde illustrare ex Vibio licuit, ut in *Genuso, Icano* vel *Isamno*, *Mathi* fluviis; *Aecito*, rectus *Achrido*, lacu; *Borea* vel *Bora* & *Eridano* montibus: contra in aliis aquam nobis haerere, ingenue sumus professi, quo pertinet e fluviis *Alto* & *Ululeus*; e montibus *Pylartes*, cui heic accedit *Tenitrus.* O.

Velinus

Recensitus jam est mons Aventinus, Coelius, Exquilinus, Palatinus, Quirinalis, Capitolinus: recensendus igitur restat mons, seu potius collis Viminalis; cujus quidem loco Vibio est Velinus. Ab homine meo facit aliquantum Festus in *Septimontio* ac *Septimontium*, ut & Paulus in *Septimontium.* De Veliis autem adeatur Georg. Fabricii Roma pag. 28. nec non Alex. Donati Rom. vet. ac rec. L. II. cap. 16.

Unus) deficit in editione Florentina. HESSEL. Velia, Graece Ἐλία, ad sinum Paestanum sita urbs, Zenonis Elea-

tae patria. Haec notiſſima. Minus nota Velia, locus Romae, cujus meminit Dionyſius Halic. L. V. Montem fuiſſe vel collem ſane, patet ex Livio, qui L. II. c. 7. ubi Valerium Publicolam Cs. in ſuſpicionem veniſſe ſcribit, ita: *Regnum eum affectare, fama ferebat: quia nec collegam ſubrogaverat in locum Bruti, & aedificabat in ſumma Velia.* cf. & Plutarchus in Publicola. Rem conficit Varro de L. L. L. IV. c. 8. Ubi enim de Palatio haec narraſſet, quae ſupra ad Palatinum montem adferenda fuerant: *Quartae regionis, Palatium, quod Palantes cum Evandro venerunt, aut quod Palatini, qui & Aborigines, ex agro Reatino, qui appellatur Palatium, ibi conſederunt. Sed hoc alii a Palatia uxore Latini putarunt. Eundem hunc locum a pecore dictum putant quidam; itaque Naevius Balantium appellat.* tum ſubjungit haec: *Huic Germalum & Velias conjunxerunt & in hac regione ſacriportus eſt, & in ea ſic ſcriptum: Germalenſis quinticepſos apud aedem Romuli. Vilienſis ſexticepſos in Velia, apud aedem Deum Penatium . . . Veliae unde eſſent, plures accepi cauſſas, in queis, quod ibi paſtores Palatini ex ovibus ante tonſuram inventam vellere lanam ſint ſoliti.* Itaque Velia ſumma vel Veliae conjunctae Palatino monti Velinum montem arguunt. De hoc ipſo intelligendum monumentum Ancyranum apud Gruterum pag. CCXXXII. & apud Chiſhull in Antiquitatib. Aſiaticis pag. 174. IN. SUMMA. SACRA. VIA. AEDEM. DEUM. PENATIUM. IN. VELIA. AEDEM. JUVENTUTIS. AEDEM. MATRIS. MAGNAE. IN. PALATIO. FECI. Inde quoque Velina dicta tribus apud Livium ep. L. XIX. *Duae tribus adjectae ſunt Velina & Quirina.* Ejus frequentius, quam ſcriptores, meminere marmora. Exemplo ſit apud Gruterum pag. LXVI. 7.

L. CALVISIVS. L. F.
VELINÁ. SECVN
DVS. &c.

plura index Scaligeri dabit. Illud denique reſtat expediendum, qui Vibio Velinus mons ex VII. unus Romae dicatur,

cujus rei, credo, non facile quiſquam antiquum teſtem produxerit. O.

Veſulus

Apuliae) *Liguriae* ſcribendum eſſe videtur, auctore Servio ad Virgilii Aen. L. X. v. 709. *Veſulus autem mons Liguriae eſt juxta Alpes.* v. Ruaeum quoque ad v. 708. HESSEL.

Duo fuiſſe Veſulos montes arbitratur Ortelius, alterum inter Alpes, Plinio & Solino memoratum, alterum Apuliae, de quo Vibius. Mihi apud hunc noſtrum haerere manifeſtum errorem turpiſſimumque, perſuaſum eſt pro certo. Reſpice ad ea, quae pag. 339. de hoc eodem Veſulo adnotavimus. O.

AD GENTES

Vibius Sequester in libro de populis laudatur a Barthio ad Claudiani panegyr. in III. Consf. Honorii v. 54. HESSEL.

Agathyrsi

Servius ad Virgilii Aen. L. IV. v. 146.

- - - *mistique altaria circum*
Cretesque Dryopesque fremunt pictique Agathyrsi.

Agathyrsi populi sunt Scythiae, colentes Apollinem Hyperboreum, cujus logia, id est responsa feruntur. Picti autem, non stigmata habentes, sicut gens in Britannia, sed pulcri, hoc est, cyanea coma placentes. HESSEL. In assignanda Agathyrsis regione sua sic satis convenit priscis. Neuris & Tauris & Gelonis & Budinis & Sauromatis eos jungit Herodotus L. IV. c. 102. Sarmatiae autem Europaeae adscribit istos & secludit a Scythia. Vide, quae cap. 100. dicat: ἤδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἴστρου τὰ καθύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα ἀποκληΐεται ἡ Σκυθικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων· μετὰ δὲ, Νευρῶν &c. Mela L. II. c. 1. *Maeotidis flexum Agathyrsos & Sauromatas ambire* docet. Simili modo inter gentes inde ab Istro ad ostium usque Maeotidis paludis habitantes recensentur apud Dionysium perieg. v. 304. seq. enarrantur

Γερμανοὶ, Σαρμάται τε, Γέται θ' ἅμα, Βαστάρναι τε,

porro nominantur Daci & Alani & Tauri, tum

Τῶν δ' ὕπερ ἐκτέταται πολυίππων φῦλον Ἀλανῶν,
Νευροί θ', Ἱππόποδές τε, Γελωνοί τ' ἠδ' Ἀγάθυρσοι.

Accinit his Marcianus Heracleota: παροικοῦσι τὸν Χέσυνα ποταμὸν οἱ Ἀγαθυρσοὶ (recte sic Hudsonius loco corrupti Ἀγαθοσοὶ) τὸ ἔθνος τῆς ἐν Εὐρώπῃ Σαρματίας ὄντες. Tandem Plinius L. IV. c. 12. quoque post Neuros, Gelonos aliosque ponit *caeruleo capillo Agathyrsos.* In hac omni scriptorum serie proxime Maeotidem paludem eos collocat Mela; reliqui magis ad boream retrahunt. Ptolemaeus L. III. c. 5. eos-

dem quoque Sarmatiae Europaeae adſcribit; aſt idem L. VI. c. 14. ipſis ſedem in Scythia intra Imaum attribuit, a priori multum diſtantem. Neque quicquam eſt, quod impediat, quo minus ejus gentis pars aliqua ad ortum magis receſſerit. Interim non tacendum, poſteriori loco interpretes antiquos legere *Alanorſos*, quos forſan in *Agathyrſos* librarii homines transmutarunt. Demum Stephanus Byz. ad Haemum Thraciae allegat iſtos: Ἀγάθυρσοι, ἔθνος ἐνδοτέρω τοῦ Αἵμου. Unde id deſumſerit, non video. Agathyrſos Geloſque a duobus filiis Herculis Agathyrſo & Gelono, quorum mentio apud Herodotum L. IV. c. 11. dictos, tradit Euſtathius ad Dionyſii l. c. addit tamen, forſan ἀπὸ τῶν θύρσων τοῦ Διονύσου appellatos priores. Horum ritus & mores nonnullos eodem libro c. 104. recenſet Herodotus. Alios addit Mela l. c. *Agathyrſi ora ortuſque pingunt, ut quiſque majoribus praeſtat, ita magis vel minus; ceterum iiſdem omnes notis, & ſic, ut ablui nequeant.* Caeterum *Agathyrſum* Siciliae urbem habet Strabo L. VI. p. 266. Alii *Agathyrſam* vocant. v. Stephanus Byz. & ad eum Berckelius. O.

Scythae) ſic MS. Med. & ſic ſcribere ſolet Sequeſter. GRONOV.

partis) Facit ad ſaepius iteratum illud Sequeſtris Cicero Tuſc diſp. L. I. c. 39. *Apud Hypanim fluvium, qui ab Europae parte in Pontum influit* &c. HESSEL.

Acarnanii

Nullibi, quod ſciam, legere eſt Acarnaniae ἐθνικὸν *Acarnanus.* Male vulgo apud Vibium *Acarnani.* Recte MS. Rev. *Acarnanii.*

Epeirotae) v. Cellarius G. Ant. L. II. c. 13. HESSEL.

Acarnanes ab Epirotis omni aevo fuere diſtincti, licet illis vicini eſſent. v. Strabo L. VIII. p. 334. Ἔφορος μὲν οὖν ἀρχὴν εἶναι τῆς Ἑλλάδος τὴν Ἀκαρνανίαν φησὶν ἀπὸ τῶν ἑσπερίων μερῶν· ταύτην γὰρ συνάπτειν πρώτην τοῖς Ἠπειρωτικοῖς ἔθ-

νεσιν. Imo discrimen, quod inter ipsos intercessit, magis etiam illustrat idem Geographus, quum supra Acarnaniam & Aetoliam Thesprotios, Cassopaeos, Amphilochos & Athamanes sitos refert Epiroticas gentes, ἠπειρωτικὰ ἔθνη L. VII. p. 321. Ptolemaeus tamen Acarnanes Epirotis accenset. L. III. c. 14. cui sententiae ut accedit Vibius, ita ansam subministrasse videtur illud, quod Acarnanes *Ephyrorum* usi sunt nomine, Hesychio teste, Ἐφύρους, τοὺς Ἀκαρνᾶνας. Hesychius v. Ἐφύρους. Si quis porro quaerat, qui factum, ut Ephyri salutarentur Acarnanes, reponemus, forsan id inde ortum, quod ex Ephyra urbe Thesprotiae (haec autem ad Epirum spectabat v. Strabo L. c. p. 324.) emissa colonia ad Acarnanes pervenisset, sanguinemque cum iis & genus miscuisset. v. Stephanus Byz. v. Ἔφυρα. Sed & alia succurrit ratio, ob quam Epirotis accensiti Acarnanes. Scilicet Amphoterus & Acarnan Alcmaonis filii in Epirum transisse scribuntur, in qua colonos collegerint, συναθροίζουσιν οἰκήτορας, quorum ope Acarnaniam condiderint. v. Apollodorus. Bibl. L. III. c. 7. p. 186. ed. Gale. S. CROIX.

Vibiani aphorismi fontem habes in Servio, qui ad Virgilium Aen. L. V. v. 298. haec: *Acarnan, Epirota: Acarnania enim est pars Epiri.* HESSEL. Contra Acarnaniam ab Epiro Mela quoque distinguit L. II. c. 3. *Ultra Aetolia, Acarnania, Epiros usque in Adriam.* Olim *Curetes* dictos Acarnanes, priusquam ab Acarnane Acheloi ex Callirhoe filia nepote hoc nomen adsciscerent, refert Pausanias L. VIII. c. 24. cf. & Scymnus Chius in orb. descr. v. 462. Huc facit & Plinius, qui L. IV. c. 1. sic: *Acarnaniae, quae antea Curetis vocabatur, oppida.* Apud Strabonem tamen L. IX. p. 429. Curetes pars Aetolorum dicuntur fuisse. Scholiastes Pindari quoque ab Aetolo, quae antea fuerit Curetis, dictam Aetoliam testatur. Contra Homero, ubi L. IX. Il. v. 525. Curetas & Aetolos discernit a se invicem, isti omnino Acarnanes sunt.

Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι,
Ἀμφὶ πόλιν Καλυδῶνα καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον.

Plura de Curetibus dabit Strabo L. X. p. 465. Ubi simul a tonsura capitis nomen sortitos narrat, Acarnanes contra inde appellatos, quod caput non tonderent. Κουρῆτας ἀπὸ τῆς κουρᾶς κληθῆναι . . . Ἀκαρνᾶνας, διὰ τὸ ἀκούρως φυλάττειν τὰς κεφαλάς. Acarnaniae nomen non prorsus evanuit; *Carnia* nunc appellatur. O.

Apuli

Continebat Apulia duas regiones, Dauniam & Peucetiam. v. Ptolemaeus L. III. c. 1. Ita quoque Strabo L. VI. p. 283. Ἀνάγκη δὲ Πευκετίων καὶ Δαυνίων μηδ' ὅλως λεγομένων, ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων πλὴν εἰ τὸ παλαιὸν, ἁπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης. Idem tamen pag. 285. Apulos distinguit a Peucetiis & Dauniis. οἱ δὲ περιοικοῦντες (τοῦ Γαργάνου κόλπου) ἰδίως Ἄπουλοι προσαγορεύονται· εἰσὶ δὲ ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις καὶ Πευκετίοις· οὐδὲ τ' ἄλλα δὲ διαφέρουσιν ἐκείνων τοῖς νῦν· τὸ δὲ πάλαι διαφέρειν, εἰκός. Apuliam istam bipartitam una cum Messapia veteres saepe nuncuparunt *Japygiam*. v. Polybius in Hannibal. L. III. c. 88. Virgilius Aen. L. XI. v. 247. Plinius Apulorum genera tria constituit L. III. c. 10. Teanos, Lucanos, Daunios. Daunia vetus hodieque Apuliae nomen retinet, dicta *la Puglia, la Pouille;* alias & *Capitanata* salutatur. Peucetiae nunc respondet *terra di Bari.* Nomen Apuliae tum Graeci tum Romani vulgo simplici elemento pingunt, rarius duplici, ut Mela L. II. c. 4. & Lucanus passim. In Dacia municipium fuit *Apulum Augustum*, cujus frequenter meminère lapides, prope Albam Juliam eruti. O.

Aethiopes

Indi Asiae) Loquitur Sequester de gente Aethiopum ad orientem versus, non autem generatim de Aethiopia. Servius ad Virgilii Aen. L. IV. vers. 481. *Aethiopum*) *Aethiopiae duae sunt, una circa ortum solis, altera circa oceanum in Mauritania, quam nunc dicit. & dicta Aethiopia a colore populorum, quos solis vicinitas torret. Graece enim* αἴθειν

torrere, ὄψ *adſpectus*, *dicitur*. Probus ad Georg. L. II. v. 120. *Aethiopia ſita eſt ab oriente hiberno ad occidentem hibernum ſub ipſo meridiano.* Lutatius ad Statii Theb. L. X. v. 84.

Stat ſuper occiduae nebuloſa cubilia noctis,
Aethiopaſque alios, &c.

Aethiopaſque alios) *Mauros dicit occidentales.* Euſtathius ad Dionyſii orb. deſcript. verſ. 179 & 180.

τόθι γαῖα κελαινῶν Αἰθιοπήων
Τῶν ἑτέρων, τῶν ἄγχι τιταίνεται ὕδας Ἐρεμβῶν.

γαῖα κελαινῶν Αἰθιοπήων) Ὅτι περὶ τὴν Ἀραβίαν ἡ γῆ τῶν ἑτέρων κελαινῶν Αἰθιόπων, ἤγουν τῶν ἀνατολικωτέρων, ἀντιδιαστελλομένων τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοψι, καὶ γὰρ καὶ καθ' Ὅμηρον, οἱ μὲν δυσσομένου Ὑπερίονός εἰσιν, οἱ δὲ ἀνιόντος· ὡς ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Ὀδυσσείας γέγραπται. Ἐρεμβῶν) Ὅτι ἄγχι τῶν ἑῴων Αἰθιόπων, οἱ Ἐρεμβοὶ, καὶ τὰ ἀκόλουθα. adde ſis ſcholiaſten. Priſcianus perieg. verſ. 168:

Terminat haec fines rubri prope litora ponti
Latos; Aethiopum populos quos poſſidet alter;
Quem calidis juxta terris paſcuntur Erembi.

Homerus Odyſſ. L. I. verſ. 22.

Ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας
(Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονός εἰσιν, οἱ δ' ἀνιόντος),
Ἀντιόων ταύρωντε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης.

HESSEL.

Nihil hic docet Vibius, quod veterum teſtimoniis haud nitatur. Aethiopes certe locabant in India, eoſque Herodotus τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπας ſalutat, armiſque inſtruit iiſdem, quibus & Indos. L. VII. c. 70. Idem ſcite Aethiopes ſupra Aegyptum poſitos, τοὺς μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθίοπας L. VII. c. 69. ſive Aethiopes Libyae τοὺς ἐκ τῆς Λιβύης diſtinguit ab Aethiopibus ad ortum ſolis poſitis, ἀπὸ τῶν ἀπ' ἡλίου Αἰθιόπων. L. VII. c. 70. aut ab Indis proprie ſic vocatis, c. 65. quorum Vibius mentionem p. 35. facit, ubi ſic: *Indi pars Aſiae.* In univerſum veteres omnibus ad ae-

quatorem ſitis gentibus Aethiopum nomen indidere. v. Strabo L. I. p. 31. S. CROIX.

Aegyptii

Aegyptii) ſic MS. Revii. Stephanus Byz. in Αἴγυπτος. Τὸ ἐθνικὸν Αἰγύπτιος, ὡς ἔχει τὸ ἰαμβεῖον

Δεινοὶ πλέκειν τοι μηχανὰς Αἰγύπτιοι

- - - τὸ θηλυκὸν Αἰγυπτία, καὶ τὸ Αἰγύπτιον.

HESSEL.

MS. Med. *Aegyptii*. GRONOV.

partis Aſiae) Lege Cellarium G. A. L. IV. nec non c. 1. Sequeſter facit cum Mela L. I. c. 9. *Aſiae prima pars Aegyptus inter Catabathmon & Arabas*. HESSEL. Sunt, quibus Aegyptii ad Nilum uſque Aſiae accenſendi videantur. Ita Strabo L. II. p. 126. Ἐκπλέουσι τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν ἐν δεξιᾷ μέν ἐστι ἡ Λιβύη μέχρι τοῦ Νείλου ῥύσεως. Ita porro Mela L. I. c. 1. *Hoc mari* (mediterraneo) *& duobus inclytis amnibus Tanai & Nilo, in tres partes univerſum dividitur*. & Plinius L. III. c. 1. *Intranti* (in mare mediterraneum) *dextra Africa eſt, laeva Europa: inter has Aſia. Termini amnes, Tanais & Nilus*. Proinde Aegyptus hinc foret Libyca, illinc Aſiatica. Eorum tamen magis probari doctrinam, ipſe Strabo commemorat L. I. p. 35. qui terminum Aſiae Africaeque ſtatuant Arabicum ſinum, quem natura probet ipſa. O.

Barcaei

v. Servius ad Virgilii Aen. L. IV. v. 42.

Hinc Getulae urbes, genus inſuperabile bello,
Et Numidae infreni cingunt & inhoſpita Syrtis:
Hinc deſerta ſibi regio, lateque furentes
Barcaei - - - -

ubi ſic: *Barcaei longe ſunt a Carthagine*. Hi ſecundum Titianum in Chorographia Phoenices navali quondam vicere certamine. cf. Cellarium N. O. A. L. IV. c. 2. HESSEL.

Non

Non Barcae, Graecorum in Cyrenaïca coloniae, quae postmodum Ptolemais, teste Plinio L. V. c. 5. salutata est, incolas, sed Libyae aliquem populum intelligit noster, quem Ptolemaeus Βαρκίται vocat L. IV. c. 4. ubi forte legendum. Βαρκαιάται, ut apud Stephanum Byzantinum in v. Βάρκη. S. CROIX. Cyrenen Battus condidit Theraeus, quem in regno excepit Arcesilaus filius. Hujus fratres, quos nominare videtur Stephanus Byz. struxere Barcen, teste Herodoto L. IV. c. 160. & quidem in arido loco, quod vel ex Virgilio patet, cui jungendi sunt Silius L. III. v. 251. & Claudianus de bello Gildonico v. 159. quibus *arida Barce* dicitur. Hinc nominis originem sese invenisse sibi persuadet Bochartus in Chanaane L. I. cap. 25. „ בר *bar* enim, „ sic ait, pro agro vel pro deserto tam inter Poenos po„ tuit esse in usu, quam inter Syros & Arabes. „ Imo *Marmaricae* etymon in eadem voce latere tradit. Scilicet dictum ab initio *Bar-Barca*, unde permutata littera *Marmarica*. De hac opinione Bocharti liberum cuique judicium esto. Hodieque regio ista *desertum Barca* dicitur. Jam porro Barces incolae *Barcaei* salutabantur; regio *Barcaea* & incolae *Barcaeatae*. v. Stephanus Byz. & Herodotus l. c. Ptolemaïs, quae Barcae successit, non in eodem loco structa fertur, sed in mediterraneo tractu. Scylax in periplo: Ἡ δὲ πόλις ἡ Βαρκαίων ἀπὸ θαλάσσης ἀπέχει στάδια ρ'. Ἐκ δὲ λιμένος τοῦ κατὰ Βάρκην ἐφ' Ἑσπερίδας στάδια χ'. Quod quidem non impedit, quo minus vulgo Ptolemaïs & Barce pro eadem haberi potuerint, incolis scilicet ex hac in istam translatis. Inde Strabo L. XVII. p. 837. εἶθ' ἡ Βάρκη πρότερον, νῦν δὲ Πτολεμαΐς. Apud Ptolemaeum L. IV. cap. 4. utraque recensetur tanquam tum residua, verum, quasi antiquae urbis incolae, novo recepto nomine, antiquum nomen in recens a colonis suis occupatam sedem transtulerint, invertitur oppidorum situs. In Pentapoli quippe Ptolemaïdem is locat; inter mediterraneas civitates recenset Barcen. Qua in re forsan fallitur Geographus. Porro de Barcitis ita: Κατέχουσι δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ὑπὸ τὴν Πεντάπολιν

Βαρκῖται, ἀπὸ ἀνατολῶν τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων. Vetum Hesperides ipſe prope Berenicen ponit. Nam paullo ante: Βερενίκη, ἡ καὶ Ἑσπερίδες. Nolim proinde nimium a Pentapoli remotos Ptolemaei Βαρκῖται, commodeque, meo quidem judicio, pro iiſdem cum Barcaeis poteruht accipi, nomine populi latius patente, quam oppidi. *Mauris* quum adſcribit Sequeſter Barcaeos, latiſſimo ſenſu id facit, quo ſimul in ſequentibus Garamantes & Numidas ſub Maurorum nomine complectitur. Unicum illud adjicio, *Barcanos* vel *Barcanios* quoque populos Hyrcanis propinquos occurrere apud Curtium L. III. c. 2. & Stephanum Byz. Oppidum eorum *Barce* vel *Barca*, cujus quoque mentio apud Ravennatem anonymum L. II. c. 9. O.

Chalybes

Ad Virgilium Georg. L. I. v. 58.

At Chalybes nudi ferrum (ſcil. mittunt)

Probus: *Chalybes natio Pontica.* Porro Dionyſius perieg. v. 762. &c. & 768.

Φράζεο δ' ἐκ Κόλχων καὶ Φάσιδος ἐς δύσιν ἤδη,
Εὐξείνου παρὰ χεῖλος, ἐπικλινδὸν ἔθνεα Πόντου,
Ἄχρι Θρηϊκίου στόματος - - -
Τοῖς δ' ἔπι, καὶ Χάλυβες στυφλὴν καὶ ἀπηνέα γαῖαν
Ναίουσιν, μογεροῦ δεδαηκότες ἔργα σιδήρου·
Οἱ ῥα βαρυγδούποισιν ἐπ' ἄκμοσιν ἑστηῶτες,
Οὔποτε παύονται καμάτου καὶ ὀϊζύος αἰνῆς.

Et ad hunc locum Euſtathius: Τούτους δὲ Χάλυβας ἄλλοι Χαλβίους ἐκάλεσαν (ἔθνος δέ ἐστι Ποντικὸν, παρὰ τῷ Θερμώδοντι) ἀφ' ὧν σίδηρος, φασὶν, ἐξάγεται - - - ὅθεν καὶ Χαλυβικὸς κνώδων καὶ, πλεονασμῷ τοῦ δ, Χαλυβδικὸς παρὰ τῷ Λυκόφρονι, ὁ ἐξ ἀρίστου σιδήρου &c. In ſequentibus docet apud Homerum dici Ἄλυβας. Accedat ſcholiaſtes Euripidis in Alceſt. v. 950. Χάλυβες ἔθνος τοῦ Πόντου, ἔνθα σιδήρεια μέταλλα ἐστι.

Europae) *Aſiae* ſcribendum fuiſſet. Cellarium lege L. I. c. 2. HESSEL.

Non semper in Ponto habitarunt Chalybes. Inter populos a Croeso intra Halym fluvium subactos recensentur apud Herodotum L. I. c. 28. Unde forte Croesi tempore intra Halym habitabant, postea vero mutarunt sedes & recesserunt versus Orientem, judice Palmerio ad Strabonem L. XIV. pag. 678. ubi Geographus cum Ephoro antiquo scriptore expostulat, quod is intra peninsulam Asiae in mediterraneis collocaverit Chalybes, procul versus orientem a Sinope & Amiso remotos. Idem L. XII. p. 549. qui *Chaldaei* tum dicebantur, dictos olim *Chalybes* disputat, ab Homero quoque vocari *Halizones* Iliad. L. II. v. 856.

Αὐτὰρ Ἁλιζώνων Ὀδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.

Inquirit dein in id, unde factum, ut *Alybes* pro Chalybibus appellaverit. Plinius & hos circa Thermodontem Ponticos Chalybes recenset L. VI. c. 4. & alios, quos in Troglodytis Aethiopibus locat L. c. c. 19. Demum *Chalybis* fluvii accolas Gallaecos in Hispania Chalybes nuncupatos, tradit Justinus L. XLIV. c. 3. O.

Cicones

Virgilius Georg. L. IV. v. 520. seq.

spretae Ciconum quo munere matres,
Inter sacra Deûm nocturnaque orgia Bacchi,
Discerptum latos juvenem sparsere per agros.

ad hunc locum Servius sic: *Cicones autem Thraces mulieres sunt, quae ab Orpheo spretae discerpsere eum per Liberi sacra simulata.* & Philargyrius: *Cicones gens Thraciae, a Cicone Apollinis filio dicta.* & Probus: *Cicones natio Thracum, qua oppidum est Ismarus.* Scholiastes Homeri ad Iliad. L. XVII. v. 73. Κίκονες ἔθνος Θρακικόν. cf. & ad L. II. v. 848. videndus & Silius L. II. v. 73. HESSEL. Cicones Bistoniae, quae ad Thraciam spectabat regio, assignantur in Orphei Argonauticis v. 76.

Ὀρφεῦ Καλλιόπης τε καὶ Οἰάγρου φίλε κοῦρε,
Βιστονίῃ Κικόνεσσι πολυῤῥήνοισιν ἀνάσσων,
Χαῖρε. - - -

Circa Hebrum eos locat Mela L. II. c. 2., Circa os Hebri Plinius L. IV. c. 11. cf. & Ovidius Metam. L. XI. v. 3 seq. In Ismari urbis vicinia ponit Stephanus ex mente Homeri & Marcianus Heracleota; cognominem isti urbi montem Ismara v. Ismarum habet Virgilius, loco supra pag. 329. excitato, cui adjicias velim ecl. VIII. v. 44. Imo Ismarida paludem memorat Herodotus L. VII. c. 109. Idem hic Cicones a Bistonibus sejungit, duasque gentes facit ib. c. 110. Dictos a Cicone, Apollinis filio, refert Philargyrius l. c. In India quoque a Plinio L. VI. c. 17. recensentur Cicones, quos Europaeorum colonos fuisse suspicatur Harduinus. O.

Daci

Getarum, prope Germaniam versus Istri fontes habitantium, pars quaedam *Dacorum* nomine venit, Strabonis judicio, qui prius *Davos* fuisse appellatos adjicit; Δαύους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν. L. VII. p. 304. S. CROIX. Heic loci non Δαύους sed Δάους esse legendum, disputat Salmasius in Exercitat. Plinian. Ita enim Graecis, Latinis *Davos* esse dictos. Ejus rei documentum suppeditat scholiastes Aristophanis in Acharnenses, ubi sic: Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ οἰκέται Ξανθίας, Τίβιος, Σωσίας, Δᾶος, Γέτας. Plinius L. IV. c. 12. Getas a Dacis nullo modo distinguit: *Ab eo*, inquit, scilicet Danubio, *in plenum quidem omnes Scytharum sunt gentes; variae tamen littori apposita tenuere: alias Getae, Daci Romanis dicti; alias Sarmatae* &c. Nec abludit ab hac sententia Dio Cassius L. LI. c. 22. Οἱ δὲ ἐπέκεινα Δακοὶ κέκληνται, εἴτε δὴ Γέται τινὲς, εἴτε καὶ Θρᾶκες, τοῦ Δακικοῦ γένους τῶν τὴν Ῥοδόπην ποτὲ ἐνοικήσαντες, ὄντες. Daciae situm luculenter describit Agathemerus L. II. Καὶ ἔστιν ὑπὸ μὲν τὰ δυτικώτατα τῆς Σαρματίας ἐπὶ Νότον καθιοῦσα μετὰ τὰς Ἰάζυγας τοὺς Μεταναστας ἡ Δακία, ὁριζομένη καὶ αὕτη τῷ Ἴστρῳ . . . . Ὑπόκειται δὲ καὶ τῇ Δακίᾳ μετὰ τὸν Ἴστρον ἡ ἄνω Μυσία . . . . cf. & Marcianus Heracl.

in periplo. Dacicis potissimum Trajani expeditionibus ea regio inclaruit, & ab hoc aevo in lapidibus utramque paginam facit. Nota urbs princeps Colonia Ulpia Trajana Sarmizegethusa, cujus monumenta in Danubio Pannonico Mysico collegit Comes Marsilius. Dacorum Jassiorum memoriam titulus statuae Antonino Pio dicatae, quem exhibet Gruterus pag. CCLIX. n. 8. servavit, quorum nomen oppidum *Jassy* hodieque retinet. Peculiarem gentis Dacicae morem recenset Plinius L. XXII. c. 1. *Mares apud Dacos & Sarmatas corpora sua inscribunt.* Sequiori aevo Dacia in primam & secundam vel in majorem minoremque est distributa. Prior quoque Gepidia dicta. v. Jornandes de rebus Geticis cap. 12. & Ravennas anonym. L. I. c. 11.& L. IV. c. 14. Divisa porro in Ripensem & Mediterraneam. Suidae tempore, ut refert ipse, Daci *Patzinacitae* sunt appellati. *Dacos* saepenumero media aetate vocitarunt scriptores, quos *Danos* dicere debebant, qui Angliam infestarunt occuparuntque. Contra *Daniam* dicit pro *Dacia* Ravennas anonymus L. IV. c. 17. O.

Dryopes

Virgilius Aen. L. IV. v. 146.

- - *mixtique altaria circum*
Cretesque Dryopesque fremunt.

ubi Servius: *Dryopes populi juxta Parnassum.* GRONOV.

Dryopum antiqua gens Graeciae, quam subegisse fertur Hercules, v. Apollodori Biblioth. L. II. cap. 6 & 7. non ad Phocenses spectabat, quin potius Thessalia oriunda fuit, in qua praeter quatuordecim pagos duas urbes incolebat, Heracleam ac *Dryopen*, eandem & *Hermionen* dictam, teste Stephano Byz. voce Δρυόπη. Ejus populi magna pars, novas quaesitura sedes, in Peloponnesum migravit, v. Herodotus L. VIII. c. 74. Strabo L. IX. p. 434. & in Euboeam, v. Pausanias Messen. c. 34. Quod gentis in patria remanserat, Phocensium, quibus par esse haud poterat, dominio subjectum est successu temporis, qui & ipsorum regionem

potiti. Ea res, Herodoti testimonio L. VIII. c. 31. firmata, τῆς Φωκίδος χώρης, ἥπερ ἦν τὸ παλαιὸν Δρυοπὶς, forsan Vibio sententiam, quam attulit, suggessit. S. CROIX. Dryopidem definit Dicaearchus, credo, qualis obtinuit prius, quam in Thessaliam, Peloponnesum, Euboeam imo Asiam vel migrarent vel saltem colonias mitterent ejus incolae.

Τῆς δ' Ἑλλάδος ἐστὶν Ἀμβρακία πρώτη πόλις,
Αὕτη δ' ἀποικία λέγεται τῶν Κορινθίων
Εἶναι. Κατὰ τὸν κόλπον δὲ τὸν καλούμενον
Ἀμβρακικὸν ᾤκισται μέση, σταδίους δ' ἔχει
Ἀπὸ τῆς θαλάττης ὀγδοήκοντ', ἐπιφανὲς
Δ' ἱερὸν Ἀθηνᾶς ἐστ' ἐν αὐτῇ, καὶ λιμὴν
Κλειστός· καλεῖται Δρυοπὶς ἡ χώρα δ' ὅλη.

Conveniunt haec sic satis cum testimonio Plinii, qui L. IV. c. 1. inter Epiri populos recenset Dryopes. Porro autem Carystum Euboeae eos condidisse, auctor est Scymnus Chius v. 576. In Peloponneso Asinen eorum fuisse domicilium, docemur a Strabone L. VIII. p. 373. Penetrasse in Mysiam, tradit idem L. XIII. p. 586. atque ea, quae circa Abydum fuerint, occupasse. Dryopum nomen a rege quodam Thessalico derivandum, apud Plinium legimus L. c. c. 7. vel a Dryopa Eurypyli filia, ut docet Stephanus, quod si sit, utique prima gentis sedes in Thessalia fuerit. O.

Gaetuli

Gaetuli &c.) Ita scribendum; nam Graece Γαίτουλοι & Λιβύη. Ceterum potuisset alterutra voce abstinuisse Vibius, quippe Libye est Africa. Doctrinam suam noster iterum Servio debet ad Virgilii Aen. L. V. v. 192. ubi *Gaetulis*) *Africanis; a parte totum, nam Gaetulia mediterranea est.* Eustathius quoque ad Dionys. orb. descr. v. 215.

Ἄγχι δὲ Μαρμαρίδαι προνενευκότες Αἰγύπτοιο,
Γαίτυλοί τ' ἐφύπερθε, καὶ ἀγχίγυοι Νιγρῆτες.

Ὅτι Γαίτουλοι μέγιστον ἔθνος Λιβυκόν. cf. & Cruquianus interpres ad Horatii L. II. od. 20. v. 15. HESSEL.

Non mirum; Gaetulos a Vibio ad Afros referri; etsi enim hi initio angusto spatio, quod inter Hipponensem sinum sinumque Syrtis minoris interjacebat, comprehensi sint, tempore Vibii tamen latius id gentis nomen patuit. Interim crediderim equidem, nostrum nominibus Afrorum, Maurorum, Libyum, ad designandos Africae populos promiscue uti. Strabo sollicite Mauros distinguit a Libybus, quorum nomine Gaetulos intelligit L. XVII. p. 828 & 835. Ptolemaeus Mauris Gaetulos facit conterminos L. IV. c. 6. S. CROIX. Infra Garamantes, Maurusios & Nigritas habitarunt Gaetuli, teste Strabone L. II. p. 131. & L. XVII. p. 835. Successu temporis pedetentim in maritimam oram progressi Mauretaniam utramque & Numidiam infestarunt ac occuparunt. Non fixa eis sedes erat. In quam rem Silius L. III. v. 287 seq.

Vos quoque desertis in castra mapalibus itis
Misceri gregibus, Gaetulia, sueta ferarum,
Indomitisque loqui & sedare leonibus iras:
Nulla domus, plaustris habitant, migrare per arva
Mos, atque errantes circumvectare Penates.

cf. & Sallustius de bello Jugurth. c. 18. item Mela, cui L. I. c. 4. *natio frequens multiplexque Gaetuli* vocantur. Diversis nominibus pro diversa, quam incolebant, regione veniebant. Plinius L. V. c. 2. *Gaetulos Baniuras* commemorat, atque *Autololes.* Ptolemaeus *Melano-Gaetulos* L. IV. c. 6. *Gaetulos Daras* Plinius L. V. c. 1. Plura dabit Cellarius N. O. A. L. IV. c. 8. O.

Germani

Dionysius perieg. v. 284 seq.

\- - - - ἔνθα Βρεττανοὶ,
Λευκά τε φῦλα νέμονται ἀρειμανέων Γερμανῶν,
Ἑρκυνίου δρυμοῖο παραθρώσκοντες ὀρόγκους.

cf. ad h. l. Eustathius. HESSEL. Scilicet Eustathius Germanis propinquos esse Alamannos tradit, *albas*que istorum

tribus dici Dionyſio, ut nigris opponat Aethiopibus. Porro Germanos γνησίους vel ἀδελφοὺς reddendos Graece docet, ita vocatos, quod veri ſint Galli vel Celtae, ſive Gallorum fratres, quibuſcum forma, vita, moribus conveniant. Hauſit e Strabone ſcholiaſtes; is enim L. VII. p. 290. eadem habet; Γερμανοὶ . . . μικρὸν ἐξαλλάττοντες τοῦ Κελτικοῦ φύλου, τῷ τε πλεονασμῷ τῆς ἀγριότητος καὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ξανθότητος, τἆλλα τε παραπλήσιοι καὶ μορφαῖς, καὶ ἤθεσι καὶ βίοις ὄντες οἵους εἰρήκαμεν τοὺς Κελτούς. Tum de nominis ratione eadem quae iſte refert. Contrariam vero ſententiam tuetur Tacitus in Germ. c. 2. putatque nationem Tungrorum initio ſic appellatam eſſe, ejuſque nomen dein ad omnem transiſſe gentem. Recentioribus ſcriptoribus nec Taciti nec Strabonis doctrinam facere ſatis, ad hujus l. c. notat Caſaubonus, quam in controverſiam heic nobis deſcendere non licet. Sibi ne deſit Bochartus, opinionem eorum, quibus *Germani* videntur quaſi *bellatores* dicti ex Germanico *Werre*, bellum, unde Itali habent ſuum *Guerra* & Galli *guerre*, iſtam opinionem, inquam, ita ſuam facit, ut radicem vocis in Hebraico גרה, *miſcuit* & התגרה *contendit*, *bellavit*, latere pronuntiet. *Germanos* ad Sarmates & Getas uſque transfert Dionyſius loco ſupra pag. 379 allato. In Perſicis gentibus *Germanii* recenſentur Herodoto L. I. c. 125. *Germanes*, Indorum Philoſophi, Straboni L. XV. p. 712. O.

Getae

De Getis v. Silius L. II. v. 75.

- - - *ſpreti Ciconeſque Getaeque,*
Et Rheſi domus, & lunatis Biſtones armis.

Euſtathius ad Dionyſii orb. deſcr. v. 304. ὅτι τοὺς Γέτας Διονύσιος μὲν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἴστρου οἶδεν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· καθὰ καὶ τοὺς Σαρμάτας, οἳ ἔθνος εἰσὶ Σκυθικόν, Ἡρόδοτος δὲ μέρος ὄντας εἶναι τῶν Θρακῶν τοὺς Γέτας &c. Servius ad Virgilii Aen. L. III. v. 35. *Geticis*) *Thraciis. Getae autem populi ſunt Moeſiae* &c. cf. & Porphyrion ad Horatii L. III. od. 24. v. 11. ubi *rigidos Getas* reddit *Thraces*. HESSEL.

Europae) Recte sic MS. Mediolan. Thracia enim est in Europa, non in Asia. Praeterea *Getae* habitant trans Istrum. Ister fluvius Europae. Egregie Strabo L. VII. p. 303. Ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν γοῦν Αἴλιος Κάτος μετῴκησεν ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττου τοῖς Θρᾳξὶν ἔθνους, εἰς τὴν Θρᾴκην, καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι Μυσοὶ καλούμενοι. GRONOV. Septem Thraciae populis haud accenset Getas Herodotus, quos L. VII. c. 110. enumerat, & per quos iter factum Xerxi narrat. Inter Scythiae Nomades trans Istrum habitabant, superandum Alexandro, bellum illis illaturo. v. Arrianus de exp. Alex. L. I. c. 3. Vibius vulgo receptam apud Graecos opinionem secutus Getas ad Thraces refert. v. Strabo L. VII. p. 303. sed quae apud hunc Geographum sequuntur, quam vana sit memorata opinio, satis declarant. S. CROIX. Nullum mihi dubium, quin soli Servio supra citato effatum suum debeat Vibius. Successu temporis *Getae* dicti sunt *Gothi* vel *Gotti*. Ita Spartianus in Caracalla c. 10. *Adde si placet* GETICUS MAXIMUS, *quod Getam occiderat fratrem & Gotti Getae dicerentur.* Ravennas anonymus nullos amplius *Getas* habet, at *Gothos*. O. Non est absimile vero, *Massagetas*, ad ortum Caspii maris positos, olim ad *Getas* fuisse relatos, quorum postea colonia exstitere. Atque hoc forsan errandi caussam dedit Synesio, Getas Massagetasque trans Istrum copulanti. de Regn. p. 12. typ. reg. S. CROIX.

Geloni

Thraciae) Sarmatiae Europaeae κυρίως. HESSEL. Gelonos esse populos Scythiae, omnes scribunt Geographi; quare suspectum esse hunc locum, aut Vibium falli, observat Turnebus Adv. L. XXIX. c. 26. in fine. male, cum Thraciam more Graecorum pro Scythia usurparit Vibius. CLAUDIUS. Thraciae limites ad Borysthenis ripas videtur proferre Vibius. Ibi enim habitabant Geloni, populus Scythiae, a Graecis eo nomine salutatus. v. Herodotus L. IV.

c. 109. Scylax eos Melanchlaenis vicinos statuit, peripl. p. 30. ed. Voss. Geloni pro Sarmatica natione habiti, teste Stephano Byzant. in voce Γελωνοὶ, nunquam pro Thraciae incolis. S. CROIX. Inter Scythiae Europaeae populos Herodotus l. c. recenset & *Gelonos*, quos in Budinis habitasse urbemque ligneam maximam, quae dicta sit Gelonos, habuisse narrat. Addit porro, olim Gelonos fuisse Graecos & lingua tum Graeca tum Scythica usos. Sarmatiae Europaeae & Scythiae populis adnumerantur & ab aliis, respice pag. nostram 379. Nomen & urbis & gentis a *Gelono* Herculis filio repetunt veteres. v. Stephanus Byz. Eum occupasse tractum Gelonos, arbitratur Harduinus ad Plinium L. IV. c. 12. quem nunc *Lithuani*. Thraciae eos assignari a Vibio, eo magis mirum, quod Servius ad Virgilii Georg. L. II. v. 115.

Eoasque domos Arabum pictosque Gelonos,

Scythiae populos diserte dicat. O.

picti) v. Virgilius Georg. L. II. v. 115. Claudianus in Rufinum L. I. v. 313.

Membraque qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.

HESSEL.

Servius ad Virgilium *pictos* interpretatur *stigmata habentes*: qua in re consentit cum Claudiano. „Verum, dura interpretatio, judice Cellario L. II. c. 6. nec quae pingendi „ verbo facile respondeat. Credibilius, quod Salmasius in „ Solini c. 15. censet, colore faciem aut omne corpus pinxisse, quod & aliis barbarorum sub illo coelo solemne „ fuit. O.

parte) Barthius ad Claudian. in Rufin. L. I. vers. 315. *partem*. Sic in edit. Hanov. 1612. verum in edit. Amstelod. Heins. 1665. vers. 315. *parte*. In utraque autem edit. verbis Sequestris interjectum est verbum *populi* & reliqua. Lamp. Alardus ad Valerium Flaccum L. I. vers. 704. videtur ita quoque vocem *mons* addidisse in contextum orationis: *Ida mons*, ajens, *in Troade* &c.

Garamantes

Defeciſſe debuerat vox *Mauri*. etenim in Mauretaniis non fuere Garamantes. de quibus v. Lucanus L. IX. v. 511.

Ventum erat ad templum, Libycis quod gentibus unum
Inculti Garamantes habent.

& Silius L. III. v. 312. HESSEL. Si quid video, Garamantes Mauros vocat noſter, quod Nubiae fuere contermini, ex mente Ptolemaei, qui L. IV. c. 6. ſic; Γαράμαντες διῆκον ἀπὸ τῶν τοῦ Βαγράδα ποταμοῦ πηγῶν μέχρι τῆς Νούβα λίμνης. Sat longo tamen intervallo a Mauritania abfuere, quippe quos decem dierum ſpatio ab Augila ad occaſum locatos refert Herodotus L. IV. c. 183. S. CROIX. Dubio ordine ponuntur a priſcis. v. Cellarius N. O. A. L. IV. c. VIII. De uno quum ſermo, *Garamas* dici ſolebat; ſic Silius L. V. v. 194.

Erumpunt multuſque Maces, Garamaſque Nomaſque.

Hominum conſpectum fugere ſolitos, Herodotus narrat L. IV. c. 174. Oppidum gentis primarium *Garama*, ſi fides Ptolemaeo l. c. *Garamas Aſiae mons, ex quo Phaſis oritur*, quemque ex Vibio producit Ortelius, nullus eſt. Reſpice pag. noſtram 165. Fons, ex quo articulum praeſentem hauſit Sequeſter, extat apud Servium, ubi ad Virgilium Aen. L. VI. v. 794. ita: *Garamantas) Populi inter Libyam & Africam juxta* Κικαυμένην. O.

Gangaridae

Gangaridae) Servius ad Virgilii Georg. L. III. v. 27.

In foribus pugnam ex auro, ſolidoque elephanto
Gangaridum faciam - - -

Gangaridae populi ſunt inter Indos & Aſſyrios habitantes circa Gangem fluvium; unde etiam Gangaridae dicti ſunt. Hos devicit Auguſtus: unde eſt,

Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.

Quid vero ſibi velit hoc loco τὸ *& Aſſyrios*, equidem non

ſcio. Cum Servio conferatur porro Probus ad l. c. qui ſic: *Gangaridae dicuntur ab Indiae flumine Gange*; & Euſtathius ad Dionyſii orb. deſcr, v. 1143,

- - μετὰ τοὺς δὲ Διονύσου θεράποντες
Γαγγαρίδαι ναίουσιν - - - -

Ἰνδοὶ δὲ καὶ οἱ Γαγγαρίδαι, ὡς Διονύσου καλεῖ θεράποντας. HESSEL.

Gentis nomen recte dedit ſcriptum Vibius & ad originem vocis congruenter. Forſan veteres communi Gangaridarum nomine Indicas gentes in univerſum ſunt complexi, quae, ſecundum Megaſthenem apud Arrianum Indic. c. 7. centum & octodecim numero, ad orientem Indi fluminis habitabant, neque peculiaria ſua ſibi nomina habebant, in vulgus ſaltem non nota. Quicquid ejus rei ſit, Gangaridae omnes, non autem Gangaridae Indi Praſiis juncti, ſi Diodorum Sic. L. XVII. n. 93. audias, excitare valebant 20000 equitum, 200000 peditum, 2000 curruum armatorum & 4000 elephantos, aut, ſi Curtio habenda fides, in univerſum in aciem educere poterant 3000 elephantos. v. L. IX. c. 2. S. CROIX. Alii Gangaridas inter fontes Indi & Gangis locant; Ptolemaeus circa oſtia huius fluvii, cui nomen debent, ipſiſque regiam aſſignat *Gangen* L. VII. c. 1. *Noviſſimam* in his partibus *gentem Gangaridum Calingarum* recenſet Plinius L. VI. c. 19. cujus *regia* fuerit *Parthalis*. Sed ea in occidentali Gangis ripa fuit; etſi non prorſus negandum videatur, colonias populi trans fluvium quoque habitaſſe. Quod apud Servium inter Indos & Aſſyrios Gangaridarum ſedem poſitam miratur Heſſelius, id jure ſuo facit. Sequitur tamen iſtum Iſidorus Hiſpalenſis Orig. L. IX. c. 2. Γαγγαρίδαι Dionyſii & Γανδαρίδαι Diodori Siculi librariorum hominum negligentiae originem debere mihi videntur, etſi apud hunc L. II. c. 37. & l. c. frequentius repetitum nomen occurrat. O.

Hispani

Ad Dionysii perieg. v. 281.

Τῆς ἤτοι πυμάτην μὲν ὑπὸ γλώχῖνα νέμονται,
Ἀγχοῦ στηλάων μεγαθύμων ἔθνος Ἰβήρων.

scholiastes ita: Ἤπειρος Εὐρώπης κατὰ τὴν ἐσχάτην γωνίαν, πλησίον τῶν στηλῶν, ἐπὶ τὸ τετραμμένον μῆκος, τῶν μεγαλοψύχων Ἰβήρων τὰ ἔθνη κατοικοῦσιν, ὅπου τῦ βορείου ὠκεανοῦ ὁ ψυχρὸς ῥοῦς κέχυται. Eustathius: Ὅτι ὑπὸ τὴν ἐσχάτην γλωχῖνα, ὅ ἐστι γωνίαν, τῆς Εὐρώπης ἀγχοῦ τῶν στηλῶν τῶν περὶ τὰ Γάδειρα οἱ Ἴβηρές εἰσι τεταμένοι ἄχρι καὶ τοῦ βορείου ψυχροῦ ὠκεανοῦ. κ. τ. λ. HESSEL. *Iberiam* constanter Graeci dixere, quae Latinis salutata Hispania. v. Ptolemaeus L. II. c. 4. Eam Phocaeenses, longis navigationibus primi inter Graecos usi, invenerunt, judice Herodoto L. I. c. 163. Id de maritima ad Internum ora intelligendum, refert Polybius L. III. c. 37. Reliqua diu post cognita. Ab ea Iberia periplum suum inchoat Scylax. Τῆς Εὐρώπης εἰσὶ πρῶτοι Ἴβηρες, Ἰβηρίας ἔθνος καὶ ποταμὸς Ἴβηρ. Ab Ibero hoc fluvio regioni inditum nomen vulgo putant; alii ab Iberis, qui ex Asia a Caucaso monte illuc transierant. Bochartus ex Phoenicum lingua petit. „ Nam Caucasios Iberos in Hispaniam venisse & re„ gioni dedisse nomen, merae nugae sunt. Quid igitur? „ Hebraeis עבר *eber*, Chaldaeis עברא *ebra* vel *ibra* est „ *transitus* & quicquid est *ulterius*. Inde plurali עברין *ebrin* „ vel *ibrin* terminos & *fines* significat. Merito igitur *Iberi* „ dicti, qui ex Phoenicum sententia terrarum fines ultimos „ occuparunt; Hispani nempe, quorum urbem Calpen Tyrii „ putaverunt esse τέρμονας τῆς οἰκουμένης, ut in Strabone „ habetur. v. Phaleg. L. III. c. 7. Graeci suo & hic indulgentes genio filium crearunt Herculis, a quo Iberorum nomen adsciscerent. Eustathius l. c. Κελτὸς γὰρ καὶ ὁ Ἴβηρ, παῖδες Ἡρακλέους ἀπὸ βαρβάρου γυναικός, ἐξ ὧν τὰ ἔθνη οἱ Κελτοὶ καὶ οἱ Ἴβηρες. Sub Romanis promiscue *Iberia* & *Hispania* dicta, v. Strabo L. III. p. 166. Marcianus Heracleota in periplo pag. 35. Eustathius l. c. Praevaluit tamen

Hiſpaniae nomen, ut vel ex L. III. c. 1. tum Melae tum Plinii intelligitur. cf. & Agathemerus L. I. c. 2. Mox reciſo capite *Spania* quoque dicta. Ita in ep. ad Romanos legitur cap. XV. v. 24 & 28. Nec minus apud ſcriptores profanos. Sic ψευδο-Plutarchus in *Nilo*: νικήσας δὲ καὶ Ἰβηρίαν, Πᾶνα κατέλιπεν ἐπιμελητὴν τῶν τόπων, ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετωνόμασεν, ἣν οἱ μεταγενέστεροι παραγώγως Σπανίαν προσηγόρευσαν. Atque hujus aſſerti ſui teſtem adducit Soſthenem, in L. de rebus Ibericis. Ita porro Σπανίαν dicit Paeanius Eutropii metaphraſtes. Neque ex lapidibus ea nominis forma exulat. Apud Muratorium in theſ. Inſcr. T. II. p. DCCCXIII. 5. ita:

D. M.
L. FADI. CORNVTI
TITI. MESSIANI
PRAEF. COH. V. EQ.
SPANORVM. TRIB. MIL.
LEG. V. MACED. H. AED
EX. TESTAMENTO
L. FADI. CORNVTI
PATRIS

In lin. 6. vitium haeret; pro H. AED. legendum cenſeo HAER. ut ſit *haeres ex teſtamento*. porro p. DCCCLXI. 6.

LEG. VII. GEM. SPANIAE

Denique, ut hoc adjiciam, Ravennati anonymo *Spania*, *Spanorum regio*, *Spanicus oceanus*, *Spano-Guaſconia* &c. utramque paginam faciunt. cf. demum & Stephanus Byz. v. Ἰβηρίαι. Verbum de etymo. Riſum nobis debet lepida Graeculorum gens, quae cum Plutarcho a *Pane* deducere *Spaniae* vocem ſatagit. Bocharto l. c. *Spaniae* nomen verum antiquum & Genti vernaculum, ſed a Phoenicibus acceptum videtur, ex quo dein per πρόσθεσιν huic populo aeque ac Gallis conſuetam factum ſit nomen *Hiſpaniae*. Credit autem a *cuniculo*, qui Hebraeis שפן *ſaphan*, nuncupatam שפניה *Spanija*. Id enim animalculum Hiſpaniae

quasi peculiare fuit. v. Varro de R. R. L. III. c. 12. & Plinius L. VIII. c. 29. 55 & 58. Aelianus de H. An. L. XIII. c. 15. &c. Catullum vero auctorem minus tuto adducit; ubi enim is carm. 38. v. 12. *cuniculosae* meminit *Celtiberiae*, ibi Vossius *Celtis perosae* substituere jubet. O.

Índi

Scholiastes Dionysii ad orb. descr. v. 638. Εἰς τὸ μέσον δὲ ἁπάσης τῆς Ἀσίας ὄρος παραβέβηκεν ἀπὸ τῆς Παμφυλίδος γῆς ἀρξάμενον μέχρι καὶ Ἰνδῶν. Eustathius: Ὅτι ὁ Ταῦρος τὸ ὄρος ἀρξάμενος ἐκ τῆς Παμφυλίας, ὡς ἄλλος δοξάζει, ἄχρι καὶ Ἰνδῶν παρήκει διὰ πάσης ἥκων Ἀσίας.

pars Asiae) codex Revii & editio Florentina: *Arabes Asiae.* Sed de Arabia nonnunquam Indiaque a poëtis mentio est conjunctim facta, satis apertas ob caussas quidem; sic enim Propertius L. II. eleg. 8. vers. 19.

India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho;
Et domus intactae te tremit Arabiae.

Horatius L. III. od. 24.

Intactis opulentior
Thesauris Arabum & divitis Indiae.

Claudianus in Eutrop. L. I. vers. 225.

Te grandibus India gemmis,
Te foliis Arabes ditent, te vellere Seres.

alii: verum tamen disjunctae sunt istae regiones Asiae, sicut nemo hoc nescit. HESSEL. Quum in omni hac gentium serie nusquam recurrat id *pars*, quumque vox *Arabes*, ex errore librariorum orta, ostendat longiorem vocem adfuisse, crediderim, Vibium scripsisse *Indi partis Asiae.* ut supra *Aegyptii partis Asiae.* Caeterum latissime patuit India olim patetque hodie, neque forsan ulla est regio, de qua magis absurda finxerint veteres historiarum scriptores, ut ex Herodoto, Ctesia, Strabone aliisque patet. O.

Ityraei

vel Itharaei) de orthographia consulito Pierium, Taubmannum & Emmenessium ad Virgilii Georg. L. II. v. 448.

- - *Ityraeos taxi torquentur in arcus.*

Syri) sic MS. Rey. optime. Syrius enim est τὸ ἐθνικὸν insulae Syri. HESSEL.

Syri) Stephanus: Σύροι, κοινὸν ὄνομα πολλῶν ἐθνῶν. λέγονται καὶ Λευκόσυροι. Στράβων ἑκκαιδεκάτῃ. Δοκεῖ δὲ ἀπὸ Βαβυλωνίας τῶν Σύρων τὸ ὄνομα διατείνειν μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι τοῦ Εὐξείνου κόλπου. GRONOV.

usu sagittae periti) Lucanus quoque L. VII. v. 230.

- - *Ituraeis cursus fuit inde sagittis.*

& 514.

Tunc & Ituraei, Medique, Arabesque, soluto
Arcu turba minax, nusquam rexere sagittas.

HESSEL.

Servius ad Virgilium *Ityraeos* interpretatur *Parthicos*; Probus, *Scythiae populos*, manifesto errore: legendum enim *Syriae*, uti notavit Scaliger ad Varronem. Forsan apud Probum legerat *Syriae* Vibius Sequester. Ituraea Lucae c. III. v. 1. cum Trachonitide ad Tetrarchiam Philippi spectabat. Auranitidem eandem esse Josephi Antiq. L. XV. c. 13. & alibi, arbitratur Cellarius L. III. c. 13. Strabo L. XVI. p. 755. post Laodiceam, quae ad Libanum est, Ituraeos recenset: τὰ μὲν ὀρεινὰ ἔχουσι πάντα Ἰτουραῖοί τε καὶ Ἄραβες, κακοῦργοι πάντες. pag. seq. addit, in istorum regione speluncas deprehendi amplissimas, quarum una vel quatuor hominum millia possit recipere. Quae quidem res latrocinantibus Ityraeis addidisse animos videtur. Inter Cyrrhesticae populos recenset eos Plinius L. V. c. 23. cujus rei caussa forsan in eo quaerenda, quod vicinorum Arabum instar sedem nonnunquam mutarent. Innatam genti ferociam incusat Cicero Philipp. II. c. 8. & 44. cf. Cellarius. Ad Syros recte Ituraeos refert Vibius, Probum secutus; Strabo enim loco, quem laudat Stephanus, L. XVI.

L. XVI. scilicet pag. 749. hanc omnem regionem Syriae finibus includit. Μέρη δὲ (τῆς Συρίας) τίθεμεν, ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἀρξάμενοι καὶ τοῦ Ἀμάνου, τήν τε Κομμαγηνὴν, καὶ τὴν Σελευκίδα καλουμένην τῆς Συρίας· ἔπειτα τὴν κοίλην Συρίαν· τελευταίαν δ' ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τὴν Φοινίκην, ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν Ἰουδαίαν. Unde sint apud Vibium *Itharaei*, non video, ni sit error, legendumque, ut notavimus, *vel Ituraei.* Vix enim credere fas est, ad oppidum *Ithar*, quod Ptolemaeus in Arabia felice locat, respexisse vel Vibium vel librarium non neminem. O.

Kares

Cares) editio Flor. recte. Graeci quidem Κᾶρες vocantur. HESSEL. Simus in his faciles. Litterarum, quem Vibius sequitur, ordo ostendit, *Kares* heic scripsisse. Limites Cariae a variis varie definiti sunt. v. Cellarius N. O. A. L. III c. 3. sect. 5. Strabo L. XIII. p. 628. Τὰ δ' ἑξῆς ἐπὶ τὰ νότια μέρη τοῖς τόποις τούτοις, ἐμπλοκὴν ἔχει μέχρι πρὸς τὸν Ταῦρον, ὥς τὰ καὶ τὰ Φρύγια καὶ τὰ Λύδια καὶ τὰ Καρικὰ καὶ ἔτι τὰ τῶν Μυσῶν, δυσδιάκριτα εἶναι παραπίπτοντα εἰς ἄλληλα. Olim insulas habitasse & Minoi paruisse appellatosque *Leleges*, sed successu temporis transiisse in continentem & partem occupasse Joniae, Herodotus narrat L. I. c. 171. quocum conferendus Strabo L. XIV. p. 632. & 661. & Servius ad Virgilii Aen. L. VIII. v. 725. quem hic non sequitur Vibius. Ipsos Caras tamen huic traditioni non assentiri, addit Herodotus, sed sese aborigines putare & indigenas. Auctor gentis *Car* memoratur fuisse, *Mysi* frater *Lydi*que, triplicisque gentis commune delubrum extitisse *Jovis Carii.* Ibidem loci tria Caribus inventa tribuuntur; quod galeis cristas adligarint primi, clypeis signa adjunxerint itemque lora. cf. Strabo L. XIV. p. 661. In Aegyptum quum Cares Jonesque, piraticam exercentes, venissent sub Psammiticho rege, ab eo benigne excepti & ad delendos reges adhibiti, infra Bubastin ad ostium Nili Pelusiacum locati sunt, ubi

loca incoluere, *Castra* quae dicebantur. Eos Amasis postea in Memphin transtulit, corporisque custodes fecit & peculiarem locum, qui *Caricum* dicebatur, iis habitandum assignavit. v. Herodotus L. II. c. 152 & 154. & Stephanus Byz. Similiter Hanno Caribus usus *Caricum murum*, urbem, condidit in ora Libyae. v. ej. peripl. ed. Hudſ. p. 2. Ex quibus omnibus patet, ingenii & industriae laudem isti genti jure meritoque ab Herodoto tribui. Fuit praeterea *Carica*, oppidum Cariae ipsius v. Plinius L. V. c. 29. *Caris*, urbs Phrygiae, teste Stephano. *Caria*, arx Megarensium, memorata Pausaniae L. I. c. 40. *Thracia Caria* regio, cujus oppidum Ceramus, eidem L. VI. c. 13. & Suidae in Hippomacho. Oppidum Lydiae *Carya*, & populus Colchici sinus *Carei*, de quibus Ptolemaeus L. V. c. 3. & L. VII. c. 1. ad Cares nihil attinent. Coronidis loco illud. A corrupto linguae Graecae usu, ut τὸ Βαρβαρίζειν, ut τὸ Σολοικίζειν, sic & τὸ Καρίζειν in proverbium abierat. v. Strabo L. XIV. p. 663. O.

Lydi

MS. Rev. & ed. Flor. *Lydi partis Asiae in Aegypto.* Tò *in Aegypto* hic praeter rem dicitur. HESSEL. Lydorum gentis auctorem *Lydum* mox ex Herodoto attulimus. Atyis filium fuisse, idem tradit L. I. c. 7. Aliis *Lud* fuisse videtur Semi filius, cujus mentio Genes. c. X. Bocharto Lydiae nomen a *Lud* derivare placet, in Phalege L. II. c. 12. idque ex ea ratione, quod Hebraeo לוז *declinare*, *obliquare*, *torquere*, Maeandri ambages & sinuosi flexus egregie exprimerentur. Abundet suo sensu. Prius *Maeonii* dicti fuerant, qui postea Lydi. Ita Herodotus l. c. Ἀπὸ τοῦ Λυδοῦ τοῦ Ἄτυος ὁ δῆμος Λύδιος ἐκλήθη ὁ πᾶς οὗτος, πρότερον Μῄων καλεόμενος. Inde Lydia ipsa prius *Maeonia*, idque, ut volunt, ab antiquo rege Maeone, patre Cybeles. v. Diodorus Sic. L. III. c. 58. Inde Homerus porro, Lydia oriundus, apud Horatium *Maeonius* audit L. IV. ode 9. apud Martialem *Maeonides* L. V. ep. 10.

Et sua riserunt saecula Maeonidem.

Ludorum inventores habiti Lydi, teste Herodoto L. I. c. 94. Unde proverbii loco: a Lydis ludi. cf. Bochartus l. c. Deductam ab iis coloniam in Tuscos, idem auctor est. Eodem & mores suos secum tulere. Saltem Etruscos Romanis ludorum extitisse magistros, certum est; in monumentis quoque ejus gentis ludorum omnia plena sunt. Quid quod & *Maeonii* dicantur Hetrusci, audaciori tropo. Ita sane Silius L. VI. v. 607. Hetruriam *Maeonidum tellurem* & L. VIII. v. 484. incolas *Maeoniam gentem* appellat. O.

Lapithae

Lucanus L. VI. v. 396.

Primus ab aequorea percussis cuspide saxis
Thessalicus sonipes, bellis feralibus omen,
Exsiluit; primus chalybem, frenosque momordit,
Spumavitque novis Lapithae domitoris habenis.

Porro Lutatius ad Statii Theb. L. II. v. 563. *Lapithae*) *gentes Thessaliae* &c. & Philargyrius ad Virgilii Georg. L. III. v. 115.

Frena Pelethronii Lapithae, gyrosque dedere
Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis
Insultare solo & gressus glomerare superbos.

ita: *Pelethronios Lapithas ideo appellavit, quia sunt Thessali. Pelethronium antrum est, ubi Achillem Chiron erudivit. Alii Pelethronium regem Lapitharum volunt.* HESSEL. Lapithas Ixionem ac filium Perithoum pulsis Centauris occupasse & Pelion cum vicinia, itemque Perrhaebiam, auctor est Strabo L. IX. p. 439 & 440. cf. p. nostra 357. Thessaliae hi incolae primi frenasse domuisseque equos feruntur & bello fuisse strenui. Istius laudis Virgilium testem adduximus, hujus adducemus Homerum Il. XII. v. 128.

Υἷας ὑπερθύμους Λαπιθάων αἰχμητάων.

De bellis, quibus pugnarunt cum Centauris, mentio facta

ſupra l. c. *Lapithen* urbem Theſſaliae notat Stephanus Byz. *Lapithaeum* montem quoque in Laconia, memoratum & Pauſaniae L. III. c. 20. Eidem porro *Lapithas* Arcadiae mons eſt L. V. c. 5. Cyprus *Lapithon* urbem & flumen habuit, teſte Ptolemaeo L. V. c. 14. Λήπηθις v. Λάπηθος Scylaci ſalutatur aliiſque. O.

Leleges

v. Virgilius Aen. L. VIII. v. 724. Ovidius met. IX. v. 643.

Caras & armiferos Lelegas - - -

Scholiaſtes Homeri ad Il. L. X. v. 429. Λε) Ἔθνος Καρικὸν, λέγει δὲ τοὺς ἐν Πηγάσῳ πόλει Καρίας οἰκοῦντας. Servius ad Virgilii Aen. L. VIII. v. 725. *Lelegas*) *Theſſalos. Lucanus de Theſſalia;*

Mox Lelegum dextra preſſum deſcendit aratrum.

Qui Servii locus facit, ut τὸ *Europae* MS. Revii & ed. Flor. ne videri poſſit eſſe de nihilo, attamen v. Taubmannum ad Virgilium. HESSEL. Ed. Flor. *Lelegas Cariae Europae.* Atqui Caria eſt in Aſia. Cedro digna lectio MS. *Leleges Carii Europae.* Leleges habitabant Cariam in Aſia; ſed venerant ex Acarnania Graeciae, quae eſt in Europa. Strabo L. VII. p. 321. ὅτι δὲ (Λέλεγες) πλάνητες καὶ μετ' ἐκείνων (Καρῶν) καὶ χωρὶς, καὶ ἐκ παλαιοῦ, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. Ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ, τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρῆτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας. Ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν, τοὺς νῦν Λοκροὺς, Λέλεγας καλεῖ· κατέχειν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησίν· Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων. Ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτόχθονα τινὰ Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας· ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα. μάλιστα δ' ἄν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν, οὕτως περὶ αὐτῶν εἰπόντι·

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
Τούς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτοὺς ἐκ γαίης λάεους πόρε Δευκαλίωνι.

Τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ Λεκτοὺς γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μι-

γάδας, ἀνεῖτλεσθαί μοι δοκεῖ· καὶ διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι τὸ γένος. Ergo *Leleges Carii Europae*, hoc eſt, Leleges in Caria ſunt Europaei. GRONOV. Lelegem, duodecim poſt Carem Phoronaei filium aetatibus, ex Aegypto in regionem adventaſſe Megarenſium, eoque regnante indigenas Leleges appellatos, ex Megarenſium ore refert Pauſanias L. I. c. 39. Strabonem ſi audias L. VII. paullo ante verba a Gronovio recitata, univerſa Jonia olim a Lelegibus Caribuſque habitata fuit, priuſquam pellerentur a Jonibus. In cujus rei teſtimonium ad domicilia Lelegum in Mileſiorum territorio reſidua & frequentes in Cariae locis inanes tumulos & ſepulcra Lelegum, quae *Lelegia* dicantur, provocat. Idem Leleges ab aliis eoſdem haberi cum Caribus, ab aliis eorum modo inquilinos & commilitones, perhibet. Reſpice ad ea, quae mox de *Caribus* dicta ſunt. Poſtrema haec Strabonis verba ad interpretandum facient Vibium, qui hic Servium, quem alias ſequitur, reliquit. Oſtenditque Gronovius acute ſatis, etſi non forſan ſat vere, qui potuerint *Leleges Carii Europae* dici. Forſan tamen ſcripſerat noſter: *Leleges Cares Europae*. Quod autem hic *Cares* vel *Carii* de ſede, *Europae* de origine ſit accipiendum, id vereor, ut ſatis ipſi probare poſſit Vibio Gronovius. Nuſquam in tota hac ſerie gentium ejus rei exemplum eſt. Ubicunque duplici declaratione utitur, ſtatim nationem indicat, ad quam iſta gens ſpectet, dein addit, in quanam orbis parte natio ſità ſit. Sic: *Lapithae Theſſali. Europae*, ſic: *Numidae Mauri Libyae* &c. Vereor proinde, ne locus hic noſter corruptus ſit, ac pro *Europae* legendum ſit *Aſiae*. O.

Lucani

Ab Sabinis deſcendere Lucanos per Samnites tradit Strabo L. V. p. 228. Ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος, οἱ Σαβῖνοι καὶ αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαμνῖται· τούτων δὲ Λευκανοὶ, τούτων δὲ Βρέττιοι. Idem L. VI. p. 254. Οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται. Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμάχων κρατήσαντες πολέμῳ, κατέσχον τὰς πόλεις αὐτῶν.

Quibus limitibus finita ſit Lucania, tradit ib. p. 255. & Plinius L. III. c. 5. Oppida Lucaniae recenſet Ptolemaeus L. III. c. 1. Reliquis ampliorem facit Lucaniam Mela L. II. c. 4. Horum errores itemque Scylacis in periplo indicat Cluverius Ital. ant. L. IV. c. 14. Magnae Graeciae olim accenſita fuit. cf. Alex Symm. Mazochii diatriba de Magna Graecia, praemiſſa ejuſdem commentariis in tabulas aeneas Heracleenſes. Ex Leandri ſententia hodie dici *Baſilicata*, quae fuerit Lucania, tradit Ortelius. At regio regioni haud recte reſpondet; diverſiſſimi ſunt limites. Reliquis ſcriptoribus Graece Λευκανοὶ dicuntur; Ptolemaeo Λυκανοί. O.

Lycii

Euſtathius ad Dionyſii orbis deſcr. v. 847.

Πρὸς δ' ἅλα κεκλιμένην Λύκιοι χθόνα ναιετάουσι,
Ξάνθου ἐπὶ προχοῇσιν, ἐϋῤῥείτου ποταμοῖο.
Ἔνθα βαθυκρήμνοιο φαείνεται οὔρεα Ταύρου,
Παμφύλων ἢ μέχρι· Κράγον δέ ἑ φημίζουσι.

Ὅτι Λύκιοι τὸ ἔθνος καλοῦνται κατά τινας καλεῖται ἀπὸ Λύκου τοῦ Πανδίονος διαβάντος εἰς τὴν Ἀσίαν. HESSEL. Iſta ex Herodoto ſua facit Euſtathius. Scilicet is Clius c. 173. olim regionem *Milyadem*, incolas *Milyas* vocatos tradit itemque *Solymos*. Pulſum dein a Minoe fratre Sarpedonem coloniam e Creta deduxiſſe in Milyadem, gentemque tum dictam *Termilas*. Acceſſiſſe ad Sarpedonem paullo poſt Lycum, Pandionis filium, & ipſum a fratre Aegaeo pulſum Athenis, atque ab eo progreſſu temporis *Lycios* eſſe vocitatos. Addit Lycios partim Caricis, partim Creticis legibus uti. cf. Strabo L. XII. p. 573. Stephanus Byz. Lyciam a Lyco dictam ab ea, cui Sarpedon praefuit, diverſam fuiſſe exiſtimat. Euſtathius quoque ad Iliad. L. V. v. 173. Lyciam in minorem majoremque diſtinguit. Unam fuiſſe eandemque Lyciam, ſed quae Ciliciae fuerit contermina, diſputat Iſ. Voſſius ad Melae L. I. c. 15. Ut ad antiqua Lyciae gentis nomina redeam, *Solymos* apud Homerum dictos notat Strabo, Iliad. L. VI. v. 184. ubi Bellerophontes in Lycia

Σολύμοισι μαχέσσατο κυδαλίμοισι.

Lucii in antiqui marmoris fragmento apud Gruterum pag. MIX. n. 5. Latine ſalutantur, qui ibidem Λύκιοι Graece.

BENIVOLENTIAE· BENIFICIQ. CAVSSA
ERGA. LVCIOS. AB. COMMVN

paullo inferius

ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΛΥΚΙΩΝ

Tandem Lycia quoque intelligenda, ubi Ravennas anonymus L. II. c. 16. habet *Luſia Joniae Cariae.* O.

Maſſyli

Servius ad Virgilii Aen. L. VI. v. 60. *Maſſyli ſunt Mauri. Unde ſpeciem pro genere poſuit. Nam Aeneas ad Africam venit; cujus partem conſtat eſſe Maſſyliam: mediterranea enim pars eſt Mouretaniae. Unde a parte totum accipere debemus.* Lutatius ad Statii Theb. L. VIII. v. 124. *Maſſylia gens Africae mediterranea leonibus plena.* cf. & Lucanus L. IV. v. 682.

Et gens, quae nudo reſidens Maſſylià dorſo
Ora levi flectit, frenorum neſcia, virga.

HESSEL.

Videſis quae Cellarius de hoc populo nomade habet G. A. T. II. L. IV. c. 5. Equidem iſtum non differre putarim ab iis, quos *Maxyes* ſalutatos Herodotus ad occaſum Tritonidis lacus collocat. Maxyes iſti, quorum nomen ſtatim Graeco dein & Latino more terminatum eſt, regionem habitabant, beſtiis feriſque abundantem, erant caeterum agricolae v. Herodotus L. IV. c. 191. S. CROIX. Maſſyli & Maſſaeſyli duae gentes Numidiae. Hi ad occaſum, iſti ad ortum morabantur; utrique νομάδων vitam vivebant. Dionyſius perieg. v. 186.

Τοῖς δ' ἔπι δὴ, Νομάδων παραπέπταται ἄσπετα φῦλα,
Ἔνθα Μασαισύλιοί τε καὶ ἀγρονόμοι Μασυλῆες
Βόσκονται σὺν παισὶν ἀν' ἤπειρόν τε καὶ ὕλην.
Μαιόμενοι βιότοιο κακὴν καὶ ἀεικέα θήρην.

cf. & Livius L. XXVIII. c. 17. Massaesylorum regio a fluvio Molochath incipiebat, teste Strabone L. XVII. p. 829. & ad Tritum (sic supplet Casaubonus) usque, confinium ipsorum & Massaelibyum, quos Strabo pro Massylis ponere videtur, abit. Massaesylorum gens Plinii aevo exstincta fuit. v. L. V. c. 2. Massylos ibidem c. 4. recenset. De Polybii loco citato a Stephano v. Berkelius ad hunc & Cellarius l. c. O.

Mauri

Ad Dionysium perieg. v. 184.

Ἀλλ' ἤτοι πυμάτην μὲν ἐπὶ γλωχῖνα νέμονται
Ἀγχοῦ στηλάων, Μαυρουσίδος ἔθνεα γαίης.

Scholiastes; Ἀλλὰ ἐπὶ μὲν τὴν ἐσχάτην γωνίαν τοῦ τετραπλεύρου ἐκείνου σχήματος τῆς Λιβύης γῆς ἐγγὺς τῶν στηλῶν οἱ Μαυρούσιοι κατοικοῦσιν. & Eustathius ad vers. 185. Ὅτι περὶ τὴν ἄκραν γλωχῖνα, ὅ ἐστι γωνίαν, τοῦ ῥηθέντος Λιβυκοῦ τραπεζείου σχήματος ἀγχοῦ τῶν στηλῶν οἰκοῦσιν οἱ Μαυρούσιοι, οὓς καὶ Μαύρους οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον. HESSEL. A Massaesyliis Numidis Mauros distinguit fluvius Molochath, secundum Strabonem L. XVII. p. 827. Regio Mauretania vel Μαυρουσία; incolae Mauri, Graecis Μαυρούσιοι. Divisionem Mauretaniae in Caesariensem & Tingitanam jam non moror. Vibio Maurorum nomen latius patet, quam vulgo solet; videtur enim omnem maritimam Africae partem iis adscribere; ut supra notavimus. Hinc Barcaeos, & Numidas Mauris accenset. imo Garamantes quoque, interioris Lybiae populos, refert eodem. Mores Maurorum ad elegantiam totos compositos prosequitur Strabo l. c. p. 828. In his: Καλλωπίζονται δ' ὅμως κόμης ἐμπλοκῇ καὶ πώγωνι, καὶ χρυσοφορίᾳ, σμήξει τε ὀδόντων καὶ ὀνυχισμῷ &c. Cui narrationi ex monumentis non mediocre robur accedit. Probe cincinnatos calamistratosque principes ex ea gente viros gemmae sistunt. Exemplo sit Juba apud Lippertium Mill. II. n. 291. cf. & Spanhemium de V. & P. N. O.

Magempuri

Solus ſibi hic relictus eſt Vibius, neque quicquam occurrit uſpiam, quod ad declarandam ejus doctrinam facere poſſit. O.

Marſi

Iſaac. Tzetzes ad Lycophronem verſ. 1275. Φόρκη δὲ λίμνη ςαδίυς φ' ἀπέχυσα τῆς Ῥώμης. Μαρσοὶ δὲ ἔθνος Ἰταλίας παρὰ ταύτην τὴν λίμνην οἰκῦντες. Cruquianus enarrator Horatii ad epod. L. od. 5. verſ. 76. *Marſi autem Italiae populi ita venenorum fuere periti, ut & ſaliva ſoliti ſint etiam morſus curare ſerpentum.* & ad od. 16. verſ. 3. *Marſi) Populi Italiae bellicoſi Romanis diu fuere infeſti, quibus primi moverunt bella ſocialia.* HESSEL. Φόρκη λίμνη apud Lycophronem eſt Fucinus lacus in Marſis. v. pag. noſtra 168 & 252. Locus Horatii prior

- - nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.

alludit ad vim ei genti tributam, qua carminibus *incentionibuſque & herbarum ſuccis facere noverant medelarum miracula*, auctore A. Gellio N. A. L. XVI. c. 11. Porro autem; *Gentem Marſorum ſerpentibus illaeſam eſſe, nihil mirum: a Circes filio genus ducunt, & de avita potentia deberi ſibi ſentiunt ſervitium venenorum, ideoque venena contemnunt*, quae verba ſunt Solini cap. 8. quibus quae ſuccedunt, leges pag. noſtra 264, ubi de *Angitiae nemore.* Conferenda cum iſtis egregia loca, Virgilii L. VII. c. 750. & Silii L. VIII. v. 497. Alias Marſorum gentis conditorem perhibent Marſyam. v. Plinius L. III. c. 12. Plura dabit Cellarius Ital. ant. L. II. c. 15. Virtutem bellicam, laudatam in Marſis ab Horatio Ep. od. 16,

Suis & ipſa Roma viribus ruit,
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi. &c.

Marſicum, ad quod alludit, bellum comprobavit. Cae-

terum Marſos cum Veſtinis, Marrucinis, Pelignis, Aequis & Hernicis ejuſdem fuiſſe generis, Cluverius demonſtrare ſatagit. O.

Medi

Parthiae) MS. *Thraciae* non bene. cf. Lucanus L. VIII. v. 298. HESSEL. Ita quum judicares, non cogitabas, mi Heſſeli, de Maedis Thraciae populis ſermonem Vibio eſſe poſſe. Ut enim non eam inficias, plana eſſe omnia & extricata, ſi legas: *Medi Parthiae proximi*, ita tamen communis ſcriptorum librorum conſenſus efficit, ut rejectam ab Heſſelio lectionem non prorſus ſpernendam exiſtimem, quippe quae egregium ſenſum queat admittere. Scilicet infra Pangaeum Thraciae montem, de quo ſupra pag. 32 & 357. regio fuit *Maedica*. cf. Livius L. XXV. c. 25. & L. XL. c. 22. & Ptolemaeus L III. c. 11. Incolae dicti *Maedi*. Polybius exc. L. X. c. 38. τοὺς προσομοῦντας τῇ Μακεδονίᾳ Θρᾷκας καὶ μάλιστα τοὺς Μαίδους ἐπιβολὰς ἔχειν ὡς ἐμβαλοῦντας ἐπὶ Μακεδονίαν. cf. & Plinius L. IV. c. 11. & Stephanus Byz. Itaque verſus Macedoniam ſita fuit *Maedica*, ut ergo facile *Maedi Thraciae proximi* dici potuerint Vibio. Si quis reponat, *Maedos* diphthongo, *Medos* Vibii ſimplici elemento exprimi, reſpondebimus ſtatim, apud Ariſtotelem de mirab. aud. & apud Strabonem quoque L. VII. p. 316. eandem ſcribendi formam, erroneam forſitan, deprehendi. Dein cogitandum eſt, libros noſtros Vibii ſcriptos ex eo fere eſſe aevo, quo diphthongorum uſus exulabat, reductus demum, ceu novimus, diphthongandi arte Guarini Veronenſis. O.

Morini

Ad Virgilium Aen. L. VIII. v. 727.

Extremique hominum Morini, Rhenuſque bicornis.

Servius: *Morini*) *Populi in Galliae finibus, qui Britanniam ſpectant, proximi Oceano.* HESSEL. Effatum Vibii nomen ipſum declarat *Morini*, prorſus ut *Armorici*, a Celtico *mor*

vel *moer* dicti, quod *mare* designat, a situ ad mare sic salutati sunt. Qua parte fuerint Galliae Belgicae, docet Strabo L. IV. p. 194. ubi hinc ad mare sitos refert, illinc ad Arduennam silvam pertingere. De Iccio Morinorum portu nota est controversia. Oppida non habuisse gentem Caesaris tempore, sed in tuguriis habitasse, ex Dione Cassio constat L. XXXIX. c. 44. postea struxisse urbes, Ptolemaeus ostendit & itineraria. cf. Cellarius N. O. A. L. II. c. 3. sect. 15. O.

Numidae

Lucanus L. IV. v. 676.

- - *populi tot castra sequuntur,*
Autololes, Numidaeque vagi, semperque paratus
Inculto Gaetulus equo - - HESSEL.

Indigena sit Numidarum adpellatio, an a Graeco Νομάδων derivanda, disputant. Plinius L. V. c. 3. vulgarem & apud veteres receptam opinionem sequitur: *Ab Ampsaga Numidia est, Masinissae clara nomine, Metagonitis terra a Graecis adpellata: Numidae vero Nomades a permutandis pabulis, mapalia sua, hoc est domus, plaustris circumferentes.* Negat haec Is. Vossius ad Melam. L. I. c. 6 & 7. ostenditque Metagonitin nunquam dictam esse Numidiam, deinde Νομάδων Λιβυκῶν nomen apud veteres multo latius patere quam Numidarum. Tandem jocularem esse errorem interpretis Strabonis, qui ubique, etiam in Scythia, ubi νομάδων est mentio, Numidas substituit. Cellarius L. IV. cap. 5. barbarae regioni barbarum nomen fuisse, non dubitat, cui Graeci scilicet istud similis fere soni nomen Nomadum substituerint. Quam diversa sit diversorum auctorum Numidia, apud eundem scite explicitum habes. Cur *Mauros* vocet Numidas noster, paullo ante diximus. Vere scilicet ex Tertulliani testimonio, contra Judaeos c. 7. fuere *Gaetulorum varietates & Maurorum multi fines.* O.

Osci

Virgilius L. VII. Aen. v. 730.

Oscorumque manus - - -

ad quem locum Servius: *Capuenses dicit, qui ante Osci appellati sunt, quod illic plurimi abundavere serpentes.* Respicit ad nominis originem, de qua Stephanus Byz. Ὀπικοὶ, ἔθνος Ἰταλίας - - - οἱ μὲν, ὅτι γλώσσας συνέμιξαν, ἀπὸ τοῦ ὀπὸς, ut supplet Berkelius, οἱ δὲ, ὅτι Ὀφικοὶ, ἀπὸ τῶν ὄφεων. Festus *Opicos*, *Oscos* & *Obscos* dictos refert, & *oscum* pro *sacro* acceptum esse; *Opscum* occurrere apud Ennium:

De muris res gerit Opscus.

ab Obsco quoque derivari *obscoenum*, quod isti genti usus fuerit frequentissimus spurcarum libidinum. Haec Grammaticorum hominum commenta. Audiamus historicos. In Campania habitasse scribit Plinius L. III. c. 5. Strabo L. V. p. 242. supra Campaniam Samnitum Oscorumque montes jacere narrat. Qui montes quales sint, disputat Cluverius It. ant. L. III. c. 9. Ita saltem Samnitibus proximi fuere Osci, etsi Vibius forsan minus recte Oscos ad Samnites ipsos referat. Cognationem tamen quandam ac necessitudinem inter utramque gentem intercessisse, vel inde patet, quod Osce locutos Samnites constat. Cujus rei exempla sunt in vocibus *Mediastuticus* vel *Medixtuticus* & *Mamers*. cf. Livius L. XXIV. c. 19. & L. XXVI. c. 6. item Festus in voce *Mamertini*. *Osci* iidem ne fuerint olim, qui *Opici* & *Ausones*, quaesitum esse narrat Strabo l. c. Cluverius omnino *Opicorum* antiquum nomen, Graecis frequentatum, successu temporis a Romanis in nomen *Obscorum*, *Opscorum*, *Oscorum* esse correptum ostendit. Strabonis aetate Oscorum gens defecerat, neque quicquam ejus erat superstes, praeter Sidicinos, v. L. c. p. 233 & 237. Restabat tamen Oscorum lingua apud Romanos, Ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις καὶ τῷ τῶν Αὐσονιῶν ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων, ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον καὶ μιμολογεῖσθαι. τῶν δὲ Αὐ-

τονίων &c. Taciti quoque aevo *Osci ludi* Romae agebantur. v. Annal. L. IV. c. 14. Quales fuerint, videbis apud Livium L. VII. c. 2. Lingua ipsa, quae rustica prorsus est habita, v. A. Gellium L. XVII. c. 17. deinceps in desuetudinem abiit, cujus fragmina ex Comicis aliisque corrasa, ingenii tentandi caussa eruditorum nonnulli ad concinnandum perpetuum sermonem transtulerunt. Extat Mariangeli Accursii dialogus, Oscus & Volscus; Jul. Caes. Scaligeri liber Teretismatum in poëmatibus; Jac. Balde Drama Oscum; Philoxeni Gonaei vel potius Casp. Barthii carmen Oscum; de quibus v. Morhofii polyhistor. T. I. L. IV. cap. 9. Serio magis rem egit nuper Vir in republica litteraria clarissimi nominis J. B. Passerius, rursus in lucem edito singulari specimine linguae Oscae, quod superest Nolae in marmore musei Seminarii, fol. Romae 1774. Lapis iste, qui inter rudera veteris civitatis Abellae in Campania haud longe ab urbe Nola diu jacuit, protractus tandem & ibi, ubi dictum est, conlocatus, ad regundos fines inter Abellanos Nolansque pertinet, prodierat statim cura Gorii in symbolis ejus litterariis; dein a Passerio expositus, Viro perquam Reverendo, Stephano Borgiae, S. Congregationi de propaganda fide a Secretis, dicatus est, cujus munificentia laudata ejus interpretatio superiori anno in meam librariam supellectilem convolavit. De Oscis praeterea, eorum origine, sede, lingua, moribus praeclare differit Camillus Peregrinus in Campania felice Diss. IV. cap. 5. O.

Parrhasii

Ita Graece Παῤῥάσιοι quamplurimum. v. Scholiastes Pindari ad Olymp. od. 9. vers. 143.

Τὰ δὲ Παῤῥασίῳ στρατῷ
Θαυμαστὸς ἐὼν φάνη
Ζηνὸς ἀμφὶ πανήγυριν Λυκαίου.

Τυλίσιν ἐν τῷ δήμῳ τῆς Ἀρκαδίας. Παῤῥασία γὰρ μέρος τῆς Ἀρκαδίας. Servius ad Virgilii Aen. L. XI. vers. 31.

Qui Parrhasio Evandro armiger ante fuit - - *Arcadio, a civitate Arcadiae, quam Donatus vult a parrha avi dictam; quod procedit, si parrha nomen est Graecum: si autem Latinum est, stulte sensit. Nam Graecum nomen etymologiam Latinam non recipit. Alii Jovis filium Parrhasium dicunt, qui habuit Arcadem filium, ex quo primo Parrhasii, post Arcades dicti sunt. Sane Arcadum genera fuerunt quatuor, Parrhasiorum, Maenaliorum, Azanorum, Cynethorum. Alii non Exanas & Cythenos, sed Axanes & Cyneros dicunt.* HESSEL. Semper per geminatam litteram *r* scribitur. GRONOV. Teste Strabone L. VIII. p. 488. inter antiquissimas Arcadiae gentes fuere Parrhasii, a monte Parrhasio sic dicti, cujus meminit Hesychius: Παῤῥάσιον, ὄρος Ἀρκαδίας. *Nemus Parrhasium* laudatur Silio L. VII. v. 163. Urbs *Parrhasia* Homero L. II. in catal. nav. v. 115. Plinio L. IV. c. 6. & Nonno in Dionys. L. XIII. v. 291. Regio *Parrhasia* est montibus obsita, in qua Jovem enixa Rhea, secundum Callimachum in hymno in Jovem v. 9.

Ἐν δέ σε Παῤῥασίῃ Ῥείη τέκεν, ἧχι μάλιστα
Ἔσκεν ὄρος θάμνοισι περισκεπές· ἔνθεν ὁ χῶρος
Ἱερὸς - - - - - -

Nominis originem a *Parrhasio*, filio Lycaonis deducunt, v. Stephanus Byz. h. v. Pan Lycaeus apud Parrhasios potissimum cultus. v. Virgilius L. VIII. v. 344. Jovis item Lycaei panegyris ibi haberi solita, teste Pindaro loco cit. *Parrhasis arctos* Ovidio L. I. Trist. eleg. III. v. 47. ex eadem dicta ratione, ex qua Erymanthis. v. supra pag. 321. Inde porro *Parrhasia virgo*, *Parrhasides stellae*, & sic porro. O.

Pannonii

Ovidius trist. L. II. vers. 22.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda.

Finitimae videlicet nationes fuerunt & propinquae Pannoniorum & Illyriorum. Posterioribus demum temporibus habuit Illyricum, ut in breviario Sexti Rufi sive Rufi Festi

de victor. & provinc. pop. Rom. cap. 8. est, *septem & decem provincias: Noricorum duas, Pannoniarum duas*, cetera. *Illyrici provinciae*, ut in libell. provinc. Rom. pag. 79. edit. Hal. Magdeburg. 1698. est, XIX fuerunt: *Dalmatia supra mare, Pannonia prima, (Pannonia secunda,) in qua est Sirmium*, cetera. *Regiones* XI, ut in eod. libell. pag. 73 est, *imperii Romani* fuerunt: *Italia, Gallia, Africa, Hispania, Illyricum*, cetera. Editorem vide Cellarium: ejus autem geographiam medii aevi, quam appellat, si edita est, suum lumen nostris quoque Vibianis foenerare posse certo scio. Ita nolo ad vetustiores regionum descriptiones exigas omnia, quae Vibius noster ex multis poëtis non unius saeculi κατὰ ἀλφάβητον ordinavit, quippe homo aetatis incertae HESSEL.

De Illyricis gentibus v. Palmerius Graec. ant. C. 14. In illis non occurrunt Pannonii, quorum vasta regio, Illyrico vicina, ut videre est apud Ptolemaeum L. II. c. 15. 16. in errorem induxit Vibium. Ceterum Pannoniis multi populi debent originem. v. Strabo L. VII. p. 217. S. CROIX.

Acu rem tetigit Hesselius. Jussu Valentis breviarium suum concinnavit Sextus Rufus; proinde prior tempore est Vibio, qui ipsius distributionem secutus videtur. Simile exemplum jam adfuit supra in *Haemimonte* pag. 328. Pannoniae fines egregie signat Jornandes de reb. Get. c. 50. *Pannonia in longa porrecta planicie habet ab oriente Moesiam superiorem, a meridie Dalmatiam, ab occasu Noricum, a septentrione Danubium.* Graeci Παννονίαν itemque Παιονίαν dixere, incolas Παννονίους & Παιονίους, qua de re v. Cellarius L. II. c. 8. O.

Philyridae

Philyres, quorum mentionem fecit Dionysius orb. descript. vers. 766, scholiastes Dionysii, Priscianus perieg. vers. 740, Stephanus Byzantinus v. Φίλυρες & alii; vide sis Luc. Holstenium ad Stephanum Byzant. ac Lamp. Alardum ad Valerium Flaccum L. V. vers. 152. Philyres, inquam, sunt haud paullo notiores hominibus litteratis, quam isti

noſtri Phylliridae. Quod autem modo laudatus dicit Holſtenius *Philyram Oceani filiam*, *Saturni conjugem*, *Chironis matrem* a ſcholiaſte Apollonii Rhodii ad L. II. verſ. 1235. eſſe dictam: eſt quidem ibi ad ſenſum verborum, ut dicit; ſed ipſa Graeca verba, quae convertit in Latinum, ſunt χωλία ad L. II. verſ. 395. Quapropter in Holſtenian. not. & caſtigation. poſtum. hic mihi videtur turbatum neſcio quid.

in Venetia) Forte *in Theſſalia*. Simlerus. HESSEL.

Phillyrides vel *Philyrides* dicitur Chiron Ovidio de arte am. L. I. v. 11.

Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem.

verum non a loco ſed a matre, quippe Saturni ex Philyra filius fertur. *Philyra* Nympha Callimacho in hymno in Jovem v. 36. forſan & fluvius in Arcadia fuit. Juxta Pontum quos habet *Philyres* Stephanus, a Philyra priori nominatos, vix dubito, quin noſtri ſint *Philyridae*. Audi verba: Φίλυρες ἔθνος πρὸς τῷ Πόντῳ, ἀπὸ Φιλύρας τῆς μητρὸς Κρόνου. Τὸ θηλυκὸν Φιλυρὶς, καὶ Φιλυρηΐς, πλεονασμῷ τοῦ η. Δύναται καὶ ἀπὸ τοῦ Φιλύρη Φιλυρήτης εἶναι. En ergo *Philyres* & in foeminino *Philyrides*, item *Philyretes*. Quis non videt, *Philyridas* noſtri parum differre? At Vibius, inquies, *in Venetia*; Stephanus *prope Pontum* ponit. *Venetos* muta in *Henetos*, & res erit confecta. Hi prope Pontum & in Paphlagonia morabantur, teſte Strabone L. XII. p. 543. ipſorumque poſtea coloni, Antenorem ſecuti, in intimum maris Adriatici ſinum perveniſſe & genti Venetorum dediſſe originem feruntur. cf. cum Strabone Livium L. I. c. 1. Meo nunc periculo apud Vibium lege ſic:

Philyridae Aſiae in Henetis.

Inſcitiae librariorum debemus, quod Henetis Venetiam, Aſiae Europam ſubſtituerint. *Theſſaliam* ut inducere pararet Simlerus, ei rei quoque, puto, Stephanus anſam ſubminiſtravit. Illi eſt Φυλλοῦς πόλις ἐν Θετταλίᾳ - - - οἱ οἰκοῦντες Φυλλεῖς. Sed difficile tamen foret negotium. Unum illud reſtat, ut ad meam qualemcunque ſtabiliendam conjecturam

locus

locus quis poëtae aut ſcholiaſtae producatur, quo Philyridae tribuantur Henetis. Interim aliquid omnino praeſtant praeſidii Dionyſius perieg & Valerius Flaccus, Heſſelio citati; contra Apollonio Rhodio memoratur *Philyreis inſula*, quae huc non facit. O.

Rutuli

Silius Ital. L. VIII. v. 358.

Faunigenae ſocio bella invaſere Sicano,
Sacra manus Rutuli, ſervant qui Daunia regna
Laurentique domo gaudent & fonte Numici.

iidem Daunii) Servius ad Virgilii Aen. L. VIII. v. 151.

Gens eadem, quae te crudeli, Daunia, bello
Inſequitur. - - - -

Daunia) *Rutula*, *a Dauno.* HESSEL. Mela L. II. c. 4. *Tum Italici populi*, *Picentes*, *Frentani*, *Dauni*, *Appuli*, *Calabri*, *Salentini.* GRONOV. In notanda lectionis varietate excidit mihi iſtud, quod heic adjectum velim, ab Heſſelio monitum

iidem Dauni) MS. Revil. *id eſt Dauni.*

Daunus iſte Turni, cujus bella cum Aenea ex Virgilio nota, pater fuit. v. Aen. L. XII. v. 22. unde Turnus *Daunius heros* audit. L. XII. v. 723. natio Rutulorum *gens Daunia* l. c. Juturna, Turni ſoror, Dauni filia, *Dea Daunia*, L. VIII. v. 146. Rutuli exiguum de caetero angulum incolebant inter Lanuvinos, Laurentes, Antiates & Coriolanos Volſcos. cf. Cluverius Ital. ant. L. III. cap. 5. O.

Seres

Horatius L. I. od. 12. v. 55.

Sive ſubjectos Orientis orae Seras & Indos.

HESSEL.

Si unquam, hic certe excuſari meretur Vibius, quod vage & dubitanter loquatur de Seribus. Solus eſt Ptolemaeus, qui paullo fuſius eam regionem deſcripſerit. v. L. VI. c. 16.

Situs ejus hodieque Geographis crucem figit. v. tamen Cel. D'Anvillii dissertationem *sur la Sérique des anciens.* Mém. de l'Acad. des Inscr. T. XXXII. s. CROIX. *Catayae* nunc respondere creditur. Orosius L. III. c. 24. adscribit Indiae. Heliodorus alios quoque Seras habet in Aethiopia L. IX. p. 434. ubi Oroondates dicitur adversus Hydaspen, ducem Persici exercitus, τὸ Βλεμμύων καὶ Σηρῶν ὁπλιτικὸν προτάξας. Eum sequitur Lucanus, a Jos. Scaligero ad Manilii L. I. v. 19. intempestive reprehensus L. X. v. 292. ubi de Nili cursu:

Teque vident primi, quaerunt tamen hi quoque, Seres
Aethiopumque feris alieno gurgite campos. O.

Sabaei

v. Dionysius perieg. v. 958. ad quem locum scholiastes: Ὑπὸ δὲ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης τὸ πλευρὸν κατοικοῦσιν οἵ τε Μιναῖοι καὶ οἱ Σάβαι καὶ ἀγχίγυοι, ὅ ἐστιν γείτονες, Κλειτάβηνοί. Τοσαῦτα μὲν περὶ τὴν Ἀραβίαν ἐξαισία καὶ περισσὰ κατοικοῦσιν ἔθνη. porro Virgilius Aen. L. I. v. 416. de Veneris templo Paphio.

- - - ubi templum illi centumque Sabaeo
Thure calent arae sertisque recentibus halant.

ubi Servius: *Sabaeo*) *Arabico. Arabiae autem tres sunt, inferior, petrodes, eudaemon, in qua sunt populi Sabaei.* cf. & Virgilius Aen. L. VIII. v. 705. Horatius L. I. od. 29. v. 3. Demum Valerius Flaccus, qui L. VI. v. 138. vocat

- - - turiferos, felicia regna, Sabaeos.

HESSEL.

Audiisse suffecerit Strabonem L. XVI. pag. 778. Συνάπτει δ' ἡ τῶν Σαβαίων εὐδαιμονεστάτη μεγίστου ἔθνους, παρ' οἷς καὶ σμύρνα, καὶ λίβανος, καὶ κιννάμωμον· ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ καὶ βάλσαμον &c. Oppidum princeps *Saba*, de quo Ptolemaeus L. VI. c. 15. Diodorus Sic. L. III. c. 47. &c. cujus mentio quoque 1 Reg. X. v. 1. & Jerem. VI. v. 20. Apud Ravennatem anon. vocatur *Sabea.* Sunt porro & alii *Sabaei* in Perside, memorati Ptolemaeo L. VI. c. 4. apud

quem tamen in vulgatis eorum loco leguntur *Stabaei*. Sed *Sabaeos* esse omnino, vel ex Dionysio perieg. patet, cui memorantur v. 1069. Ravennati quoque anonymo in his partibus est regio vel, ut dicere solet, *patria, quae dicitur Parthia, quae habet infra se provincias, id est Charasimon, Socdianon, Sabeon* &c. L. II. c. 4. Porro in Media apud Ptolemaeum sunt Σαβαῖοι βωμοί. L. VI. c. 2. Dein penes Indos, inter Cophen & Hydaspen fluvios, Dionysius v. 1141. *Sabaeos* collocat. *In Colfo Arabico - - qui mare rubrum dicitur, sunt insulae, Sabeone major, Sabeon mediana, Sabeon minor*, ut narrat Ravennas anon. L. V. c. 18. cf. Plinius L. VI. c. 28. Demum & in Thracia extitisse *Sabaeos*, unde *Baccho Sabazio* nomen ortum, testatur Eustathius ad Dionysium perieg. v. 1069. & in Libya *Sabae* oppidum occurrit apud Ptolemaeum L. IV. c. 6. O.

Sauromatae

Europae) atque Asiae; versantur enim ad utramque ripam Tanaidos, qui separat Asiam ab Europa, Sauromatae sive Sarmatae. Dionysius orb. descript. vers. 14.

Εὐρώπην δ' Ἀσίης Τάναϊς διὰ μέσσον ὁρίζει
(Ὅς ῥά θ' ἑλισσόμενος γαίης διὰ Σαυροματάων,
Σύρεται ἐς Σκυθίηνδε καὶ ἐς Μαιώτιδα λίμνην)
Πρὸς βορέην. - - - -

Scholiastes: τὴν δὲ Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ὁ Τάναϊς ποταμὸς μέσον διαχωρίζει (ὅστις δὴ συστρεφόμενος ἐπὶ τῶν Σαυροματῶν τὴν γῆν σύρεται δὲ πρὸς Σκυθίαν καὶ ἐπὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην) πρὸς βορρᾶν. Eustathium addito & Priscianum, nec non Dionysium vers. 652 & seq. scholiasten, Eustathium ac Priscianum v. 644 seq. HESSEL. Sarmatiam Europaeam trahit ad Scythiam Herodotus L. IV. c. 99. Diodorus quoque Sic. Scythiae partem haberi, refert L. II. c. 127. A Vistula ad Pontum Euxinum & Tanaim abit; Asiatica Sarmatia, cujus meminisse oportebat quoque Vibium sic: *Sauromatae Europae & Asiae*, inter Tanaim & Rha interjacebat. Utramque curate describit Ptolemaeus, istam L. III. c. 5. hanc L. V. c. 5. O.

Teurones

De Germanis dictum supra pag. 35. & 391. *Teutones* vel *Teutoni*, diverso quippe modo scribunt, cum Cimbris ad sinum Codanum habitarunt olim & in Scandinavia. v. Mela L. III. c. 3. & 6. cf. Plinius L. IV. c. 14. Ptolemaeus L. II. c. 11. nec nisi pedetentim istorum nomen ad reliquos Germanos transiit. *Gallos* videtur dixisse Vibius, sic enim in libris scriptis; quod si sit, forsan excusandus videtur eorum auctorum testimonio, qui Germanos Celticam gentem habuere, quos inter Dio Cassius L. LIII. c. 12. Κελτῶν γάρ τινες, οὓς δὴ Γερμανοὺς καλοῦμεν, πᾶσαν τὴν πρὸς Ῥήνῳ Κελτικὴν κατασχόντες, Γερμανίαν ὀνομάζεσθαι ἐποίησαν. cf. & Suidas v. Κελτοί. Quid, quod Κιμβροὶ γένος Κελτῶν diserte salutantur Appiano bell. civ. L. I. p. 367. & bell. Illyr. p. 858. occurrit apud eundem Κελτοῖς τοῖς Κίμβροις λεγομένοις. Nomen *Teutonum* a voce *tit*, *tud*, *teut*, quae teste Pezronio in Celticis *terram* sive *regionem* designat, derivandum putat Wachterus in Glossario. Verum oppido heic falli Pezronium, perhibet Dom Louis le Pelletier in Dictionn. de la langue Bretonne voce *Tir*, judicatque hanc ipsam vocem *tir* vel *ter* in Celtica lingua significasse *terram*, & Pezronii fallaces oculos *tir* & *tit* confudisse. Quicquid sit, *theoda* apud Anglo Saxones *terra* fuit, unde Matth. IV. 16. *theoda-folc* est *gens terrae indigena*, hodie fere *Landvolk*; & *peregrini*, qui ex alia terra sunt, salutantur Matth. XXVII. 7. *eltheotiscemen.* porro regnum, a *thiuda* terra, vocatur *thiudinassus*, Matth. VI. 10. Conditor Teutonicae gentis apud Tacitum de morib. Germ. c. 2. vocatur *Tuisco*, *Deus*, *terra editus*, quem male *Tuisconem* Conringius dicendum putat, Wachtero judice. Sed de hac re alibi forsan erit dicendi occasio amplior. O.

Tuſci

De orthographia conſule Erythraei indic. in Virgilium. item Cellarium orthogr. Lat. in voc. hac & Geograph. Ant. L. II. c. 9. HESSEL. Scilicet in lapidibus & in ſcriptis codicibus ubivis fere *Tuſcia* ſimplici T ſcripta legitur, teſte Manutio quoque de orthographia. Contrarium tamen habes apud Gruterum in marmore Romano pag. CCCCLXXIV. 3. ubi

CONSVLARI. THVSCIAE. ET. VMBR.

& paullo poſt THVSCI. ET. VMBRI. Atque ſic omnino pingenda vox foret, ſi verum eſſet, quod refert Dionyſius Hal. qui L. I. c. 30. ſic: καὶ ἀπὸ ἐμπειρίας τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβάσματα λειτουργιῶν . . . Θυοσκόους ἐκάλουν. Quo facit & Plinius L. III. c. 5. ubi ſimul viciſſitudines, quas Tuſcia eſt experta, paucis complectitur. *Adnectitur ſeptima* (regio) *in qua Etruria eſt, ab amne Macra, ipſa mutatis ſaepe nominibus. Umbros inde exegere antiquitus Pelasgi: hos Lydi, a quorum rege Tyrrheni; mox a ſacrifico ritu, lingua Graecorum, Tuſci ſunt cognominati.* Unde Tyrrheni dicti, his aperit Strabo L. V. p. 219. Οἱ Τυῤῥηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται· οἱ δ' Ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ἄτυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ Λυδίας ἀποίκους δεῦρο. De prima Tyrrhenorum vel Tuſcorum ſede & origine v. Cluverium Ital. ant. L. II. c. 1. & pugnantem contra eum Camillum Peregrinum in Campania felice Diſſ. IV. cap. 9. In ſequentibus *Tuſcanienſes* Hetruriae populos recenſet Plinius, a *Tuſcania* oppido ſic dictos, quod in tab. Theod. vocatur *Tuſcana*, forſan ubi hodie *Toſcanello*. Regio tota nunc *Toſcana*. In Sarmatia quoque Aſiatica inter Caucaſum & Ceraunios montes *Tuſci* occurrunt apud Ptolemaeum L. V. c. 9. O.

Thraces

MS. Rev. jungit hic duos articulos. At vero Thracia Thessaliaque diversae fuerunt inter se regiones. HESSEL. Θρηικίων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι, μετάγε Ἰνδοὺς, πάντων ἀνθρώπων, teste Herodoto L. V. c. 3. Simili modo Dionysio perieg. v. 323. sunt

Αὐλαί τε Θρήϊκες, ἀπείρονα γαῖαν ἔχοντες.

Regionem ipsam paucis sed gnaviter describit Mela L. II. c. 2. *Regio nec coelo laeta nec solo, &, nisi qua mari propior est, infecunda, frigida* &c. cf. & Herodotus L. IV. c. 99. De moribus idem consulendus loco priori. Coloniis frequenter emissis effecere Thraces, ut ipsorum nomen late pateret. Getas & Mysos esse Thracicas gentes, credidere Graeci, teste Strabone L. VII. p. 295. In Boeotia inquilinos Thraces memorat Strabo L. X. p. 471. (locum leges pag. nostra 232.) cf. & L. IX. p. 401. Ad Peneum usque Thraciam extendit idem L. I. p. 6. Illyriis permistos Thraces narrat L. VII. p. 304. Atticam possedere, Eumolpum secuti, Thraces, ut docet idem L. VII. p. 321. cf. & Isocrates in panegyr. oratione I. Atque hinc nonnullos Vibii articulos, quibus hic Thracibus tribuit, quae Boeotiae, Thessaliae, Macedoniae adscribenda erant, illustrari aliquo modo & explicari posse, ostendimus. Porro Asiam incoluisse, auctor est Herodotus L. III. c. 90. Phryges ipsos Thracum colonos praedicat Strabo l. c. Ejectis Cimmeriis Bithyniam eos occupasse, in qua tractus quis Θρᾳκήτιον dictus id nomen servarit, ex Eustathio ad Dionysii l. c. condiscimus. Imo Mygdones, Bebryces, & Medobithynos, Bithynos, Thynos & Mariandynos Thracicas fuisse gentes ac Europam reliquisse, apud Strabonem legitur L. VII. p. 295. cf. & L. XIII. p. 586. Denique, ne sola foret Thracibus orba Africa, in Lybia quoque Thraciam quandam supra Alexandriam notat Eustathius ad Dionysii l. c. Ἱστορία δέ τις ἱερὰ καὶ περὶ τὰ τῆς Λιβύης που νότια

ὑπὲρ Ἀλεξάνδρειαν Θράκην τινὰ ὀρεινὴν φησιν, ἐν ᾗ ἀσκητὴν ἱστορεῖ γενέσθαι περίπυστον. Quaenam ea ſit ſacra hiſtoria, quiſnam is aſcetes, aliis inquirendum relinquo. O.

Theſſali

Theſſali) Theſſalia a Macedonia loco fuit diſtincta. Quum vero Macedones imperii fines propagarunt, acceſſit ipſis Theſſalorum natio. *Et in dioeceſi Macedoniae ſunt ſeptem* provinciae, teſte Sexto Rufo ſive Rufo Feſto breviar. de victor. & provinc. pop. Rom. ad Valent. Auguſt. cap. 8. *Macedonia, Theſſalia, Achaia, Epiri duae, Praevalis & Creta.* HESSEL. Theſſalorum natio a natione Macedonum & moribus & imperii forma & ſitu locorum fuit disjuncta. Neque Vibius hic reſpexiſſe videtur aliud, quam quod a Macedonum regibus ſub jugum miſſa quondam Theſſalia iſtorum provincia fuit. S. CROIX. Jam aliquoties vidimus, Vibium ad diſtributionem provinciarum & regionum, qualis labente Imperio Romano obtinuit, reſpexiſſe. Neque hic quicquam video, quod impediat, quo minus Heſſelium Vibii mentem aſſecutum putem. De Theſſaliae ipſius finibus, montibus, fluviis paſſim diximus. Fuſe de ea agit Strabo L. IX. p. 431 ſeq. Olim fuiſſe pelagus vel paludem omnem Theſſaliam, auctor eſt Herodotus L. VII. c. 129. Varia ejus antiqua nomina jungit Strabo L. c. p. 434. Καθόλυ δ' ὅτι πρότερον ἐκαλεῖτο Πυῤῥαία ἀπὸ Πύῤῥας τῆς Δευκαλίωνος γυναικός· Αἱμονία δὲ ἀπὸ Αἵμονος. Θετταλία δὲ ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ Αἵμονος. Ἔνιοι δὲ διελόντες δίχα, τὴν μὲν πρὸς νότον λαχεῖν φασὶ Δευκαλίωνι καὶ καλέσαι Πανδώραν ἀπὸ τῆς μητρός, τὴν δ' ἑτέραν Αἵμονι, ἀφ' οὗ Αἱμονίαν λεχθῆναι . . . Καὶ Νεσσωνὶς δὲ ὠνομάσθη ποτὲ, ἀπὸ Νέσσωνος τοῦ Θετταλοῦ. Inter alios ſcite deſcribit regionem ipſam Scymnus Chius v. 606 ſeq. O.

Umbri

Strabo L. V. p. 219. οἱ δὲ Ὀμβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς Σαβίνης καὶ τῆς Τυῤῥηνίας, μέχρι Ἀριμίνου καὶ Ῥαβέννης προσίασιν ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. cf. & p. 227. In ſexta regione recenſet Umbriam Plinius L. III. c. 14. cui agrum Gallicum jungit circa Ariminum. *Ab Ancona Gallica ora incipit, Togatae Galliae cognomine. Siculi & Liburni plurima ejus tractus tenuere - - - Umbri eos expulere, hos Etruria, hanc Galli. Umbrorum gens antiquiſſima Italiae exiſtimatur, ut quos Ombrios a Graecis putent dictos, quod inundatione terrarum imbribus ſuperfuiſſent. Trecenta eorum oppida Thuſci debellaſſe reperiuntur.* cf. & Solinus cap. 8. Etymon ridet Cluverius It. Ant. L. II. c. 4. Iſta Umbrorum & Tyrrhenorum bella memorat & Strabo L. V. p. 216. neque rem hanc miram potuiſſe accidere refert, quod ſolo Tiberi fluvio dividerentur. Umbros prius tenuiſſe Etruriam, vidimus paullo ante in Tuſcis. An & in Campania aliquo tempore conſederint, in dubium venit. Negat Cluverius l. c. quem eo nomine reprehendit Camillus Peregrinus in Campania felice Diſſ. IV. cap. 9. Graecis ſcriptoribus nuncupantur Ὀμβρικοὶ, item Ὄμβροι. v. Strabo, Dionyſius Hal. Stephanus &c. Ptolemaeus L. III. c. 1. in Ὀλομβροὺς & Ὀυιλομβροὺς diſtinguit. O.

Volſci

Servius ad Virgilii Georg. L. II. v. 168. *Volſcoſque verutos) Italiae populi ſunt.* HESSEL. Nomen hujus gentis diverſimode efferebatur. Dicti Ὄλσκοι ex emendatione Cluverii, non Ὄλκοι, Scylaci. Ὀυόλκοι, *Volci*, Ptolemaeo L. III. c. 1. aliis *Volſci*, Ὀυόλσκοι. Catoni *Voloſci*, in fragmentis. Dionyſio Halicarn. L. III. c. 41. atque Diodoro Sic. L. XI. c. 37. Ὀυολοῦσκοι. Suidae Βουολοῦσκοι. Minores inter populos Latii fuere, qui Romam cingebant. v. Strabo l. c. caeteris tamen potentiores. De iis agit fuſe & erudite, ut ſolet, Cluverius L. III. c. 7. O.

AD APPENDICULAM DE VII MIRIS

Haec fere eadem sunt & totidem verbis translata, quae sunt in Ampelio pag. 20. edit. Amstel. 1702. Hyginoque fab. 223. & aliis scriptoribus, eis etiam, qui vel ἐν παρόδῳ unum aut alterum de septem orbis terrae miraculis praedicaverunt. Verum enim vero comparationem horum omnium hic a me fieri atque explanationem, argumenti celebritas vix patitur; neque praefiscine ego is sum, qui crebris locis ultra quam necesse est in hujusmodi scriptione critica res ita notas, ita testatas, ita manifestas inculcem. Interim de VII. miris extat epigramma Graecum Antipatri, L. I. cap. 54. ep. 1. & Latinum Martialis L. de spectac. ep. 1. HESSEL. Epigramma id Antipatri Sidonii in Ill. Brunckii analectis vet. poët. Graecor. T. II. p. 20. legitur. Aeri incisa ista & plura alia orbis antiqui miracula, sed maximam partem ex suo cerebello conficta, exhibet Joh. Bernh. Fischer von Erlach in Entwurf einer historischen Architectur. fol. Leipz. 1725. Caeterum, ut de septeno miraculorum numero fere convenit inter veteres, ita non eadem omnes in seriem istam referunt. v. Montfaucon Ant. Expl. T. III. P. I p. 171. O.

Aedes Dianae Epheso

v. select. NN. ant. ex museo Jac. de Wilde pag. 51 & 164. HESSEL. Dianae Ephesiae aedes a Ctesiphonte Gnosio constituta Jonicae architecturae eximium specimen erat: dipteros fuit, teste Vitruvio L. III. c. 1. Ctesiphontem juverat Metagenes filius. Verum ab aliis deinceps perfectum est opus. cf. Vitruvius in praef. ad L. VII. & Plinius L. XXXVI. c. 21. Formam aliquo modo ex nummo dijudicare licet. Rudera quaedam superesse, varii tradidere, in quibus Pocokius in itinerib. T. II. p. 51. Ichnographiam

τὸν νότον ἡ μεγάλη πόλις Βαβυλὼν, ἣν τοῖς ἀῤῥαγέσιν, ἤτοι τοῖς χαλκοῖς ἢ ἰσχυροῖς, τείχεσιν ἡ Σεμίραμις ἐστεφάνωσε· καὶ τὰ ἑξῆς. Scholiastes Juvenalis ad sat X. verſ. 171. *Babylonem ſignificat Perſarum civitatem: quam condidit urbem Semiramis Nini uxor, & coctili latere munivit; quem hodie dicimus ordinarium lapidem. In hac igitur urbe Alexander devictis Perſis ingreſſus veneno periit. Haec urbs ſexaginta millium circuitu patet, ex latere cocto circumdata muris, quorum latitudo ducentos pedes detinet, altitudo quinquaginta.* Porro videſis Dionyſium perieg. v. 1005. & ad h. l. Euſtathium. Priſcianum perieg. v. 930. Theocritum edyll. XVI. v. 99. Propertium L. III. eleg. 9. v. 21. Ovidium metam. L. IV. v. 57. Lucanum L. VI. v. 49. HESSEL. Omiſſos heic video Herodotum L. I. c. 179 ſeq. Diodorum Sic. L. II. c. 7. Lepidus eſt labor viri caeterum docti, Athanaſii Kircheri, quo in ſcripto, cui titulum fecit Turris Babel, excuſo Amſt. 1679. regiam Babylonis urbem aeri inciſam lectorum oculis objicit. Atqui ex iſto tamen libro in permulta auctorum diverſorum opera tranſiit. O.

Pyramides

Acron & Cruquianus enarrator ad Horatii L. III. od. 30. verſ. 2. *Pyramides autem proprie regum Aegyptiorum ſepulcra ſunt ingenti mole conſtructa, & in cacumen educta in modum flammae ſurgentis; unde & eis nomen eſt inditum.* Porphyrion: *Pyramides regum Aegyptiorum ſepulcra ſunt adeo ingenti mole ſaxorum in mediis arenis Aegypti ſtructa, ut inter ſeptem miracula habeantur.* cf. porro Epigr. Graec. L. IV. cap. 17. ep. 2. Horatius L. III. ode 30. Propertius L. III. eleg. 1. v. 57. Martialis L. VIII. ep. 36. Caeterum hodiernam pyramidum formam deſcripſit Cornel. le Bruyn itin. cap. 36. HESSEL. Cornelio le Bruyn junges Greaves pyramidographiam, Pococke's Travels T. I. Maillet deſcription de l'Egypte. Norden voyage d'Egypte & de Nubie. Shaw's Travels. Niebuhrs Reiſebeſchreibung nach Arabien. De uſu pyramidum uti diverſiſſimae ſunt ſententiae, ita pervulgata eſt ea, quae ſepulcris Regum inſerviiſſe ſtatuit. In America quoque tumulos ſepulcrales, pyramides qui aemulentur, reperiri, oſtendit Antonius de Ulloas in Notitias Americanas. 4. Madr. 1772. O.

INDEX VIBIANUS

Flumina

Fontes

Lacus

Gentes

INDEX VIBIANUS

Citantur a Vibio

INDEX
GEOGRAPHIAE VETERIS ET MEDII AEVI.

p. populum. *f.* fluvium. *m.* montem. *l.* lacum. *i.* insulam. *pr.* promont. * med. aevum signat.

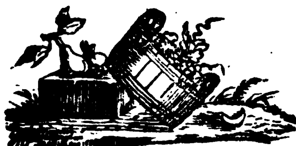

INDEX
GEOGRAPHIAE RECENTIORIS

INDEX MISCELLUS

INDEX MISCELLUS

Index

INDEX
AUCTORUM VETERUM

INDEX AUCTORUM

INDEX

AUCTORUM RECENTIORUM

ARGENTORATI.
Ex praelo JONAE LORENZII, Typographi.

EMENDANDA

Pag.	lin.	
8.	25. *lege*	Lilaea) *sic cod. Med. contra in cod Revii, Rel. & Parisinis* aliena , *in editis deest.*
17.	7.	in Tiberim *pro* in Tyrrhenum. *cf. p.* 181.
23.		Achridus Apolloniae. *cf. p.* 245.
24.	3.	In Athamania lacus luna tenuata &c. *cf. p.* 255.
30.	14.	Maenalus Arcadiae in Tegea.
	30.	Monoechus
32.	*penult.*	Rhamnusium
46.	4 *ab ult.*	ὑμνῳδεῖ
62.	6 *ab ult.*	DE PAUW *sic & alibi passim.*
63.	18.	ποταμῶγε . . . Ἀνάπω *cf. Cel. Brunckii analecta Vet. Poët.*
70.	3 *ab ult.*	Aeantem
75.	8. *dele*	Forsan Boeotiae . . . *usque ad* v. Melas. *cf. p.* 147.
77.	8. *lege*	Ἀρήνης
84.	21.	quaerendae
85.	*penult.*	Boactes
98.	6 *ab ult.*	ὅς
103.	17.	προχοῇσιν
106.	*ult. adde:*	Est & Enipeus Elidis , in Alpheum delatus.
109.	20. *lege*	Germanice
128.	5 *ab ult.*	simul. *dele punctum.*
140.	2. *lege*	σταδίων
141.	18.	Ἄρηϊ
	19.	Ἁρμονίην
146.	19.	salutari
155.	3.	fluvio
161.	15.	ῥεῦμα
163.	15.	ὥς
165.	2.	Ἀρμένιον
173.	4.	δι’
184.	1.	Ptolemaei
188.	23.	Θρᾴκων *sic & passim alibi.*
190.	*penult.*	Βεσβίου
212.	5.	*sic:* Lacum quum vidit Sequester , appositumque Virbii nomen , fluvium ex isto oriundum cogitavit , vel isti qui daret originem , huic cognominem. *cf. p.* 260.
214.	9.	Ululeus an Ululens
215.	20.	Liri *pro* Livio.
234.	4.	ὃ

pag.	*lin.*	
240.	6 *ab ult.*	quod ſane mirum &c. *imo non mirum; tabula Theodoſiana nondum erat vulgata.*
242.	16. *lege*	teſtatur
290.	16.	Vibio
303.	5.	τελευτᾷ
317.	7.	Extat apud Montfaucon Antiq. Expl. T.I. Pl. VIII.
318.	4 *ab ult. lege*	majoris an minoris.
352	20	Caſtalia
353.	6 *ab ult.*	circumdare
	5	ἀπὸ
	4	τὴν
354.	5.	dynaſta
367.	8.	Deae
374.	7.	TMOLVS
380.	8.	ablegat
	15.	artuſque
382.	9.	ὅλως

